

ऐतिहासिक फासी साहित्य

सहावा खंड

औरंगजेबाच्या दरबाराचे अखबार

ऐतिहासिक फार्सी साहित्य सहावा खंड

औरंगजेबाच्या दरबाराचे अखबार

संपादक

प्रा. गणेश हरी खरे

५३ पुस्तक-पुस्तिका व ३६० लेख यांचे लेखक;

पुणे विद्यापीठांत मराठी इतिहासाच्या

पदव्युत्तर संशोधनाचे अधिकृत मार्गदर्शक अध्यापक.

सहसंपादक

डॉ. गोविंद त्र्यंबक कुळकर्णी

एम्. ए., पीएच्. डी.

मूल्य १५ रुपये

मुद्रक :

श्री. द. वा. आंबेकर,
आर्यभूषण मुद्रणालय,
९१५/१, शिवाजीनगर,
पुणे ४. १-१९२ पृष्ठें.

श्री. केशव चौधरी,
निदेशक,
आंतर भारती मुद्रणालय,
४२, आंबेकर मार्ग, वडाळा,
मुंबई ३१. उर्वरित पृष्ठें.

प्रकाशक :

चिटणीस, भारत इतिहास संशोधक मंडळ,
१३२१ सदाशिव पेठ, पुणे ३०.

© सर्व हक्क भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे यांचे स्वाधीन ठेविले आहेत.

या ग्रंथाची निर्मिति व प्रकाशन यांसाठी
महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ,
पुणे, शिवाजी व मराठवाडा विद्यापीठे,
विद्यापीठ अनुदान मंडळ आणि
श्री. वि. द. घाटे
यांनी अनुदान दिले आहे.

[illegible]

DATE: 11/11/2011 TIME: 12:04 PM PAGE: 1/1

REMARKS:

1. 1990年12月29日，全国人大常委会通过了《中华人民共和国香港特别行政区基本法》。

(a) Cracks in concrete

(b) Spalling of concrete

(c) Delamination of concrete

(d) Corrosion of reinforcement bars

Submarine

प्रस्तावना

या ग्रंथाचें नांव औरंगजेबाच्या दरबाराचे अखबार असें आहे. अखबार हा शब्द खबर या अरबी शब्दाचें बहुवचन आहे. खबर म्हणजे बातमी. अर्थात् अखबार म्हणजे बातम्या. पुढें या बातम्या ज्या कागदावर लिहीत त्यासच अखबार म्हणूं लागले. हे अखबार किमान दोन प्रकारचे आहेत. एक व्यक्तीने लिहिलेले व दुसरे दरबारांत तयार झालेले. येथें प्रकाशित होत असलेले अखबार दुसऱ्या प्रकारचे आहेत. मुघल बादशाह रोज दरबारांत किंवा खाजगींत जें काम करी तें या अखबारांत नोंदीत. प्रकृतीच्या अस्वास्थ्यामुळें किंवा इतर कोणत्याही कारणानें दरबार झाला नाही किंवा त्यांत नमूद करण्यासारखें कांहीं घडलें नाही तर तसें लिहून त्या अखबाराच्या कागदाचा पुढील भाग कोरा ठेवीत. म्हणजे अखबाराच्या प्रत्येक कागदावर किमान अखबार कुणाच्या दरबाराचा, त्या दिवसाची तारीख, महिना, जुलूस वर्ष आणि विकल्पानें वार एवढा अंश व वरील नोंद निश्चयानें आहेतच. दरबारांत कांहीं झालें असल्यास तें नोंदून झाल्यावर तो अखबार बादशाह आपल्या दृष्टीखाली घाली किंवा त्यास वाचून दाखविण्यांत येई, त्यांत त्याला कांहीं उणें-अधिक करविसें वाटलें तर तसें करणें किंवा बादशाहाच्या अप्रतिष्ठेचा कांहीं मजकूर आढळला तर तो काढून टाकणें इत्यादि संस्कार केल्यानंतर तो सर्वांसाठीं खुला होई. मग दरबारी लोक आपापल्या आवश्यकतेप्रमाणें त्याच्या नकला करून घेत आणि आपल्या मालकाकडे पाठवीत. जयपूरच्या घराण्याचा एक प्रतिनिधि कायमचा मुघल बादशाहाच्या दरबारांत असे. त्यानें करविलेल्या अखबारांच्या नकला जयपूरच्या लेख्यशालेंत होत्या. जयपूर संस्थानची पहिली राजधानी आंबेर येथें होती. सवाई जयसिंहानें जयपूर शहर उभारल्यावर राजधानी जयपूर येथें हलविण्यांत आली. पण ह्यामुळें जयपूरच्या लेख्यशालेचे दोन भाग झाले. एक भाग आंबेर येथें राहिला व दुसरा जयपूर येथें तयार झाला.

२) जयपूर येथील लेख्यशालेंत अखबार इतर कागदपत्रांप्रमाणें ठेवले होते. पण आंबेर येथील कागदपत्र वाळवी, कसर इत्यादींनीं खाऊं नयेत म्हणून एक थर कडूलिंबाच्या पानांच्या राखेचा व त्यावर एक थर कागदाचा, त्यावर पुनः राखेचा थर व त्यावर कागदाचा थर अशा पद्धतीनें ठेवलेले होते. परंतु वाळवी व कसर यांपुढें राखेची मात्रा न चालून शेकडों कागद उण्याअधिक प्रमाणांत खाल्लेले सांपडले. त्या अवस्थेंत अखबारही मिळाले.

जयपूरची लेख्यशाला संस्थानांच्या विलीनीकरणानंतर बिकानेरला हलविण्यांत आली व तेथे इतर संस्थानिकांचे कागदपत्रही जमविण्यांत आले. त्याचबरोबर आंबेरचे कागदपत्रही बिकानेरला नेले. हे कागदपत्र बिकानेरला नेण्यापूर्वी कांहीं कागदांचे वर्गीकरण झाले होते; कांहींचे बिकानेरला झाले; कांहींचे वर्गीकरण अद्यापही संपलेले नाही. तरीही नवीन कागदांची आवक चालूच आहे. ज्यांचे वर्गीकरण व कालानुक्रमे लावणे झाले आहे त्यांत अखबार, वकीलवृत्तांत, फर्मिने, निशाने इत्यादि प्रकारचे कागद मोडतात. आतां अखबार वर्ष, महिना व तारीख यांच्या अनुक्रमाने लावून ठेवले आहेत व त्यांचा जीर्णोद्धारही झाला आहे.

३) जयपूरच्या राजघराण्याचा मुघलांशी अकबरापासून मांडलीक व नातेवाईक ह्या दोन प्रकारांनी संबंध आला. अकबराच्या कारकिर्दीत मुघल राज्याला स्थिरता लाभल्यावर अखबार लिहिण्याची पद्धत प्रचारांत आली. तथापि अकबर व जहांगीर यांच्या वेळचे दरबारी अखबार मला अद्याप पहावयास मिळालेले नाहीत. शाहजहानच्या कारकिर्दीचेहि खास दरबारी अखबार मी पाहिलेले नाहीत. पण दुय्यम तिय्यम दर्जाच्या कार्यालयांचे कांहीं अखबार हैद्राबादेच्या दफतर-इ-दीवानी (आतां केंद्रीय अभिलेखागारा)ने 'सिलेक्टेड डॉक्युमेंट्स ऑफ शाहजहान्स रेन' (प्रकाशनकाल इ. १९५०) या नावाने छापिले आहेत. अशा कांहीं अखबारांतील उतारे 'न्यूज लेटर्स ऑफ दि मुघल कोर्ट' (संपादक प्रा. भ. द. वर्मा) या नावाने मुंबई सरकारने प्रकाशिले आहेत (इ. १९४९). यापुढील कांहीं शासकीय, कांहीं संस्थानिकांचे, तर आणखी कांहीं खाजगी वृत्तसंस्थांकडील अखबार मुंबई सरकारने पेशवे दफतर मालेंत 'मिसलेनिअस् पेपर्स' या नावाखाली (संपादक डॉ. एम. नाझिम) प्रकाशिले आहेत (इ. १९३३). मी संपादिलेल्या 'ऐतिहासिक फार्सी साहित्य खंड २ व ५' यामध्ये असेच चव्वेचाळीस अखबार (भा. इ. सं. मंडळ प्रकाशने इ. १९३७, १९६१ व १९६९) प्रकाशिले आहेत. अशाच प्रकारचे सुमारे १०० अखबार डॉ. परमात्म शरण यांनी संपादिलेल्या व दिल्ली विद्यापीठाने पुरस्कारिलेल्या 'पर्शियन डॉक्युमेंट्स पार्ट १' यामध्ये प्रकाशिले आहेत.

४) औरंगजेबाच्या कारकिर्दीतील खास त्याच्या दरबारचे व त्याच्या प्रतिनिधीच्या दरबारचे अखबार उपलब्ध आहेत तसे त्याच्या मागून मुघली गादीवर बसलेल्यांपैकी अहमदशाह (इ. १७४८-५४) पर्यंतचे दरबारी अखबार उपलब्ध आहेत. प्रस्तुत खंडांत मात्र औरंगजेबाच्या दरबारचे अखबारांपैकी पहिल्या २८ वर्षांचे अखबार अर्थात् त्यांतील उतारे संग्रहीत केले आहेत.

औरंगजेबानें सुमारे २१६४० दिवस राज्य केलें. प्रत्येक दिवसाचा एक अखबार ह्या हिशेबानें २१६४० अखबार मूलतः तयार झाले असतील व असावयास पाहिजेत. पण उपलब्ध असलेल्या अखबारांची संख्या सुमारे ६४६३ एवढीच आहे. हे अखबार दोन ठिकाणीं विभागले गेले आहेत. एक भाग प्रथम आंबेर-जयपूर येथें होता तो राजस्थान राज्याची बिकानेर येथें स्वतंत्र लेख्यशाला स्थापन झाल्यावर तेथें हलविण्यांत आला. दुसरा भाग लंडनच्या रॉयल एशियाटिक सोसायटीमध्ये आहे. दुसऱ्या भागांत असलेले अखबार कर्नल टॉडनें तो त्या संस्थेचा ग्रंथपाल असतां त्या संस्थेस इ. १८२९ सालीं इतर कांहीं हस्तलिखितांसह प्रदान केले आहेत. हे अखबार टॉडला कसे, केव्हां व कोणाकडून मिळाले याची माहिती मला अद्याप मिळालेली नाही. पण असें दिसतें कीं, औरंगजेबाच्या काळांतील जेवढे अखबार (३१५९) बिकानेरस आहेत त्यांपेक्षा थोडे अधिक लंडनमधील संस्थेंत (३३०४) आहेत आणि हे अखबार सामान्यतः एकमेकांस पूरक आहेत. म्हणजे ज्या तारखांचे अखबार बिकानेरस आहेत त्या तारखांचे अखबार वरील संस्थेंत नाहीत. जे वरील संस्थेंत आहेत ते बिकानेर येथें नाहीत. सामान्यतः म्हणण्याचें कारण एवढेंच कीं, कांहीं अखबार थोड्या शब्दभेदानें दोन्हीकडे सांपडतात.

५) जयपुरास अखबारांचा एक भाग आहे हें तुलनेनें बरेंच अलीकडे ठाऊक झाले असले तरी लंडनमध्ये रॉयल एशियाटिक सोसायटीमध्ये औरंगजेबाचे अखबार असल्याची माहिती दीडशे वर्षांपूर्वी जुनी आहे. इ. १८५४ मध्ये प्रकाशित झालेल्या, डब्ल्यू. एच्. मोर्ले यांनीं रचलेल्या आणि त्या संस्थेंत असलेल्या अरबी व फार्सी या भाषांमधील ऐतिहासिक हस्तलिखितांच्या बृहत्-सूचीमध्ये या कागदांचा निर्देश आहे. इ. १९०८-९ सालीं श्री. करकारिया यांनीं बातमीपत्रावर लिहिलेल्या एका लेखांत या कागदांचा उल्लेख केला आहे. पुढें सर जदुनाथ सरकार यांनीं लिहिलेल्या औरंगजेबाच्या पंचखंडात्मक इतिहासांत या अखबारांचा उपयोग केलेला आहे (शेवटचा खंड इ. १९२४ सुमार). तथापि या वेळपर्यंत कै. सरकारांस किंवा आणखी कोणा इतिहास-साभ्यासी मनुष्यास जयपूर येथें असलेले अखबार पहावयास मिळाले नाहीत. श्री. मोर्ले यांनीं लिहिलेल्या इंडिया अँड दि डेथ ऑफ अकबर आणि अँग्रेयियन सिस्टिम ऑफ दि मुघल्स या आपल्या दोन्ही पुस्तकांत जयपूरच्या लेख्यशालेंतील फर्मानादि कांहीं कागदांचा उपयोग केला असला तरी त्यांचें त्या लेख्यशालेंत असलेल्या अखबारांकडे लक्ष गेलें होतें असें दिसत नाही. नंतर

कित्येक वर्षे जयपूर येथील लेख्यशालेंतील कागदपत्रांकडे कोणी विशेष लक्ष दिलें नव्हतें. परंतु सुमारे ३० वर्षांपूर्वी सर जदुनाथ सरकार यांजकडे जयपूरच्या महाराजांनी आपल्या घराण्याचा इतिहास लिहिण्याचें काम सोपविलें तेव्हां त्यांनी जयपूरच्या लेख्यशालेंत असलेल्या ऐतिहासिक कागदपत्रांची पहाणी करूं देण्याची आणि आवश्यक त्या कागदपत्रांच्या नकला पुरविण्याची अट घातली. या अटीप्रमाणें त्यांनी जयपूर लेख्यशालेंतील हजारो कागदांची पहाणी केली व आवश्यक त्या कागदांच्या नकला मिळविल्या. कै. सरकारांनी या अगोदरच इंग्लंडमध्ये असलेल्या अखबारांच्या नकला मिळविल्या होत्या आणि आतां जयपूरच्या लेख्यशालेंत असलेल्या फर्मानें, अखबार, इत्यादींच्या नकला संपादिल्या. पण ते येवढ्यावरच थांबून राहिले नव्हते. त्यांनी शेकडो ठिकाणीं असलेलीं फार्सी कागदपत्रें व हस्तलिखितें यांच्या नकला मिळविण्याचा प्रयत्न केला. अशा तऱ्हेनें त्यांजकडे जमलेला हस्तलिखितांचा सर्व संग्रह त्यांच्या पश्चात् त्यांच्या वारसांनी कलकत्त्याच्या राष्ट्रीय ग्रंथालयास देऊन टाकला. कै. सरकारांचा हा सर्व संग्रह मी कलकत्त्यास गेलों असतां बारकाईनें पाहिला. तेव्हां मला असें आढळून आलें कीं, त्यांनीं मिळविलेल्या नकला विविध काळीं निरनिराळ्या लेखकांकडून करवून घेतल्या असल्यामुळें लेखनाच्या व शुद्धतेच्या दृष्टीनें एक सारख्या नाहींत. त्यांमध्ये उणी-अधिक अशुद्धे आहेत.

६) कै. सरकार यांचे एक शिष्य सितामअूचे डॉ. राजकुमार रघुवीर-सिंह यांनी जदुनाथ सरकारांच्या या सर्व नकलांची आपल्या मुन्शीकरवी एक यथादृष्ट नकल करून घेतली व ती आपल्या संग्रहांत नीट लावून ठेवली आहे. या नकलेंत मूळ जदुनाथ सरकारांच्या नकलांमध्ये असलेले शोध व समासांमधील शेरेही उतरून घेतले आहेत. शिवाय हें सर्व लिखाण प्रायः एक टाकी व चांगल्या कागदावर सुवाच्य अक्षरांनी लिहिलें गेलें असल्यामुळें जदुनाथांच्या नकलांपेक्षां सितामअू येथील नकला अधिक उपयुक्त ठरत आहेत.

७) मी मागे सांगितलेंच आहे कीं, हे अखबार मूळ दरबारांत प्रकट केलेल्या अखबारांच्या जयपूरच्या सेवकांनी केलेल्या नकला आहेत. सरकारांच्या संग्रहांतील नकला मूळ नकल प्रतीच्या नकला आहेत. म्हणजे त्या ठिकाणीं तिसरें हस्तांतर झालें. सितामअूच्या नकला हें चौथें हस्तांतर आहे. अशीं हस्तांतरें होत असतां प्रतिकारांच्या हातून भाषेचें अज्ञान, इतिहासाचें अज्ञान, आणि स्थलकालाचें अज्ञान यामुळें विविध चुका झाल्या आहेत. म्हणून हें पुस्तक तयार करतांना अखबारांच्या जयपूर येथील नकलांचा मी, माझे सहकारी

श्री. देवीसिंग चौहान, डॉ. गो. ल्यं. कुलकर्णी व डॉ. कुमारी इंदर कौर यांचे सहाय्य घेऊन अभ्यास केला व आवश्यक त्या भागांच्या नकला करून आणल्या. तसेच लंडनच्या संस्थेत असलेल्या अखबारांची मायक्रो फिल्म डॉ. अ. रा. कुलकर्णी यांच्या साहाय्याने मिळवून शक्य तेथे तिच्या सहाय्याने येथील संपादनाचे काम उरकले आहे.

८) कै. सरकारांना जयपूर येथील अखबार जरी फार लवकर पहावयास मिळाले तरी ते आपल्या तदनंतरच्या लेखनांत या अखबारादि कागदपत्रांचा पाहिजे तसा उपयोग करू शकले नाहीत आणि जयपूर येथील कागदपत्र सर्व सामान्य संशोधकाला अप्राप्य असेच राहिले. हे कागदपत्र पहावयाला मिळावे यासाठी मी कसकसा प्रयत्न केला हेही येथे संक्षेपाने नमूद करण्यास हरकत नाही. इ. १९४८च्या फेब्रुवारीत इंडियन हिस्टॉरिकल रेकॉर्ड्स कमिशनच्या बैठकीसाठी मी जयपूर येथे गेलो असता तेथील प्रदर्शनांत मांडलेले कांहीं फार्सी व राजस्थानी कागद बारकाईने पहाण्याचा मी प्रयत्न केला. पण अशी पहाणी कोणास करू द्यावयाची नाही असा तेथील नोकरांना आदेश असल्यामुळे तेथील नोकरांनी कागदांविषयी कांहीं गोंधळ झाल्याची भुमका उठवून मला व इतरांना ते कागद नीट तपासू दिले नाहीत. तथापि माझी जिज्ञासा अधिक वाढल्याने तेथल्या लेख्यशालेतील कागद पहावयास मिळावे म्हणून मी व म. म. पोतदार या दोघांनी एक निकराचा प्रयत्न केला. पण एक दिवसभराच्या हेलपाट्यानंतर त्या वेळच्या 'मिनिस्टर इन् वेटिंग'ने आम्हांस सांगून टाकले की, 'महाराजांच्या परवानगीशिवाय कागद कोणाला दाखविता येत नाहीत आणि महाराज तर आजच १५ दिवसांच्या दौऱ्यासाठी युरोपांत निघून गेले. तेव्हा तुम्हांस कागद पहावयाचे असतील तर महाराज आल्यानंतर यावे किंवा तोवर येथेच थांबावे.' अशा तऱ्हेने आमच्या तोंडास पाने पुसली गेली आणि आमचा दोघांचा तो प्रयत्न फुकट गेला. तरीही मी लेख्यशालेतील कागदपत्र पहावयाचा प्रयत्न अजिबात सोडला नाही. वर दिलेला प्रयत्न फुकट गेल्यानंतर त्याच्या दुसरेच दिवशी मी व्यक्तिशः एखाद्या अपरिचित गृहस्थाप्रमाणे लेख्यशालेमध्ये गेलो आणि तेथील विशिष्ट पगडी व जूते घालण्याचा आवश्यक तो उपचार उरकल्यावर एक सेवक मला तेथील अधिकारी पं. रामचंद्र जोशी यांकडे घेऊन गेला. मी त्यांना माझा कागद पहाण्याचा हेतू सांगितला. त्यांनी मला एक सेवक बरोबर देऊन लेख्यशालेत सर्वत्र हिंडून येण्याची परवानगी दिली. त्याप्रमाणे हिंडून आल्यावर मी त्यांना

तेथील फर्मानादि फार्सी कागद दाखविण्याविषयीं विनंती केली. त्यांनीं दुसरे दिवशीं येण्यास सांगितलें. तदनुसार मी दुसरे दिवशीं गेल्यावर त्यांनीं आपल्या हाताखालच्या एका अधिकाऱ्यास फर्मानादि फार्सी कागद दाखविण्यास सांगितलें. तो थोडा वेळ स्तब्ध उभा राहून नंतर पं. रामचंद्र जोशींना म्हणाला, 'आप इनको फार्सी कागजात बताने के लिए कहते हो, किन्तु आपको ज्ञात है कि, सिवा महाराज साहबकी इजाजत आप किसीको कागजात नहीं बता सकते'. त्यावर पं. रामचंद्र जोशी यांनीं त्या सेवकास 'इनको बता दे तो सही' म्हणून हुकूम केला. तेव्हा तो सेवक मला ज्याच्या ताब्यांत ते फार्सी कागद होते, त्या मुसलमान मुन्शीकडे घेऊन गेला. त्याने वरील प्रमाणेंच आक्षेप घेतला; पण कागद दाखविण्यास सुरुवात केली. मी त्यांपैकीं एक फर्मान वाचू लागताच तो माझ्यावर खेकसून म्हणाला, 'आपको कागज खाली बतानेका आदेश है। आपको पढनेकी इजाजत नहीं है। अगर आप पढोगे तो मैं कागज बतानेका काम बंद कर दूंगा'। तेव्हां मी कागद पहाण्यावरच समाधान मानलें आणि तेथून परत फिरलों. नंतर मला वाटतें इ. १९४९ मध्ये कै. न. वि. गाडगीळ हे केंद्रामध्ये मंत्री असतांना त्यांना विनंती करून या दफ्तरखान्यांतील कागदपत्र पहावयास, तपासावयास व नकला घ्यावयास परवानगी मिळविली होती. पण मंडळाच्या दरिद्री अवस्थेमुळे मला त्या संधीचा उपयोग करून घेतां आला नाही

९) पुढें १९५१ मध्ये जयपूर येथें भारतीय इतिहास परिषदेच्या अधिवेशनास गेलों असतां तेथील एक श्रीमान गृहस्थ श्री. दुग्गड यांनीं जयपूरच्या लेख्यशालेंतील कागदांच्या प्रकाशनासाठीं ५००० रुपयांची देणगी जाहीर केली. अर्थात् तेथील कागद पहावयास मिळण्याचा संभव अधिक वाढू लागला. त्याचा फायदा घेऊन इ. १९५४ मध्ये मी माझे तेथील एक परिचित श्री. सत्यप्रकाश श्रीवास्तव यांजकडे पत्र पाठवून कित्येक हिंदी पत्रांच्या नकला मागितल्या. त्याप्रमाणें त्यांनीं मजकडे सहा हिंदी पत्रांच्या नकला पाठवून दिल्या. त्या नकला मी भा. इ. सं. मंडळ त्रैमासिक, चाळिसावें वर्ष, पृष्ठ ४४ ते ५२ यांत प्रसिद्ध केल्या आहेत. साधारणतः या व इतर कांहीं कागदांच्या नकला कै. सरकार यांना मिळाल्या होत्या. त्यांपैकीं कांहींचा व मला मिळालेल्या नकलांपैकीं एक सोडून उरलेल्यांचा इंग्रजी सोरांश त्यांनीं आपल्या 'हाउस ऑफ शिवाजी' या पुस्तकांत इ. १९३९ मध्येच प्रसिद्ध केला. अर्थात् यांच्या नकला यापूर्वीच केव्हां तरी त्यांना मिळाल्या असल्या पाहिजेत.

१०) पुढें लौकरच सर्व संस्थानें राजस्थान या एका राज्यांत विलीन

झाल्यानंतर जयपूरच्या महाराजांनी लेख्यशालेतील बहुतेक कागद राजस्थानाच्या अभिलेखागाराकडे सुपुर्द केले. याच सुमारास या लेख्यशालेतील कागदपत्रांची तपशीलवार माहिती देणारा एक लेख तेथील एक सेवक मुरारीलाल माथूर यांनी 'इंडियन हिस्टॉरिकल रेकॉर्ड्स कमिशन' पुढे वाचला. तो इ. १९५८च्या त्रिवेद्रम् अधिवेशनाच्या इतिवृत्तांत प्रसिद्ध झाला आहे. पुढे इ. १९६० च्या फेब्रुवारीत मी दिल्लीतील या कमिशनची बैठक आटोपून जयपूरला गेलों होतो तेव्हां संस्थाने विलीन होण्याचा कार्यक्रम पूर्ण होऊन जयपूर व इतर ठिकाणच्या लेख्यशाला नव्या राजस्थान सरकारच्या अधिकाराखाली आल्या होत्या आणि त्यावर कै. प्रा. खड्गावत यांची नेमणूक झाली होती. या वेळी पूर्वीचा मनु पार बदलून जाऊन या लेख्यशालेतील कागदपत्र पहाण्याची सर्वांना मोकळीक मिळाली होती. त्याप्रमाणे माझ्या तेथील २-३ दिवसांच्या वास्तव्यांत मला जे कागद पहाणे शक्य होतें ते सर्व कागद मी पाहिले. त्यामुळे मला तेथील कागदांची संख्या व महत्त्व यांविषयी अधिक कल्पना आली. तरीहि तेथील कागद तपासण्याची संधी श. १८८६ (१९६५) पर्यंत मला मिळाली नाही. त्या वर्षी महाराष्ट्र राज्याच्या पुराभिलेख व पुरातत्त्व खात्याचे संचालक डॉ. पु. म. जोशी यांनी सांगितल्यावरून मी व त्यांचे एक सहाय्यक श्री. खोबरेकर बिकानेरास गेलों, तेथे तीन दिवस राहिलों आणि तेथील कागदांची अधिक वास्तव माहिती करून घेतली. या माहितीमुळे तेथील कागदपत्र तपासणे व त्यांतील मराठी इतिहासाला उपयुक्त असे उतारे काढणे अगदी आवश्यक आहे हें ध्यानांत घेऊन त्याच वर्षी (श. १८८७, इ. १९६५) मध्ये मी, माझे विद्यार्थिनी कु. इंदर कौर, माझे मित्र श्री. बाबा पुरंदरे व डॉ. अ. रा. कुलकर्णी असे चौघे बिकानेर येथे गेलों. तेथे सुमारे आठ दिवस राहून मी व इंदर कौर यांनी फार्सी फर्मति, निशाने व इतर कागद तपासले आणि महत्वाच्या कागदांच्या नकला करून आणल्या. या वेळी श्री. पुरंदरे व डॉ. कुलकर्णी यांनी हिन्दी पत्रांबाबत हेंच काम केले. पुढे याच वर्षी (श. १८८७, इ. १९६६ मध्ये) मी आणि माझे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी श्री. गो. ल्यं. कुलकर्णी व कु. इंदर कौर असे तिघे व श. १८८८ (इ. १९६६) मध्ये (४) मी, माझे विद्यार्थी श्री. गो. ल्यं. कुलकर्णी व माझे मित्र श्री. देवीसिंह चौहान आणि श्री. श्री. म. जोशी व एकदां (५) मी एकठा तेथे गेलों आणि शेवटी १९६८ च्या अगदीं आरंभी (६) मी व श्री. गो. ल्यं. कुलकर्णी असे दोघे बिकानेरास गेलों. या सर्व खेपांत आमचे सुमारे तीन महिने बिकानेरास रहाणे घडले. इतक्या लांबच्या ठिकाणी जाऊन फार दिवस रहाणे शक्य नसल्याने आम्ही तेथील

लेख्यशालेंत शक्य तितका अधिक वेळ बसत असूं. एकदोन खेपेस तर आमचें दुपारचें जेवणही तेथेंच मागवत असूं. त्या लेख्यशालेचा संशोधनकक्ष सकाळीं आठ ते सायंकाळीं आठपर्यंत उघडा रहात असल्यामुळें त्याचा फायदा घेऊन आम्ही साप्ताहिक सुटी न घेतां रोजीं सुमारे ११ तास काम केलें. खुर्चीवर पाय खालीं सोडून इतका वेळ बसावें लागल्यानें श्री. चौहान यांचे पाय सुजूं लागले. यावरून कामाची कांहीं कल्पना येईल. या अवधीत सुमारे १३०० उतारे आम्ही नकलून काढले. हें काम करीत असतां असें लक्षांत आलें कीं, बिकानेरच्या लेख्यशालेंत जेवढे अखबार आहेत प्रायः तेवढेच अखबार लंडनच्या रॉयल एशियाटिक सोसायटींत आहेत. आणि त्यांच्या नकला कलकत्ता व सितामऊ येथें आहेत. त्या नकला तपासून त्यांतीलही उतारे काढून आणावेत या उद्देशानें श. १८८९ (इ. १९६७) मध्ये मी, डॉ. गो. व्य. कुलकर्णी व श्री. देवीसिंह चौहान असे तिघे मिळून सितामऊस गेलो तेथें ४-५ दिवस राहिलों आणि इंग्लंडमधील अखबारांच्या नकला तपासून त्यांतील औरंगजेबाच्या जुलूस २५ पर्यंतच्या अखबारांतील उपयुक्त उतारे नकलून आणले. शिवाय डॉ. अ. रा. कुलकर्णी इंग्लंडमध्ये गेले असतां त्यांच्या साहाय्यानें रा. ए. सोसायटीमधील औरंगजेबकलीन अखबारांची मायक्रो फिल्म आणविली. या सर्व प्रयत्नांमुळें सध्या मंडळापाशीं बिकानेर येथील औरंगजेबाच्या अखेरपर्यंतच्या अखबारांतील मराठी इतिहासाला उपयुक्त असे सर्व उतारे, तसेंच फर्मानादि कागदांच्या पूर्ण नकला, वकीलवृत्तांतामधील मराठी इतिहासास उपयुक्त असे उतारे आणि लंडनमधील अखबारांची मायक्रो फिल्म एवढी सामग्री आज एकत्रित झाली आहे.

११) हे सर्व उतारे येथें आणल्यानंतर ते कालानुक्रमानें लावणें, त्यांमध्ये इंग्लंडमधील उताऱ्यांची योग्य ठिकाणीं भर घालणें, प्रत्येक उताऱ्याचा अनुवाद करणें, त्यांच्या तारखा काढणें, त्यांची मुद्रणप्रत तयार करणें, त्यांचीं प्रुफें तपासणें इत्यादि कामें मी व माझे पूर्वीचे विद्यार्थी व आतांचे मित्र डॉ. गो. व्य. कुलकर्णी यांनीं केलें आहे. त्यांतल्या त्यांत अनुवादाचे काम मुख्यतः डॉ. कुलकर्णी यांनींच केलें आहे. हें सर्व करीत असतां मुख्य उत्तरदायित्व माझें असल्यामुळें यांत झालेल्या चुकांचा मुख्य दोषही मजवरच आहे.

१२) या पुस्तकांतील पहिलीं १९२ पृष्ठें पुण्यांतील आर्यभूषण छापखान्यांत छापलीं. पण त्यांचा अशा छपाईतील मांड लहान; यामुळें हें काम रेंगाळणार असें दिसूं लागलें. म्हणून उरलेलें काम मुंबईस करून घ्यावें असें ठरविलें. पण तेथेंही

कांहींना कांहीं अडचणी येऊन काम कांहीं लांबलेसेच. दोन ठिकाणी छपाईचें काम केल्यामुळें फार्सी व मराठी टाईपामध्ये कांहीं फरक झाला. पण तसें होणें अपरिहार्यच होतें. ग्राहक याबद्दल क्षमा करतील अशी आशा आहे. या कामीं भा. इ. सं. मंडळाचे एक अभिमानी सदस्य श्री. बापूराव नायक यांचे फार मोठे साह्य झाले आहे.

१३) आतां या प्रयत्नाची आर्थिक बाजू सांगतो. या कामासाठीं पुणें विद्यापीठ प्रथम १२०० रुपये, मराठवाडा विद्यापीठ ६०० रु., शिवाजी विद्यापीठ ६०० रुपये, श्री. वि. द. घाटे ५०० रुपये, विद्यापीठ अनुदान मंडळ १००० रुपये आणि महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ यांजकडून ५००० रुपये आले आहेत. शिवाय पुणें विद्यापीठानें बाळाजी बाजीराव कालीन शकावली व बिकानेर कागदपत्र प्रकाशन या दोन योजनांस मिळून दोन वर्षांत बारा हजार रुपये देण्याचें मान्य करून एका वर्षाचे सहा हजार रुपये दिले. यांतील विद्यापीठ अनुदान मंडळाचे पैसे मायक्रो फिल्मिंगसाठीही खर्च करण्यासारखे असून महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळानें या सामग्रीच्या प्रकाशनाच्या पहिल्या खंडास एकंदर २० हजार रुपये लागतील असें गृहीत धरून १०००० रुपये देणगी देण्याचें मान्य केलें आहे. याशिवाय पुणें विद्यापीठानें दोन वेळां मला यात्रानुदानें दिलीं. तसेंच माझ्या पहिल्या बिकानेर यात्रेचा खर्च महाराष्ट्र राज्य शासनानें केलेला आहे.

१४) हे अखबार नकलांच्या रूपांत आज उपलब्ध आहेत हें वर सांगितलेंच आहे. हस्तांतर व व्यक्तिस्थळनामांचें अज्ञान यांमुळें उत्पन्न झालेल्या दोषांविषयीही वर लिहिलें आहे. पूर्वीच्या नकलकारांना शास्त्रशुद्ध प्रत कशी करावयाची हें माहीत नसल्यानें शुद्धाचें अशुद्ध, अशुद्धाचें शुद्ध, असलेले शब्द गाळणें, नसलेले घालणें, शब्दांचें चुकीचें वाचन करणें, विभक्ति, वचन, काळ, पुरुष यांचा विचार न करतां केलेले प्रयोग इत्यादि अनेकविध दोष या नकलांत शिरले आहेत. शिवाय फार्सी लिपीच्या सदोषत्वामुळेही या नकलांत कांहीं वैगुण्यें उत्पन्न झालीं आहेत. उणे-अधिक नुक्ते म्हणजेच बिंदू दिल्यानें वर्ण-बदल होतो, तसे उणे-अधिक शोशे म्हणजेच अकुर्ली काढल्यानें वचन व वर्ण यांत बदल होतो. प्रतिकार या बाबतींत कितीही सावध राहिला तरी त्याच्या हातून चुका न होणें अशक्य आहे. इंग्रजीप्रमाणें फार्सीतही वर्णवित्यासाच्या चुका होतात. यांत छपाईच्या चुका मिळविल्या म्हणजे चुकांची केवढी मोठी मालिका तयार होणें शक्य आहे याचा वाचकांनींच विचार करावा. सांगण्याचें तात्पर्य हें कीं, या पुस्तकांत फार्सी उताऱ्यांचे पाठ देतांना कांहीं चुका झाल्या असल्यास त्यांचीं कारणें लक्षांत यावीं. मी येथें पाठ जसा मिळाला तसा देण्याचा

प्रयत्न केला आहे. जेथे फारच मोठी चूक होण्याचा संभव तेथे पाठ सुधारला आहे. पण अशीं स्थळे फार थोडीं असतील. वचनभेद व पुरुषभेद सहज सुधारतां आले असते; पण तेही शक्य तोंवर जसेच्या तसेच ठेवले आहेत. एकूण एक चुका स्वतंत्रतेनें दाखवून सुधारत गेलों असतो तर पाठांची लांबी सव्वापट सहज होती; म्हणून तसें केले नाहीं.

१५) या अखबारांच्या लेखनांत व्याकरणाच्या दृष्टीनें वचन, काळ पुरुष, अर्थ यांच्या बाबत किती तरी दोष आढळतात. यांतील कांही दोष प्रतिकाराच्या हातून झाले असणें शक्य आहे. प्रत करतांना हस्तांतरे जितकी अधिक तितक्या चुका अधिक असा सामान्य नियम समजण्यास हरकत नाहीं. अरबी-फार्सी लिपी उच्चारनिश्चयाच्या दृष्टीनें अतिशय सदोष आहेत. त्यांत स्वर व व्यंजन निर्धारक चिन्हे व बिंदू आहेत. पण त्यांचा उपयोग अतिशय अनियमितपणें करीत असल्यानें मूळ लेखक व त्यांचा वर्णविन्यास बाजूला राहून प्रतिकाराची करामत आपल्यापुढें येते. लेखकाच्या मानानें प्रतिकार अधिक विद्वान असें क्वचितच घडलें असेल. प्रतिकार सुवाच्य लेखनासाठीं निवडला जातो. तो बहुधा विद्वान नसतो. यामुळे प्रत करतांना त्यांच्या हातून अनेक चुका होतात. तशा येथेही झाल्या आहेत. त्या सुधारण्याचा खटाटोप येथें केलेला नाहीं.

१६) या पुस्तकांत आलेल्या माहितीवर टीपा देऊन उतारे अधिक बोलके करावे असा विचार होता. पण एकतर याच काळांतील फर्मानादि शासकीय आज्ञा आणि वकिलांनीं आपल्या धन्यांस पाठविलेले वृत्तांत आज अप्रकाशित पण उपलब्ध आहेत. त्यांच्या व इतर प्रकाशित साधनांच्या सहाय्यानें त्या टीपा लिहितां तर त्यांनीं किमान शंभर पृष्ठें सहज व्यापिलीं असतीं. कारण या टीपांत अप्रकाशित कागदपत्रांतील उद्धरणें कालांसह द्यावीं लागलीं असतीं व तीं फार मोठी झाल्यामुळे त्यांनींच पुष्कळ जागा अडविली असती. म्हणून तो विचार सोडून देऊन असा विचार केला कीं, पुढील सातशे उतारे आणखी एका किंवा दीड खंडांमध्ये पुरे करून मग प्रकाशित व क्वचित राहिले असल्यास अप्रकाशित अशा उताऱ्यांच्या माहितीच्या सहाय्यानें सर्वच उतारे सुमारे दोन अडीचशे पानांत बोलके करून हा विषय हातावेगळा करावा. म्हणून येथें हात आखडता घेतला.

PREFACE

The title of this volume is "News Letters of Aurangzeb's Court" (औरंगजेबाच्या दरबाराचे अखबार) and is the sixth volume in the series 'Persian Sources of Indian History'. Akhbar is the plural of the Arabic word Khabar meaning news. Subsequently the piece of paper on which the news was written came to be termed Akhbar. These Akhbars fall into two categories. One is of those drafted by individual news-writers and despatched to the concerned personalities and the other is of those that were drafted by Court news-writers and edited by the ruler of that Court. The news-letters or rather extracts from them published in this volume belong to the second category. It was the custom of Mughal emperors to commit to writing the daily transactions of the Court, edit them and release the same to their courtiers. Sometimes, if due to indisposition or some other cause, no Court was held or no transactions took place in it. The news-letter was kept blank after noting the date, the month, the *Julus* year and sometimes the week day, together with the name of the emperor ruling at that time. After a particular day's business was recorded in the news-letter, the same was submitted to the ruling emperor, who would go through the news-letter and amend it as he chose, deleting derogatory or blasphemous words and adding eulogistic words and phrases, suiting his pomp and grandeur. We, therefore, cannot be too sure of the honest and faithful recording of the happenings entered in such a news-letter. Still we must confess that it is a primary source for the compilation of our history, in spite of the draw-backs of the contents. After the formal release of these news-letters, the courtiers' representatives, used to copy them according to the needs and likings of their masters and send the same to them. But these representatives, or Vakils as they were called, used to despatch, besides these news-letters, reports of the happenings at the Court secretly and many times they contained information which was nearer to the truth. As such the Vakil Reports are more factual, even more important

primary sources than these news-letters; but their number is quite insignificant as compared with the news-letters.

Representatives of different courtiers must have sent the copies of such news-letters and their own reports to their respective masters; but those that were sent by the representatives of the Jaipur chieftain, have come down to us. At least at present we do not know of any other state, which had preserved such news-letters and Vakil Reports. Originally the Jaipur state had more than 6 thousand news-letters of Aurangzeb's period; but somehow or other the late Mr. Tod, the wellknown historiographer of Rajasthan acquired about thirty three hundred such news-letters, which he presented to the Royal Asiatic Society, London, when he was serving there as its Librarian. They are now preserved there. About thirty-one hundred remained with the Jaipur State. Out of these again, some were lying at Amber, the earlier capital of the Jaipur State and some were in the new capital Jaipur. All these akhbars are now deposited and preserved in the Rajasthan State Archives, Bikaner.

The existence of these akhbars at Jaipur has come to light comparatively very recently; but those that are in the Royal Asiatic Society were known to scholars, since a very long time. For instance Morley, the earliest cataloguer of the collection of the Royal Asiatic Society had noted them in his catalogue, published in 1854 A.C. The late Sir Jadunath Sarkar and other scholars have utilised them in their works such as, the History of Aurangzeb, and others. But it was in the 4th decade of the present century that the existence of such akhbars in the Jaipur State Archives, came to be known to the scholarly world, when the task of writing the history of Jaipur State was entrusted to the late Sir Jadunath Sarkar. It was he who first ransacked these akhbars and prepared their copies for his own use. He even published the translations or gists of some of these akhbars in the first edition of his book, 'House of Shivaji', published in 1939. A few other scholars had an access to these akhbars and they have used them sparingly. But in general these akhbars remained sealed to the common scholars. It was only in 1960 when the whole of the Rajasthan State Archives were thrown open, that common scholars began to get access to the akhbars and other records of the various states merged into Rajasthan.

About 25 years ago during the Jaipur session of the Indian Historical Records Commission, I and M. M. D. V. Potdar tried to get an access to these akhbars, farmans and Hindi correspondence; but we failed. Then after some four or five years through the efforts of my friend Shri. Satyaprakash Shrivastava, I could procure copies of a few Hindi letters, the English version of which, had been published by Sir Jadunath Sarkar in his work 'House of Shivaji', and which I have published in the 12th volume of 'Shiva Charitra-Sahitya'—a Mandala publication. In 1965, under the advice of the Govt. of Maharashtra Dr. P. M. Joshi, Director of Archives and Archaeology deputed me and Shri V. G. Khobrekar, an assistant of his, to visit the Rajasthan Archives at Bikaner and examine the archives there in order to have a fair idea of their contents.

Keeping this in mind I paid a second visit to Bikaner with my student Miss Indar Kaur and my friends Dr. A. R. Kulkarni and Shri. B. M. Purandare. We stayed there for a fortnight or so and I with my student copied the Persian farmans, nishans, etc.. My friends did similar work about Hindi Letters. My third visit was in 1966, along with my students Dr. G. T. Kulkarni and Miss Indar Kaur, and my friend Shri Devisingh Chauhan. My next visit was in the same year along the very research students and scholars. In December 1967 I, along with Shri. Devisingh Chauhan and Dr. G. T. Kulkarni visited Sitamau, and copied some extracts from the copies of akhbars in the possession of Maharaj Kumar Dr. Raghubir Singh especially from those that are in the RAS London. In the beginning of 1968, I and Dr. G. T. Kulkarni visited Bikaner and copied some more extracts. Our total stay at Bikaner was for more than 3 months and we copied about 1300 farmans, nishans and extracts from the Persian akhbars and Vakil reports. We generally worked there eleven hours a day without any holiday. In the meantime through the efforts of my friend Dr. A. R. Kulkarni, we procured a micro-film copy of all the Aurangzeb's akhbars from the RAS London.

After collecting this material, extracts of the akhbar's were arranged in a chronological order. Most of the translation work has been done by Dr. G. T. Kulkarni.

The project has been financed by various learned institutes like Poona University (Rs. 1200/—and a portion of Rs. 6000/—).

Marathwada and Shivaji Universities (Rs. 600/-each), U. G. C. (Rs. 1000/-) and Maharashtra Rajya Sahitya Sanskriti Mandala (Rs. 5000/-). The last-mentioned body has also promised us in all a donation of Rs. ten thousand or roughly half the cost of bringing out the work. Among the individual donors I must mention the name of Shri V. D. Ghate, who has donated Rs. 500/- for this important project.

While editing the Persian text, I have tried to be faithful with the original copies that were available to us. Where there were quite obvious mistakes, I have ventured to correct them. Otherwise all grammatical and syntactical mistakes have been retained as they are.

The printing of the volume was first entrusted to the Aryabhusan Press, Poona; but finding that their resources were quite limited in this type of work, we had to arrange a portion of the printing in Bombay. The printing of this volume was completed early in 1973. We hope that this will explain to our readers the delay caused in the completion of the project and will excuse us for the same.

Before concluding I must thank firstly all the above-mentioned bodies and persons for providing us with necessary funds ; secondly the late-lamented Prof. N. R. Khadgawat, the then Director of the Rajasthan Archives, along with his staff, who not only offered us all possible facilities, but also allowed us to publish the material thus collected ; thirdly Dr. Rajkumar Raghubir Singh for kindly allowing us a free use of his valuable collections; fourthly all my colleagues for working hard with me ungrudgingly and lastly Shri B. S. Naik, a member of this institute, for taking interest at every stage and in seeing this volume through the press.

21-3-1973 }

G. H. Khare,
Editor in Chief.

भारत इतिहास संशोधक मंडळ

ऐतिहासिक फार्सी साहित्य सहावा खंड

औरंगजेबाच्या दरबाराचे अखबार

१

सितामऊ संग्रह } اخبارات درگاه معلیٰ { श. १५८७ मार्गशीर्ष शुद्ध ८
जु. ८ जखर ६ शनि. } माہ جمادی الثانی سنہ १०८५ { इ. १६६५ डिसेंबर ४
५ منہر یوم السبت

میرزا راجہ جئے سنگم شیر سنگم راتھور را قلعہ داری پلندرگده
تجویز نموده دوصدی و صد سوار اضافہ مقرر ساختند التماس بہ
درگاه والاچاہ نوشتہ بود حضرت شنیدہ بہ حمدۃ الملک جعفرخان
فرمودند کہ شما حسب الحکم بہ مرزا راجہ جیسنگم بنویسید سپاہ گری
شیر سنگم بہ بودن قلعہ دار معلوم شدہ است و شما ہم سپاہ گری
همی دانستہ باشند از این ممر این را قلعہ دار پلندرگده
فخواہند کرد پردہ من گور کہ سابق قلعہ دار پلندرگده است
ہمون را برقرارند —

मिर्झा राजा जयसिंगानें शेरसिंग राठोडासाठीं पुरंदरच्या किल्लेदारीची तजवीज करून त्यास २०० जात व १०० स्वार एवढी वाढ देण्याबद्दलची विनंती बादशहाकडे केली होती. ती ऐकून बादशाहानें जाफरखानास हुक्म केला कीं, 'तू राजा जयसिंगास हस्तुलहुक्म लिही कीं, किल्लेदार होण्याबाबत शेरसिंगाची शिपाईगिरी माहीतच आहे. आणि तुम्हाला शिपाईगिरी काय असते हेंही माहीत आहे. म्हणून त्यास पुरंदरचा किल्लेदार करूं नये. प्रद्युम्न गौड हा पूर्वी पुरंदरचा किल्लेदार होता. आतां त्यासच नेमीत आहे.'

سیتامک سبگرہ } اخبارات درگاه معلے { ش. ۹۶۷۷ مارگشیرب شوبڈ ۷
 ج. ۷ جابر ۷ ر.و. } ماه جمادی الثانی سنہ ۸ { ہ. ۹۶۶۶ ڈیسمبر ۶
 ۷ منہر یوم الاحد

عرض داشت ملا یحیی بیجاپوری آمدہ التماس خود نوشتہ
 ہون وقتی کہ حضرت این بندہ را ہمراہ مرزا راجہ بمہیم دکن رخصت
 فرمودہ ہونند حکم نمودہ ہونند کہ وقتی شما اینجا دکن رفتہ حتوی
 دولت خواہی ترون خواہند نمود آنزمان اضافہ شما خواہند فرمود
 بندہ در اینجا آمدہ ہم سیواچی رد بدل کردہ آوردہ ہمرزا راجہ
 ملاقات کنایدہ و حالا برادر ما ملا احمد دیوان والے بیجاپور است
 باو نیز سخنان نمودہ آوردہ ہمرزا راجہ رجوع کنایدیم این طور
 خدمت نمودہ ایم حضرت عرض داشت ملا یحیی خواندہ حوالہ
 جمدۃ الملک کردند۔

मुल्ला यह्या विजापुरी याचा अर्ज आला की, मिर्झा राजाबरोबर
 दक्षिणेच्या मोहिमेवर मला बादशाहांनीं पाठविलें तेव्हां हुकूम केला होता
 कीं, येथून दक्षिणेंत पोहोंचल्यावर दौलतीसाठीं चांगले प्रयत्न करशील तेव्हां
 मुला वाढ दिली जाईल. मी येथें आलों. नंतर सीवाशीं रदबदल करून
 मिर्झा राजाशीं त्याची भेट घडवून आणली. सध्या माझा भाऊ विजापूर-
 करारांचा दिवाण आहे त्याशीं बोलणीं करविलीं व त्यास मिर्झा राजाकडे रुजू
 केलें. अशा प्रकारें मी सेवा केली आहे. बादशाहानें अर्ज ऐकून तो जुम्द-
 मुल्मुल्काकडे दिला.

सितामक संग्रह } امورات حضور کشور { श. १५८८ ज्येष्ठ शुद्ध ८
 जु. ९ जिल्हेज } کشای ماه ذی الحجہ { ह. १६६६ मे ३१
 ६ गुरु. } سنہ ۹ یوم الخمس ۶ منہر

فولادخان عرض نمود کہ جملہ مردم سیوا دکنی نالاش میکنند
 و سیوا نیز عاجزی میکنند و میگویند کہ از بندہ این چنین تقصیر نہ
 شدہ است کہ بادشاہ جیو چنین نامہربانے میفرمایند حضرت شنید
 خاموش ماندند حضرت بمحمد امین خان فرمودند کہ بغازی پیک

गुर्जबुर्द अर्ज पेश की سیواچی از پیش امام وردی خان چہ قدر
از فیل خریدہ نموده است محمد امین خان پرسیدہ عرض نمود کہ
از مبالغہ پانزدہ ہزار روپیہ خریدہ نموده است و آن زر را تا حال
وصول نہ کردہ است —

फौलादखानाने अर्ज केला कीं, सीवाकडील सर्व दरखनी लोक तक्रार करीत आहेत व सीवाही याचना करून सांगत आहे कीं, 'माझ्याकडून कांहीं एवढी मोठी चूक झाली नाही कीं, बादशाहानीं माझ्यावर एवढी अवकृपा करावी.' ऐकून बादशाह गप्प बसला. मुहम्मद अमीनखानास हुकूम झाला कीं, गाझीबेग गुर्जबर्दारास विचारार्थ कीं, सीवानें इमामविर्दीखानाकडून किती हत्ती विकत घेतले? उपर्युक्तानें चौकशी करून 'त्यानें पंधरा हजार रुपयांचे घेतले आहेत व ते पैसे अजून वसूल झाले नाहीत' असें कळविलें.

४

जु. ९ सफर २३ (२२) मंगळवार	} سیاه اخبارات دربار مجلس ماه صفر سنہ ۹ ۲۳ منہر یوم الثالث	{ ش. ۹۵۷۷ ش्रावण वद्य ९ इ. १६६६ ऑगस्ट १४

صدیقخان بعرض رسانید کہ خانے خان بخشی فوج دکن خط
فوشتم آید کہ راگو پندت امیدوار خدمت است فرمودند مرزا
راجہ جے سنگھ بنویسد خدمت برائے او تجویز نمایند —

सिद्दीखानानें अर्ज केला कीं, 'दक्षिणच्या फौजेचा बक्षी खाने-
खानाने यानें पत्र लिहिलें आहे कीं "राघो पंडीत हा चाकरीचा उमेदवार
आहे." हुकूम झाला कीं, "मिर्झा राजा जयसिंग यास लिहावें कीं 'त्यासाठीं
चाकरीची तजवीज करावी.'"

५

ज. ९ सफर २५ (२४) गुरु.	} سیاه اخبارات دربار مجلس ماه صفر ۲۵ منہر یوم الخمس	{ ش. ۹۵۷۷ ش्रावण वद्य ११ इ. १६६६ ऑगस्ट १६

ہم کنور رام سنگھ فرمودند کہ سیوا را معقول نماید کہ منصب
قبول دارد و اہل عیال خود حضور طلبد و قلعہ خود بدہد از اورا

حضور داشتہ اورا تعینات کابل فرمودہ خواہد شد عرض نمود او التماس دارد کہ وطن بندہ بحال باشد بعد از آن ہر چہ حکم خواہد شد قبول است —

कुंवर रामसिंगास हुकूम झाला कीं, 'सीवा मनसब कबूल करील अशा-
तःहेनें त्याचें मन वळवावें. त्याचे नातेवाईक व इतर लोक यांस हुजूर बोलवावें.
त्यानें स्वतःचे किल्ले देऊन टाकावे. त्याची येथून काबूल येथें नेमणूक करीन.'
रामसिंगानें अर्ज केला कीं, 'सीवा विनंती करीत आहे कीं, 'बंद्यास वतनावर
असूं द्यावें. मग हुकूम होईल तो मान्य आहे.' "

६

जु. ९ सफर २७ (२६) शनि.	} اخبارات دربار معل ماه صفر سنہ ۹ ۲۷ منہر یوم السبت	{ ش. ۹۵۷۷ ش्रावण वद्य १३ इ. १६६६ ऑगस्ट १८

(۱) خواجہ بختاور خان عرض رسانید کہ کنور رام سنگم میںماید
کہ سیوا گریختہ رفت فولادخان نیز عرض نمود کہ پی او معلوم نمیشود
و بفرار راز کسے نفتم است فرمودند کہ بروید خبر بگیرد فولادخان
دیرہ سیوارا رفتہ چہ میشنید کہ دستار بستہ و یک آینہ بر چہارپائے
داشتہ اند و از چہارپائے پاپوش سیوا افتادہ اند سر ۳ اسپ و
دو پالکی و یک غلام گذاشتہ رفتہ دیگر متاع ہیچ نیست خان
عمومی الیم آمدہ عرض رسانید فرمودند تفحص او نمایند در این
ضمن رائے بندر ابن عرض نمود کہ کنوررام بدیوان دیود ہی
غسلخانہ نشستہ فرمودند باو بگوید کہ او ضامن او است اورا
پیدا بکنند و الا نہ جائے کہ او رفتہ است او ہم برود و کنوررا
خاص عام و غسلخانہ آمدن ندہند و چہار زناردار کنور فزد
چہارپائے سیوا چوکے میدارند آنہارا در قید نمایند و بر فولادخان
فرمودند کہ در شہر ہم تاکید نمایند —

(۲) بہ حمدۃ الملکے فرمودند کہ بہ صاحب صوبہائی و
فوجداران ممالک مکروسم بنویسد کہ سیوا از حضور گریختہ است
ہر کدام از سرحد خود خبردار باشد در ہر حد ہر کس کہ پیارد
جوی او خواہد نمود اگر سیوا خواہد رفت او بے جائے خواہد شد —

(३) बम मہाराजہ فرمودند کہ دیدید کنور رام سنگم چہ کرد کہ سیوارا از دست داده عرض نمود کہ او خانہ زاد است چہ قدرت دارد کہ این طور نمایند و او ہم کجا خواهد رفت بستم خواهد آمد۔

(۴) یک امکر استغاشم شدہ کہ حکیم احدی بندہ را در خانہ داشتہ است مسلمان نمیشود فرمودند کہ اگر مسلمان شود بہتر و الا نہ امکر را از او علیحدہ نماید و او را در قید نگاہ دارند۔

(۵) حاجی عبدل وہاب و عابد خان در خلوت عرض رسانیدند سیوا گریختہ است فرمودند کہ سیوا کجا خواهد رفت ضامن معتبر دارد۔

(१) बरुतावरखानानें अर्ज केला कीं, 'कुंवर रामसिंग म्हणतो 'सीवा पळून गेला.' फौलादखानानें अर्ज केला कीं, 'मलाही कळलें नाहीं. त्याच्या पलायनाचें रहस्य कोणासही उमगलें नाहीं'. हुकूम केला 'तू जा व बातमी काढ'. फौलादखान सीवाच्या डेऱ्यापाशीं गेला तेव्हां त्यानें ऐकलें (पाहिलें) कीं, एक बांधलेली पगडी व एक आरसा पलंगावर आहेत व त्याचे जोडे खाली पडले आहेत. तीन घोडे, दोन पालख्या व एक नोकर पाठीमागे सोडून तो गेला. इतर कांहींही सामान नाहीं. तेव्हां उपर्युक्त खानानें येऊन तसा अर्ज केला. यावर हुकूम केला, 'त्याचा तपास करा.' या बाबतींत राय ब्रिंदावननें अर्ज केला कीं, 'कुंवर रामसिंग घुसलखान्यांत बसला आहे.' यावर हुकूम केला कीं, 'त्याला म्हणावें " तू त्याचा (सीवाचा) जामीन आहेस. तू त्यास हजर केलें पाहिजेस. नाहीतर तो गेला आहे तेथें तूही जा ". कुंवर रामसिंगास खास, आम व घुसलखाना यांत येऊं देऊं नये.' कुंवरचे चार ब्राह्मण सीवाच्या पलंगापाशीं पहाऱ्यास होते त्यांस कैद करावे व फौलादखानास हुकूम केला कीं, शहरांतही ताकीद करावी.

(२) जुम्दतुलमुल्कास हुकूम केला कीं, देशांतील सुभेदार, फौजदार मार्गाधिकारी (गुजर पाथानच) व जमींदार यांस लिहा 'सीवा हुजुराकडून पळाला आहे. प्रत्येकानें आपआपल्या सरहद्दीबाबत जागरूक असावें. प्रत्येकाच्या हद्दींत जो कोणी येईल त्याचा तपास करावा. सीवा ज्याच्या हद्दींतून निसटेल त्यास काढून टाकण्यात येईल. '

(३) महाराजास हुकूम केला कीं, 'बघितलेस, कुंवर रामसिंगानें काय केलें. सीवास हातांतून निसटूं दिलें.' त्यानें अर्ज केला कीं, 'तो आपल्या घरचा आहे. त्याची काय छाती आहे कीं, तो असें करील आणि तो (सीवा) तरी कुठें जाऊं शकेल. त्यास बांधून आणीन. '

(४) एका खोडसाळ माणसानें न्यायासाठीं अर्ज केला कीं, 'एका माणसानें मला घरांत ठेवलें आहे.....त्याचा धर्म रूमी आहे. तो फिरंगी आहे. तो मुसलमान होत नाही.' हुकूम झाला कीं, तो मुसलमान झाला तर ठीक; नाहीतर खोडसाळ माणसास वेगळें करून त्यास कैदेत ठेवावें.'

(५) हाजी अब्दुल वहहाब व आबिदखान यांनीं अंतस्थ अर्ज केला कीं, 'सीवा पळून गेला आहे'. हुकूम केला कीं, 'सीवा कुठें जाईल? त्यानें मातबर जामीन दिला आहे.'

७

जु. ९ सफर २८ (२७) रवि.	{	اخبارات دربار معلیٰ ماه صفر سنہ ۹ ۲۸ منہر یوم الاحد	{	श. १५८८ श्रावण वद्य १४ इ. १६६६ ऑगस्ट १९

داؤد خان و دلیر خان و قطب الدین خان و داد خان و
راؤ امر سنگم چندراوت جمعیت نہ ہزار سوار را نغینائے دکن کم
فور دکن طلب شدہ —

दाऊदखान, दिलेरखान, कुतबुद्दीनखान, दादखान व राव अमरसिंग
चंद्रावत नऊ हजार स्वारांसह दक्षिणेत नेमले होते. त्यांना ताबडतोब परत
बोलावले.

८

जु. ९ सफर २९ (२८) सोम.	{	اخبارات دربار معلیٰ ماه صفر سنہ ۹ ۲۹ منہر یوم الثلاثاء	{	श. १५८८ श्रावण वद्य ३० इ. १६६६ ऑगस्ट २०

سیدی فولاد خان عرض رسانید کہ راگھوجی وغیرہ پنج نفر
اسا (از) یار سیوا در قید اند آنها مینمایند کہ مرزا راجہ جئے سنگم بہ
کنور رام سنگم نوشتہ بود ہر طوریکہ داند سیوارا از اینجا بر آرند
و ہرست رائے ہرکارہ نیز ازین ممر را اطلاع دارند داروغہ ہر
کارہائے بہ اعتماد خان مقرر نگاہ دادہ کسوجی و غیرہ حوالہ
اعتماد خان شدند وکیل مرزا راجہ را از غساختانہ مانع (منع) کرد
چہ محمد امین خان فرمودند کہ بہ کنور رام سنگم بنویسند کہ از

दरबार नरोद बेर फोलान खान فرمودند کہ نزدیک (نزد) دیرہ رام سنگم ہرست رائے چوکی نشانند و خبردار شوند منصب جماعت ذیل برطرف فرمودند

کنور رام سنگم ہرست رائے کسن رائے خویش
چهار ہزاری اصل کمی ہرست رائے ۳۳ صد بر طرف
سوار بر طرف چار صدی ۵۰ یکصدی
۲۰

फौलादखानानें अर्ज केला कीं, 'सीवाच्या सोबत्यांपैकीं राघोजी वगैरे पाच लोक कैदेत आहेत; ते सांगतात कीं, 'मिर्झा राजा जयसिंगानें कुंवर रामसिंगास लिहिलें होतें कीं, "समजेल त्या मार्गानें सीवाला तेथून काढावें व हरसतराय हरकारा यास देखील याबद्दल माहिती आहे." हरकाऱ्याच्या दारूग्यावर अतमादखानास नेमिलें व केसोजी वगैरेंना त्याच्या हवाला केलें' मिर्झाराजाच्या वकिलास घुसलखाना मना केला. बादशाहानें मुहम्मद अमीन. खानास हुकूम केला कीं, 'कुंवरसिंगास लिहावे कीं, दरबारांतून जाऊं नये. - फौलादखानास हुकूम केला कीं, 'रामसिंगाच्या तंबूजवळ व हरसतरायापाशीं पाहारा बसवून सावध रहावें.' खालील लोकांची मनसब बढतर्फ केली. कुंवर रामसिंग चार हजार स्वार बढतर्फ, हरसतराय असल ४०० व ५० अनुक्रमें १०० व २० कमी, हरसताचा नातलग किसनराय ३०० बढतर्फ.

९

जु. ९ सफर २९ } اخبارات دربار معل { श. १५८८ श्रावण वद्य ३०
(२८) सोम. } २९ صفر سنہ ۹ { इ. १६६६ ऑगस्ट २०
} २९ مہر یوم الاثنا

فرمان عالیشان بر مرزا راجہ جئے سنگم صادر شد
{ صفر ۲۹ سنہ ۹ } بمضمون آنکہ آن دولت خواہ و معتمد درست
بآنچم (پختہ) تردد و تلاش سیوا مقہور را دستگیر ساختہ بحضور
معلی ارسال داشتہ بود و ما بدولت کنور رام سنگم را اعتمادی و
نیک خواہ دانستہ سیوا مذکور را حوالہ نمودہ بود کنور مذکور
قطع نظر از نیک خواہی و بندگی کردہ جانب داری مقہور مذکور
نمودہ او را بر نسک و فریب ازینجا گریزان ساختہ چنانچہ ما
بدولت میخواستہیم کہ جزای تقصیر کنور رام سنگم را پیوست از پیش
علحدہ کردہ در شہر بگردانم اما بسبب آن تفتو (۲) غلام کہ در بندگی

درگاه و رسیخ دم و ثابت قدم است در میان بود ازین جهت جان بخشے آن بدبخت را نمود از منصب برطرف فرمودیم میباید که آن دولت خواه باندک جزای تقصیر پسر خود شکر پروردگار بجا آورد چنانچہ فرمان مسطور حوالہ اعتماد خان نموده کہ بذاک چو کے بفرستند —

मिर्झा राजा जयसिंग याच्या नांवें बादशाही फर्मान सादर झाला कीं, 'तू हर प्रयत्नानें सीवा मजकुरास ताब्यांत आणून हुजूर पाठविलेंस व बादशाहानें कुंवर रामसिंगास अत्यंत विश्वासू व भले चिंतणारा समजून सीवा मजकुरास त्याच्या हवालीं केलें होतें. पण कुंवरनें कल्याणेच्छा व सेवा यांजकडे दुर्लक्ष करून त्याची तरफदारी करून त्यास कपटानें येथून पळून जाऊ दिलें. म्हणून मला असें वाटतें कीं, रामसिंगास त्याच्या अपराधाबद्दल योग्य ती शिक्षा करावी. त्यास दृष्टीआड करून शहरांतून फिरवणार होतो. परंतु तुझी एकनिष्ठसेवा आड आली. मुलाच्या अपराधाबद्दल तुला शिक्षा थोडीच मिळाली ? याबद्दल परमेश्वराचे आभार मानावे.' नंतर हा फर्मान 'अअतमादखानाच्या हवाला करून चौकीच्या डाकेनें पाठविण्यास सांगितलें.

१०

जु. ९ सफर ३० (२९) मंगळ.	} اخبارات دربار معلى ماه صفر سنہ ۹ ۳۰ مہرہ يوم الثالث	{ श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध २ इ. १६६६ ऑगस्ट २१
----------------------------	---	---

بجملہ الملکے فرمودند کہ در چو کے سیوا منصبدار و برقداز و بندوقچی و خاص خیل چہ قدر بود اسم آنها نوشتہ بعرض رساند —

जुम्दतुलमुल्कास हुकूम केला कीं, 'सीवाच्या पाहण्यावर मनसबदार, बर्कदाज, बंदूकची व खासखेल कोणकोण होते त्यांची नांवें कळवावी.'

११

जु. ९ रवळ २ गुरु.	} اخبارات دربار معلى ماه ربيع الاول سنہ ۹ ۲ مہرہ يوم الخمس	{ श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ४ इ. १६६६ ऑगस्ट २३
----------------------	--	---

عرض داشت عباد اللہ خان فوجدار نور (برور) آمدہ نوشتہ بود کہ بروز شنبہ بوقت نماز شام سیوا با پنج سوار ہم این راہ

ग़द़शत च़ुन बा अंनहान प़रस़ीदन्द ज़ुअब दाद क़म मा म़रुदम स़ीवुअ अ़ीम
बुठुन म़ीरुव़ीम दस्तक़ ब़म़र मुह़मद अमीन ख़ान ज़ाह़र क़ुद ब़द अज़ अंन ऩीज़
ज़ाह़र क़ुद क़म मा स़ीवुअ अ़ीम ल़ीक़न म़ुलुम ऩबाशद फ़रमुदन्द अब़दाल्लह ख़ान
बस़ीअर ब़द क़ुद क़म अ़ुब अु ऩक़ुदह व दस्तक़ ख़ुब व ज़ह़र म़लाहज़ ऩम ऩमुदह -

नरवरचा (बरोरचा) फौजदार इबादुल्लाहखान याची अर्जदास्त आली. तींत लिहिलें होतें कीं, 'संध्याकाळच्या नमाजाच्या वेळीं सीवाचाच स्वारांसह या वाटेनें गेला. विचारलें तेव्हां त्यानें सांगितलें कीं, "आम्ही सीवाचे लोक आहों." त्यांनीं मुहम्मद अमीनखानाच्या शिक्क्याचा दस्तक दाखविला. त्यानंतर त्यानें जाहीर केलें कीं, 'आम्ही सीवाच आहों.' परंतु समजलें नाहीं." हुकूम केला कीं 'इबादुल्लाहखानानें अत्यंत गैर गोष्ट केली; त्यांचा पाठलाग केला नाहीं व दस्तकही नीट तपासलें नाहीं.'

१२

जु. ९ रवल २ गुरु.	} سیاه اخبارات دربار معلّے ماہ ربیع الاول سنہ ۹ ۲ مہرہ یوم الخمس	{ ش. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ४ इ. १६६६ ऑगस्ट २३

(१) بعرض رسید کّم اودیت سنگم بهدوریم آن مرد ملازم
سیوارا گرفتہ فرستادہ است حکم شدہ کّم آنہارا حوالہ اعتماد خان
نماید کّم بحضور نماید -

(२) بہ محمد امین خان میفرمودند کہ قبل ازین شما بعرض
اشرف رسانیدہ ہوں کہ سیوا مقہور بسیار متضمین [؟] و حرامزادہ
است حضرت آنرا اعتماد نکند چنانچہ حالا ہمچون حرف درپیش
آمد -

(१) बादशहाकडे अर्ज आला कीं, 'उदीतसिंग भदूरियानें सीवाच्या चाकरांना पकडून पाठविलें आहे.' हुकूम झाला कीं, 'त्यांना अतमाद-खानाच्या ताब्यांत घावें म्हणजे तो त्यांना हुजुरांसमोर आणील.'

(२) मुहम्मद अमीनखानास हुकूम केला कीं, 'या पूर्वी तू सीवासकहूर अतिशय विश्वास दाखविणारा पण हरामजादा आहे असा अर्ज केला होतास. त्यावेळीं बादशाहांनीं त्यावर विश्वास ठेविला नव्हता; परंतु तें आतां खरें झालें.'

१३

जु. ९ रवल ४
शनि.

{ اخبارات دربار معلی
 ماه ربیع الاول سنہ ۹
 ۴ مہر یوم السبت

{ श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ६
 इ. १६६६ ऑगस्ट २५

مراتب مرزا راجہ جئی سنگم طلب فرمودہ بودند جعفرخان
 بعرض رسانید کہ حضرت مراتب مرزا راجہ طلب فرمودہ میخواستند
 کہ او بے تقصیر است او دودلم خواهد شد و ہم این ظاہر است
 بندگان حضرت فرمودند کہ فرمان عالیشان بنام مرزا راجہ جئی
 سنگم صادر نمایند مضمون آنکہ سیوا مقہور از اینجا گریختہ است
 دیدہ دانستہ از اشارہ کنور رام سنگم گریختہ رفتہ اگرچہ رام سنگم
 داخل آن فطور است برای خاطر شما درگزر نمودند وطن بحال
 داشتیم و شمارا باید کہ از طرف سیوا خبردار شوند ہر جائی کہ
 او باشد دستگیر خواهند نمود از بند بست آنجا بواقع خبردار باشد۔

मिर्झा राजा जयसिंगाच्या मरातिबाविषयीं विचारलें असतां त्यावर
 जाफरखानानें अर्ज केला कीं, 'आपण मिर्झा राजाच्या मरातिबाबद्दल
 विचारलें; पण तो बेकसूर आहे. तेव्हां त्याची मनस्थिती द्विधा होईल हेंही
 आपण जाणता.' तेव्हां बादशाहानें मिर्झा राजा जयसिंगाच्या नावानें पुढील
 आशयाचें फर्मान लिहावें असें सांगितलें— 'सीवा येथून पळाला तो जाणून-
 बुजून रामसिंगाच्या इशान्यानें पळाला आहे. या फितुरांत रामसिंगाचा हात
 आहे. तरीही तुझ्यासाठीं दुर्लक्ष केलें आहे. तुझें वतन तुजकडे ठेवतों. तू
 सीवाच्या बाबतींत खबरदार असावें. तो असेल तेथून त्यास कैद करावें.
 तेथील बंदोबस्ताविषयीं अत्यंत तत्पर रहावें.'

१४

जु. ९ रवल ५
रवि.

{ اخبارات دربار معلی
 ماه ربیع الاول سنہ ۹
 ۵ مہر یوم الاحد

{ श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ७
 इ. १६६६ ऑगस्ट २६

به فولاد خان حکم شدہ بود کہ طرح چوکے ہائے گردش سیوا
 فوشتہ بنظر گذرانید چنانچہ مومی الیہ حسب الحکم طرح را نوشتہ بنظر
 گذرانیدہ کہ اندرون چوکے مردم کنور رام سنگم بود و بیرون
 مردم بندہ بودند بندگان حضرت خاموش شدند —

फौलादखानास हुकूम झाला होता कीं, 'सीवाच्या जवळपासच्या चौक्यांचे नकाशे काढून नजरेखालून घालावे.' त्यानें हुकूमाप्रमाणें नकाशे काढून बादशाहाच्या नजरेखालून घातले. [व म्हटलें*] 'आंतील चौकींत रामसिंगाचे व बाहेरील (चौकींत) माझे लोक होते, यावर बादशाह गप्प बसला.

१५

जु. ९ रवळ ५ रवि. } اخبارात दरबार मंगळ
माह रبيع الاول سنہ १
५ مہر یوم الاحد { श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ७
इ. १६६६ ऑगस्ट २६

ہم حافظ رحیم الدین فرمودند کہ رائی بندر ابن مشرف غسلخانہ و کنور رام سنگہ بیارڈ پنج مہر [نذر] گذاشتند حقیقت سیوا باین اظہار کردہ باشد مشارالیم پرسیدہ بعض رسانیدہ کہ رائی مذکور التماس می نماید کہ اگر ہم بندہ اظہار میگردن بندہ پیشتر عرض می نمودیم حکم [شد] کہ این چنین اخبار باین بیچارہ چرا خواهد گفت —

बादशाहानें हाफिज रहीमुद्दीन यास हुकूम केला कीं, 'घुसलखान्याचा मुश्रीफ राय बिंद्राबन व कुंवर रामसिंग यांस समोर आणावें.' [ते आले] व त्यांनीं पाच मोहेरा नजर केल्या. 'सीवाची हकीकत सांगा' असा हुकूम झाला. तेव्हां त्यानें अर्ज केला कीं, 'राय मजकूर विनंती करीत आहे कीं, 'ह्या बंधास माहिती असती तर ती यानें अगोदरच जाहीर केली असती.' हुकूम झाला कीं, 'अशा प्रकारची बातमी त्यां बिचाऱ्याशीं कशाला बोलेल ?'

१६

जु. ९ रवळ ६ सोम. } اخبارात दरबार मंगळ
माह रبيع الاول سنہ १
५ مہر یوم الاثنا { श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ८
इ. १६६६ ऑगस्ट २७

چترسی مسلمان شد سروپا عنایت نمود —

छत्रसी मुसलमान झाला. त्यावर सरोपाची कृपा झाली.

(۲) سلیم بیگ گرزبدرار از نزد مرزا راجہ جئے سنگم آمدہ ملازمت نمودہ پنج روپیہ نذر و عرضداشت مرزا راجہ بنظر گذرانید بند [گا] ن حضرت مطالعے خاص در آوردہ بشاہزادہ سلطان محمد معظم نمودند و شاہزادہ جیو نیز مطالعے نمودہ بعد از آن حکم [شدہ] کہ حوالہ بختاور خان نماید و بہ محمد امین خان فرمودند کہ بزبانے گرزبدرار مذکور پرسد چنانچہ خان مشارالیم پرسیدہ بعرض رسانیدہ کہ نیک نام خان وغیرہ مردم بیجاپوری پیغام صلح آوردہ اند تا ہنوز بغیر از حکم معلے صلح مقرر نشدہ ہر گاہ بندہ بر لب آب نربدہ آمدہ اخبار گریختن سیوا مقہو [ر] شنیدہ بودیم و جابجائے مردم سیوا را در راہ میگیرند شنیدہ خاموش شدند —

(१) मिर्झा राजा जयसिंगाच्या लश्करांतून बातमी आल्यावरून समजलें कीं, मिर्झा राजानें दाउदखानाच्या भाऊबंदांपैकीं १९ लोकांना त्यांच्या हातून श्रम व प्रयत्न खूप झाल्यामुळें त्यांच्या (मनसबीच्या) वाढीची तजवीज केली होती. परंतु खानमजकुराचा भाऊबंद खाजा अबदुल्लाह ७०० जात व १५० स्वार यांचा मनसबदार होता तो मरण पावला. अली आदिल विजापुरी यानें तहासाठीं नेकनामखानास मिर्झा राजाकडे पाठविलें आहे. हुकूम केला कीं, ' मिर्झा राजानें केलेल्या तजविजीचे कागद सैफखानाकडे द्यावे व त्यानें बादशाहाकडे द्यावे. '

(२) सलीमबेग गुर्जबदार यानें मिर्झा राजा जयसिंगाकडून येऊन भेट घेतली. पाच रुपये नजर व मिर्झा राजाची अर्जदास्त नजरेस आणली. बादशाहानें स्वतः ती पाहिली. शाहजादा सुलतान मुअज्जम यासही अर्जी दाखविली. त्यावर हुकूम झाला कीं, 'बस्तावरखानाच्या हवाला करावी. मुहम्मद अमीनखानास गुर्जबदारांना तोंडीं विचारण्यास सांगितलें. त्याप्रमाणें विचरून त्यानें अर्ज केला कीं, 'नेकनामखान वगैरे विजापुरी लोकांनीं तहाचीं बोलणीं केलीं आहेत. परंतु बादशाही हुकूम नसल्यानें तह केला गेला नाहीं. सेवक (मिर्झा राजा) नर्मदेच्या (भिवरेच्या) कांठीं आला [तेव्हां] सीवा मकहूराच्या पलायनाची बातमी आली. ठिकठिकाणीं वाटेवर सीवाच्या लोकांना कैद करीत आहे.' हें ऐकून बादशाह गप्प बसला.

१८

जु. ९ रवळ ७
मंगळ.

<p> اخبارات دربار معل ماه ربیع الاول سنہ ۹ ۷ منہر یوم الثالث </p>	<p>{</p>	श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ९
		इ. १६६६ ऑगस्ट २८

सलیم بیگ عرض داشت مرزاراجہ آورده در دوازده [روز] بنظر گذرانید نوشتہ بود کہ وکیلان بیجاپوری پیغام صلح آورده می نمایند کہ یک پرگنہ در حد منگل بیوہ بدہد دیگر پرگنہ عیوض نقد نخواہد داد و می خواہند بعد از برسات جنگ نمایند فرمودند بہ مرزاراجہ حکم رفتہ است آنچه بہتر خواہد بود خواہد کرد بہ سلیم بیگ فرمودند چیزی خبر سیوا دارن عرض نمود این روز [بر] نربده خبر سیوا شنیده بودیم لیکن سیوارا ندیدہ مردمان سیوارا در گذرہائے قید می کنند عرض داشت بہ شاہزادہ نمودند —

सलीमबेग यानें मिर्झा राजाची अर्जदास्त आणली ती आजूर (महिन्याच्या) १२ तारखेस बादशाहाच्या नजरेखालीं घातली. त्यांत लिहिलें होतें कीं, ' विजापूरच्या वकिलांनीं तहाचें बोलणें केलें कीं, मंगळ-वेढ्याच्या हद्दींतील एक परगणा देऊं; पण रोख रकमेच्या ऐवजीं दुसरा परगणा देणार नाहीं. पावसाळ्यानंतर लढाई करू इच्छितात.' त्यावर हुकूम झाला कीं, ' मिर्झा राजास हुकूम गेला आहे कीं, ज्यानें चांगलें होईल तें करावें' व सलीम-बेगास हुकूम केला कीं, ' सीवाबद्दल कांहीं बातमी आणलीस कां?' तो म्हणाला ' सीवा अलीकडे नर्मदेवर आल्याची खबर समजली होती. परंतु तो दिसला नाहीं. त्याच्या लोकांना वाटेत कैद केलें जात आहे.' अर्ज शाहजादासही दाखविला.

१९

जु. ९ रवल ८ रवि. } اخبارات دربار معلى } श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध १०
 } ماه ربيع الاول سنه १ } इ. १६६६ ऑगस्ट २९
 } ८ منہر يوم الاحد

فدائی خان بعرض رسانید کہ گماشتہ مہابت خان از جاکیر
 برگم دھولپور بہ بندہ خطے نوشتہ کہ دو کس وکیل علی عادل
 بیجاپوری از جملة الملکے رخصت شدہ درین جا فروں آمدہ بودند
 و سه کس ملازم سیوا دو سفید پوش و یک سناسی و پنج اسپ
 ہمراہ آنها اند چنانچہ کہ وکیل مذکور می نمایند کہ یرتیت رائے
 پنج اسپ و آنها را ہمراہ دادہ است کہ بہ بیجاپور رسانند بنا بران
 آنها را قید نمادہ [نمودہ] اند و کذور رام سنگم میخواست
 کہ دریائے چنبل آنطرف شدہ آنها را دستگیر سازد لیکن بغیر از حکم
 والا کذور مذکور را بآنصوب دریا رفتن ندادہ ہرچہ امر شود حکم
 شد کہ حسب الحکم بہ او ہونگارن کہ آنها را روانہ درگاہ معلى نماید۔

फिदाईखान यानें अर्ज केला कीं, 'धोलपूर परगण्याच्या जागीरींतून
 महाबतखानाच्या गुमास्त्यानें मला पत्र लिहिलें कीं, "अली आदिल विजापुरी
 याचे दोन वकील जुम्दतुल-मुल्काचा निरोप घेऊन इकडे आले होते. तसेंच
 सीवाचे तीन नोकर होते." [दोन पांढऱ्या पोषाखांतील व एक संन्यासी] व
 त्यांच्याबरोबर पाच घोडे होते." वकिलांनीं जाहीर केलें कीं, 'प्रतीतराय
 यानें पाच घोडे व हे लोक यांस विजापुरास पोचवावें असें सांगितलें. म्हणून
 त्या लोकांना कैद केलें.' कुंवर रामसिंगाची इच्छा आहे कीं, 'चंबळ नदी
 ओलांडून त्या लोकांस कैद करावें. परंतु हुकूम नसल्यामुळें त्यास नदी
 पलीकडे जाऊं दिलें नाहीं. हुकूम व्हावा.' यावर हुकूम झाला कीं, 'त्यास
 हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, त्यांना दरबारकडे पाठवावें.'

२०

जु. ९ रवल ९ गुरु. (सोम.) } اخبارات دربار معلى } श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध ११
 } ماه ربيع الاول سنه १ } इ. १६६६ ऑगस्ट ३०
 } ९ منہر يوم الخميس

(१) محمد عاقل و میر رستم گرزبодاران حسب الحکم بہ
 اودی خان صوبہ دار مالوہ بردہ بود کہ سیوا مقہور از حضور پرنور

कोयिखतम است می باید کہ اخبار بیاشد [نیا فتم] بند [ه] آنرا دستگیر سازد در این ولا عرض داشت خان مشارالیم رسیدن حسب الحکم آورد بنظر گذرانیدند معروضداشتند بود کہ بموجب حکم معالے جابجائے مردمان خود را تاکید نموده فرستاده کہ ہوجائے کہ مقہور مذکور پیدا شود بگیرند تا ہنوز ہم جائے مقہور مسطور اظہار نشد و مردم او را جابجائے در راہ میگیرند شنیدہ خاموش شدند —

(۲) محمد عاقل و رستم بیگ گرزبدرار را حکم شدہ بود کہ شما سیوارا می شناسید تا ہم نربده بروید و جائے بجائے تحقیق نماید در چہار روز آمدہ بعرض رسانید کہ تا ہم گزرتے جمولہ نربده پنج اسری از او ظاہر نشد و کسانے آنها جابجائے قید میشوند عرضداشت وزیرخان صاحب صوبہ اوجین بنظر گذرانید عرضداشت کہ خبر سیوا مقہور یافتہ ایم جابجائے خبرگیران نشستیم —

(۳) کسانے مہابت خان کہ در گذر دہلیور بودند پنج راس اسب عربی و دو نفر خدمتگار اشار سیوا دستگیر نموده اند حکم شد کہ حضور بفرستد —

(१) मुहमद आकिल व मीर रस्तुम गुर्जबर्दार यांनीं माळव्याचा सुभेदार तू (लो) दीखान यास हस्बुलहुकूम आणला कीं, 'सीवा येथून पळून गेला आहे त्यानें सावध रहावे व त्यास कैद करावे.' आतां खान मजकूर याच्या हस्बुलहुकुमाप्रमाणें अर्ज आला व तो नजरेखालून गेला. त्यांत लिहिलें आहे कीं, 'बादशाही हुकुमाप्रमाणें दिसेल तेथें सीवा मकहूरास पकडावे म्हणून ताकीद देऊन माझ्या लोकांना मी धाडलें आहे. आतापर्यंत तो कोठेही दिसला नाही. ते त्याच्या लोकांना वाटेत ठिकठिकाणीं कैद करित आहेत.' बादशाह ऐकून गप्प बसला.

(२) मुहम्मद आकिल व रस्तुमबेग गुर्जबर्दार यांस हुकूम झाला होता कीं, 'तुम्ही सीवाला ओळखता. नर्मदेपर्यंत जाऊन ठिकठिकाणीं चौकशी करावी.' कांहीं दिवसांनीं परत येऊन त्यांनीं अर्ज केला कीं, 'नर्मदेच्या जमुल्याच्या गुजरपट्टीपर्यंत त्याचें कांहींच चिन्ह दिसलें नाही. त्याचे लोक ठिकठिकाणीं कैद होत आहेत.' उज्जैनचा सुभेदार वझीरखान याची अर्जदास्त नजरेखालून गेली. तींत लिहिलें आहे कीं, 'आम्हास सीवा मकहूराची खबर मिळाली. आम्ही ठिकठिकाणीं बातमीदार ठेविले आहेत.'

(३) धोलपुरांतील महाबतखानाच्या लोकानीं सीवाचे दोन नोकर व पाच अरबी घोडे पकडले आहेत. हुकूम झाला कीं, 'त्यांस हुजूर पाठवावे.'

२१

जु. ९ रवल ११ } اخبارات دربار معلى { श. १५८८ भाद्रपद शुद्ध १३
शनि. } ماه ربيع الاول سنه १ { इ. १६६६ सप्टेंबर १
११ منہ يوم السبت

فدای حان بعرض رسانید کہ گماشتہ مہابت خان از پرکنہ دہلی اور
بحسب الحکم وکیل بیجاپوری و ملازمان سیوارا قید نموده فرستاده
میشود امر شود حکم شد کہ حوالہ سیدی فولاد خان نماید —

फिदाईखानानें अर्ज केला कीं, 'धोलपूर परगण्यांतील महाबत-
खानाच्या गुमास्त्यांनीं हस्बुलहुकूमप्रमाणें विजापुरी वकील व सीवाचे नोकर
यांना कैद करून पाठविलें आहे. हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, 'सीदी
फौलादखानाच्या हवाला करावें.'

२२

जु. ९ रवल २३ } اخبارات دربار معلى { श. १५८८ भाद्रपद वद्य १०
गुरु. } ماه ربيع الاول سنه १ { इ. १६६६ सप्टेंबर १३
२३ منہ يوم الخميس

از واقع دکن بعرض رسید کسان سیوا مقهور میخواستند کہ
دست درازی بکنند به جمده الملک حکم شده کہ حسب الحکم به مرزا
راجہ بنویسد کہ اختیار آنجا بر شما است از بدن بست آنجا خبردار
باشند —

दक्षिणच्या वाक्यावरून समजलें कीं, सीवा मकहूराचे कांहीं लोक
लूटमार करण्याची इच्छा करतात. तेव्हां जुम्दतुल्मुल्कास हुकूम झाला कीं,
'मिर्झा राजास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, "तिकडील अखत्यार तुजवर
आहे. तिकडील बंदोबस्ताबद्दल सावध असावें."'

२३

जु. ९ रवल २९ } २९ منہ يوم الاربعاء { श. १५८८ आश्विन शुद्ध १
बुध. } { इ. १६६६ सप्टेंबर १९

خلعت و غیرہ سماند (?) رائے بخوش رضای مسلمان شد
جگ جیون بعرض رسانید کہ پانصد روپیہ از سرکار صفخان
(قرض حال ?) بر من بنده است بنابران مسلمان میشوم فرمودند

کم پانصد روپیہ او از سرکار والا بہ صرف خان (قرض خان) بدہ
و مسلمان سازد —

समीदराय खुबीनें मुसलमान झाला. त्यास खिलअत वगैरे मिळालें.

जगजीवन यानें अर्ज केला कीं, 'ह्या चाकराकडे सरकारांतून घेतलेलें ५०० रुपये कर्ज आहे. म्हणून मुसलमान होतो.' हुकूम झाला कीं, 'सरकारांतून ५०० रुपये द्यावे व मुसलमान करावें.'

२४

सितामऊ	{	اموارات حضور کشورکشای	{	श. १५८८ आश्विन शुद्ध ४
जु. ९ रखर ३		ماه ربیع الثانی		इ. १६६६ सप्टेंबर २२
सोम. (शनि.)		سنہ १ یوم الاثنین		

بہ موجب عرض مرزا راجہ جیسنگ دو امراء دکنی را بمنصب
نمودند بموجب دلیل تولاچی را ہفت ہزاری ذات ہفتصد سوار
مرزا راجہ تجویز نمودہ نوشتہ بود دراین جا حضرت ہفتصدی ذات
چہار صد سوار نمودند منصب جسونت رائے ہفت صدی ذات
چہار صد سوار مرزا راجہ تجویز نمودہ نوشتہ بود دراین جا چہار
صدی دو صد سوار نمودند —

मिर्झा राजाच्या अर्जाप्रमाणें दोन दक्षिणी उमरावांना मनसबी दिल्या गेल्या त्या : तुळाजीस ७०० जात व ७०० स्वार अशी मिर्झा राजानें तजवीज केली होती. बादशाहानें ती ७०० जात, ४०० स्वार अशी केली. जसवंतरायास ७०० जात व ४०० स्वार अशी तजवीज केली होती. त्यास ४०० जात व २०० स्वार अशी केली.

२५

जु. ९ रखर ३	{	اخبارات دربار معلی	{	श. १५८८ आश्विन शुद्ध ४
		ماه ربیع الثانی		इ. १६६६ सप्टेंबर २२
		سنہ १ ३ منہر		

گرد ہر اعلیٰ بوسیلم سعادت مدد مسلمان شد سروپا دادہ —

सआदतमंदाच्या मध्यस्थीनें गिरधरलाल मुसलमान झाला तेव्हां त्यास सरोपा दिला.

...२...

२६

जु. ९ रखर ७ } اخبارات دربار معلیٰ { श. १५८८ आश्विन शुद्ध ९
 } माह ربیع الثانی { इ. १६६६ सप्टेंबर २६
 } سنہ १

(१) ۷ منہر دایر خان عرضداشت نموده بود کہ فرمان حضور طلب رسیدہ ہر گاہ مرزا راجہ رخصت خواہند کرد روانہ حضور خواہم شد —

(۲) مرزا راجہ عرضداشت نموده بود کہ سیوا در ملک خود نرسیدہ نیتو جی را قید ساختم خوشوقت شدند مراتب کنور رام را طلب فرمودند —

(१) दिलेरखानानें अर्ज केला होता कीं, हुजूर येण्याचा हुकूम मिळाला. मिर्झा राजा निरोप देईल तेव्हां हुजूरस रवाना होईन.

(२) मिर्झा राजानें अर्ज केला होता कीं, सीवा [अजून] आपल्या मुलखांत पोचलेला नाही. नेतोजीस कैद केलें. [बादशाह] आनंदी झाला. रामसिंगाचे मानमरातब बादशाहानें मागवले.

२७

जु. ९ रखर १३ } اخبارات دربار معلیٰ { श. १५८८ आश्विन शुद्ध १५
 } माह ربیع الثانی سنہ १ { इ. १६६६ आक्टोबर २
 } १३ منہر یوم الثالث

دایر خان بمحمد امین خان نوشتہ بود کہ حکم از حضور درباب طلب رسید از مرزا راجہ رخصت شدہ روانہ حضور خواہم رسید [شد] و درباب منصبداران احدی ہر چہ امر شود فرمودند کہ بہ مرزا راجہ بنویسد کہ بغایت رخصت طلب احدی دادہ حضور نماید —

दिलेरखानानें मुहम्मद अमीनखानास लिहिलें होतें, 'हुजूर येण्याचा हुकूम मिळाला. मिर्झा राजाचा निरोप घेऊन हुजूर येत आहे. रोखीच्या मनसबदाराबद्दल हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला 'मिर्झा राजास लिहावें कीं, रोख पैसे देऊन ताबडतोब हुजूर येण्यासाठीं निरोप द्यावा.'

सितामऊ } अमورات حضور کشور
 जु. ९ रंखर २४ } कशाय ماه ربیع الثانی
 शनि. } سنہ ۹ یوم السبت ۲۳ منہر { ش. १५८८ आविशन वद्य १०
 इ. १६६६ आक्टोबर १३

بعرض حضرت رسید کم در متهرا جیو در بتخانم کم کیشو رایی
 جیو یک کتھرہ سنگے بے شکوہ نمودہ است حضرت شفیدہ فرمودند کم
 در مذہب مسلمانے بتخانم را دیدن ہم خوب نیست و این
 بے شکوہ در آن کتھرہ راست کنانید این سخن مسلمانان را خوب
 نیست از این مہر این کتھرہ را دور باید نمود بعدالنبی خان
 فرمودند کم شما رفتہ آن کتھرہ را از میان آن بتخانم دور نمایند
 آن زمان عبدالنبی خان آمدہ آن کتھرہ را دور کردہ بعد پیش
 بادشاہ جیو رفتہ معلوم نمود کم آن کتھرہ را از میان آن بتخانم
 دور کرد در آن کوتھری کم سری کیسورائی جیو می نشیند
 بیرون آن کوتھری در جنگ موہن آن کتھرہ سنگین دارا شکوہ
 کنانیدہ بود تمام خلق متصل آن کتھرہ را دور نمودند سابق در
 آنجا کتھرہ چوبین بود عبدالنبی خان گفت آن کتھرہ سابق چوبین
 را آورده ایستادہ بکند آن زمان سیوکان کتھرہ چوب را ایستادہ
 کرد آن روز بندہ ہم متهرا جیو بود بعد از آن ایستادہ نمودہ
 کتھرہ چوب جملہ خلق درشن نمود —

बादशाहाकडे अर्ज आला. मथुरेंत केशवरायाच्या देवळांत बेशिकोह
 (दारा शिकोह) यानें एक दगडी कठडा बांधला आहे. बादशाहानें तें ऐकून
 हुकूम दिला कीं, मुसलमानी धर्मांत देऊळ बघणेंसुद्धा निषिद्ध मानलें आहे
 व या बेशिकोहानें (दारा शिकोहने) तेथें कठडा उभा केला आहे. ही गोष्ट
 मुसलमानास योग्य नाही. या कारणास्तव हा कठडा तेथून हलवला पाहिजे.
 अब्दुन्नबीखानास हुकूम झाला कीं, तू जाऊन त्या देवळांतील तो कठडा
 काढून टाक. यानंतर अब्दुन्नबीखानानें जाऊन तो कठडा तेथून काढून
 टाकून बादशाहाकडे येऊन कळविलें कीं, त्या देवळांतून तो कठडा काढून
 टाकला आहे. केशवरायाच्या गाभाऱ्याच्या बाहेर मोहन येथील लढाईमध्ये
 दाराशिकोह यानें हा दगडी कठडा तयार केला होता. तेथें जवळ असलेल्या
 सर्व लोकांनीं कठडा दूर केला. पूर्वीं तेथें लाकडी कठडा होता. अब्दुन्नबी-
 खानानें सांगितलें कीं, पूर्वीं तेथें असलेला लाकडी कठडा आणून उभा

करावा. नंतर लोकानीं तो कठडा उभा केला. त्या दिवशीं मी मथुरेंत होतो. तो लाकडी कठडा उभा केल्यानंतर सर्व लोकांनीं दर्शन घेतलें.

३२

जु. ९ जवळ १६ रवि. } اخبارत दरबार मेलے { श. १५८८ कार्तिक वद्य ३
माہ جمادی الاول سن १ } इ. १६६६ नोव्हेंबर ४
१५ महिना यום الاحد

از واقع دکن بعرض رسیدہ کہ سیوا مقہور مع پسر آمدہ در راجدہ رسید پسر مادم (?) بیمار بود فوت شدہ او بر مرزا راجہ نوشتہ بود کہ بر قول شما حضور رفتہ بودیم کہ چون بہودی خود ندیدیم برخاستہ آمدیم مرزا راجہ بیچ جواب داد —

दखनकडील वाक्यावरून समजलें कीं, सीवा राजगडास आपल्या मुलासह पोहचला. त्याचा मुलगा आजारी होता तो मेला. त्यानें (सीवानें) मिर्झा राजास लिहिलें कीं, तुमच्या शब्दावरून मी हुजुरास गेलों होतो. परंतु स्वतःचे भलें न दिसल्यामुळें उठून निघून आलों. मिर्झा राजानें कांहींही उत्तर दिलें नाहीं.

३३

जु. ९ जवळ २७ गुरु. } اخبارत दरबार मेलے { श. १५८८ कार्तिक वद्य १४
माہ جمادی الاول سن १ } इ. १६६६ नोव्हेंबर १५
२७ महिना यום الخمس

از واقع اورنگ آباد بعرض رسید کہ بخانہ سیوا مقہور فرزند تولد شد و خود بیمار است —

औरंगाबादेच्या वाक्यावरून समजलें कीं, सीवाच्या घरीं मुलगा जन्मला व तो स्वतः आजारी आहे.

३४

जु. ९ जखर २८ शनि. } اخبارत दरगाह मेलے { श. १५८८ मार्गशीर्ष व. ३०
माہ جمادی الثانی } इ. १६६६ डिसेंबर १५
२८ महिना यום السبت سن १

(१) पिरा पिराकے साکن موضع कहरकुदे مسلمان شد سروपा و

पाؤ रोपिद روز نیم سرفراز فرمودند —

(२) عالم سنگم (سنگم) گوهر به رعده انداز خان رقعہ نوشتہ
 بود کہ ما و شما خانہ دورانی ہستند اگر ضامن بندہ دہند خلاصی
 شوم خان مذکور عرض رسانید فرمودند چنانچہ کنور رام سنگم
 ضامن سیوا بودہ شما چرا ضامن میدہد او را خلاصی کردہ
 نخواہد شد —

खरकोदा (खरगोदा) चा रहिवासी हीरा बैरागी मुसलमान झाला;
 त्यास सरोपा व दर अर्ध्या दिवसास पाव रुपया मंजूर केला.

आलमसिंग गौहर यानें रअदअंदाजखानास पत्र लिहिलें होतें कीं,
 आमचा व तुमचा घरोबा आहे. आपण जामीन राहिला तर माझी सुटका
 होईल. खान मजकुरानें तसा अर्ज केला. बादशाहानें हुकूम दिला कीं, रामसिंग
 सीवास जामीन होता. तू कशाला जामीन राहतोस ? त्याला सोडूं इच्छीत नाहीं.

३५

जु. ९ जखर ३० सोम.	} اخبارات دربار معلى ماه جمادى الثاني سنہ ۹ ۳۰ منہر يوم الثلاثاء	{ श. १५८८ पौष शुद्ध २ इ. १६६६ डिसेंबर १७

به محمد امين خان فرمودند کہ حسب الحکم از روئے
 اعتراض به مرزا راجہ جئے سنگم بنويسد کہ اخبار رسيدن سيوا
 از واقعہ بھاگ نگر بعرض رسيدہ و شما و واقع نویس ہیچ نہ
 نوشتہ حالا حقیقت آنجا مفصل معروض میداشتہ باشند —

मुहम्मद अमीनखानास हुकूम झाला कीं, मिर्झा राजा जयसिंगास
 इतराजीचा हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, 'सीवा पोंचल्याची बातमी भागा-
 नगरच्या वाक्यावरून समजली. तुम्ही व वाकेनवीस यांनीं मात्र कांहींच लिहिलें
 नाहीं. आतां तिकडील हकीकत तपशीलवार लिहीत जावी.'

३६

जु. ९ रज्जब २४ गुरु.	} اخبارات دربار معلى ماه رجب سنہ ۹ ۲۴ منہر يوم الخميس	{ श. १५८८ पौष वद्य ११ इ. १६६७ जानेवारी १०

به بیگم صاحب فرمودند کہ مامانچو مرزا راجہ جئے سنگم

نوشتہ اند کہ سیوا در ملک خود رسید او در اشارت راجہ رفتہ
است حقیقت نمک ہلالے واضح شد۔

बेगमसाहेबास हुकूम झाला कीं, 'मीर्झा राजा जयसिंगाच्या मामानें लिहिलें कीं, सीवा स्वतःच्या मुलखांत पोचला. तो राजाच्या इशारतीवरून गेला आहे. [त्याचा] एकनिष्ठपणा उघड झाला'.

३७

जु. ९ रज्जब २८ सोम.	} اخبارات دربار معلے ماہ رجب سنہ ۹ ۲۸ منہر یوم الاثناء	{ श. १५८८ पौष वद्य ३० इ. १६६७ जानेवारी १४

نذر ملازمت منصبداران کہ از دکن بحضور آمدند... جیواچی
دکنی —

दखनमधून हुजुरास आलेल्या मनसबदारांनीं दिलेली भेट व नजर
... जीवाजी दखनी.

३८

जु. ९ शाबान ५ रवि.	} سیماہ اخبارات دربار معلے ماہ شعبان المعظم سنہ ۹ ۵ منہر یوم الاحد	{ श. १५८८ माघ शुद्ध ६ इ. १६६७ जानेवारी २०

सुरी سواری طاہرخان بعرض رسانید کہ مرزا راجہ
جئے سنگھ خوب سردار است در دکن کاری کردہ در باب کتور
رام سنگھ حضرت مہربانے فرمایند فرمودند کہ [ما] بدولت اعتبار
ایشان میگردیم کہ سیوا مقہور را حوالہ نمودہ بودیم باز بعرض
رسانید کہ خانہ زاد موروثی است حکم شد چند روز باشد فہمیدہ
خواہم فرمود۔

शाही फेरफटक्याच्या शेवटीं ताहिरखानानें अर्ज केला कीं, 'मिर्झा राजा जयसिंग हा चांगला सरदार आहे. त्यानें दक्षिणेंत कामगिरी केली आहे. कुवर रामसिंगाबाबत बादशाहानीं मेहेरबानगी करावी.' हुकूम झाला 'आम्ही त्याजवर विश्वास टाकला व सीवास त्याच्या हवाली केलें.' त्यावर त्यानें पुन्हा अर्ज केला कीं, 'हा घरचा आनुवंशिक चाकर आहे.' हुकूम झाला कीं, कांहीं दिवसांनंतर विचार करून सांगूं.

३९

जु. ९ शाबान ९४ } سیاهم اخبارات دربار } श. १५८९ माघ शुद्ध १५
 सोम. (मंगळ.) } معلى ماه شعبان المعظم } इ. १६६७ जानेवारी २९
 سنہ ۹۴۱ منہر یوم الثلاثاء

از واقعہ کہن بعرض رسید کہ مہاجی خویش سیوا نواحی
 قلعہ چمار گوندہ وغیرہ تاخت کردہ ہوں فرمودند بعد از مہم ایران
 فکر آنها ہر اصیل نمودہ خواہد شد و فرمودند این فساد ۲۰۲ از
 وقوف مرزا راجہ است اعتراضی فرمودند —

दख्खनच्या वाक्यावरून समजलें कीं, सीवाचा नातेवाईक महादजी हा
 किल्ले चमारगोंदा वगैरेच्या आसपासचा प्रदेश लुटून घेऊन गेला. हुकूम
 झाला कीं, 'इराणच्या मोहिमेनंतर त्याकडे लक्ष देऊं. हें सर्व बंड मिर्झा राजाच्या
 माहितीनें चाललें आहे'. बादशाहानें इतराजी जाहीर केली.

४०

जु. ९ शाबान २२ } اخبارات دربار معلى } श. १५८८ माघ वद्य ८
 बुध. } ماه شعبان المعظم سنہ ۹۴۱ } इ. १६६७ फेब्रुवारी ६
 ۲۲ منہر یوم الاربعہ

بعرض رسید کہ ہر گاہ سیوا حضور در قید بود بمعرفت مولچند
 ساہوکار مروارید و ہون و اشرفی ہائے حوالہ قاصدان ساہوکار
 نمودہ روانہ وطن خود ساختہ ہوں چون سیوا گریخت قاصدان
 برگشتہ نزد ساہوکار مذکور آمدند مطاع مذکور بوسیلم فدائی خان
 بنظر گذشت فرمودند حوالہ افتخار خان نمایند —

अर्ज आला कीं, सीवा हुजूरच्या कैदेत होता; तेव्हां त्यानें मूलचंद
 सावकाराच्या मार्फत पोळें, होन व अश्रफ्या सावकाराच्या कासिदांच्या हवालीं
 करून आपल्या देशास पाठवल्या होत्या. सीवा पळाला तेव्हां सावकाराकडे
 कासीद परत आले. ती मालमत्ता फिदाईखानानें बादशाही नजरेखालीं
 घातली. हुकूम झाला कीं, ती सर्व इफितखारखानाच्या हवाला करावी.

४१

जु. १० रमजान ५ } اخبارات دربار معلى } श. १५८८ फाल्गुन शुद्ध ६
 मंगळ. } ماه فی رمضان المبارک } इ. १६६७ फेब्रुवारी १९
 سنہ ۱۰۵۰ منہر

یوم الثالث

सूरत सनंग रामदास ولد चोहन व बकर कशोर व चोहन व
रोप्या व मकंद डियो व लعل दास अिन हत कस मुसलमान शदन अ
अिन मर हत कसान रा हत सरोपा ददन —

सूरतसिंग, रामदास वलद चोहण, वकर (?) कशोर, चोहन, रूपा,
मुकुंददेव, लालदास हे सात लोक मुसलमान झाले. त्या सात लोकांना सात
सरोपा दिले.

४२

जु. १० शव्वाल १६ } सियाह اخبارात दरबार { श. १५८९ चैत्र शुद्ध ३
शनि. (सोम.) } मेल्ले माह शवाल सन १० { इ. १६६७ एप्रिल १
१५ मंजर योम السبت

भमानसंग वलद रोप सनंग राठोर फरमोद क शमा बोपन बरोव
रखस्त फरमाय व जमेयत खोद रा न डकन बद सतोर साबु बकाल बाश —

मानसिंग वलद रूपसिंग राठोड यास हुकूम झाला कीं, 'तुम्ही वतनास
जावें. रजा देतों. स्वतःचे लोक पूर्वीप्रमाणे दक्षिणेत ठेवावे'.

४३

जु. १० शव्वाल २१ } सियाह اخبارात दरबार { श. १५८९ चैत्र वद्य ८
शनि. } मेल्ले माह शवाल सन १० { इ. १६६७ एप्रिल ६
२१ मंजर योम السبت

(१) अ वाकम लशकर मरजा राजर जल्ले सनंग एरुस रसलद क
जासुस मरजा राजर जल्ले ओरुद क सलवा म्फोरसर ३ हार सवार पानडे
हार पलद व गावान बसलर गरुतजर कानब कलरकर रवान शद मल्लम
नलसत क कदाम तरफ खवाद रफत —

(२) नर फदय खान फरमोद क म्कमद कल एरु नलतुजल रा
तहान डारल पनज मलर मलफरमाय ओ रा खर रसानड एरु नमो ओ कल्ले
खर असत अलन मन्सब कलान डारु डरल हललन मलफरमाय क कनड रुरु
अर ओ सरुद वाकफ काल बाशद डद अरलक साल तहान डारल
अरुनल खोवम फरमोद —

मिर्झा राजा जयसिंगाच्या लश्करांतील वाक्यावरून समजलें तें असें-
मिर्झा राजाच्या हेरांनीं बातमी आणली कीं, सीवा तीन हजार स्वार, पंधरा
हजार प्यादे व पुष्कळ बैल घेऊन कलबर्ग्याकडे गेला. तो कुठें जाणार तें
समजत नाही.

फिदाईखानास हुकूम झाला कीं, 'मुहम्मद कुली उर्फ नेतोजी यास
पंजमीरची ठाणेदारी फर्माविली आहे. त्यास तसें कळवावें'. त्यानें अर्ज केला
कीं, त्याला तें माहीत आहे. [त्यावर बादशाह म्हणाला] 'ही मनसब मातबर
आहे. त्यासाठींच सांगत आहे कीं, त्यानें कांहीं दिवस सरहद्दीबद्दल माहित-
गारी करून घ्यावी. एक वर्षानंतर गझनीची ठाणेदारी देईन'.

४४

जु. १० शब्बाल २४ मंगळ.	} اخبارات دربار معلى ماہ شوال سنہ ۱۰ ۲۴ مہرہ یوم الثالث	{ श. १५८९ चैत्र वद्य ११ इ. १६६७ एप्रिल ९

بہ حمدۃ الملک فرمودند کہ بہ مقصدیان صوبہ جات ممالک
معروضہ برنگارد کہ آتشبازی مانع نماید بہ فولاد خان نیز حکم شد
کہ در شهر منادی بگذارند کہ کسی آتشبازی ننماید —

जुम्दतुल्मुल्कास हुकूम केला कीं, देशांतील सर्व सुभ्यांतील मुत्सद्दी
लोकांना लिहावें कीं शोभेच्या दारूचें काम मना करावें. फौलादखानासही
हुकूम झाला कीं, शहरांत दोंडी पिटवून कोणीही दारूकाम करूं नये असें
जाहीर करावें.

४५

जु. १० शब्बाल २५ बुध.	} اخبارات دربار معلى ماہ شوال سنہ ۱۰ ۲۵ مہرہ یوم الاربعہ	{ श. १५८८ चैत्र वद्य १२ इ. १६६७ एप्रिल १०

عرض داشت ممتاز خان قلعه دار پرینده بہ عرض رسید کہ
سیوا مقہور جانب کلبرگہ رفتہ بود سرحدی بیجاپوری تاج
نمودہ بجائے خود آمد —

परिंड्याचा किल्लेदार मुमताजखान याचा अर्ज आला कीं, सीवा मकहूर
कलबर्ग्याकडे गेला होता. [तो] विजापुरी सरहद्द लुटून परत आपल्या ठिकाणीं
आला आहे.

بوده اند فرمودند به مسلمان معاف نمودم جمده الملكى بعرض
رسانید کہ حضرت موافق عرض حکم فرموده اند فرمودند به
مسلمان معاف از ہندو بگیرند —

एका दरवेशानें अर्ज केला कीं, मुसलमान लोक जकातीमुळें त्रासून
गेले आहेत. हुकूम झाला कीं, मुसलमानांस जकात माफ केली आहे.
जुम्दतुलमुल्कानें अर्ज केला कीं, बादशाहांनीं अर्जावर हुकूम केला आहे.
हुकूम झाला कीं, मुसलमानांस माफ; पण हिंदूपासून जकात घ्यावी.

४८

जु. १० जिल्काद ६ शनि. } اخبارات دربار معلے { श. १५८९ वैशाख शुद्ध ७
माہ ذی قعدہ سنہ ۱۰
४ مہر یوم السبت { इ. १६६७ एप्रिल २०

به جمده الملك فرموده که وکیل سیوا را از قید خلاص کرده
بدید و سیوا را نیز خواهد نوشت که اگر ضامن معتبری دہد و
پسر خود را حضور دارند آنرا تقصیر معاف نموده خواهد شد —

जुम्दतुलमुल्कास हुकूम केला कीं, सीवाच्या वकीलास कैदेतून सोडावें.
सीवास सुद्धा लिहावें कीं, विश्वासू जामीन दिलास आणि स्वतःच्या मुलास
हुजूर ठेवलेंस तर तुझे अपराध माफ होतील.

४९

जु. १० जिल्काद ७ रवि. } اخبارات دربار معلے { श. १५८९ वैशाख ८
माہ ذی قعدہ سنہ ۱۰
७ مہر یوم الاحد { इ. १६६७ एप्रिल २१

(१) त्हेकर وغिरे चार نفر قانون گوئی پر گنم بهوری بروز شنبه
خود مسلمان شده سروپا داده —

(२) فدای خان عرض رسانید کہ محمد قلے تعینات کابل
بود او بے سرانجام است فرمودند موقوف دارند —

(३) فدای خان عرض رسانید کہ محمد قلے عرف نیتوجی
التماس دارد کہ ہم مردم سیوا از در قید خلاص دہد به بندہ
عنایت شوند کہ نوکر نگاہ دارم فرمودند بہتر است بنظر ممالک
[مبارک] گذرانیدہ نوکر نگاہ دارند —

(१) परगणे भोरीच्या कानूनगोईकडील ठकर वगैरे चार लोक शनिवारीं मुसलमान झाले. त्यांना सरोपा दिला.

(२) फिदाईखानानें अर्ज केला कीं, मुहम्मद कुलीस काबुलांत नेमलें होतें. परंतु त्यास सरंजाम नाही. हुकूम झाला कीं, स्थगित करावें.

(३) फिदाईखानानें अर्ज केला कीं, 'मुहम्मद कुलीखान उर्फ नेतोजी [पालकर] यानें विनंती केली कीं, सीवाच्या सर्व लोकांना कैदेतून सोडून माझ्या ताब्यांत द्यावें म्हणजे [मी] त्यांस नोकर ठेवीन'. हुकूम झाला कीं, ठीक आहे. बादशाहाच्या नजरेस आणून मग नोकरांत घ्यावें.

५०

सितामऊ } اخبارात दरगاہ معلیٰ { श. १५८९ वैशाख शुद्ध ९
जु. १० जिल्काद ८ } माہ ذی القعدة ८ } इ. १६६७ एप्रिल २२
शनि. (सोम.) } يوم السبت १०

عرضداشت شیواجی آمد نوشتہ بود کہ بندہ را در بودن
بندگی و اطاعت بادشاہ جیو نیکی و بزرگی بندہ است و بالای
من فوج بادشاہ ہندوستان تعیین شد اینطور کسی در تمام عالم
نیست کہ تاب آن فوج آوردن تواند و بندہ عرض میکند کہ
سنبہا جی فرزندان من با جمعیت چہار صد سوار برکاب حضرت آمدہ
خدمت بکنند اگر او را منصب سرافراز شود بہتر و اگر منصب سرافراز
نشود تاہم او بغیر منصب از جمعیت چہار صد سوار رکاب ماندہ
ہمیشہ خدمت میکرده باشد و آنچہ بساط قلعر حصار پیش بندہ
بودند قبل از این پیش کش نمودہ ام و الحال آنچہ قلعر حصار
پیش اند آن قلعر ہا ہم و جان بندہ حضرت را ہست حضرت
عرضداشت را خواندہ حوالے جمعدۃ الملکے نمودند حضرت فرمودند
میوہ حسینی بخشی احدیان بروز عدالت در خلوت خانہ می آمدہ
باشد محمد امین خان عرض کرد ابوالضیاء دکنی ولد افضل بہتیارہ
و اکرم خان عداوت است فرمودند اکرم خان را ہمراہ شما تعیین
کردہ ایم و ابوالفتح را بہ دکن تعیین نمایند —

مکروند و غیرہ چہار نفر مسلمان شدند قانون گوی پرگنہ کوہری
بہ آن ہا بحال داشتہ چہار خلعت دادند —

शिवाजीचा अर्ज आला. त्याने लिहिले होते कीं, 'बादशाहाच्या चाकरींत व सेवेत असणें यांतच माझें कल्याण आहे. माझ्यावर हिंदुस्थानच्या बादशाहाची फौज नेमली आहे. त्या फौजेचीं सामना करूं शकणारी व्यक्ति संबंध जगांत कुठेही नाही. मी अर्ज केला आहे कीं, माझा मुलगा संभाजी यानें चारशे स्वारांच्या जमेतीसह येऊन आपली चाकरी करावी. आपण त्यास मनसब दिली तर फारच छान होईल; मनसब दिली नाहीत तरी सुद्धा तो मनसबीशिवाय ४०० स्वारांसह आपल्याबरोबर राहून चाकरी करित राहील. जे कांहीं कोटकिले माझ्याजवळ होते ते मी या पूर्वीच पेशकश म्हणून दिले आहेत व सध्या जे कांहीं कोटकिले मजकडे आहेत ते सर्व व माझा प्राण देखील बादशाहाचाच आहे'. बादशाहांनीं अर्ज वाचून जुम्द-तुलमुल्कास दिला व हुकूम केला कीं, अहल्लीचा बक्षी मीर हुसेनी यानें न्याय-कचेरीच्या दिवशीं खिलवतखान्यांत येत जावे. मुहम्मद अमीनखानानें अर्ज केला कीं, अबुलजिया दखनी वलद अफजल भटियारा व अक्रमखान यांचें शत्रुत्व आहे. हुकूम झाला कीं, अक्रमखानास तुझ्याबरोबर व अबुलफतह यास दक्षिणेंत नेमत आहे.

मकरंद वगैरे चार लोक मुसलमान झाले. परगणे खोहरी येथील कानूनगोई त्यांना दिली. चार खिलवत दिले.

५१

जु. १० जिल्कद १० } اخبارات دربار معلیٰ { श. १५८९ वैशाख शुद्ध ११
बुध. } ماه ذی قعدة १० منہ { इ. १६६७ एप्रिल २४
} يوم الاربع سنہ १० {

فرمان بہ مرزا راجہ جئے سنگھ صادر شدہ حوالہ عاقل بیگ
گورز بردار شدہ کہ چون شاہزادہ محمد معظم در آنجا رسیدہ
خود را بسرعت تمام یک ساعت آنجا فرستد گرفتہ زود روانہ
در گاہ شود۔

मिर्झा राजा जयसिंगास फर्मान सादर होऊन तो आकिलबेग गुर्ज-बर्दाराकडे देऊन [सांगितलें] कीं, शाहजादा मुहम्मद मुअज्जम तेथें येऊन पोंचतांच एकतासाचाही विलंब न करतां त्यानें स्वतः अतिशय जलदीनें दरबाराकडे रवाना व्हावें.

۶۲

جۇ. ۹۰ جلكاا ۲۷ } سياهم اخبارات اربار معل { ش. ۹۶۷۹ وئشاخ وء ۳۰
 رءى. } ماه ذى قعءه ۲۸ منم { ء. ۹۶۶۷ مء ۹۲
 يوم الااء سنم ۱۰

تانا جى واء مءاا جى زمىنءار مئكل بءره اورءه ءاوا ءان
 بر عبا الرءىم ءان فرموا ءء كم بر صفءان بنوىسنء كم اورا بر نظر
 شاهزاءه مءمء معظم بءراءء —

ءاواءءاناى مئكل وءءاا جى مئىنءار تانا جى ولاء مءاا جى
 وائس اءائى. ابءورءىمءان وائس ءكرم ءالا كى، سفاءانا س لىءاوى
 كى، وئاس مءمءا ابءمءاهاءا نءرءءالون ءالاوى.

۶۶

جۇ. ۹۰ جىلءء ۹ } سياهم اخبارات اربار { ش. ۹۶۷۹ جىءء ءوء ۲
 بوء. } ماه ذى الءءم عره منم { ء. ۹۶۶۷ مء ۹۶
 يوم الاربع سنم ۱۰

قبل از اىن بعرض رسىءه بوا كم يك زنارءارى نءء
 عبا الرءاق قاضى ٱرءم بءاىون آمده ءوش رضائى مسلمان ءءه
 بوا بءوا بر سءءار ٱرءم مءكور نىز زنارءارى مءكور بر آمده قاضى
 را ناسزا ءفءم (كرءه) بوا بءا بران يك ءر زبرءار ءعىن ءءه بوا
 ءر زبرءار مءكور بعءور اورءه ءوالم قاضى عبا الوهاب فرموا
 بوا ءءا ءءم قاضى مءكور ءءقىق نموا و عرض رسائىء كم
 سءءار مءكور بواقعى ءعءى نموا اءهار مى نماىء اءر ءان
 بعءشى ءاا ءىزى ٱءءا مىءم (?) ءكم ءء اءر مسلمان ءوا
 بءءر والا بءان بءءنء ءرىن ولا سءءار مءكور مسلمان ءء —

ءاراب ءان بعرض رسائىء كم مءءار ءان فوءءار ٱرىءءه
 ءء بر بءءه نوشءم اسء كم از آن هئءامى كم شاهزاءه والا ءهر
 مءمء معظم از ءءور رءصء اىن ءانب ءءه اسء مرءمان
 ٱىءا ٱورى و نىز مرءم سىوا بسوء ءء باءشاهى ءاءء نمى
 ءءنء اءر مرءم سىوا مى آىنء اىن راه بءءه بر سرحءى ٱىءا ٱورى

میروند حکم شد اگر مردم سیوا بر بیجاپوری یم آن راه می روند
مزا حم آنها شود تا آن جانب آمد رفت کردن ندهند و از سرحد
خود خبردار باشد —

यापूर्वी अर्ज आला होता कीं, परगणे बदायून येथील एक ब्राह्मणी अब्दुर्रइझाक काजी याजकडे येऊन स्वखुशीनें मुसलमान झाली. भूधर शिकदार यानें येऊन काजीबद्दल अयोग्य शब्द काढले म्हणून एक गुर्जबर्दार नेमला होता. त्यानें या इसमास हुजूर आणून काजी अब्दुल् वह्हाब याच्या हवाला केलें. या काजीनें चौकशी करून अर्ज केला कीं, 'या इसमानें खरोखरच जुलूम केला पण तो सांगत आहे कीं 'मला जीवदान दिलें तर कांहीं मिळवून देईन.' हुकूम झाला कीं, 'तो मुसलमान होत असेल तर ठीक; नाही तर त्यास ठार करावें.' आतां तो मुसलमान झाला.

दाराबखानानें अर्ज केला कीं, परिंड्याचा किल्लेदार मुस्तारखान याचें मला पत्र आलें आहे. तो लिहितो 'मुहम्मद मुअज्जम हुजुराहून इकडे येण्यास निघाल्यापासून विजापुरी व सीवाचे लोक बादशाही मुलूख उद्ध्वस्त करीत आहेत. सीवाचे लोक या वाटेनें येऊन विजापूरचे सरहद्दीपर्यंत जातात'. हुकूम झाला कीं, सीवाचे लोक या वाटेनें येजा करीत असतील तर त्यांना अडवावें आणि सरहद्दीबद्दल खबरदार असावें.

५६

जु. १० जिल्हेज २ } سیواہم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १५८९ ज्येष्ठ शुद्ध ३
गुरु. } ماه دی الحکم ۲ مہرہ { इ. १६६७ मे १६
} يوم الخمس سنہ ۱۰

جمدة الملكی بعرض رسانید کہ سیوا بوکیل خود خطے نوشتہ
بود و بجنس خطے مذکور پیش بردہ آورده مندرج بود کہ
سبحان سنگم نوکر سیوا در سرحد بیجاپوری طرف تل کوکن قلعہ
انکر [؟] واقع است تاخت نموده در قبضہ تصرف خود آورده
بندگان حضرت شنیده خاموش ماندند —

जुम्दतुलमुल्कानें अर्ज केला कीं, सीवानें स्वतःच्या वकीलास पत्र लिहिलें होतें. तें पत्रच तो घेऊन आला. त्यांत मजकूर असा होता 'त्याचा नोकर सुभानसिंग यानें विजापुरी हद्दीतील तळकोकण मधला अंकर किल्ला उद्ध्वस्त करून स्वतःच्या ताब्यांत घेतला' बादशाह ऐकून गप्प बसला.

...३...

५७

जु. १० जिल्हेज ३ शुक. } सियाह اخبارات { श. १५८९ ज्येष्ठ शुद्ध ४
 } माह ذی الحج ३ मह } इ. १६६७ मे १७
 } يوم الجمعة سنہ १०
 بجے سنہ و تمراج مسلمان شد خلعت —

विजयसिंग व तिमराज मुसलमान झाले. त्यांस पोशाख दिले.

५८

जु. १० जिल्हेज १२ रवि. } सियाह اخبارات { श. १५८९ ज्येष्ठ शुद्ध १४
 } माह ذی الحج १२ मह } इ. १६६७ मे २६
 } يوم الاحد سنہ १०
 انعام
 ایلچی دور گنج باسم رستم مان خنجر شخصی گنگا رام مسلمان
 شد خلعت

दूरगंज येथील वकील रुस्तुम मलन खंजर गंगाराम हा मुसलमान झाला. त्यास पोशाख दिला.

५९

जु. १० जिल्हेज १६ गुरु. } सियाह وقایع دربار { श. १५८९ ज्येष्ठ वद्य ३
 } माह ذی الحج १६ मह } इ. १६६७ मे ३०
 } يوم الخميس سنہ १०

حکم معای صادر شد کہ مردم چو کے نویسان ہندو را برطرف
 نموده بجائے آنها خدمت مذکور بہ مردم مسلمانان مقرر نمایند و
 خدمت امینی ہفت چو کے نیز بہ کسے تجویز باید کرد —

हिंदू चौकीलेखक लोकांना बडतर्फ करून त्यांचे जागीं मुसलमानांना नेमावें. हफत चौकीच्या अमीनीसाठींही कोणाचीं तरी तजवीज केली पाहिजे.

६०

जु. १० जिल्हेज १६ गुरु. } सियाह اخبارات دربار { श. १५८९ ज्येष्ठ वद्य ३
 } माह ذی الحج १६ मह } इ. १६६७ मे ३०
 } يوم الخميس سنہ १०

زناردار پر گنہ تہانہ سر استغاثہ شدند کہ پسران شیخ میر بوقت

آمدن از لاهور تالاب آنجا را جائے نشستن ہندوان مسمار نور
آمدند پسران شیخ مذکور عرض نمودند کہ ہندوان بسیار بدعت
میکند فرمودند تالاب را مسمار نمایند کہ آب در آنجا فراز نگیرند
(نگیرند) درین ضمن بختاورخان عرض نمود کہ او جاگیر ہوشدارخان
است وکیل او التماس دارد کہ بغیر از تالاب زراعت کم خواہم
[خواہد] شد نہ جاگیر تبدیل گردید نمیشد —

ठाणेसर परगण्यांतील ब्राह्मणांनीं तक्रार केली कीं, शेख मीर याच्या मुलांनीं लाहोरहून येते वेळीं तेथील तळ्यावरील हिंदूंच्या बसण्याची जागा उद्ध्वस्त केली. यावर शेखाच्या मुलांनीं अर्ज केला 'हिंदू लोक फार अधर्माचार करतात, तेव्हां हुकूम झाला कीं, 'तळें उद्ध्वस्त करावें म्हणजे त्यांत पाणी साठणार नाही.' या बाबत बरुतावरखानानें अर्ज केला कीं, ती होशदारखानाची जागीर आहे. त्याच्या वकीलाची विनंती आहे कीं, तळें उद्ध्वस्त केल्यास शेतीचें उत्पन्न कमी होईल. जागीर तर बदललेली नाही.

६१

जु. १० जिल्हेज १८ } सियाह وقایع دربار { श. १५८९ ज्येष्ठ वद्य ५
सोम. (शनि.) } माہ ذی الحجہ ۱۸ مہر { इ. १६६७ जून १
} یوم الثلاثاء سنہ ۱۰

دو زندار ساکن پرگنہ تھانہ سر آمدہ استغاثہ شدند کہ
میر ابراہیم وغیرہ پسران شیخ میر مرحوم بر گاہ کہ از جانب لاهور
برگشتہ می آمدند بر تالاب آنجا رفتہ تعدی بسیار نموده و حجرہ
ہائے فقیران را مسمار کنانیدہ بنا بران قاضی آنجا را طلب نموده
بودند درین ولا قاضی مذکور حسب الحکم آمدہ ظاہر کردہ کہ
کلے بدعت می شود ہرچہ حکم شون حکم جہان مطاع صادر شد کہ
حسب الحکم بہ عبدالعزیزخان فوجدار آنجا بنویسند کہ آب تالاب
مذکور را از ہر چہار طرف بریدہ بدہد کہ پس از این مردم
ہندوان آنجا ہجوم نکنند —

परगणे ठाणेसर येथील दोन ब्राह्मणांनीं येऊन तक्रार केली कीं, शेख मीर मरहूम याच्या मीर इब्राहीम वगैरे मुलांनीं लाहोरहून परत येत असतांना तेथील तळ्यावर जाऊन जुलूम केला व फकीरांची राहण्याची जागा उद्ध्वस्त केली. म्हणून तेथील काजीस बोलाविलें. त्यानें येऊन जाहीर केलें कीं, तेथें

अधार्मिक कृत्यें होत असतात. तरी हुकूम व्हावा. बादशाहानें हुकूम केला कीं, 'तेथील फौजदार अब्दुल अझीझखान यास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, पाण्याचे तळें चारी बाजूंनीं फोडून टाकावें. म्हणजे यापुढें हिंदू लोक तेथें गोळा होणार नाहीत'.

६२

जु. १० जिल्हेज १९	سیاهم اخبارات ماه ذی الحجه ۱۹ مہر یوم الاحد سنہ ۱۰	{ श. १५८९ ज्येष्ठ वद्य ६ इ. १६६७ जून २
रवि.		

از واقعہ سورتہ بعرض رسید کہ تماچی زمیندار کچم از سی
 کروه بر تہانم کالیر تاخت کردہ بود ہفت کروه از تہانم مذکور آمدہ
 بسر دارخان معہ جمعیت خود رخصت کردہ مقہوران را شکست
 دادہ —

सोरठच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, कच्छ येथील जमीनदार तिमजी यानें तेथून तीन कोसांवर असलेलें कालेरचें ठाणें हल्ला करून उद्ध्वस्त केलें होतें. तेथून सात कोसांवर येऊन सरदारखानास स्वतःच्या लोकांसह रवाना करून शत्रूचा पराजय केला.

६३

जु. १० जिल्हेज २०	سیاهم اخبارات دربار معل ماه ذی الحجه ۲۰ مہر یوم الخمس سنہ ۱۰	{ श. १५८९ ज्येष्ठ वद्य ७ इ. १६६७ जून ३
गुरु.		

افتخارخان بعرض رسانید کہ امان الله داروغہ برف بہ بندہ
 خط نوشتہ اند کہ در آنجا امسال برف بسیار کم است در چہار ماہ
 بایشان خوراک وفا نخواہد کرد و گرد دامن کوه چہنم برف بسیار
 باریدہ اگر از آنجا طلب بود در چہار ماہ شانزدہ ہزار روپیہ
 خرچ میشود فرمودند براست باو نویسند کہ مبلغ بر آورد خرچ
 ساختہ در فرستادن برف کم نہ کند —

इफ्तखारखानानें अर्ज केला कीं, बर्फाचा दारूगा अमानुल्लाह याचें मला पत्र आलें आहे. तो लिहितो 'या वर्षीं इकडे बर्फ अत्यंत कमी आहे. त्यांतून चार महिने देखील खुराकाचें संरक्षण होणार नाही. पहाडाच्या आसपास

खूपच बर्फ पडला आहे. तेथून मागवला तर चार महिन्यांत सोळा हजार रुपये खर्च होतील.' हुकूम झाला की, त्यास लिहावे 'रक्कम येत आहे. खर्च करावा. बर्फ पाठवण्यामध्ये कमतरता करू नये.'

६४

जु. १० जिल्हेज २१ } सियाह وقایع دربار
मंगळ. } ماه ذی الحجه २१
} يوم الثالث १० سنه

{ श. १५८९ ज्येष्ठ वद्य ८
इ. १६६७ जून ४

جمدة الملك جعفرخان بعرض رسانید کہ حضرت رحمت الہی اند و حق سبحانہ تعالیٰ پروردگار عالم است و شرم مسلمان و ہند و بکسرت است و مردم چو کے نویسان را برطرف نموده اند بے تقصیر اند در باب آنها ہر چہ حکم شود بندگان حضرت تبسم نموده فرمودند کہ ما بدولت آنها را از خدمت نہ کہ از نوکری برطرف فرمودہ ایم بخدمت ہائے دیگر سرافراز خواہیم فرمود و ہر کدام را از نظر اشرف بگذرانند —

जुम्दतुलमुल्क जाफरखानानें अर्ज केला 'हजरत प्रत्यक्ष परमेश्वरी दया आहेत. सत्य व जग यांचें रक्षण करणारे आहेत. हिंदू व मुसलमान यांची अब्र त्यांजपाशीं आहे. चौकीवरील लेखक लोकांना बडतर्फ केलें आहे. ते बेगुन्हा आहेत. त्यांचे बाबत हुकूम व्हावा' स्मित करून बादशाहानें 'त्यांना या सेवेंतून दूर केलें आहे. परंतु चाकरीतून नव्हे. दुसरीकडे चाकरीस ठेवावें व प्रत्येकास माझ्या नजरेपुढें आणावें' असा हुकूम केला.

६५

जु. १० जिल्हेज २२ } सियाह اخبارات دربار
बुध. } ماه ذی الحجه २२
} يوم الاربع १० سنه

{ श. १५८९ ज्येष्ठ वद्य ९
इ. १६६७ जून ५

اسدخان عرض رسانید کہ نصرالله قلعہ دار سروب گہرہ بار سیوا بہ بندہ خط برودہ کہ سر صدی یک صد سوار سرفراز است امید وارم کہ بجائے ذات دیگر اضافہ مرحمت شود و جاگیر در وطن تنخواہ یابد حکم شد ضابطہ نیست کہ سر صدی را پنجابی اضافہ شود بیست سوار اضافہ مرحمت فرمودیم —

असदखानानें अर्ज केला कीं, सीवाकडे (पूर्वी) असलेल्या सरूपगडाचा किल्लेदार नसरुल्लाह याचें पत्र आलें. त्यांत तो लिहितो 'मला ३०० जात व १०० स्वार अशी मनसब आहे. आशा करतो कीं, जातीऐवजीं इतर वाढीची कृपा होईल. तनख्यासाठीं वतनांत जागीर द्यावी.' यावर हुकूम झाला कीं, ३०० जात असणाऱ्यांना ५० ची वाढ द्यावी असा नियम नाही. २० स्वारांची वाढ फर्माविली.

६६

जु. १० मोहरम ३ } سیاہم وقایع دربار { श. १५८९ आषाढ शुद्ध ५
रवि. } ماه محرم الحرام ३ منہر { इ. १६६७ जून १६
يوم الاحد سنہ १०

جمدة الملكی بعرض رسانید کہ تیج رائے امین پرگنات و کان
جواہر متعلقہ صوبہ پٹنہ سرکار بدایون بہ بندہ خطے نوشتہ است کہ
در یک کان یک الماس بوزن ہشتاد [سرخ] بر آمدہ است ہر چہ
حکم شود حکم معالے صادر شدہ کہ حسب الحکم مشارالیم بذویسید کہ
معہ الماس خود را بحضور رساند —

जुम्दतुलमुल्कानें अर्ज केला कीं, पटणा सुभ्यापैकीं बदायून सरकारांतील परगणे व जवाहिराच्या खाणी यांचा अमीन तेजराय यानें मला पत्र लिहिलें कीं, (येथील) एका खाणींत ८० गुंजा वजनाचा हिरा सांपडला. या बाबत हुकूम व्हावा. 'हिरा घेऊन स्वतः हुजुरास यावें' असा हस्तुलहुकूम लिहण्याची आज्ञा झाली.

६७

जु. १० मोहरम ५ } سیاہم وقایع دربار { श. १५८९ आषाढ शुद्ध ७
मंगळ. } ماه محرم الحرام ५ منہر { इ. १६६७ जून १८
يوم الثالث سنہ १०

خواجہ بختاورخان بعرض رسانید کہ ہوشدارخان صوبہ دار
اکبر آباد بہ بندہ خطے نوشتہ است کہ بہ عبدالعزیزخان سرہند
حکم والا صادر شدہ است کہ تالاب تھانہ سررا بریدہ بدہد بنا بران
مردم رعایا آنجا را بسیار بتنگ نمودہ است و مردم خلق اللہ از
تالاب مذکور بسیار آرام می یافت ہر چہ حکم شود حکم معالے

صادر شده كه سابق بيگم صاحب جيو نيز اين معنى التماس نموده بودند اكثر بدعت هائى كه بى شكوه نموده است بر طرف نمايند و تالاب مذکور بحال باشد —

ख्वाजा बख्तावरखानानें अर्ज केला कीं अकबराबादेचा सुभेदार होशदारखान यानें मला पत्र लिहिलें आहे कीं, 'सरहिन्दचा अब्दुल अझीझखान यास हुकूम झाला आहे कीं, ठाणेसरचा तलाव उद्ध्वस्त करावा. या कारणास्तव येथील प्रजा फार हवालदिल झाली आहे. लोकांना या तलावापासून खूपच फायदा मिळतो. म्हणून हुकूम मिळावा' हुकूम झाला कीं, याबाबत बेगम साहेबांनीं सुध्दा पूर्वीं अर्ज केला होता. बहुतेक जुलूम तक्रारी शिवायच झाला आहे. त्या दूर कराव्या. तलाव पूर्ववत असावा.

६८

जु. १० मोहरम ७ } سیاہم وقایع دربار
गुरु. } ماه محرم الحرام ७ منہر
يوم الخمس سنہ ۱۰ { श. १५८९ आषाढ शुद्ध ९
इ. १६६७ जून २०

دلپت چند وغیرہ ۳ نفر بدگوजर شرف اسلام مشرف شدند
ہر کدام را سروپہ مرحمت نمودند —

बडगुजर जमातीचे दलपतचंद वगैरे तिघे मुसलमान झाले. प्रत्येकास सरोपा दिला.

६९

जु. १० मोहरम ९ } سیاہم وقایع دربار
शनि. } ماه محرم الحرام ९ منہر
يوم السبت سنہ ۱۰ { श. १५८९ आषाढ शुद्ध ११
इ. १६६७ जून २२

سید علی داروغہ کتاب خانہ بعرض رسانید کہ شاہنامہ عالمگیری
بالفعل تیار نیست کہ ہم مہابت خان دادہ شود حکم شد کہ شاہنامہ
فردوس آشیانے بالفعل بدہند و شاہنامہ عالمگیری ہر گاہ تیار
خواہد شد از عقب فرستادہ خواہد شد —

ग्रंथालयाचा अधिकारी सय्यिद अली यानें अर्ज केला कीं, महाबत खानास देण्याजोगा शाहनामा-इ-आलमगीरी सध्या तयार नाही. तेव्हां 'शाहनामा-इ-फिर्दास आशियानी (शाहजहाननामा) सध्या द्यावा. शाहनामा-इ-आलमगीरी तयार होईल तेव्हां मागाहून पाठविला जाईल.' असा हुकूम झाला.

याद दास्त منصب तोलाराम ब्रادر डारका दास بعرض مكر [؟]
 میرسید بندگان حضرت فرمودند کہ برادر مشارالیم کجا است
 بعرض رسید کہ ہمراہ محمد امین خان تعینات شدہ رفتہ است
 فرمودند کہ آنها زناردارند بعرض رسید کہ زناردارند و سپاہی
 خوب اند درین ضمن بختاورخان بعرض رسانید کہ بہان پروہت
 فوجدار بہلیم نیز زناردار است و اینہا درمیان خود ہا نسبت دارند
 فرمودند کہ عمل بہان مذکور چہ طور است بعرض رسانید کہ
 مشارالیم بندوبست واقعی نمودہ است مردم زناردار سپاہی
 خوب میشوند فرمودند کہ ما بدولت ہم می دانم کہ زناردار
 سپاہی است —

द्वारकादासाचा भाऊ तोलाराम याच्या मनसबीसंबंधी याददास्त आली.
 हुकूम झाला कीं, उपर्युक्ताचा भाऊ कोठें आहे? अर्ज आला कीं, मुहम्मद
 अमीनखानाबरोबर गेला आहे. हुकूम झाला की, 'तो ब्राह्मण आहे कां?'
 त्यावर अर्ज आला, 'तो ब्राह्मण आहे व उत्तम शिपाई आहे.' म्हणून या
 बाबत बख्तावरखानानें अर्ज केला कीं, 'बहिलियाचा फौजदार भान पुरोहीत
 हाही ब्राह्मण आहे व त्यांचें नातें आहे.' त्यावर बादशाहानें विचारलें, 'त्याचा
 कारभार कसा आहे.' अर्ज आला. 'उपर्युक्तानें बंदोबस्त उत्तम केला आहे.
 ब्राह्मण चांगले शिपाई असूं शकतात.' बादशाह म्हणाला, 'ब्राह्मण शिपाई
 आहेत हें आम्हांस माहीत आहे.'

७२

जु. १० सफर ७ शुक्र.	} سپاہ و قایع دربار ماہ صفر ۷ منہ یوم الجمعہ سنہ ۱۰	{	श. १५८९ श्रावण शुद्ध ९
			इ. १६६७ जुलै १९

بہ حمدۃ الملک جعفرخان فرمودند کہ شما نیز حسب الحکم
 بعمدۃ الملک مرزا راجہ بنویسند کہ خود را بہ لاہور رساند و تا
 دیگر مکرر حکم برسد آنجا نماید —

जुम्दतुल्मुल्क जाफरखान यास हुकूम झाला कीं 'तू मिर्झा राजा यासही
 हस्बुलहुकूम लिहावा कीं 'स्वतः लाहोरास जावें व दुसरा हुकूम येईपर्यंत
 तेथें रहावें.'

७३

जु. १० सफर ८ मंगळ.	{	سیاہر وقایع دربار	{	श. १५८९ श्रावण शुद्ध १०
		ماه صفر ۸ منہر		इ. १६६७ जुलै २०
		یوم الثالث سنہ ۱۰		

بر جمدة الملكے فرمودند کہ حسب الحکم بر امانت خان فوجدار حضرت اجمیر بنویسند کہ بعرض اشرف رسیده است کہ اکثر مردمان راجپوتان در آن ضلع از تعذاتیان دکن وقع الوقت نموده در وطن خود ہا نشستہ اند شما تاکید نماید آنها را روانہ دکن نمایند و ہر کس عذر بر آرد اسم او را نوشتہ ارسال نماید کہ از منصب و جاگیر برطرف خواہم فرمود —

जुम्दतुलमुल्कास हुकूम झाला कीं, अजमीरचा फौजदार अमानतखान यास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं 'आम्हांला असें समजलें कीं, दक्षिणेंत नेमलेले बरेच रजपूत लोक संधी साधून स्वतःच्या वतनांत बसून राहिले आहेत. त्यांना तुम्ही ताकीद द्यावी व तिकडे पाठवून द्यावे. कोणी कांहीं सबब सांगेल त्याचें नांव लिहून कळवावे. त्याची मनसब व जागीर दूर करूं.'

७४

जु. १० सफर १२ बुध.	{	سیاہر وقایع دربار	{	श. १५८९ श्रावण शुद्ध १४
		ماه صفر ۱۲ منہر		इ. १६६७ जुलै २४
		یوم الاربع سنہ ۱۰		

فدای خان عرض رسانیده بود کہ متعلقان محمد قلے عرف فیتوجی ہر گاہ متصل اکبر آباد رسیدند ہفت ہزار ہون بدزدی رفت ہر چہ حکم شود حکم معلے صادر شدہ کہ حسب الحکم بہوشدار خان بنویسند در فوجداری ہر کسے بدزدی رفتہ تحقیق نموده پیدہ بکناند —

فدائی خان بعرض رسارنید کہ محمد قلے خان عرف فیتوجی را بموجب حکم نزد کوچہ ہا مشارالیم فرستادہ بودیم چنانچہ مومی الیم رفتہ آنها را رضامند ساختہ و شرف اسلام شرف شدند بندگان حضرت فرمودند کہ بہتر کہ نکاح کردہ بدہد —

फिदाईखानानें अर्ज केला होता कीं, 'मुहम्मद कुली उर्फ नेतोजी याचे नातेवाईक जेव्हां अक्बराबादेस पोहोचले तेव्हां सात हजार होन चोरीस गेले. हुकूम व्हावा.' 'ज्यानें चोरी केली असेल त्याचा फौजदारींतून शोध करून पत्ता लावावा व त्यास पकडून आणावें' असा होशदारखानास हस्तुल-हुकूम लिहिण्याची आज्ञा केली.

फिदाईखानानें कळविलें कीं, मुहम्मद कुलीखान उर्फ नेतोजी यास हुकुमाप्रमाणें त्याच्या बायकांकडे पाठविलें होतें. त्याप्रमाणें जाऊन त्यानें त्यांचें मन वळविलें व मुसलमान केलें. बादशाह म्हणाला 'ठीक झालें त्यांचा निका लावून द्यावा'

७५

जु. १० सफर १५ मंगळ.	} {	سیاہم وقایع دربار	} {	श. १५८९ श्रावण वद्य २
		ماه صفر ۱۵ منہم		इ. १६६७ जुलै २७
		یوم الثالث سنہ ۱۰		

عرض داشت فرسنگ جے دکھنی را روح الله خان بعرض
رسانید کہ مشارالیم معروضداشتہ است کہ یک کرورسی ۳۰ لک
دام در وجر وطن بندہ تذخواہ بود و از قدرنی تغیر نموده بر
داود خان تذخواہ فرمودہ اند امید داریم کہ بحال فرمایند شنیدہ
فرمودند کہ بجمدة الملکے بگویند کہ حقیقت مشارالیم بعرض رسانند —

नरसिंगजी दखनी याचा अर्ज रूहुल्लाहखानानें गुदरला. त्यांत त्यानें 'माझे वतनाचे बाबतींत एक करोड तीस लाख दाम तनखा होता. माझेकडून बदलून तो दाऊदखान यास दिला आहे. आशा करितों कीं, तो मला बहाल होईल' असें लिहिलें होतें. त्यावर जुम्दतुलमुल्कास चौकशी करून अर्ज करण्याचा हुकूम झाला.

७६

जु. १० सफर १७ सोम.	} {	سیاہم وقایع دربار	} {	श. १५८९ श्रावण वद्य ४
		ماه صفر ۱۷ منہم		इ. १६६७ जुलै २९
		یوم الاثنا ۱۰ سنہ		

عرض داشت رندولہ خان دکھنی بمعرفت اسد خان بعرض
رسید کہ بھائی والد افضل خان بیجاپوری بمنصب پانصدی ذات
یک صد سوار سرافراز داشت و در جنگ دکھن بکار آمدہ چون

این اخبار شمشیر برادر مشارالیه که نوکری بیجاپوری بود شنیده
آزرده شده به اراده بندگی پیش فقیر آمده بود بنا بران او را
روانم درگاه نموده ایم چون آن قابل و کار آمدنی است امیدوار
است که سرافراز شود نیز عرض نمود که مشارالیه بدرگاه معالی
رسیده در باب ملازمت هر چه حکم شود فرمودند که بساعت نیک
آمده ملازمت نماید —

रणदूलहखान दखनी याचा अर्ज असदखानानें सादर केला. त्यांत
त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'बहाई वलद् अफजलखान विजापूरी यास ५००
जात, १०० स्वार अशी मनसब होती. तो दक्षिणेंत लढाईंत कामास आला.
विजापूरच्या नोकरींत असलेल्या त्याच्या भावास जेव्हां ही बातमी समजली
तेव्हां तो कष्टी झाला. माझ्याकडे चाकरीसाठीं आला होता. त्यास हुजूर
पाठविलें आहे. तो लायक व उपयुक्त आहे. आशा आहे कीं, त्यास मनसब
मिळेल.' उपर्युक्त भाऊ दरबारांत पोचला व त्यानें चाकरीसाठीं अर्ज केला.
त्यावर योग्य वेळीं येऊन चाकरी करावी असा हुकूम झाला.

७७

जु. १० सफर १८ मंगळ.	{	سیاہم وقایع دربار	{	श. १५८९ श्रावण वद्य ५
		ماه صفر ۱۸ مظهر		इ. १६६७ जुलै ३०
		يوم الثالث سنہ ۱۰		

به بخشیان عظام حکم شده که یک فوج همراه داودخان و یک
فوج همراه دلیرخان برائے مهیم بیجاپوری مقرر نمایند و راوبهادر
سنگم را حراول دلیرخان و راو رائے سنگم را حراول داودخان
مقرر نمودیم —

روح الله خان بعرض رسانید کہ دلیر خان به محمد امین خان
خطے نوشتہ است کہ اودئے بهان و بیروہان کور در دکن بجنگ
پورندرگده تردد تلاش به واقعی نموده اند و زخم تفنگ خورده
در وطن مانده بودند امیدواریم کہ مطالبہ غیر حاضری بر ذمہ
آنها معاف شود حکم شد کہ آنها تعینات کابل بودند کہ چہار ماہ
است کہ در وطن نشستم مانده اند اگر به کابل میرفتند معاف
می فرمودیم —

दाऊदखान याजबरोबर एक फौज व दिलेरखान याजबरोबर एक फौज विजापूरच्या मोहिमेसाठी घावी. राव रायसिंग यास दाऊदखान याचा हरावल व राव बहादुरसिंग यास दिलेरखान याचा हरावल नेमावे असा श्रेष्ठ बक्षीला हुकूम झाला.

रुहुल्लाहखानाने अर्ज केला की, दिलेरखानाने मुहम्मद अमीनखानास पत्र लिहिले आहे की, 'उदयभान व बीरभान गीर यांनीं दख्खनमध्ये पुरंदरच्या लढाईत खूप कष्ट केले. त्यांना बंदुकीची जखम झाली. स्वतःच्या गांवीं ते राहात होते. आशा आहे की, त्यांना गैरहजेरीची माफी होईल.' त्यावर हुकूम झाला की, 'त्यांना काबूलावर नेमले जातील. पण चार महिने झाले ते स्वतःच्या गांवीं रहात आहेत. जर ते काबूलला रवाना झाले तर माफ होईल.'

७८

जु. १० सफर १११० } سیاه وقایع دربار معلیٰ { श. १५८९ श्रावण वद्य ६
बुध. } ماه صفر ۱۹ منہ } इ. १६६७ जुलै ३१
يوم الاربع سنہ ۱۰

درویش بیگ قاقسال معزول قلعدار فتح آباد عرف دہارور بمنصب ہزار و پانصدی ذات ہشت صد سوار سوافرازی داشت دو صد سوار بعد از تغیر خدمت کم نموده بودند درین ولا کہ مراتب مشارالیم بعرض رسید پانصدی ذات دو صد سوار دیگر کم نموده ہمراہ شاہزادہ مقرر فرمودند عبدالقدس ولد ہادی خان تعینات دکن را طلب حضور فرمودند۔

फतहाबाद उर्फ धारूरचा काढून टाकलेला किल्लेदार दरवेशबेग काकशाल यास १५०० जात व ८०० स्वार एवढी मनसब होती. पैकीं चाकरी तगीर केल्यामुळे २०० स्वार कमी केले होते. आतां त्याच्या मनसबीविषयीं अर्ज आल्यामुळे ५०० जात व २०० स्वार आणखी कमी करून त्यास शाहजाद्याकडे नेमले. दख्खनमध्ये नेमलेला अब्दुल कुदस वलद हादीखान यास हुजूर येण्याचा हुकूम झाला.

७९

जु. १० सफर १११० } سیاه وقایع دربار } श. १५८९ श्रावण वद्य ७
गुरु. } ماه صفر ۲۰ منہ } इ. १६६७ ऑगस्ट १
يوم الخمس سنہ ۱۰

از واقع دکن بعرض رسید کہ ترنیک جی دکنی بہ منصب

ہزاری ذات شست صدی سوار سرافرازی داشت بقضای الہی
فوت شد —

दख्खनच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, त्रिंबकजी दखनी यास एक हजार जात व सहाशे स्वार अशी मनसब दिली होती. तो मरण पावला.

८०

जु. १० सफर २२ } سیاه وقایع دربار معالی { श. १५८९ श्रावण वद्य ९
शनि. } माہ صفر ۲۲ مہ } इ. १६८७ ऑगस्ट ३
} یوم الثبت سنہ ۱۰

ہم پرگنہ انکوٹ مواضی یک کروڑ شصت لک دام در وجر
وطن ہم ترنیک رائے دکھنی تذخواہ بود ثانی الحال تغیر نموده
بدیگری تذخواہ نموده بودند درین ولا بموجب التماس مشارالیم
بعرض رسیدہ بود کہ بحال شود بذا بر آن شصت و ہفت لک دام
ہم موسی الیم بحال نموده باقی بدیگران بحال نمودند —
ہم اسد خان فرمودند کہ ہر گاہ فردوس اشیا نے آصف خان
مرحوم را برائے مہیم بیجاپور رخصت نموده بودند چہ قدر جمعیت
ہمراہ خان مذکور دادہ بودند نوشتہم بعرض رسانند —

त्रिंबकराय दखनी यास परगणे अंकोत (अकोट?) मधील गांवांपैकीं तनख्यासाठीं एक कोट साठ लाख दाम दिले जात होते. तदनंतर बदलून दुसऱ्यास दिले. आतां उपर्युक्तानें अर्ज केला कीं, ते पूर्वीप्रमाणें मला द्यावे. त्या-प्रमाणें सडुसष्ट लाख दाम उपर्युक्तास बहाल करून बाकी इतरास बहाल केले.

असदखानास हुकूम केला कीं, फिरदोस आशियानीनें (शाहजहान) आसफखानास जेव्हां विजापूरच्या मोहिमेसाठीं पाठविलें होतें तेव्हां त्याच्या बरोबर किती लोक दिले होते तें कळवावें.

८१

जु. १० सफर २३ } سیاه وقایع دربار { श. १५८९ आश्विन वद्य १०
रवि. } माہ صفر ۲۳ مہ } इ. १६८७ ऑगस्ट ४
} یوم الاحد سنہ ۱۰

بموجب التماس وکیل رندولہ خان دکھنی بعرض رسید کہ خان
مشارالیم می خواهد کہ برائے کدخدائی ہم برہانپور بیاید فرمودند

کم خان مذکور آمدہ است وکیل آن خبرندارد حسب الحکم او را بنویسید کم از کدخدای فارغ گشتم بعد از برسات خود را پیش شاهزادہ جیو رساند -

रणदुल्लाहखान दखनी याच्या वकीलाच्या विनंतीवरून समजलें कीं, उपर्युक्त खानास लग्नासाठीं बन्हाणपूरला यावयाची इच्छा आहे. हुकूम झाला कीं 'सदरहू खान आला आहे. वकीलास त्याची बातमी नाही. लग्नांतून मुक्त झाल्यावर पावसाळा संपला कीं, त्यानें बादशाहजाद्याकडे जावें म्हणून हुकूम द्यावा.'

८२

जु. १० रवल १० } सियाह وقایع دربار { श. १५८९ भाद्रपद शुद्ध १३
बुध. } माہ ربیع الاول १० مہر { इ. १६६७ ऑगस्ट २१
} یوم الاربع سنہ १०

دیورائے دکنی را قبل ازین عمدة الملک مرزاراچہ جائے سنگم چہار صدی ذات دو صد سوار بقرار ۳ ماہ تجویز کردہ بود در حضور دوسد پنجابی ذات یک صد سوار منظور شدہ بود باز عمدة الملک نیم ماہ کم نمودہ چہار صدی دو صد سوار بحال کردہ بود درین ولا بعرض رسید اعتراضی نمودہ بالکل برطرف فرمودند -

यापूर्वी उम्दतुलमुल्क मिर्झा राजा जयसिंग यानें देवराय दखनी यास ४०० जात व २०० स्वार तीन महिन्यांसाठीं दिले होते. हुजूरकडे २५० जात व १०० स्वार मंजूर झाले होते. नंतर उम्दतुलमुल्कने त्यांतील अर्धा महिना कमी करून ४०० जात व २०० स्वार बहाल केले होते. असा अर्ज आला. हुकूम झाला कीं, इतराजी झाल्यामुळे पूर्णपणें बढतर्फ करावें.

८३

जु. १० रवल ११ } सियाह وقایع دربار { श. १५८९ भाद्रपद शुद्ध १४
गुरु. } माہ ربیع الاول ११ मہर { इ. १६६७ ऑगस्ट २२
} یوم الخمس سنہ १०

بموجب عرضدائت نازو بهگونت دکنی بعرض رسید کم پرگنہ بالنبیر از تغیر قطب الدین خان به بندہ تذخواہ شدہ بود باز پرگنہ مذکور به خان مٹارالیم تذخواہ گشتم بنابران متصدیان خانمذکور

برای مبلغ باز گردانید از بنده طلب می نمایند و آنچه کم مبلغ
تخصیص کرده بودیم به طلب داران تذخواه کرده دادیم درین باب
هرچه حکم شود حکم معالی صادر شده که آنچه ناز و مذکور تخصیص
کرده گرفتار است حواله گماشتهای خانمذکور نماید و آنچه طلب ناز و
بگونت باشد از سرکار والا بدهند —

नारो भगवंत इखनीचा अर्ज आला कीं, 'बाळंबीड परगण्याचा तनखा
कुत्बुद्दीनखानाकडून बदलून मला दिला होता. पुन्हा तो परगणा उपर्युक्त
खानाकडे तनखा म्हणून दिला गेला. त्यामुळे खानाचे मुत्सद्दी पैसा परत
मागण्यासाठीं मजजवळ आले व मागणी करीत आहेत. जी कांहीं रक्कम
आम्ही गोळा केली होती ती ज्या त्या लोकांना तनखा म्हणून आम्ही
दिली. या बाबत हुकूम व्हावा.' त्यावर 'नारो भगवंतानें जमा केलेली रक्कम
खानाचे गुमास्त्यास द्यावी व त्याचे मागणीचे पैसे सरकारांतून द्यावे' असा
हुकूम झाला.

८४

जु. १० रवल ११ } سیاہم وقایع دربار
गुरु. } माہ ربیع الاول ۱۱ مہرہ
} یوم الخمس سنہ ۱۰ } ش. ۹۶۷ भाद्रपद शुद्ध १४
} इ. १६६७ ऑगस्ट २२

عبد الرحیم خان بعرض رسانید کہ صفی خان بہ بندہ خطے نوشتہ
است کہ سیوا نوشتہ ہوں کہ بہ بندہ دیس موکی کہ مرحمت شدہ
است مردم مقصدیان مزاحم میشوند و اکثر رعایا نواحی قلعجات
پیش کش بندہ مال واجبی ادا نمیکنند اگر بہ بندہ حکم شود تنبیر
نمودہ عمل بواقعی کردہ بدہد و خانہ زاد کہ منصب پنج ہزار ذات
پنج ہزار سوار سرافراز شدہ ہوں امیدوار است کہ جاگیر تذخواہ
فرمایند ہرچہ حکم شود حکم تہ کہ حسب الحکم بہ خانمذکور بنویسند
کہ بہ سیوا بنویسد کہ گر کسی در حضور یا در صوبہ خدمت کردہ باشد
تذخواہ دہند نہ در رکاب نہ در صوبہ حاضر باشد جاگیر و منصب
چطور تذخواہ نمایند و برائے دیسموکی مزاحم نشوند بہ مشارالیم
مرحمت نمودہ اند کہ از جملہ قلعجات پیشکش خود می گرفتہ باشد —

अब्दुरहीमखानानें अर्ज केला कीं, 'सफीखानानें मला पत्र लिहिलें
आहे, 'सीवानें लिहिलें होतें कीं, मजवर देशमुखीची कृपा झाली आहे

त्यास मुत्सद्दी अढथळा आणीत आहेत. किल्ल्यांच्या भोवतालची बरीचशी प्रजा मला द्यावयाच्या पेशकशीचा योग्य पैसा देत नाही. जर मला हुकूम झाला तर त्यांना तंबी देऊन अमल बसवीन, खानेजाद (मी) पाच हजार जात व पाच हजार स्वार यांचा मनसबदार झाला होता. तो आशा करतो की तनख्याची जागीर मिळेल. तरी काय तो हुकूम व्हावा.' त्यावर 'खान मजकुरास हस्तुलहुकूम लिहावा की, त्याने सीवास लिहावे "जर कोणी हुजुराकडे किंवा सुभ्यामध्ये चाकरी केली तर त्यास आम्ही तनखा देतो. (तू) हुजुराकडे चाकरीस नाहीस किंवा सुभ्यांत नाहीस. तेव्हां तुला जागीर आणि मनसब याचा तनखा कसा द्यावा?" देशमुखीत अढथळा आणू नये. उपर्युक्तावर तिची कृपा केली आहे. त्याने एकूण किल्ल्यांची पेशकश स्वतः घेत रहावी' असा हुकूम झाला.

८५

जु. १० रवल १३ शनि. } سیاہ وقایع دربار
 } ماه ربیع الاول ۱۳ سنہ
 } یوم السبت سنہ ۱۰ { श. १५८९ भाद्रपद वद्य १
 } इ. १६६७ आगस्ट २४

عاقل خان بعرض رسانید کہ اسفندیار منصبدار کہ ہمراہ عمدہ
الملک سرزادہ جہ جئے سنگم سزاوول است بہ بندہ خطے نوشتہ
است کہ عمدہ الملک بتاریخ سیوم شهر حال از قلعہ اسیرگدہ کوچ
نمودہ -

आकिलखानाने अर्ज केला की, उम्दतुल्मुल्क मिर्झा राजा जयसिंगा-
बरोबर सजावल असलेला इसफंदियार मनसबदार याने मला पत्र लिहिले की,
'उम्दतुल्मुल्काने या महिन्याच्या ३ तारखेस किल्ले असीरगडाहून कूच केले.'

८६

जु. १० रवल १६ मंगळ. } سیاہ وقایع دربار
 } ماه ربیع الاول ۱۴ سنہ
 } یوم الثالث سنہ ۱۰ { श. १५८९ भाद्रपद वद्य ४
 } इ. १६६७ आगस्ट २७

از واقعہ اورنگ آباد بعرض رسید کہ درویش بیگ کاکشال
معزول قلعہ دار دہارور تعینات آنجا بمنصب ہزاری ذات چہار صد
سوار سرافرازی داشت بقضائے الہی فوت شد -

दरवेशबेग काकशाल यास १००० जात, ४०० स्वार अशी मनसब
...४...

यानें दुरुस्ती करावी.' नंतर उपर्युक्त खानाचा अर्ज आला कीं, 'एक बादशाही नोकर त्यासाठीं नेमावा म्हणजे येथें येऊन तो दुरुस्ती करील.' त्यावर हुकूम झाला कीं, 'दुसरा नोकर नेमावयाचा म्हणजे तो बादशाही नोकर नाही काय?' यामुळे इतराजी होऊन त्याच्या एक हजार जात व पाचशे स्वार अशा मनसबीतून शंभर स्वार कमी केले.

८९

जु. १० रवळ २३ मंगळ. } सियाह وقایع دربار } श. १५८९ भाद्रपद वद्य १०
} ماه ربیع الاول ۲۳ منہ } इ. १६६७ सप्टेंबर ३
} يوم الثالث سنہ ۱۰ }

جمدة الملك جعفرخان بعرض رسانید کہ مرزا راجہ جئے سنگھ از نوکران عمدہ است و خانم زاد حضرت اند درین سال بمشارالیم بارانی مرحمت نم گشتہ است بحضورت روشن باشد فرمودند کہ بدہند باز عرض نمود کہ در باب خانم زاد کزور رام سنگھ نیز سرافرازی ... بندگان حضرت شنیدہ فرمودند کہ مشارالیم را بجائے فرزند می خواستیم و در باب مشارالیم بسیار مہربانے ہائے میفرمودیم و مومی الیم ہمچو کار کردہ است خان مشارالیم عرض نمود کہ آنها این چنین خانم زاد ہستند کہ از این ہا خطا شود و او بد بخت از بد بختی خود رفت باز بہ اسد خان فرمودند کہ مراتب مشارالیم بعرض رسانند چنانچہ خان مذکور بعرض والا رسانید کہ بہ منصب چہار ہزاری ذات چہار ہزار سوار سرافرازی داشت و بعد از گریختن سیوا ۳ ہزاری ذات ۳ ہزاری سوار بحال فرمودہ بودند باز از روئے نامہربانے و اعتراضی برطرف نمودند فرمودند کہ الحال نیز ۳ ہزاری ذات ۳ ہزار سوار مقرر فرمودیم

شریعت پناہ قاضی ابوالمکارم بعرض معالے رسانید کہ شخصے ولا (؟) نزد بندہ آمدہ ظاہر نمود کہ متصل بارہ پولہ مردم ہندوان رفتہ کہ آنجا کالکا بتخانہ ہندوان است ہجوم می نمایند و نیز ہائے خواجہ معین الدین و شاہ مدار و سالار مسعود غازی نیز آنجا رفتہ ہجوم می نمایند این تمام بدعت است می باید کہ شما غور این معنی نماید کہ درین باب ہرچہ حکم شود بنا بران بہ سیدی

فولاد خان فرمودند کہ یکصد بیلدار بفروستید کہ بت خانہ کالکا وغیرہ
کہ متصل بارہ پولہ و در فوجداری خود ہر جا کہ باشد مسمار نمایند
و نیز ہا کہ میروند مقام نمی کردہ باشند —

जुम्दतुल्मुल्क जाफरखान यानें अर्ज केला कीं, 'मिर्झा राजा जयसिंग हा उमद्या नोकरांपैकीं आहे व बादशाहाचा खानाजाद आहे. या वर्षीं त्याज-
वर कृपा केली गेली नाहीं हें बादशाहांच्या लक्षांत यावें. त्यावर हुकूम झाला
कीं, कृपा केली जाईल. अर्ज आला कीं, कुवर रामसिंगाचाही बहुमान व्हावा.
बादशाहांनीं ऐकून हुकूम केला कीं, 'उपर्युक्तास मी मुलाचे जागीं समजत
होतो व त्यावर मेहेरबानगीही पुष्कळ दाखविली. परंतु त्यानें असें कृत्य
केलें.' खानानें अर्ज केला कीं, 'हा असा खानाजाद नाहीं कीं तो असलें कृत्य
करील. आणि तो दुर्दैवी (सीवा) आपल्या दुर्दैवानें गेला.' नंतर आसफ-
खानास हुकूम झाला कीं, 'उपर्युक्ताचे मानमरातिबासंबंधीं अर्ज करावा.'
तेव्हां खानानें अर्ज केला कीं, त्याला चार हजार जात व चार हजार स्वार अशी
मनसब होती. सीवा पळून गेल्यावर तीन हजार जात व तीन हजार स्वार
अशी मनसब बहाल केली होती. नंतर इतराजी व गैरमर्जी होऊन बडतर्फ
केला गेला हुकूम झाला कीं, आतां तीन हजार जात व तीन हजार स्वार
अशी मनसब मुकर केली.

काजी अबुलमुकारम यानें अर्ज केला कीं 'एक मनुष्य आला व मला
म्हणाला कीं, बारा पुला येथें हिंदूंचें कालिकेचें देऊळ आहे. हिंदू लोक तेथें
एकत्र जमतात. ख्वाजा अमीनुद्दीन शाहमदार व सालार सऊद गाझी हेही
भाले घेऊन जाऊन तेथें जमा होतात. हा मोठा जुलूम आहे. आपण याबाबत
विचार करून काय तो हुकूम द्यावा.' तेव्हां सीदी फौलादखानास फर्माविलें
की, 'बारा पुलाशीं संबंधित व स्वतःच्या फौजदारींतील कालिकेचें व इतर
देवळें नष्ट करण्यासाठीं शंभर बेलदार पाठवावे आणि ख्वाजा अमीनुद्दीनाचे
भाले (घेऊन जाणारे लोक) तेथें जातात त्यांनीं तेथें मुक्काम करूं नये.

९०

जु. १० रवळ २८ } سیاہم اخبارات دربار معلے { श. १५८९ भाद्रपद वद्य ३०
रवि. } ماه ربیع الاول ۲۸ منہ { इ. १६६७ सप्टेंबर ८
يوم الاحد سنہ ۱۰

رائے لالچند بعرض رسانید کہ وای بیگ گوندی قلعہ دار رایسین
بر بندہ نوشتہ کہ سواری پنج زنجیر فیل از گولندہ خریدہ طلب
داشتہ ام امیدواریم کہ اگر حکم شود فیلان مذکور پیش خود نگاہ

دارد فریب کرده روان درگاه نماید هر چه امر شود فرمودند کم
حسب الحکم اورا بنویسید کم فیلان را پیش خود نگاه دارد و
فریب نموده روان درگاه نماید —

राय लालचंद यानें अर्ज केला कीं, रायसीनचा किल्लेदार वली बेग गौडी
यानें मला लिहिलें तें असें—मी स्वारीच्या उपयोगी पाच हत्ती गोवळकोंड्याहून
विकत मागविले आहेत. हुकूम झाला तर ते हत्ती स्वतः पाळीन व चांगले
पोसून सरकारकडे पाठवीन. हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, ‘स्वतःकडे त्यानें
हत्ती ठेवावे व पोसून दरबाराकडे पाठवावे’ असा हस्बुलहुकूम त्यास पाठवावा.

९१

जु. १० रवळ २८ } سیاہم اخبارات دربار { श. १५८९ भाद्रपद वद्य ३०
रवि. } माہ ربیع الاول ۲۸ سنہ { इ. १६६७ सप्टेंबर ८
} یوم الاحد سنہ ۱۰

بخشی الملک اسد خان عرض نمود کم کنور رام سنگر ہم بندہ
رقم نوشتہ کم از خلق اللہ افواہ چنان است کم مرزا راجہ وفات
یافتہ اگر در حضور پرنور خبر بواقعی باشد ہم بندہ آگاہی دہند
کم ماتم نمایم هر چه حکم فرمودند کم گفتہ فرستند کم مرزا راجہ
فوت شدہ و از خواہش خدا چارہ ندارد ماتم نماید دیگر امویان
را حکم شد کم برائے ماتم پرسی بروند —

बक्षीउल्मुल्क असदखानानें अर्ज केला कीं, कुंवर रामसिंगानें मला पत्र
लिहिलें आहे कीं, जनतेमध्ये अशी अफवा आहे कीं, मीर्झा राजा मरण
पावले. जर हुजुराकडे खरी बातमी असेल तर मला कळवावें. म्हणजे मी
सुतक पाळीन. हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, ‘त्यास निरोप पाठवावा कीं,
मीर्झा राजे मरण पावले. परमेश्वरी इच्छेपुढें इलाज नाही.’ इतर उमरावांना
हुकूम झाला कीं, त्यांनीं समाचारासाठीं जावें.

९२

जु. १० रखर ३ } سیاہم اخبارات دربار { श. १५८९ आश्विन शुद्ध ५
गुरु. } معالي ماہ ربیع الثاني ۳ سنہ { इ. १६६७ सप्टेंबर १२
} منہ یوم الخمس سنہ ۱۰

سیدی فولاد خان بعرض رسانید کم هر گاه بمردم بیلداران
حسب الحکم برائے مسمار ساختن { بمردم بیلداران حسب الحکم

برای مسمار ساختن { کالکاهی رفتند و مسمار ساختن نمودند یک
زناردار از آنجا شمشیر کشیده بر یک تماشاگیر متصل که ایستاده بود
آن را کشت و باز بر سیدی هم رسید و سه ۳ زخم دار بودند و
سیدی مذکور بر سری گرفتند —

सीदी फौलादखानानें अर्ज केला कीं, हुकुमाप्रमाणें बेलदार लोक कालिकेचें
देऊळ पाडण्यासाठीं गेले व त्यांनीं तें नष्ट केलें. तेव्हां एका ब्राह्मणानें तलवार
उपसली व तेथें उभा असलेल्या एका बघ्यास ठार केलें व परत सीदीकडे
आला. त्यानें तीन जखमी केले. सीदीनें त्यास डोकें धरून पकडलें होतें.

९३

जु. १० रखर ८ } سیاه وقایع دربار { श. १५८९ आश्विन शुद्ध १०
मंगळ. } ماه ربیع الثانی ۸ مہر { इ. १६६७ सप्टेंबर १७
يوم الثالث سنہ ۱۰

कील राम नामी बوسیلم شریعت پناه مسلمان شد یک اشرفی
و نہ روپیہ نذر گذرانید سروپا مرحمت نموده بخطاب کمال الدین
سرافراز نمودند —

केवलराम हा शरीअत पन्हाच्या मध्यस्थीनें मुसलमान झाला. एक
अश्रफी व नऊ रुपये नजर केले. त्याच्यावर पूर्णपणें कृपा करून त्यास
सरोपा व 'कमालुद्दीन' ही पदवी देऊन त्याचा बहुमान केला.

९४

जु. १० रखर १७ } سیاه وقایع دربار { श. १५८९ आश्विन वद्य ४
गुरु. } ماه ربیع الثانی ۱۷ مہر { इ. १६६७ सप्टेंबर २६
يوم الخمس سنہ ۱۰

از آنچہ نیزه های شاه مدار و خواجہ معین الدین و سالار و
سرور سلطان و پیرگانوں (پیرپابو) و غیرہ بہ ہجوم میرفتند مانع
حکم شد و ہر کس کہ بخواہد بزیارت بروں و طواف نموده بیاید
و غیرہ بدعت ہا آنچہ کہ باشد برطرف نمایند —

و مردم ہندوان و اکثر مسلمان برائے پرستش دینی و برائے
وظاہر یف پیر و پابو بوده میرفتند و ہجوم میکردند مانع فرمودند و
مردم ہندوان بروند ہجوم نکنند و پرستش سینتلا نیز ہر جا کہ باشد
دور سازند —

शाह मदार, ख्वाजा मुईनुद्दीन, सालार सुरूर सुलतान व पीर पाबू इत्यादींचे भाले एकत्र जमून जात असतां त्यांना मनाईचा हुकूम झाला. यात्रेसाठीं जाण्याची इच्छा असेल त्यानें प्रदक्षिणा घालून यावे व इतर अधर्माचार करावे असें इच्छितात त्यांस दूर करावे.

हिंदू व मुसलमान लोक देवीची पूजा व पीर पाबूचा जपजाप्य करण्यासाठीं जात व एकत्र जमत. त्यांना मनाई केली. हिंदू लोकांनीं जावे पण एकत्र जमूं नये. तसेंच जेथें जेथें शीतला देवीची पूजा होते तेथें तेथें ती थांबवावी.

९५

जु. १० रखर १७ } اخبارात दरबार मेलے { श. १५८९ आश्विन वद्य ४
गुरु. } माह रبيع الثاني १७ سنہ { इ. १६६७ सप्टेंबर २६
} يوم الخميس १० سنہ

قلعہ ناگیپور را نام بہاگیپور نہادند رستم را جاگیردار و فوجدار
بہاگیپور نمودند -

پنجراي کھتری مسلمان شد خلعت دادند -

नागपूरच्या किल्ल्यास भागपूर हें नांव दिलें. रुस्तुमास भागपूरचा जहागीरदार व फौजदार नेमिलें.

पंजराय खत्री मुसलमान झाला. त्यास खिलअत दिला.

९६

सितामऊ } اخبارात दरगाह मेलے { श. १५८९ आश्विन वद्य ५
जु. ११ रखर १८ ? } माह रبيع الثاني १८ سنہ { इ. १६६७ सप्टेंबर २७
रवि. (मंगळ.) ? } يوم الاحد ११ سنہ

نواب جمدة الملك جعفرخان مطلب (مطالب) عرض داشت

دایرخان کہ چیزى باقى عرض نمودن مانده بود در این روز معلوم

کرد بموجب ذیل دایرخان نوشتہ بود کہ عقب زمیندار اسلام نگر

عرف دیوگده بندہ ہائی بادشاہی ہم کرویدگے بسیار دستگیر نمودہ

از این ممر اسپان امراوان و سپاہیان بسیار مردہ اند و آن ہا جملہ

تردد و تلاش خوب نمودند از این ممر امیدواریم کہ چہار صد

اسب ترکے پنجاہ اسب عربی مرحمت نمایند کہ انہارا دادہ شود

پرسرام وغیرہ پنج نفر ہندوان مسلمان شدند پنج کس را پنج

خلعت دادند -

जाफरखानानें दिलेरखानाच्या अर्जापैकीं कांहीं भाग शिल्लक राहिला होता तो आज सांगितला. 'पूर्वी इस्लामनगर उर्फ देवगड येथील जमीनदारानें अनेक बादशाही चाकरांना करवीदगीनें (?) पकडलें होतें. यामुळें उमरावांचे घोडे व अनेक शिपाई मरण पावले. त्यांनीं खूप कष्ट मेहनत केली आहे. या कारणास्तव आशा करितों कीं, ४०० तुर्की व ५० अर्बी घोडे देण्याची कृपा व्हावी; म्हणजे त्यांना दिले जातील' अशी त्यांत दिलेरखानानें विनंती केली होती.

परशराम वगैरे पाच हिंदू मुसलमान झाले; त्यांना पाच खिलअत दिले.

९७

जु. १० रविवार २० } सियाह وقایع دربار
रवि. } माہ ربیع الثانی २० } श. १५८९ आश्विन वद्य ७
} یوم الاحد سنہ ۱۰ } इ. १६६७ सप्टेंबर २९

از واقعہ دکن دیروز بعرض رسید کہ بیروم خان ولد قزلباش خان مرحوم کہ بخدمت قلعہ داری ہارور بمنصب ہزار پانصدی ذات ہفصد سوار سرافرازی داشت بقضائے الہی فوت [شد] بنا بران خدمت مذکور را از انتقال مرحومی بم اسمعیل خان ولد نجابت خان مرحوم باضافہ سرافراز نموده مقرر فرمودند -

فدائی خان بعرض رسانیده بود کہ محمد قلعہ خان عرف نیتوجی را تہانہ داری غور بند مقرر گشتہ و ساہوکاران پانزدہ ہزار روپیہ در ماہ بمومی الیم میدادند آنہا اظہار مینمایند کہ حالا حضرت خان مشارالیم را تہانہ داری مذکور مقرر نموده اند و جاگیر او از ہندوستان تغیر خواهد شد مبلغ این بندہ چہ طور وصول خواهند شد درین باب ہر چہ حکم شود حکم معلی صادر شدہ کہ جاگیر او را بدستور سابق بحال فرمودیم -

कालच्या दक्षिणेकडील वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, धारूरच्या किल्लेदारीवर असलेला आणि १५०० जात व ७०० स्वार यांचा मनसबदार बीरमखान बलद कजलबाशखान हा मरण पावला. म्हणून उपर्युक्त चाकरीवर इस्माईलखान बलद नजाबतखान यास वाढ देऊन नेमलें.

फिदाईखानानें अर्ज केला होता कीं, 'मुहम्मद कुलीखान उर्फ नेतोजी यास घोरबंदची ठाणेदारी दिली. उपर्युक्तास सावकार दरमहा १५०० रुपये देत असतात. त्यांनीं जाहीर केलें कीं, उपर्युक्त खानास ठाणेदारीवर नेमलें

आहे. त्याचीं हिंदुस्थानांतील जागीर बदलली जाईल. तेव्हां आमची रकम वसूल कशी होईल? या बाबत काय तो हुकूम व्हावा.' त्यावर त्याची जागीर त्यास पूर्वीप्रमाणें बहाल केली आहे असा हुकूम झाला.

९८

जु. १० रखर २३ } सियाह وقایع دربار } श. १५८९ आश्विन वद्य १०
बुध. } ماه ربيع الثاني २३ منہ } इ. १६६७ आक्टोबर २
} يوم الاربع سنہ १०

چون خدمت قلعم داری فتح آباد عرف دہارور از انتقال
بیرم خان مرحوم بہ اسمعیل خان تجویز نموده بودند درین ولا
خان مشارالیم موقوف نموده بہ جان سیار خان مقرر نمودند—

बीरमखानाच्या मृत्युमुळे फतहाबाद उर्फ धारूर येथील किल्लेदारीवर
इस्माईलखान याच्या नेमणुकीची तजवीज झाली होती. नंतर ती स्थगित
करून आतां जानसिपारखान यांस नेमलें.

९९

जु. १० रखर २४ } सियाह وقایع دربار } श. १५८९ आश्विन वद्य ११
गुरु. } ماه ربيع الثاني २४ منہ } इ. १६६७ आक्टोबर ३
} يوم الخمس سنہ १०

عرض داشت شاهزاده محمد معظم بعرض رسید کہ سیوا بہ
بندہ خطے نوشتہ است کہ بدہ خانم زان درگاہ است و سنبہاجی
خانم زان بہ منصب پنجہزاری ذات پنجہزار سوار سرفرازی یافتہ
بود و تذخواہ نیافتہ الحال امیدواریم کہ بہ تقصیر فدوی معاف
نمودہ منصب مشارالیم بحال داشتہ جاگیر تذخواہ فرمایند و
خانم زان را ہر جا کہ حکم شود خدمت نمایند چون مشارالیم درین
روزہا بسیار دلسوزی مینماید امیدواریم کہ تقصیر مشارالیم معاف
گردن و منصب سنبہاجی بدستور سابق بحال شود بندگان حضرت
مطالعہ نمودہ حوالہ حمدۃالملک فرمودند کہ منصب سنبہاجی بحال
خود فرمودیم و آنچہ قلعم جات... پیش کش مومی الیم اند در
آنجا جاگیر تذخواہ نمایند و پیش شاهزادہ جیو خدمت نمایند—

शाहजादा मुहम्मद मुअज्जम याचा अर्ज आला. त्यांत लिहिलें आहे कीं, सीवाचें मजकडे पत्र आलें त्यांत त्यानें 'मी सरकारचा खानाजाद नोकर आहे. संभास पाच हजार जात व पाच हजार स्वार अशी मनसब मिळाली होती. परंतु तनखा मिळाला नाहीं. आतां आशा करतो कीं, माझ्या चुकीची माफी होऊन उपर्युक्त मनसब बहाल करून तनख्या-संबंधीचा हुकूम होईल. मला जेथें चाकरी करण्याचा हुकूम होईल तेथें मी चाकरी करीन' असें लिहिलें होतें. हल्ली उपर्युक्त दुःखी असल्यानें त्याच्या चुकीची माफी होऊन संभाजीची मनसब पूर्वीप्रमाणें बहाल केली जावी. बादशाहानें पाहणी केल्यानंतर जुम्दतुल्मुल्कास फर्माविलें कीं, संभाजीची मनसब बहाल केली आहे व उपर्युक्ताकडे पेशकश म्हणून जे किल्ले बहाल आहेत तेथील जागीरीतून तनखा द्यावा. त्यानें शाहजाद्याकडे जाऊन चाकरी करावी.

१००

जु. १० रखर २४ गुरु.	{	سیاہم وقایع دربار	{	श. १५८९ आश्विन वद्य ११
		ماہ ربیع الثانی ۲۴ منہ		इ. १६६७ आक्टोबर ३
		یوم الخمس سنہ ۱۰		

فدائی خان بعرض رسانید کہ محمد قلی خان عرف نیتوجی
داغ و تصحکم خود را یورہ نہ کردہ است و محکم (مچلکم) ندادہ
و مشار الیہ را تعینات غور بند میفرمایند درین باب ہرچہ حکم
شود حکم شدہ کہ آنچہ تصحکم باقی ماندہ در صوبہ لاہور دادہ
پیشتر بروں و قلم را معاف نمودیم و آنچہ سند اسناد موسی الیہ
بسبب داغ نامہ بداند [میدارد] مزاحم نشوند۔

फिदाईखानाचा अर्ज आला कीं, मुहम्मद कुलीखान उर्फ नेतोजी यानें आपल्या घोड्यावर डाग देणें व शिक्रे मारणें यांचा तपशील व मुचलका दिले नाहींत. आपण उपर्युक्तास घोरबंदवर नेमलें आहे. या बाबतींत हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, शिक्रे मारण्याचा तपशील राहिला असेल तो त्यानें लाहोर सुभ्यांत देऊन पुढें जावें आणि त्यास घोड्यांची माफी केली आहे. उपर्युक्ताजवळ डागनाम्याबद्दल सनदा असतील त्यांत अडथळा आणूं नये.

१०१

जु. १० रखर २६ शनि. } सियाह वक़ाيع दरबार
 } माह रبيع الثاني २५ मध्
 } يوم السبت سنه १० { श. १५८९ आश्विन वद्य १३
 } इ. १६६७ आक्टोबर ५

از روئے واقع لشکر محمد امین خان بعرض رسید که خان
مشارالیم دیوان نموده نشستم بود که قباد خان نیز در مجلس
نشستم و هفتصدی و هشتصدی و نهصدی پیش بخشی الملک ایستاده
بودند قباد خان از بخشی الملک گفت که اینها هم بنده هائے بادشاهی
اند و عزت طلب اند بگویند که بنشینید خان مشارالیم بید ماغ شده
گفت که شما را چه افتاده است شما را جائے نشستن کرده اند
قباد خان جواب داد که بنده همراه سرداران مانده است و راه
روشن آنها دیده ایم و از عنایت بادشاهانه امیدواریم که جائے
نشستن هم خواهیم شد غرض درمیان هر دو نفاق افتاده گفتگوی
کرده بدیره خود هائے رفتند بندگان حضرت شنیده به جمده الملک
فرمودند که خان مشارالیم از مردم همراهی بسیار بد سلوکی نموده
که ناراضمند ساختم در باب قباد خان فرمان صادر نمایند که شما
تعینات دکن اید خود را آنجا رسانند

मुहम्मद अमीनखानाच्या फौजेतील वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, खान
मजकूर कचेरी भरवून बसला होता. कुबादखानही तेथें बसला होता. सातशें,
आठशें व नउशें स्वारांचे मानकरी बक्षीउल्मुल्कासमोर उभे होते. कुबादखान
बक्षीउल्मुल्कास म्हणाला कीं, 'हे सुद्धा बादशाही चाकर आहेत व
आदरायोग्य आहेत. त्यांना बसण्यास सांगावें.' त्यावर खान मजकूर चिडून
म्हणाला 'तुम्हांला काय करावयाचें आहे? तुम्हाला बसावयाला जागा दिली
आहे.' कुबादखानानें उत्तर दिलें कीं, 'मी सरदारांच्या वरोबर राहिलों आहे
व त्यांचें वैभव बघितलें आहे, बादशाही कुपेनें आशा करितों कीं, त्यांनाही
बसण्यास जागा द्याल.' यामुळें दोघांमध्ये मतभेद होऊन बाचाबाची झाली.
नंतर ते आपआपल्या डेज्यांत गेले. बादशाहांनीं ऐकून उम्दतुल्मुल्कास हुकूम
केला कीं, 'उपर्युक्त खानानें अत्यंत वाईट वर्तन केलें. त्यामुळें इतराजी निर्माण
केली.' कुबादखानाबाबत फर्मान सादर करावें कीं, 'तुला दक्षिणेंत नेमलें
आहे तिकडे जावें.'

१०२

जु. १० जवल २ } सियाह وقایع دربار
गुरु. } ماه جمادی الاول २ منہ
} یوم الخمس سنہ ۱۰

श. १५८९ कार्तिक शुद्ध ३
इ. १६६७ आक्टोबर १०

بموجب نوشتہ شاہزادہ محمد معظم بعرض رسید کہ سابق ہم
نوکران سیوا بموجب حکم معالی از قید جابجا خلاصی شدند و
سبکان سنگ و پیر بهان از نوکران عمدہ مشارالیم بودند و آنها از
قید خلاصی نشده اند امیدواریم کہ آنها نیز خلاص یابند درین
باب ہر چہ حکم شود حکم شدہ کہ حسب الحکم بہ وزیر خان صوبہ دار
مالوہ بنویسند کہ آنها را ہم از قید خلاص نماید —

शाहजादा मुहम्मद मुअज्जम याच्या लिहिण्यावरून समजलें कीं,
' पूर्वी हुकुमाप्रमाणें ठिकठिकाणीं कैदेत असलेल्या शिवाजीच्या सर्व नोकरांची
सुटका झाली. सुबहानसिंग व वीरभान हे उपयुक्तांपैकीं उत्तम नोकर होते.
त्यांना कैदेतून सोडलेलें नाहीं. आशा करतो कीं, त्यांचीही सुटका होईल.
याबाबत हुकूम व्हावा. ' हुकूम आला कीं, ' हुकुमाप्रमाणें माळव्याचा सुभेदार
वजीरखान यास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, त्यांनाही कैदेतून मुक्त करावें. '

१०३

जु. १० जवल ४ } सियाह وقایع دربار
शनि. } ماه جمادی الاول ३ منہ
} یوم السبت سنہ ۱۰

श. १५८९ कार्तिक शुद्ध ६
इ. १६६७ आक्टोबर १२

بہ عاقل خان فرمودند کہ ما بدولت سعادت قدام عدالت
میفرمایم و ہر چند کہ کوشش مینمایم و مردم فریادی کم نمی
شود موجب نیست و شما ہم چیزی اطلاع دارید کہ این چہ سبب
است عرض نمود کہ تمام معاملات حضرت بر شریعت مقرر نمودہ
اند و ہر کس کہ دروغی است در شاہد آوردہ معاملہ را در پیش
برند و حق بحقدار نمی رسد و مردم حقداران عاجز شدہ بدرگاہ
می آید دیگر کجا بروند تا آنکہ در تورہ رجوع نشوند مردم
دروغی را چشم نمائی نشود حق بہ حقدار نمی رسد فرمودند
کہ بواقعی ہمین طور است حالا ہمچنان باید کرد —

आकिलखानास हुकूम झाला कीं, 'आम्ही पूर्वीपासून न्यायालय भरवतो व खूप प्रयत्न करतो. परंतु फिर्यादी लोकांची संख्या कमी होत नाही. प्रत्येक दिवशीं ती वाढतच आहे. हें कसें तें समजत नाही. परंतु हें ठीक नाही. तुला याचें कांहीं माहीत आहे कां ?' त्यानें अर्ज केला 'बादशाह सर्व गोष्टी धर्मशास्त्रांत सांगितल्याप्रमाणें करतात. जो कोणी खोटेपणानें वागतो तो पुरावा दाखल करून दावा पुढें माडतो. यामुळे खऱ्या हक्कदारास न्याय मिळत नाही व खरी बाजू असणारे लोक असहाय्यपणें दरबारांत येतात. जोवर कायद्याप्रमाणें ते वागत नाहीत व खोटेपणास शिक्षा होत नाही तोवर ते दुसरीकडे कुठें जाणार ? बादशाहांनीं फर्माविलें कीं, 'खरोखर असें असेल तर आतां असेंच केलें पाहिजे.'

१०४

जु. १० जवल ८ } सियाह وقایع دربار { श. १५८९ कार्तिक शुद्ध १०
बुध. } ماه جمادی الاول ۸ منہ { इ. १६६७ आक्टोबर १६
يوم الاربع سنہ ۱۰

بموجب نوشتہ دلیرخان عرض والا رسید کہ قادر داد خان
پونار و تحصیلدار پیشکش زمیندار چاندہ وغیرہ بمنصب ہزاری
ذات ہشتصد سوار از آنجملہ چہار صد سوار دو اسپہر سم اسپہر
سرافراز است چون مرد قابل و کار آمدنی است امیدوار است
کہ باضافہ دو صد سوار سربلند شود درین باب ہرچہ حکم شود
حکم معلیٰ شرف نغان یافت کہ منصب سابق کافی است خدائے
تعالیٰ برکت دہد۔

दिलेरखानाच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, 'चांध्याच्या जमीनदाराच्या पेशकशीचा तहसीलदार व पवनार येथील कादरदादखान यास हजार जात व आठशें स्वार-यांपैकीं चारशें स्वार दोन घोड्यांचे व तीन घोड्यांचे-असा बहुमान आहे. तो अत्यंत लायक व उपयुक्त मनुष्य आहे. त्यास दोनशें स्वारांची वाढ द्याल अशी आशा करितों. याबाबत हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, पूर्वीची मनसब पुरेशी आहे. त्यांतच परमेश्वर बरकत देईल.

१०५

जु. १० जवल ९ } सियाह وقایع دربار { श. १५८९ कार्तिक शुद्ध ११
गुरु. } ماه جمادی الاول ۹ منہ { इ. १६६७ आक्टोबर १७
يوم الخمس سنہ ۱۰

محمد قلی عرف نیتوجی بعرض والا رسانید کہ کوکوجی از نوکران سیوا پیش رائے بہان فوجدار بہاسم در قید است مرد قابل و کار آمدنی است و سپاہی خوب است چنان نشود کہ پیش سیوا بروں و لائق منصب است بنا بران بجمہدۃ الملکے فرمودند کہ فرمان بدان مذکور صادر نمایند کہ او از قید خلاص نمودہ بدرگاہ بفرستند و دو صد روپیہ راہ خرچی بدهد و یک گرز بردار نیز تعیین نمایند کہ تسلی و دلآسائی او نمودہ بدرگاہ ببارد —

मुहम्मह कुली उर्फ नेताजी याचा अर्ज आला की, 'सीवाचा नोकर कोकोजी भेलशाचा फौजदार रायभान याच्या कैदेत आहे. लायक व उपयुक्त मनुष्य आहे. उत्तम शिपाई आहे. तो सीवाकडे परत जाईल असें होऊं देऊं नये. मनसब देण्यालायक आहे.' तेव्हां जुम्दतुल्मुल्कास हुकूम झाला की, 'त्याला कैदेतून सोडून देऊन दरबाराकडे पाठवावे. अशा आशयाचे फर्मान धाडावे. वाटखर्चास दोनशें रुपये द्यावे व त्यास दिलासा देऊन दरबारांत आणण्यासाठीं एक गुर्जबर्दारही नेमावा.'

१०६

जु. १० जवल ११ } سیاهہ وقایع دربار
श. १५८९ कार्तिक शुद्ध १३
शनि. } माہ جمادی الاول ۱۱ منہ
इ. १६६७ आक्टोबर १९
يوم السبت سنہ ۱۰

محمد قلی خان عرف نیتوجی را بہر کابل رخصت فرمودند سروپا خلعت اسپ معر ساز طلاء زنجیر فیل ماده معر حوده چوبی علم عدن —

मुहम्मद कुलीखान उर्फ नेतोजी यास सरोपा, पोशाख, सोन्याच्या साजाचा घोडा, लाकडी हौद्यासह हत्तीण व झेंडा देऊन काबूलला जाण्यास निरोप दिला.

१०७

जु. १० जवल २६ } سیاهہ وقایع دربار
श. १५८९ कार्तिक वद्य १२
रवि. } माہ جمادی الاول ۲۶ منہ
इ. १६६७ नोव्हेंबर ३
يوم الاحد سنہ ۱۰

قاضی حسین قاضی جونپور بعرض رسانید کہ مردم ہندوان در راہ دکھن وغیرہ تالاب چاہ و بائین غسل مینمایند و در

कोठरी हा रे रसुई मिकंद बना बरान अब आंजा व कोठरी हा रे फापाक
मिशुद बना बरान हकम शुद कं मत्सदियान सुबे जत बनोसद कं احتياط
تمام نماयंद —

जौनपूरचा काजी हुसेन यानें कळविलें कीं, 'दख्खन वगैरेच्या वाटेवर
हिंदू लोक तळ्यांत व विहिरींत आंघोळ करतात, कोठींत स्वयंपाक करतात,
त्यामुळें तेथील पाणी व कोठी अपवित्र होतात,' हुकूम झाला कीं, त्या
सुभ्यांतील मुत्सद्यांस लिहावें कीं त्यांना समज द्यावी.

१०८

सिता { اخبارत दरगह मेलے { श. १५९० पौष वद्य १०
जु. ११ शाबान २४ { माह شعبान २२ मं { इ. १६६९ जानेवारी १७
रवि. { يوم الاحد १०

मकूमत खान दीवान दकन طرح قلعه शोलापूर نوشتہ فرستاده بود
بادشاه جیو نظر خود دیدہ حوالہ جمدة الملکے نمود ند —

दख्खनचा दिवाण मकूमतखान यानें सोलापूरचा नकाशा काढून
पाठविला होता. बादशाहानें तो पाहून जुम्दतुलमुल्काच्या स्वाधीन केला.

१०९

सिता { اخبارत दरगह मेलے { श. १५९१ मार्गशीर्ष वद्य ८
जु. १२ रज्जब २१ { माह رجب المرجب २१ मं { इ. १६६९ डिसेंबर ५
सोम. { يوم الثلاثاء १२

२१ याम وغیره سم نفر مسلمان شدند ہرسم را خلعت دادند —
۲۷ مं بموجب نوشتہ غیاث الدین خان بخشی دکن عرض
رسید کہ سبکان جیو وغیره چہار نفر برادران شیواجی دکنی
ملازم درگاہ والا بودند تعینات دکن بودند آن چہار کسان از
در اینجا فراری شد رفتند اسم آنها حسب ذیل —

سبکان جیو ہزاری پانصد سوار — نروجیو ہزاری پانصد سوار —
بیجوچی ہزاری پانصد سوار — تاجو جیو ہزاری پانصد سوار —

दख्खनचा बक्षी घियासुद्दीनखान याच्या लिहिण्यावरून समजलें कीं,
शिवाजी दख्खनीचे चार भाऊ सुभानजीराव वगैरे येथून पळून गेले. ते बादशाही
चाकर असून दक्षिणेंत नेमलेले होते. त्यांची नांवें सुभानजी, नरोजी, बैजोजी
व ताजोजी. यां प्रत्येकास हजार जात व पांचशें स्वार एवढी मनसब होती.

११०

सिता } اخبارات درگاه معلی
 जु. १३ रमजान ८ } ماه رمضان ۸ منبر
 मंगळ. } يوم الثالث جلوس سنہ ۱۳ { श. १५९९ माघ शुद्ध १०
 { इ. १६७० जानेवारी २०

بہ لطف اللہ خان فرمودند کہ شما حسب الحکم بہ داود خان
 بنویسد کہ ہر جا کہ شیوا غنیم بینایند ہمونجا رفتہ او را سزا دہند خلعت
 زمستانے بموجب ذیل مرحمت فرمودند —

لطفللاہ سخانا س حکوم ہالا. 'داؤد سخانا س ہسبول حکوم لہاوا کی،
 سیاا یے لیل تے تے جاکن تیا س شیکسا کراوی. ہواळی خیل اتری دلیا.

१११

سिता } اخبارات درگاه معلی
 जु. १३ रमजान १० } ماه رمضان ۱۰ منبر
 गुरु. } يوم الخميس سنہ ۱۳ { श. १५९९ माघ शुद्ध १२
 { इ. १६७० जानेवारी २२

یک خشت طلاء دوصد تولچہ را و یک خشت نقراء سی صد
 تولچہ را بشریف سلطان ایلچی بخارا را انعام دادند —

बुखारा येथील वकील शरीफ सुलतान यास दोनशे तोळ्यांची सोन्याची
 एक वीट व तीनशे तोळ्यांची चांदीची वीट बक्षीस दिली.

११२

सिता } اخبارات دربار معلی
 जु. १३ रमजान १२ } ماه رمضان ۱۲ منبر
 शनि. } يوم السبت سنہ ۱۳ { श. १५९९ माघ शुद्ध १४
 { इ. १६७० जानेवारी २४

عرض داث محمد اشرف دیوان خاندیش آمد نوشتہ بود
 کہ ملک برار فوج سیوا غنیم آمدہ لوت می نمایند و بیست لک سک
 پول سیاہ بابت خزانہ بادشاہی در برگذہاے خالص اند بحضور
 روشن باشد بادشاہ جیو شنیدہ باسدخان فرمودند کہ خانزمان را
 بنویسد کہ اگر شما فوج غنیم را در برار آمدہ شنیدید تا شما اسلام
 گدہ عرف دیوگدہ چرا آمدید و حالا آن بیست لک سک در برہا پیور
 رساند و اگر آن سکہا را مردم غنیم خواهند برد آن را جواب شما
 خواهند کرد از آنجا خبردار شوند

عرضداشت بر خورد ارخان قلعه دار اوسم آمد نوشتہ بود کہ سوار
[و] پیاده بیست ہزار فوج سیوا غنیم در این ملک آمده لوت میکند
و تحصیل مینمایند و حالا متصل این قلعه دو کروه دیرہ اند مینخواہند
کہ این جا ہم آمده افتند این خبر بندہ شنیدہ قلعہ اوسم را کہ جابجا
شکستہ بود مرمت کنانیدہ و توپخانہ را بالای قلعہ فہادہ تزک نمودہ
ہوشیار شدیم بعد آنہا ہم آمدن درگزر کردہ رفتند اما جاگیر فدوی
جملہ تحصیل نمودہ لوت کردہ خراب ساختہ رفتند از این ممر بدست
بندہ چیزی حاصل نیامدہ پریشان احوال امیدواریم کہ چیزی
پرواخت رعایت نمایند حضرت شنیدہ فرمودند مشارالیم واجب الرعايت
است اما این چنین کسان بسیار اند جملہ کسان التماس خواہند شد
کدام کدام کسی را رعایت خواہم کرد رعایت کردن نمی توانم -

खानदेशाचा दिवाण मुहम्मद अश्रफ याचा अर्ज आला. त्याने लिहिलें
होतें कीं, 'सीवाची फौज वज्हाडांत येऊन लुटालूट करीत होती. बादशाही
खजिन्यांतोळ वीस लक्षांचें तांब्याचें नाणें खालसाच्या (सरकारी) परगण्यांत
आहे तें बादशाहांना माहीतच आहे.' हें ऐकून बादशाहानें असदखानास हुकूम
केला कीं, 'खान इमान यास लिहावें कीं, शत्रूची फौज वज्हाडांत येत आहे हें
तू ऐकलें होतेंस तर इस्लामगड उर्फ देवगड येथें कां गेलास? सध्या ती वीस
लक्षाची रकम बुर्हानपुरास पोचवावी. शत्रूनें ती लुटली तर तुला जाब द्यावा
लागेल. त्याबद्दल सावध असावें.'

औशाचा किल्लेदार बखूद्दारखान याचा अर्ज आला. त्यांत त्यानें लिहिलें
आहे तें असें — सीवाचे वीस हजार स्वार व पायदळ या प्रांतांत येऊन
लुटालूट करीत आहेत [चौथ] वसूल करीत आहेत. सध्या या किल्ल्या पासून
दोन कोसांवर डेरे दिले आहेत त्यांचा असा विचार आहे कीं, येथें येऊन
हल्ला करावा मला ही बातमी समजल्यावर ठिकठिकाणीं पडझड झालेल्या
औसा किल्ल्याची दुरुस्ती केली. तसेंच तोफखाना किल्ल्यावर नेऊन
लढाईच्या तयारीनें ठेवला. मी सावध आहे. त्यानंतर त्यांनीं इकडे येण्याचें
सोडून दुसरीकडे पलायन केलें. परंतु माझ्या जहागिरींतला सर्व वसूल लुटून
नेऊन व तींत फार खराबी करून गेले. यामुळें माझ्या हातीं कांहीही आलें
नाहीं. माझी परिस्थिती बिकट आहे. तेव्हां आशा करितों कीं, माझ्यावर
काहीं कृपा होईल.' बादशाहानें हें ऐकून हुकूम दिला कीं, 'उपर्युक्त कृपेस
पात्र आहे परंतु याजसारखे अनेक लोक आहेत. सर्व लोकांनीं अशी विनंति
केली तर कुणाकुणावर कृपा करावी? म्हणून मी कृपा करूं शकत नाहीं.'

११३

सिता	} اخبارات دربار معلى	{	श. १५९१ माघ शुद्ध १५		
जु. १३ रमजान १३				ماه رمضان १३	इ. १६७० जानेवारी २५
रवि.				يوم الاحد سنه १३	

حضرت بدیانت خان فرمودند بنجومیان بگویند کہ ساعت روانہ شدن دکن دکن دیدہ معلوم نمایند در ماه شوال ببینند ماه شوال از پہاگن شد تیز شروع خواهد شد -

ہمت خان عرض نمود کہ اگر دو ہزار سوار ہمراہ نیک نام خان برائے کومک او بروند تا او در بگلانہ تردد نیک وجہ نماید بادشاہ جیو فرمودند کہ نیک نام خان را بنویسد کہ اگر ہلال خان - را بکومک خود بخواہند تا او را بنوسیم کہ کومک نماید و باز حکم کردند کہ یک ہزار سوار برائے کومک نیک نام خان از حضور بفرستند -

دو ہندو مسلمان شدند و خلعت دادند -

दियानतखानास हुकूम झाला कीं, 'ज्योतिषांना सांगणें कीं, दक्षिणेस जाण्यासाठीं शव्वाल महिन्यांत चांगली वेळ पहावी. हा फाल्गून शुद्ध तृतीये-पासून सुरू होईल.'

हिम्मतखानानें अर्ज केला कीं, 'नेकनामखानाबरोबर दोन हजार स्वारांची कुमक पाठविली तर तो बागलाणांत अत्यंत चांगली कामगिरी करील.' हुकूम झाला कीं, 'नेकनामखानास लिहावें कीं, त्यास हिलालखानाची कुमक पाहिजे असेल तर त्यास आम्ही तसें लिहू.' शिवाय हुकूम झाला कीं, नेकनामखानास एक हजार स्वारांची कुमक हुजुराहून पाठवावी.

दोन हिंदू मुसलमान झाले. त्यांस दोन खिलत दिले.

११४

सिता	} اخبارات دربار معلى	{	श. १५९१ माघ वद्य २		
जु. १३ रमजान १५				ماه رمضان १५	इ. १६७० जानेवारी २७
मंगळ.				يوم الثالث سنه १३	

عرضداشت صف شکن خان کہ آورده بود گذرانید نوشتہ بود کہ حسبالحکم حضرت سرانجام نموده برائے رفتن برار موجود شدہ بودیم درین وقت [خط*] شاهزادہ جیو ببندہ آمد نوشتہ بودند کہ

फوج غنیم در بگلانہ رفتہ اسبب شما بگلانہ برونند و بارانہ نخواستہ رفت
از این ممر بطرف بگلانہ روانہ شدیم حضرت شنیدہ [خاموش*]
ماندند و مبلغ پانصد روپیہ بگوزبرداری بخشیدند و دو صد روپیہ
بوکیل صف شکن خان سپردند کہ بر آقائے خود سپارد —

واقعہ نویس سورت بحکم اشرف لوت سورت را تحقیق نمودہ
نوشتہ مبلغ ہائے نقد و مروارید وغیرہ جنس مبلغ پنجاہ سہ لک
روپیہ مردمان سیوا بابت سورت لوت کردند و سوای این مبلغ
سیزدہ لک روپیہ را لوت بابت نول ساہوہری ساہو و یک موضع
نزدیک سورت بود آنها را لوت شدہ جملہ لوت مبلغ شصت شش
لک روپیہ را شدہ —

सफशिकनखानाचा अर्ज आला होता तो नजरेखालून घातला. त्यानें
लिहिलें होतें कीं, 'हस्बुलहुकुमाप्रमाणें सरंजाम करून वज्हाडांत जाण्यासाठीं
तयार झालों होतो. त्या वेळीं शाहजाद्यानें मला लिहिलें होतें कीं, शत्रूची
फौज बागलाणांत गेली आहे. तू तिकडे जावें. वज्हाडांत जाऊं नये. म्हणून
मी बागलाणास रवाना झालों' बादशाह ऐकून [गप्प] बसला. गुर्जबर्दारास
पांचशें रुपये बक्षीस दिले व सफशिकनखानाच्या वकिलास दोनशें रुपये
त्याच्या मालकास देण्यासाठीं दिले.

सुरत येथील वाकनिसानें हुकुमाप्रमाणें चौकशी करून कळविलें कीं,
तेथील लुटोंत रोख रकम व पोवळीं वगैरे जिन्नस मिळून त्रेपन्न लाख रुपयांची
रकम सीवाच्या लोकांनीं नेली. याशिवाय नवल साहू व हरि साहू तसेंच सुरते-
जवळचें एक खेडें यांजकडून तेरा लाख रुपयांची रकम नेली. एकूण लूट
सहासष्ट लक्ष रुपये झाली.

६६५

सिता	} اخبارत दरबार معل	{		
जु. १३ रमजान १७			माہ رمضان ۱۷ سنہ	श. १५९९ माघ वद्य ३
गुरु.			يوم الخميس سنہ ۱۳	इ. १६७० जानेवारी २९

عرضداشت نیک نام خان آمد برائے چند التماس واجب العرض
نوشتہ بود بموجب ذیل معلوم شد جواب فرمودند اول آنکہ
سوار پیادہ بیست ہزار بابت شیوا غنیم آمدہ قلعہ سلطان گدہ را
گرد کردند بعدہ قابو یافتہ کمندہا رسم بر قلعہ انداختہ بالائی قلعہ
مردم غنیم رفتند فتح اللہ خان قلعہ دار بدر آمد اورا کشتند بعدہ

खसरोपुरे او بمردمان غنیم ملاقی شده قلعه بمردم غنیم سپرده اما حالا اگر قطب الدین خان خویشی که حکم شود از آمدن او قلعه را از پیش غنیم باز واپس گرفته شود بادشاه جیو شنیده به اسد خان فرمودند که نیک نام خان را بنویسد داود خان را حکم صادر شده است او آمده علاج اینجا خواهد نمود دویم آنکه از طرف قلعه اورنگ گده و چولاگده و هول گده هم خاطر جمع نیست بادشاه جیو شنیده به اسد خان فرمودند که نیک نام خان را بنویسد که داود خان آمده علاج این بار را هم خواهد کرد سیوم آنکه رسد غلم در این جا نمی رسد برای رسانیدن رسد غلم بمتصدیان خاندیس حکم صادر شود که رسد غلم برسانند بادشاه جیو فرمودند که بمتصدیان خاندیس بنویسد که رسد غلم به نیک نام خان می رسانیده باشد به محمد اشرف دیوان خاندیس را بنویسد که مبلغ پنجاه هزار روپیہ به نیک نام خان فوجدار بگلانہ را بفرستند و همراه او جمعیت مهاراجہ جسونت سنگم بدهند که پیش او برسانند که سرانجام سیسہ باروت و مرمت قلعه سرانجام نماید —

नेकनामखानाचा अर्ज आला. त्यानें विनंती केली होती ती अशी — (१) सीवाचे वीस हजार स्वार व पायदळ यांनीं येऊन सुलतानगडास वेढा दिला होता. माळा लावून सीवाचे लोक वर गेले व त्यांनीं किल्ल्याचा ताबा मिळविला; फतहुल्लाहखान किल्लेदार बाहेर आला तेव्हां त्यास ठार केलें. नंतर त्याच्या मेहुण्यानें शत्रूच्या लोकांची भेट घेऊन किल्ला शत्रूच्या स्वाधीन केला. परंतु सध्या त्याचा नातेवाईक कुतुबुद्दीन यास हुकूम झाला तर तो आल्यावर किल्ला शत्रूकडून परत मिळवू. बादशाहानें हें ऐकलें व असदखानास हुकूम केला कीं, 'नेकनामखानास लिहावें कीं, दाऊदखानास हुकूम झाला आहे. त्यानें येऊन तेथील बंदोबस्त करावा.' (२) औरंगगड, चोलागड व होलगड यांची खात्री नाही. बादशाहानें हें ऐकलें व असदखानास हुकूम दिला कीं, 'नेकनामखानास लिहावें कीं, दाऊदखानानें येऊन तिथलाही बंदोबस्त करावा.' (३) येथें अन्नधान्याची रसद पोचत नाही. तरी रसद पोचविण्याचा खानदेशच्या मुत्सद्द्यांस हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, 'खानदेशच्या मुत्सद्द्यांना लिहावें कीं, त्यांनीं नेकनामखानास अन्नधान्याची रसद पोहोचवत राहिलें पाहिजे. शिवाय खानदेशचा दिवाण मुहम्मद अशरफ यास लिहावें कीं, बागलाणचा फाजदार नेकनामखान यास

पन्नास हजार रुपयांची रकम पाठवावी व त्याजबरोबर महाराजा जसवंतसिंग याचे लोक द्यावे. त्यांनीं तिकडे जाऊन शिसें, दारू व किल्ल्याची दुरुस्ती यांची व्यवस्था करावी.'

११६

सिता	} اخبارत दरबार मेलے	{ श. १५९९ माघ वद्य ५		
जु. १३ रमजान १९			ماہ رمضان ۱۹ منہ	{ इ. १६७० जानेवारी ३१
शनि.			يوم السبت سنہ ۱۳	

بعرض حضرت رسید کم بهوراج کچھوا و رام سنگم راٹھور ولد رتن وغیرہ پیش راجہ رام سنگم برائے مهم دکن طلبیدہ بودند نزدیک شهر آمدہ اند ہرچہ امر شود بادشاہ جیو فرمودند کہ انہا را بنویسد کہ از ہمان جا روانہ دکن شوند اول در بگلانہ بروند—

हजरतांकडे अर्ज आला कीं, 'राजा रामसिंगाकडे दक्षिणेच्या मोहिमे-साठीं भूराज कछवा व रामसिंग वलद रतन राठोड वगैरे बोलाविले होते. ते शहराजवळ आले आहेत. हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, 'त्यांना लिहावें कीं, तेथूनच त्यांनीं दक्षिणेकडे रवाना व्हावें. प्रथम बागलाणास जावें.'

११७

सिता	} اخبارत दरबार मेलے	{ श. १५९९ माघ वद्य ६		
जु. १३ रमजान २०			ماہ رمضان ۲۰ منہ	{ इ. १६७० फेब्रुवारी १
रवि.			يوم الاحد سنہ ۱۳	

عرضداشت محمد زمان قلعہ دار دہرپ گدہ آمد نوشتہ بود کہ فوج سیوا غنیم آمدہ قلعہ را گرد کردہ بودند اما از اقبال بادشاہ جیو بالای قلعہ سرانجام توپ و باروت نیک وجر بود بنا— بران غنیم خفتن فتوانست بادشاہ جیو شنیدہ بہ اسد خان فرمودند شما بہ محمد زمان بنویسد کہ مجرای شما شدہ امیدوار اضافہ باشند و داود خان را حکم نوشتہ است او برای کومک شما خواهد آمد و از این طرف بہادر خان را حکم است او برای کومک شما خواهند آمد شیخ سلیمان عرض کرد کہ اگر فرنگی عرض مینماید کہ اگر بادشاہ جیو چیزی امداد مایان نمایند تا مایان از فرنگ بالای گرابا سوار شدہ بہ سیوا غنیم بہ خصم تا او را تنگ نمایم بادشاہ جیو فرمودند کہ بہ سیف اللہ خان متصدی سورت را

فرمان بنویسد کہ حقیقت گفتار این فرنگی از آنجا تحقیق نموده
معروض دارد کسان کہ بسیوا خصمیدن خواهند توانست آنرا
فهمیده عرض بنویسد و پنج شش جهاز کہ در آن پانصد آدمی
سوار شوند آنجا بے مرمت افتاده اند آنها را مرمت نمایند —

धोडपचा किल्लेदार मुहम्मद इमान याचा अर्ज आला. 'सीवाच्या
फौजेनें येऊन किल्ल्यास वेढा दिला होता. पण बादशाही सुदैवानें किल्ल्यावर
दारुगोळ्याचा चांगला पुरवठा असल्यानें शत्रू कांहीं करू शकला नाही.' असें
त्यांत लिहिलें होतें. त्यावर 'तुझें म्हणणें मान्य आहे व तू मन्सबीच्या वाढीची
आशा करावीस. इकडून दाऊदखान व बहादुरखान यांस हुकूम झाले आहेत
कीं, त्यांनीं मदतीस जावें.' असें उपर्युक्तास लिहिण्यासाठीं असदखानास हुकूम
दिला. 'बादशाह आम्हांस कांहीं मदत करतील तर आम्ही गुराबांतून समुद्र-
मार्गे शिवाजीस त्रास देऊं. अशी फिरंगी विनंति करित आहेत' असें शेख
सुलेमानानें आपल्या अर्जांत कळविलें. त्यावर 'सैफुल्लाहखान या सुरतेच्या
मुत्सद्द्यास फिरंग्याच्या म्हणण्याची चौकशी करून कळवावें; तसेंच जे सीवाशीं
शत्रुत्व करू शकतील त्याबद्दल माहिती करून घेऊन लिहावें; पांचशें लोक
बसू शकतील अशी ५/६ जहाजे तेथें नादुरुस्त होऊन पडलीं आहेत तीं दुरुस्त
करावी' म्हणून फर्मान धाडण्यास सांगितलें.

११८

सिता	} اخبارات دربار معلى	{	श. १५९२ चैत्र शुद्ध १४		
जु. १३ जिल्काद १३				ماه ذی القعدة १३	इ. १६७० मार्च २५
बुध. (शुक्र.)				يوم الاربعاء سنه १३	

واقعہ از اورنگ آباد آمد نوشتہ بود کہ فوج شیوا غنیم آمدہ
قصہ چاندوررا تاخت نمودہ یک زنجیر فیل دوازده اسپ و
چهل ہزار روپیہ بابت سرکار خالص شریفم گرفتہ تمامی شهررا
لوت کردہ بردہ و باقی خان قلعہ دار در قلعہ گرد شدہ است و
لودی خان فوجدار تل کوکن بفوج شیوا جنگ نمودہ زخمی شدہ
باز ہزیمت خوردہ گریختہ رفت و فتح جنگ خان فوجدار ناندیر
این حقایق را شنیدہ آن زمان ناندیررا گذاشتہ این طرف برخاستہ
آمدہ بادشاہ جیو شنیدہ فرمودند کہ حالا فتح جنگ خان را بنویسند
خطاب جنگی بر طرف نمودہ —

औरंगाबादेच्या वृत्तपत्रांत मजकूर होता तो असा—सीवानें चांदवडावर

हल्ला केला व सर्व शहर लुटलें. त्यांत सरकारी १ हत्ती, १२ घोडे, ४०००० रुपये नेले. किल्लेदार बाकीखान किल्ल्यांत वेढला गेला आहे. तळकौकणचा फौजदार लोदीखान सीवाच्या फौजेशीं लढला; पण पराभूत व जखमी होऊन पळून गेला. नांदेडचा फौजदार फतहजंगखान यास हें कळलें तेव्हां तो नांदेड सोडून निघून आला. हें ऐकून 'सध्या तुझा खान हा किताब काढून घेतला आहे' असें उत्तरोक्ताला कळविण्यास बादशाहानें फर्माविलें.

११९

सिता { اخبارत درबार معل { श. १५९२ चैत्र वद्य १४
जु. १३ जिल्काद २७ { माہ ذی القعدة २८ { इ. १६७० एप्रिल ८
गुरु. (शुक्र.) { يوم الخميس سنہ ۱۳

فتح ولد افضل خان دکنی عرض کنائید کہ قبل از شاه ہلال نوکر پدر من بود حالا در سرکار بادشاہی نوکر است و او الحال جملہ حقیقت این جارا آنچہ کہ روی میدہد بہ شیوا مقہور میڈویسد حضرت شنیدہ فرمودہ کہ مراتب منصب او آورده عرض نماید حسن علی خان فوجدار اسلام پور عرف متہرا بموجب حکم آمدہ ملازمت نمودہ مبلغ یک ہزار روپیہ نذر گذرانید از واقعہ شاہجہان آباد بعرض رسید کہ بروز بیساکہ بد ہشت باہی جیو محل از شاہجہان آباد روانہ حضور شدند جملہ الملکے جعفرخان چون کہ کنائیدہ بود باز دربار آمدند ہزدہ مہر نذر نمودند و یک مروارید بمعہ دو گہر قیمت مبلغ ہفت ہزار روپیہ را پیش کش کرد جمیل بیگ را روانہ دکن نمودند فرمودند کہ در ہفت روز سرانجام نمودہ روانہ دکن شود —

फतह वलद अफजलखान दखनी यानें अर्ज केला कीं, 'पूर्वीं शाह हिलाल माझ्या वडिलांचा चाकर होता. आतां तो सरकारचा चाकर झाला आहे; पण तो सध्या येथील सर्व हकीकती सीवास लिहितो.' त्यावर बादशाहानें त्याच्या मानमरातिबाबद्दल चौकशी करून अर्ज करण्यास हुकूम दिला. इस्लामपूर उर्फ मथुरा येथील फौजदार हसनअलीखान हा हुकुमाप्रमाणें आला. भेट घेऊन एक हजार रुपये नजर केले. शाहजहानाबादेच्या वृत्त-पत्रावरून समजलें कीं, बाईजीमहल ही वेशाख वद्य ८ या दिवशीं तेथून हुजुराकडे जाण्यास निघाली. जाफरखानास कमी केलें होतें. तो परत दरबारांत आला. त्यानें १८ मोहरा भेट दिल्या; तसेंच सात हजार रु. किंमतीचें

एक पोवळें व दोन मोती पेशकश म्हणून दिले. जमीलबेगास दक्षिणेंत पाठविलें व सात दिवसांत पूर्ण तयारी करून रवाना व्हावें असा हुकूम झाला.

१२०

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १५९२ वैशाख शुद्ध ३
जु. १३ जिल्हेज १		ماه ذی الحجه ۱ منہ		इ. १६७० एप्रिल १२
सोम. (मंगळ.)		يوم الاثنا سنہ ۱۳		

بجملۃ الملکی جعفر خان فرمودند شما حسب الحکم بہ دلیہ خان بنویسد کہ کوچ بکوچ روانہ شدہ پیش شاہزادہ جیو برسند بعدہ از آنجا بسرعت تمام پونہ بروند و آنجا چھاوئے نمایند۔
 بہ جملة الملکی بہ پرتاپ رائے داروغہ ہرکارہا بگوید کہ طرح ملک سیوا و اورنگ آباد و دولت آباد نوشتہ آورده معلوم نماید —

जाफरखानास हुकूम झाला कीं, 'दिलेरखानास हुकूम लिहावा कीं, ताबडतोब कूच दर कूच करीत शाहजादापार्शी पोचावें, तेथून तातडीने पुण्यास रवाना व्हावें व तेथें छावणी करावी.'

हरकाऱ्यांचा दारूगा प्रतापराय यास 'सीवाचा मुख, तसेंच औरंगाबाद-दौलताबाद इकडील नकाशे तयार करून पाठवावे' असें लिहावें म्हणून जुम्दतुलमुल्कास फर्माविलें.

१२१

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १५९२ वैशाख शुद्ध ५
जु. १३ जिल्हेज ३		ماه ذی الحجه ۳ منہ		इ. १६७० एप्रिल १४
गुरु.		يوم الخمس سنہ ۱۳		

خط داود خان بہ جملة الملکی آمدہ بود در آن نوشتہ بودند کہ بندہ بتاریخ شانزدہم ذی القعدة موافق بیساکہ بد پنج در احمد نگر رسیدم ہمراہ فتح خان جمعیت دادہ در احمد نگر گذاشتہ بندہ پیشتر از احمد نگر روانہ شدم در جونیہ سیونیہ و مالزیہ و قلعر ماہولی فوج سیوا غنیم است برائے مقابلہ آنها روانہ شدیم ہفت ہزار سوار ہمراہ بندہ اند بروز بیساکہ بد نومی از احمد نگر راہی شدیم جملة الملکی خط داود خان خواندہ در محل پیش بادشاہ۔ جیو فرستاد حسب الحکم نوشتہ جملة الملکی بہ حسن علی خان

صادر شد نوشتن اند کم بندوبست سورت خوب نموده حالا چیزی جمعیت در سورت گذاشتن برای کومک منوهر داس در قلعہ ماهولی بروند —

‘जिल्काद १६ वैशाख वद्य ६ रोजी मी अहमदनगरास पोहोचलों. फतहखानाजवळ लोक देऊन त्यास तेथें ठेवलें व मी पुढें गेलों. सीवाची फौज जुन्नर, शिवनेर, मालनेर व माहुली येथें आहे. मी त्यांशीं सामना देण्यासाठीं निघालों. माझ्याबरोबर सात हजार स्वार आहेत. मी वैशाख वद्य ९ ला अहमदनगरहून मार्गस्थ झालों.’ असें दाऊदखानाचें जुम्दतुल्मुल्कास पत्र आलें त्यानें तें वाचून बादशाहाकडे महालांत धाडलें. ‘तू सुरतेचा बंदोबस्त छान ठेवलास. सध्या कांहीं लोक तेथें ठेवून किल्ले माहुलीस मनोहरदासाच्या मदतीस जा’ असा जुम्दतुल्मुल्कानें हसनअलीस लिहिलेला हस्तुलहुकूम सादर झाला.

१२२

सिता { اخبارات دربار معل { श. १५९२ वैशाख शुद्ध ७
जु. १३ जिल्हेज ५ { माہ ذی الحجہ ८ { इ. १६७० एप्रिल १६
शनि. { يوم السبت १३

سبحان سنگم ماں هو سنگم را حسب التماس دایر خان تعینات
دکھن نمود فضل الله خان نو اسم وزیر خان و نظام الدین خیشگی
را تعینات دکھن نمودند —

दिलेरखानाच्या विनंतीप्रमाणें सुभानसिंग व माधोसिंग यांना आणि वजीरखानाचा नातू फज्लुल्लाहखान व त्याचा नातेवाईक निजामुद्दीन यांनाही दक्षिणेंत नेमलें.

१२३

सिता { اخبارات دربار معل { श. १५९२ वैशाख शुद्ध १०
जु. १३ जिल्हेज ८ { माہ ذی الحجہ ८ { इ. १६७० एप्रिल १९
मंगळ. { يوم الثالث १३

عرضداشت داود خان آمد نوشتن بود مردمان سیوا مقهور
کم متصل جنیر و سونیر و سالیبر بودند آنها از آنجا برخاستند و
رفتند حالا بنده در سالیبر رسیده بعده سالیبر را گذاشتن در جنیر
آمدیم اکنون بتاريخ ۲۱ ذی القعدة موافق بیساکم بد اشتهمی از

جنير پيش تر روانه شدیم هر جا که مردم غنیم را در ملک
 بادشاهی خواهم یافت زده دور خواهم ساخت —
 दाऊदखानानें अर्ज केला कीं, 'सीवाचे लोक जे सिवनेर, जुन्नर व
 साल्हेर येथें होते ते निघून गेले. मी साल्हेरीस पोचलों आहे. त्यानंतर
 साल्हेर सोडून जुन्नरला आलों. आतां जिल्काद २१ वैशाख वद्य ८ ला
 जुन्नराहून पुढें जात आहे. शत्रूचे लोक बादशाही मुलखांत दिसतील तेथें
 तेथें त्यांना मारून दूर करीन.'

१२४

सिता	{	اخبارات دربار معلی	{	श. १५९२ वैशाख शुद्ध ११
जु. १३ जिल्हेज ९		ماه ذی الحجه ۹ منہ		इ. १६७० एप्रिल २०
बुध.		يوم الاربع سنہ ۱۳		

میر خان گرزبدر دار فرمان عالیشان بہ دلیر خان برائے رفتن
 مهم شیوا مقہور روانہ ساختن برده بود رسانیده آمد مبلغ پنج
 روپیہ نذر نموده ملازمت کرد عرضداشت دلیر خان آورده بود
 بنظر انور گذرانید حضرت خود بدولت مطالعہ نمود نوشتہ بود
 کہ بموجب حکم بادشاہ جیو زمین دار اسلام گره عرف دیوگرہ را
 و دو برادران و یک خواہر او را مسلمان نمودیم و زمین داری
 دیوگڈہ باو دادیم و بموجب ذیل انعام مرحمت کردیم سروپا
 و خلعت نقد اسپ راس فیل زنجیر جمدہر مرصع کاری عدد
 بعدہ بتاریخ ۱۷ ذیقعدہ موافق بیساکہ بدچوتم از بھاگیور عرف
 ناگیور برائے مهم شیوا مقہور روانہ شدیم بتاریخ ۱ [*] ذی الحجہ
 موافق بیساکہ سد بارس ساعت بندہ ملازمت نمودن شاہزادہ
 محمد معظم است آن روز ملازمت شاہزادہ جیو خواہم کرد
 باز گرزبدر دار عرض نمود کہ مبلغ پانصد روپیہ ہارا خدمتانہ
 دادہ است ہر چہ حکم شود باو معاف کردند امر او انرا
 بموجب ذیل بہ دکن رخصت نمودند زین العابدین سروپا و
 بادل بختیار سروپا و سید یوسف سروپا و یک اسپ فتح
 دکنی را سروپا و رعہ انداز خان را حکم فرمودند امر او ان
 کہ تعینات دکن شدہ اند دیرہ آنہا را از شہر بدر بکنانند و محمد
 عاقل گرزبدر دار را فرمودند کہ تعیناتیان دکن را شما خود تاکید

نموده بر آن کهن رسائیده بیایند باز حکم کړن ندی اکبر آنچه امر او ان
جزوئی منصب کار ندی قسط مطالبه آنرا تا مهم آن کهن معاف نمودیم
امرایان کلان را حقیقت آنها بخشیان عرض نمایند بعد عرض حکم
نموده خواهد شد -

मीरखान गुजबदार दिलेरखानास सीवाच्या मोहिमेवर जाण्याचें
बादशाही फर्मान पोंचवून परत आला. भेट घेऊन त्याने पाच रुपये नजर
केले. दिलेरखानाचा अर्ज आला होता तो बादशाहानें स्वतः पाहिला. त्यानें
लिहिलें होतें कीं, ' बादशाही हुकुमाप्रमाणें इस्लामगढ उर्फ देवगढ येथील
जमीनदाराचे दोन भाऊ व एक बहीण यांना मुसलमान केलें. देवगढची
जमीनदारी त्याला दिली व पुढें दिल्याप्रमाणें आणखी कृपा केली. सरोपा,
खिलअत, नकद, घोडा, हत्ती, जडावाची जमधर. नंतर तारीख १७ जिल्काद
वैशाख वद्य चतुर्थी रोजीं भागपूर उर्फ नागपूर येथून सीवाच्या मोहिमेवर
रवाना झालों. तारीख ११ जिल्हेज वैशाख शुद्ध १२ या दिवशीं सेवकाची
शाहजादा मुहम्मद मुअज्जम याशीं भेट आहे. तेव्हां भेट घेईन.' नंतर
गुर्जबदारानें विनंती केली कीं, ' पाचशे रुपये खिदमताना दिला आहे. हुकूम
व्हावा. ' त्यास तो माफ केला. पुढें दिलेल्या उमरावांना सन्मान करून
दक्षिणेंत पाठविलें. झैनुलआबिदीन, बख्तियार, सय्यद युसुफ, फतह दखनी.
रअदअंदाजखान यास हुकूम झाला कीं, ' दक्षिणेवर नेमलेल्या उमरावांचे डेरे
शहराबाहेर करवावे. मुहम्मद आकिल गुर्जबदार यास फर्माविलें कीं, ' दक्षिणेवर
नेमलेल्या लोकांना ताकीद करून दक्षिणेंत पोंचव व परत ये. ' नंतर हुकूम
झाला कीं, ' ज्या उमरावांना थोडी मनसब आहे त्यांकडून यावयाची रकम ते
दक्षिणच्या मोहिमेवर असेतो माफ केली आहे. मोठ्या उमरावांची हकीकत
बक्षीनीं कळवीत जावी. तीं कळविल्यावर हुकूम देईन. '

१२५

सिता	} اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १५९२ वैशाख वद्य ३०		
जु. १३ जिल्हेज २८				ماہ ذی حجہ ۲۸	} इ. १६७० मे ९
सोम.				يوم الاثنين سنہ ۱۳	

صالح خان عرض نمود مکرمات خان دیوان معزول د کهن
مارا خط فرستاده است هوای این جا مارا موافق نیست ہمیشہ بیمار
میباشم از این ممر این حقیقت را پیش شاهزاده جیو معلوم نموده ام
اگر آنها بر بادشاه جیو التماس خواهند نوشت بهتر و الا نه من
برخاستم بر درگاه خواهیم آمد حضرت فرمودند حالا بجای آنها

شفيع خان را ديوان دكهن نموده ام وقتى كه اين در آنجا برسد
مكرمت خان بحضور بيايد و باز نوشتن بود تا ديروز سيوا غنيم
متصل احمد نگر و جنير و پرينده پنجاه يك محل زده تاراج تاختم
است حضرت شنیده مانندند —

از واقع دكهن بعرض رسيد كه سابق حكم صادر شده بود كه
دو توپ كلان از قلعه اسير زير آورده همراه دايير خان بدهند
بالا اسير توپها موافق اند زياده نم اند هر چه حكم شود حضرت
فرمودند به افتخار خان بنويسد كه از بجاي ديگر سربراه نموده
بد —

सालिहखानानें अर्ज केला. दक्षिणेचा काढून टाकलेला दिवाण मुक्रमत-
खान यानें मला पत्र पाठविलें आहे कीं, 'येथील हवा मला सोसत नाही; नेहमीं
आजारी पडती. मी शाहजाद्याला कळविलें आहे; त्यानें तें बादशाहास कळविलें
तर ठीकच. नाहीतर मी निघून बादशाहाकडे येईन.' हुकूम झाला कीं, 'आतां
त्याच्या ऐवजीं शफीखानास दरखनचा दिवाण नेमलें आहे. तो तेथें पोहों-
चल्यावर मुक्रमतखानानें हुजुरास यावें,' त्यानंतर त्यानें लिहिलें होतें कीं,
'कालपर्यंत सीवानें परिंडा, अहमदनगर, जुन्नर यांच्या जवळचे एकावन महाल
नष्ट केले आहेत' बादशाह ऐकून गप्प बसला. दरखनच्या वृत्तपत्रावरून
समजलें कीं, 'असीरगढावरून दोन मोठ्या तोफा खाली आणून दिलेरखाना-
बरोबर देण्याचा पूर्वी हुकूम झाला होता; पण असीरगढावर आवश्यक
तितक्याच तोफा आहेत. अधिक नाहीत. तरी हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला
कीं, इफतखारखानास लिहावें कीं, दुसरीकडून सोय करून द्यावी.

१२६

सिता	{	اخبارات دربار معلى	{	श. १५९२ ज्येष्ठ शुद्ध २
जु. १३ जिल्हेज ३०		ماه دى حجه ३० منہ		इ. १६७० मे ११
बुध.		يوم الاربع سنہ ۱۳		

عرضداشت داود خان آمد فوج سيوا غنيم سر قلعه را گون
کرده بودند از اين ممر اين بنده از جنير روانه شديد بنده زاده
حميد و لودي خان را جمعيت همراه داده پيشتر تعيين کرديم که
فوج غنيم مقابلہ نمايند وقتى که آنها خبر يافت فوج بادشاهی
نزدیک آمد آن زمان آنها قلعه ہارا گذاشتہ برخاستہ رفتند آن
زمان حميد و لودي خان برگزشتہ آمدند باز خبر شنیده کہ از

قلعہ ماہولی دہ کروہ بالائے سرحد مردم شیوا غنیم یک حصار
راست می نمایند باز حمید و لودی خان را بالائے آن تعیین
کردیم کہ مردم غنیم نیز آنها را آمدہ شنیدہ گریختہ رفتند ایشان
آنجا رفتہ حصار را مسمار کردند و چند مردم غنیم کہ بدست
آمدند آنها کشتند و نیز نوشتہ بود کہ در این ولایتہ روانہ
قلعہ ماہولی خواہد شد جائے کہ مردم غنیم را خواہم یافت آن
را تنہیم خواہم کرد بندوبست طرف ماہولی نمود بعد از آن ہر جا
کہ مردم غنیم را خوشنید باقبال حضرت آنجا رفتہ آنها را نیز
تنہیم خواہم کرد بمطاعت خان فرمودند کہ ہفتاد عرابہ از دارو و
گولی پر نمودہ روانہ دکن نماید —

दाऊदखानाचा अर्ज आला. 'सीवाच्या फौजेनें तीन किल्ल्यांस वेढा
दिला होता. म्हणून मी जुन्नरहून निघालों. माझा मुलगा हमीद व लूदीखान
यांबगेवर जमेत देऊन पुढें पाठवीत आहे. त्यांनीं शत्रूच्या फौजेशीं सामना
द्यावा. शत्रूला बादशाही फौज जवळ आल्याचें समजलें तेव्हां तो वेढा
उठवून निघून गेला. त्या वेळीं हमीद व लूदीखान परतले. नंतर बातमी
समजली कीं, किल्ले माहुलीपासून दहा कोसावर सीवाचें लोक एक किल्ला
तयार करीत आहेत. तेव्हां त्यांवर हमीद व लूदीखान यांस मी पाठविलें. ते
येत असल्याचें समजल्यावरून ते पळून गेले. (आमचे) लोक तेथें पोहोचले व
त्यांनीं किल्ला नष्ट केला. शत्रूचे कांहीं लोक हातीं लागले त्यांना जिवें मारलें.'
त्यानें असेंमुद्धा लिहिलें होतें कीं, 'मी माहुलोकडे जात आहे व शत्रू
आढळेल तेथे त्यास तंबी देईन. माहुलीकडे बंदोबस्त केला आहे. आतां
शत्रूचे लोक असतील तेथें जाऊन बादशाही सुदैवानें त्यांना तंबी देत आहे.'
मुल्तफितखानास हुकूम झाला कीं, दारू व कुपी भरून सत्तर तोफांचे गाडे
दख्खनकडे पाठवावे.

१२७

जु. २३ शव्वाल १० } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०१ कार्तिक शुद्ध १२
बुध. } माہ شوال ۱۰ منہ { इ. १६७९ नोव्हेंबर ५
} يوم الاربعہ سنہ ۲۳ {

از روئے واقع پیدگانوں بعرض رسید کہ دلیر خان توپ رکھ
از سورت طلب داشتہ بود چنانچہ ہفدہ توپ در آنجا رسید —

पेढगांवच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, दिलेरखानानें सुरतेहून गाड्यां-
वरील तोफा मागविल्या होत्या. सतरा तोफा येऊन पोंचल्या.

१२८

जु. २३ शव्वाल ११ } सियाह اخبارات دربار معلى
 गुरु. } माہ شوال ११ منہ
 } یوم الخمس سنہ ۲۳ { श. १६०१ कार्तिक शुद्ध १३
 } { इ. १६७९ नोव्हेंबर ६

از روئے واقعہ فوج دلیر خان بعرض رسید کہ خان مومئی
 الیم پنچ کروه از بیجاپور دیرہ داشت از بیجاپور دو کروه برای
 دیرہ جائے تجویز نموده بود کہ در آنجا دیرہ نماید —

दिलेरखानाच्या फौजेतील वृत्तपत्रावरून समजले की, उपर्युक्त खानाने
 विजापुरापासून पांच कोसांवर डेरा दिला आहे. त्याने विजापुरापासून दोन
 कोसांवर डेरा देण्याच्या हेतूने जागा बघितली होती.

१२९

जु. २३ शव्वाल १७ } सियाह اخبارات دربار معلى
 बुध. } माہ شوال १७ منہ
 } یوم الاربعہ سنہ ۲۳ { श. १६०१ कार्तिक वद्य ५
 } { इ. १६७९ नोव्हेंबर १२

محمد يوسف بیجاپوری طرح قلعه بیجاپور و نلدرگ و گلبرگ
 و پیدگانوں و شولاپور درست نموده بنظر گذرانید بندگان حضرت
 طرح مذکور بہ خانجہان بہادر و سر بلند خان و قابل خان نموده
 استفسار فرمودند مشارالہا نشان کردند —

मुहम्मद यूसुफ विजापुरी याने विजापूर, नळदुर्ग, कलबर्गे, पेडगांव व
 सोलापूर या किल्ल्यांचे नकाशे नीट करून बादशाही नजरेखालून घातले.
 बादशाहाने वरील नकाशे खान जहान बहादुर, सरबुलंदखान व काबिलखान
 यांना दाखवून चौकशी केली. उपर्युक्तांनी त्यांवर निशाण्या केल्या.

१३०

जु. २३ शव्वाल २१ } सियाह اخبارات دربار
 रवि. } माہ شوال २१ منہ
 } یوم الاحد سنہ ۲۳ { श. १६०१ कार्तिक वद्य ९
 } { इ. १६७९ नोव्हेंबर १६

از روئے واقعہ لشکر دلیر خان بعرض رسید کہ خان مذکور
 از بیجاپور دو نیم کروه این طرف دیرہ نموده و درمیان سیدی
 مسعود خان و بیجاپوری و خانمشارالیم رد بدل میشود تا حال

چیزی قرار نگرفتہ است کہ داخل واقعہ نمایم و سیوا مقہور یک
سوار خود را بچہتم امداد بیجا پوری فرستادہ بود چنانچہ آمدہ
باز رفتہ و میانہ خان و عزت برادر - دادہ خان مذکور با جمعیت
دہ ہزار سوار بر قلعہ سہولہ [سوہلہ] رفتہ محاصرہ نمودند چنانچہ
در تصرف بادشاہی در آورده درین ضمن خبر رسید کہ سیوا مقہور
جمعیت چہار ہزار سوار بطرف پیدگانوں تعیین نمودہ است خان
مومئی الیم خبر شنیدہ بم عزت مذکور نوشتہ کہ با جمعیت پنج ہزار
سوار بم آن طرف خبردار شود و بم میانہ خان نوشتہ کہ در قلعہ
مذکور سہ صد کس بند و قچی گذاشتہ سرانجام ذخیرہ وغیرہ نمودہ
بیاید —

दिलेरखानाच्या फौजेतील वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, ' खान मजकुरानें
विजापूरच्या अलीकडे अडीच कोसांवर डेरा दिला. मस्जिदखान, विजापुरी
लोक व उपर्युक्त खान यांमध्ये रदबदल चालू आहे. वृत्तपत्रांत नमूद करण्या-
सारखा अजून कोणताच करार झाला नाही. सीवानें आपल्या एका सरदारास
विजापूरकरांच्या मदतीसाठीं पाठविलें होतें. त्याप्रमाणें तो येऊन परत गेला.
मियानहखान व त्याचा पुतण्या इझ्झत यांनीं दहा हजार स्वारांसह सहोला
(सुपा) किल्ल्यास वेढा घातला होता. आतां तो बादशाही ताब्यांत आला.
या बाबतींत बातमी आली कीं, सीवानें पेडगांवच्या बाजूस चार हजार स्वार
नेमले आहेत. उपर्युक्त खानानें ही बातमी ऐकून इझ्झत यास लिहिलें कीं,
पांच हजार स्वारांसह त्या बाजूस लक्ष ठेवावें व मियानहखानास लिहिलें कीं,
उपर्युक्त किल्ल्यामध्ये तीनशें बंदूकची ठेवून, धान्य वगैरेची व्यवस्था करून
परत यावें. '

१३१

जु. २३ जिल्काद ७ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०१ मार्गशीर्ष शुद्ध ९
सोम. } माہ ذی قعدہ ۷ مہر { इ. १६७९ डिसेंबर १
} يوم الثلاثاء سنہ ۲۳

ہری پنڈت داروغہ ہرگارہاے صوبہ دکن صدی ذات بودہ
سوار اضافہ فرمودند —

दक्षिणच्या सुभ्याच्या हरकाऱ्यांचा दारोगा हरी पंडीत यास शंभर
जात अशी मनसब होती. तींत १ स्वाराची वाढ फर्माविली.

१३२

जु. २३ जिल्काद २० } सियाह اخبارات دربار معل { श. १६०१ मार्गशीर्ष वद्य ७
रवि. } माह ذي قعدة २० मन् { इ. १६७९ डिसेंबर १४
} يوم الاحد سنه २३

بموجب نوشتن خان زمان صوبہ دار برہانپور بعرض رسید کہ
بزبانی جاسوسان ظاہر شدہ کہ سیوا مقہور میخواست کہ جمعیت خود
برائے تاخت این ضلع بفرستند بحضرت روشن باشد بندگان حضرت
شنیدہ فرمودند کہ بخان مشارالیم بنویسد از بند و بست آنجا بواقع
خبردار باشد —

बुर्हानपूरचा सुभेदार खान इमान याच्या लिहिल्यावरून समजलें तें असें—
हेरांनीं तोंडीं सांगितलें कीं, 'सीवा स्वतःच्या लोकांस हा जिल्हा लुटण्या-
साठीं पाठविण्याच्या विचारांत आहे. बादशाहास याची माहिती असावी.'
बादशाहानें ऐकून हुकूम केला कीं, उपर्युक्त खानास लिहावें कीं, तेथील
बंदोबस्ताबद्दल योग्य तऱ्हेनें खबरदार असावें.

१३३

जु. २३ जिल्काद २१ } सियाह اخبارات دربار معل { श. १६०१ मार्गशीर्ष वद्य ८
सोम. } माह ذي قعدة २१ मन् { इ. १६७९ डिसेंबर १५
} يوم الثلاثاء سنه २३

اشرف خان عرض رسانید کہ عسکر خان بخشی واقع نویس
همراه فوج دلیر خان بر بندہ خطی نوشتن بود کہ راجہ سندھاجی
پسر سیوا مقہور آمدہ بدلیر خان ملاقات شدہ بود ہفت ہزاری ذات
و ہفت ہزار سوار بود گریختن بندیدر خود رفتن —

अश्रफखानानें अर्ज केला तो असा—दिलेरखानाच्या फौजेबरोबर असलेला
वाकेनविसीचा बक्षी अस्करखान यानें मला पत्र लिहिलें होतें कीं, 'सीवाचा
मुलगा संभाजी येऊन दिलेरखानास भेटला होता. त्यास सात हजार जात व
सात हजार स्वार एवढी मनसब होती. तो स्वतःच्या हिकमतीनें पळून गेला.'

१३४

जु. २३ जिल्काद २२ } सियाह اخبارات دربار معل { श. १६०१ मार्गशीर्ष वद्य ९
मंगळ. } माह ذي قعدة २२ मन् { इ. १६७९ डिसेंबर १६
} يوم الثالث سنه २३

از روے واقعہ فوج دایر خان بعرض رسید کہ بابا جی ولد لکھو جی سر صد ذات دو صد سوار سرافراز بود بکار آمد —

दिलेरखानाच्या फौजेच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, बाबाजी वलद लखोजी यास तीनशें जात व दोनशें स्वार एवढी मनसब होती. तो कामास आला.

१३५

जु. २३ जिल्काद २४ } सियाह اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०१ मार्गशीर्ष वद्य ११
गुरु. } माह डी قعدہ २२ मं { इ. १६७९ डिसेंबर १८
} يوم الخميس سنہ २३

از روے واقعہ فوج دایر خان بعرض رسید کہ ہر گاہ راجہ سنبھا جی پسر سیوا مقہور گریختہ رفت بنا برآن خان مذکور از یساق بیجا پوری بطرف ملک بادشاہی کوچ نموده —

दिलेरखानाच्या फौजेच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, सीवाचा मुलगा संभाजी पळून गेला. तेव्हां खानानें विजापुरी प्रांतांतून बादशाही मुलखाकडे कूच केलें.

१३६

जु. २३ जिल्काद २६ } सियाह اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०१ मार्गशीर्ष वद्य १३
शनि. } माह डी قعدہ २५ मं { इ. १६७९ डिसेंबर २०
} يوم السبت سنہ २३

بختاور خان عرض رسانید کہ خان زمان صوبہ دار برہانپور بہ بندہ نوشتہ کہ شاہزادہ شاہ عالم جیو بہ بندہ نوشتہ اند کہ سیوا مقہور جمعیت برائے تاخت برہانپور میفرستند شما از بندوبست آنجا خبردار باشد بنا برآن گرد پیش شهر مورچال بندی نموده فوجداران گرد نواحی را نوشتہ ام کہ نصف جمعیت خود ہاے درین جا بفرستند چنانچہ نقل نشان ہم فرستادہ است فرمودند خوب کردہ کہ خبردار گشت —

बरव्तावरखानानें अर्ज केला तो असा— बुर्हानपूरचा सुभेदार खान इमान यानें मला लिहिलें कीं, ' शिवाजी बुर्हानपूर लुटण्यासाठीं लोक पाठवीत आहे. तू तिकडील बंदोबस्ताबद्दल खबरदार असावें, असें मला शाहआलमनें कळविलें. तेव्हां शहराच्या भोंवतालीं मोर्चेबंदी करून भोंवतालच्या

फौजदारांना मीं लिहिलें कीं, त्यांनीं आपले निम्मे लोक इकडे पाठवावे. शाहजाद्याच्या पत्राची नकल पाठविली आहे.' हुकूम झाला कीं, खबरदारी घेतली हें छान केलें.

१३७

जु. २३ जिल्काद २९ } सियाह اخبارात दरबार मेल
मंगळ. } माह डी قعدة २९ मंम } श. १६०१ पौष शुद्ध १
} يوم الثالث سنم २३ } इ. १६७९ डिसेंबर २३

یکم تازخان و ہیرا معمار دیروز طرح بتخانہاے تالاب رانا بنظر گذرانید و بعرض رسید کم در پنج کروی دگری تالاب است حکم شد کم حسن علی خان و روح الله خان و یکم تازخان و عباد الله خان و تہورخان رفتہ بتخانہاے را مسمار سازند۔

بموجب نوشتہ خان زمان صوبہ دار برہانپور بعرض رسید کم... درین ولا جمعیت سیوا دہون گانون تاراج کردہ از عسرت آن مقہور ساکنان بہادر پورہ برخاستہ و طرف قلعہ اسیرگدہ رفتند و قلعہ دار آنجا در قلعہ نگرفتہ در باری قلعہ سکونت گرفتہ بنابران جمعیت را براے خزانہ نفرستادہ توقف نمودیم بعد معروض خاموش ماندند۔

काल यक्काताजखान व हिरा गवंडी यांनीं राणाच्या तलावावरील देवळांचे नकाशे बादशाही नजरेखालून घातले व अर्ज केला कीं, 'पांच कोसांवर दुसरा तलाव आहे.' हुकूम झाला कीं, 'हसन अलीखान, रुहुल्लाह-खान, यक्काताजखान, इबादुल्लाहखान व तहवुरखान यांनीं जाऊन देवळें पाडावीं.'

बुर्हानपूरचा सुभेदार खान इमान याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, 'सध्या सीवाच्या लोकांनीं धरणगांव लुटलें. बहादुरपुरा येथील रहिवासी त्यांच्या त्रासामुळें उठून असीरगडाकडे गेले. तेथील किल्लेदारानें त्यांना किल्ल्यांत घेतलें नाहीं. त्यांनीं किल्ल्याच्या वाडींत मुकाम केला. म्हणून खजाना आणण्यासाठीं लोक पाठविले नाहींत. मीं तें स्थगित केलें आहे.' यावर बादशाह स्तब्ध राहिला.

१३८

जु. २३ जिल्काद ३० } सियाह اخبارात दरबार मेल
बुध. } माह डी قعدة ३० मंम } श. १६०१ पौष शुद्ध २
} يوم الاربع سنم २३ } इ. १६७९ डिसेंबर २४

رستم خان تعینات دکن چون در کالنا (گالفر) جنگ سیوا
مقهور گردیده لهذا چهار هزارى ذات سه هزارى سوار منجمه
پانصدى ذات يك صد سوار بشرط تعیناتى دکن داشت بلا شرط
فرمودند —

दक्षिणेंत नेमलेल्या रणमस्तखानानें सीवाशीं गाळणा येथें झालेल्या लढाईंत कष्ट केले. म्हणून त्याच्या चार हजार जात व तीन हजार स्वार एवढ्या मनसबीपैकीं पांचशें जात व शंभर स्वार दक्षिणेंतील नियुक्तीच्या शर्तीवर होते ते बिनशर्त केले.

239

जु. २३ सफर १
 रवि.

سپاہم اخبارات دربار معلیٰ
 ماہ صفر غره منہ
 یوم الاحد سنہ ۱۲۳

ش. ۱۶۰۹ فालگुन शुद्ध ३
 इ. १६८० फेब्रुवारी २२

بعرض رسید که صحبت ولد بازید تهائم دار قلعه دار تمس واقع
صوبه دکن بمنصب شش ۶ صدی ذات شش ۶ صدی سوار سوافروازی
داشت در جنگ سیوا مقهور بکار آمده شنیده خاموش ماندند —

अर्ज आला कीं, 'सुभे दक्षिणेंतील किछा तिमस (?) येथील ठाणेदार तसाच किछेदार सहीत (मुहब्बत) वलद बाजीद यास सहाशें जात व सहाशें स्वार एवढी मनसब होती. तो सीवाशीं झालेल्या लढाईंत कामीं आला.' बादशाह ऐकून गप्प बसला.

280

जु. २३ सफर ८
 रवि.

} سیاهم اخبارات دربار معلوم
 ماه صفر ۸ سنه
 يوم الاحد سنه ۲۳

{ श. १६०१ फाल्गुन शुद्ध १०
 इ. १६८० फेब्रुवारी २९

از وقایع دکن بعرض رسید کم قلعہ ہنونت گدہ را سیوا مقہور
نیم شب گذشتہ در قلعہ مذکور یورش نمودہ چندین کشتہ و زخمی
نمودہ و بعضی را دستگیر ساختہ قلعہ را در تصرف خود آوردہ
بندگان حضرت شنیدہ جواب فرمودند —

दक्षिणेंतील वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, सीवानें मध्यरात्रीनंतर हनवंत गडावर हल्ला केला; कांहीं लोकांना मारून, कांहींना जखमी करून व कांहींना कैद करून किल्ला हस्तगत केला. बादशाहानें ऐकलें; परंतु उत्तर दिलें नाहीं.

१४१

जु. २३ सफर १२ } सियाह اخبارات دربار { श. १६०१ फाल्गुन शुद्ध १४
गुरु. } मई माह صفر १२ मई { इ. १६८० मार्च ४
} يوم الخميس سنه २३

از روئے وقایع لشکر دلیر خان بعرض رسید که حسین میانه
عمومی عبدالکریم بیجاپوری مرحوم [را] سیوا مقهور در جنگ
عبدالکریم مذکور دستگیر کرده بود درین ولا پسران حسین میانه
مذکور قلعه کوکل [کوئل؟] تعلقه بیجاپوری را بسیوا مقهور داده
پدر خود را خلاصی کنانیده چنانچه حسین مذکور در آنجا آمده
گوشه نشین شده درین ضمن دلیر خان تسلی او نموده نزد خود
طلبیده خلعت و نم توفیر پارچه و دو راس اسب و یک زنجیر
فیل از طرف خود داده منصب او پنج هزاری ذات پنج هزار سوار
تجویز کرده همراه رستم خان بیجاپوری برای تاخت برگزیده ناندیر
وطن سیدی مسعود خان فرستاده بندگان حضرت شنیده خاموش
ماندند —

दिलेरखानाच्या लश्करांतील वृत्तपत्रांवरून समजलें कीं, अब्दुलकरीम
विजापुरी मरहूम याचा चुलता हुसेन मियाना यास सीवानें अब्दुलकरीम-
बरोबर झालेल्या लढाईत कैद केलें होतें. सध्या हुसेन मियाना याच्या
मुलांनीं विजापूर तालुक्यांतील किल्ला कोकल (कापल?) देऊन स्वतःच्या
बापाची सुटका केली. म्हणून हुसेन मजकूर इकडे येऊन विरागी झाला आहे.
दिलेरखानानें त्याचें सांत्वन करून त्यास खिलअत, नौरंगी पोषाक, दोन
घोडे व एक हत्ती स्वतः तर्फे देऊन व त्यास पांच हजार जात व पांच हजार
स्वार अशा मनसबीची तजवीज करून, रस्तुमखान विजापुरी याच्या सोबत
सीदी मस्ऊदखानाचें वतन परगणे नांदेड लुटण्यासाठीं पाठविलें. बादशाह
ऐकून गप्प बसला.

१४२

जु. २३ सफर १७ } सियाह وقایع دربار { श. १६०१ फाल्गुन वद्य ४
मंगळ. } माह صفر १७ मई { इ. १६८० मार्च ९
} يوم الثالث سنه २३

روح الله خان عرض رسانید که سابق حمید خان ضامن مانکو جی
برادر سیوا مقهور بود حالا خان مشارالیم در تعینات صوبہ

احمد آباد شدہ در باب ضامن مانکوجی ہرچہ امر شود فرمودند
کہ اورا ہمراہ خانجہان بہادر تعینات نمودہ اند خان مذکور
خود مختیار است —

रुहुलाहखानानें अर्ज केला कीं, 'पूर्वीं सीवाचा भाऊ माणकोजी याला हमीदखान जामीन होता. सध्या उपर्युक्त खानास अहमदाबाद सुभ्यावर नेमलें आहे. माणकोजीच्या जामीनावद्दल हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, 'त्यास खानजहान बहादुराबरोबर नेमलें आहे. खान मजकूर मुखत्यार आहे.'

१४३

जु. २३ सफर १८ } سیاهم اخبارات دربار { ش. १६०१ फाल्गुन वद्य ५
बुध. } معلق ماه صفر ۱۸ منہ { इ. १६८० मार्च १०
يوم الاربع سنہ ۲۳

سیلاچی نامی کس دکھنی ساکن مالاپور بحضور آمدہ ہر
قانون گوی مسلمان شد خلعت مرحمت شد —

मालापूरचा रहिवासी सैलाजी नांवाचा दखनी मनुष्य विधिपूर्वक मुसलमान झाला व हुजुराकडे आला. त्यास पोषाख दिला.

१४४

जु. २३ सफर २६ } سیاهم اخبارات دربار { श. १६०१ फाल्गुन वद्य १३
गुरु. } मعلق ماه صفر ۲۶ منہ { इ. १६८० मार्च १८
يوم الخمس سنہ ۲۳

مہدا نامی ساکن جیتارن مسلمان شد خلعت و ۵ روپیہ انعام
مرحمت شد —

जैतारणाचा रहिवासी महदा मुसलमान झाला. त्यास पोषाख व दहा रुपये इनाम मिळाले.

१४५

जु. २३ रवळ ३ } سیاهم اخبارات دربار معلق { श. १६०२ चैत्र शुद्ध ४
बुध. } ماه ربیع الاول ۳ منہ { इ. १६८० मार्च २४
يوم الاربع سنہ ۲۳

از وقایع دکن بعرض رسید کہ میر قلیچ گرزبدرار فرمان
عامی شان در باب طلب حضور بنام دلیر خان برده بود رسید و
خان مشارالیم نواحی تادری وطن سیوا مقہو و بیجاپوری

و غیره تاخت می نمایند و تا دهم صفر سنه الیم خان مذکور روانه حضور [خواحد] شد بعد مطالعه فرد وقایع شاهزاده محمد اعظم جیو نموده شکوه خان مشارالیم فرمودند که آبادانی راه بمطلب خود تاراج میکنند و نظر بر کار ما بدولت نکرده تا حال روانه حضور پرنور نشده است —

दख्खनच्या वृत्तपत्रांवरून समजलें कीं, मीर कुलीच गुर्जबर्दारानें हुजुरास बोलाविल्याबद्दलचें फर्मान दिलेरखानाच्या नांवें आणलें होतें तें मिळालें. उपर्युक्त खान सीवाचें वतन तादरीच्या (तावरीच्या?) आसपासचा व विजापुरी मुलूख लुटीत आहे. चालू वर्षीं सफर महिन्याच्या दहा तारखेपर्यंत तो हुजुराकडे रवाना होईल. वृत्तपत्र पाहून झाल्यावर तें मुहम्मद अजम यास दाखविलें. तेव्हां खान मजकुराबद्दल तक्रार करून हुकूम फर्माविला कीं, 'तो मार्गावरील लोकांना स्वतःच्या स्वार्थासाठीं लुटीत आहे. बादशाही कामाकडे दुर्लक्ष करून आजपर्यंत हुजुरास रवाना झाला नाही.

१४६

जु. २३ रवल १८ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०२ चैत्र वद्य ४
गुरु. } माہ ربیع الاول १८ } इ. १६८० एप्रिल ८
} یوم الخمیس سنہ ۱۲۳

محمد سعید قلعه دار دہرپ گده واقع دکن عرض داشتہ ارسال داشتہ بود بنظر گذشت معروض داشتہ کہ چون جمعیت غنیمت برائے تاخت باخت باین جانب آمد و رفت دارد تتمہ جمعیت سوائی ضابطہ نگاہ داشتہ احوال پریشان شدہ امیدوار خطاب خانی و پرداخت است بنابرآن شش صدی ذات سہ صد سوار منصب داشت صدی ذات پنجاہ سوار اضافہ نموده حکم شد کہ بہر خطاب بہ خانجہان بہادر رجوع نماید —

दक्षिणेंतील धुडप (धोडप) चा किल्लेदार मुहम्मद सईद यानें अर्ज पाठविला होता तो नजरेखालून घातला. त्यांत लिहिलें होतें कीं, 'शत्रूचे लोक लुटालूट करण्यासाठीं येजा करीत आहेत. उरलेल्या जमेतीची जाबत्याशिवाय व्यवस्था ठेविली आहे. माझी परिस्थिती कठीण आहे. खान या किताबाची आशा करतो. त्यावर त्यास सहाशें जात व तीनशें स्वार अशी मनसब असतां तींत शंभर जात व पन्नास स्वार अशी वाढ केली व हुकूम केला कीं, किताबाच्या शिक्क्यासह खानजहान बहादुराकडे रुजू व्हावें.

१४७

जु. २३ रवळ २९ रवि. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ ربیع الاول ۲۱ منہ
 } یوم الاحد سنہ ۲۳ { ش. ۹۬ۦ۲ चैत्र वद्य ७
 { इ. १६८० एप्रिल ११

सिद्द ग्लाम म्हादीन ولد सिद्द शिर् महमद قادरी कम منصب
 पान्दवी ذات सिद्ध ३ सवार स्राफराज अस्त خدمत فوجداری لوندپور
 واقع صوبہ دکن از تغیر حاتم بیگ مقرر نموده یک صد و چهل
 سوار و خلعت مرحمت نموده رخصت فرمودند و حاتم بیگ کم
 بمنصب شش صدی ذات سه صدی سوار س्राफराजی داشت
 صدی ذات پنجاه سوار کم فرمودند —

सय्यिद गुलाम मुहीउद्दीन वलद सय्यिद शेर मुहम्मद कादिरी यास
 चारशें जात व तीनशें स्वार एवढी मनसब आहे. हातिमबेगच्या बदलीमुळें
 त्यास दक्षिणच्या सुभ्यांतील लोंदपूरच्या फौजदारीवर नेमून एकशें चाळीस
 स्वार व खिलअत अशी मेहरबानी केली आणि त्यास निरोप दिला. हातिम-
 बेगास सहाशें जात व तीनशें स्वार एवढी मनसब होती. तीपैकी शंभर जात
 व पन्नास स्वार कमी केल्याचें फर्माविलें.

१४८

जु. २३ रवळ २५ गुरु. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ ربیع الاول ۲۵ منہ
 } یوم الخمس سنہ ۲۳ { श. १६०२ चैत्र वद्य ११
 { इ. १६८० एप्रिल १५

از وقایع دکن بعرض رسید کم چہارتنسنگم ولد سبل سنگم از
 تعیناتیان ہمراہ راو انوپ سنگم تعینات تھانم گلشن آباد بمنصب
 سه صدی ذات دو صد سوار س्राफराजی داشت برخاستم بتعلقم
 رانا بیراج سنگم رفت حکم شد کم بر طرف اغیار نمایند —

दक्षिणेंतील वृत्तपत्रांवरून समजलें कीं, गुलशनाबाद येथें नेमलेला राव
 अनूपसिंग आणि त्याजबरोबर नेमलेला तीनशें जात व दोनशें स्वार एवढी
 मनसब असलेला छत्रसिंग वलद सबलसिंग राणा बिराजसिंगाच्या तालुक्यास
 निघून गेला. हुकूम झाला कीं, त्यास बदतर्फ करून दुसऱ्यास नेमावें.

१४९

जु. २३ रवळ ३० मंगळ. } سیاہम اخبارات دربار معلے
 } ماہ ربیع الاول ۳० منہ
 } یوم الثالث سنہ ۲۳ { श. १६०२ वैशाख शुद्ध २
 { इ. १६८० एप्रिल २०

بموجب نوشتن داروغہ عمارت مسجد میرٹم، بعرض رسید
 کہ دلاورخان موافق حکم دروازه دیوہرہ ہی بتخانہ مسدود
 نموده حالا خان مشارالیم بطرف چیتور رفتہ مردم شهر بت پرستی
 می نمایند فرمودند کہ بگماشتہ خان مذکور بنویسد کہ بت خانہ
 مسمار نماید —

मेरठ येथील मशिदीच्या इमारतीच्या दारूग्याच्या लिहिण्यावरून समजलें कीं, हुकुमाप्रमाणें दिलावरखानानें देवळांचे दरवाजे बंद केले. सध्या उपर्युक्त खान चितोडाकडे गेला आहे. शहरांतील लोक मूर्तिपूजा करीत आहेत. हुकूम झाला कीं, 'खान मजकुराच्या गुमास्त्यास लिहावें कीं, देऊळ पाडून टाकावें.'

१५०

जु. २३ रवल ३० } سیاہ اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०२ वैशाख शुद्ध २
 मंगळ. } माہ ربیع الاول ३० سنہ ۱۰۲۳ { इ. १६८० एप्रिल २०
 يوم الثالث سنہ ۱۰۲۳

از وقایع اورنگ آباد بعرض رسید کہ سیوا مقہور با جمعیت
 برائے تاخت قلعہ ظفرنگر عرف بدر آمدہ بود در پرگنہ پھولمیری
 چوتھای تحصیل میکند بنابران شاہ عالم جیو بہ سید شیر خان
 قلعہ دار آنجا نشان صادر نموده کہ بندوبست قلعہ مذکور خبردار
 باشد مقہور را تنذیر نماید بعد مطالعہ فرمودند کہ حسب الحکم
 بخان مشارالیم بنویسد و آنچہ مردم بہرونجی [بندوقچی] دکھنے
 در قلعہ مذکور اند برطرف نموده بجائے آنها بندوقچہ ہندوستانی
 نگاہ دارند —

औरंगाबादेच्या वृत्तपत्रांवरून समजलें कीं, सीवा आपल्या लोकांसह जफरनगर ऊर्फ बीदर किल्ला लुटण्यासाठीं आला होता. तो परगणे फुलमरी येथें चौथ वसूल करीत आहे. म्हणून तेथील किल्लेदार सय्यिद शेरखान यास शाह आलम यानें निशान (प्रतिनिधिपत्र) पाठविलें कीं, किल्ले मजकूरच्या बंदोबस्ताबद्दल खबरदार असावें व सीवास तंबी द्यावी. हें ऐकून हुकूम झाला कीं, 'उपर्युक्त खानास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, जे कोणी दक्षिणी बंदुकधारी (सैनिक) आहेत त्यांना बडतर्फ करून त्यांच्या जागीं हिंदुस्थानी बंदुकधार्यांना नेमावें.'

१५१

जु. २३ रखर ८ बुध. } सियाह اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०२ वैशाख शुद्ध १०
माह रبيع الثاني ८ मने { इ. १६८० एप्रिल २८
يوم الاربع سنه २३

از واقعہ دکن بعرض رسید کہ نیاز بیگ گرز بردار کہ فرمان عالی شان در باب طلب حضور بدلیرخان برده چنانچہ بخان مشار-الیم رسانیده عرض کرد کہ خان مومی الیم برائے روانہ شدن حضور مستعد شدہ بادشاہزادہ شاہ عالم نیز برائے سزادلی روانہ شدہ درگاہ مملے دو گرز بردار نزد خان مومی الیم تعیین نمودہ فرستادند چون جمعیت سیوا مقہور قلعہ ظفرآباد عرف بدر را محاصرہ نمودہ بنابران بادشاہزادہ جیو قیلچ خان را با جمعیت برائے کومک سیدی شیر خان قلعہ دار ظفرآباد مذکور تعیین نمودہ فرستادند —

दक्षिणेंतील वृत्तपत्रांवरून समजलें कीं, नियाझबेग गुर्जबर्दार यानें दिलेरखानास हुजुर बोलावल्याबद्दलें फर्मान आणलें होतें तें खान मजकुरास पोंचविलें. त्यानें अर्ज केला कीं, खान मजकूर हुजुरास खाना होण्यासाठीं तयार झाला आहे. शाहआलम हा सजावली करण्यास खाना झाला. दरबारांतून दोन गुर्जबर्दार नेमून उपर्युक्त खानाकडे पाठविले. सीवाच्या लोकांनीं जफराबाद ऊर्फ बीदर यास वेढा घातला होता म्हणून बादशाहजाघानें कुलीचखानास आपल्या लोकांसह जफराबादेचा किल्लेदार सीदी शेरखान याच्या मदतीसाठीं नेमून पाठविलें.

१५२

जु. २३ रखर १४ मंगळ. } सियाह اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०२ वैशाख वद्य १
माह रبيع الثاني १२ मने { इ. १६८० मे ४
يوم الثالث سنه २३

جاند و نرائے دکن سے ہزاری ذات دو ہزار پانصدی سوار در جنگ حیدرآباد تردد نمودہ بنابران دلیر خان پانصدی ذات پانصد سوار اضافہ تجویز نمودہ بود منظور نفرمودہ —

तीन हजार जात व पंचवीसशें स्वार एवढी मनसब असलेल्या जादूराय या दरखानी सरदारानें हैद्राबादेच्या लढाईत खूप कष्ट केले. म्हणून दिलेरखानानें (त्यासाठीं) पांचशें जात व पांचशें स्वार एवढी वाढ व्हावी अशी तजवीज केली होती. पण बादशाहानें हें मान्य केलें नाहीं.

१५३

जु. २३ जवल ३ शनि. } सियाह وقایع دربار معلیٰ { श. १६०२ ज्येष्ठ शुद्ध ५
 } माह جمادی الاول ३ منہ { इ. १६८० मे २२
 } يوم السبت سنہ २३

درویش بیگ گرز بردار چہتر تاکید معہ حسب الحکم بہ نیاز
 بیگ گرز بردار برائے آوردن دلیر خان رفتہ بود چنانچہ رسانیدہ
 آمدہ بعرض رسانید کہ دلیر خان بتاریخ ۱۶ ربیع الثانی سنہ ۲۳ از
 پید گانہ کوچ نمودہ تا بمنزل تیر ہواہ آمدیم و نیز عرض رسانید
 کہ طبیعت شاہزادہ شاہ عالم چنان بود بتاریخ بیست پنجم شہر
 مذکور پیش خانہ خواہد براید و پنجم شہر جمادی الاول سنہ الیم
 روانہ حضور خواہد شد خانجہان بہادر بہ منزل پھولمیری و رخواہ
 کوچ بکوچ میروند۔

दिलेरखानास परतण्याबद्दल ताकीद देण्यासाठी हस्बुलहुकूम घेऊन
 दरवेशबेग गुर्जबर्दार, नियाझबेग गुर्जबर्दाराकडे गेला होता. ताकीद करून
 तो परत आला. त्यानें अर्ज केला कीं, 'रखर १६ सन २३ ला दिलेरखानानें
 पेढगांवाहून कूच केलें. तेरपर्यंत आम्ही बरोबर आलों. शाहआलमची प्रकृती
 चालू महिन्याच्या २५ तारखेस त्याचा पेशखाना रवाना होईल अशी आहे.
 ५ जवलला तो हुजुरास येईल. खानजहान बहादूर फुलंब्रीहून निघून पुढें कूच
 करीत आहे.'

१५४

जु. २३ जखर ३ सोम. } सियाह اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०२ आषाढ शुद्ध ४
 } माह جمادی الثانی ३ منہ { इ. १६८० जून २०
 } يوم الثلاثاء سنہ २३

जयराम नाम हंदु ब्रुवा रे रग़्त खुद मुसलमान श्द खलعت दादन्द۔

जयराम नांवाचा हिंदू स्वखुषीनें मुसलमान झाला. त्यास पोषाक दिला.

१५५

जु. २३ जखर २० गुरु. } सियाह اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०२ आषाढ वद्य ६
 } माह جمادی الثانی २० منہ { इ. १६८० जुलै ७
 } يوم الخميس سنہ २३

محمد و جمال وغیره دو نفر گرز بردار فرمان بنام خان جهان
 بہادر و فرامین بنام ایرج خان وغیره بدین مضمون برده بودند

कम خان جهان بهادر را صوبہ داری دکن مقرر شد با خان مشارالیم ملاقی شده برای کار بادشاهی بگویند به عمل آرند درین ولا رسانیده در جواب عرض داشت هر کدام آورده بنظر گذرانید و از زبانی آنها بعرض رسید که خان جهان بهادر بطرف دهرپ گده رفتہ رنمست خان را با جمعیت چهار هزار سوار برای محاصره ہنونت گده کہ سیوا مقہور متصرف شدہ بود فرستادہ است بدین موجب خدمتانہ یافتہ بود معاف فرمودند —

मुहम्मद व जमाल या दोन गुर्जबदारांनीं खानजहान बहादूर व इरजखान वगैरेंच्या नांवें खानजहान बहादुरास दक्षिणेच्या सुभेदारीवर नेमलें आहे; उपर्युक्त खानाची भेट घेऊन बादशाही कामाबद्दल विचारविनिमय करून वागावें अशा आशयाचीं फर्मानें आणिलीं होतीं तीं पोंचविलीं. उत्तरा-दाखल त्यांचे अर्ज आले ते नजरेखालून घातले व तोंडीं अर्ज केला कीं, 'खानजहान बहादूर धोडपगडाकडे गेला. सीवानें आपल्या ताब्यांत आणलेल्या हनुमंतगडास वेढा देण्यासाठीं रणमस्तखानास चार हजार स्वारांसह पाठविलें आहे.' खिदमताना मिळाला होता तो माफ फर्माविला.

१५६

जु. २३ जखर २३ रवि. } سیاہم اخبارات دربار } ش. १६०२ आषाढ वद्य ९
} مہلے ماہ جمادی الثانی } इ. १६८० जुलै १०
} २३ منہر یوم الاحد سنہ ۲۳

از واقعہ دکن بعرض رسید کہ سید مصطفیٰ فہیرہ مرتضیٰ خان مرحوم ہنگام فوجداری جالندہ در قید سیوا مقہور بود درین ولا آمدہ ملازمت نمودہ حکم شد پانصدی ذات دو صد سوار بحال شناسند —

दक्षिणेच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, मुर्तजाखानाचा नातू सय्यिद मुस्तफा हा जालन्याचा फौजदार असतां सीवाच्या कैदेत होता, तेथून पळून येऊन त्यानें चाकरी केली. हुकूम झाला कीं, पांचशें जात व दोनशें स्वार एवढी मनसब त्यास दिली असें समजावें.

१५७

जु. २३ जखर २५ मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار } श. १६०२ आषाढ वद्य ११
} मہلے माہ جمادی الثانی } इ. १६८० जुलै १२
} २५ منہر یوم الثالث سنہ ۲۳

قلندر خان قلعہ دار نلدرگ دو ہزاری ذات دو ہزار سوار

منجمم هزاری هزار سوار بلا شرط تتم بشرطی بود از روے
مهربانے پانصدی ذات دیگر بلا شرط فرمودند —

नळदुर्गचा किल्लेदार कलन्दरखान यास दोन हजार जात व एक हजार
स्वार एवढी मनसब होती. तीपैकीं हजार जात व एक हजार स्वार बिनशर्त
व बाकी सशर्त होते. बादशाहानें कृपा करून आणखी पांचशें जात बिनशर्त
केल्याचें फर्माविलें.

१५८

जु. २३ जखर २८ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०२ आषाढ वद्य ३०
शुक्र. } ماه جمادی الثاني ۲۸ منہ { इ. १६८० जुलै १५
يوم الجمعة سنہ ۲۳

شیخ عبداللہ بعرض رسانید کہ عبدالسلام درویش در مسجد
کہ جائے بتخانہ بود منصل درگاہ خواجہ معین الدین چشتی می
نمایند فوت شدہ فرمودند کہ جنازہ درویش درست کردہ در
خاص عام بیارید کہ نماز جنازہ خواهیم خواند بذرا آن شیخ مذکور
جنازہ درویش آوردہ مابین چبوترہ خاص عام نہادہ بندگان
حضرت تشریف آوردہ خود بدولت امامت جنازہ خواندہ فرمودند
برودہ دفن نمایند —

शेख अब्दुल्लाहानें अर्ज केला कीं, 'अब्दुस्सलाम दरवेश हा, ख्वाजा
मुईनुद्दीन चिश्तीच्या दग्याजवळ असलेल्या, देवळाच्या जागीं उभारलेल्या
मशिदींत मरण पावला.' हुकूम झाला कीं, 'दरवेशाचे प्रेत खास व आम-
मध्ये आणावें, म्हणजे जनाज्याचा निमाज आम्ही पढूं.' तेव्हां शेख मजकूर
यानें दरवेशाचें प्रेत आणून खास व आम यांमधील चबुतऱ्यावर ठेवलें. बादशाह
तेथें आला. त्यानें स्वतः इमामीचें काम करून जनाज्याचा निमाज पढला.
नंतर फर्माविलें कीं दफन करावें.

१५९

जु. २३ रज्जब ९ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०२ श्रावण शुद्ध १०
मंगळ. } ماه رجب المرجب ۹ منہ { इ. १६८० जुलै २६
يوم الثالث سنہ ۲۳

بختاور عرف راج سنگم نو مسلم فیبرہ بدل سنگم بہدوریر
سیصدی ذات ہشتاد سوار بود صدی ذات بیست سوار شاہ عالم
جیو اضافہ تجویز نمودہ بود منظور شد —

بدر بار خان حکم شد از بندی بابت موضع یا ول نزد قاضی
شیخ الاسلام بفرستند کہ مطابق شرع نماید -

مظفر لودی را تہانہ داری گلشن آباد از تغیر انوپ سنگم معر
خطاب لودی خان و اضافہ پسران وغیرہ شاہ عالم تجویز نمودہ
بود بعرض رسید حکم شد خانجہان بہادر رجوع نماید -

(१) बदलसिंग भदोरिया याचा नुकताच मुसलमान झालेला नातू
बख्तावर उर्फ राजसिंग यास तीनशें जात व ऐशी स्वार एवढी मनसब होती.
तीत शंभर जात व वीस स्वार एवढी वाढ करण्याची तजवीज शाह आलम
यानें केली होती ती मंजूर झाली.

(२) दरबारखानास हुकूम झाला कीं, मौजे यावलचे कैद्यांना काजी
शेख-उल-इस्लाम याजकडे पाठवावें. त्यानें धर्माप्रमाणें कृती करावी.

(३) अनूपसिंगाची बदली झाल्यावर मुजफ्फर लोदी यास गुलशना-
बादेच्या ठाणेदारीवर नेहून लोदीखान ही पदवी व त्याचे मुलगे इत्यादींना
वाढ मिळण्याची शाह आलम यानें तजवीज केली होती असा अर्ज आला.
हुकूम झाला कीं खान जहान बहादुराकडे रुजू करावें.

१६०

जु. २३ रज्जब १४ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०२ श्रावण शुद्ध १५
शनि. } ماه رجب المرجب ۱۴ منہ { इ. १६८० जूली ३१
يوم السبت ۲۳

از عرضداشت دیدی سنگم قلعه دار مولایر بعرض رسید مفاصل
پنج کروه (انجا مفسدان قلعهچمر مرمت نموده ازوقر جمع کرده بودند
فدوی جمعیت فرسنادہ مفسدان را اخراج نموده قلعهچمر مسمار ساختہ
فرمودند کہ مجری او شد -

मुल्हेरचा किल्लेदार देवीसिंग याच्या अर्जावरून समजलें कीं, ' येथून
पांच कोस अंतरावर शत्रू येऊन छोट्या किल्ल्याची (किलेचह) दुरुस्ती
करून धान्य गोळा करीत होता. तेव्हां किल्लेदारानें लोक पाठवून शत्रूस
घालवून दिलें. छोटा किल्ला पाडून टाकला. ' हुकूम झाला कीं, पसत आहे.

१६१

जु. २३ रज्जब २८ } سیاهم اخبارات دربار } ش. १६०२ श्रावण वद्य ३०
} معلیٰ ماه رجب المرجب { इ. १६८० ऑगस्ट १४
} ۲۸ منہ يوم ... سنہ ۲۳

بدر بار خان حکم شدہ بندی بابت موضع یا ول منجملم آنچہ عورت و کودکان اند نزد خود نگاہ دارد سی و پنج نفر مرد را حوالہ احتشام خان نماید کہ مسلمان کردہ نماز بیاموزند چنانچہ مطابق حکم کوتوال مذکور آنہارا مسلمان ساخت —

दरबारखानास हुकूम झाला कीं, यावल येथील कैद्यांपैकीं बायका व मुलें यांना स्वतःच्या देखरेखींत ठेवून ३५ पुरुषांना इहतशामखानाच्या हवालीं करावें. त्यानें त्यांना मुसलमान करून नमाज शिकवावा. तेव्हां कोतवाल मजकुरानें हुकुमाप्रमाणें त्यांना मुसलमान केलें.

१६२

जु. २३ शाबान १७ } سیاه اخبارات دربار { श. १६०२ भाद्रपद वद्य ३
गुरु. } معلى ماه شعبان المعظم { इ. १६८० सप्टेंबर १
} ۱۷ منہ یوم الخمس سنہ ۱۲۳

از واقع دکن بعرض رسید کہ خانجہان بہادر بیست پنج توپ از قلعہ شولاپور طلب نمودہ علی آقا رومی و جگت سنگم ہادہ و راجہ جسونت بوندیلہ برائے توپہائے فرستادہ ہوں چنانچہ ہنگام شب مردم توپہائے از قلعہ فرود آوردہ ازین اخبار غنیمت جمعیت فرستاد توپ بغارت بردہ ازین خبر خان مشارالیم خواستہ ہوں کہ خود سواری نماید چون رنمست خان و داود خان ظاہر نمودند کہ مایان بہ چہ کار خواهیم آمد خدا نخواستہ باشد اگر نوعی دیگر شود مناسب ندارد کہ صاحب فوج سوار شود اگر ہمراہ مایان جنگ خواہد شد شما کومک خواہد کرد بنا بران خان مذکور رنمست خان و داود خان را جمعیت ۵۰ ہزار سوار تعین ساختہ بدیوان این صوبہ گفتہ کہ آنچہ قیمت توپہائے باشد داخل مطالبہ علی آقا و جگت سنگم و جسونت بوندیلہ نمایند ہرچہ امر شود حکم شد از ہر سہ ہزدہ ہزار روپیہ باز یافتن نمایند —

दक्षिणेच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, 'खानजहान बहादुरानें सोलापुराहून २५ तोफा मागविल्या व त्या आणण्यासाठीं अली आका रूमी, जगतसिंग हाडा व राजा जसवंतसिंग बुंदेला यांना पाठविलें होतें. रात्रीं लोकांनीं किल्ल्यांतून तोफा काढून आणल्या. ह्या बातमीमुळें शत्रूनें लोक पाठविलें व ताफा लुटून नेल्या. हें कळल्यावर उपर्युक्त खानास वाटलें कीं,

स्वतः स्वारी करावी. पण रणमस्तखान व दाऊदखान यांनीं जाहीर केलें कीं, मग आम्ही काय कामाचे ! ईश्वर न करो, पण भलतेंच कांहीं झालें तर ! म्हणून फौजेच्या प्रमुखानें स्वार न व्हावें. आमच्याबरोबर लढाई झाली तर तुम्ही आमची कुमक करावी. तेव्हां खान मजकुरानें रणमस्तखान व दाऊदखान या सांगातीं दहा हजार स्वार दिले व त्या सुभ्यांतील दिवाणास कळविलें कीं, ह्या तोफांची किंमत असेल ती अली आका, जगतसिंग व जसवंत बुंदेला यांच्या मागण्यांत दाखल करावी. हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, तिघांकडून प्रत्येकीं अठरा हजार रुपये वसूल करावे.

१६३

जु. २३ शाबान २० } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ {
रवि. } ماه شعبان المعظم २० منہ { श. १६०२ भाद्रपद वद्य ६
} يوم الاحد سنہ ۲۳ { इ. १६८० सप्टेंबर ४

علی آقا رومی وغیرہ بسبب توپها از دکن مر دم غنیم برده
بنابران منصب کم نموده —

अली आका रूमी वगैरेकडील दक्षिणेंतील तोफा शत्रूने नेल्या म्हणून मनसब कमी केली.

१६४

जु. २३ शाबान २२ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ {
मंगळ. } ماه شعبان المعظم २२ منہ { श. १६०२ भाद्रपद वद्य ९
} يوم الثالث سنہ ۲۳ { इ. १६८० सप्टेंबर ६

غریب داس و رای سنگم فرستاده مان سنگم مسلمان شدند
و را هزار روپیہ انعام مرحمت فرمودند —

मानसिंगानें पाठविलेले गरीबदास व रायसिंग मुसलमान झाले. प्रत्येकास हजार रुपये देण्याची कृपा केली.

१६५

जु. २४ रमजान ८ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ {
बुध. } ماه رمضان المبارک ۸ منہ { श. १६०२ आश्विन शुद्ध ९
} يوم الاربع سنہ ۲۴ { इ. १६८० सप्टेंबर २२

فضایل خان عرض نمود کہ بھوانی داس ولد راو آنند چند
منور پوری التماس دارد کہ بنده مسلمان میشون کہ چیزى

رعایت فرمایند بنابران بحضور طلبیده کم مسلمان شده
انعام غریب داس مسلمان شد خلعت —

फजाइलखानानें अर्ज केला तो असा-भवानीदास वलद राव आनंदचंद मनोहरपुरी यानें विनंति केली कीं, 'मी मुसलमान होत आहे तरी माझ्यावर कांहीं कृपा व्हावी.' तेव्हां त्यास हजुरास बोलावून मुसलमान केलें व इनाम दिलें. गरीबदास मुसलमान झाला त्यास खिलअत दिली.

१६६

जु. २४ रमजान १४ { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०२ आश्विन शुद्ध १५
मंगळ. { ماه رمضان المبارک ۱۴ منہ } इ. १६८० सप्टेंबर २८
{ یوم الثالث سنہ ۲۴ }

غریب داس وغیرہ نو مسلم نو سرافراز شد دو ہزار روپیہ
مساعدت یافتہ بود فراری شدند حکم شد مساعدت مذکور از ضامن
انہا بگیرد —

नुकतेच मुसलमान झालेले गरिबदास वगैरे, पळून गेले. हुकूम झाला कीं, त्यांस दिलेलें बक्षीस त्यांच्या जामिनाकडून परत घ्यावें.

१६७

जु. २४ रमजान १६ { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०२ आश्विन वद्य ३
गुरु. { ماه رمضان المبارک ۱۶ منہ } इ. १६८० सप्टेंबर ३०
{ یوم الخمس سنہ ۲۴ }

از واقعہ دکن عرض رسید کہ مخلص خان تھانہ دار رام گدہ
دو ہزار پانصدی ذات یک ہزار چار صد سوار بود فوت شدہ —

दक्षिणच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, रामगडचा ठाणेदार मुखलिसखान यास पंचवीसशें जात व चादाशें स्वार अशी मनसब होती. ता मरण पावला.

१६८

जु. २४ शव्वाल १० { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०२ कार्तिक शुद्ध १२
सोम. { ماه شوال المعظم ۱۰ منہ } इ. १६८० आक्टोबर २४
{ یوم الاثنا سنہ ۲۴ }

یعقوب بیگ گرزبدرار فرمان در باب قاعداری اوسم بنام
سید انورخان و فرمان قاعداری پرندہ سہراب خان برودہ بود

रسانیدہ عرض داشت آوردہ بنظر گذرانید بعرض رسانید کہ
سیصد ہشتاد روپیہ خدمتائے یافتہ ہوں معاف فرمودند —

याकूबबेग गुर्जबर्दार यानें औशाच्या किल्लेदारीबाबत सधियद् अन्वरखान
यास व परिंड्याच्या किल्लेदारीबाबत सुहराबखान यास फर्मानें पोहोंचवून,
त्यांचा अर्ज आणून बादशाही नजरेखालून घातला. ३८० रुपये खिदमताना
मिळाला होता तो माफ फर्माविला.

१६९

जु. २४ शब्वाल २४ } سیاہم اخبارات دربار معلے { श. १६०२ कार्तिक वद्य १२
सोम. } माہ شوال ۲۴ منہ { इ. १६८० नोव्हेंबर ७
} يوم الثلاثاء سنہ ۲۴

محمد مومن وغيره دو نفر گرز بردار فرمان بنام خان جهان
بہادر در شانزدہ روز بردہ رسانید چہار روز در آنجا ماندہ در
شانزدہ روز عرض داشت آوردہ بنظر گذرانیدہ و سیصد ۳ روپیہ
خدمتائے یافتہ ہوں معاف نمودہ و زبانی آنها ظاہر شدہ کہ اکبرابتر
در قلعہ پالی گدہ معہ جمیعت قلیل بمردم راتہوران و نوکران
سنبہا پسر سیوا مقہور سکونت دار چنانچہ مقہور اکبرابتر را جاے
رفتن نمی دہد —

मुहम्मद मोमीन वगैरें दोन गुर्जबर्दारांनीं खानजहान बहादुराच्या
नांवाचें फर्मान सोळा दिवसांत नेऊन पोहोचविलें. ते चार दिवस तेथें राहिले.
सोळा दिवसांत अर्ज आणून नजरेखालून घातला तीनशें रुपये खिदमताना
मिळाला होता तो माफ केला. त्यांजकडून तोंडीं समजलें कीं, अकबर हा
पालीगडांत आपले स्वतःचे थोडे लोक, राठोडाचे लोक व सीवाचा मुलगा
संभा याचे लोक यासमवेत रहात आहे. संभाजी अकबरास जाऊं देत नाहीं.

१७०

जु. २४ शब्वाल २४ } سیاہم اخبارات دربار معلے { श. १६०२ कार्तिक वद्य १२
सोम. } माہ شوال ۲۴ منہ { इ. १६८० नोव्हेंबर ७
} يوم الثلاثاء سنہ ۲۴

دیروز آخر وقت دو گہری شب گذشتہ خلوت فرمودند
دایر خان حسب الحکم آمدہ حاضر شد و جملتہ الملک اسد خان و
بخشی الملک روح اللہ خان نیز حاضر بودند بندگان حضرت دایر خان
...و...

پرسیدند شما قلعہ بیجاپور را محاصره کرده بود بتصرف بادشاہی
 نیامده باعث چہ بودہ بعرض رسانید کہ فدوی در تلاش تردد
 بود کہ خبر رسید صوبہ داری دکن بہ خان جہان بہادر
 سرافراز شدہ بنا بران کہ طالعی بندہ کہ قلعہ مذکور بدست نہ
 آمدہ باز فرمودند کہ ما بدولت سعادت سر ۳ فوج مقرر نمودہ یک
 فوج شاہزادہ محمد اعظم شاہ بچہتر خبر داری اورنگ آباد و دو
 فوج در ملک سندھ در آمد نمایند عرض نمودہ حضرت کرامات
 کردند اگر ہمگین دو فوج شوند و پرداخت آنها گردن بچہر تنہیم
 غنیم کافی است و دیگر مذکورات پرسیدہ پنج گہری شب گذشتہ
 بدیوہ رخصت نمودہ یک پیر و دو گہری روز بر آمدہ در غسل خانہ
 تشریف فرمودند —

काल दोन घटका रात्र झाल्यावर बादशाहानें एकांत केला. दिलेरखान
 हुकुमाप्रमाणें येऊन हजर झाला. जुम्लतुलमुल्क असदखान व बक्षीउलमुल्क
 रुहुल्लाहखान हेही हजर होते. दिलेरखानास बादशाहानें विचारलें, 'तू
 विजापूरच्या किल्ल्यास वेढा दिला होतास; परंतु तो हस्तगत झाला नाही;
 याचें कारण काय?' त्यानें अर्ज केला कीं, 'मी अत्यंत कष्ट करीत होतो;
 पण बातमी आली कीं, दक्षिणची सुभेदारी खानजहान बहादुरास दिली;
 तेव्हां या कमनशीबी चाकराच्या हातीं किल्ला आला नाही.' बादशाह म्हणाला,
 'आम्ही तीन फौजा केल्या; पैकीं औरंगाबादेच्या खबरदारीसाठीं एक फौज
 मुहम्मद अजमशाहाबरोबर व दोन फौजा संभाच्या प्रांतांत घुसण्यासाठीं
 नेमल्या.' त्यानें अर्ज केला कीं, 'बादशाहांनीं फारच मोठी कृपा केली.
 दोन फौजा असतील व काम करतील तर शत्रूस तंबी देण्यास पुरेशा आहेत.'
 बादशाहानें इतर मजकूर विचारून पांच घटका संपल्यावर त्यास डेज्यास
 जाण्यास निरोप दिला. एक प्रहर व दोन घटका दिवस निघाल्यावर बादशाह
 घुसलखान्यांत आला.

१७१

जु. २४ जिल्काद ३	} सियाह اخبارات دربار माہ ذی قعدہ ۳ سنہ یوم الاثنا سنہ ۲۴	{ श. १६०२ मार्गशीर्ष शुद्ध ४ इ. १६८० नोव्हेंबर १५
सोम.		

انعام مرلیدھر قانون گوی علی پور مسلمان شد خلعت
 امر سنگم ولد راجہ ہر دیو صدی ذات دہ سوار سرافراز نمودہ ہمراہ
 پدر تعینات دکن حکم شد —

अलीपूरचा कानूनगो मुरलीधर मुसलमान झाला; त्यास इनाम दिलें. अमरसिंग वलद राजा हरदेव यास शंभर जात व दहा स्वार अशी मनसब देऊन बापावरोबर दक्षिणेंत नेमल्याचा हुकूम झाला. त्यास खिलअत दिली.

१७२

जु. २४ जिल्काद ३० रवि. } سیاہم اخبارات دربار
 } ماه ذی قعدة ۳۰ سنہ
 } يوم الاحد سنہ ۲۲ { ش. १६०२ पौष शुद्ध १
 { इ. १६८० डिसेंबर १२

एक बंदोक्ची नोकर सरकार वाला استغاثہ شدہ کہ یک جاسوس رانا نزد بंदہ آمدہ ظاہر مینماید کہ پسر رانا راج سنگم خیلای بہ تڙگ آمدہ اقرار نموده اگر حضرت جان بخشای فرمایند پسر خود را بحضور فرستند بہ عبدالرحیم خان حکم شدہ کہ حقایق بंदوक्چی و جاسوس فہمیدہ بعرض رساند —

बादशाही नोकरांपैकीं एका बंदूकधाऱ्यानें तक्रार केली कीं, राण्याचा एक हेर माझ्याजवळ येऊन सांगत आहे कीं, 'राणा राजसिंगाचा मुलगा अतिशय त्रासलेल्या परिस्थितींत आहे. तो म्हणतो कीं, बादशाह मला जीवदान देतील तर स्वतःच्या मुलास हुजुरास पाठवीन. तेव्हां अब्दुरहीम-खानास हुकूम झाला कीं, बंदूकधाऱ्याची व हेराची माहिती तपासून अर्ज करावा.

१७३

जु. २४ जिल्हेज ८ सोम. } سیاہم اخبارات دربار معلى
 } ماه ذی الحجة ۸ سنہ
 } يوم الثلاثاء سنہ ۲۲ { ش. १६०२ पौष शुद्ध १०
 { इ. १६८० डिसेंबर २०

خانجہان بہادر عرض داشتہ ارسال داشتہ بود بنظر گذشت معروض داشتہ کہ پسر سیوا مقہور این جانب شولاپور آمدہ بود رنمست خان وغیرہ بندہاے بادشاہی را بان جانب تعیین نموده بود چنانچہ جنک واقع شدہ از اقبال حضرت مقہوران را شکست داده بسیاری جانبین کشتہ شدہ از روے واقعہ مفصل بعرض والا خواہند رسید —

खानजहान बहादुरानें अर्ज पाठविला होता (तो) नजरेखालून घातला. लिहिलें होतें कीं, सीवाचा मुलगा सोलापूरच्या अलीकडे आला होता. रणमस्तखान वगैरे बादशाही लोकांस तिकडे नेमलें होतें. लढाई झाली.

बादशाही सुदैवामुलें त्याचा मोड झाला. दोन्हीकडील बरेच लोक मारले गेले. घटनेची तपशीलवार माहिती आपणांकडे येईल.

१७४

जु. २४ जिल्हेज ९२ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०२ पौष शुद्ध १४
शुक्र. } ماه ذی الحجه ۱۲ منہ { इ. १६८० डिसेंबर २४
} يوم الجمعة سنہ ۲۲

राजर् दयि सङ्ग फौजदार मोहम्मद अहमद दर तलوه नक़्शे
अरसाल दाश्तम बुद बन्पर ग़दश्त मेरुव दाश्तम बुद क़े बीसत लक़ दाम
जाग़िर बन्दे तन्ख़वाह नमुदे मत्सदियान हज़ुर त़ैग़िर क़ुदे अज़ हक़म मेरु
अज़र नैसत अलतमास दारु क़े अउज़ अन् दर ज़ास दिग़र शुद हक़म
शुदे क़े असद ख़ान बेरुव रसानद

मुल्हेरचा फौजदार राजा देवीसिंग यानें चांदीच्या नळ्यामध्ये अर्ज पाठविला होता तो नजरेखालून घातला. त्याने लिहिलें होतें कीं, 'जहागिरीतून मला वीस लाख दाम तनखा मिळतो. हुजूरच्या अधिकाऱ्यांनीं ते दूर केले आहेत. मी बादशाही हुकुमाविरुद्ध नाहीं, परंतु विनंति करतो कीं, ह्याऐवजीं दुसऱ्या जागीं तनखा द्यावा.' हुकूम झाला कीं, असदखानानें अर्ज करावा.

१७५

जु. २४ जिल्हेज ९५ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०२ पौष वद्य २
सोम. } ماه ذی الحجه ۱۵ منہ { इ. १६८० डिसेंबर २७
} يوم الثلاثاء سنہ ۲۲

बेरुव रसिद क़े अबाजी वग़ैरे ज़मिन्दारान ब़ग़लान् रा स़ाबि
दालिर् ख़ान मन्सब त़ैजुव नमुदे बुद हक़म शुदे ख़ानजहान ब़हादुर रज़ुव
नमायद दरिन वला ख़ान मशारालिम मन्सब अन्हा त़ैजुव नमुदे. फ़रमोन्द क़े
बे ख़ानजहान ब़हादुर बनोवस क़े स़ाबि मेरुव दाश्तम बुद ज़मव व ख़रूज
सुबे मज़क़ूर ब़राबर अस्त दरिन वला मरुद त़ैजुव नमुदे. बेहज़ुर
मन्ज़ुर दाश्तम तन्ख़वाह अज़ क़ा ख़ावद दान स़म ३ व शश ५ फ़र मशारालिम
ब़ावज़ मलज़ी सुवन्जि वग़ैरे स़म ३ फ़र बुदे जी —

अर्ज आला कीं, पूर्वी दिलेरखानानें बागलाणांतील आबाजी वगैरे जमीनदारांना मनसबीची तजवीज केली होती हुकूम झाला कीं, खानजहान बहादुरानें तें काम पुरे करावें. सध्या उपर्युक्त खानानें मनसबीची तजवीज केली आहे यावर हुकूम झाला कीं, खानजहान बहादुरास लिहावें कीं, पूर्वी अर्ज

आल्याप्रमाणें उपर्युक्त सुभ्याचा जमा व खर्च सारखा आहे. नंतर लोकांसाठीं केलेली तजवीज मंजूर केली. आतां त्यांना तनखा कोठून द्यावा ? उपर्युक्ताचे ३ व ६ लोक, बोधजीचे भोजमलजी, सोनजी, मानजी वगैरे तीन लोक.

१७६

जु. २४ मोहरम २५ } सियाह اخبارत दरबार معل { श. १६०२ माघ वद्य १२
शनि. } माह محرم الحرام २५ मध् { इ. १६८९ फेब्रुवारी ५
} يوم السبت سنہ २५

बिष्टर्मल واقع نویس فرمودند کہ گہاتی راہ چاندہ در راہ
دکن است از آن جا چہ مفاصلہ است تحقیق نمودہ بعرض رساند
بموجب نوشتہ خانجہان بہادر بعرض رسید کہ شش ہزار من
شورہ پختہ باروت در کار است آمیدواریم کہ از حضور مرحمت
شود فرمودند خان مشارالیم شورہ از این جا طلبیدہ و سیوا مقہور
از کجا ہم می رساند مگر در صوبہ دکن این قدر شورہ نیست
بعرض رسید کہ مقہور مذکور از نواحی کرناٹک وغیرہ جائے ہا
میطلبید و در صوبہ دکن یک جائے بالا پور است جزوی پیدا
میشود چنانچہ در قلعبجات خرچ میگردن فرمودند کہ سابق ہم گاہ
شورہ از حضور فرستادہ اند بعرض رسید کہ ہر گاہ تو در مل
بیوتات دکن بودہ آن زمان شش ہزار من شورہ فرستادہ بودند
تا حال خرچ شدہ فرمودند کہ حالا ہم بمتصدیان اکبر آباد بنویسد
کہ پنج ہزار من شورہ سربراہ کردہ بہ دکن بفرستند —

वाकेनवीस छत्रमल यास हुकूम झाला कीं, दक्षिणच्या वाटेवर चांधाची घाटी आहे ती येथून किती अंतरावर आहे तें चौकशी करून कळवावें. खानजहान बहादुराच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, 'पक्क्या दारूसाठीं सहा हजार मण सोऱ्याची आवश्यकता आहे. आशा आहे कीं, हुजुराकडून पाठविला जाईल.' हुकूम झाला कीं, 'खान मजकूर यानें इकडून सोरा मागविला; मग सीवा कुठून मिळवितो ?' दख्खनच्या सुभ्यांत इतकानी सोरा नाही ? अर्ज केला 'सीवा कर्नाटकच्या आसपासचीं व इतर ठिकाणें येथून सोरा मागवितो. दक्षिणच्या सुभ्यांत फक्त बाळापूर येथेंच थोडासा सोरा मिळतो. तो किल्ल्यांमध्ये खर्ची पडतो' हुकूम झाला कीं, 'पूर्वीही एकदां हुजुराकडून सोरा पाठविला होता.' अर्ज केला कीं, 'तोडरमल दक्षिणच्या घराऊ कामावर होता तेव्हां सहा हजार मण सोरा पाठविला होता. तो आतां-

पर्यंत खर्च झाला.' हुकूम झाला कीं, 'अकबराबादच्या सर्व मुतसद्द्यांना लिहावें कीं, पांच हजार मण सोऱ्याची व्यवस्था करून तो दक्षिणेस पाठवावा.'

१७७

जु. २४ मोहरम २६ } सियाह اخبارात दरबार
रवि. } माह محرم الحرام २५ मंत्र { श. १६०२ माघ वद्य १३
} يوم الاحد २२ मंत्र { इ. १६८१ फेब्रुवारी ६

چھترمل واقعہ نویس بموجب حکم بعرض رسانید کہ از گہائے چاندہ دوازده کروزہ این جانب رام پور است فرمودند کہ از اجمیر بوندی چہ قدر مسافت دارد عرض نمودہ کہ چہل کروزہ —

हुकुमाप्रमाणें वाकेनवीस छत्रमल यानें अर्ज केला कीं, चांधाच्या घाटी-पासून रामपूर या बाजूस बारा कोस आहे. हुकूम झाला कीं, अजमेराहून बूंदी किती अंतरावर आहे? अर्ज केला कीं, चाळीस कोस आहे.

१७८

जु. २४ सफर ४ } सियाह اخبارात दरबार
रवि. } माह صفر ३ मंत्र { श. १६०२ फाल्गुन शुद्ध ५
} يوم الاحد २२ मंत्र { इ. १६८१ फेब्रुवारी १३

عرض داشت نوکران شاه عالم شاهزاده جیو آورده حاجی عبداللہ وکیل بنظر گذرانیدہ عرض داشت روح اللہ خان و عزیز اللہ خان نیز بنظر گذرانیدہ بزبانے بعرض رسید کہ شاهزاده جیو بہ بدگانوں رسیدہ خبر یافتہ محمد امین خان صوبہ دار احمد آباد بہ پتن رسیدہ ازین ممر محمد اکبر بجانب تہل ہائے جہلمیر رفتہ عقب ایشان قیلچ خان و راجہ اندر سنگم و غیرہ فوج بادشاہی رفتہ اند حکم شدہ در جواب عرض داشت فرمان بہ شاهزاده جیو قلمی نمایند —

शाहआलमची अर्जदास्त त्याच्या नोकरांनीं आणिली. हाजी अब्दुल्लाह वकीलानें ती बादशहाच्या नजरेखालीं घातली. रूहुल्लाहखान व अझीझुल्लाहखान वगैरेंची अर्जदास्त बादशहाच्या नजरेखालीं घातली. तोंडीं अर्ज केला कीं, शाहजादा पेडगावास पोहोंचला. बातमी मिळाली कीं, अहमदाबादचा सुभेदार मुहम्मद अमीनखान हा पटण (पाटण) ला पोहोंचला म्हणून मुहम्मद अकबर जेसलमेरमधील ठिकाणांकडे गेला. तेव्हां कुलीच-

खान, राजा इंदरसिंग व इतर बादशाही फौज त्याचा पाठलाग करीत गेली आहे. हुकूम झाला की, उत्तरादाखल शाहजाद्यास फर्मान लिहावे.

१७२

जु. २४ सफर १० } सियाह اخبارात दरबार मेल } श. १६०२ फाल्गुन शुद्ध १२
शनि. } माह सफर १० मन् } इ. १६८१ फेब्रुवारी १९
} يوم السبت سنہ २२

از واقع برہانپور بعرض رسید کہ مردم غنیم فراہم شدہ آمدہ ازین ممر کاکر خان بابت خانجہان بہادر کہ در آنجا بود قلعہ بندی شدہ خبردار ماندہ مفسدان بر کون پورہ و غیرہ رجیوتان بپرق نہادہ دیگر تمام شہر را تا سہ ۳ روز ماندہ تا راج نمودہ رفتند —

बुर्हानपूरच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, शत्रुसैन्य एकत्र जमून आलें या बातमीमुळे खानजहान बहादूरकडून काकरखान येथें आला होता. त्यानें किल्ला बंद करून घेऊन खबरदारी बाळगली. शत्रू करणपुऱ्यावर लुटून पडला, रजपुतांना निःशस्त्र केलें व तीन दिवस शहरांत राहून ते लुटून गेला.

१८०

जु. २४ सफर १४ } सियाह اخبارात दरबार मेल } श. १६०२ फाल्गुन वद्य १
बुध. } माह सफर १४ मन् } इ. १६८१ फेब्रुवारी २३
} يوم الاربع سنہ २२

دہ ہزار روپیہ خیرات بمردم برہانپور کہ متاع آنہا پسر سیوا مقہور تاراج نمودہ از خزانہ صرف خاص حوالہ محمد اشرف ولد بخت کمال نمودہ فرمودند کہ رفتہ قسمت نمایند —

رشید خان دیوان خالص موافق حکم بحصول سایر کہ در عہد حضرت فردوس اشیانی مقرر بود مفصل بعرض رسانید حکم شدہ چہل دو روپیہ از بنود میگردند چہل یک روپیہ از مردم مسلمان نیز میگردند باشد —

दहा हजार रुपये खैरात म्हणून खाशाच्या खजिन्यांतून मुहम्मद अश्रफ वलद बख्तकमाल याचे हवाला करून बादशाहानें फर्माविलें कीं, बुर्हानपूरच्या लोकांपैकीं ज्यांची मालमत्ता सीवाच्या मुलानें लुटली त्यांना जाऊन वाटावे.

खालसाचा दिवाण रशीदखान यानें हुकुमाप्रमाणें तपशीलवार अर्ज केला कीं, शाहजहान बादशहाच्या वेळेस सायर म्हणून कर बसविला होता. हुकूम झाला कीं, हिंदूकडून ४२ रुपये व मुसलमानाकडून ४१ रुपये घेत जावे.

کہ او دختر یک جت را میخواست چنانچہ خلاف ظاہر کردہ بہ
اسد خان پروانگے بدہند کہ یک ہزار روپیہ جرمانہ از وکیل بہ
بہادر علی بدہند و بہادر علی دزدی خود اسبات نمودہ بگیرد —

लुत्फुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं 'अमीरुल उमरानें बंगाल्याहून सय्यिद
अफजल किमयागर यास हुजुरास पाठविलें आहे, तो शिश्यापासून चांदी
तयार करतो'. हुकूम झाला कीं, त्यास नजरेखालून घालावें. म्हणून
बादशाहासमोर आणलें (नजरेखालीं घातलें). बादशाहानें विचारिलें 'तू
चांदी करतोस.' त्यानें अर्ज केला 'करतो' खाजा दरबारखानास हुकूम
झाला कीं, त्यास हुजुरासमोर शिश्यापासून चांदी करावयास लावावी.
त्याप्रमाणें तीन तोळे शिसें व सहा मासे पारा एकत्र करून एक तोळा रुपें
काढलें. तें बादशाही नजरेखालून घातलें. बादशाहानें सोनारास बोलावून तें
दाखविलें. सोनारानें जाहीर केलें कीं, ही पहिल्या दर्जाची चांदी आहे.
तेव्हां किमयागरास खिलअ देऊन व मुल्ला मखदुमाच्या हवाला करून
स्वतःजवळ ठेवण्यास सांगितलें

सय्यिद अब्दुल्लाह यानें अर्ज केला कीं, 'मला मानसिंगाच्या जहागिरीं-
तील मौजे दानकर येथें बहादूर अलीच्या कामाची चौकशी करण्यासाठीं
पाठविलें होतें. चौकशी करून आलों. बहादूर अलीनें तेथें सतीचा देव्हारा
होता तो पाडून टाकला आहे.' हुकूम झाला कीं, 'मानसिंगाचा वकील
सांगत आहे कीं, त्यास एका जाटाची मुलगी पाहिजे म्हणून त्यानें चुकीचें
सांगितलें. तेव्हां असदखानास परवानगी द्यावी कीं, वकीलापासून एक हजार
रु. दंड घेऊन बहादूर अलीस द्यावा व बहादूर अलीनें त्यांतून चोरीस गेलेलें
सामान घ्यावें.'

१८३

जु. २४ रवळ ८ } سیاہم اخبارات دربار معلہ { ش. १६०३ चैत्र शुद्ध १०
शनि. } ماه ربیع الاول ۸ منہ { इ. १६८१ मार्च १९
يوم السبت سنہ ۲۴

اسد خان عرض نمودہ کہ رایا جی سنگم مچلکم بہر خود نزد
دلیر خان فرستادہ چنانچہ بنظر گذرانیدہ بندگان حضرت مطالع
نمودہ خوش فرمودند در تمام ممالک محروسہ جزیہ مقرر است
فدوی چہار لک روپیہ قبول نمودہ چہار محال از سرکار والا
بگیرند —

असदखानानें अर्ज केला कीं, 'रायाजीसिंग यानें स्वतःच्या शिक्क्याचा
मुचलका दिलेरखानाकडे पाठविला तो खानानें मजकडे पाठविला.' तो नजरे-

खालून घातला. बादशाहानें पाहिला व आनंदी झाला. सर्व बादशाही मुलखांत जिझया पट्टी घातली आहे. चार बादशाही महाल घेऊन मी चार लक्ष रुपये जिझया देण्याचें कबूल करतो.

१८४

जु. २४ रवळ १० सोम. } سیاہم اخبارات دربار معل } ش. १६०३ चैत्र शुद्ध १२
 } ماه ربیع الاول ۱۰ سنہ } इ. १६८१ मार्च २१
 } يوم الثلاثاء سنہ ۲۲

از واقع فوج بادشاہ زادہ محمد اعظم بعرض رسید کہ ہر گاہ فرمان بہ شاہزادہ جیو رسید شاہزادہ جیو سانولداں دیوان رانا را خلعت و اسپ و دیگر ہمراہی را خلعت ہائے دادہ نزد رانا رخصت نمودہ آنہا قرار کردہ کہ رانا مع پسر و برادر بر تالاب راج سمند خواہد آمد مان سنگم ولد روپ سنگم را تھور ضیافت عنایت اللہ کو کہ نمودہ شراب و لوئے طلبدہ بد مستی نمودہ ازین ممر شاہزادہ جیو عنایت اللہ کو کہ را از لشکر بدر نمودند —

मुहम्मद अजमच्या फौजेतील वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, फर्मान बादशाहजाद्यास मिळाल्यानंतर त्यानें राण्याच्या दिवाणास खिलअत व घोडा व इतर सोबतच्या लोकांना खिलअत देऊन राण्याकडे जाण्यासाठीं रजा दिली. त्यांनीं वचन दिलें कीं, राणा, त्याचा मुलगा व भाऊ राजसमंद तलावावर येतील. मानसिंग वलद रूपसिंग राठोड यानें इनायतुल्लाह कोका यास मेजवानी दिली. तेव्हां त्यानें दारू व बाई मागविली व वाईट वर्तणूक केली. यामुळें शाहजाद्यानें इनायतुल्लाह कोका यास लश्करांतून हाकलून दिलें.

१८५

जु. २४ रवळ १२ बुध. } سیاہم اخبارات دربار } ش. १६०३ चैत्र शुद्ध १५
 } ماه ربیع الاول ۱۲ سنہ } इ. १६८१ मार्च २३
 } يوم الاربع سنہ ۲۲

اسد خان عرض نمود کہ بہ بندہ حکم شدہ بود یک ہزار روپیہ جرمانہ از وکیل مان سنگم بہ بہادر علی بدہند موافق حکم مبلغ یک ہزار روپیہ موجود وکیل التماس دارد دعوی بہادر علی اسبات نشدہ در بتخانہ و چہتری تفاوت است امیدواریم کہ بے تقصیر جرمانہ نشود اگر خواہ متخواہ حکم شود جرمانہ بہ بہادر علی نمی رسد داخل خزانہ عام رہ نماید حکم شد کہ معاملہ دزدی او معلوم

चितोडच्या वाकेनवीसाचा बक्षी मुहम्मद काश्मि यास, राण्याचा मुलूख खालसामध्ये दाखल केला आहे त्याचा, वाकेनवीस नेमून हुकूम झाला की, राण्याच्या तालुक्यांतील मौजे अवकास येथे चांदीची खाण सांपडली आहे तेव्हां तेथील दारूग्याच्या चाकरीवर त्याने मनुष्य नेमावा.

१८७

जु. २४ रवल १८ मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار
} ماه ربیع الاول ۱۸ سنہ
} يوم الثالث سنہ ۲۲ { श. १६०३ चैत्र वद्य ५
} { इ. १६८१ मार्च २९

از واقعہ دکن بعرض رسید کہ راو بہاؤ سنگم ولد سترو سال
ہادہ تعینات اورنگ آباد دو ہزاری پانصد ذات دو ہزار پانصد
سوار از انچہ پانصد سوار دو اسپ سرافراز بود بقضائے الہی
فوت شدہ بہ حمدۃ الملک اسد خان فرمودند کہ توجہ راو مذکور
در قبلہ او کسی قابل است تحقیق نمودہ بعرض رساند۔

از واقعہ دکن بعرض رسید کہ بموجب ذیل فواری حکم شد
از فہرست برارند۔

کھاوراؤ ترمل راو دیبیداس
ہزاری ذات پانصدی ذات چہار صدی ذات

दक्षिणेच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, औरंगाबाद येथें नेमलेला आणि पंचवीसशें जात व पंचवीसशें स्वार, पैकीं पाचशें स्वार दुघोडी, एवढी मनसब असलेला राव भाऊसिंग वलद सतरसाल हाडा हा मरण पावला. असदखानास हुकूम झाला कीं, राव मजकुराच्या घराण्यापैकीं कोणी लायक आहे काय याची चौकशी करून अर्ज करावा.

दक्षिणच्या वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, खालीलप्रमाणें फरारी झाले. त्यांना यादीमधून काढून टाकलें.

खेलोराव तिरमलराव देवीदास
१००० जात ५०० जात ४०० जात

१८८

जु. २४ रवल १९ बुध. } سیاہم اخبارات دربار
} ماه ربیع الاول ۱۹ سنہ
} يوم الاربع سنہ ۲۲ { श. १६०३ चैत्र वद्य ६
} { इ. १६८१ मार्च ३०

جمدة الملك اسد خان عرض نموده کہ اندر سنگم بموجب حکم
نزد بنده آمده چنانچہ حسب الحکم ظاہر نمودیم شمارا تعینات دکن
نمودہ بروید مشارالیم التماس دارد کہ فدوی از خانجہان بہادر
صحبت برابر ندارد امیدواریم کہ بحضور مانده خدمت نمایم
ظل صبحانی فرمودند کہ اگر از خان مشارالیم صحبت برابر ندارد
بر برہانپور تعینات نمودیم آنجا بروی احتیاج ملازمت نیست بر
محمد امین گزبرد ار حکم شدہ کہ بمعہ بیست نفر گزبرد ار رفتہ
اندر سنگم را بر برہانپور نزد ایرج خان رسانیدہ بیاید۔

असदखानानें अर्ज केला कीं, 'हुकुमाप्रमाणें इंदरसिंग मजकडे आला. मी त्यास हस्बुलहुकूम जाहीर केला कीं, तुला दक्षिणेंत नेमलें असून तिकडे तू जावें.' त्यानें विनंति केली कीं, 'आमचें ठीक नाही; मला खानजहान बहादुराकडे पाठवूं नये. आशा करतो कीं, हुजूर चाकरी करण्यास मिळेल'. हुकूम झाला कीं, 'खानाशीं ठीक नसेल तर तुझी बुर्हानपुरास नेमणूक करतो; तिकडे जावें; येथें तुझ्या सेवेची गरज नाही. मुहम्मद अमीन गुर्जबदारास हुकूम झाला कीं, २० गुर्जबदारांसह बुर्हानपुरास जाऊन इंदरसिंगास ईरज-खानाजवळ पोहोचवून यावें.

१८९

जु. २४ रवल २४ सोम.
 $\left\{ \begin{array}{l} \text{سياہہ اخبارات دربار} \\ \text{ماہ ربیع الاول ۲۴ منہ} \\ \text{یوم الاثناء سنہ ۲۴} \end{array} \right.
 \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०३ चैत्र वद्य ११} \\ \text{इ. १६८१ एप्रिल ४} \end{array} \right.$

بہ اسد خان فرمودند کہ میر لطف اللہ مشرف گرز برداران را پروانگی دہد کہ اندر سنگم را از حضور سزاوالی نمودہ روانہ برہانپور نماید فرصت یک ساعت ندہند ہمین زمان کوچ کنایدہ روانہ سازد و گرز داری کہ براے سزاوالی اندر سنگم مذکور تعیین شدہ تاہید نماید کہ رسانیدہ بیاید —

असदखानास हुकूम झाला कीं, गुर्जबर्दारांचा मुशरीफ मीर लुत्फुल्लाह यास परवानगी थावी कीं, इंदरसिंगाची हुजुराहून सजावली करून त्यास बुर्हानपुरास रवाना करावें. एका तासाची सुद्धा सवड देऊं नये. ताबडतोब कूच करवून रवाना करावें. इंदरसिंगाच्या सजावलीसाठीं असलेल्या गुर्जबर्दारास ताकीद थावी कीं, त्यास पोहोचवून यावें.

१९०

जु. २४ रवल २४ सोम. } सियाह اخبارत दरबार } श. १६०३ चैत्र वद्य ११
 } माह ربیع الاول २२ मं. } इ. १६८९ एप्रिल ४
 } يوم الثلاثاء سنہ ۲۲

بموجب عرض داشت قلندر خان قلعہ دار نادرگ بعرض رسید
 کہ سندھاجی پسر سیوا مقہور جمعیت خود برائے تاخت نواحی
 قلعہ فرستادہ بود چنانچہ فدوی از قلعہ برآمدہ مقابلہ نمودہ از
 اقبال حضرت مفسدان را شکست دادہ گریختہ رفت و در قلعہ
 مذکور پنج ہزار بان و دہ ہزار من بارود را سابق سرانجام حکم
 شدہ بود چنانچہ متصدیان دکن یک ہزار پانصد بان و جزوی بارود
 در قلعہ مذکور فرستادہ بودند خرچ شدہ درین ضاع فساد غنیم
 برپائے است امیدواریم کہ بان وغیرہ درین جا مرحمت شود
 حکم شد سید شیرخان قلعہ دار ظفرآباد عرف بدر بنویسد کہ او
 سرانجام کردہ بفرستد

नळदुर्गचा किल्लेदार कलंदरखान याच्या अर्जावरून समजलें कीं,
 'सीवाचा मुलगा संभाजी यानें आपले लोक किल्ल्याच्या भोंवतालचा प्रदेश
 लुटण्यासाठीं पाठविले होते. तेव्हां मी किल्ल्याबाहेर येऊन लढाई करून
 बादशाही सुदैवानें शत्रूचा पराजय केला ते पळून गेले. किल्ल्यांत पांच हजार
 बाण व दहा हजार मण दारू यांची व्यवस्था पाहिजे असा पूर्वी हुकूम होता.
 दक्षिणच्या मुत्सद्दी लोकांनीं पंधराशें बाण व थोडी दारू किल्ल्यास पाठविली
 होती. ती खर्ची पडली. ह्या जिल्ह्यामध्ये गनिमाचा त्रास आहे. आशा करतो
 कीं, बाण वगैरे इकडे पाठवितील'. हुकूम झाला कीं, बीदरचा किल्लेदार सय्यिद
 शेरखान यास लिहावें कीं, त्यानें व्यवस्था करावी.

१९१

जु. २४ रवल ३० (जं. रखर १) रवि. } सियाह اخبارत दरबार } श. १६०३ वैशाख शुद्ध २
 } माह ربیع الاول ३० मं. } इ. १६८९ एप्रिल १०
 } يوم الاحد سنہ ۲۲

بر جماعت ذیل خدمات بموجب تجویز امیرخان مقرر
 فرمودند راجہ ماندہا [ت] را تہانہ داری غور بند از تغیر مرید خان
 مقرر شدہ لطف اللہ خان عرض نمودہ کہ متصدیان نذر التماس

دارد کہ پانصد اشرفی و دو ہزار روپیہ بابت نذر شاہزادہ معزالدین وصول نشدہ حالاً شاہزادہ جیو را نقدی تذخواہ گشتہ ہر چہ امر شود حکم شدہ کہ نذر وضع کردہ بگیرند —

खालील लोकांना अमीरखानाच्या तजविजीप्रमाणें चाकरींत नेमल्याचा हुकूम झाला. मुर्शदखानाच्या बदलीमुळें गोरबंदच्या ठाणेदारीवर राजा मांधाता यास नेमलें. लुत्फुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, नजरेच्या मुत्सद्यांनीं विनंती केली आहे कीं, 'मुइझुद्दीनकडून नजरेबाबत पाचशें अश्रफी व दोन हजार रुपये वसूल झाले नाहीत. सध्या शाहजादा यास रोख तनखा मिळतो. हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, तनख्यांमधून नजरेची रकम वजा करून घ्यावी.

१९२

जु. २४ रखर ९ (जं. १०) मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار معلے }
 } ماه ربیع الثانی ۹ منہ } { ش. १६०३ वैशाख शुद्ध १२
 } يوم الثالث سنہ ۲۲ } { इ. १६८१ एप्रिल १९

بعرض رسید کہ مانکوچی برادر سیوا مقہور تعینات دکن احوال پریشان دارد امیدوار است خوراک دواب معاف شود حکم شد کہ تا یک سال معاف شناسند —

अर्ज आला कीं, 'दक्षिणेंत नेमलेला सीवाचा भाऊ माणकोजी हा अत्यंत विकट परिस्थितींत आहे. आशा करतो कीं, खुराक, दवाब माफ होईल.' हुकूम झाला कीं, एक वर्षभर माफ झालें असें समजावें.

१९३

जु. २४ रखर १४ (जं. १५) रवि. } سیاہم اخبارات دربار معلے }
 } ماه ربیع الثانی ۱۲ منہ } { ش. १६०३ वैशाख वद्य २
 } يوم الاحد سنہ ۲۲ } { इ. १६८१ एप्रिल २४

از واقع دکن بعرض رسید کہ جمعیت سنبهاچی پسر سیوا مقہور بجانب نادرگ آمدہ بود بنا بران خان جهان بہادر رنمست خان وغیرہ برائے تدبیر آنها متعینم نمودہ چنانچہ خان مذکور از نادرگ سر ۳ کروزہ آن طرف مقابلہ نمودہ جنگ واقع شدہ از اقبال حضرت بسیار مفسدان بقتل رسانیدہ و زخمی نمودہ شکست نمودہ و مردم این جانب ہم بکار آمدہ و زخمی شدہ بنا بران خان جهان بہادر رنمست خان وغیرہ را اضافہ تجویز نمودہ بود منظور شد —

दक्षिणेंतील घटनांचा अर्ज आला कीं, सीवाचा मुलगा संभाजी याचे लोक नळदुर्गास आले होते. तेव्हां खानजहान बहादूर यानें रणमस्तखान वगैरेंना तंबी देण्यासाठीं नेमलें. या खानानें नळदुर्गाच्या पलीकडे तीन कोसांवर लढाईस तोंड लावलें. लढाई झाली. बादशाही सुदैवामुळें शत्रूच्या बऱ्याच लोकांना त्यानें मारलें व जखमी केलें. त्यांचा पराजय केला. इकडील बाजूचेही लोक कामास आले व जखमी झाले. ह्यास्तव खानजहान बहादुरानें रणमस्तखान व इतर यांस वाढीची तजवीज केली होती ती मंजूर झाली.

१९४

जु. २४ रखर १८ } سیاہم اخبارات دربار معلى { श. १६०३ वैशाख वद्य ५
(जं. १९) गुरु. } ماه ربیع الثانی ۱۸ مہر { इ. १६८१ एप्रिल २८
يوم الخمس سنہ ۲۴

از عرض داشت راجہ منوہر داس گور قلعہ دار شولا پور
بعرض رسید کہ سابق شاہ عالم جیو نروتم رای وغیرہ برادری
بندہ تجویز نمودہ بود منظور فرمودند - امید واریم منظور شود
کہ منظور فرمودند -

सोलापूरचा किल्लेदार मनोहरदास गौड याचा अर्ज आला कीं, 'पूर्वीं शाहआलमनें नरोत्तम वगैरे माझ्या भाईवंदांसाठीं तजवीज केली होती; पण ती मान्य झाली नाही. आशा करतो कीं, ती मंजूर होईल.' मंजूर केल्याचा हुकूम झाला.

१९५

जु. २४ रखर २८ } سیاہم اخبارات دربار معلى { श. १६०३ वैशाख वद्य ३०
शनि. } ماه ربیع الثانی ۲۸ مہر { इ. १६८१ मे ७
يوم السبت سنہ ۲۴

عرض داشت سلطان قلی عرب قلعہ دار کلیانی واقع دکن بعرض
رسید کہ فدوی امیدوار خطاب خانی است فرمودند ہفصدی
ذات پانصد پنجاہ سوار است -

از واقع دکن بعرض رسید کہ بہادر برادر رنمست خان نعینات
آنخا بے اطلاع خانجہاں بہادر برخاستہ ہم جاگیر رفتہ بناہوان
خانجہاں بہادر منصب برطرف نمودہ منظور فرمودند ہفصدی ذات
سیصد ۳ سوار منصب داشت -

दक्षिणेंतील कल्याणी (कल्याण) चा किल्लेदार सुलतानकुली अरब याच्या अर्जावरून समजलें कीं, खान या किताबाचा तो उमेदवार आहे. बादशाहानें तें मंजूर केलें. सातशें जात व साडेपाचशें स्वार अशी मनसब होती.

दक्षिणेंतील वृत्तपत्रावरून समजलें कीं, रणमस्तखानाचा भाऊ बहादूर हा पूर्वसूचनेशिवाय खानजहान बहादुराच्या नेमणुकींतून निघून जाहागिरीवर गेला. तेव्हां त्यानें त्याची मनसब काढून टाकिली. तें बादशाहानें मान्य केलें. सातशें जात व तीनशें स्वार अशी त्याची मनसब होती.

१९६

जु. २४ जवळ १ मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار معلے
} ماه جمادی الاول ۱ منہ
} يوم الثالث سنہ ۲۲ { ش. १६०३ ज्येष्ठ शुद्ध ३
} इ. १६८१ मे १०

بموجب انتخاب خط ملثفت خان فوجدار اکبر آباد و باری جمده الملک اسد خان بعرض رسانید اول آنکم چند مواضع تعلقہ پرگنہ دھولپور مانکوچی برادر سیوا مقہور تعینات دکن تنخواہ اند گماشتہ مشارالیم تعہد بہر قاضی نوشتہ دادہ کہ رعایا مال واجبی نمی دہند سواری نمودہ بند و مویشی متصرف شوند فدوی بے حکم تاخت کردہ نمی تواند حکم شد کہ تاخت نماید —

अकबराबादेचा फौजदार मुलतफितखान याच्या पत्रावरून असदखानानें अर्ज केला कीं, 'दक्षिणेंत नेमलेला सीवाचा भाऊ माणकोजी यास धोलपूर परगण्यांतील कांहीं गांवांतून तनखा मिळतो. याच्या गुमास्त्यानें काजीच्या शिक्क्यासह लिहून दिलें कीं, प्रजा योग्य तो पैसा देत नाही, म्हणून स्वारी करून लोक व जनावरें यांना ताब्यांत ध्यावें. परंतु मी हुकुमाशिवाय लूट करूं शकत नाहीं.' हुकूम झाला कीं, लूट करावी.

१९७

जु. २४ जवळ ३ गुरु. } سیاہم اخبارات دربار معلے
} ماه جمادی الاول ۳ منہ
} يوم الخمس سنہ ۲۲ { ش. १६०३ ज्येष्ठ शुद्ध ५
} इ. १६८१ मे १२

از نوشتہ امانت خان دیوان دکن بعرض رسید کہ در باب مرمت اورنگ آباد حکم شدہ بتاکید مرمت نماید چنانچہ در دو سال خواهد شد ہر چہ امر شود حکم شدہ بخان مذکور بنویسد کہ زود مصالح و اجورہ داران سربراہ نمودہ مرمت قلعم نماید —

...८...

दक्षिणचा दिवाण अमानतखान याच्या लिहिण्यावरून समजलें कीं. किल्ले औरंगाबादेच्या बाबत हुकूम झाला कीं, काळजीपूर्वक दुरुस्ती करावी, हिला दोन वर्षे लागतील. हुकूम व्हावा, हुकूम झाला कीं, खान मजकुरास लिहावें कीं, सामान व गवंडी यांना लवकर पाठवून देऊन किल्ल्याची दुरुस्ती करावी.

१९८

जु. २४ जवळ ४ } सियाह اخبارत दरबार मेल्ले { श. १६०३ ज्येष्ठ शुद्ध ६
शुक्र. } माह جمادی الاول २ मंम { इ. १६८९ मे १३
} يوم الجمعة جلوس سنہ ۲۲

عرضداشت خانہاں بہادر بداک چوکی آمدہ بمعرفت لطف اللہ
خان بنظر گذشت معروضداشتہ بود کہ فوج غنیم براے تاخت نواحی
اورنگ آباد آمدہ بود چنانچہ مظفر خان داد و رنمست خان و
داود خان وغیرہ بندہاے بادشاہی سواری نمودہ در آنجا رسیدہ
جنگ واقع شدہ چنانچہ قریب یک ہزار پانصد کس از مقہوران
بہ اقبال حضرت بقتل رسانیدہ و بسیاری زخمی نمودہ ہزیمت
دادہ فتح بادشاہی شدہ و آنچہ مناع بتاراج بردہ بود پس گرفتہ
و متمردان گریختہ رفتند و مظفر خان بمعہ فوج عقب آنها نمودہ
و آنچہ بندہاے بادشاہی تردد نمودہ و زخمی شد مفصل از
روے واقعہ بعرض اشرف خواہد رسید۔

खानजहान बहादुराचा अर्ज ढाकचौकीने आला. लुत्फुल्लाहखानाच्या मार्फतीने नजरेखालून गेला. लिहिलें होतें कीं, गनिमाची फौज औरंगाबादेच्या भोंवतालचा प्रदेश लुटण्यासाठीं आली होती. म्हणून खानाजाद मुजफ्फरखान, रणमस्तखान, दाऊदखान वगैरे बादशाही लोक स्वार होऊन तेथें पोहोचले. लढाई झाली, बादशाही सुदैवानें यांनीं शत्रूचे पंधराशें लोक मारले व अनेकांना जखमी केले. त्यांनीं पळ काढला. बादशाही फते झाली. त्यांनीं लुटलेलें सामान परत आणलें. शत्रूचे लोक पळून गेले. मुजफ्फरखानानें फौजेसह त्यांचा पाठलाग केला. जे बादशाही लोक जखमी झाले व ज्यांनीं कष्ट केले त्यांबद्दलचा संपूर्ण अर्ज बादशाहाकडे पोचेल.

१९९

जु. २४ जवळ ५ } सियाह اخبارत दरबार मेल्ले { श. १६०३ ज्येष्ठ शुद्ध ७
शनि. } माह جمادی الاول ५ मंम { इ. १६८९ मे १४
} يوم السبت سنہ ۲۲

करतों कीं, मला सदरच्या हुद्यावरती चाकरींत नेमाल, किंवा हुजुरास बोलवाल. काबूलची किल्लेदारी मला मान्य नाही. बादशाहानें तें मान्य करून पूर्वीप्रमाणें बहाल फर्माविलें. राजा मांधाता यास एक हजार जात व नऊशें दुघोडी स्वार एवढी मनसब होती. पैकीं आठशें स्वारांतून चारशें स्वार गोरबंदासाठीं सशर्त व चारशें स्वार बिनशर्त होते ते बादशाही इतराजीमुळे कमी केले.

२०२

जु. २४ जवल १२ शनि. } $\left. \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ جمادی الاول ۱۲ منہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۴} \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} \text{श. १६०३ ज्येष्ठ शुद्ध १४} \\ \text{इ. १६८१ मे २१} \end{array} \right\}$

اہتمام خان عرض نموده کہ در باب دیہی چند زمیندار معزول منور پور حکم شد کہ اگر مسلمان شود بہتر و الا نہ بکشند چنانچہ مشار الیم التماس دارد کہ اگر زمینداری بحال شود مسلمان می شویم جواب دادیم اگر خلاصی جان خود می خواہد مسلمان شود و زمینداری آنجا نمی دہند راضی نہ شدہ ہر گاہ برائے کشتن برده مسلمان می شود حکم شد کہ مسلمان نماید۔

इहतमामखानानें अर्ज केला तो असा— मनोहरपूरचा काढून टाकलेला जमीनदार देवीचंद याबाबत हुकूम झाला आहे कीं, तो मुसलमान झाला तर ठीक; नाहीतर त्यास मारून टाकावें. परंतु देवीचंदानें विनंति केली आहे कीं, 'जमीनदारी बहाल केली तर मी मुसलमान होईन.' मी उत्तर दिलें कीं, तुला आपला जीव पाहिजे असेल तर मुसलमान हो; तेथील जमीनदारी तुला मिळत नाही. ठार मारण्यासाठीं नेलें तेव्हां तो मुसलमान होण्यास तयार झाला. हुकूम झाला कीं, मुसलमान करावें.

२०३

जु. २४ जवल १२ शनि. } $\left. \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ جمادی الاول ۱۲ منہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۴} \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} \text{श. १६०३ ज्येष्ठ शुद्ध १४} \\ \text{इ. १६८१ मे २१} \end{array} \right\}$

الہام اللہ خان تعینات دو ہزار پانصدی ذات یک ہزار پانصد سوار منجملم ہفت صد سوار دو اسپہ سرافراز شدہ ہوں بموجب شکوۃ خان جہان بہادر پانصدی ذات کم نموده بعرض رسید خان جہان بہادر سی و ہفت لک دام جاگیر خان مذکور تغیر نموده است ہر چہ امر شود منظور فرمودند۔

दक्षिणेंत नेमलेला इल्हामुल्लाहखान पंचवीसशें जात, पंधराशें स्वार, पैकीं सातशें स्वार दुघोडी असा मानकरी होता. खानजहान बहादुराच्या तक्रारीनुसार त्याचे पांचशें जात कमी केले. अर्ज आला कीं, खानजहान बहादुरानें खान मजकुराची सदतीस लाख दामाची जागीर काढून टाकली. हुकूम व्हावा. बादशाहानें मान्य केलें.

२०४

जु. २४ जवळ १३ रवि. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०३ ज्येष्ठ शुद्ध १५
 } ماه جمادی الاول ۱۳ منہ { इ. १६८१ मे २२
 } يوم الاحد سنہ ۲۲

در باب رنمست خان و غیرہ تعینات دکن حکم شدہ کہ خلعت
عائده نمایند اہتمام خان عرض نمود دینی چند منوہرپوری
مسلمان شد حکم شدہ کہ بر قلعہ رنہپور بفرستند حمید الدین
کہ در جنگ سنبھاجی پسر سیوا مقہور تردد نمودہ بودند بنا بران
بموجب نوشتہ خان جهان بہادر اضافہ فرمودند لودی خان
تہانہ دار گلشن آباد حمید بیگ کیرت سنگم ولد راو کرن راو
محکم سنگم راجہ جسونت سنگم بوندیلہ دلپت ولد شو بہرن مرزا
بیگ سید عنایت اللہ ولد سعادت —

दक्षिणेंत नेमलेल्या रणमस्तखान वगैरेबाबत हुकूम झाला कीं, प्रत्येकास स्वतंत्र खिलत द्यावी. इहतमामखानानें अर्ज केला कीं, दैवीचंद मनोहरपुरी मुसलमान झाला. हुकूम झाला कीं, त्यास रणथंबोरच्या किल्ल्यास पाठवावें. खानजहान बहादुराच्या लिहिल्याप्रमाणें सीवाचा मुलगा संभाजी याजबरोबर झालेल्या लढाईत हमीदुद्दीनानें कष्ट घेतले; म्हणून हमीदुद्दीनास वाढ फर्माविली. गुलशनाबादेचा ठाणेदार लोदीखान, हमीदबेग, किरतसिंग वलद राव करण, राव मुहक्कमसिंग, राजा जसवंतसिंग बुंदेला, दलपत वलद शुभकरण, सय्यिद इनायतुल्लाह वलद सआदत [यांनाही वाढ दिली?]

२०५

जु. २४ जवळ १९ शनि. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०३ ज्येष्ठ वद्य ६
 } ماه جمادی الاول ۱۹ منہ { इ. १६८१ मे २८
 } يوم السبت سنہ ۲۲

بموجب نوشتہ حسن علی خان بہادر بعرض رسید کہ فدوی
بتخانہ اسلام آباد مسمار نمودہ متصل او یک موضع حسن پور آباد
نمودہ امیدواریم فرمان مرحمت شود حکم شود بدیند —

हसन अलीखान बहादुराचा अर्ज आला कीं, 'मी इस्लामाबाद येथील देऊळ पाडून टाकलें व त्याच्याच जवळ हसनपूर नावाचें गांव वसविलें आहे. आशा करतो कीं, कृपेचें फर्मान व्हावें.' हुकूम झाला कीं, फर्मान पाठवावें.

२०६

जु. २४ जवळ २३ बुध. } सियाह اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०३ ज्येष्ठ वद्य १०
माह جمادی الاول २३ मध् { इ. १६८१ जून १
युम الاربعہ سنہ ११

शहर بیگ گرز بردار عرض داشت خان جهان بہادر در جواب فرمان آورده بنظر گذرانیده و زبانی گرز بردار ظاہر شدہ کہ فدوی در برہانپور خبر یافتہ کہ اکبر ابتر بتاریخ ہشتم شہر حال از نواحی برہانپور شدہ بم سالہر رسیدہ بود بملک سیوا مقہور رفتہ باشد ۳ صد روپیہ و خلعت خان جهان بہادر خدمتنامہ بم گرزدار مذکور دادہ بود بعرض رسید حکم معاف شدہ -

بم اسد خان فرمودند کہ حسب الحکم بم امیرالامرا صوبہ دار بنگالہ بنویسد کہ بتخانہ باسم جگناتہ- واقع اودیسہ را مسمار سازد - مکرم خان عرض نمود کہ عزیز بیگ گرز بردار را انروہ سنگم پسر را و بہا و سنگم متوفی خلعت و یک راس اسب و ہزار روپیہ خدمتنامہ دادہ ہر چہ امر شود معاف نمودہ فرمودند کہ گرز بردار مذکور را تعیین نماید کہ راو مذکور را بدکن رسانیدہ رسید بمہر خان جهان بہادر گرفتہ بحضور بیاید -

बादशाही फर्मानास उत्तरादाखल दिलेली खानजहान बहादुराची अर्जदास्त शहरबेग गुर्जबर्दारानें आणून नजरेखालून घातली. त्यानें तोंडीं सांगितलें कीं, 'मला बुर्हानपुरात खबर मिळाली कीं, अकबर बुर्हानपुराजवळ असतां तेथून निघून चालू महिन्याच्या आठ तारखेस सालहेरीस पोचला. पुढें सीवाच्या देशांत गेला असावा.' खानजहान बहादुरानें तीनशें रुपये व खिल-अत असा खिदमताना गुर्जबर्दारास दिला. तो माफ केल्याचा हुकूम झाला.

असदखानास हुकूम झाला कीं, ओढियांतील जगन्नाथाचें देऊळ पाडून टाकण्याबद्दल बंगालचा सुभेदार अमीरुलउमरा यास हस्बुलहुकूम लिहावा. मुकर्रिमखानानें अर्ज केला कीं, स्व. राव भाऊसिंगाचा मुलगा अनिरुद्धसिंग यानें अझीझबेग गुर्जबर्दारास खिलअत, एक घोडा व एक हजार रुपये खिदमताना दिला. हुकूम व्हावा. तो माफ करून हुकूम दिला कीं, या

गुर्जबर्दारानें राव मजकुरास दक्षिणेंत पोहोंचवून व खानजहान बहादुराच्या शिब्याची पावती घेऊन हुजुरास यावें.

२०७

जु. २४ जवळ २६ शनि. } सियाह अखबारत दरबार मेल्ले
 } माह جمادی الاول २५ मने
 } يوم السبت سنہ ۲۴ { श. १६०३ ज्येष्ठ वद्य १३
 { इ. १६८१ जून ४

बमوجب نوشتہ کارطلب خان متصدی سورت بعرض رسید کم
 بندہ را حکم شدہ بود کہ اخبار مکہ معظمہ وغیرہ معروض داشتہ
 باشد بنابران معروض داشتہ شد کہ بتاریخ غره جمادی الاول
 سنہ ۲۴ دو منزل جہاز بندر ذوقار وغیرہ آمدہ در جہازات
 مذکور نوشتجات و کلاے سوداگر و تاجراتی (ناخدائے؟) جہازات
 وغیرہ چندہ بدین مضمون رسید تمام خلق اللہ ہم حج مکہ معظمہ
 رسیدند بتاریخ بیست دویم شہر ذی الحجہ از مکہ معظمہ قافلہ روانہ
 شدہ چنانچہ نصف قافلہ بیرون رفتہ و نصف قافلہ در شہر ماندہ
 بود کہ باران و طوفان بسیار شدہ و آب از زیر زمین برآمدہ
 و خانہائے بسیار انداخت قریب دو ہزار کس را آب برد حرم
 محرم بمرتبہ سیراب شدہ آب از دروازہ کعبہ گذشتہ نزدیک بکرتہ
 از غلاف کعبہ رسید منبر و مقام ابراہیم ہم پنهان شدہ و پنجاہ و
 شصت کس در حرم شریف غرق شدہ در حینی کہ مکان مولودالذبی
 از قدیم الایام بود در طوفا [ن*] سیل از یدخ برآمدہ نزدیک
 حویلے شریف مکہ معظمہ رسید حقایق معارف آگاہ شیخ یحیٰ از
 مدینہ منورہ ہم مکہ معظمہ آمدہ سکونت گرفتند چون بندر جیدہ اب
 ندارد امسال خوندکار روم یک لک روپیہ ابراہیمی فرستاد از
 مکہ معظمہ تابند [ر*] جیدہ اب نہر جاری نمایند بعد معروض
 فرمودند از خواست الہی چارہ نیست —

सुरतेचा मुतसद्दी कारतलबखान यानें कळविलें तें असें—मला मक्केकडील
 बातमीबद्दलचा अर्ज करावा म्हणून हुकूम झाला होता. त्याप्रमाणें १ जवळ
 जु. २४ ला दोन जहाजें बंदरांत आलीं. त्यांतील व्यापाऱ्यांच्या प्रतिनिधींनीं
 लिहिलें कीं, 'सर्व लोक हजसाठीं मक्केंत पोहोंचले. ता. २२ जिल्हेजला
 लोकांचें एक टोळकें मक्केहून परत निघालें. त्यांपैकीं निम्मे लोक शहराबाहेर

गेले व निम्मे लोक शहरांत राहिले. इतक्यांत पाऊस व मोठें वादळ झालें. पाणी जमिनीखालून वरती आलें, बरीचशीं घरे पडलीं, जवळजवळ २००० लोक पाण्यांत वाहून गेले. मक्केची पवित्र जागा पाण्याखालीं भिजून पाणी काव्यांच्या दरवाज्यांतून आंत शिरून काव्याच्या गलेफा (छता) पर्यंत पोचलें. इब्राहीमाचें ठिकाण व मिंबर पाण्याखालीं बुडालीं. पन्नाससाठ लोक पवित्र-स्थानांतील पाण्यांत बुडाले. नबीचें घर पुरामध्यें मुळापासून निघून आलें व मक्केतील पवित्र हवेलीपाशीं पोहोंचलें. शेख यह्या मदीनेहून मक्केस आल्याची बातमी खरी आहे. तो तेथें राहिला आहे. जेद्दा बंदरांत पाणी नाहीं. रूमच्या सत्ताधाऱ्यानें एक लक्ष इब्राहीमी रुपये पाठविले. मक्केपासून जेद्दा बंदरापर्यंत पाण्याचा पाट सुरू करावा हा त्याचा हेतू. हुकूम झाला कीं, परमेश्वरी इच्छे-पुढें इलाज नाहीं.

२०८

जु. २४ जवळ २७ रवि. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ {
 } ماہ جمادی الاول ۲۷ سنہ ۱۰۶۰ { श. १६०३ ज्येष्ठ वद्य १४
 } يوم الاحد سنہ ۲۳ { इ. १६८९ जून ५

دیوی داس کہتری قانونگوی کلانور ہمراہ شیخ عبد اللہ مولوی بامید منصب آمدہ مسلمان شدہ خلعت دادند لطف اللہ خان عرض نمودہ کہ محمد امین خان خط نوشتہ کہ اکبر ابتر از دریائے فرودہ رفتہ و سید محمود خان متعاقب رفتہ بود برگشتہ آمدہ در بروہ از احمد آباد چہل کروہ آمدہ داخل شدہ سید محمود خان ہزاری نہصد سوار و اسیر کم فرمودند —

कलानूरचा कानूनगोई देवीदास खत्री हा मौलवी शेख अब्दुल्लाहबरोबर मनसबेच्या अपेक्षेनें येऊन मुसलमान झाला. त्यास खिलअत दिली. लुत्फुल्लाह-खानानें अर्ज केला तो असा — मुहम्मद अमीनखानानें लिहिलें आहे कीं, 'अकबर नर्मदा पार करून गेला. सय्यिद महमूदखान पाठलागास गेला होता. तो अहमदाबादेपासून चाळीस कोसांवर असलेल्या बडोद्यास परत आला.' सय्यिद महमूदखान यास एक हजार जात व नऊशें दुघोडी स्वार अशी मनसब होती. बादशाही अवकूपेमुळें त्याचे दुघोडी शंभर स्वार कमी केले.

२०९

जु. २४ जवळ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ {
 } ماہ جمادی الاول } श. १६०३ ज्येष्ठ
 } ... سنہ ۲۳ ... يوم ... { इ. १६८९ मे-जून

سید عبدالعزیز چار صدی ذات ہفتاد سوار سرافراز است بموجب تجویز خانجہان بہادر قلعہ داری ماہور مقرر نمودہ سی ۳۰ سوار اضافہ فرمودند عرض داشت خانجہان بہادر بذاک چوکی آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ بتاریخ ہفتم شہر حال اکبر ابتر بہ سالہیر رسید و مردم سنہاجی جای دادہ بنابران فدوی جمعیت برائے محاصرہ تعین نمودہ بت خانہ بر آوردہ مستعد شدیم برائے دستگیر نمودن اکبر ابتر سواری خواہم کرد بعد مطالعہ فرمودند کہ فوجداران آن ضلع کوتاہی نمودہ چنانچہ مردم ہمراہ اکبر ابتر کم بودند ہمون جا دستگیری شدہ —

चारशें जात व सत्तर स्वार एवढी मनसब असलेला सय्यिद अब्दुल अझीझ यास खानजहान बहादुराच्या तजविजीनें माहूरच्या किल्लेदारीवर नेमलें व तीस स्वारांची वाढ केली. खानजहान बहादुराची अर्जदास्त डाक चौकीनें आली ती नजरेखालून घातली. अर्ज आहे कीं, या महिन्याच्या ७ तारखेस अकबर सालहेर येथें पोहोंचला. संभाजीच्या लोकांनीं त्यास आश्रय दिला. तेव्हां मी माझी जमेत वेढा घालण्यासाठीं नेमून एक मंदिर मोडलें व तयार होऊन अकबरास पकडण्यासाठीं स्वार होणार होतो. हुकूम झाला कीं, त्या जिल्ह्यांतील फौजदारांनीं कुचराई केली. एरवी अकबराबरोबर थोडे-सेच लोक होते. ते तेथेंच पकडले जाते.

२१०

जु. २४ जवल २९ } سیاہم اخبارات دربار معل }
 मंगळ. } माہ جمادی الاول ۲۹ سنہ }
 } یوم الثالث سنہ ۲۲ }
 { ش. ۹۶۵۳ आषाढ शुद्ध २
 { इ. १६८१ जून ७

بموجب عرض داشت راجہ دیپی سنگم بوندیلم قلعہ دار ملہیر بعرض رسید کہ فدوی خبر یافتہ کہ اکبر ابتر درین نواحی می آید بنابران خان زاد را مع جمعیت تعین نمودہ ہرگاہ رفتہ افواج بظہور آمدہ می خواست کہ مقابلہ نمایند مردم افواج ظاہر نمودہ کہ ما مردم بندہای بادشاہی اند خان جہان بہادر برائے تنہیم مردم غنیمت تعین نمودہ بنابران خان زاد آنها را گذاشتہ مقابلہ نہ کردہ درین ضمن بعد چہار گہری یک صد پنجاہ کس شتر سوار وغیرہ نمایان شدند از آنها مقابلہ نمودہ از خانزاد جنگ واقع شدہ بسیار کس را قتل رسانیدہ باقی گریختہ رفت بیست کس

دیگر خدمت گار اکبر ابتر دستگیر نموده از نزد او یک دست
شمشیر و یک نیم آستین و یک ابتر برآمده او ظاهر می نماید
کم اکبر ابتر رفتہ بنا بران او را بجان کشتہ فرمودند کہ مجرای
او شدہ مراتب راجع مذکور بعرض رساند —

मुल्हेरचा किल्लेदार देवीसिंग बुंदेला यानें अर्ज केला तो असा —
अकबर या भागांत येत आहे अशी मला बातमी मिळाली; म्हणून खानजाद्यास
जमेतीसह नेमून गेलों. तेव्हां फौजा दिसावयास लागल्या. त्यांशीं सामना
करावा असा विचार केला. फौजेतील लोकांनीं सांगितलें कीं, आम्ही बादशाही
लोक आहों, आम्हांस खानजहान बहादुरानें गनिमास तंबी देण्यासाठीं नेमलें
आहे. म्हणून खानजाद्यानें त्यांस जाऊ दिलें; सामना केला नाहीं. नंतर चार
घटका गेल्यावर दीडशें सांडणीस्वार वगैरे दिसले. त्यांशीं सामना दिला.
बऱ्याचशा लोकांना मारलें. बाकी पळून गेले. अकबराचे व इतर वीस सेवक
कैद केले. त्यांजवळ एक तलवार व एक निमास्तीन सांपडलें. त्यांपैकीं एका
इसमानें सांगितलें कीं, अकबर गेला. तेव्हां त्याला जिवें मारलें. हुकूम झाला
कीं, मान्य आहे. राजा मजकुराच्या मनसबीबद्दल अर्ज करावा.

२११

जु. २४ जखर २ } سیاهم اخبارات دربار معلے
बुध (जं. गुरु). } माہ جمادی الثانی ۲ منہ
} يوم الاربع سنہ ۲۴ { ش. १६०३ आषाढ शुद्ध ४
} इ. १६८१ जून ९

کلیان کنور ہمشیرہ راو جگت سنگھ منوہر پوری مسلمان شد
جمیل النساء بیگم خطاب و دو صد روپیہ در ماہ سرافراز فرمودند —

राव जगतसिंग मनोहरपुरी याची बहीण कल्याणकुंवर मुसलमान
झाली. तिचें जमीलुन्निसा बेगम असें नांव ठेविलें व तिला दरमहा दोनशें रुपये
देण्याचा हुकूम झाला.

२१२

जु. २४ जखर ३ } سیاهم اخبارات دربار معلے
शनि (जं. शुक्र). } माہ جمادی الثانی ३ منہ
} يوم السبت سنہ ۲۴ { ش. १६०३ आषाढ शुद्ध ५
} इ. १६८१ जून १०

بعرض رسید کم میر محمد خان قلعہ دار پریندہ ہزار پانصدی
ذات ہزار پانصد سوار بود فوت شدہ بہ روح اللہ خان فرمودند
کم از نہ صدی بالا متعین صوبہ دکن سوائے قلعجات فہرست
بعرض رسانید —

अर्ज आला कीं परिंड्याचा किल्लेदार मीर मुहम्मदखान यास पंधराशें जात व पंधराशें स्वार एवढी मनसब होती. तो मरण पावला. रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, सुभे दक्षिणेंत किल्ले सोडून नऊशें स्वारांपेक्षां अधिक मनसब असलेल्या लोकांची यादी करून सांगावी.

२१३

जु. २४ जखर ६ मंगळ (जं. सोम). } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماه جمادی الثانی ۶ منہ
 } يوم الثالث سنہ ۲۴ { ش. १६०३ आषाढ शुद्ध ८
 { इ. १६८१ जून १३

ایرج خان صوبہ دار معزول برہانپور را خدمت قلعداری
 ظفر آباد عرف بدر از تغیر سید شیر خان ر ہمراہ خانجہان بہادر
 تعینات فرمودند —

बुर्हानपूरचा काढून टाकलेला सुभेदार ईरजखान यास जफराबाद उर्फ बीदरच्या किल्लेदारीवर, सय्यिद शेरखान याच्या जागी नेमिलें. हुकूम झाला कीं, सय्यिद शेरखानास खानजहान बहादुराबरोबर नेमलें आहे.

२१४

जु. २४ जखर ७ बुध (जं. मंगळ). } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماه جمادی الثانی ۷ منہ
 } يوم الاربع سنہ ۲۴ { ش. १६०३ आषाढ शुद्ध ९
 { इ. १६८१ जून १४

جانسپارخان را قلعہ داری پرینده از انتقال میر محمد خان
 نموده ہزاری پانصدی ذات ہفصد سوار بود ہزار سوار اضافہ
 مرحمت و قمرالدین خان ولد بختیارخان را قراول بیگی از
 تغیر جانسپار خان تجویز فرمودند —

ایرج خان قلعہ دار ظفرنگر عرف بدر دو ہزار پانصدی
 ذات دو ہزار سوار سرافراز بود ہزار سوار بشرط خدمت اضافہ
 فرمودند —

मीर मुहम्मदखानाच्या मृत्युमुळें जानसिपारखानास परिंड्याच्या किल्लेदारीवर नेमलें. त्यास पंधराशें जात व सातशें स्वार अशी मनसब होती. तींत एक हजार स्वारांची वाढ केली व जानसिपारखानाच्या बदलीमुळें कमुद्दीनखान वलद बख्तियारखान यास करावलबेगी केलें.

१३५

२२५

از واقع سورت بعرض رسید که چهار نفر نوکران سنبهاچی
پسر سیوا مقهور جهت خرید در سورت آمده بودند چنانچه کار
طلب خان متصدی سورت آنها را دستگیر نموده هر چه امر شود
حکم شده که بم خان مشارالیم بذریسد که اگر آنها مسلمان شوند
خلاص سازد و الا نه در قلعه محبوس دارد —

सुरतेच्या घटनांवरून समजलें कीं, 'सीवाचा मुलगा संभाजी याचे चार नोकर माल खरेदीसाठीं सुरतेस आले होते. त्यांना सुरतेचा मुतसद्दी कारतलब-खान यानें अटक केली. हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, खानास लिहावें कीं, जर ते मुसलमान होत असतील तर त्यांना सोडावें; नाहीं तर किल्ल्यांत कैद करून त्यांच्यावर लक्ष ठेवावें.

२१७

जु. २४ जखर ११ रवि (जं. शनि). } ^{سیاہم} { ^{ماه جمادی الثانی ۱۱} { ^{ش. १६०३ आषाढ शुद्ध १३}
 } ^{يوم الاحد سنہ ۲۴} { ^{इ. १६८१ जून १८}

از التماس جانسیار خان بعرض رسید در باب بنده حکم شده بود هرگاه جائے خدمت خواهند فرمود پانصدی ذات اضافه سرافراز خواهند فرمود الحال قلعہ داری پرینده مقرر نموده هزار سوار اضافه فرموده اند امیدواریم پانصدی ذات سرافراز شود فرمودند هزاری پانصدی ذات هزار سوار منجمہم بقصد سوار دوا سپہ بود پانصدی ذات دیگر اضافه فرمودند —

जानसिपारखानाचा अर्ज आला तो असा — माझ्या बाबतींत हुकूम झाला होता कीं, 'चाकरी फर्माविली जाईल तेव्हां पाचशें जातीची वाढ केली जाईल.' मला सध्या परिंड्याच्या किल्लेदारीवर नेमलें असून हजार स्वारांची वाढ फर्माविली आहे. आशा करितों कीं, पाचशें जात वाढ व्हावी. हुकूम झाला कीं, पंधराशें जात व हजार स्वार पैकीं सातशें स्वार दुघोडी होते, त्यांत पाचशें जातीची वाढ केली.

२१८

जु. २४ जखर १३ मंगळ (जं. सोम). } ^{سیاہم} { ^{ماہ جمادی الثانی ۱۳} { ^{ش. १६०३ आषाढ शुद्ध १५}
 } ^{يوم الثالث سنہ ۲۴} { ^{इ. १६८१ जून २०}

جانسیار خان را قلعہ داری پرینده موقوف نموده قلعہ داری ظفرآباد از تغیر سید شیر خان و سہراب خان را قلعہ داری پرینده رسید انور خان را قلعہ داری اوسم تغیر سہراب خان مقرر رسید شیر خان را ہمراہ خانچہاں بہادر تعینات نموده فرمودند کہ مراتب آنها بعرض رسانند —

२२४

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ श्रावण वद्य २
जु. २४ रज्जब १६ } माह रجب المرجب १५ मन्म { इ. १६८१ जुलै २२
सन्म २२

मीर محمد گرز بردار عرضداشت خانجہان بہادر جواب
فرمان آوردہ بنظر گذرانیدہ و سیصد روپیہ خد متانم یافتہ بود
معاف فرمودند و زبانی ظاہر شد کہ خان مذکور در مجلس خود
ظاہر نمودہ کہ اکبر ابتر بطرف تل کوکن سکونت گرفتہ و سنبہا جی
پسر سیوا مقہور بیست ہزار ہون دادہ و محمد قلی خان عرف
شیوجی (نیتوجی) وغیرہ مردم خود نزد اکبر ابتر گذاشتہ
ہندگان حضرت شایدہ خاموش ماندند —

मीर मुहम्मद गुर्जबदरानें फर्मानाच्या उत्तरादाखल खानजहान
बहादुराचा अर्ज आणला. तो नजरेखालून घातला. तीनशें रुपये खिंदमताना
मिळाला होता तो माफ फर्माविला. त्यानें तोंडीं सांगितलें तें असें— खान
मजकूर आपल्या बैठकींत सांगत होता कीं, ‘अकबर हा तळकोंकणाकडे रहात
आहे. सीवाचा मुलगा संभाजी यानें त्यास वीस हजार होन दिले असून मुहम्मद
कुली उर्फ शिवजी (नेतोजी) व आपले इतर लोक त्याजपाशीं ठेवले आहेत.’

२२५

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ श्रावण वद्य २
जु. २४ रज्जब १६ } माह رجب المرجب १५ मन्म { इ. १६८१ जुलै २२
सन्म २२

از فوشتہ راجہ دیپی سنگم ہوندیلم قلعہ دار مولہیر بعرض
رسید اول آنکہ سرانجام ذخیرہ توپخانہ مرحمت ہون حکم شد کہ
دیوان آنجا سرانجام دہد دویم آنکہ پانصد سوار فدوی بے تقصیر
کم شد بحال شوند منظور شد سویم آنکہ درگ سنگم خانہ زاد را جاگیر
عوض معاوضہ تذخواہ شود حکم شد کہ اسد خان بعرض رساند —

मुल्हेरचा किल्लेदार राजा देवीसिंग बुंदेला याच्या लिहिल्याखून समजलें
तें असें— (१) तोफखाना दिला जावा. हुकूम झाला कीं, तेथील दीवाण यानें
तो द्यावा. (२) कुठल्याही गुन्ह्याशिवाय माझे पांचशें स्वार कमी केले आहेत
ते बहाल व्हावे. तें मान्य झालें. (३) माझा मुलगा दुर्गसिंग यास तनख्या-
बद्दल जागीर द्यावी. हुकूम झाला कीं, असदखानानें त्याबाबत अर्ज करावा.

...९...

२२६

सिता { اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ श्रावण वद्य ३
 जु. २४ रज्जब १७ { माह رجب المرجب १७ { इ. १६८१ जुलै २३
 سنہ ۲۲

عبدالرحیم خان عرض نمود کہ رغبت (رہمست؟) خان ببنده خطی
 نوشت کہ مردم سنبها جی پسر سیوا مقہور جہت تا راج بطرف اندور
 وغیرہ آمدہ بود بنا بران خانجہان بہادر مظفر خان پسر خورن
 بندہ درگاہ وغیرہ جمعیت براو تعیین نمودہ مفسدان از آنجا گریختہ
 بندہ ہا بیست و پنج کزوہ تعاقب نمودہ —

अब्दुरहीमखानानें अर्ज केला तो असा-रघबत (रणमस्त) खानाचें मला
 पत्र आलें कीं, सीवाचा मुलगा संभाजी याचीं माणसें अंदूर वगैरे उद्ध्वस्त
 करण्यासाठीं त्या बाजूस आलीं होतीं. तेव्हां खानजहान बहादुरानें त्याचा
 धाकटा मुलगा मुजफ्फरखान व इतर बादशाही लोक त्यांजवर नेमले. शत्रूचे
 लोक तेथून पळून गेले. बादशाही लोकांनीं त्यांचा पंचवीस कोसांपर्यंत
 पाठलाग केला.

२२७

सियाह { اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ श्रावण वद्य ३
 जु. २४ रज्जब १७ { माह رجب المرجب १७ { इ. १६८१ जुलै २३
 रवि (जं. शनि). { يوم الاحد سنہ ۲۲

عبدالرحیم خان عرض نمود کہ رہمست خان بہ بندہ نوشتہ
 کہ مردم سنبها جی پسر سیوا مقہور جہت تا راج بطرف اندور
 وغیرہ آمدہ بود بنا بران خانجہان بہادر مظفر خان پسر خورن و
 بندہ درگاہ وغیرہ جمعیت براو تعیین نمودہ مفسدان از آنجا گریختہ
 بیست پنج کزوہ عقب نمودہ در کوتل دہرہمپور مفسدان مقابلہ
 نمودہ جنگ واقع شدہ بسیار از مردم (متمردان) بقتل رسانیدہ
 و شکست دادہ بیست ہزار بند و مویشی انہا تاخت نمودہ میبرد
 بندہا می بدست آوردہ و نشان نقارہ و صلاح مفسدان را آوردہ
 امیدوار رعایت است حکم شدہ مجری او شد امیدوار باشد —

अब्दुरहीमखानानें अर्ज केला तो असा-रणमस्तखानानें मला पत्र लिहिलें
 कीं, 'सीवाचा मुलगा संभाजी याचे लोक लूटमार करण्यासाठीं अंदूर वगैरे

कडे आले होते. म्हणून खानजहान बहादुराने त्याचा धाकटा मुलगा मुजफ्फर-खान याजबरोबर बादशाही लोकांना नेमले. तेव्हां शत्रू तेथून पळून गेला. त्यांचा पंचवीस कोस पाठलाग केला. धर्मपूरच्या पठारावर शत्रूची लढाई झाली. शत्रूचे बरेच लोक वीस हजार बंदी व जनावरे लुटून नेत असता बादशाही लोकांनी ती सोडवून परत आणिली. तसेच निशाण, ढोल व शत्रूची हत्यारे मिळाली. कृपेची आशा करतो. हुकूम झाला की, त्याचे म्हणणे पसंत आहे.

२२८

सिता { اخبارات دربار معل { श. १६०३ श्रावण वद्य ७
जु. २४ रज्जब २१ { माہ رجب المرجب २१ سنہ ۱۰۲۲ { इ. १६८१ जुलै २७

محمد يوسف بیوتات سرکار شهر بانورا میر سامان سرکار
مذکور نیز مقرر فرمودند دیروز یک گہری شب گذشتہ نکاح
شاه محمد اعظم شاه با شهر بانو دختر عادل خان بیجاپوری
قاضی شیخ الاسلام در مسجد خاص خواندہ یک لک روپیہ
بستم —

शहरबानूच्या घरखर्चाचा (बुयूतात) अधिकारी मुहम्मद युसुफ यास सरकारचा मीर सामा नेमल्याचा हुकूम झाला. काल एक घटका रात्र झाल्या-नंतर मुहम्मद अजमशाहाचा आदिलखान बिजापुरी याची मुलगी शहरबानू हिजबरोबर काझी शेखुलइस्लाम याने खास मशिदीमध्ये निका लावला. एक लाख रुपयांच्या मोहरा लग्नानिमित्त पाडल्या.

२२९

जु. २४ रज्जब २१ { سیاه اخبارات دربار معل { श. १६०३ श्रावण वद्य ७
मंगळ (जं. बुध). { माہ رجب المرجب २१ سنہ ۱۰۲۲ { इ. १६८१ जुलै २७
(?) يوم الثالث سنہ ۱۰۲۲

میر محمد گرزبدرار عرضداشت خانجہان بہادر از جواب
فرمان آورد بنظر گذرانید و ۳ سید روپیہ خدمتانیہ یافتہ بود
معاف فرمود و زبانے ظاہر شدہ کہ خان مذکور در مجلس خود
ظاہر میں نماید کہ اکبر ابتر بطرف تل کوکن سکونت گرفتہ و سنبھا جی
پسر سیوا مقہور بیست ہزار ہون دادہ و محمد قلے خان عرف
نیتوجی وغیرہ مردم خود نزد اکبر ابتر گذاشتہ بندگان حضرت
شنیدہ خاموش ماندہ —

मीर मुहम्मद गुर्जबदारानें फर्माणाच्या उत्तरादाखल खानजहान बहादुराचा अर्ज आणला तो नजरेखालून घातला. तीनशें रुपये खिदमताना मिळाला होता तो माफ फर्माविला. गुर्जबदारानें तोंडीं सांगितलें तें असें—
[ले. २२४ प्रमाणें*]. बादशाह ऐकून गप्प बसला.

२३०

सिता { سیاه اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०३ श्रावण वद्य १३
जु. २४ रज्जब २६ { ماه رجب المرجب ۲۶ سنہ ۲۴ } इ. १६८९ ऑगस्ट ९

از واقعہ دکن بعرض رسید کہ ہر گاہ سرافراز خان از این جا فراری شد خانجہان بہادر متاع خان مشارالیم را ضبط نمودہ و مردمان را در قید نگاہ داشتہ ہم اسد خان فرمودند کہ ہم خانجہان بہادر بنویسد او بحضور میباید باید کہ مردمان او را خلاصی نمودہ متاع ضبط نمودہ واپس بدہند عرضداشت خانجہان بہادر و محمد مہدی حاجب معزول بیجاپور ہدای چوکی آمدہ بنظر گذشت —

[दरखनच्या घटनापत्रावरून समजलें तें असें— सराफराझखान येथून फरारी झाल्यावर, खान जहान बहादुरानें उपर्युक्त खानाचें सामान जप्त केलें व त्याच्या लोकांना कैद केलें. असदखानास हुकूम झाला की, 'खानजहान बहादुरास लिहावें की, 'तो हुजूर येत आहे तेव्हां त्याच्या लोकांना सोडून देऊन मालमत्ता जप्त केली आहे ती परत करावी'.] खानजहान बहादूर व विजापूरचा काढून टाकलेला हेजीब मुहम्मद महदी यांचे अर्ज डाक चौकीने आले ते नजरेखालून घातले.

[चौकटी कंसांतील आशय देणारा अखबार बिकानेर संग्रहांतही आहे*]

२३१

सिता { سیاه اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०३ श्रावण वद्य १४
जु. २४ रज्जब २७ { ماه رجب المرجب ۲۷ سنہ ۲۴ } इ. १६८९ ऑगस्ट २
बुध (जं. मंगळ). { يوم الاربعہ سنہ ۲۴ }

اشرف خان عرض نمودہ کہ محمد شریف خویش ملا احمد بیجاپوری التماس دارد اگر بندہ را فوجداری و دیوانی و امینی رام گدہ واقع دکن مقرر شود بعد میدہم کہ در پنج سال بجمع قابل (کمال) برسانم و اگر نرسانم از محصول جاگیر خود جواب

نمایم حکم شد کہ اسد خان حقایق مشارالیم دریافت بعرض رسانده
ہری پنڈت داروغہ ہرکارہ ہے واقعہ دکن اصل صدی ذات
اضافہ پنجاہی ذات —

अश्रफखानानें अर्ज केला तो असा—मुल्ला अहमद विजापुरीचा नातेवाईक
मुहम्मद शरीफ यानें विनंति केली कीं, जर मला दरखनमधील रामगडची
फौजदारी, दिवाणी व अमीनी नेमून दिली तर मी असें वचन देतो कीं, पांच
वर्षांमध्ये जास्तीत जास्त वसूल करून दाखवीन. असें झालें नाहीं तर माझ्या
जहागिरीतून तो देईन. हुकूम झाला कीं, असदखानानें उपर्युक्ताबद्दल चौकशी
करून अर्ज करावा. दरखनच्या बातमीदारांचा प्रमुख हरि पंडित यास शंभर
जात एवढी सनसब होती. तींत ५० वाढ फर्माविली.

[याच आशयाचा अखबार बिकानेर संग्रहांत आहे*]

२३२

सिता } اخبارات دربار معلے { श. १६०३ श्रावण वद्य ३०
जु. २४ रज्जब २८ } माہ رجب المرجب २८ منہ { इ. १६८९ ऑगस्ट ३
गुरु (जं. बुध). } يوم الخميس سنہ २२

د ییچند مذکور پوری تعینات دکن حسب التماس قاضی شیخ
الاسلام اصل دو صدی اضافہ پنجاہی محمد علی خان عرض نمود
کہ یک لک روپیہ اشرفی وغیرہ رانا جی سنگم در جزیرہ بشاہزادہ
محمد اعظم شاہ پیشکش گذرانیدہ بود —

दरखनमध्ये नेमलेला दीपचंद मनोहरपुरी यास काझी शेखुलइस्लाम
याच्या विनंतीवरून त्याच्या मूल २०० मध्ये ५० वाढ फर्माविली. मुहम्मद
अलीखानानें अर्ज केला कीं, राणा जयसिंगानें जिजयाबाबत एक लक्ष
रुपयांच्या अश्रफ्या मुहम्मद अजमशाह यास भेट दिल्या.

२३३

सिता } اخبارات دربار معلے { श. १६०३ भाद्रपद शुद्ध ७
जु. २४ शाबान ५ } माہ شعبان المعظم ५ منہ { इ. १६८९ ऑगस्ट १०
बुध. } يوم الاربع سنہ २२

بہ اسد خان فرمودند کہ حسب الحکم ہم کار طلب خان متصدی
سورت بنویسد کہ آنچہ خزانہ آنجا موجود باشد تعیناتیان دکن را
تسخواہ نموده ہرگاہ جمعیت خانجہان بہادر بیاید روانہ سازد —

असदखानास हुकूम झाला कीं, सुरतेचा मुतसद्दी कारतलबखान यास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, 'तेथें खजिना आहे त्यांतून दख्खनमधें नेमलेल्या लोकांचा पगार द्यावा व उरलेला खानजहान बहादुराची जमेत येईल तेव्हां ती-बरोबर पाठवावा.

२३४

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ भाद्रपद शुद्ध १२
जु. २४ शबाबान १० } माہ شعبان المعظم १० म्ह } इ. १६८१ ऑगस्ट १५
सोम. } يوم الاثنين سنہ १०

يعقوب بیگ گرز بردار فرمان در باب قلعه داری اوسر بنام
سید انورخان و فرمان قلعه داری پرینده بنام سہراب خان برده
بود رسانیده عرضداشت آورده بنظر گذرانیده بعرض رسانید کہ
سر صد ہشتاد روپیہ خدمتائے یافتہ اند معاف فرمودند خدمت
تجویز امیر خان مقرر فرمودند کمال بیگ گرزدار فرمان بخانجہان
بہار رسانیده موافق حکم نقشہ صوبہ دکن آورده بنظر گذرانیده
یک صد پنجاہ روپیہ خدمتائے یافتہ معاف فرمودند —

याकूबबेग गुर्जबर्दारानें औशाच्या व परिडिंचाच्या किल्लेदारीबाबत अनुक्रमें सय्यिद अन्वरखान व सुहराबखान यांच्या नांवें फर्मानें नेलीं होतीं तीं पोहोचवून त्यांनीं दिलेले अर्ज नजरेखालून घातले. त्यानें अर्ज केला कीं, 'तीनशें ऐशी रुपये खिदमताना मिळाला आहे.' तो माफ केला. त्यास अमीर-खानाच्या चाकरींत राहण्याचा हुकूम झाला. कमालबेग गुर्जबर्दारानें खानजहान बहादुरास फर्मान पोहोचविलें. हुकुमाप्रमाणें दख्खनच्या सुभ्याचा नकाशा आणून नजरेखाली घातला. त्यास दीडशें रुपये खिदमताना मिळाला होता तो माफ केला.

२३५

सिता } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ भाद्रपद शुद्ध १३
जु. २४ शबाबान ११ } माہ شعبان المعظم ११ म्ह } इ. १६८१ ऑगस्ट १६
मंगळ. } يوم السبت سنہ ११

محمد عاقل گرز بردار وغیرہ دو نفر گرز بردار فرمان بنام
خانجہان بہار بوعده بیست سر روز برده بود رسانیده جواب آن
عرضداشت آورده بنظر گذرانیده بمطالع خاص در آورده پیش
خود نگاہ داشتہ و زبانی گرزدار بعرض رسید کہ اکبر ابتر در قلعه

पाली متصل قلعہ مہولی تعلق سنہا جی پسر شیوا مقہور سکونت
گرفتہ دو صد سوار و ہشت صد پیادہ ہمراہ دادہ و دیگر جمعیت
نگاہ میداشت و مردم بسیار رجوع شدہ بودند کہ این خبر پسر
شیوا شنیدہ گفتہ فرستان اگر جمعیت فراہم می نماید بملک دیگر
برود و الا نہ ہمین طور در ملک فدوی گذران نمایند و مردم کہ
رجوع آوردہ بودند آنہا را مانع نمودہ شصت ہون روز مرہ
سنہا جی پسر شیوا اکبر ابتر را از طرف مقور نمودہ است سہ صد
روپیہ گرز برداران خدمتانیہ یافتہ بودند بعرض رسید معاف
فرمودند —

मुहम्मद आकिल वगैरे दोन गुर्जबर्दारांनीं खानजहान बहादुराच्या नांवाचें फर्मान २३ दिवसांत नेऊन पोहोंचविलें. उत्तरादाखल त्याचा अर्ज आणला तो नजरेखालून घातला व जवळ ठेवला. गुर्जबर्दारांकडून तोंडीं समजलें कीं, अकबर सीवाचा मुलगा संभाजी याच्या प्रदेशांतील माहोली किल्ल्यास लागून असलेल्या पालीच्या किल्ल्यांत राहात आहे. त्याजबरोबर दोनशें स्वार व आठशें प्यादे असून इतर लोकही त्याजकडे रुजू झाले आहेत. ही बातमी सीवाच्या मुलानें ऐकून निरोप पाठविला कीं, [तू] लोक जमा करीत असशील तर दुसऱ्या मुलखांत जा. नाही तर आहेस त्याचप्रकारें माझ्या मुलखांत राहावें, जे लोक रुजू झाले त्यांस मना करावें. त्यानें अकबरास आपलेकडून साठ होनांचा रोजमरा नेमला आहे. गुर्जबर्दारांस ३०० रुपये खिदमताना मिळाला होता तो माफ फर्माविला.

२३६

सिता } سیاه اخبارات دربار معلیٰ {
जु. २४ शबान १२ } माہ شعبان المعظم ۲۱ منہ { ش. ۹۶۰३ भाद्रपद शुद्ध १३
बुध. } يوم الاربع سنہ ۲۴ { इ. १६८१ ऑगस्ट १७

بموجب التماس شاه عالم جیو بعرض رسید کہ پنج لک روپیہ
سکندر عادل والی بیجا پور دہ اک روپیہ ابوالحسن والی گولکنڈہ
پیش کش فدوی نمودہ چنانچہ تمسکات نوشتہ دادہ بودند از آن
جملہ سی ہزار روپیہ وصول شدہ حکم شد در مطالبہ شاہزادہ جیو
مجرای گرفتہ تمسکات مذکور حوالہ اسد خان کردہ فرمودند کہ
نزد حاجب بیجا پور و گولکنڈہ بفرستند کہ مبلغ مذکور در سرکار
خالص وصول سازند —

शाह आलम याच्या अर्जावरून समजलें तें असें 'विजापूरकर सिकंदर आदिल यानें पांच लाख व गोवळकोंडेकर अबुल हसन यानें दहा लाख रुपये मला पेशकश म्हणून दिले.' त्याचे हिशेबाचे कागद लिहून पाठविले होते. यांपैकीं तीस हजार रुपये वसूल झाले. शाहजाद्याच्या मागण्या संमत आहेत असें समजून हिशेबाचे कागद विजापूर व गोवळकोंडें यांच्या हेजिबांकडे पाठविण्यासाठीं असदखानाजवळ दिले. हुकूम झाला कीं, त्यानें उपर्युक्त रकम सरकारे खालसामध्यें भरणा करावी'.

२३७

सिता } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ भाद्रपद वद्य १
जु. २४ शाबान १५ } ماه شعبان المعظم ۱۵ منہ { इ. १६८१ ऑगस्ट २०
सोम (जं. शनि). } يوم الاثنين سنہ ۲۴ {

بموجب التماس سترسال بوندیلم تعینات دکن بعرض رسید
کم اگر برگزم کہولم از تغیر اخلاص خان فوجدار دہا موتی (نی) ہم بندہ
تذخوہ شود شش صد پیادہ و پانصد سوار جمعیت در یساق موجود
دارند منظور نموده فرمودند کہ در باب نگاہ داشت جمعیت از
وکیل مشارالیم مچاکم بگیرند —

दखनमधें नेमलेल्या सत्रसालाच्या विनंतीवरून समजलें तें असें—
'धामोती (नी) चा फौजदार इखलासखान याजकडून परगणे खोला तगीर होऊन मला तनख्यासाठीं मिळाला तर मी ६०० पायदळ व ५०० स्वार अशी जमेत या प्रांतांत ठेवीन. तें मंजूर झालें. हुकूम झाला कीं, उपर्युक्ताच्या वकिलाकडून जमेत ठेवण्याबद्दल मुचलका घ्यावा.

२३८

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ भाद्रपद वद्य ४
जु. २४ शाबान १८ } ماه شعبان المعظم ۱۸ منہ { इ. १६८१ ऑगस्ट २३
मंगळ. } يوم الثلاثاء سنہ ۲۴ {

بعرض رسید کم راجم دیوی سنگم بوندیلم قلعہ دار مولہیو...
و یک دست سپہر و یک دست برچی و یک شمشیر و یک آہنہ
بابت اکبر ابتر بحضور ارسال داشتہ است حکم شد کہ محمد علی
خان بنظر بگذرانند —

अर्ज आला कीं, मुल्हेरचा किल्लेदार राजा देवीसिंग बुंदेला यानें अकबराकडील...एक ढाल, एक बर्ची, एक तलवार, एक अहना (?) हुजूर पाठविलीं आहेत. हुकूम झाला कीं, मुहम्मद अलीखानानें नजरेखालून घालावी.

२३९

सिता } اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०३ भाद्रपद वद्य ७
जु. २४ शाबान २० } माह شعبान २० मने { इ. १६८१ ऑगस्ट २५

ابوالقاسم خویش سرافراز خان دکن هزار پانصدی ذات
هزار سوار است خطاب اکرام خان سرافراز فرمودند —

सराफराझखानाचा दरखनमधें असलेला नातेवाईक अबुल कासिम
१५०० जात, १००० स्वार असा मनसबदार आहे. त्यास इकरामखान
किताब देण्याचा हुकूम झाला.

२४०

सिता } اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०३ भाद्रपद वद्य १०
जु. २४ शाबान २३ } माह شعبान २३ मने { इ. १६८१ ऑगस्ट २८
रवि. } يوم الاحد سنه २३

سرافرازخان را تعینات کومکی صوبہ دکن نموده فرمودند
کہ بیست پنج هزار روپیہ مساعدت بدہند از آن جملہ ۵۰ هزار روپیہ
از رکاب تنخواہ دہند و پانزدہ هزار روپیہ را پروانہ بنام امانت
خان دیوان دکن بدہند کہ او در آنجا تنخواہ دہد حکم شد بمردم
شاگرد پیشہ سرکار والا لغایت شعبان بطلب تنخواہ دہند از نوشتہ
راجہ جسونت بوندیلم تعینات دکن بعرض رسید کہ کلیاندا س
مشرف دیوتہی سرکار راجہ سبحان سنگم متوفی بعد از رانی
منکوحہ سبحان سنگم متفق شدہ بیست لک روپیہ از اموال تغاب
نمودہ درین ولا بجهت منصب خود نزد صدرالدین رجوع شدہ —

दरखनच्या कुमकेसाठी सराफराझखानास नेमलें. हुकूम झाला कीं,
त्यास पंचवीस हजार रुपये मदत म्हणून द्यावे. पैकीं दहा हजार रुपये बरोबर
असलेल्यांना तनख्यासाठी द्यावे व दरखनचा दिवाण अमानतखान याच्या
नांवें पंधरा हजार रुपये परवाना लिहून द्यावे. त्यानें त्यांतून तेथील तनखा द्यावा.
सरकारांतील शागिर्दांना त्यांच्या मागण्याप्रमाणें ११ शाबान पर्यंतचा तनखा
द्यावा. दरखनमधें नेमलेला राजा जसवंतसिंग बुंदेला याच्या लिहिल्यावरून
समजलें कीं, वारलेल्या राजा सुभानसिंगाच्या देवडीवरचा मुशरीफ कल्याणदास
याशीं सुभानसिंगाची राणी मनकूहानें संगनमत करून मालमत्तेपैकीं वीस लाख
रुपये लांबविले. नंतर ती मनसबीसाठीं सद्दुद्दीनजवळ रुजू झाली.

२४१

सिता } اخبارات دربار معلى { श. १६०३ भाद्रपद वद्य १९
 जु. २४ शाबान २४ } माہ شعبان २२ منہ { इ. १६८९ ऑगस्ट २९
 सोम. } يوم الاثنا سنہ २२

مطالب دليرخان جملہ الملک اسدخان بعرض رسانیده اول
 آنکہ کمال الدین خان خانزاد خان تعینات ہوں (شود) منظور
 فرمودند دویم آنکہ انچہ مطالبہ نہ بندہ است از آن جملہ بعضے
 بابت سختی اند حقایق مطالبہ عرض شود حکم شد اسدخان
 بعرض رساند سوم آنکہ طلب بندہ در سرکار است مجرا شود حکم
 شد طلب برین نقدی و از حریف جاگیر تذخواہ دہند محمد مومن
 وغیرہ گزبردار فرمان بنام خانجہان بہادر شافزہ روز بردہ
 رسانیدہ چار روز در آنجا ماندہ در شافزہ روز عرضداشت
 آوردہ بنظر گذرانید و سر صد روپیہ خدمتنامہ یافتہ ہوں معاف
 نمودہ و زبانی آنها ظاہر شدہ کہ اکبر ابتر در قلعہ مالی (پالی) گدہ
 معہ جمعیت قلیل مردم راٹھوران و نوکران سنبہا پسر شیوا مقہور
 سکونت دادہ چنانچہ مقہور ابتر را جای رفتن نمی دہد۔

असदखानानें दिलेरखानाच्या मागण्यांबद्दल अर्ज केला. (१) कमालु-
 दीनखान व खानाजादखान हे नेमले जावे. तें मान्य झालें. (२) माझ्यावर
 जबाबदाऱ्या आहेत त्यांपैकीं कांहीं अत्यंत कठीण आहेत. त्याबद्दल चौकशी
 व्हावी. हुकूम झाला कीं, असदखानानें त्याबद्दल अर्ज करावा. (३) माझी
 सरकारकडे येणीं आहेत तीं मान्य व्हावी. हुकूम झाला कीं, त्यास येण्यासंबंधीं
 रोख व जहागिरींतून तनखा द्यावा. मुहम्मद मोमीन वगैरे गुर्जबर्दारांनीं खान
 जहान बहादुराच्या नावचें फर्मान नेऊन पोहोचविलें. त्यांनीं तेथें चार दिवस
 राहून सोळा दिवसांत त्याचा अर्ज आणून नजरेखालून घातला. तीनशें रुपये
 खिदमताना मिळाला होता तो माफ केला. त्यांनीं तोंडीं कळविलें कीं, अकबर
 हा थोडे राठोड व सीवाचा मुलगा संभा याचे चाकर यांसह पाली गढांत राहात
 आहे. संभा त्यास जाऊं देत नाहीं.

२४२

सिता } اخبارات دربار معلى { श. १६०३ भाद्रपद वद्य १३
 जु. २४ शाबान २६ } माہ شعبان २५ منہ { इ. १६८९ ऑगस्ट ३१
 बुध. } يوم الاربع سنہ २२

اسدخان عرض نموده کہ گماشتہ راو بہاوسنگہ راو انروہ

सنگم پسر خوانده کم در بوندی است خطی نوشتن کم فدوی
بموجب حکم تسلی دلاسی رعایا نموده کم بخاطر جمع آباد باشند
قبول میکنند از آمد و رفت لشکر ویران خواهد شد فرمودند کم
ماد دولت سعادت بان راه نمی روند تحقیق نموده بعرض رسانید
کم سوای راه بوندی دیگر هم هست یا نه —

असदखानानें अर्ज केला तो असा—अनिरुद्धसिंगाचा मानलेला पुत्र राव
भाऊसिंग याच्या बुंदी येथील गुमास्त्यानें असें पत्र पाठविलें आहे कीं, ‘मी
हुकुमाप्रमाणें प्रजेस दिलासा दिला व खातरजमा ठेऊन वस्ती करण्यासाठीं
सांगितलें. ते कबूल करित आहेत. परंतु बादशाही लश्कराच्या जायेमुळें
मुख्य वैराण होतो. हुकूम झाला कीं, बादशाही लश्करानें त्या मार्गानें जाये
करूं नये. बुंदीच्या या वाटेशिवाय दुसरी वाट आहे किंवा नाहीं याची
चौकशी करून अर्ज करावा.

१४३

सिता { سپاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ अ. आश्विन
जु. २५ रमजान २ { २५ { शुद्ध ३
{ २५ { इ. १६८९ सप्टेंबर ५

امروز رخصت دلیر خان است خان مشارالیم بسبب بیماری
نیامده بنابراین خان مذکور را موقوف نموده کمال الدین پسرش
را خلعت و اسب مع ساز نقره ملحق طلا انعام داده فرمودند کم
جمعیت پدر پانصد سوار باقی جمعیت را همراه خود ببرکاب شاهزاده
محمد اعظم شاه بروند —

आज दिलेरखानास निरोप देण्याचा दिवस आहे. उपर्युक्त खान
आजारी असल्यामुळें येऊं शकला नाहीं. म्हणून त्याचें जाणें स्थगित करून
त्याऐवजीं त्याचा मुलगा कमालुद्दीन यास खिलअत व चांदीवर सोन्याचा
मुलामा असलेल्या साजाचा घोडा बक्षीस देऊन वडिलाचे पांचशें स्वार सोडून
बाकी लोकांसह मुहम्मद अजमशाहकडे जाण्याचा हुकूम झाला.

२४४

सिता { اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ अ. आश्विन.
जु. २५ रमजान ३ { ३ { शुद्ध ५
(जं. ४) बुध. { २५ { इ. १६८९ सप्टेंबर ७

واجب العرض نول سنگم قلعه دار را جلده واقع دکن بعرض

رسید اول آنکم امیدوار اضافہ ایم منظور شد اصل دو صد پنجاہی
 اضافہ دوم آنکم دو ضرب توپ اہتمام سرب و باروت
 مرحمت شود حکم شد بہ خان بہادر بنویسد انجام دہد سوم آنکم
 طلب مابین نقدی مرحمت شود و جاگیر تبدیل شود حکم شد بہ
 صوبہ دار رجوع نماید حکم شد پنجاہ ہزار اشرفی و پنج لک روپیہ
 حوالہ کمال الدین خان نماید کہ نزد شاہزادہ اعظم شاہ رساند —

दख्खनमधील राजगडचा किल्लेदार नवलसिंग याचा अर्ज आला तो असा—
 (१) मी वाढीची आशा करितों. तें मान्य झालें. मूळ २५० + वाढ.....
 (२) शिसें व दारू यांसह दोन तोफा दिल्या जाव्या. हुकूम झाला कीं,
 खानबहादुरास लिहावें कीं, त्यास तोफा द्याव्या. (३) माझी येणीं रोख
 मिळावीं व जागीर बदलून मिळावी. हुकूम झाला कीं, सुभेदाराकडे रुजू करावें
 आणि पन्नास हजार अश्रफ्या व पांच लाख रुपये अजमशाहकडे पोहोचविण्या-
 साठीं कमालुद्दीन खानाजवळ द्यावे.

२४५

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ अ. आश्विन
जु. २५ रमजान ८		ماه رمضان ८ منہ		शुद्ध ९
रवि.		يوم الاحد سنہ ۲۵		इ. १६८९ सप्टेंबर ११

بموجب نوشتہ بیواتات دکن بہ عرض رسید کہ حکم والا صادر
 شد کہ قلعہ شہر پناہ اورنگ آباد احداس نمایند عرابہ بار برداری
 مصالح مطلوب اند امیدواریم کہ از حضور مرحمت شود حکم شد
 کہ آنچہ ضرور داند ہمانجا خرید نمایند —

दख्खनच्या मालमत्तेचा अधिकारी (बुयूतात) याचा अर्ज आला.
 त्यावर बादशाही हुकूम सादर झाला कीं, औरंगाबादेच्या किल्ल्याची दुरुस्ती
 करावी. तोफांच्या गाड्यांस सामानाची आवश्यकता आहे. तें सरकारांतून
 मिळेल अशी आशा करतो. हुकूम झाला कीं, जें कांहीं आवश्यक वाटेल तें
 तेथेंच विकत घ्यावें.

२४६

सिता	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ अ. आश्विन
जु. २५ रमजान १३		ماه رمضان ۱۳ منہ		शुद्ध १४
शुक्र.		يوم الجمعة سنہ ۲۵		इ. १६८९ सप्टेंबर १६

بہ بہادر علی خوش منزل فرمودند کہ درہ مکند گدہ چہ طور
 است عرض نموده کہ ہاو کزوہ عرض دار —

बहादुर अली खुशमंजिल यास हुकूम झाला कीं, मुकुंदगडाचें खोरे केंवढें आहे ? अर्ज आला कीं, पाव कोस रुंद आहे.

२४७

सिता	} سیاہم اخبارات دربار	{	श. १६०३ अ. आश्विन	
जु. २५ रमजान १८			माہ رمضان ۱۸ منہ	वद्य ४
बुध.			يوم الاربع سنہ ۲۵	इ. १६८१ सप्टेंबर २१

بہ جواہرچند داروغہ بیداران فرمودند کہ آنچہ بتخانہ ہا در راہی آیند شمار (مسماں) می نموده باشد —

बेलदारांचा दारूगा जवाहरचंद यास हुकूम झाला कीं, वाटेंत देवळें लागतील तीं सर्व पाडून टाकावीं.

२४८

सिता	} اخبارات دربار معلی	{	श. १६०३ अ. आश्विन	
जु. २५ रमजान १९			माہ رمضان ۱۹ منہ	वद्य ५
गुरु.			يوم الخمس سنہ ۲۵	इ. १६८१ सप्टेंबर २२

بموجب نوشتہ خان زمان صوبہ دار برہانپور بعرض رسید کہ شاہزادہ محمد اعظم شاہ رخصت وطن شد —

बुर्हानपूरचा सुभेदार खान इमान याचा अर्ज आला कीं, मुहम्मद अजमशाह वतनाकडे निघाला आहे.

२४९

सिता	} سیاہم اخبارات دربار معلی	{	श. १६०३ अ. आश्विन	
जु. २५ रमजान २१			माہ رمضان ۲۱ منہ	वद्य ७
शनि.			يوم السبت سنہ ۲۵	इ. १६८१ सप्टेंबर २४

عرضداشت راجہ دیوی سنگم قلعہ دار مولہیر واقع دکن ہنظر گذشت معروضداشتہ بود کہ در باب بندہ حکم شدہ بود کہ از بندوبست قلعہ داری خبردار باشد چنانچہ فدوی از بندوبست قلعہ خود خبردار است خاطر شریف جمع دارند بعد مطالعہ خاموش ماندند —

दख्खनमधील मुल्हेरचा किल्लेदार राजा देवीसिंग याचा अर्ज नजरे-खालून घातला. त्यानें विनंति केली होती कीं, 'माझ्याबाबत हुकूम झाला होता कीं, किल्ल्याच्या बंदोबस्ताबद्दल सावध असावे. तरी मी किल्लेदारीबाबत अत्यंत सावध आहे. त्याची खात्री ठेवावी.' यावर बादशाह गप्प बसला.

२५०

सिता	} اخبارات دربار معلى	{ श. १६०३ अ. आश्विन		
जु. २५ रमजान २२			ماه رمضان २२ منى	वद्य ८
रवि.			يوم الاحد سنه २५	इ. १६८९ सप्टेंबर २५

از واقع اورنگ آباد بعرض رسيد خان جهان بهادر از اين جا کوچ نموده روانه بيدگانو شده —

औरंगाबादेच्या घटनांवरून समजलें कीं, खान जहान बहादुरानें येथून कूच केलें असून तो पेडगांवाकडे गेला.

२५१

सिता	} اخبارات دربار معلى	{ श. १६०३ अ. आश्विन		
जु. २५ रमजान २३			ماه رمضان २३ منى	वद्य १०
			سنه २५	इ. १६८९ सप्टेंबर २६

فضایل خان عرض نموده شش نفر بند نوایان از قید رنتمبور جمعیت نربرخان بموجب حکم بحضور آورده هرچہ امر شود حکم شد کہ عنایت برادرزاده دلیرخان و غیره چهار نفر دیگر را به قلعه رنتمبور بفرستند و آنچه دیگر مردم مسلمان اند خلاص نمایند و آنچه مردم نهون اند اگر مسلمان شوند خلاص نمایند و الاثم در قید نگاه دارند —

फजाइलखानानें अर्ज केला कीं, 'नरबरखानाच्या जमेतीपैकीं सहाशें कैदी रणथंबोर येथून हुकुमाप्रमाणें हुजूर आणले. त्याबाबत हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, 'दिलेरखानाचा पुतण्या इनायत वगैरे चार लोकांना किल्ले रणथंबोरास परत पाठवावें व मुसलमान आहेत त्यांना सोडावें व हिंदू आहेत ते मुसलमान झाले तर त्यांनाही सोडावें. नाही तर कैदेत ठेवावें.'

२५२

सिता	} سیاهم اخبارات دربار معلى	{ श. १६०३ आश्विन शुद्ध ११		
जु. २५ शव्वाल १०			ماه شوال १० منى	इ. १६८९ आक्टोबर १३
गुरु.			يوم الخميس سنه २५	

قمرالدین خان بعرض رسانید کہ درین ملک (اطراف برهانپور) بتخانم های بسیار اند لیکن دروازه های بند نموده اند بیکسی بنده حکم شد کہ رفتہ مسمار نماید فرمودند کہ مردم مسلمانان در این

ضلع آباد نہ ہستند کہ بتخانہ را مسمار نموده مسجد صورت نمایند.
کہ نماز ادا نمایند از مسمار نمودن بتخانہ ہاے بند نمودن خوب
است از واقعہ اورنگ آباد بعرض رسید کہ خان جہان بہادر
انوپ سنگم را جہت خبرداری در این جا گذاشتہ بہ پید گافو
روانہ شد۔

कमुद्दीनखानानें अर्ज केला कीं, 'बुर्हानपूरच्या आसपास अनेक देवळें आहेत; परंतु त्यांचीं दारें बंद असतात. एका बादशाही चाकरास तीं पाडून मुसलमानांना नमाज पढण्यासाठीं मशीदी करण्याचा हुकूम झाला. परंतु ह्या जिल्ह्यांत मुसलमानांची वसाहत नाही.' हुकूम झाला कीं, देवळें पाडून टाकण्यापेक्षां बंद ठेवणें जास्त बरें. औरंगाबादेच्या घटनांवरून समजलें कीं, खान जहान बहादुरानें येथील सावधतेसाठीं अनूपसिंगास ठेवलें व तो स्वतः पेढगांवास गेला.

२५३

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ आश्विन शुद्ध १४
जु. २५ शव्वाल १३		ماه شوال ۱۳ منہ		इ. १६८१ आक्टोबर १६
रवि.		يوم الاحد سنہ ۲۵		

شاہ عالم جیو بعرض رسانید کہ شخصی سنبھا جی پسر سیوا
مقہور در لشکر معلی آمدہ خطہای بنام امان اللہ وغیرہ نوکران
عمدہ بندہ آوردہ بہ امان اللہ مذکور ملاقی شدہ چنانچہ موسمی
الیم اورا در دیرہ خود نگاہ داشتہ خطوط ہای بہ بندہ گذرانیدہ
حقایق او ظاہر نمودہ کہ ہرچہ امر شود حکم شد وکیل مقہور را قید
نمودہ حوالہ اہتمام خان کوتوال نمایند کہ در محبوس نگاہ دارن۔

शाह आलम यानें अर्ज केला कीं, 'सीवाचा मुलगा संभाजी याचा मनुष्य, अमानुल्लाह वगैरे माझ्या चाकरांसाठीं पत्रें घेऊन आला. त्यांची भेट घेतली. नंतर उपर्युक्तांनीं त्यास आपल्या तंबूंत ठेवलें. तीं पत्रें मला दाखविलीं त्यावरून सर्व गोष्टी समजल्या. याबाबत हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, 'मकहूराच्या (संभाच्या) वकिलास कैद करून इहतमामखान कोतवाल याच्या हवाली करावें. त्यास कैदेत ठेवावें.'

२५४

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ आश्विन वद्य ३
जु. २४ शव्वाल १६		ماه شوال ۱۶ منہ		इ. १६८१ आक्टोबर १९
बुध.		يوم الاربع سنہ ۲۴		

तोलाराम قانون گوی بنگال آمده مسلمان شده خلعت مرحمت
نموده حکم شده کہ بہ امیرالامرا بنویسد کہ مشارالیم را برادران
از قانون گوی بے دخل نموده اند باید کہ دخل موی الیم نموده
بداند —

बंगालमधील कानूनगो तोलाराम आला. तो मुसलमान झाला. त्यास
खिलअत दिली व हुकूम झाला तो असा— अमीरुल उमरा यास लिहावें कीं,
उपर्युक्तस त्याचे भाऊबंद यांनीं कानुनगोईतून काढून टाकलें आहे. तरी त्यास
कानूनगोईत दाखल करून ध्यावें.

२५५

सिता	} اخبارات دربار معلى	{		
जु. २५ शव्वाल १७			ماه شوال १७ منى	श. १६०३ आश्विन वद्य ४
गुरु.			يوم الخميس سنه १२५	इ. १६८९ आक्टोबर २०

بخشی الملک روح الله خان مطالبہ دلیر خان بموجب ذیل
بعرض رسانید اول آنکہ منظور خان فدوی قلعہ دہارور جاگیر اند
درین ولا قلعہ دار از حضور تعیین شدہ امیدواریم کہ قلعہ مذکور
بہ عہدہ بندہ باشد منظور کردہ فرمودند —

रुहुल्लाहखानानें दिलेरखानाच्या खाली दिलेल्या मागण्या सादर केल्या.
मुनव्वरखान व मी यांची किल्ले धारूर येथें जहागीर आहे. सध्या हुजूरकडून
किल्लेदार नेमला आहे. विनंति करितों कीं, उपर्युक्त किल्ला माझ्या स्वाधीन
व्हावा. मंजूरीचा हुकूम झाला. [उरलेल्या मागण्या दक्षिणेच्या इतिहासाशीं
निगडीत नाहींत]

२५६

सिता	} اخبارات دربار معلى	{		
जु. २५ शव्वाल १९			ماه شوال १९ منى	श. १६०३ आश्विन वद्य ६
			سنه १२५	इ. १६८९ आक्टोबर २२

فیروز خان دکن کہ بمنصب چہار ہزار ذات چہار ہزار سوار
سرافراز است حسب التماس خانجہان بہادر الم و نقارہ مرحمت
فرمودند بعرض رسید کہ خسرو بیگ صوبہ یساول از سکندر خان
عادل والی بیجاپور وغیرہ خدمتنامہ یافتہ ہر چہ امر شود معاف
فرمودند —

दख्खनमधील फीरुझखानास चार हजार जात व चार हजार स्वार अशी मनसब होती. खानजहान बहादुराच्या विनंत्यनुसार त्यास झेंडा व नगरा देण्याची कृपा झाली. अर्ज आला की, 'खुस्रवबेग यसावल वगैरेंना विजापूरच्या सिकंदर आदिलखानाकडून खिदमताना मिळाला. त्याबाबत हुकूम व्हावा.' तो माफ केल्याचा हुकूम झाला.

२५७

सिता	} اخبارات دربار معل	{		
जु. २५ शब्वाल २०			ماه شوال २० منہ	श. १६०३ आश्विन वद्य ७
रवि.			يوم الاحد سنہ २५	इ. १६८१ आक्टोबर २३

از عرضداشت خان جهان بهادر بر عرض رسید که مردم جاسوسان خبر آوردند که سه هزار جمعیت سنبهاجی پسر سیوا مقهور برای تاخت پونہ گده فرستاده است بنابران فدوی رنمست (رغبت؟) خان را دو فوج دو هزار سوار برای تنذیم تعیین نموده بود چنانچہ مقابلہ شد از اقبال حضرت بسیار مردم را قتل رسانیده شکست داده اکثر مواضعات مقهور را آتش داده ستد (بند) و مویشی بسیار آورده فتح بادشاہی شد متصل (مفصل) از این واقع بعرض خواهد رسید بعد مطالعہ فرمودند کہ مجرای کلی شدہ —

खानजहान बहादुराच्या अर्जावरून समजलें कीं, 'सीवाचा मुलगा संभाजी यानें पुनागड (पुरंधर) उद्ध्वस्त करण्यासाठीं तीन हजार लोक पाठविले आहेत अशी बातमी हेरांनीं आणली. म्हणून मी रणमस्तखानास दोन हजाराच्या दोन फौजा देऊन शत्रूस तंबी देण्यासाठीं नेमिलें. नंतर सामना झाला. बादशाही सुदैवानें अनेकांना मारलें व पराजय केला. शत्रूच्या बहुतेक खेड्यांना आगी लावल्या; तसेंच अनेक बंदी व जनावरें हातीं आलीं. बादशाही फत्ते झाली. या घटनेबद्दल संपूर्ण हकीकतीचा अर्ज करित आहे'. अर्ज पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, हें मान्य आहे.

२५८

सिता	} اخبارات دربار معل	{		
जु. २५ शब्वाल २१			ماه شوال २१ منہ	श. १६०३ आश्विन वद्य ८
			سنہ २५	इ. १६८१ आक्टोबर २४

عبدالرحیم برادر عبدالکریم میانم از دکن از خان جهان بهادر
... १० ...

ازرده شده همراہ رکاب شاهزادہ اعظم شاه تعینات فرمودند اوتم -
 رام نبیره راجہ منوہرداس گور بموجب حکم از دکن آمدہ
 روپیہ انعام خدمات سرافراز فرمودند -

अब्दुलकरीम मियानाचा भाऊ अब्दुरहीम हा दरखनमध्ये खानजहान
 बहादुरावर नाराज झाला. त्यास अजमशाहाबरोबर नेमण्याचा हुकूम झाला.
 राजा मनोहरदास गौड याचा नातू उत्तमराम हा हुकुमाप्रमाणे दरखनमधून
 आला. ... त्यास बक्षिसी देऊन चाकरीत ठेवण्याचा हुकूम झाला.

२५९

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ आश्विन वद्य ८
जु. २५ शव्वाल २९		ماه شوال ۲۱ منہ سنہ ۲۵		इ. १६८९ आक्टोबर २४

بعرض رسید کہ نیاز بیگ گرز بردار فرمان بہ قطب الملک والی
 حیدر آباد بردہ بود پنج ہزار روپیہ خدمتانیہ یافتہ معاف فرمودند
 بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ امانت خان دیوان دکن بنویسد
 کہ آنچہ منصبداران دکن سرافرازی دارند بشرط دادن تصحیحہ
 طلب تا بینان ذات (جات) را تمام کل تذخواہ دہد -

عبدالرحیم خان عرض نمودہ کہ راو انوپ سنگم تعینات دکن
 خطی نویسد کہ فدوی در جنگ سنبہاجی پسر سیوا مقہور در
 اورنگ آباد تردد بواقعہ نمودہ بود بحضور مفصل بعرض برسد
 آمیدوار رعایت بود درین ولا خان جہان بہادر پانصدی ذات
 پانصد سوار بابت کمی اضافہ تجویز نمودہ پذیرای شود منظور
 نمودہ دو ہزار پانصدی ذات دو ہزار سوار از آنجملہ پانصد
 سوار دو اسپہ سرافراز بود درین ولا پانصد سوار جملہ بر راو
 راے سابق دو اسپہ اضافہ فرمودند -

अर्ज आला की, 'नियामबेग गुर्जबर्दाराने हैद्राबादेचा मालक कुतबु-
 लमुल्क याच्या नांवें फर्मान नेलें होतें. त्यास पाच हजार रुपये खिदमताना
 मिळाला तो माफ फर्माविला. रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा-दरखनचा
 दिवाण अमानतखान यास लिहावें की, 'दरखनच्या मनसबदारांनीं आपल्या
 जातीच्या लोकांची द्रव्याची मागणी तपास करून पुरी करावी अशा अटीवर
 त्यांना मनसब दिली होती.'

अब्दुरहीमखान यानें अर्ज केला तो असा — दरखनमधें नेमलेला राव अनूपसिंग यानें पत्र लिहिलें आहे कीं, 'मी संभाजीशीं औरंगाबादेस झालेल्या लढाईत अत्यंत कष्ट घेतले. हुजुरास याचा पूर्ण अर्ज येत आहे. कृपेची आशा करितों. त्यानंतर खानजहान बहादुरानें पांचशें जात व पाचशें स्वार कमी केले होते त्यांच्या वाढीबाबत तजवीज केली आहे, ते मिळावे.' तें मान्य झालें. त्याला अडीच हजार जात, दोन हजार स्वार, पैकी पांचशें स्वार दुघोडी अशी मनसब होती. आतां पूर्वाप्रमाणें पांचशें स्वार दुघोडी अशी वाढ फर्माविली.

२६०

सिता	} اخبارات دربار معلیٰ	{		
जु. २५ शव्वाल २३			ماه شوال २३ سنہ	श. १६०३ आश्विन वद्य १०
बुध.			يوم الاربع سنہ २५	इ. १६८१ आक्टोबर २६

कामियाब خان بخشی واقعہ نویس صوبہ دکن ہزار پانصدی ذات چہار صد سوار سرافراز است اہتمام زراعت فوج خان جہان بہادر مقرر نمودہ حکم شد کہ میر وحدت گرزدار بمعمر ۵۰ نفر گرزدار چہتم سزاوی فوج عمدۃ الملک ہمراہ خان مذکور تعیین نمایند عرض داشت جانشینار خان قلعہ دار ظفر آباد عرف بدر بنظر گذشت معروض شد کہ فدوی بہ ظفر آباد رسید از بندوبست خبردار شد عرض داشت شیر خان قلعہ دار آنجا نیز بنظر گذشت کہ فدوی بموجب حکم قلعہ را حوالہ جانشینار خان نمودہ بچہتم ہمراہی خان جہان بہادر روانہ شدیم بمطالعہ خاص در آوردند —

दरखनच्या वाकेनविसीचा बक्षी कामयाबखान यास पंधराशें जात व चारशें स्वार एवढी मनसब आहे. त्यास खानजहान बहादुराच्या फौजेत नेमिलें होतें. हुकूम झाला कीं, 'मीर वहदत गुर्जबदरानें इतर दहा गुर्जबदरांसह उपर्युक्त खानाबरोबर जावें व त्यांनीं उम्दतुलमुल्काच्या फौजेची सजावली करावी.' जफराबाद उर्फ बीदरचा किल्लेदार जानसिपारखान याचा अर्ज नजरे-खालून गेला. त्यानें विनंति केली होती कीं, 'मी जफराबादेस पोहोंचलों असून बंदोबस्ताबद्दल अत्यंत सावधगिरी बाळगीत आहे. तेथील किल्लेदार शेरखान याचा अर्ज सुद्धा नजरेखालून गेला. त्याची विनंति होती कीं, 'मी हुकुमाप्रमाणें किल्ला जानसिपारखानाच्या हवाला केला असून, खानजहान बहादुराबरोबर जाण्यासाठीं निघत आहे.'

२६१

सिता	{	اخبارات دربار معلى	{	श. १६०३ आश्विन वद्य ३०
जु. २५ शव्वाल २८		ماه شوال २८ سنه २५		इ. १६८९ आक्टोबर ३९

मीर اسماعیل و زاهد بیگ گرزدار فرمان بنام خان جهان بهادر
 برده بودند عرضداشت آورده بنظر گذرانیده و زبانی به عرض
 رسانیدند کہ سنہا پسر سیوا مقہور جمعیت جانب اورنگ آباد و
 پیدگانو و شولاپور تعین نموده بود و خان جهان بهادر نیز پیشخانہ
 خود بر آورده لیکن انتظار شاہزادہ محمد اعظم شاہ بودہ ہر گاہ
 شاہزادہ جیو بہ صوبہ اورنگ آباد خواہند رسید خان مذکور
 برائے تنہیم مقہور کوچ خواہد کرد شاہزادہ نیز بروز یکشنبہ از
 برہانپور کوچ نموده بودند سیصد روپیہ خدمتنامہ یافتہ معاف
 فرمودند سابق خان زمان صوبہ دار برہانپور طلب حضور نموده
 درین ولا موقوف نموده فرمودند کہ ہمون طرف فوج جانب
 شولاپور بروں و فرمان و خلعت خاصہ و یک فیل برائے خان
 مشارالیم حوالہ نیاز بیگ فرمودند —

मीर इस्माईल व जाहिदबेग गुर्जबदारांनीं खानजहान बहादुराच्या नांवे
 फर्मान नेलें होतें. त्याचा अर्ज आणून नजरेखालून घातला. त्यांनीं तोंडीं
 सांगितलें कीं, ' सीवाचा मुलगा संभा यानें औरंगाबाद, सोलापूर व पेडगांव
 येथें लोक नेमिले होते. खानजहान बहादुरानें देखील आपला पेशखाना पुढें
 नेला होता. परंतु त्यास मुहम्मद अजमशाहाची वाट पहावी लागली होती.
 शाहजादा औरंगाबादेस पोहोचल्यावर उपर्युक्त खान शत्रूस तंबी देण्यासाठीं
 कूच करील. शाहजाद्यानें रविवारीं बुर्हानपुराहून कूच केलें. ' तीनशें रुपये
 खिदमताना मिळाला होता तो माफ फर्माविला. पूर्वीं बुर्हानपूरचा सुभेदार
 खान इमान यास हुजूर बोलाविलें होतें. तें आतां स्थगित केलें. हुकूम झाला
 कीं, त्यानें तेथून फौजेसह सोलापुराकडे जावें. उपर्युक्त खानासाठीं फर्मान,
 खासा खिलअत व एक हत्ती नियाझबेगाजवळ देण्याचा हुकूम झाला.

२६२

तितता	{	اخبارات دربار معلى	{	श. १६०३ कार्तिक शुद्ध ३
जु. २५ जिल्काद २		ماه ذی قعدة سنه ۲۵		इ. १६८९ नोव्हेंबर ३

بہ سلابت خان داروغہ توپخانہ فرمودند کہ لوازم توپخانہ
در برہانپور چہ قدر موجود است عرض نمود کہ پنج ہزار بارہ
و یک ہزار حقہ پر از باروت و چہار صد من باروت موجود بودند
از آن جملہ دو صد من باروت بہ اورنگ آباد فرستاد باقی
دو صد من از آتش سوختہ شد۔

तोफखान्याचा दारूगा सलाबतखान यास विचारलें कीं, 'बुर्हानपुरांत किती तोफखाना आहे?' त्यानें अर्ज केला कीं, 'पांच हजार बाडे (बारह) दारू भरलेलें एक हजार हुक्के व ४०० मण दारू तेथें होती. पैकीं २०० मण दारू औरंगाबादेस पाठविली व २०० मण दारू आगीमध्ये जळून गेली.

२६३

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ कार्तिक शुद्ध ७
जु. २५ जिल्काद ६		ماہ ذی القعدة ۶ منہ سنہ ۲۵		इ. १६८१ नोव्हेंबर ७

حسن علی خان بہادر عالمگیر شاہی را بمعہ فوج چہار دہ ہزار
سوار بطرف تلکوکن صوبہ دکن رخصت نمودہ فاتح نیت خیر
خواندہ خلعت و یک زنجیر فیل قیمت دہ ہزار روپیہ و یک
راس اسب قیمت سیصد مہر با ساز طلا مرحمت نمود چہار ہزاری
ذات سر ہزار سوار از آن جملہ پانصد سوار دو اسب سرافراز
بود از روئے عنایت ہزاری ذات اضافہ نمودہ و حسین علی پسر
وغیرہ را اضافہ و انعام دادہ ہمراہ پدر رخصت فرمودند۔

हसन अलीखान बहादुर आलमगीरशाही यास चौदा हजार फौजेसह दक्षिणेंतील तळकोंकणांत रवाना केलें. त्यासाठीं निर्य्यते खैरचा फातिहा पढून, त्यास खिलअत, दहा हजार रुपये किमतीचा एक हत्ती व तीनशें मोहरा किमतीच्या सोन्याच्या साजासह एक घोडा बक्षीस दिला. त्यास चार हजार स्वार जात, तीन हजार स्वार, पैकीं पांचशें स्वार दुधोडी अशी मनसब होती. त्यावर कृपा करून तींत एक हजार जात वाढ फर्माविली. त्याचीं मुलें हुसैन अली वगैरेंना वाढ व बक्षीस देऊन बापाबरोबर रवाना होण्याचा हुक्म झाला.

२६४

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ कार्तिक शुद्ध ९
जु. २५ जिल्काद ८		ماہ ذی القعدة ۸ منہ سنہ ۲۵		इ. १६८१ नोव्हेंबर ९

میر رحمت اللہ تعینات دکن را خدمت تھانہ داری تھالذیر از
تغیر میر نور اللہ مقرر نموده دو صد پنجاہی ذات پنجاہ سوار
بود پنجاہی ذات دو صد سوار اضافہ فرمودند و میر ابراہیم
تھانہ دار تھالذیر موقوف فرمودند —

मीर नूरुल्लाह याच्या बदलीमुळे दक्षिणेत नेमलेला मीर रहमतुल्लाह
यास थाळनेरच्या ठाणेदारीवर नेमून त्याच्या अडीचशें जात व पन्नास स्वार
या मनसबीत पन्नास जात व दोनशें स्वार एवढी वाढ केल्याचा हुकूम झाला.
थाळनेरचा ठाणेदार मीर इब्राहीम यास दूर केल्याचा हुकूम झाला.

२६५

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ कार्तिक शुद्ध १४
जु. २५ जिल्काद ११		ماہ ذی قعدہ ۱۱ منہ سنہ ۲۵		इ. १६८१ नोव्हेंबर ११

بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ خان زمان بنویسد کہ بال فعل
شما بہ اورنگ آباد رفتہ ملازمت شاہزادہ محمد اعظم شاہ نمایند
ہر گاہ شاہزادہ از آنجا روانہ گلشن آباد شوند از حراست شہر
خبردار باشد و بر وقتی کہ جمعیت از حضور برای خبرداری
راورنگ آباد تعیین نمایند آن زمان خود را معہ فوج بہ شولا پو
رساند ہری پذت داروغہ ہر کارہ ہاے از دکن آمدہ —

रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा— खान झमानास लिहावें कीं, 'तू
ताबडतोब औरंगाबादेस जाऊन मुहम्मद अजमशाहाची भेट घ्यावी व तो
गुलशनाबादेस जाईल तेव्हां शहराच्या संरक्षणाबद्दल खबरदार असावें.
औरंगाबादेच्या संरक्षणासाठीं हुजुराहून लोक पाठविले जातील तेव्हां आपल्या
फौजेसह तू सोलापुरास जावें.' हरकान्यांचा दारूगा हरि पंडीत हा दक्षिणेतून
आला.

२६६

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ कार्तिक शुद्ध १४
जु. २५ जिल्काद १३		ماہ ذی قعدہ ۱۳ منہ سنہ ۲۵		इ. १६८१ नोव्हेंबर १४

عرضداشت شاہزادہ عالم شاہ بذاک چو کے آمدہ بنظر گذشت
معروض این بود کہ بتاریخ نہم شہر حال بمعہ فوج داخل
اورنگ آباد شدہ بعد مطالعہ فرمان بدستخط خاص بہ شاہزادہ —

جیو صادر نموده حوالہ محمد سعید وغیرہ دو نفر گرز برداران
نموده کم بداک چوکی رسانند —

डाक चौकीनें आलेला शाह आलमचा अर्ज नजरेखालून घातला. त्यानें अर्ज केला कीं, 'चालू महिन्याच्या ९ तारखेस फौजेसह औरंगाबादेस दाखल झालों'. पाहिल्यानंतर स्वतःच्या सहीचें फर्मान शाहजाद्यास लिहिलें व तें मुहम्मद सईद वगैरें दोन गुर्जबदरांजवळ देऊन डाकचौकीनें पोहोंचविण्याचा हुकूम झाला.

२६७

सिता { اخبارات دربار معل { श. १६०३ कार्तिक वद्य १
जु. २५ जिल्काद १५ { माہ ذی قعدہ ۱۵ منہ { इ. १६८१ नोव्हेंबर १६
बुध. { يوم الاربع سنہ ۲۵

مردم متوطنان شهر برہانپور استغاثہ نمودند کہ محمد رشید
قاضی این جا از بندہاے رشوت گرفتہ و معاملہ بندہاے فیصل
دادہ درین باب باعث خرابی بندہاے است حکم شد کہ
اہتمام خان قاضی مذکور را قید نموده نزد قاضی شیخ الاسلام
بفرستند کہ موافق شرح نمایند —

बुर्हानपूरच्या लोकांनीं तक्रार केली कीं, 'येथील काजी मुहम्मद रशीद लोकांकडून लांच घेतो व लोकांच्या कामाचा निर्णय करित नाही. ह्यामुळे लोकांचें नुकसान होत आहे.' हुकूम झाला कीं, इहतमामखानानें उपर्युक्त काजीस कैद करून काजी शेखुलइस्लामकडे पाठवावें. म्हणजे धर्माप्रमाणें निर्णय केला जाईल.

२६८

सिता { اخبارات دربار معل { श. १६०३ कार्तिक वद्य २
जु. २५ जिल्काद १६ { माہ ذی قعدہ ۱۶ منہ { इ. १६८१ नोव्हेंबर १७
गुरु. { يوم الخمس سنہ ۲۵

بہروزخان را فوجداری شاہ آباد دہندیرہ موقوف نموده
تہانہ داری بہالیز از تغیر میر نوراللہ مقرر نموده خلعت دادہ
رخصت فرمودند —

बहरोझखानास शाहाबाद ढंडेराच्या फौजदारीवरून स्थगित करून मीर नूरुल्लाह याच्या बदलीमुळे थाळनेरच्या ठाणेदारीवर नेमलें. त्यास खिलअत देऊन पाठविलें.

२६९

सिता } اخبارات دربار معلى
 जु. २५ जिल्काद १७ } ماه ذى قعدة १७ منى
 शुक्र. } يوم الجمعة جالس سنه १०२५ } {श. १६०३ कार्तिक वद्य ३
 {इ. १६८१ नोव्हेंबर १८

بہ خان جهان بہادر در خبر آوردند کہ بیست پنج ہزار سوار
 [*] پیادہ سنہا جی پسر سیوا مقہور جہت تاخت احمد نگر رسیدہ
 و مفسدان طرح دادہ بیجاپور جہت تاخت ملک بادشاہی رفتہ
 یازدہ کروزہ این طرف بیجاپور بمنزل پلندر خان مذکور رفتہ مقابلہ
 نمودہ بہ آخر روز جنگ واقعہ شدہ از اقبال حضرت بسیاری
 مقہوران بقتل رسانیدہ شکست دادہ فتح بادشاہی شدہ و اسلحہ
 وغیرہ متاع مقہوران بدست آوردہ و اکثر بندہای بادشاہی بہ
 کار آمدہ و زخمی شدند مفصل از روی واقعہ بعرض خواہد
 رسید سید روپیہ خدمتانی یافتہ بود معاف فرمودند بہ روح اللہ
 خان فرمودند کہ حسب الحکم بمقیم خان قلعہ دار احمد نگر بنویسد
 کہ از واقعہ آن جا بعرض رسید کہ افواج غنیم بجہت تاخت قلعہ
 آمدہ بودند و چندی مردم مقہوران اندرون قلعہ رفتہ آن زمان
 شما خبردار شدہ مفسدان را بجان کشتہ و دیگر مردمان را شکست
 دادہ از قلعہ خبردار شدہ بنابر آن از روی عنایت پانصدی
 ذات و یکصد سوار اضافہ نمودہ ایم باید کہ از آیندہ چنان خبردار
 خواہد ماند کہ مفسدان مذکور را در سرحد قلعہ آمدن ندہند
 خبردار باشد —

खानजहान बहादुराकडे बातमी आली कीं, 'सीवाचा मुलगा संभाजी याचे पंचवीस हजार स्वार अहमदनगर लुटण्यासाठीं आले. पण ते तें काम सोडून विजापुराकडे बादशाही मुलूख लुटण्यासाठीं गेले. विजापूरच्या अलीकडे अकरा कोसावर पुलंदर (पुरंधर ?) येथें उपर्युक्त खानानें जाऊन सामना दिला. दिवस मावळण्याच्या वेळेस लढाई झाली. बादशाही सुदैवानें अनेक शत्रूंना मारलें व त्यांचा पराजय केला. बादशाही फत्ते झाली, शत्रूचीं हत्यारें वगैरे हातीं आलीं. बहुतेक बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. या घटनेची सविस्तर माहिती कळवीत आहे.' [गुर्जबर्दारांना*] तीनशें रुपये खिदमताना मिळाला होता तो माफ केल्याचा हुकूम झाला. रूहुल्लाह-खानास हुकूम झाला तो असा — अहमदनगरचा किल्लेदार मुकीमखान यास

हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, 'तेथील घटनांबद्दल समजलें कीं, शत्रूच्या फौजा किल्ला लुटण्यासाठीं आल्या होत्या. तसेंच शत्रूचे कांहीं लोक किल्ल्यांत घुसले असतां तू सावधगिरी बाळगून शत्रूंना जिवें मारलेंस, इतरांचा पराभव केलास व किल्ल्यांत सावधपणें राहिलास. म्हणून तुझ्यावर कृपा करून तुला पाचशें जात व शंभर स्वार एवढी वाढ दिली आहे. येथून पुढें असेंच सावध असावें व शत्रूला किल्ल्याच्या हद्दींत येऊं देऊं नये.'

२७०

सिता } اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०३ कार्तिक वद्य ४
जु. २५ जिल्काद १८ } माह डी-ये-ये १८ मने { इ. १६८१ नोव्हेंबर १९
सने २५

عرضداشتہ بادشاہزادہ اعظم شاہ بदाک چوکی آمدہ بنظر
نداشت معروضداشتہ بود کہ از اورنگ آباد کوچ نموده بمنزل
چمار دہری پیشتر پنج کوه رسیده بمطالعہ خاص در آوردند —

अजमशाहाचा डाक चौकीने आलेला अर्ज नजरेखालून घातला. त्यानें विनंती केली होती कीं, 'मी औरंगाबादेहून कूच करून पांच कोसावर असलेल्या चमार धखडी (चांभारटेकडी) मुक्कामी पोहोचलों. बादशाहानें तो अर्ज पाहिला.

२७१

सिता } اخبارात दरबार मेल्ले { श. १६०३ कार्तिक वद्य ५
जु. २५ जिल्काद १९ } माह डी-ये-ये १९ मने { इ. १६८१ नोव्हेंबर २०
रवि. } يوم الاحد سने २५

بموجب نوشتہ مقیم خان قلعہ دار احمد نگر بعرض رسیده
بود کہ افواج سنہاجی پسر سیوا مقہور درین جا آمدہ بود چنانچہ
بندہ از حراست قلعہ خبردار شد مردم مفسدان را تذبیب نموده
بذبران پانصدی ذات یکصد سوار بخان مذکور و عبدالرحمن وغیرہ
پسران خان مذکور را اضافہ سرافراز نموده بودند درین ولا از
روی واقعہ بعرض رسید کہ مردم غنیم تمام نواحی این جا تاخت
تاراج نموده آتش زدہ رفتند خان مشارالیم در حراست نواحی
شہر کردن نتوانست از قلعہ خبردار شدہ ماند بذرا آن حکم شدہ
خان مذکور را کہ بمعہ پسران اضافہ نموده اند موقوف دارند —

अहमदनगरचा किल्लेदार मुक्रीमखान याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, 'सीवाचा मुलगा संभाजी याच्या फौजा येथें आल्या होत्या. म्हणून किल्ल्याच्या संरक्षणाबाबत सावध राहिलों. शत्रूच्या लोकांना तंबी दिली.' या कारणास्तव उपर्युक्त खान व त्याचीं मुलें अब्दुर्रहमान वगैरे यांना वाढ दिली होती. आतां आलेल्या वाक्यावरून समजलें कीं, 'शत्रूच्या लोकांनीं आसपासचा प्रदेश उद्ध्वस्त करून जाळून टाकला. उपर्युक्त खान शहराचें रक्षण करूं शकला नाही. तो किल्ल्यांत सावधानतेनें राहिला.' म्हणून हुकूम झाला कीं, उपर्युक्त खानास त्याच्या मुलांसह वाढ दिली आहे ती स्थगित करावी.

२७२

सिता
जु. २५ जिल्काद २० } اخبارत درबार معل
मंगळ. } माہ ذی قعدہ २० سنہ १०६०
} یوم الثالث سنہ ۲۵ { श. १६०३ कार्तिक वद्य ८
} { इ. १६८१ नोव्हेंबर २२

از وقایع ملہیر بعرض رسید کہ افواج سندھاجی پسر سیوا مقہور بجہتم تاخت درین جا آمدہ قصد چنان دارند کہ راجہ دیبی سنگم قلعہ دار ملہیر را محاصرہ نمایند بنابران فرمان بنام شہاب الدین خان صادر نمودہ حوالہ سید اوغلان نمودہ کہ بفرستند کہ مضمون آنکہ سابق شمارا طلب حضور نمودہ بودند بجلدی تمام بیاید باید کہ حالا خود را بمعرفہ فوج از ہون طرف بقلعہ ملہیر رسانیدہ مفسدان را تنذیر رساند بہ روح اللہ خان فرمودند کہ افواج غنیم سابق در نواحی برہانپور چوتھای تحصیل کردہ میبرد باید کہ ہم فوج پانصد پانصد سوار تیار نمایند یک فوج ہمراہ بہروز خان برائے حراست تہالیر تعینات نمودہ ہمراہ اتش خان و عابدی حسین منیر جائے رخصت خواہند نمود۔

मुल्हेरच्या घटनांवरून समजलें तें असें—सीवाचा मुलगा संभाजी याच्या फौजा येथें लुटालूट करण्यासाठीं आल्या. त्यांचा विचार मुल्हेरचा किल्लेदार राजा देवीसिंग यास वेढावें असा होता. त्यावरून शिहाबुद्दीनखानाच्या नांवें फर्मान सादर झालें व सच्चिद ओगलान याच्याजवळ पाठविण्यासाठीं दिलें. त्यांतील आशय असा— 'पूर्वीं तुला त्वरेनें हुजूर बोलाविलें होतें. आतां तू फौजेसह तेथून किल्ले मुल्हेरकडे जावें व शत्रूला तंबी द्यावी.' रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, 'शत्रूच्या फौजा पूर्वीं बुर्हानपूरच्या आसपासच्या भागांतून चौथाई वसूल करून नेत असत. आतां पाचशें पाचशें स्वारांच्या तीन फौजा

तयार करून, त्यांपैकीं एक फौज थाळनेरच्या संरक्षणासाठीं बहरोझखाना-बरोबर नेमावी व ती आतिशखान व आबिदी हुसैन मुनीर यांसांगातीं पाठवावी.

२७३

सिता } اخبارات दरबार معلے { श. १६०३ कार्तिक वद्य ९
जु. २५ जिल्काद २२ } माہ ذی قعدہ २२ मंर { इ. १६८१ नोव्हेंबर २३
बुध. } يوم الاربعہ سنہ २५

محمد سليم منصب فوجدار گاندا پور ہمراہ شمس الدین خان
تعینات نموده اصل ششصدی ۱۰۰ سوار کمی شد صدی سوار
انعام و خدمات سنگرام غوری معزول تھانہ دار سنگمگیر بعد تغیر
خدمت ہزاری ذات ہفتصد سوار بحال داشتہ بود درین ولا
پانصدی ذات یکصد سوار اضافہ نمودند -

गांडापूरचा फौजदार मुहम्मद सलीम यास शम्सुद्दीनखानाबरोबर नेमलें.
मूळ सहाशें पैकीं १०० स्वार कमी केले होते, ते बक्षीस दिले. संगमनेरहून
बदललेला ठाणेदार संग्राम घोरी याच्या चाकरींत बदल केल्यानंतर त्यास
सतराशें स्वार बहाल केले होते. आतां त्यांत पाचशें जात व शंभर स्वार
एवढी वाढ फर्माविली.

२७४

सिता } اخبارات दरबार معلے { श. १६०३ कार्तिक वद्य ११
जु. २५ जिल्काद २४ } माہ ذی قعدہ २२ मंर { इ. १६८१ नोव्हेंबर २५
शुक्र. } يوم الجمعة سنہ २५

شاہزادہ محمد اعظم شاہ را سزاوی نموده نزد خان زمان
رسانیده بیاید خسرویگ یساول را رخصت نموده بہروز خان را بمع
ہمراہ بیان از تھانیسر سزاوی نموده نزد شہاب الدین خان بقلعہ
ملہر براے تنہیم مفسدان رسانیده بیاید -

عرض داشتہ باد شاہزادہ محمد اعظم شاہ آمدہ بنظر گذشت کہ
فدوی بموجب حکم از طرف گلشن آباد برگشتہ آمدہ داخل اورنگ
آباد شدیم بندگان حضرت بمطالعہ خاص در آوردند -

अजमशाह यास सजावली करून खान झमानकडे [तसेंच] बहरोझ-
खानास त्याच्या बरोबरच्या लोकांसह थानेश्वराहून सजावली करून शत्रूला
तंबी देण्यासाठीं किल्ले मुल्हेर येथें शिहाबुद्दीनखानाजवळ पोहोचविण्यासाठीं
खुस्रुवबेग यसावल यास आज्ञा देण्यांत आली.

अअजमशाह याचा अर्ज आला तो नजरेखालून घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, मी हुकुमाप्रमाणें गुलशनाबादेहून सडा होऊन औरंगाबादेत दाखल झालों. बादशाहानें अर्ज पाहिला.

२७५

सिता } اخبارات دربار معلے
 जु. २५ जिल्काद २५ } माہ ذی قعدہ २५ منہ { श. १६०३ कार्तिक वद्य १२
 शनि. } يوم السبت سنہ २५ { इ. १६८१ नोव्हेंबर २६

عبدالنبی روز بہانی داروغہ توپخانہ دکن را خطاب خانی

مرحمت فرمودند —

दख्खनच्या तोफखान्याचा अधिकारी अब्दुन्नबी रोझभानी यास खानाचा किताब देण्याची कृपा झाली.

२७६

सिता } اخبارات دربار معلے
 जु. २५ जिल्काद २६ } माہ ذی قعدہ २५ منہ { श. १६०३ कार्तिक वद्य १३
 रवि. } يوم الاحد سنہ २५ { इ. १६८१ नोव्हेंबर २७

سید مبارک خان قلعہ دار دولت آباد بہ عرض رسید کہ سید لطف اللہ کوکم متصل لال باغ فرود آمدہ بود ہنگام شب بخانہ مشارالیم داکم دزدان افتاد انچہ متاع نقد و جنس بود بتاراج بردہ پنج نفر را کشتہ و یازدہ نفر را زخمی کردہ گریختہ رفتند بنا بران بہ اہتمام خان کوتوال فرمودند کہ مفسدان را پے نمودہ بعرض رساند بہ محمد علی خان فرمودند کہ پانصد بیلدار مقرر نمایند کہ اندرون قلعہ مبارک انچہ باورچی خانہ ہاے و کوٹہری مرمت طلب باشند بہ دودی طیار نمودہ صاف نمایند —

روح اللہ خان عرض نمودہ کہ مقیم خان قلعہ دار احمد نگر خطی نوشتہ کہ یک کوچ و ہمشیرہ سنبھا پسر سیوا مقہور را سابق دلیر - خان قید نمودہ در این قلعہ نگاہداشتہ است چنانچہ جمعیت مقہور درین نواح آمدہ قصد چنان دارن کہ از اندرون قلعہ برآرند و ہمراہ فدوی جمعیت قلیل است ہرچہ امر شود فرمودند کہ بخان مشارالیم بنویسند کہ بخاطر جمع خبردار باشد بادشاہزادہ محمد اعظم شاہ سید منور خان را براے کومک شما تعیین نمودہ است رسیدہ باشد —

दौलताबादेचा किल्लेदार सय्यिद मुबारकखान यानें अर्ज केला कीं, 'सय्यिद लुत्फुल्लाह कोका हा लालबागेजवळ आला होता. रात्रीच्या वेळीं चोरांनीं उपर्युक्ताच्या घरावर डाका घातला. आणि रोकड व जिन्नस होते ते लुटून नेले. त्यांनीं पांच लोकांना मारलें व अकरा लोकांना जखमी केले. नंतर ते पळून गेले.' तेव्हां इहतमामखान कोतवालास हुकूम झाला कीं, 'बंडखोरांचा पाठलाग करून अर्ज करावा'. व मुहम्मद अलीखानास हुकूम झाला कीं, 'पांचशें बेलदार नेमून किल्ल्यांतील मुदपाकखाना व कोठडी यांची लवकर दुरुस्ती करून स्वच्छ करावी.'

रुहुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, अहमदनगरचा किल्लेदार मुकीमखान यानें मला लिहिलें तें असें—'सीवाचा मुलगा संभा याची एक बायको व बहीण यांना पूर्वी दिलेरखानानें कैद केलें होतें. त्यांना ह्या किल्ल्यात ठेवलें आहे. म्हणून शत्रूचे लोक ह्या किल्ल्याभोवतीं आले. त्यांचा त्यांना किल्ल्यांतून बाहेर काढण्याचा विचार आहे. माझ्या बरोबर लोक थोडे आहेत. याबाबत हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, उपर्युक्त खानास त्यानें खातरजमा ठेवून सावध असावे, अजमशहानें सय्यिद मुनव्वरखानास तुझ्या कुमकेसाठीं नेमलें आहे, तो पोहोचेलच असें लिहावे.'

२७७

सिता	} اخبارات دربار معلیٰ	{		
जु. २५ जिल्काद २७			ماه ذی قعدة ۲۷ منہ	श. १६०३ कार्तिक वद्य १४
सोम.			يوم الاثنا سنہ ۲۵	इ. १६८१ नोव्हेंबर २८

اوتم رام نیبرہ راجہ مذہور داس گور قلعہ دار شولاپور را خلعت داده نزد راجہ مذکور رخصت فرمودند سید کرم اللہ خان تعینات دکن نم صدی ذات پانصد سوار بود خان جهان بہادر خان مذکور را فوجداری پٹن معہ اضافہ صدی ذات چہار صد سوار تجویز نموده بعرض رسید منظور نشد -

بہ محمد علی خان حکم شد کہ بہ متصدیان دولت آباد بنویسد کہ متصل قلعہ آنجا سم دمدہ طیار نمایند بہ محمد علی خان فرمودند کہ پنجاہ سنگ تراش و پنجاہ چہرہ چہتر تعینات فوج خان جهان بہادر تعینات نمایند -

فرمان بنام شاہزادہ محمد اعظم شاہ و خان جهان بہادر صادر شد حوالہ میرعوض گرزدار نمودند بیست ہزار روپیہ برآوردہ

صاف نمودن خندق قلعه احمد نگر بعرض رسيد حکم شد کہ یک معمار
از حضور رفتہ برآورده ان نموده صاف بکناند —

सोलापूरचा किल्लेदार राजा मनोहरदास गौड याचा नातू उत्तमराम यास
खिलअत देऊन उपर्युक्त राजाकडे पाठविलें.

दख्खनमधें नेमलेला सय्यिद करमुल्लाह यास नऊशें जात व पांचशें
स्वार एवढी मनसब होती. खानजहान बहादुरानें उपर्युक्त खानास शंभर जात
व चारशें स्वार एवढ्या वाढीसह पट्टणच्या फौजदारीवर नेमण्याची तजवीज
केली असा अर्ज आला. तें अमान्य झालें.

दौलताबादेच्या मुत्सद्यांना कळविण्याबद्दल मुहम्मद अलीखानास हुकूम
झाला तो असा — तेथील किल्ल्याजवळ तीन धमधमे तयार करावे. मुहम्मद
अलीखानास हुकूम झाला कीं, ५० गवंडी (दगड फोडे) व ५० झुमरे
खानजहान बहादुराच्या फौजेंत नेमावे.

अअजमशाह व खानजहान बहादुर यांच्या नांवाचीं फर्मानें मीर अवज
गुर्जबदार याच्या हवाला केलीं. वीस हजार रुपयांत अहमदनगरचा खंदक
स्वच्छ करण्याविषयीं अर्ज आला. हुकूम झाला कीं, हुजूरकडून एका
शिल्प्यानें जाऊन साफ करावा.

२७८

सिता	} اخبارات دربار معلى	{	श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध १		
जु. २५ जिल्काद २९				ماه ذى قعدة २९ منہ	इ. १६८१ नोव्हेंबर ३०
बुध.				يوم الاربع سنہ २५	

بہ محمد علی خان فرمودند کہ سیصد پنجاہ ہرکارہ نو نوکر نگاہ
داشتہ بہ صوبہ دکن تعین نمایند کہ خبر جا بجای می آورده باشد —

मुहम्मद अलीखानास हुकूम झाला कीं, ३५० नवीन हरकारे चाकरींत
ठेवावे व त्यांना दख्खनमधें नेमावे. त्यांनीं ठिकठिकाणच्या बातम्या आणाव्या.

२७९

सिता	} اخبارات دربار معلى	{	श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध २		
जु. २५ जिल्काद ३०				ماه ذى قعدة ३० منہ	इ. १६८१ डिसेंबर १
गुरु.				يوم الخميس سنہ २५	

عزيز بيگ و غيره دو نفر گوز برداران را تعین نموده کہ راو
انروده سنگم را از اورنگ آباد بہ معم (بمع) خزانہ سزاوی نموده
نزد خان جهان بہادر بہ پیدگانو رسانیده بیاید —

از واقعہ ہمراہی : خان جهان بہادر بعرض رسید کہ سنبہا پسو سیوا مقہور قریب شش ہزار سوار بجہت تاخت قلعہ شولاپور فرستادہ بود ہرگاہ درین جا رسید راجہ مذکور اس گور از قلعہ جہت مقابلہ مستعد شد ازین ممر خان جهان بہادر رغبت خان ہراول فوج خود مع جمعیت بہ کومک راجہ مذکور فرستاد چنانچہ جنگ واقع شد بسیار مردم غنیم را کشتہ و زخمی نمودہ فتح بادشاہی شد مفسدان [یوم الخمس ۳۰ از واقعہ ہمراہی خان جهان بہادر بعرض رسید] گریختہ رفتند بعد مطالعہ فرمودند کہ مجرای کلی شد —

अज्ञीझवेग वगैरे गुर्जबर्दारांनीं अनिरुद्धसिंगास औरंगाबादेहून खजिन्या-सह सजावली करून पेढगांवास खानजहान बहादुराकडे पोहोचवावे असा हुकूम झाला.

खानजहान बहादुराच्या बातमीपत्रावरून समजलें तें असें — सीवाचा मुलगा संभा यानें सोलापूर उद्ध्वस्त करण्यासाठीं सहा हजार स्वार पाठविले. तेव्हां राजा मनोहरदास गौड हा किल्ल्यांतून तयारीनिशी बाहेर आला. या बातमीमुळे खानजहान बहादुरानें रघवत (रणमस्त) खानास फौजेच्या हरावलीस नेमून स्वतःच्या लोकांस उपर्युक्त राजाच्या कुमकेस पाठविलें. नंतर लढाई झाली. शत्रूच्या अनेक लोकांना मारलें व जखमी केलें. बादशाही फत्ते झाली. शत्रू पळून गेला. अर्ज पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

२८०

सिता	{	اخبارات دربار معل	{	श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध ४
जु. २५ जिल्हेज ३		ماه ذی الحجه ۳ منہ		इ. १६८१ डिसेंबर २८
रवि.		يوم الاحد سنہ ۲۵		

داراب ولد قلعدار خان قلعدار دہارور آوردہ امانت خان دیوان دکن ملازمت نمودہ چہار اشرفی و پانصد روپیہ نذر گزرا نیلہ —

سید اوغلان عرض نمودہ کہ شہاب الدین خان خطی نوشت کہ مردم جاسوسان خبر آوردند کہ فوج غنیم بطرف سالہر آمدہ است بنابراین فدوی اسباب زیادتہ و مردم نیز (بہر) را درگاہ گذشتہ اسپ قمچی برائے تنہیم مفسدان سواری نمودہ ایم شنیدہ خاموش ماندند —

धारूरचा किल्लेदार दाराब वलद किलअदारखान आला. त्याने दरखनचा दिवाण अमानतखान याची भेट घेतली आणि ४ अश्रफ्या व ५०० रुपये नजर केले.

सद्यिद ओघलान यानें अर्ज केला तो असा — शिहाबुद्दीनखानानें पत्र लिहिलें आहे कीं, 'सालहेरकडे शत्रूची फौज आली आहे अशी बातमी हेरांनीं आणली. म्हणून मी जास्तीचें सामान व बुणगे यांना जालना येथें सोडून शत्रूस तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली.' ऐकून बादशाह गप्प बसला.

२८१

सिता	{	اخبارات دربار معلی	{	श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध ५
जु. २५ जिल्हेज ४		ماہ ذی الحجہ ۴ منہ		इ. १६८१ डिसेंबर ५
सोम.		يوم الاثنين سنہ ۲۵		

नوروزबیک منصبدار عرض داشت شہاب الدین خان آورده در
عبدالک ظہر بنظر گذرانیده و زبانی منصبدار بعرض رسید کہ خان مذکور
از گالہ اسپ قمچی بچہتم تہذیب قوم غنیم بجانب سالہیر ملک غنیم
سواری نموده بود چنانچہ ہفت کروزہ آن طرف با مقہوران جنگ واقع
شد از اقبال حضرت نہ صد کس بقتل رسانیده و بسیاری مردم را
زخمی نموده بیست کس زندہ دستگیر کردہ و اکثر بندہ ہای
بادشاہی بکار آمدہ و زخمی شدند مفصل از روی وقایع بعرض
خواہد رسید و مقہوران گریختہ رفتہ خان مذکور تا دو کروزہ
تعاقب نموده پانزدہ کروزہ در سالہیر آن طرف رسیدہ دیوہ خود
مقرر کردہ بندگان حضرت بعد مطالعہ فرمودند کہ مجرای مشارالیم
کلی بظہور پیوست اضافہ فوسرافرازی فرمودند۔

سید کرم اللہ خان تعینات دکن را فوجداری پتن حسب التماس
امانت خان مقرر شد۔

رضا الدین داروغہ توپخانہ دکن را حسب التماس امانت خان
فوجداری سیرا ہون مقرر شدہ۔

शिहाबुद्दीनखानाचा अर्ज नौरोझबेग मनसबदारानें आणला. न्यायालयांत बादशाहाच्या नजरेखालून घातला व तोंडीं सांगितलें कीं, 'उपर्युक्त खान शत्रूला तंबी देण्यासाठीं जालन्याहून सालहेरकडे शत्रूच्या मुलखांत स्वार होऊन गेला होता. नंतर सात कोस इकडील बाजूस शत्रूशीं लढाई झाली. बादशाही सुदैवानें नऊशें लोकांना मारलें व अनेकांना जखमी करून वीस लोकांना

जिवंत पकडलें. त्याचा पराजय केला. बादशाही फत्ते झाली. बहुतेक बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. या घटनेबद्दलचा तपशीलवार अर्ज करीत आहे. शत्रूचे लोक पळून गेले. त्यांचा उपर्युक्त खानानें दोन कोसपर्यंत पाठलाग केला, तो सालहेरच्या अलीकडे पंधरा कोसांवर पोहोचला असून त्यानें आपला तंबू तेथें ठोकला आहे.' अर्ज पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, उपर्युक्त-खानाचें म्हणणें मान्य आहे. त्यास नवीन वाढीचा हुकूम झाला.

अमानुल्लाहखानाच्या विनंत्यनुसार दख्खनमध्ये नेमलेल्या सय्यिद करमुल्लाहखानास पट्टणच्या फौजदारीवर नेमलें. अमानतखानाच्या विनंत्यनुसार दख्खनच्या तोफखान्याच्या अधिकारी रिजाउद्दीन यास सिराढोणच्या फौजदारीवर नेमलें.

२८२

सिता	{	اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध ६
जु. २५ जिल्हेज ५		ماه ذی الحجه ۵ منہ		इ. १६८१ डिसेंबर ६
मंगळ.		يوم الثالث سنہ ۲۵		

सिद्द ओगलान معلم बादशाहزاده محمد کام بخش عرض نموده کہ قلیچ خان خطی نوشتہ کہ شاهزاده جیو سید منور خان را بطرف احمد نگر بمعہ جمعیت تعیین نموده بود چنانچہ مردم غنیم آمده از خان مشارالیم مقابلہ نموده چون این خبر بندہ شنید کومک خان مزکور رسیدہ و مردم غنیم با نصف جمعیت از بندہ ہم مقابلہ کردہ انچہ فدوی اسپان انداختہ الا ان طرف سید منور خان اسپان انداختہ جنگ واقع شد از اقبال حضور بسیار مردم غنیم بقتل رسانیدہ و زخمی نموده فتح بادشاہی شد متمدان گریختہ رفتند و انچہ تابینان بندہ ہاے بادشاہی بکار آمدہ و زخمی شدند از وقایع بعرض والا خواہد رسید محمد شفیع مشرف توپخانہ قلعبجات دکن را بدستور سابق بحال فرمودند —

मुहम्मद कामबक्षाचा शिक्षक सय्यिद ओगलान यानें अर्ज केला तो असा — कुलीचखानानें मला पत्र लिहिलें आहे कीं, 'शाहजाधानें मुनव्वर-खानास अहमदनगरकडे फौजेसह नेमिलें होतें. नंतर शत्रूचे लोक आले. उपर्युक्त खानाशीं त्यांचा सामना झाला. मला ही बातमी मिळतांच मी उपर्युक्त खानाच्या कुमकेस धावून गेलों. शत्रूच्या निम्या लोकांनीं माझ्या लोकांशीं सामना दिला. एका बाजूनें मी माझे घोडे व दुसऱ्या बाजूनें सय्यिद मुनव्वर-खानानें आपले घोडे घातले. लढाई झाली. बादशाही सुदैवानें शत्रूचे अनेक

लोक मारले व जखमी केले. बादशाही फत्ते झाली. शत्रूचे लोक पळून गेले. बादशाही लोकही कामास आले व जखमी झाले ते या घटनेच्या अर्जावरून कलेल.' दरखनमधील किल्ल्यांच्या तोफखान्याचा मुशरीफ मुहम्मद शफी यास पूर्वाप्रमाणें काम बहाल फर्माविलें.

२८३

सिता { اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध ७
 जु. २५ जिल्हेज ६ { ماه ذی الحजہ ५ منہ { इ. १६८९ डिसेंबर ७
 बुध. { يوم الاربعہ سنہ १०९८

मीर نورालله ولد دیانت خان مرحوم تہانہ دار تہالیم (تہالیر?)
 مقرر نموده خلعت داده رخصت نمودند -

بہ امانت خان دیوان دکن فرمودہ بودند کہ مطالبہای صوبہ
 دکن بہ عرض رسانیده مہر دستخط خود نموده باشد درین ولا
 فرمودند کہ طوریق (?) رشید خان دیوان خالصہ و اعتماد خان دیوان
 تن پیش دستان جہلم الملک اسد خان مطالبہای بعرض میرسانند
 و مہر و دستخط جہلم الملک بہرہ مند خان نایب میکنند بمنظور شما
 ہم بعمل می آورده باشد و شمارا سیوم پیش دست جہلم الملک
 مقرر نمودیم -

عرض داشتہ سہراب خان قلعہ دار پریندہ بنظر گذشت معروض
 نوشتہ بود کہ جاگیرہای فدوی نواحی پریندہ تذخواہ شدہ اند
 از سبب فساد جمعیت سنبہا پسر سیوا مقہور بہ بندہ چیزی نمی
 رسد احوال پریشان داریم اگر حکم شود خانزادہ در قلعہ گذاشتہ
 بندہ آمدہ قدم مبارک بید و یا فدوی در قلعہ بماند خانزادہ
 بحضور آمدہ حقایق جاگیر نماید حکم شد کہ حقایق جاگیر خان
 مشارلیم امانت خان بعرض رساند و بخان مذکور بنویسد کہ ہر گاہ
 مابدولت سعادت باورنگ آباد تشریف خواہم آورد ان زمان
 شمارا طلب حضور نموده خواہد شد -

महूम दियानतखानाचा मुलगा मीर नूरुल्लाह यास थालिया (थालनेर?)
 येथें ठाणेदार नेमलें व खिलअत देऊन रवाना केलें.

दरखनचा दिवाण अमानतखान यास हुकूम झाला होता कीं, दरखन-
 मधील मागण्यांबद्दल त्यानें स्वतःच्या सहीशिक्याचा अर्ज करावा. आतां

हुकूम झाला की, 'खालसाचा दिवाण रशीदखान व तनपेशदस्तानचा दिवाण अतमादखान यांजप्रमाणें असदखानानें मागण्यांचा अर्ज करीत रहावें. बहरामंदखान नायब यानें त्यांवर सहीशिक्रा करावें व तें मंजूर करून त्याप्रमाणें अमल करावा. तुला जुम्लतुलमुल्काचा तिसरा पेशदस्त म्हणून नेमलें आहे.'

परिंड्याचा किल्लेदार सुहराबखान याचा अर्ज नजरेखालून गेला. त्यानें विनंति केली होती की, 'मला तनख्यासाठीं परिंड्याजवळ जहागीर दिली आहे. परंतु सीवाचा मुलगा संभा याच्या लोकांच्या त्रासामुळे मला कांहींच मिळत नाही. माझी परिस्थिति अत्यंत बिकट आहे. हुकूम होईल तर मी माझ्या मुलास येथें ठेवून सरकारच्या भेटीस येईन किंवा मी किल्ल्यांत राहून माझ्या मुलास हुजूर पाठवीन.' यावर हुकूम झाला की, 'त्याच्या जागिरीबद्दल अमानतखानानें अर्ज करावा व उपर्युक्त खानास लिहावें की, बादशाह औरंगाबादेस येतील तेव्हां तुला हुजूर बोलाविलें जाईल.

२८४

सिता	} اخبارات دربار معلیٰ	{
जु. २५ जिल्हेज ७		
गरु.	ماہ ذی الحجہ ۷ سنہ ۱۰۲۵	{ श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध ८
	يوم الخمس سنہ ۱۰۲۵	{ इ. १६८९ डिसेंबर ८

بعرض رسید کم خان جهان بہادر توپہاںی از قلعہ احمدنگر
بر آورده در بہادرگدہ نگاہداشتہ بظاہران کوچک علی را رخصت
نمود کہ توپہاںی مذکور را از بہادرگدہ بہ قلعہ احمدنگر رسانیدہ
بیاید —

अर्ज आला की, खानजहान बहादुरानें अहमदनगरहून तोफा आणून पेढगांवांत ठेवल्या. म्हणून कूचकअली यास त्या तोफा बहादुरगडाहून अहमदनगर येथें पोहोचवून परतण्यासाठीं पाठविलें.

२८५

सिता	} اخبارات دربار معلیٰ	{
जु. २५ जिल्हेज १२		
मंगळ.	ماہ ذی الحجہ ۱۲ سنہ ۱۰۲۵	{ श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध १३
	يوم الثالث سنہ ۱۰۲۵	{ इ. १६८९ डिसेंबर १३

حسب الحکم بمہر روح اللہ خان بنام راو انرودہ سنگم پسر خواندہ
راو بہاو سنگم متوفی بذاک چوکی صادر نمودہ حوالہ محمد بیگ
وغیرہ دو نفر گرزداران نمودہ کہ راو مذکور را او اورنگ آباد
سزاوی نمودہ نزد خان جهان بہادر بہ پیدگانو رسانیدہ بیاید —

स्व. राव भाऊसिंग याचा मानीव मुलगा राव अनिरुद्धसिंग याच्या नांवें रूहुल्लाहखानाच्या शिक्क्याचा हस्बुलहुकूम डाकचौकीने पाठविण्यासाठी मुहम्मदबेग वगैरे दोन गुर्जबदारांच्या जवळ दिला. त्यांनीं उपर्युक्त रावास औरंगाबादेहून सजावली करून पेडगांवास खानजहान बहादुराकडे पोहोचवून यावे असें फर्माविले.

२८६

सिता { اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध १४
 जु. २५ जिल्हेज १३ { माہ دی الحکم ۱۳ منہ { इ. १६८१ डिसेंबर १४
 बुध. { جلوس يوم الاربع سنہ ۲۵ {

بہ روح اللہ خان فرمودند کہ حسب الحکم بخان جهان بہادر
 بذویسد کہ مکوند زمیندار گالہ پست در قید است خلاصی سازد۔

از وقایع دکن بعرض رسین کہ مکرم پتنگ راو زمیندار جو
 در (جوار) تجویز دلیرخان دو ہزاری ذات ہزار سوار منصب
 نوسرافراز و تعینات گلشن آباد حکم شدہ بود ثانی الحال خان جهان
 بہادر پانصدی ذات کہ تجویز کردہ منظور نمودہ بودند درین
 ولا کمی جمعیت مشارالیم بخان جهان بہادر ظاہر شد بذابراں از
 منصب برطرف نمودہ است ہر چہ امر شود حکم شد دو ہزار ذات
 ہزار سوار بدستور سابق بحال شناسند دی روز شیخ سعادت مند
 برادر احمد مکوند کہ بخشی واقع نویس بگلانہ مقرر شدہ دستک
 خدمت گرفتہ بکچیری دیواں علی آمدہ بود —

रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा — खानजहान बहादुरास हस्बुल-
 हुकूम लिहावा कीं, 'गाळणापेठचा जमीनदार मकरंद कैदेत आहे त्यास सोडावें.'

दख्खनच्या घटनापत्रांवरून समजलें तें असें — जोदर (जवार) चा जमींदार मुर्करम (मकरंद) पतंगराव यास दिलेरखानाच्या तजविजीनें दोन हजार जात व हजार स्वार एवढी मनसब दिल्यावर त्यास गुलशनाबादेस नेमल्याचा हुकूम झाला होता. त्यानंतर खानजहान बहादुरानें पांचशें जात कमी करण्याबद्दल तजवीज केली होती ती मान्य केली. नंतर उपर्युक्ताची जमेत कमी आहे असें खानजहान बहादुरास दिसल्यावरून त्यानें त्याची मनसब बढतर्फे केली. याबाबत हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, पूर्वीप्रमाणें दोन हजार जात, हजार स्वार बहाल केल्याचें समजावें

काल शेख सआदतमंदाचा भाऊ अहमद मकरंद यास बागलाणच्या वाकेनविसाचा बक्षी नेमलें होतें त्यानें दस्तक घेऊन कचेरींत प्रवेश केला.

२८७

सिता } اخبارत दरबार معلیٰ { श. १६०३ मार्गशीर्ष शुद्ध १५
जु. २५ जिल्हेज १४ } माह ذی الحج १२ } इ. १६८१ डिसेंबर १५
गुरु. } يوم الخمس سنہ ११२५ }

सید شیرخان تعینات فوج بادشاہزادہ محمد اعظم شاہ را خدمت قلعہ داری سوارپور (शुलापूर) از تغیر راجہ منوہر داس مقرر نموده -

राजह मनोहर दस कलेदार मेजुल शुलापूर हज़ार पानصدی ذات हज़ार सवार मेजुल पानصد सवार दो اسپه از ان جمله پانصدی ذات हज़ार सवार بر اورای بشرط قلعہ داری سوارفراز بود بعرض رسید حکم شده کہ بشرط یساق رکاب بحال داشتہ طلب حضور نمایند -
از واقع فوج همراهی بادشاہزادہ محمد اعظم شاہ بعرض رسید کہ بادشاہزادہ جیو حسن علی خان بہادر را خلعت و یک راس اسپ و یک زنجیر فیل و یک قبضہ شمشیر انعام مرحمت نموده بمعہ فوج ده هزار سوار برای تقدیم غنیم بہ جانب پوناہر رخصت فرمودند -

بعرض رسید کہ متصدیان اورنگ آباد سرب و باروت وغیرہ از قلعہ دولت آباد جہتم کار بادشاہی طلب می نمایند سید مبارک خان قلعہ دار انجا بغیر از حکم نمی دہد ہر چہ امر شود حکم شدہ بخان مذکور بنویسد کہ بموجب ذیل از قلعہ مذکور بدہند کہ برآورده بہ اورنگ آباد بفرستند -

अअजमशाहाच्या फौजेंत नेमलेला सय्यिद शेरखान यास राजा मनोहर-दासाच्या बदलीमुळे सोलापूरच्या किल्लेदारीवर नेमलें.

सोलापूरहून बदललेला किल्लेदार मनोहरदास यास पंधराशें जात व हजार स्वार एवढी मनसब होती. पैकीं पांचशें स्वार दुघोडी होते. त्यांपैकीं पांचशें जात, हजार स्वार त्यास किल्लेदारीच्या अटीवर दिले होते. त्याचा अर्ज आला. हुकूम झाला कीं, सशर्त असलेले स्वार बहाल समजून त्यानें हुजूर यावें.

अअजमशाहाच्या फौजेतील वाक्यावरून समजलें तें असें—शाहजाधानें हसन अलीखानास खिलअत, घोडा, हत्ती व तलवार बक्षीस देऊन दहा हजार स्वारांच्या फौजेसह पुरंधरकडे शत्रूला तंबी देण्यासाठीं पाठविलें.

अर्ज आला की, 'औरंगाबादेचे मुतसद्दी बादशाही कामासाठी दौलता-बादेहून शिसे, दारू वगैरे मागवितात. परंतु तेथील किल्लेदार सय्यद मुबारक-खान हा हुकुमाशिवाय ते देत नाही. तरी हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला की, उपर्युक्त खानास लिहावे की, खालील प्रमाणे द्यावे म्हणजे ते घेऊन औरंगाबादे-कडे पाठविता येईल. [येथे तपशील*]

२८८

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ मार्गशीर्ष वद्य ३
 जु. २५ जिल्हेज १६ } माہ ذی الحجہ १५ منہ { इ. १६८१ डिसेंबर १७
 सोम. } یوم الاثنا سنہ ۲۵

فرمان عالی شان بنام شاهزاده محمدا عظم شاه و فرمان خدمت
 قلعہ داری شولاپور بہ سید شیرخان و فرمان درباب طلب حضور
 براجم منوہر داس قلعہ دار معزول صادر نموده حوالہ خسرو بیگ
 یساول نموده حکم شد کہ انچہ بندہ ہای بادشاہی از ہمراہی
 شاهزادہ جیو تعینات فوج خان جهان بہادر کردہ اند انہا تا حال
 روانہ نشدہ اند باید کہ انہارا از اورنگ آباد سزاوی نموده
 نزدیک خان جهان بہادر بہ پیدگانو رسانیدہ بیاید —

अअजमशाह यास व सोलापूरच्या किल्लेदारीच्या चाकरीचें सय्यद
 शेरखान यास तसेंच बदललेला (सोलापूरचा) किल्लेदार मनोहरदास यास हुजूर
 बोलावण्याचें अशीं फर्मानें सादर झालीं तीं खुस्रवबेग यसावल याजवळ दिलीं.
 हुकूम झाला की, 'शाहजाबादरोबरचे जे लोक खानजहान बहादुरच्या फौजेत
 नेमले आहेत व जे अजूनपर्यंत रवाना झाले नाहीत, त्यांना औरंगाबादेहून
 सजावली करून पेडगांवास खानजहान बहादुराजवळ पोहोचवून यावे.'

२८९

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ मार्गशीर्ष वद्य ८
 जु. २५ जिल्हेज २१ } माہ ذی الحجہ २१ منہ { इ. १६८१ डिसेंबर २२
 गुरु. } یوم الخمس سنہ ۲۵

مطالبہ دولت مند خان زمیدار تہانہ دار پرگنہ ماحل واقع بگلانہ
 بعرض رسید اول انکہ ۵۰ ہزار سوار غنیم سم فوج مقرر کردہ موضع
 کو ذخ را تاراج نموده بہ مطوطنان این جا مقابلہ می شود و حضرت
 بدولت خبر نگیرند حکم شد کہ بہروز خان و اتش خان رفتہ از

تہا الذیر خبردار باشد دوم افکمر سرب و بان و باروت درکار است
حکم شد پنج من باروت سرب و یک صد بان بدہند -
مردمان بہادر پورہ استغاثہ نمودہ کہ احوال بندہای پریشان
است جزیہ تا یساق معاف شود حکم شد تعین (تحقیق) بعرض
رسانند -

बागलाणांतील जमीनदार व परगणे माहलचा ठाणेदार दौलतमंदखान याच्या मागण्यांचा अर्ज आला तो असा—(१) शत्रूने दहा हजार स्वारांच्या तीन फौजा केल्या आहेत. त्यांनीं मौजे कोजख (कोहज?) लुटले आहे. तेथील रहिवाशांनीं सामना केला; परंतु ते हुजूर समजले नव्हते. आतां हुकूम झाला कीं, बहरोझखान व आतिशखान यांनीं जाऊन थाळनेरबद्दल सावध असावे. (२) 'शिसें, बाण व दारू यांची आवश्यकता आहे.' हुकूम झाला कीं, पांच मण दारू, शिसें व शंभर बाण द्यावे.

बहादुरपुण्याच्या लोकांनीं तक्रार केली कीं, 'आमची परिस्थिति विकट आहे; जिझिया माफ व्हावा.' हुकूम झाला कीं, चौकशी करून अर्ज करावा.

१९०

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ मार्गशीर्ष वद्य १०
जु. २५ जिल्हेज २३ } माہ ذی الحجہ २३ منہ { इ. १६८९ डिसेंबर २४
सोम. } يوم الاثنا سنہ २५

بروح اللہ خان فرمودند کہ حسب الحکم بہ ایرج خان صوبہ دار
برار بنویسد کہ شما درباب آمدن حضور معروض داشتہ بود بعرض
رسید [حکم شد *] کہ احتیاج آمدن حضور نیست از تعلقہ صوبہ -
داری رفتہ خبردار باشد -

रुहुलाहखानास हुकूम झाला तो असा— वऱ्हाडचा सुभेदार ईरजखान यास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, 'तू हुजूर येण्याबद्दल अर्ज केला होतास. परंतु तुझी हुजूर येण्याची गरज नाही. तू सुभेदारीच्या प्रदेशांत सावध असावेस.'

१९१

सिता } اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०३ माघ शुद्ध १
जु. २५ जिल्हेज २९ } माہ ذی الحجہ २९ منہ { इ. १६८९ डिसेंबर ३०
बुध. } يوم الاربعہ سنہ २५

راجہ رام سنگم از تہانہ داری و راہ داری از غریب خانہ تا
جمود مقرر شد -

राजा रामसिंग यास घरीबखाना (घर?) ते जमरूदपर्यंत राहदारी व ठाणेदारी दिली.

२९२

जु. २६ रमजान २ } اخبارات دربار معلى { श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध २
शनि. } ماه رمضان المبارک २ منہ { इ. १६८२ ऑगस्ट २६
يوم السبت سنہ ۲۶

بعد برطرفی بحالی فرمودند نواس راو وغیره بتجویز خان

جهان بهادر -

اود هوت راو	باباجی (ناناजी?)	مشارالیم
پانصدی	پانصدی	ہزاری
سوار	سوار	سوار
درین ولا	درین ولا	درین ولا
دو صدی	سیصدی	سیصدی
سوار	سوار	سوار

बढतफीनंतर खानजहान बहादुर याच्या तजविजीने मनसब बहाल केली ती अशी-

निवासराव	पूर्वी एक हजार स्वार	आतां ३००;
बाबाजी (नानाजी?)	„ पाचशें स्वार	„ ३००;
अवधूतराव	„ पाचशें स्वार	„ २००.

२९३

जु. २६ रमजान २ } اخبارات دربار معلى { श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध २
शनि. } ماه رمضان المبارک २ منہ { इ. १६८२ ऑगस्ट २६
يوم السبت سنہ ۲۶

بموجب نوشتہ عبدالعزیز خان قلعہ جونیر بعرض رسید

اول آنکہ ہنگام قلعہ داری مخلص خان شش ۶ ہفت ہزار
سوار جمعیت درین جا بود ہمراہ فدوی قلیل است آمدرفت غنیم
است حکم شد کہ حقایق جمعیت بعرض رسانند -

دویم آنکہ جاگیر در صوبہ مالوہ متفرقہ است چیزی
خرچی نمی رسد عوض ہر دو صوبہ برار و خاندیس تذخواہ شود
حکم شد امانت خان بعرض رسانند -

२९४.

روح الله خان عرض نموده قاسم خان خطی نوشتہ کہ چون از توپ دیوار برج قلعہ رام سیج سابق مسمار شدہ بود بنا بران فدوی مقرر کردہ کہ مردم بندہ ہای وغیرہ از ان راہ بالا کمندہای انداختہ اندرون قلعہ بروند چنانچہ بتاریخ ۲۷ شعبان ہنگام شب قریب پانصد شش صد کس مردم میواتی بندہای را بہ ارادہ رفتن اندرون قلعہ مستعد نمودہ یورش کردہ آخرش چند کس مردم برادری خنجر خان و بندہ بہ دروازہ قلعہ رسیدہ بہ آواز بلند گفتہ کہ بیلداران بیایند بنا بران آواز انہا مردم غنیم بیدار شدہ سنگ ہای تفتنگ اندازی نمودہ اکثر بندہای بادشاہی بکار آمدہ و زخمی شدند و چیزی تردید پیش نہ رفتہ حالا این کار از دست رفتہ و کسے بندہ بادشاہی گفتہ بندہ قبول نمی کند بے انتحاق (بے انتحال؟) در باب بندہ بموجبی کہ حکم شود بہ عمل آرند حکم بہ خان مذکور بنویسند کہ ہمراہیان خود را نزد شہاب الدین خان گذاشتہ بحضور بیاید —

रुहुल्लाहखानानें अर्ज केला तो असा—‘कासिमखानानें पत्र लिहिलें कीं, पूर्वीं तोफांच्या माज्यानें रामसेजच्या किल्ल्यांतील बुर्जाची भिंत पाडली होती; म्हणून त्या वाटेनें माझ्या माणसांनीं वर बाण फेकून किल्ल्यांत जावें असें मी ठरविलें व तारीख २७ शाबानला रात्रीच्या वेळीं पांच सहाशें मेवाती व माझे लोक यांना किल्ल्यांत जाण्यासाठीं तयार करून हल्ला केला. शेवटीं खंजरखानाच्या भाऊबंदांपैकीं कांहीं व माझे लोक किल्ल्याच्या दरवाज्यापाशीं पोहोंचून

मोठ्यानें ओरडले कीं, “बेलदारांनीं यावें”. त्या आवाजानें गनिमाचे लोक जागे होऊन त्यांनीं दगड व बंदुकी यांचा मारा केला. बहुतेक सर्व बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. कांहीं प्रगती झाली नाही. सध्या हें काम हातचें गेलें असें बादशाही लोक बोलतात. परंतु मला तें मान्य नाही. माझ्याबाबत हुकूम होईल त्याप्रमाणें करीन.’ हुकूम झाला कीं, खानमजकुरास लिहावें कीं, बरोबरच्या लोकांना शिहाबुद्दीनाकडे सोडून स्वतः हुजुरास यावें.

२९५

जु. २६ रमजान ५ } सियाह اخبارात दरबार मغل
मंगळ. } माह رمضان المبارक ५ मंगळ
} يوم الثالث سنہ २५

श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध ७
इ. १६८२ ऑगस्ट २९

نذر ملازمت

रामाजी ولد چندरराव बابت सنبها مقهور امید بندگی
दु مهر ... محمد تقی ولد سادات معزول بخشی فوج قاسم خان
آمدہ ... مهر -

محمد شفیع گرزبدرار حسب الحکم بہ مهر روح اللہ خان بنام
بہروز خان برده بود کہ سابق بعرض رسید کہ پرسرام نامی جوگی
ظاہری نماید اگر افواج بادشاہی ہمراہ بندہ شود برادر فدوی
از طرف سنبها مقهور در قلعہ سالہر است قلعہ را در تصرف
بادشاہی بیارم و جوگی مذکور را بحضور بفرستند درین ولا جواب
آن خط و جوگی مذکور آورده بہ عرض رسانید حکم شد بہ
روح اللہ خان رجوع شوند -

संभाजीकडील रामाजी वलद चंदरराव चाकरीच्या अपेक्षेनें आला व त्यानें दोन मोहरा नजर केल्या. कासिमखानाच्या फौजेचा बदललेला बक्षी मुहम्मद तकी वलद सादात आला. त्यानें एक मोहर नजर केली.

मुहम्मद शफी गुर्जबर्दारानें रूहुल्लाहखानाच्या शिक्याचा हस्तुलहुकूम बहरोझखानाच्या नांवें आणला होता. पूर्वी अर्ज आला होता कीं, परशुराम जोगी सांगत होता की, ‘बादशाही फौजा माझ्याबरोबर दिल्या तर साल्हेरचा किल्ला बादशाही अमलाखालीं आणीन. माझा भाऊ संभाच्या बाजूनें तेथें त्या किल्ल्यांत आहे.’ हुकूम झाला कीं, जोगी मजकुरास हुजुरास पाठवावें. नंतर त्या पत्राचें उत्तर व जोगी यास आणलें व तसें कळविलें. हुकूम झाला कीं, त्यास रूहुल्लाहखानाकडे रुजू करावें.

२९६

जु. २६ रमजान ६ } سیاہم اخبارات دربار معلے { ش. १६०४ भाद्रपद शुद्ध ८
बुध. } ماه رمضان المبارک ۶ منہ { इ. १६८२ ऑगस्ट ३०
يوم الاربع سنہ ۲۶

شیخ محمد بخشى واقع نویس قلعہ دندان راجپوری را
بخشی گری جہازات ہمراہی سیدی یاقوت خان و سیدی خیریت -
خان مقرر نمودہ سیصدی بیست سوار -

दंडाराजपुरीच्या किल्ल्याचा वाकेनवीस शेख मुहम्मद बक्षी यास
जहाजांच्या बक्षीगिरीवर नेमून सीदी याकूतखान व सीदी खैरियतखान
यांबरोबर नेमलें. तीनशें स्वार वीस जात अशी मनसब दिली.

२९७

जु. २६ रमजान ७ } سیاہم اخبارات دربار معلے { श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध ९
गुरु. } ماه رمضان المبارک ۷ منہ { इ. १६८२ ऑगस्ट ३१
يوم الخمس سنہ ۲۶

یک پھر و ۳ گہری روز برآمدہ غسل خانہ فرمودند -
نذر ملازمت

سید نوراللہ ولد سید شیر خان قلعہ دار شولاپور امید بندگی
از نزد پدر آمدہ بود -

جگدیوراو از برادران جادون رای ہمراہی خان جہان بہادر
آمدہ -

बादशाहानें एक प्रहर तीन घटका दिवस निघाल्यावर गुसलखाना
फर्माविला. चाकरीबाबत भेट आली. सय्यिद नूरुल्लाह वलद सय्यिद शेखखान
सोलापूरचा किल्लेदार हा चाकरीच्या अपेक्षेने आपल्या बापाजवळून आला.
जाधवरायाच्या भाऊबंदांपैकीं खानजहान बहादुराबरोबरचा जगदैवराव आला.

२९८

जु. २६ रमजान ७ } سیاہم اخبارات دربار معلے { श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध ९
गुरु. } ماه رمضان المبارک ۷ منہ { इ. १६८२ ऑगस्ट ३१
يوم الخمس سنہ ۲۶

जगदीयुराव हा सयब अलमास खान जहान बहादुर खताब رای
सराफराज نموده هزار پانصدی هزار سوار از آنجمله هفصد سوار

दو اسپم بود پانصدی ذات سید سوار بر اوردی سابق دو اسپم
اضافه و خلعت داده همراه خان مشارالیم رخصت فرمودند —

खानजहान बहादुराच्या विनंतीप्रमाणें जगदेवरावास राय पदवी दिली.
त्याची जुनी मनसब १५०० जात, १००० स्वार, पैकीं ७०० स्वार दुघोडी
होती. पूर्वीप्रमाणें पांचशें जात व तीनशें स्वार दुघोडी एवढी वाढ व
खिलअत देऊन उपर्युक्त खानाबरोबर जाण्यासाठीं रजा दिली.

२९९

जु. २६ रमजान १० { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध १२
रवि { ماه رمضان المبارک १० منہ } इ. १६८२ सप्टेंबर ३
يوم الاحد سنہ ۲۶

از واقعہ سنگمذیر بعرض رسید کہ دو صد سوار پانصد پیادہ
مردم غنیم یک کروه از قصبہ سونیر یک ہزار پانصد مویشی متصرف
شدہ چنانچہ از استماع این خبر ناروجی تہانہ دار سوار می کرد
بسبب جمعیت قلیل برگشتہ آمدہ و یک صد درعہ دیوار قلعہ بہ
سبب طغیانی باران مسمار شدہ افتاد ہرچہ امر شود فرمودند
محمد علی خان بہ بیلداران فرستادہ احداث نمایند —

संगमनेरच्या घटनांवरून समजलें तें असें—कसबे सुनेर (सिन्नर) पासून
एका कोसावर गनिमाचे २०० स्वार व ५०० प्यादे यांनीं १५०० जनावरें
ताब्यांत घेतलीं. ही बातमी ऐकून तेथील ठाणेदार नारोजी यानें स्वारी केली.
परंतु त्याचे लोक थोडे असल्यामुळें तो परत आला. किल्ल्याची १०० गज
भित अतिवृष्टीमुळें पडली. हुकूम व्हावा. हुकूम झाला की, 'मुहम्मद
अलीखानानें गवंड्यांना पाठवून दुरुस्ती करावी.'

३००

जु. २६ रमजान ११ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध १३
सोम. { ماه رمضان المبارک ११ منہ } इ. १६८२ सप्टेंबर ४
يوم الاثنا سنہ ۲۶

بہ اخلاص خان ولد سعید اللہ خان مرحوم فرمودند کہ براہ
احمدانگر و پیدگانو رفتہ از سنگمذیر براہ نیوسہ بحضور بیاید و
جمعیت تہانہ داران ملاحظہ نمودہ ہر جا کہ قلعہ ہای شکست ریخت
باشد مرمت کردہ بدہد و آنچہ بند ہای بادشاہی را لوازمہ

दान قلعه مطلوب باشد از ہمراهی خود بگذارند و از تہانہ۔
 داران مذکور مچلکم بگیرون اگر کسی سوار پیادہ غنیم بچہتر تحصیل
 چوتہای بیاید تنبیر نماید و الا نہ این باز خواست بہ عہدہ شمایان
 است و نیز بہ آتش خان داروغہ توپخانہ دکن حکم شد یک کس
 را برائے دیدن تصحیح مردم احشام قلعه ہای تعیین نماید
 بموجب ذیل ہمراہ خان مذکور تعینات فرمودند۔

تاییدان لطف اللہ خان بند و قچی ۴۰ برقنداز ۴۰ اہدی
 ۱۰۰ سوار ۵۰ نفر
 ۱۵۰ سرب باروت ۱۰۰ بان ۱۰۰ بیلدار

इखलासखान वलद सईदुल्लाहखान मरहूम यास हुकूम झाला कीं,
 'अहमदनगर व पेढगांवच्या वाटेनें जाऊन संगमनेराहून नेवस्या (नेवास्या)
 च्या वाटेनें हुजुरास यावें. ठाणेदारांच्या जमेतीची तपासणी करून ज्या
 कांहीं छोट्या किल्ल्यांची पडझड झाली आहे त्यांची दुरुस्ती करावी. छोट्या
 किल्ल्यांमध्ये बादशाही चाकरांना आवश्यक त्या गोष्टींचा पुरवठा स्वतः
 बरोबरच्या सामानांतून करावा. ठाणेदार मजकुरांकडून मुचलका घ्यावा कीं,
 गनिमाचे प्यादे किंवा स्वार चौथ वसूल करण्यासाठीं आले तर त्यानें त्यांस
 तंबी द्यावी. नाहीं तर आपल्या हुद्याच्या आशेवरच राहावें.' दक्षिणच्या
 तोफखान्याचा दारूगा आतिशखान यास हुकूम झाला कीं, एक मनुष्य
 छोट्या किल्ल्यांतील हशमांसाठीं ठेवलेलें हजेरी पुस्तक पाहण्यासाठीं नेमावा.
 खालीलप्रमाणें लोक खान मजकुराबरोबर नेमलें. लुत्फुल्लाहखानाकडील
 बंदूकधारी, बरकंदाज, अहदी लोक शिसें दारुगोळा, बाण, बेलदार [याचा
 तपशील*]

३०१

سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
 ۹۹ رجب ۱۱۱۱ ۹۹ رجب ۱۱۱۱ ۹۹ رجب ۱۱۱۱
 ۲۶ رجب ۱۱۱۱ ۲۶ رجب ۱۱۱۱ ۲۶ رجب ۱۱۱۱
 ۲۶ رجب ۱۱۱۱ ۲۶ رجب ۱۱۱۱ ۲۶ رجب ۱۱۱۱

از زبانی ہرکارہ ہای بعرض رسید کہ سندہا مقہور مقرر نمودہ
 کبر باغی را از ملک خود براہ دریا یا راہ احمدآباد بملک
 راتہوران روانہ نماید بنابران بہ روح اللہ خان فرمودند کہ حسب
 الحکم بجماعہ دلیل بنویسند کہ اکبر باغی مذکور بیاید اسیر نمایند
 مختارخان ناظم احمدآباد کارطلب خان متصدی سورت سید

محمود فوجدار بروده بهروز خان فوجدار تہالذیر عالم شیرانی
فوجدار نذر بار غیاث الدین فوجدار راویر خان زمان ناظم مالوہ -

हरकाऱ्यांकडून तोंडीं समजलें कीं, संभाजीनें अकबरास आपल्या देशांतून समुद्रमार्गे किंवा अहमदाबादेच्या वाटेनें राठोडांच्या देशास पाठवावें असें ठरविलें आहे. तेव्हां रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, पुढील लोकांना अकबर येत आहे, त्यास कैद करावें असा हस्बुलहुकूम लिहावा. अहमदाबादेचा नाजिम मुख्तारखान, सुरतेचा मुतसद्दी कारतलबखान, बडोदे, थाळनेर, नंदुरबार व रावेर येथील फौजदार अनुक्रमें सय्यिद महमूद, बहरोझखान, आलम शीरानी व धियासुद्दीन, माळव्याचा नाजिम खान इमान.

३०२

जु. २६ रमजान १३ { سیاہم اخبارات دربار معل { श. १६०४ भाद्रपद शुद्ध १५
बुध. { माہ رمضان المبارک १३ { इ. १६८२ सप्टेंबर ६
{ یوم الاربعہ سنہ ۲۶

ہم دربار خان فرمودند کہ روح اللہ خان رقعہ بنویسند کہ جمعیت غنیم میخواستہ در تہانہ انتور بیاید باید کہ عبدالعزیز خان قلعہ دار جونیر و شاہ محمد تہانہ دار انکولہ بنویسند کہ وقت کار کومک احمد تہانہ دار انتور نماید کوچ رایات عالیات ہم سمت احمد انگر بعد عید رمضان مقرر است -

واجب العرض راوجی زمیدار سنگمذیر بعرض رسید اول آنکہ جمعیت غنیم از تہانہ داری فواہی تل کوکن می آید اگر فدوی را تہانہ داری مقرر شود بند بست نمایم منظور شد دویم آنکہ فدوی سر بیستی منصبدار از اصل و اضافہ صد پنجابی ذات دہ سوار سرافراز شود حکم شد صدی ذات دہ سوار سرافراز باشد سیوم آنکہ ہرچہ از غنیم متاعی بدست آید معاف شود منظور فرمودند چہارم آنکہ ہزار پیادہ بند و قچی سر بندی مرحمت شود منظور فرمودند -

दरबारखानास हुकूम झाला तो असा—रूहुल्लाहखानास पत्र लिहावें कीं, गनिमाची जमेत अंतूर येथें येऊं इच्छिते. तेव्हां जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुलअझीझ व अकोल्याचा ठाणेदार शाह मुहम्मद यांस अंतूरचा ठाणेदार अहमद यास साह्य करण्याविषयीं लिहावें. रमजान ईदनंतर बादशाहाचें अहमदनगराकडे जाण्याचें ठरलें आहे.

संगमनेरचा जमींदार रावजी याचा अर्ज आला तो असा— (१) गनि-
माचे लोक तळकोंकणांतून ठाणें दावमी (दावडी ?) कडून येत आहेत. मला
ठाणेदारीवर नेमलें तर बंदोबस्त करीन. बादशाहानें तें मंजूर केलें. (२) मी
तीन बिस्ती मनसबदार आहे. १५० जात व १० स्वार एवढी वाढ मान्य
करावी. हुकूम झाला कीं, १०० जात व १० स्वार एवढा मानकरी केला
आहे. (३) शत्रूचें सामान माझ्या हातीं लागेल तें माफ व्हावें. तें मंजूर
झालें. (४) १००० बंदूकधारी प्याद्यांच्या शिवंदीची कृपा व्हावी. तें मंजूर
केलें.

३०३

जु. २६ रमजान १६ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ भाद्रपद वद्य ३
शनि. { ماہ رمضان المبارک ۱۶ منہ } इ. १६८२ सप्टेंबर ९
{ یوم السبت سنہ ۲۶ }

بم عرض رسید قاسم خان از قلعہ رام سیج موافق حکم نزدیک
لشکر مغل رسید در باب دستک ہرچہ امر شود حکم شد دستک
قلعہ بدہند آمدہ ملازمت نماید —

अर्ज आला कीं, कासिमखान किले रामसेजहून हुकुमाप्रमाणें मोगली
लश्कराजवळ पोहोचला. दस्तकाच्या बाबतींत हुकूम व्हावा. हुकूम झाला
कीं, किल्ल्याचा दस्तक द्यावा. त्यानें येऊन भेट घ्यावी.

३०४

जु. २६ रमजान १७ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ भाद्रपद वद्य ४
रवि. { ماہ رمضان المبارک ۱۷ منہ } इ. १६८२ सप्टेंबर १०
{ یوم الاحد سنہ ۲۶ }

از نوشتہ محمد یدیع ایلچی تہانہ دار پارسا بعرض رسید کہ
اودیا وغیرہ سم نفر بتعینات آنجا بمردم سنہا مقہور اتفاق نمودہ
جاسوسی میروساند حکم شد ہمراہ راجہ منہرہن اس قلعہ دار ملہیر
تعینات نماید

مشارالیم پانصدی گری سنگم صدی سور سنگم صدی

पारसा येथील ठाणेदाराचा वकील मुहम्मद बदीअ याच्या लिहिल्यावरून
समजलें कीं, तेथें नेमलेले अवधा वगैरे तीन लोक संभाजीस मिळाले असून हेर-
गिरी करीत आहेत. हुकूम झाला कीं, त्यांना मुल्हेरचा किल्लेदार राजा मनोहर-
दास याजकडे नेमावे. मशारजिल्हे ५००, गिरिसिंग १००, सूरसिंग १००.

३०५

जु. २६ रमजान १९ { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ भाद्रपद वद्य ६
मंगळ. { ماه رمضان المبارک ۱۹ منہ } इ. १६८२ सप्टेंबर १२
{ یوم الثالث سنہ ۲۶ }

نذر ملازمت

گویندراو تہانہ دار بٹہار موافق حکم آمدہ دو مہر شفقۃ اللہ
وغیرہ چہار نفر ۴ —

चाकरीबाबत भेट; हुकुमाप्रमाणें बठारचा ठाणेदार गोविंदराव आला. त्यानें
२ मोहरा भेट दिल्या. शफक्कतुल्लाह वगैरे ४ लोकांनीं एकेक मोहर दिली.

३०६

जु. २६ रमजान २० { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ भाद्रपद वद्य ७
बुध. { ماه رمضان المبارک ۲۰ منہ } इ. १६८२ सप्टेंबर १३
{ یوم الاربعہ سنہ ۲۶ }

اضافہ

سید شاہ محمد فوجدار شادی آباد گویندراو تہانہ دار بٹہار
بموجب نوشتہ رفیع الامین دیوان بذارس بعرض رسید کہ
بت خانہ نندمان ہو (بندمان ہو) مسمار نمودہ در باب احداث نمودن
مسجد ہرچہ امر شود حکم شد کہ طیار نماید —

वाढ

शादियाबादचा फौजदार सय्यिद शाह मुहम्मद व बठारचा ठाणेदार
गोविंदराव

बनारस येथील दिवाण रफीउलअमीन याच्या लिहिल्यावरून समजलें
कीं, 'बिंदु महादेवाचें देऊळ पाडून टाकलें. मशिदीच्या उभारण्याबाबत
हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, उभारावी.

३०७

जु. २६ रमजान २० { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ भाद्रपद वद्य ७
बुध. { ماه رمضان المبارک ۲۰ منہ } इ. १६८२ सप्टेंबर १३
{ یوم الاربعہ سنہ ۲۶ }

بموجب نوشتہ رضی الدین خان قلعہ دار اودگیر بعرض رسید کہ

دیویسر نام مفسد متصل موضع پونہتی بمفاصلہ بیست کروہ از قلعہ مذکور قلعچہ خام مستحکم احداث نمودہ نظر بر فساد دارد بعد مطالعہ بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ معمور خان بنویسند کہ بہ قلعہ آلودگیر رفتہ مفسدان را تذبیب نمودہ قلعچہ را مسمار سازد۔
روح اللہ خان عرض نمود کہ قلعہ دار خان قلعہ دار فتح آباد عرف دہارور سی (شش) ہفت نفر ۳۳ اسمی (اسامی) عورت از ملک غنیم دستگیر نمودہ مصحوب چراغ بیگ بحضور راہی است حکم شد کہ حوالہ اہتمام خان نماید کہ در محبوس نگاہ دارد۔

उदगीरचा किल्लेदार रिजाउद्दीनखान याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, किल्ल्यापासून वीस कोसांवर असलेल्या मौजे पवनहट्टी येथें देवीसा नांवाचा बंडखोर एका कच्च्या किल्ल्याची दुरुस्ती करून बंड करण्याच्या विचारांत आहे. त्यावर रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, उदगीरच्या किल्ल्यास जाऊन व बंडखोरास तंबी देऊन छोट्या किल्ल्याचा नाश करण्याविषयीं मामूरखानास लिहावें.

रूहुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, 'फतहाबाद उर्फ धारूर येथील किल्लेदार किलअदारखान यानें गनिमाच्या मुलुखांतून सहा सात पुरुष व तीन बायका यांना पकडून आणून चिरागबेगबरोबर हुजुराकडे पाठविलें आहे.' हुकूम झाला कीं, त्यांना इहतमामखानाच्या हवालीं करावें व कैदेत ठेवून लक्ष ठेवावें.

३०८

जु. २६ रमजान २० { سیاہم اخبارات دربار معل { ش. १६०४ भाद्रपद वद्य ७
बुध. { माہ رمضان المبارک ۲۰ { इ. १६८२ सप्टेंबर १३
{ یوم الاربعہ سنہ ۲۶

از واقعہ نادرگ بعرض رسید کہ یک طرف دیوار قلعہ مسمار شدہ قلندر خان قلعہ دار سابق پانصد سوار موجود میداشت و ہنگام شب شش ۶ مرتبہ پسران خان مشارالیم قلعہ گشت میکردند (الحال محمد بیگ خان کہ قلعہ دار این جا آمدہ ہمگین سیصد ۳ سوار جمعیت ندارد و مرتبہ ہم گشت نہ میکرد بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ خان مذکور نویسند کہ دیوار قلعہ بہ زودی احداث نمودہ بہ ہوشیاری خبردار باشد۔

नळदुर्ग येथील घटनांवरून समजलें कीं, किल्ल्याची एका बाजूची भिंत पडली आहे. पूर्वीचा किल्लेदार कलंदरखान याजवळ पाचशें स्वारांची

जमेत असावयाची व खानाचीं मुलें रात्रीच्या वेळीं सहा वेळा गस्त घालावयाचीं. सध्या मुहम्मदबेगखान हा किल्लेदार म्हणून आला आहे. त्याजवळ तीनशें स्वारांची सुद्धा जमेत नाही व दोन वेळेस देखील गस्त होऊं शकत नाही. तेव्हां रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, खानास किल्ल्याची भिंत लवकर दुरुस्त करून खबरदारीने राहण्याविषयी लिहावे.

३०९

जु. २६ रमजान २१ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ भाद्रपद वद्य ८
गुरु. } ماه رمضان المبارک ۲۱ منہ { इ. १६८२ सप्टेंबर १४
} يوم الخميس سنہ ۲۱

عرضداشت سیدی یاقوت خان قلعہ دار دندان راجپوری
معرفت بہرہ مند خان بعرض رسید کہ معروض داشتہ بود کہ سندہا
مقررہ برای نگاہداشت جمعیت مردمان جای بجای طلبیدہ نوکر
می نماید و آنچہ جمعیت در تہانجات بود نیز پیش خود طلبیدہ
است اکبر باغی سابق در تونہ بود از این جابر آوردہ در جیتاپور
نگاہداشتہ و بہ سبب نا موافق اب ہواي متعلقان باغی بیماری
دارند بعد مطالعہ خاموش ماندند —

बहरामंदखानाच्या मार्फतीने दंडाराजपुरीचा किल्लेदार सीदी याकूतखान याचा अर्ज आला तो असा- नोकरांत ठेवण्यासाठी ठिकठिकाणच्या लोकांना संभाने बोलाविलें आहे. निरनिराळ्या ठाण्यामधील लोकांनाही बोलाविलें आहे. अकबर पूर्वी तोनहा (?) येथें होता. तो तेथून निघून जैतापुरास गेला. परंतु तेथील हवा योग्य नसल्याने अकबराचे संबंधी आजारी झाले आहेत. अर्ज पाहिल्यावर बादशाह गप्प बसला.

३१०

जु. २६ रमजान २२ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ भाद्रपद वद्य ९
शुक्र. } ماه رمضان المبارک ۲۲ منہ { इ. १६८२ सप्टेंबर १५
} يوم الجمعة سنہ ۲۲

فصیل خان عرض نموده کہ تا کو بنجارہ خطی نوشتہ کہ شکوہ فدوی
بعرض رسید کہ مفسد است بنابران بہ معمور خان حکم شد کہ
تنظیم نماید فدوی خان زاد است دو پسران قابل منصب اند
امیدواریم کہ بحضور طلبیدہ سرافراز فرمایند حکم شدہ محمد جعفر
یساول رفتہ انہارا بحضور بیارد —

फजाइल खानानें अर्ज केला तो असा— ताकू बंजान्यानें पत्र लिहिलें आहे कीं, 'मी बंडखोर असून मला तंबी देण्याविषयीं मामूरखानास हुकूम झाला आहे. परंतु मी खानजाद असून माझीं दोन मुलें मनसबीस योग्य आहेत. आशा करतो कीं, त्यांना हुजूर बोलावून त्यांचा सन्मान होईल. हुकूम झाला कीं, मुहम्मद जाफर यसावल यानें जाऊन त्यांना हुजूर आणावें.

३११

जु. २६ रमजान २२ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ भाद्रपद वद्य ९
शुक्र. } माہ رمضان المبارک २२ منہ { इ. १६८२ सप्टेंबर १५
} یوم الجمعہ سنہ ۲۶

شیرانداز و بشیرانداز پسران شجاعت خان خزانہ بہ قلعہ
ملہر بردہ بود رسانیدہ آمدہ ملازمت نمودہ دہ اشرفی نذر
گزرا نیدہ —

शुजाअतखानाचे मुलगे शेरअंदाज व बशीरअंदाज हे मुल्हेर येथें खजिना घेऊन गेले होते. तो पोहोचवून ते परत आले व भेटले. दहा अश्रफ्या नजर केल्या.

३१२

जु. २६ रमजान २३ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ भाद्रपद वद्य १०
शनि. } माہ رمضان المبارک २३ منہ { इ. १६८२ सप्टेंबर १६
} یوم السبت سنہ ۲۶

عنايت الله گرزبردار فرمان بنام شاهزاده محمد اعظم شاه و
خط روح الله بنام شمس الدين خان برده بود رسانیدہ عرضداشت
شاهزاده جیو و خط شمس الدين خان بہ روح الله خان آورده بنظر
گزرا نیدہ زبانی بعرض رسانید کہ تا حال شاهزاده جیو بردریا
بہمرہ استقامت دارند عبور نشدہ اند پیغام رستم خان بواسطہ ملازمت
درمیان بود لیکن دختر او فوت شدہ بذابراں معطل شدہ و جمعیت
غنیم بہ سرحد بادشاہی آمدہ چند دیہات تاراج نمودہ درین اثنا
شاهزاده جیو جمعیت جہتم تذبذب مقہوران تعیین نمودہ آنہا گریختہ
رفتند چہار صد روپیہ خدمتنامہ دادہ اند معاف فرمودند —

فرمان بنام سہراب خان قلعہ دار پریندہ صادر شد حوالہ عاقبت
محمود خان مذکور نمودہ کہ بفرستند مضمون کہ آنچہ مردم خادمان
محل شاهزادہ محمد اعظم شاه در قلعہ بہ گزرا نند در آمدن قلعہ

जगोजी ولد ताको बंजारे ११ मे
खलعت منصب فرمودند
सردारترین ... २४

از التماس سردارترین بعرض رسید که اگر فدوی را تھانم -
داری و راهداری از اسیرتا اورنگ آباد یا دو هزار ۳۰۰ بندی
مقرر شود بند بست بواقع نموده مردم غنیم را از این راه آمدن
ندهند چنانچه هنگام تعییناتی دکن آن خدمت به بنده مقرر شود
امیدواریم که سرافراز شود این معنی را مچلکم میدهند حکم شده
روح الله خان برادری مشارالیه را بنظر بگزراوند -

जगोजी वलद थाकू बंजारा यास खिलअत व मनसब फर्माविली.
सरदारतरीन यानें विनंति केली कीं, 'मला असीरपासून औरंगाबादे-
पर्यंतची ठाणेदारी व राहदारी किंवा दोन हजार शिबंदी नेमून दिली तर उत्तम
बंदोबस्त ठेवीन. शत्रूच्या लोकांना या वाटेनें येऊं देणार नाहीं. म्हणून
दक्षिणच्या नेमणुकीच्या वेळीं मला ही चाकरी द्यावी. आशा करतो कीं,
माझा सन्मान होईल. अशा अर्थाचा मुचलका मी देत आहे.' हुकूम झाला
कीं, रूहल्लाहखानानें याच्या भाऊबंदास नजरेखालून घालावें.

३१५

जु. २६ रमजान २४ { सियाह اخبارات दरबार معل { श. १६०४ भाद्रपद वद्य ११
रवि. { माह رمضان المبارक २२ { इ. १६८२ सप्टेंबर १७
{ يوم الاحد سنہ ۲۶ {

بندگان حضرت حقایق بومیال گاده از خان جهان بهادر پرسیدند
که عرض نموده مشارالیه خوب سپاهی است در نوکران سنیها ولد
سیوا مقهور عمده بود لایق ضایع کردن نیست امیدواریم که به
منصب سرافراز شود جای بکار بادشاهی خواهداند فرمودند که او
برضای و رغبت خود مسلمان شده مطالب او را شما بعرض رساند
منظور نموده خواهد شده -

बादशाहानें खानजहान बहादुरास बोमपालगाढा याविषयीं विचारिलें.
त्यानें अर्ज केला कीं, 'इसम मजकूर उत्तम शिपाई आहे. तो संभा वलद
सीवा याच्या चाकरांपैकीं उत्तम चाकर होता. तो वाया घालविण्यासारखा
नाहीं. त्याचा सन्मान होईल अशी आशा आहे. बादशाही कामास तो
उपयुक्त ठरेल.' हुकूम झाला कीं, तो स्वखुशीनें मुसलमान झाल्यावर त्याच्या
मागण्यांबाबत तू अर्ज कर. म्हणजे मंजूर करून तुझी इच्छा पूर्ण करूं.

३१६

जु. २६ रमजान २५ } सियाह اخبارत दरबार معلى
सोम. } माह رمضان المبارक २५ मन्म
} يوم الاثنا سنہ २५ { श. १६०४ भाद्रपद वद्य १२
} इ. १६८२ सप्टेंबर १८

रनमस्त खान وغيره موافق حکم از پیدگانو آمده ملازمت نموده -

خان مشارالیم ... مهر خلعت داود خان برادرزاده خان
داوده به خطاب بهادرخان سرافراز مذکور ... مهر خلعت چهار هزاری
نموده پنج هزاری ۳۳۳ هزار ... سوار منصب شده

हुकुमाप्रमाणें रणमस्तखान वगैरे पेडगांवाहून हुजूर आले व नजर दिली.

खानानें... मोहरांची नजरकेली. खानाचा भाऊ दाऊदखान यानें
त्यास खिलअत देऊन बहादुरखान ... मोहरांची नजर केली. त्यास
पदवी दिली व पांच हजार जात, तीन खिलअत व चार हजार जात, तीन
हजार स्वार एवढी मनसब दिली. हजार स्वार एवढी मनसब दिली.

३१७

जु. २६ रमजान २६ } सियाह اخبارत दरबार معلى
मंगळ. } माह رمضان المبارक २५ मन्म
} يوم الثالث سنہ २५ { श. १६०४ भाद्रपद वद्य १३
} इ. १६८२ सप्टेंबर १९

سہراب خان قلعہ دار پرینده هزار پانصد ذات دو صد سوار از
انجملہ سیصد (?) سوار دو اسپم بود از روئے مہربانی پانصد ذات
اضافہ نموده عاقبت محمود پسر خان مشارالیم چہار صدی دو صد
سوار دو اسپم سیصدی ذات بلا شرط بود صدی ذات بلا شرط اضافہ
و یک صد سوار شرطی بلا شرط نموده خلعت داوده و خلعت چہتر
خان معزالیم حوالہ کردہ نزد پدر رخصت فرمودند -

परिंड्याचा किल्लेदार सुहराबखान हा पंधराशें जात व दोनशें स्वार
पैकीं तीनशें (?) दुघोडी असा मनसबदार होता. त्यावर कृपा करून
पाचशें जातीची वाढ फर्माविली. खान मजकुराचा मुलगा आक्रिबत महमूद
हा चारशें जात व २०० स्वार दुघोडी पैकीं तीनशें जात विनाशर्त असा
मानकरी होता. त्यास शंभर जात विनाशर्त वाढ, शंभर स्वार सशर्त होते ते
विनाशर्त केले, खिलअत दिली व खानासाठीं एक खिलअत त्याच्या हवाली
करून त्यास आपल्या वडिलाकडे जाण्यास रजा दिली.

३१८

जु. २६ रमजान २८ } सियाह اخبارत दरबार मेल
गुरु. } माह رمضان المبارक २८ मने
} يوم الخمس سنہ २५ { श. १६०४ भाद्रपद वद्य ३०
} इ. १६८२ सप्टेंबर २९

عرض داشت خان جهان بہادر آمدہ بنظر گزشت معروض
داشتہ کہ فدوی بموجب حکم آمدہ قلعہ رام سیج را محاصرہ کردہ
از اقبال حضرت فتح نمودہ در تصرف پادشاہی خواهند آورد۔

खानजहान बहादुराचा अर्ज नजरेखालून घातला. 'मी हुकुमाप्रमाणे
आलों. रामसेजास वेढा दिला आहे. बादशाही सुदैवाने तो लवकरच जिंकून
बादशाही अमलाखाली आणण्याची आशा करतो.' असा त्याचा आशय होता.

३१९

जु. २६ शव्वाल १ } सियाह اخبارत दरबार मेल
शनि. } माह शوال १ मने
} يوم السبت سنہ २५ { श. १६०४ आश्विन शुद्ध ३
} इ. १६८२ सप्टेंबर २३

بعرض رسید کہ رستم دل و پسر جان سپار خان قلعہ دار ظفر -
آباد و محمد امین گرزبرد دار ہزده لکم روپہم خزانہ شانزده زنجیر
فیل و یک صندوق پر از جواهر بابت پیشکش ابوالحسن والی
حیدرآباد آوردہ ہرچہ امر شود حکم شدہ کہ خزانہ را داخل
خزانہ عامرہ نمودہ و فیلان و جواہر او بنظر مقدس بگزارند۔

अर्ज आला की, 'रस्तुमदिल व जफराबादेचा किल्लेदार जानसिपार-
खान याचा मुलगा व मुहम्मद अमीन गुर्जबदार यांनी हैद्राबादचा मालक
अबुलहसन याजकडून पेशकश म्हणून १८ लाख रुपये, १६ हत्ती व एक
जडजवाहिरींनी भरलेली पेटी आणली.' हुकूम झाला की, 'रुपये बादशाही
खजिन्यांत दाखल करावे. हत्ती व जवाहिर नजरेखाली घालावे.'

३२०

जु. २६ शव्वाल २ } सियाह اخبارत दरबार मेल
रवि. } माह शवाल २ मने
} يوم الاحد سنہ २५ { श. १६०४ आश्विन शुद्ध ४
} इ. १६८२ सप्टेंबर २४

خادم الله واقعه نويس فوج قليچ خان مقرر شدہ خلعت -
شیخ محمد بخشى واقعه نويس دندان را چپوری خلعت و اسپ -

حسب الحکم بمهر روح الله خان بنام عبدالعزیز خان قلعہ دار
جو نیر صادر شدہ مضمون آنکم ابوالخیر یسر خورد را با جمعیت
سوار [و] پیادہ بمهر قدری کہ تواند نزد احمد تہانہ دار افتور
بفرستند حوالہ شاہین بیگ گرزبرد ار فرمودند -

دیروز قاسم خان عرض نمودہ کہ معتمد خان برائے ملاحظہ
نمودن جمعیت تعیناتیان فوج اعظم شاہ رخصت شدہ بم نوشتہ کہ
در باب فدوی حکم شدہ کہ یک لک روپیہ خزانہ ہمراہ خود ببرد
چنانچہ دو سہ ۳ مقام نمودہ انتظار خزانہ نشستہ ام بم بہرہ مند خان
فرمودند کہ باعث چیست عرض نمودہ کہ دیروز جمعہ بود امروز
عید است پیش دستان کچہری دیوان اعلیٰ در دفتر نہ نشستہ
فرمودند پیش دستان و محرران را با جمعہ و عید چہ کار است
پنج روزہ وضع نمایند و از آئندہ می نشستہ باشند -

खादिमुल्लाह यास कुलीचखानाच्या फौजेचा वाकेनवीस नेमिलें व
खिलअत दिली. दंडाराजपुरीचा वाकेनवीस शेख मुहम्मद बक्षी यास खिलअत
व घोडा दिला. जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुलअझीझखान याच्या नावें रूहुल्लाह-
खानाच्या शिक्याचा हस्बुलहुकूम सादर झाला. त्याचा विषय असा— आपला
धाकटा मुलगा अबुलखैर याजबरोबर स्वार व प्यादे देऊन त्यांस अंतूरचा
ठाणेदार अहमद याजकडे पाठवावें. हुकूम झाला कीं, तो शाहीनबेग गुर्जबर्दा-
च्या हवाली करावा.

काल कासिमखानानें अर्ज केला तो असा— मुअत्तमिदखान अअजम-
शाहाच्या फौजेची पहाणी करण्यासाठीं गेला होता. त्यानें लिहिलें आहे कीं,
एक लाख रुपयांचा खजिना बरोबर नेण्याचा हुकूम झाल्यावरून दोन तीन
मुकाम करून खजिन्याची वाट पहात बसलों आहे. बहरामंदखानास हुकूम
झाला कीं, याचें कारण काय? त्यानें अर्ज केला कीं, 'काल शुक्रवार होता
व आज ईद आहे. यामुळें कचेरींतील सेवक कचेरींत आले नाहींत.' हुकूम
झाला कीं, 'त्यांना शुक्रवार व ईद यांशीं काय करावयाचें आहे? त्यांचे पांच
दिवस कमी करावेत. इथून पुढें त्यांनीं कचेरींत आलें पाहिजे.'

३२१

जु. २६ शव्वाल ३	} سیاهم اخبارات دربار معلیٰ ماه شوال ۳ منہ یوم الاثنا سنہ ۲۶	{	श. १६०४ आश्विन शुद्ध ५
सोम.			इ. १६८२ सप्टेंबर २५

بموجب نوشتہ محمد بدیع بلخی تہانہ دار پارسا بعرض رسیدہ

कम زمینداران بگلانم خبر دادند که اکبر ابتر از جای که بود حرکت نموده معلوم نیست کجا رفته لیکن ظاهری می شود که روپنکر (روپنکپید کپید) تعلقم غنیم که در آنجا جمعیت جمیع می شود آن طرف عبور نموده حقیقت خان نوکر ابتر بجهتم ملاحظه نمودن راه جانب سالپیر رفته است شنیده خاموش ماندند -

محمد خلیل ولد داراب خان برای تشخیص نمودن منازل احمدانگر رفته بود آمده ملازمت نموده یک اشرفی نزر گزرا نیده از اورنگ آباد تا احمدانگر شش ۶ منزل از آن جمله یک منزل پنچ کروه مقرر نموده بعرض رسانید حکم شده منزل پنچ کروه را دو منزل مقرر نموده هفت منزل شناسند -

سید اوغلان عرض نموده که شهاب الدین خان خطی نوشته که بندهای بادشاهی از هر چهار طرف قلعه رام سیج را محاصره نموده بتاریخ بیست و هفتم رمضان یک برج قلعه بتصرف بادشاهی آورده به مکرم خان فرمودند که بیست نفر گرزبدرار در اورنگ آباد بگزارند که رسید غلام به فوج خان جهان بهادر رسانیده باشد -

पारसाचा ठाणेदार मुहम्मद बदी बलखी याचा अर्ज आला तो असा- बागलाणच्या जमीनदारांनीं बातमी दिली कीं, 'अकबरानें आपल्या जागेवरून हालचाल केली आहे. तो कुठें गेला हें माहीत नाहीं. परंतु असें दिसतें कीं, तो गनिमाच्या रोहिणखेड तालुक्यांत लोक जमत आहेत तिकडे नदी पार करून गेला. अकबराचा नोकर हकीकतखान हा रस्त्याची पाहणी करण्यासाठीं सालहेरकडे गेला आहे.' बादशाह ऐकून गप्प बसला.

मुहम्मद खलील बलद दाराखान हा मुकामांचा तपास करण्यासाठीं अहमदनगराकडे गेला होता. येऊन भेटला. एक अश्रफी नजर करून सांगितलें कीं, औरंगाबादेपासून अहमदनगर सहा मुकाम आहे. पैकीं एक मुकाम पांच कोसांचा नेमला आहे. हुकूम झाला कीं, पांच कोसांचे दोन मुकाम नेमावेत व सात मुकाम समजावे.

सय्यद ओघलान यानें अर्ज केला तो असा- शिहाबुद्दीनखानानें लिहिलें आहे कीं, बादशाही लोकांनीं रामसेजच्या किल्ल्यास चारी बाजूंनीं वेढा घालून तारीख २७ रमजानला किल्ल्याचा एक बुरूज बादशाही ताब्यांत आणला.

मुकर्रमखानास हुकूम झाला कीं, २० गुर्जबदार औरंगाबादेत ठेवावे. त्यांनीं खानजहान बहादुराच्या फौजेस अन्नधान्याची रसद पोचवावयाची आहे.

३२२

जु. २६ शव्वाल ४ } सियाह اخبارات دربار معل }
 मंगळ. } माہ شوال ۴ منہ } श. १६०४ आश्विन शुद्ध ६
 } یوم الثالث سنہ ۲۶ } इ. १६८२ सप्टेंबर २६

राजम महसुंग महदोरिम तेहाने दार गलशन आबद اصل दु हजारी ...
 از آن جمله دو اسپه ... سوار اضاف ... سوار اودنت سنگم پسر
 राजम महसुंग اصل چهار صدی ... سوار اضاف ... سوار
 به روح الله خان فرمودند که حسب الحکم به شهاب الدین خان
 بنویسند که در گرفتن قلعہ رام سیج خوب تلاش نموده در جانفشانی
 خود دریغ نہ کرده حالا آن قلعہ اختیار خان جهان بہادر مقرر شدہ
 در تصرف بادشاہی خود آورد باید کہ توپخانہ را نزد خان
 جهان بہادر گذاشتہ خود را بمعہ ہمراہیان نزد احمد تہانہ دار اندوز
 رساند -

پرسوجی چہار بیستی و رانوجی دو بیستی پسران ہری -
 پندت ہرکارہ را بموجب پروانگی فضایل خان بر طرف فرمودند -
 गुलशनाबादेचा ठाणेदार राजा महासिंग भदोरिया याची मनसब
 मूळ २०००, वाढ ३०० स्वार. महासिंगाचा मुलगा उदंतसिंग मूळ ३००;
 वाढ १०० स्वार.

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा- शिहाबुद्दीनखानास हस्बुलहुकूम
 लिहावा कीं, 'तू रामसेजचा किल्ला घेण्याबाबत खूप कष्ट घेतलेस, स्वतःचा
 जीव गमावण्यास देखील मार्गेपुढें पाहिलें नाहींस. सध्या तो किल्ला खानजहान
 बहादुराच्या अधिकाराखालीं दिला आहे. तो बादशाही अमलाखालीं आणील.
 खानजहान बहादुराजवळ तोफखाना सोडून तू स्वतः आपल्या जमेतीसह
 अंतूरचा ठाणेदार अहमद या जवळ पोहचावें.'

फजाइलखानाच्या सूचनेवरून हरि पंडित हरकाऱ्याचीं मुलें परसोजी
 चारबिस्ती व राणोजी दोबिस्ती यांस बडतर्फ फर्माविलें.

३२३

जु. २६ शव्वाल ५ } सियाह اخبارات دربار معل }
 बुध. } माہ شوال ۵ منہ } श. १६०४ आश्विन शुद्ध ७
 } یوم الاربعہ سنہ ۲۶ } इ. १६८२ सप्टेंबर २७

به بهادرخان پرسیدند که شما چیزے خوانده است عرض نموده

کہ مصحف مجید خواندہ و قوس تمام می فہم و میگویم فرمودند کہ چند پسر دارد عرض نموده ۳۳ خانزاد شنیدہ خاموش ماندند—

बहादुरखानास हुकूम झाला कीं, तूं कांहीं वाचलें आहेस काय ? त्यानें अर्ज केला कीं, मी कुराण वाचलें आहे व संपूर्ण कुर्स (?) माहिती असून तें उद्धृत करतां येतें. हुकूम झाला कीं, तुला किती मुलें आहेत ? अर्ज केला कीं, तीन मुलें आहेत. ऐकून बादशाह गप्प बसला.

३२४

जु. २६ शव्वाल ६ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ आश्विन शुद्ध ८
गुरु. } माہ شوال ۶ منہ { इ. १६८२ सप्टेंबर २८
} يوم الخميس سنہ ۲۶ {

بہادر و غیرہ را انعام دادہ بدرہ تل کوکن رخصت فرمودند خان مشارالیم خلعت و اسپ با ساز طلا و فیل پنج ہزاری ... سوار داد خان خلعت و اسپ با ساز طلا اصل چہار ہزاری ... سوار اضاف ... سوار—

بموجب نوشتہ عبد الذبی تہاتم دار بہوگانو بعرض رسید کہ فدوی جہتم تذبیر تا کو مفسد سواری نمودہ و مفسد مذکور پسر خود در قلعہ گزاشتہ مقابلہ نمودہ تا دو بہر جنگ واقع شدہ اگر (اکثر) مردم جانبدین. زخمی شدند شام افتاد از اقبال حضرت تذبیر خواہم کرد حکم شدہ کہ بنویسند زون قلعہ را فتح نمودہ تہاتم مستحکم نمایند—

बहादुर वगैरेंस इनाम देऊन तळकोंकणाच्या सोन्याकडे रवाना केलें. खानास खिलअत, सोन्याच्या साजाचा घोडा, हत्ती व पंच हजारी; दाऊदखानास खिलअत व सोन्याच्या साजासह घोडा, मूळ चार हजारी, तीन हजार स्वार; वाढ ५०० स्वार. भोगावचा ठाणेदार अब्दुन्नबी याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, त्यानें ताकू बंडखोरास तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली. तेव्हां बंडखोरानें स्वतःच्या मुलास किल्ल्यांत ठेवून लढाई केली. दोन प्रहरापर्यंत लढाई होऊन दोन्हीकडील बहुतेक लोक जखमी झाले. संध्याकाळ झाली. बादशाही सुदैवानें, बंडखोरांस तंबी देण्याचा त्याचा इरादा आहे. हुकूम झाला कीं, लवकर किल्ला घेऊन तेथें कायमचें ठाणें ठेवण्याबद्दल त्यास लिहावें.

३२५

जु. २६ शव्वाल ७ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ आश्विन शुद्ध ८
शुक्र. } माہ شوال ۷ منہ { इ. १६८२ सप्टेंबर २९
} يوم الجمعة سنہ ۲۶ {

عرض داشت احمد تہانہ دار انتور بنظر گذشت معروض داشتہ
 بود کہ سابق جمعیت غنیمت کم جزوی درین ضلع آمدہ بود فدوی
 مقابلہ نمودہ شکست دادہ و الحال دہ دوازده ہزار سوار و پیادہ
 آمدہ می خواہند کہ تاخت نمایند اگر خبر بندہ بگیرند بہتر و الا نہ
 تہانہ مذکور از دست خواہد رفت و بندہ ضائع خواہد شد بعد
 معروض فرمودند کہ شہاب الدین خان و غیرہ بندہاے بادشاہی را
 حکم شدہ است کہ کومک مشارالیم نمایند رسیدہ باشند —

अतूरच्या ठाणेदाराचा अर्ज नजरेखालून गेला. त्यानें लिहिलें होतें कीं,
 पूर्वीं गनिमाची जमेत ह्या जिल्ह्यांत आली त्या वेळीं मी तिचा पराजय केला.
 सध्या दहाबारा हजार स्वार व प्यादे येऊन लूटालूट करूं इच्छितात. जर ही
 माझी बातमी आपणांस मिळाली तर ठीक. नाहीं तर हें ठाणें माझ्या हातून
 गेलें व माझा नाश झाला असें समजावें. यावर हुकूम झाला कीं, शिहाबुद्दीन
 वगैरे बादशाही लोकांनीं उपर्युक्ताच्या कुमकेस जाऊन पोहोंचावें.

३२६

जु. २६ शव्वाल ८ } سیاهم اخبارات دربار معل { ش. १६०४ आश्विन शुद्ध ९
 शनि. } ماه شوال ۸ منہ { इ. १६८२ सप्टेंबर ३०
 يوم السبت سنہ ۲۶

عرض داشت خان جهان بہادر بمعرفت وکیل بنظر گذشت
 معروض داشتہ بود کہ فدوی موافق حکم آمدہ قلعہ رام سیج را
 محاصرہ نمودہ در عنقریب بتصرف بادشاہی خواہم آورد

بہ روح اللہ خان فرمودند کہ حسب الحکم بہ کانہو جی بذریسند
 کہ شمارا تعینات فوج بہادر خان نمودہ است بروہ و عادل بیگ
 یساول رفتہ سزاوی کردہ رسانیدہ بیاید —

پانزدہ ۱۵ ہزار ششصد ۶ و پنجاہ سوار را فوج بہادر خان
 مقرر نمودہ حاجی یادگار دیوان و واقعہ نویس فوج کانہو جی را
 دیوانی فوج خان مذکور فرمودند دوصد پنجاہی ذات —

از عرض داشت شہاب الدین خان بعرض رسید کہ فدوی موافق
 حکم از قلعہ رام سیج لوازم توپخانہ نزد خان جهان بہادر گذاشتہ
 بتاریخ ۶ شہر حال براے کومک احمد تہانہ دار انتور روانہ شدہ —

खानजहान बहादुराचा अर्ज वकिलामार्फत आला तो नजरेखालीं घातला.

त्यांत लिहिलें होतें कीं, 'मी हुकुमाप्रमाणें येऊन रामसेजच्या किल्ल्यास वेढा दिला असून तो लवकरच बादशाही अमलाखालीं आणीन.'

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा— कान्होजीस हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, 'तुला बहादुरखानाच्या फौजेंत नेमलें आहे तरी तू तिकडे जावेंस'. आदिलबेग यसावल यानें जाऊन सजावली करून त्यास पोहोचवून परत यावें.

पंधरा हजार साडेसहाशें स्वारांना बहादुरखानाच्या फौजेंत नेमलें. कान्होजीच्या फौजेचा वाकेनवीस व दिवाण हाजी यादगार यास खान मजकुराच्या फौजेचा दिवाण नेमिलें. २५० जात फर्माविली.

शिहाबुद्दीनखानाच्या अर्जदाशतेवरून समजलें कीं, त्यानें हुकुमाप्रमाणें तोफखाना खानजहान बहादुराजवळ सोडला व चालू महिन्याच्या ६ तारखेस तो अंतूरचा ठाणेदार अहमद याच्या कुमकेसाठीं रवाना झाला.

३२७

जु. २६ शव्वाल ८ } $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماه شوال ۸ منہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۶} \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ आश्विन शुद्ध ९} \\ \text{इ. १६८२ सप्टेंबर ३०} \end{array} \right.$

از واقعہ ماندل گدہ بعرض رسید کہ دلپت کہنو فوجدار پور و بد پور در مجلس خود نشستہ بود شخصی حافظ مصحف مجید میخواند مشارالیم بہ حافظ ظاہر کردہ کہ بندہ ہنگام خورد سالی کلمہ خواندہ بود و حضرت ظل سبحانی برسجد اند کہ مسلمان شود و حالا آواز غیب می آید کہ مسلمان شود حافظ گفتہ پس کلمہ بخواند مومی الیم جواب نہ دادہ سراسیمہ شدہ ماندہ بنابران حافظ این معنی را محضر نمودہ بحضور ارسال داشتہ است بہ روح اللہ خان فرمودند کہ حسب الحکم بہ اسد خان بنویسد کہ دلپت را نزد خود طلبیدہ مسلمان نماید اگر مسلمان نہ شود قید نمودہ بحضور بفرستند و خدمت فوجداری تغیر او از تعیناتیان آن جا تجویز نمودہ معروض دارد —

मांदलगडाच्या घटनांवरून समजलें तें असें— पूर (?) व बधनपूरचा फौजदार दलपत खनो आपल्या मजलिसींत बसला असतांना हाफिज नांवाचा मनुष्य कुराण वाचीत होता. उपर्युक्तानें हाफिज यास सांगितलें कीं, 'लहानपणीं मी कलमा पढत असें व मी मुसलमान व्हावें असें बादशाह सांगत असत.' आतां मी मुसलमान व्हावें असा गुप्त आवाज येत आहे. हाफिज म्हणाला, 'तर मग कलमा पढ'. तेव्हां उपर्युक्ताची वृत्ति द्विधा झाली व

त्यानें उत्तर दिलें नाहीं. अशा आशयाचा महजर हाफिजनें हुजुरास पाठविला आहे. त्यावर रुहुल्लाहखानास हुकुम झाला कीं, असदखानास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, त्यानें दलपत यास बोलावून मुसलमान करावें. तो मुसलमान होत नसेल तर कैद करून त्यास हुजुरास पाठवावें व त्याच्या बदलीमुळे तेथील फौजदारीवर तिकडे नेमणूक झालेल्यांतून तजवीज करून अर्ज करावा.

३२८

जु. २६ शब्वाल ९ रवि. } $\left. \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ شوال ۹ منہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۲۶} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ आश्विन शुद्ध १०} \\ \text{इ. १६८२ आक्टोबर १} \end{array} \right.$

اضافہ جلوس مبارک انعام

گویندراو تھانہ دار پتھار بحضور آمدہ بود رخصت شد اصل
پانصدی ۳۰۰ سوار اضافہ ۱۰۰ سوار—

जुलूस वर्षाच्या शुभेच्छेबद्दल वाढ व इनाम—

पठारचा ठाणेदार गोविंदराव हुजूर आला होता त्यास परत जाण्यास रजा दिली. मूळ ५०० व ३०० स्वार; वाढ १०० स्वार.

३२९

जु. २६ शब्वाल १० सोम. } $\left. \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ شوال ۱۰ منہ} \\ \text{یوم الاثنا سنہ ۲۶} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ आश्विन शुद्ध ११} \\ \text{इ. १६८२ आक्टोबर २} \end{array} \right.$

خسرو بیگ صحبت یساول فرمان بہ اعظم شاہ و حسن علی خان
بہادر و قلیچ خان برده بود رسانیده عرضداشت ہائے آورده بنظر
گذرانیده زبانی بعرض رسانیده شاہ زادہ بہ منزل تمرنی استقامت
دارند قلیچ خان و سرافرازخان با فوج سیزده ۱۳ ہزار سوار
بجہتہ تذبذب غنیم لایم از دریاے بہرہ عبور شدہ و مردم جاسوسان
خبر آوردند کہ دوازده کروزہ مردم غنیم نمایان ہستند شنیدہ
خاموش ماندند—

खुस्रवबेग सोहबत यसावल यानें अजमशाह, हुसेन अलीखान बहादुर व कुलीचखान यांना फर्मानें पोहोंचवून व त्यांचे अर्ज आणून नजरेखालून घातले व तोंडीं अर्ज केला कीं, शाहजादा टेंभुर्णी मुक्कामीं असून कुलीचखान व सराफराजखान यांनीं तेरा हजार स्वारांसह गनिमास तंबी देण्यासाठीं भीमा नदी ओलांडली आहे. (हेरानी) बातमी आणली कीं, बारा कोसांवर शत्रू दिसत आहे. ऐकून बादशाह गप्प बसला.

३३०

जु. २६ शव्वाल ११ } सियाह اخبارत दरबार معل { श. १६०४ आश्विन शुद्ध १२
मंगळ. } माह शवाल ११ मंम { इ. १६८२ आक्टोबर ३
} يوم الثالث سنم २५

ہندو راو معزول تہانہ دار سنر آمدہ ملازمت نمودہ نم ۹ اشرفی
و پنجاہ روپیہ نذر گذرانیدہ خلعت مرحمت نمودہ بعد لزان بہ
تعیناتی فوج شاہ زادہ معزال دین رخصت فرمودند -

از عرضداشت احمد تہانہ دار انتور بعرض رسید کہ جمعیت
بر وقت رسیدہ باتفاق یکدگر مقابلہ نمودہ مقہوران را شکست دادہ
امیدواریم کہ سرب و باروت وغیرہ لوازم توپخانہ مرحمت شود
فرمودند مجرای کلی شد و شمشیر جہتم موسی الیم حوالہ محمد
طفیل گرز بردار نمایند و سرب و غیرہ بفرستند -

بہ سید اوغلان فرمودند کہ حسب الحکم بہ شہاب الدین خان
بنویسد کہ شمارا از رفتن کومک احمد تہانہ دار انتور موقوف
داشتہ باید کہ بہ احمدانگر بروں -

सिन्नरहून बदलेला ठाणेदार हिंदूराव यानें ९ अश्रफी व ५० रु. भेट
दिली. त्यास खिलअत देऊन व मुइझुद्दीनाच्या फौजेंत चाकरीवर नेमणूक
करून रजा दिली.

अंतूरचा ठाणेदार अहमद याची अर्जदास्त अशी कीं ' गनिमाचे लोक
ह्या जिल्ह्यात आले होते. परंतु अब्दुलअझीझखानाचा मुलगा अब्दुल खैरखान
वेळेवर आपल्या लोकांसह येऊन पोहोचल्यामुळे आम्ही दोघांनीं मिळून शत्रूचा
पराजय केला. शिसें, दारू व तोफखान्यास लागणाऱ्या गोष्टी पाठविण्याची
मेहरबानी होईल अशी आशा करतो. हुकूम झाला कीं, हें मान्य आहे. उपर्युक्ता-
साठीं एक तलवार व शिसें वगैरे मुहम्मद गुर्जबर्दाराबरोबर देऊन पाठवावें.

सय्यिद ओघलानास हुकूम झाला कीं, शिहाबुद्दीनखानास हस्बुलहुकूम
लिहावा कीं, तुला अंतूरचा ठाणेदार अहमद याच्या कुमकेस पाठविण्याचें रद्द
केलें आहे. तू अहमदनगरास जावेंस.

३३१

जु. २६ शव्वाल १२ } सियाह اخبارत दरबार معل { श. १६०४ आश्विन शुद्ध १३
बुध. } माह शवाल २१ मंम { इ. १६८२ आक्टोबर ४
} يوم الاربع سنم २५

محمد خليل ولد ابراهيم خان موافق حکم از قلعه رام سیج آمده
حکم شده کہ طیار شود نزد پدر بر کشمیر رخصت نموده خواهد شد -
بر روح الله خان فرمودند کہ بر سیف الله بنویسد کہ از جملہ
خزانہ از ہمراہی خود دہ ہزار اشرفی بر مردم تعیناتیان نقدی
فوج بہادرخان بغایت ماہ مہر تذخواہ دادہ خان مذکور را بمعہ فوج
بر زودی بسزاوی کردہ روانہ تل کوکن نماید

بموجب انتخاب خط عبدالنبی تہانہ دار انکولہ بر عرض رسید
اول آنکہ فدوی موافق حکم تاکہ وحی بذچارہ را پیغام نمودہ کہ
قلعہ را خالی کردہ بدہن چنانچہ درین باب حیلہ می نماید و نظر
بر فساد دارد حکم شدہ کہ بر قندازان را بمعہ دہ ضرب توپ تعین
نمایند -

دویم از نوشتہ گماشتہ جیسنگر ولد راجروپ ظاہر شد کہ دہ ہزار
سوار جمعیت سندھا مقہور از دریا بپہرہ عبور شدہ بدامن کوہ
آمدہ ازین مہر خاطر متفکر است شنیدہ خاموش ماندند -

हुकुमाप्रमाणें मुहम्मद खलील वलद इब्राहीमखान हा रामसेजच्या
किल्ल्याहून आला. हुकूम झाला कीं, त्यानें तयार असावें. त्याला त्याच्या
वडिलाजवळ काश्मीरला पाठवूं इच्छितो.

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा— सैफुल्लाह यास लिहावें कीं,
तुझ्या जवळच्या एकूण खजिन्यापैकीं १० हजार अश्रफ्या बहादुरखानाच्या
फौजेतील नकदीच्या लोकांस मिहर महिन्याचा पगार म्हणून देऊन व खान
मजकुरास फौजेसह सजावली करून लवकर तळकोकणांत पाठवावें.

अकोल्याचा ठाणेदार अब्दुन्नबी यानें अर्ज पाठविला. तो असा—
(१) मी हुकुमाप्रमाणें ताखूजी बंजाच्यास निरोप पाठविला कीं, किल्ला खालीं
करून द्यावा. परंतु याबाबत तो बहाणा करीत असून बंद करण्याकडे त्याचें लक्ष
आहे. हुकूम झाला कीं, दोन तोफांसह बर्कदाजांना नेमावें. (२) जयसिंग
वलद राजरूप याच्या गुमास्त्याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, संभाच्या
दहा हजार स्वारांनीं भीमा नदी ओलांडली असून ते डोंगरांत आले आहेत.
ह्या बातमीमुळे तो काळजीत आहे. ऐकून बादशाह गप्प बसला.

३३२

سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
ماہ شوال ۱۳ سنہ
یوم الخمس سنہ ۲۶
ج. ۲۶ شوال ۹۳
گ. ۹۴
ش. ۹۴۰۴ آश्विन शुद्ध १४
इ. १६८२ आक्टोबर ५

मलाजत

बहादुरजी बरादर हन्दुराव खलعت दाने बम तेनता फुज शाहजादे मेरालदीन
रखत फरमोदन्त गोपाल सनग वलद अन्त चन्त मनोहरपुरी बामिद बन्दी.....सदी
डत नु सरफराज श्द -

बम एरुष रसिद कं जमेत ननम लीम जानब बगलान अमद अस्त बम
रुअल्लु अल्लु खान फरमोदन्त कं असब अलकम बम ममूर खान बनोसद कं मम फुज
हमराही खुद बरा म तेनम मफुरान बम बगलान बरुद कक श्द जमिल बीग
जमात डलरा अर तेनता तेहानं जुनर सरावली कर्द अर शहाब अलदीन खान
रसानिद बीाद -

नागुजी हफसदी १०० सवार रानुजी पानसदी २०० सवार अब्दुलक़ादर
पानसदी १०० सवार जानुजी चारसदी २०० सवार - राज हरदुव फुजदार
जामुदरा ढलब हसुव फरमोदन्त -

चाकरी.

हलदूरावाचा भाऊ बहादुरजी यास खलअत देऊन मुइझुदीनाच्या
फौजेत नेमून रवाना केले. गोपालसलंग वलद आनंदचंद मनोहरपुरी चाकरीच्या
आशेने आला. ९ रुपये नजर केले. १०० जात असा नवा मानकरी केला.

अर्ज आला कीं, गनमाची जमेत बागलाणांत आली आहे. रुहुल्लाह खानास
हुकूम ज्ञाला कीं, मामूर खानास हसुलहुकूम ललहावा कीं, शत्रूस तंवी देण्यासाठीं
त्याने स्वतः फौजेसह बागलाणास जावे. जमीलबेगाने खालील लोकांना जुनर
येथून सजावली करून शलहाबुदीन खानाकडे ढोहोचवून यावे.

नागुजी सत्तशती ६०० सवार; रानुजी पंचशती ४०० सवार; अब्दुल-
कादर पंचशती १०० सवार; जानुजी चारशती ४०० सवार. जामुदराचा
फौजदार राजाहरदेव यास हुजुरास येण्याचा हुकूम ज्ञाला.

३३३

जु. २६ शव्वाल १५ शनि.	{	सलहम अखारत दरबार मेल्ले	{	श. १६०४ आखलवन वद्य १
		मा ४ शवाल १५ मम		इ. १६८२ आक्टुबर ७
		युम असब सन २१		

बम रुअल्लु अल्लु खान फरमोदन्त कं असब अलकम बम शहाब अलदीन खान बनोसद
कं खुदरा रुद दर तेहानं अल बन्दी नुअही जुनर रसानिद असतात बगलर कं

از آن طرف غنیم آمدن نتواند۔

بہ راجہ ہردیو تھانہ دار جامودہ طلب حضور شدہ بود داخل فوج قاسم خان فرمودند۔

شاہ عالم جیو عرض نمود کہ راجہ درگ سنگ بنڈیلہ قلعہ دار دھرپ گدہ قیام دارد مشارالیم جوان شایستہ و مصالح حضور است امیدوارم کہ قلعہ داری بکسی دیگر بندہ مقرر نمودہ اورا طلب حضور فرمایند بنابراین خدمت مذکور بہ نیک نام خان تعیناتی فوج محمد بدیع بلخی مقرر نمودہ ہفصدی ذات چہار صد شصت سوار بود صدی ذات دو صد چہل سوار اضافہ فرمودند و راجہ درگ سنگ ہزاری ذات ہزار سوار منجم ہشت صد سوار دو اسپہ و بیست لک دام انعام سرافرازی داشت طلب حضور فرمودند۔

رہبرآلہا خاناس ہکرم جالہا تو اسہ—شہابوہدیہ خاناس ہسبولہ ہکرم لیہاوا کی، جرنر جوال اسلہلہں ٹاہں آلالہبدا یہہں پوہوںچون تہہں رہاویں و تیکڑن شترس یوں دہوں نہی۔

راجہ ہر دہہ یاس ہجوراس بولاویلہں ہوتہں۔ تہاس کاسیم خاناس فوجتہں جاہں اسہ ہکرم جالہا۔

شاہ عالم یانہں ارجہ کلاہا تو اسہ:—بھوپچا کللہدار راجہ دھرسینگ بوندلا اوتتم منوہیہ امون ہجوراسا اہوہا آہہ۔ آشا کرتوں کی، کللہداریہر تہاچہا اہوجی دھسنا ماناساس نہون تہاس ہجوراس بولہاویں۔ یاہر مہمم دہدیہ بولہی تہاچہا فوجتہلی نہکنامخان یاس نہون، ۷۰۰ جات، ۸۶۰ سوار ہوتا تہات ۱۰۰ جات، ۲۸۰ سوار اہوہی واڈ فرمایلی۔ راجہ دھرسینگ ۱۰۰۰ جات، ۱۰۰۰ سوار، پکیں ۷۰۰ سوار دھوہی اسہ منسبدار ہوتا۔ تہاس ۲۰ لاکھ دام ہنام دہون ہجوراس یہہاچہا ہکرم جالہا۔

۳۳۸

ج. ۲۶ شوال ۱۶ { سیاہ اخبارات دربار معلیٰ } ش. ۱۶۰۸ آدھین بھ ۲
 ر. { ماہ شوال ۱۶ سنہ } { ۱۶۷۲ آکٹوبر ۷ }
 یوم الاحد سنہ ۲۶

عسکرخان را قلعہ داری انتور گدہ از تغیر سید زین العابدین مقرر نمودہ خلعت و خطاب اصغر خان سرافراز نمودہ رخصت فرمودند اصل ہفصدی ۱۰۰ سوار اضافہ صدی ۲۰۰ سوار۔

सय्यिद जैनुलआबिदीन याच्या बदलीमुळें अंतूरच्या किल्लेदारीवर अस्वरखानास नेमलें आणि त्यास खिलअत व अस्वरखान ही पदवी देऊन रवाना केलें. मूळ ७०० स्वार; वाढ १०० स्वार.

३३१

जु. २६ शव्वाल १७ सोम. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०४ आश्विन वद्य ३
 } माہ شوال ۱۷ منہ } इ. १६८२ आक्टोबर ९
 } يوم الاثنا سنہ ۲۶ }

از واقع فوج اعظم شاہ بعرض رسید کم قلیچ خان از دریای بہرہ
کوچ نموده ہفت کروہ طی کردہ بہ ایلاپور دیرہ نموده کوچ بکوچ
پیش تر می رود -

بہ عرض رسید کم شاہ محمد و غیرہ در جنگ مردم غنیم ہمراہ
احمدخان تھانہ دار انتور کوتاہی می نمایند بنابران کم فرمودند -
از التماس شیخ ابراہیم بابت سنبہا مقہور کم ہزاری دو صد سوار
سرافراز شدہ بعرض رسید اگر پنج ہزار سوار و پیادہ ہمراہ فدوی تعین شوند
بندوبست ہونادہر بہ واقعی نموده درہای مسدود کردہ مردم غنیم را
آمدن ندهند تنہم رسانم چیزی جواب نشد -

अजमशाहाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें कीं, कुलीचखानानें भीमा नदीवरून कूच केलें व ७ कोस जाऊन एलापूर येथें डेरे दिले. कूच दर कूच तो पुढें जात आहे.

अर्ज आला कीं, अंतूरचा ठाणेदार अहमदखान याजबरोबर असलेले शाह मुहम्मद बगैरे शत्रूशीं झालेल्या लढाईत चुकारपणा करीत आहेत. म्हणून त्यांस कमी केलें.

१२०० स्वारांचा मानकरी शेख इब्राहीम याच्या विनंतीवरून संभाच्या बाबतींत अर्ज आला कीं, 'माझ्याबरोबर ५००० स्वार व प्यादे नेमले तर पुनाधरचा (पुरंदरचा) उत्तम बंदोबस्त करून सर्व खोरे बंद करीन व शत्रूच्या लोकांना इकडे येऊ देणार नाहीं आणि त्यांना तंबी देईन'. यावर बादशाहानें उत्तर दिलें नाहीं.

३३६

जु. २६ शब्वाल १८ { सियाह اخبارत दरबार معل्ले } श. १६०४ आश्विन वद्य ४
 मंगल. { मा. शवाल १८ } इ. १६८२ आक्टोबर १०
 { يوم الثالث سنه २७ }

शेहाब الدين ولد نيکنام خان قلعہ دار ارک دھरپ گدی مقرر شدہ خلعت

اصل سیصدی ३०० سوار اضافہ صدی १०० سوار۔

शिहाबुद्दीन बलद नेकनामखान यास धोडपगड अरकचा किल्लेदार
 नेमले व खिलअत दिली. मूळ ३००; वाढ १००.

३३७

जु. २६ शब्वाल १९ { सियाह اخبارत दरबार معل्ले } श. १६०४ आश्विन वद्य ५
 बुध. { मा. शवाल १९ } इ. १६८२ आक्टोबर ११
 { يوم الاربع سنه २७ }

علی چودھری تل کوکن آمدہ یک مہر ۹ روپیہ خلعت دادند۔

علی و غیرہ امیدوار نواحی تل کوکن را بتجویز احمدخان تہانہ دار انور
 اضافہ فرمودند مشارالیم ولد داود اصل صد پنجابی ۵۰ سوار اضافہ پنجابی
 ۲۰ سوار حسن برادرش اصل صد پنجابی ۵۰ سوار اضافہ پنجابی ۱۰ سوار۔
 از التماس علی چودھری تل کوکن بعرض رسید کہ اگر یک سردار
 ہمراہ بندہ مع جمعیت ہزار سوار و دو ہزار پیادہ مقرر شود براہ سورت
 تا راہ تل کوکن جای کہ آبادی سنہا مقہور است ہم ہم بنابران ہم سید
 عبداللہ فرمودند کہ سرانجام نمودہ طیار شود با جمعیت مذکور رخصت
 خواہم فرمود۔

चाकरी

तळकोंकणचा अली चौधरी आला. १ मोहर, ९ रुपये नजर दिली.
 त्यास खिलअत दिली.

अंतूरचा ठाणेदार अहमदखान याच्या तजविजीप्रमाणें तळकोंकणच्या
 आसमंतांतील अली वगैरे जमीदारांना वाढ फर्माविली. अली बलद दाऊद=
 मूळ दीडशती, ५० स्वार अर्धशती, २० स्वार वाढ; त्याचा भाऊ हसन=मूळ
 दीडशती, ५० स्वार; अर्धशती, १० स्वार वाढ.

तळकोंकणचा अली चौधरी याचा अर्ज आला तो असा:—एक सरदार,
 एक हजार स्वार व दोन हजार प्यादे यांसह माझ्याबरोबर नेमला तर सुरतेच्या

वाटेपासून ते तळकोकणाच्या वाटेपर्यंतचा संभाजीचा राबता आहे तो भाग लुटीन. तेव्हां सय्यद अब्दुल्लाह यास हुकूम झाला कीं, व्यवस्था लावून तयार असावे. उपर्युक्त लोकांवरोबर पाठविणार आहे.

३३८

जु. २६ शव्वाल २० { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ आश्विन वद्य ६
गुरु. { ماہ شوال २० منہ } इ. १६८२ आक्टोबर १२
{ یوم الخمس سنہ ۲۶ }

हाजी सहराब عبدالرزاق جملہ های را خلعت دادہ رخصت نمودہ کم بسورت رفتہ سرانجام ذخیرہ و غیرہ کردہ بندہ های بادشاہی را سزاوی کردہ بر جہازات نشاندہ جہتم تنہم غنیم روانہ سازند حکم شد پنجاہ اسپ کومی تعینات فوج مکرم خان نمایند -

हाजी सुहराब अब्दुर्रझाक वगैरे सर्वाना खिलअत देऊन रजा दिली. त्यांनीं सुरतेस जाऊन दाखगोळ्याची व्यवस्था करून बादशाही लोकांची सजावली करावी; त्यांना जहाजांत बसवून गनिमास तंबी देण्यासाठीं रवाना करावे; ५० कुमकी घोडे मुकर्मखानाच्या फौजेत नेमावे असे हुकूम झाले.

३३९

जु. २६ शव्वाल २२ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ आश्विन वद्य ८
शनि. { ماہ شوال २२ منہ } इ. १६८२ आक्टोबर १४
{ یوم السبت سنہ ۲۶ }

از واقعہ گلشن آباد بعرض رسید کہ جمعیت غنیم لئیم در نواحی آمدہ چند دیہات این جارا [*آ] تشر دادہ تاخت تاراج کردہ بردند محمد بیگ خان قلعہ دار نلدرگ حسب التماس روح الله خان ہزاری ہشت ۸ صد سوار دو اسپ بود یک صد سوار اضافہ فرمودند حکم شدہ کہ جماعت دیگر را ہمراہ سیدعبدالله تعینات نمایند آوجی پندت ہزاری ۳۰۰ سوار شیخ ابراہیم ہزاری ۲۰۰ سوار راماجی ہفصدی ۴۰۰ سوار -

गुलशनाबादेच्या घटनांवरून समजतें कीं, गनिमाचे लोक इकडे आले आहेत व त्यांनीं येथील कांहीं गांवांना आग लावून तीं लुटून नेलीं. नळदुर्गचा किल्लेदार मुहम्मदबेगखान यास १००० स्वार, पैकीं ८०० दुघोडी अशी मनसब होती. तीं त रहुल्लाहखानाच्या विनंत्यनुसार १००० स्वारांची वाढ

फर्माविली. हुकूम झाला कीं, सय्यिद अब्दुल्लाहबरोबर दुसरे लोक नेमावेत.

आवजी पंडीत सहस्त्री, ३०० स्वार; शेख इब्राहीम सहस्त्री, २०० स्वार;
रामजी सातशती ४०० स्वार.

३४०

जु. २६ शव्वाल २४ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०४ आश्विन वद्य ११
{ ماہ شوال ۲۴ منہ } इ. १६८२ आक्टोबर १६
{ يوم الاثنا سنہ ۲۶ }

دیروز چہار گہری شب گذشتہ بود وکیل رستم خان عرف شرزہ خان
بیجاپوری را طلبیدہ از روی عنایت چہار دانم مروارید مرحمت فرمودند
خسرویگ صحبت یساول فرمان بشاہ زادہ اعظم شاہ و قلیچ خان بردہ بود
فرامین ہم راجہ منوہرداس گور قلعہ دار ملہیر و ہم راجہ مہاسنگم تھانہ دار
گلشن آباد و شاہ محمد تھانہ دار اکولہ صادر شدہ کہ از بندوبست تعلقہ
خودہا خبردار باشند۔

काल चार घटका रात्र उलटल्यावर रुस्तुमखान उर्फ शर्जाखान विजापुरी
याच्या वकिलास बोलाविलें. बादशाहानें मेहरबानी करून त्यास चार पोवळीं
दिलीं. खुस्रवबेग सुहबत यसावलानें अजमशाह व कुलीचखान यांच्या नांवें
फर्मानें नेलीं होतीं. मुल्हेरचा किल्लेदार राजा मनोहरदास गौड, गुलशनाबादेचा
ठाणेदार राजा महासिंग व अकोल्याचा ठाणेदार शाह मुहम्मद यांसाठीं फर्मानें
सादर झालीं कीं, त्यांनीं आपल्या प्रदेशाच्या बंदोबस्ताबद्दल सावध असावें.

३४१

जु. २६ शव्वाल २५ मंगळ. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ आश्विन वद्य १२
{ माہ شوال ۲۵ منہ } इ. १६८२ आक्टोबर १७
{ يوم الثالث سنہ ۲۶ }

پنج گہری روز برآمدہ بندگان حضرت چہم شکار جانب کواہ ستارہ سوار
شدند در راہ یک آہو از چہم شکار نمودہ۔

पांच घटका दिवस निघाल्यावर बादशाह शिकारीसाठीं साताव्याच्या
डोंगराकडे स्वार झाले. वाटेत एका चित्याकडून हरणाची शिकार करविली.

३४२

जु. २६ शव्वाल २६ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ आश्विन वद्य १३
बुध. { माہ شوال २६ سنہ } इ. १६८२ आक्टोबर १८
{ یوم الاربع سنہ ۲۶ }

ہم محمد علی خان فرمودند کہ پانصد بان و یک صد من سرب و پنجہ من باروت تعینات فوج شہاب الدین خان نمایند و سوای این ہنگام تردد قلعہ رام سیج چہ قدر سرب باروت و غیرہ لوازم ہمراہ خان مذکور تعینات نمودہ بودند تحقیق نمودہ بعرض رساند۔

جماعت ذیل را فوج مقرر نمودیم کہ در تہانم مانند خبردار باشند تیرانداز ولد شجاعت خان مرحوم در تہانم لاسور پانصد سوار جمعیت شاہ عالم در چیکل تہانم محمد عادل ولد شریف خان ہمہ پانصد سوار در تہانم پھول مری۔

مہممد اعلیٰ خاناس हुकूम झाला कीं, ५०० बाण, १०० मण शिसें, ५० मण दारू शिहाबुद्दीनखानाच्या फौजेस द्यावी. त्याशिवाय रामसेजचा किल्ला घेण्याच्या वेळीं आणखी किती दारूगोळा वगैरे उपर्युक्त खानास दिला होता त्याची चौकशी करून अर्ज करावा.

खालील लोकांना फौजेंत नेमले. त्यांनीं ठाण्यांत राहून खबरदार असावे. लासुरांत तीरंदाज बलद मरहूम शुजाअतखान; चिखलठाण्यांत शाहआलमची पाचशे स्वारांची जमेत; फुलमरींत मुहम्मद आदिल बलद शरीफखान पांचशे लोकांसह.

३४३

जु. २६ शव्वाल २६ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ आश्विन वद्य १३
बुध. { माہ شوال २६ سنہ } इ. १६८२ आक्टोबर १८
{ یوم الاربع سنہ ۲۶ }

از واقعہ فوج محمود خان بعرض رسیدہ کہ مظفر برادرزادہ دلیر خان با جمعیت پانصد سوار خان مذکور تعینات این جا است بیماری دارد ہم روح الله خان فرمودند بوکیل خان مذکور { خان مذکور } بگوید کہ مظفرا برای معالجم طلب حضور می نمایند باید کہ فتح معمور پسر خود را سردار جمعیت مقرر نمودہ نزد مکرم خان بفرستد و خطاب خانی رعایت خواهم فرمود۔

بموجب نوشتہ اللہ یار خان قلعہ دار کنچن منچن بعرض رسید کم جمعیت
سنبہا مقہور بہ قلعہ کہیدہ برائے محاصرہ نمودن قلعہ آمدہ بود چون این خبر
فدوی شنیدہ جمعیت فرستادہ آخرش ہفت نفر زندہ دستگیر نمودہ ارسال
داشتہ امیدوار اضافہ ایم حکم شدہ آنہارا حوالہ اہتمام خان نمایند۔

मामूरखानाच्या फौजेतील घटनांवरून समजले तें असें:—दिलेरखानाच्या
भावाचा मुलगा मुजफ्फर हा ५०० स्वारांसह उपर्युक्त खानाकडे नेमला होता;
तो आजारी पडला. रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, उपर्युक्त खानाच्या वकिलास
कळवावें कीं, मुजफ्फर यास उपचारांसाठीं हुजूर पाठवून द्यावें व स्वतःचा
मुलगा फतह मामूर यास जमेतीचा सरदार नेमून मुकर्रमखानाजवळ पाठवावें.
त्यावर खानाच्या पदवीची बादशाहानें कृपा केली.

कंचनामंचना येथील किल्लेदार अल्लाहयारखान यानें लिहिलें कीं,
संभाचे लोक किल्ले खेडा (खंडा?) यास वेढा घालण्यासाठीं आले होते. ही बातमी
ऐकल्यावर मी लोक पाठविले. शत्रूचे दहा लोक जिवंत पकडून आणून पाठविले
आहेत. आशा करतो कीं, वाढ व्हावी? हुकूम झाला कीं, त्यांना इहतमाम-
खानाच्या हवाला करावें.

३४४

जु. २६ शव्वाल २७ गुरु. { سیام اخبارات دربار معلیٰ
ماہ شوال ۲۷ سنہ
یوم الخمیس سنہ ۲۶ } ش. १६०४ आश्विन वद्य १४
इ. १६८२ आक्टोबर १९

فرمان و حسب الحکم بہ مہر روح اللہ خان بہ خان جہان بہادر صادر نمودہ
حوالہ غلام محی الدین گرز بردار نمودہ مضمون آنکم بر قلعہ رام سیج جزوی
جمعیت گذاشتہ خود بدرہ گہات تل کوکن نشستہ بہادر خان را بمعہ فوج
سزاوی کردہ در آمد درہ مذکور نماید۔

آتش خان عرض نمودہ کہ جگوجی ولد تھا کو بنجارہ فسادی دو صدی
پانصد سوار ٹوسرافراز شدہ بود گریختہ نزد پدر رفتہ حکم شدہ بر طرف
شناسند۔

रूहुल्लाहखानाच्या शिक्क्यासह फर्मान व हस्तुलहुकूम खानजहान
बहादुरासाठीं काढले ते गुलाम मुहियुद्दीन गुर्जबदाराच्या हवाला केले. त्यांत
बिषय होता कीं, रामसेजच्या किल्ल्यावर थोडे लोक ठेवून त्यानें स्वतः

तळकोकणच्या खोऱ्यांतील घाटांवर थांबून बहादुरखानास फौजेसह सजावली करून उपयुक्त खोऱ्याच्या वाटेस पोचवावें.

आतिशखानानें अर्ज केला कीं, बंडखोर जगोजी वलद थाकू बंजारा हा २००, ५०० स्वार असा नवीन मानकरी झाला होता. तो पळून आपल्या बापापाशीं गेला. हुकूम झाला कीं, त्याला बडतर्फ केलें आहे असें समजावें.

३४५

जु. २६ शव्वाल २७ गुरु. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ आश्विन वद्य १४
{ ماہ شوال ۲۷ منہ } इ. १६८२ आक्टोबर १९
{ یوم الخمس سنہ ۲۶ }

حسب الحکم بہ مہر روح اللہ خان بنام سیف اللہ کہ جہتم سزاوی بہادر خان رفتہ است صادر شدہ بمضمون آنکہ خان جہان بہادررا سزاوی کردہ از قلعہ رام سیجہ برگہات درہ تل کوکن برد و بہادر خان را بدرہ تل کوکن رساند -

از واقعہ چاکم تعرض رسید کہ جانباز خان قلعہ دار این جا بیمار است و جمعیت غنیم لثیم در نواحی آمدہ است بنابراین مردمان خان مذکور دو دلم شدہ اند می خواهد کہ از خان مذکور جدا نہ شوند ہرچہ امر شود بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ شہاب الدین خان بنویسند کہ خود را زود بہ قلعہ مذکور رساند -

बहादुरखानाच्या सजावलीसाठीं गेलेल्या सैफुल्लाह याच्या नांवें रूहुल्लाहखानाच्या शिक्क्यासह हस्तुलहुकूम सादर झाला. त्यांत विषय होता कीं, खानजहान बहादुरास किल्ले रामसेजहून सजावली करून तळकोकणच्या खोऱ्यांतील घाटावर आणावें व बहादुरखानास तळकोकणाच्या खोऱ्यांत पोहोचवावें.

चाकणच्या घटनांवरून समजलें तें असें:—तेथील किल्लेदार जांबाझखान आजारी असून गनिमाचे लोक भोंवतालच्या प्रदेशांत आले आहेत. म्हणून खानाचे लोक द्विधा मनःस्थितीचे झाले असून ते उपर्युक्त खानापासून दूर जाण्यास तयार नाहींत. तरी हुकूम व्हावा. रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, शिहाबुद्दीनखानास लिहावें कीं, त्या किल्ल्यास लवकर पोहोचावें.

३४६

जु. २६ शव्वाल २८ शुक्र.	{ سیاہم اخبارات دربار معلی ماہ شوال ۲۸ سنہ یوم الجمعہ سنہ ۱۲۶۰	{ श. १६०४ आश्विन वद्य ३० इ. १६८२ आक्टोबर २०
----------------------------	---	---

چون هنگام شام آواز توپهای می شدند فرمودند یک چیلیم باریدار (؟) رفتیم به صلابت خان به پرسد که این آواز توپخانم بادشاهی می شوند چنانچه پرسیده آمده عرض نمود که مردمان شاه عالم جیو و دلیرخان و غیره بابت شب دوالی می کنند شنیده خاموش ماندند —

संध्याकालच्या वेळीं तोफांचा आवाज येत होता. तेव्हां हुकूम झाला तो असा:—एका गुलामास पाठवून सलाबतखानास विचारावें कीं, हा आवाज बादशाही तोपखान्याचा वाटतो काय? त्यावर त्यानें विचारून येऊन अर्ज केला कीं, शाह आलमचे व दिलेरखान वगैरेचे लोक दिवाळीच्या रात्रीनिमित्त आवाज करीत आहेत. ऐकून बादशाह गण्य बसला.

३४७

जु. २६ शव्वाल २९ शनि.	{ سیاہم اخبارات دربار معلی ماہ شوال ۲۹ سنہ یوم السبت سنہ ۱۲۶۰	{ श. १६०४ कार्तिक शुद्ध १ इ. १६८२ आक्टोबर २१
--------------------------	--	--

به روح الله خان فرمودند که به شهاب الدین خان بنویسد که شمارا حکم شده بود که جانباز خان قلعه دار چاکم بیمار است آن جا برود موقوف نموده باید که در آنتورر مانده کومک احمد خان تھانم دار نمایند —

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा:—शिहाबुद्दीनखानास लिहावें कीं, चाकणचा किल्लेदार जांबाझखान आजारी असल्यानें तेथें जाण्याबद्दल तुला हुकूम झाला होता. परंतु तें जाणें स्थगित केलें आहे. अंतूरला राहून तेथील ठाणेदार अहमदखान याची कुमक करावी.

३४८

जु. २६ जिल्काद ३ मंगळ.	{ سیاہم اخبارات دربار معلی ماہ ذی قعدہ ۳ سنہ یوم الثلث سنہ ۱۲۶۰	{ श. १६०४ कार्तिक शुद्ध ४ इ. १६८२ आक्टोबर २४
---------------------------	--	--

از نوشتہ میر وحدت گرزبردار کہ برای نگاہ داشت پیاده های همراهی

کانهوجی رفتن بود بعرض رسيد حکم شده بود که پياده های قوم ماوليم نگاه دارد چنانچہ سنبها مقهور دره های مسدود نمودند پياده های را کافر بچہ آمدن نمی دهد و ديگر قوم را حکم نيست که نگاه داريم حکم شد که همراه باباجی بحضور بيايد —

मीर वहदत गुर्जबर्दार कान्होजीच्या बरोबर असलेले प्यादे चाकरींत ठेवण्यासाठी गेला होता. त्याच्या लिहित्यावरून समजलें कीं, मावळे जमातीच्या प्याद्यांना चाकरींत ठेवावें असा हुकूम झाला आहे. परंतु संभा तिकडील खोरे बंद करून प्याद्यांना येऊं देत नाहीं व दुसऱ्या जमातीच्या लोकांना ठेवण्याचा हुकूम नाहीं. हुकूम झाला कीं, बाबाजीबरोबर हुजुरास यावें.

389

जु. २६ जिल्काद ५
गुरु.

{ سیاہم اخبارات دربار معلے
ماہ ذی قعدہ ۵ سنہ
يوم الخمس سنہ ۲۶ }

श. १६०४ कार्तिक शुद्ध ६
इ. १६८२ आक्टोबर २६

محمی الدین قلی گرزبدرار فرمان بنام خان جهان بهادر برده بود رسانیدہ
عرض داشت آورده بنظر گذرانید از زبانی او چنان ظاهر شد کہ
عمدة الملک قلعہ رام سیج را محاصره نمودہ سورچال های قایم کردہ بود
درین ضمن حکم والا رسیدہ کہ جمعیت جزوی در محاصره گذاشتہ خود
بدرہ تل کوکن برود ازین جهت عمدة الملک ظاهر کرد کہ اگر یک ہفتہ
مہلت می شد از اقبال حضرت در تصرف بادشاہی آورد از حکم عذر نیست
سنبصل روپیہ خدمتانم یافتہ بود معاف فرمودند ۔

मुहियुद्दीन कुली गुर्जबर्दारानें खानजहान बहादुराच्या नावे फर्मान नेऊन पोहोचविलें. त्याचा अर्ज नजरेखालून घातला. त्यानें तोंडीं सांगितलें तें असें:—
उम्दतुल्मुल्का यानें रामसेजच्या किल्ल्यास वेढा घालून मोर्चे कायम केले होते; पण याबाबत बादशाही हुकूम पोहोचला कीं, जमेतीस वेढ्यांत ठेवून त्यानें स्वतः तळकोंकणाच्या खोऱ्यांत जावें. याबद्दल उम्दतुल्मुल्काचें म्हणणें असें आहे कीं, 'मला एक आठवड्याची मुदत मिळाली तर किल्ला बादशाही अमलाखालीं आणीन. हुकुमाविरुद्ध सबब नाही. ३०० रु. खिदमताना मिळाला होता तो माफ फर्माविला.

३५०

जु. २६ जिल्काद ९ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماہ ذی قعدہ ۹ منہ
یوم الاثنا سنہ ۲۶ } ش. १६०४ कार्तिक शुद्ध १०
इ. १६८२ आक्टोबर ३०

بروح الله خان فرمودند کہ حسب الحکم ہم کامل خان قلعہ دار اسیر گدہ بنویسد ہر جا کہ رسیدہ باشد همان جا بماند فرمان در باب حوالہ نمودن قلعہ بنام منصور خان معزول قلعہ دار حوالہ شما نموده اند نخواہد داد ہر گاہ کہ حکم مجدد برسد بران عمل نماید۔

گرجاجی پسر خواندہ جادون رای دکنی را تعینات فوج مکرم خان فرمودند۔ پانصدی چہار صد سوار

رہدہ لاہ خاناسا हुकूम झाला तो असा:— असीरगडचा किल्लेदार कामिलखान यास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, तू जेथें पोहोंचला आहेस तेथेंच रहा. काढून टाकलेला किल्लेदार मन्सूरखान यास किल्ला हवाला करण्याबाबत लिहिलेलें फर्मान तुझ्याजवळ दिलें आहे. तें त्यास देऊं नकोस. नवा हुकूम मिळेल त्याप्रमाणें वाग.

जादूराय (जाधवराय दख्खनी) याचा मुलगा गिरजाजी यास मुकर्रम-खानाच्या फौजेत नेमलें. ५०० व ४०० स्वार

३५१

जु. २६ जिल्काद १० मंगळ. { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماہ ذی قعدہ ۱۰ منہ
یوم الثالث سنہ ۲۶ } ش. १६०४ कार्तिक शुद्ध ११
इ. १६८२ आक्टोबर ३१

ہم روح الله خان فرمودند بخدمت بادشاہزادہ اعظم شاہ و شاہزادہ معزالدين عرضداشت و حسب الحکم ہا ہم مکرم خان و شہاب الدین خان و بہروز خان وغیرہ سرداران فوج و تہانہ داران آن ضلع بنویسد اگر مردم غنیم برای تحصیل چوتہای بیابند آمدن ندهند تنبیم نموده دستگیر نمایند مجری خود شدہ و اگر جمعیت غنیم زیادہ باشد ہم سرداران خبر کردہ باتفاق یکدگر تنبیم رسانند و اگر احياناً تغافل خواہد کرد و مردم غنیم از حد ہر کم سلامت خواہد گذشت از منصب برطرف نموده خواہد شد۔

رہدہ لاہ خاناسا हुकूम झाला कीं, अजमशाह व मुइझुद्दीन यांना

अर्जदास्त व मुकर्रमखान, शिहाबुद्दीनखान व बहरोझखान वगैरे सरदार व त्या जिल्ह्यांतील ठाणेदार यांना हस्तुलहुकूम लिहावे कीं, 'शत्रूचे लोक चौथ वसूल करण्यासाठीं आले तर त्यांस येऊं देऊं नये. त्यांना तंबी देऊन कैद करावे. यांतच तुमचें कल्याण आहे. गनिमाचे लोक जास्ती असतील तर सरदारांना बातमी देऊन एकमेकांच्या सहकार्यानें त्यांना तंबी द्यावी. निष्काळजीपणा कराल व तुमच्या हद्दींतून शत्रू सुरक्षितपणें जाईल तर तुमची मनसब बडतर्फ केली जाईल.'

३५२

जु. २६ जिल्काद १० { سیاہم اخبارات دربار معلے
مہ ۱۰ سنہ } श. १६०४ कार्तिक शुद्ध ११
मंगळ. { يوم الثالث سنہ ۲۶ } इ. १६८२ आक्टोबर ३१

از واقع فوج خان جهان بہادر بعرض رسید بہ عمدة الملک خبر رسیدہ کہ پانصد سوار جمعیت غنیم جمع شدہ سی خواہند کم جانب بیضاپور آمدہ تاخت نمایند بنابران... را سردار فوج مظفرخان پسر خود مقرر کردہ در این ضمن خبر رسیدہ کہ... شدہ قریب سی کس جانب اورنگ آباد رفتہ و محی الدین قلی گرزبردار ہرگا عرض داشت عمدة الملک گرفتہ روانہ شدہ جمعیت ہمارا دادہ چنانچہ در راہ مردم غنیم مقابلہ کردہ گرزبردار مذکور چند نفر بقتل رسانیدہ سلامت بحضور رفتہ و عبد اللہ تہانہ دار چاندور برائے تنہم آنہا سواری نہ کردہ ہرچہ امر شود بنابران ہزاری ذات و پانصد سوار بود دوصد دوصد سوار کم فرمودند -

खानजहान बहादुराच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें तें असें :- उम्द-तुल्मुल्कास बातमी मिळाली कीं, गनिमाचे ५०० स्वार गोळा होऊन वैजा-पुराकडे येऊन लुटालूट करावी अशा बेतांत होते. म्हणून माझा मुलगा मुजफ्फरखान यास फौजेचा सरदार नेमलें. इतक्यांत बातमी मिळाली कीं, जवळजवळ तीस लोक औरंगाबादेकडे गेले. म्हणून मुहियुद्दीनकुली गुर्जबर्दार हा उम्दतुल्मुल्काचा खर्ज घेऊन निघाला तेव्हां त्याबरोबर आपले लोक दिले. नंतर वाटेमध्ये शत्रूंशीं सामना करून गुर्जबर्दारानें कांहीं लोकांना जिवें मारलें व तो सुरक्षितपणें हुजुरास पोहोचला. चांदोरचा ठाणेदार अब्दुल्लाह ह्यानें शत्रूला तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली नाहीं. याविषयीं हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं,

‘त्यास एक हजार जात व पांचशें स्वार एवढी मनसब होती. पैकीं दोनशें जात व दोनशें स्वार कमी केले आहेत.’

३५३

जु. २६ जिल्काद ११ { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماه ذی قعدہ ۱۱ سنہ
يوم الاربع سنہ ۲۶ } ش. १६०४ कार्तिक शुद्ध ११
बुध. { इ. १६८२ नोव्हेंबर १

از واقع فوج قليچ خان بعرض رسيد کم شيخ بدہ نوکر دلير خان با جمعيت سيصد سوار خزانہ و جنس و پارچہ و غيرہ نزد کمال الدين خان می آورد چهار گروه از اين جا فرود آمده بود هنگام شب جمعيت غنيم آمده بر آنها افتاده جنگ واقع شده آخرش جمعيت غنيم کثير بود چند نفر همراهی شيخ مذکور بجان کشته آنچہ نقد و جنس بود تاراج کرده بردند و اکثر مردم گريخته درين جا آمده کمال الدين خان و دلير ولد بهادر خان اين خبر شنیده عقب غنيم شتافتہ آخرش غنيم را نيافتہ برگشته آمده —

कुलीचखानाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें तें असें:—दिलेरखानाचा नोकर शेख बडा हा तीनशें स्वारांसह खजिना, जिन्नस, कपडे, वगैरे कमालुद्दीन-खानाकडे आणीत असतां इकडून चार कोसांवर उतरला होता. रात्रीं शत्रूचे लोक येऊन त्यावर कोसळले व लढाई झाली. शत्रूचे लोक जास्त होते. त्यांनीं शेखाबरोबरच्या कांहीं लोकांना जिवें मारून, कांहीं रोख पैसे व जिन्नस मिळाले ते सर्व लुटून नेले. बहुतेक सर्व लोक पळून इकडे आले. हें समजतांच कमालुद्दीनखान, दिलेरखान व बहादुरखान शत्रूच्या पाठलागास गेले. परंतु शत्रू न आढळल्यानें ते परत आले.

३५४

जु. २६ जिल्काद १३ { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماه ذی قعدہ ۱۳ سنہ
يوم الجمعة سنہ ۲۶ } श. १६०४ कार्तिक शुद्ध १३
शुक्र. { इ. १६८२ नोव्हेंबर ३

خواجہ دانش نوکر قليچ خان عرض داشت خان مذکور آوردہ بنظر گذرانيد معروض داشتہ بود کہ دریای بہرہ چهل گروه در ملک غنيم رسیده چنانچہ ہمیراو و بترہوجی بمعہ بیست ہزار سوار و پیادہ سنبہا مقہور برائے مقابلہ

आम्ही आम्ही साराफराजखान व यल्लरशखान व कमालुद्दीन खान व केशोरसिंग
हामी व गिरी हफ्त हजारा सवार हाराव फुज मकर करी सवारी नमोदी बामरद
गनिम जंगक वाकम शदी अा अवाल हुरत सिवद व चार सद कस मफुरानरा
बजरम रसानी व सिार रजमी साखत फतह बादशामी शद व ता पनच कुरी त्वाक
नमोदी गनिम गुरिखत बामन कुरी पनहान शदन व अा दस्त बन्दी बादशामी तुरद
बवाकमी शद अमिदवार नतिज नक अन्द ब्द म्पालम अरुम दाशत हवाल शीख म्खदुम
मन्शी नमोदी क्म अन्तखब करी ब्दरु रसानद -

कुलीचखानाचा नोकर ख्वाजा दानिश याने आणलेला खान मजुकराचा
अर्ज नजरेखाली घातला. त्यांत लिहिले होते की, 'मी भीमेपासून ४० कोस
शत्रूच्या मुलुखांत पोहोचलों. तेव्हां संभाकडील २० हजार स्वार व प्यादे
यांसह हवीरराव व विठोजी सामना करण्याकरितां आले. मी सराफाझखान,
यलवर्शखान, कमालुद्दीनखान व किशोरसिंग हाडा वगैरेना सात हजार
स्वारांसह फौजेच्या हरावलीस नेमून स्वारी केली. शत्रूच्या लोकांशीं लढाई
झाली. बादशाही सुदैवाने शत्रूच्या तीन-चारशे लोकांना यमसदनास पाठविले
व पुष्कळांना जखमी केले. बादशाही फत्ते झाली. पांच कोसपर्यंत शत्रूचा
पाठलाग केला. तो पळून जाऊन पहाडामध्ये लपला. बादशाही लोकांच्या
हातून उत्तम कष्ट घडले आहेत. आशा करतो की, याचा परिणाम चांगला
होईल.' पाहून झाल्यानंतर शेख मखदूम मुन्शी याच्या हवाला अर्जदास्त
करून हुक्म झाला की, त्यांत निवड करून अर्ज करावा.

३११

जु. २६ जिल्काद १४ { स्याह اخبارत दरबार मेल्ले } श. १६०४ कार्तिक शुद्ध १४
शनि. { माघ डी क्द १२ म्म } इ. १६८२ नोव्हेंबर ४
{ यूम असित सन्म २१ }

حسب الحکم بم کار طلب خان متصدی سورت بدین مضمون صادر نموده
کم سیدی سنبل پسر خوانده یاقوت خان و سیدی مصری نوکر سنبلها مقهور
بمع چهل و پنج نفر دستگیر نموده سیدی مصری زخمی است هرگاه فرصت
شود بحضور بفرستند و از همراهیان او کم مسلمان هستند بجان بکشد و هرکس
هندوان اگر مسلمان شود در قید نگاه دارند و الا نم اورا نیز بکشد
و سبحان آقا روسی کم بامید بندگی از خونکار روم آمده است مصحوب جمعیت

خود روان حضور نمایند -

सुरतेचा मुत्सदी कारतलबखान यास हखुलहुकूम सादर झाला कीं, चाळीसपन्नास लोकांसह पकडलेला याकूतखानाचा मुलगा सीदी संजुल व संभाचा जखमी झालेला नोकर सिदी मिसरी यांना हुजूर पाठवावे. त्यांबरोबर मुसलमान आहेत त्यांना जिवें मारावे व हिंदू आहेत ते मुसलमान होत असतील तर त्यांना कैदेत ठेवावे; नाही तर त्यांनाही मारावे. सुभान आका रुमी हा रुमहून चाकरीच्या अपेक्षेनें आला आहे. त्याच्या सोबत आपले लोक देऊन त्यास हुजूर खाना करावे.

३५६

जु. २६ जिल्काद १५ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ कार्तिक शुद्ध १५
रवि. { ماہ ذی قعدہ ۱۵ سنہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर ५
{ یوم الاحد سنہ ۲۶ }

سابق حکم شدہ بود کہ شاهزادہ معزالدين در احمدانگر باشد در نیولا حکم شد بهادر گدہ عرف پیدگانو بیاید و غنیم را آن طرف آمدن ندهند خبردار باشند بدین موجب فوج از حضور مقرر کردہ همراه سواری شاهزادہ باشند -
از وافع فوج شاهزادہ محمد اعظم شاه بعرض رسید کہ بتاریخ نہم شهر حال بروز دوشنبہ شاهزادہ جیو اسباب زیادتی و خادمان محل در قلعہ پریندہ گذاشتہ جریدہ از دریا بہمرہ عبور شدہ قرار چنان نمودہ کہ فوج قلیچ خان را همراه گرفتہ برائے تنہیم در آمد ملک غنیم شوند -

पूर्वी हुकूम झाला होता कीं, शाहझादा मुइझुद्दीनानें अहमदनगरांत रहावे. परंतु आतां हुकूम झाला आहे कीं, त्यानें बहादुरगड उर्फ पेडगांव येथें येऊन शत्रूस इकडील बाजूस येऊं देऊं नये; सावध असावे. पुढें दिल्याप्रमाणें हुजूरकडून फौज नेमूं. शाहझाद्याबरोबर ती असूं द्यावी.

मुहम्मद अजमशाहाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें कीं, चालू महिन्याच्या ९ तारखेस सोमवारी शाहझादानें आपलें जास्तीचें सामान व महालांतील चाकर यांना परिंड्याच्या किल्ल्यांत सोडून व सडे होऊन भीमा ओलांडली. त्याचा विचार आहे कीं, कुलीचखानाची फौज बरोबर घेऊन तंबी देण्यासाठीं शत्रूच्या मुलुखांत जावे.

३५७.

जु. २६ जिल्काद १६ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماہ ذی قعدہ ۱۶ منہ
یوم الاثنا سنہ ۲۶ } ش. १६०४ कार्तिक वद्य १
इ. १६८२ नोव्हेंबर ६

از واقع فوج بہادرخان بعرض رسید کہ احوال خان مذکور پریشان بود
بنابران از خان جهان بہادر ۴۰ ہزار روپیہ گرفتہ بتاریخ ۵ شہر حال در آمد
درہ تل کوکن شدہ۔

बहादुरखानाच्या फौजेतील घटनेवरून समजले की, खान मजकुराची परिस्थिती बिकट झाली होती. म्हणून खानजहान बहादुराकडून दहा हजार रुपये घेऊन तो चालू महिन्याच्या ५ तारखेस तळकोकणाच्या खोऱ्यांत जाणाऱ्या वाटेवर आला.

३५८

जु. २६ जिल्काद १७ मंगळ. { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماہ ذی قعدہ ۱۷ منہ
یوم الثلث سنہ ۲۶ } श. १६०४ कार्तिक वद्य २
इ. १६८२ नोव्हेंबर ७

سید اوغلان عرض نمود کہ قلیچ خان بحضور عرضداشت نموده و بہ
بندہ نوشتہ است کہ ہمیراو و غیرہ جمعیت غنیم لٹیمرا تنہم بواقعی
نمودہ از اقبال حضرت خوب فتح کردہ و بندہای بادشاہی امیدوار
رعایت اند فرمودند نشان مابدولت نمی شود چنانچہ خان مذکور نوشتہ کہ این
قدر مردم غنیمرا بقتل رسانیدہ شب ہنود روز روشن بود و اگر مردم
غنیمرا می کشد کسی بندہ بادشاہی سر بکار می آید و سوای این برگشتہ
نزد شاہزادہ محمد اعظم شاہ چرا آمدہ عرض نمود کہ او ہمچو بندہ
نیست کہ خلاف معروض دارد فرمودند کہ انتخاب عرضداشت خان مذکور
و خطی کہ راو انوپ سنگ بہ لطف اللہ خان نوشتہ نموده بعرض رساند۔

सय्यिद ओघलान यानें अर्ज केला तो असाः--कुलीचखानानें हुजुरास अर्ज पाठविला व मला लिहिलें आहे कीं, हंबीरराव वगैरे शत्रूच्या जमेतीस त्यानें उत्तम तंबी देऊन बादशाही सुदैवानें मोठा विजय मिळविला. शत्रूचे इतके लोक मारले कीं, शत्रे हुनूद प्रमाणें तो दिवस उजळला. बादशाही चाकर कृपेची आशा करीत आहे. हुकूम झाला कीं, 'भाझा विश्वास बसत नाही'; शत्रूच्या लोकांना जर मारले तर बादशाही लोक कामास कसे आले ? शिवाय

तो मुहम्मद अजमशाहाकडे परत कां आला ?' अर्ज केला कीं, तो चाकर खोटे सांगणार नाही. हुकूम झाला कीं, खानाच्या अर्जाची छाननी करून व अनूपसिंगानें लुत्फुल्लाहखानास लिहिलेल्या पत्रावरून अर्ज करावा.

३५९

जु. २६ जिल्काद १८ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ कार्तिक वद्य ४
 बुध. { ماہ ذی قعدہ ۱۸ سنہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर ८
 يوم الاربعہ سنہ ۲۶

عرض رسید کم نرسوجی هفصدی دوصد سوار بم معم پسرش از تعینات فوج خان جہان بہادر فراری شد حکم شد از فہرست بر آرند -

अर्ज आला कीं, २०० स्वारांचा सप्तशती नरसोजी आपल्या मुलासह खानजहान बहादुराच्या फौजेतून पळून गेला. हुकूम झाला कीं, यादीतून त्याचें नांव कमी करावें.

३६०

जु. २६ जिल्काद १९ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ कार्तिक वद्य ५
 गुरु. { ماہ ذی قعدہ ۱۹ سنہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर ९
 يوم الخمس سنہ ۲۶

بم بختاورخان فرمودند از ابو محمد پسر فوجدار خان بلوچ کم از سر زمین دکن واقف حال است حقایق درہ های ملک غنیم تحقیق نمودہ بعرض رساند چنانچہ پرسیدہ عرض نمود کہ مشارالیم التماس می نماید کم بدر آمدن شدن ملک غنیم سیصد و شصت درہ اند منجملہ شصت و پنچ درہ چنان اند کم فیل و شتر و غیرہ بگذرند و باقی درہ های راہ تنگ دارند حکم شد حقیقت مفصل نوشتہ بنظر گذرانند -

सलासत

درجن سنگم ولد هریسنگم کچهواہم

امید بندگی ... -

سہماجی و بیکاچی بابت سنہہا

سید زین العابدین بخاری قلعہ دار

معزول انتورہ گدہ بمعہ پسر

آمدہ یک مہر -

مقہور امید بندگی ۹ مہر خلعت دادند -

बख्तावरखानास हुकूम झाला कीं, फौजदारखान बलोच याचा मुलगा अबू मुहम्मद यास दक्षिणेतील भूगोलाची माहिती आहे. त्यानें शत्रूच्या मुलुखांतील घाटखिंडीबद्दल चौकशी करून अर्ज करावा. त्यावर त्यानें अर्ज केला तो असा :—उपर्युक्त विनंति करितो कीं, शत्रूच्या मुलुखांत जाण्यासाठीं ३६० घाट व खिंडी आहेत. त्यांपैकीं ६५ घाट असे आहेत कीं, जेथून हत्ती, उंट वगैरे जाऊं शकतात व बाकी खिंडींमधील वाटा अरुंद आहेत. हुकूम झाला कीं, ही हकीकत सविस्तर लिहून नजरेखाली घालावी.

भेट

अंतरगडचा बदललेला किल्लेदार सय्यिद जैनुलआबिदीन बुखारी मुलासह आला. एक मोहर नजर केली. दुर्जनसिंग वलद हरिसिंग कछवा चाकरीच्या आशेनें आला. संभाकडील महिमाजी व बिकाजी चाकरीच्या आशेनें आले. ९ मोहरा नजर केल्या. खिलअत दिली.

३६१

जु. २६ जिल्काद २० { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ कार्तिक वद्य ६
शुक्र. { ماہ ذی قعدة ۲۰ سنہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर १०
{ یوم الجمعہ سنہ ۲۶ }

سیف اللہ کم برائے سزاوی بہادر خان رفتہ بود آمدہ ملازمت نمودہ یک اشرفی نذر گذرانیدہ عرض نمود کم خان مذکور را بتاريخ ۱۴ شہر حال داخل درہ تل کوکن نمودہ بحضور آمدیم و خان جہان بہادر از قلعہ رام سیج کوچ نمودہ جانب درہ تل کوکن روانہ شدہ چنانچہ متصل موضع چاندور رسیدہ بود —

बहादुरखानास सजावली करण्यासाठीं सैफुल्लाह गेला होता. त्यानें येऊन एक अश्रफी भेट दिली व अर्ज केला कीं, खानास चालू महिन्याच्या १४ तारखेस तळकोंकणाच्या घाटांत दाखल करून हुजुरास आलों. खानजहान बहादुरानें रामसेजच्या किल्ल्याहून कूच केलें व तो तळकोंकणाच्या घाटा-कडे रवाना झाला; पुढें तो चांदवडजवळ पोहोंचला.

३६२

जु. २६ जिल्काद २१ { सियाह اخبارात दरबार मेलے
शनि. { माہ ذی قعدہ २१ سنہ
{ یوم السبت سنہ ۲۶ } ش. १६०४ कार्तिक वद्य ७
इ. १६८२ नोव्हेंबर ११

بہادر علی خوش منزل یک لک روپیہ خزانہ سرکار اعظم شاہ و یکصد
اسپ کومکی و کمان و دستہ تیر بہ جرہتم فوج قلیچ خان بردہ بود رسانیدہ
آمدہ ملازمت نمودہ یک اشرفی نذر گذرانید فرمودند کہ خبر حسن علی خان
بگوید کہ سواری اسپ میکند و صحبت ہمراہ شاہزادہ جیو چہ نوعی دارد
عرض نمود بدعا { ی } گوی حضرت مشغول و چاق و تندرست است مدام سواری
اسپ می نماید ہرچہ شاہزادہ جیو خدمت می فرمایند بجا می آرد فرمودند
قلیچ خان نزد شاہزادہ جیو بحضور شما آمدہ بود یا نہ عرض نمود کہ آمدہ
ملازمت نمودہ بود شاہزادہ جیو بخان مذکور پرسیدند کہ شما بہ جلدی پیشتر
برائے مقابلہ غنیم از حکم کدام رفتہ بود عرض نمود بموجب حکم مملے باز
فرمودند پیش از مقابلہ غنیم چرا برگشتہ آمدہ عرض نمود کہ مردم غنیم
جماعہ کثیر بود بندہای بادشاہی قلیل بودند بہ سبب ملاحظہ بریر برگشتہ
آمدیم ازین گفتگو خان مذکور آزرده شدہ بہ خانہ خود رفتہ شاہزادہ جیو
{ شاہزادہ جیو } حسن علی خان بہادر را بہ دیرہ خان مذکور فرستادہ
طلبیدہ تسلیم کردہ فرمودند شما اسپان کومکی بہ فوج قلیچ خان رسانیدہ
یا نہ عرض نمود بخدمت شاہزادہ جیو رسانیدہ لیکن شاہزادہ نہ دادہ
فرمودند خوب کردہ -

बहादुरअली खुशमंजिल यानें एक लक्ष रुपयांचा खजिना अजमशाहा-
करितां आणि शंभर कुमकी घोडे व धनुष्यबाण कुलीचखानाच्या फौजेसाठीं
आणले होते, ते पोहोचवून तो परतला व त्यानें एक अश्रफी भेट दिली. हुकूम
शाला कीं, हसनअली खानाची काय बातमी आहे ? तो घोड्यावर बसून
शाहझाद्याबरोबर जातो कीं नाहीं ? अर्ज केला कीं, बादशाहाचें भलें चिंतण्यांत व
प्रार्थना करण्यांत तो निमग्न असतो; त्याची प्रकृति चांगली आहे. तो नेहमींच
घोड्यावर असतो व शाहझादा चाकरी फर्मावितो ती करतो. हुकूम शाला कीं,
तू तेथें असतांना कुलीचखान शाहझाद्यापाशीं आला होता कीं नाहीं ? अर्ज
केला कीं, त्यानें येऊन भेट घेतली. तेव्हां शाहझादानें त्यास विचारलें 'तू
घाईनें गनिमाचा मुकाबला करण्यासाठीं कोणाच्या हुकुमानें पुढें गेला होतास ?'

त्यानें अर्ज केला 'बादशाहाच्या हुकुमानें'. नंतर शाहझादानें विचारलें 'मग शत्रूशीं सामना करण्याचे अगोदरच परत कां निघून आलास ?' त्यानें अर्ज केला कीं, 'शत्रूचे लोक जास्ती होते आणि बादशाही लोक थोडे असून बरोबर बुणगे होते. म्हणून परत आलों.' या संभाषणामुळे खान दुःखी होऊन स्वतःच्या घरीं गेला. शाहझादानें हसनअलीखान बहादुरास खानाच्या डेय्याकडे पाठवून त्यास बोलाऊन दिलासा दिला. हुकूम झाला कीं, 'तू कुमकी घोडे कुलीचखानाच्या फौजेत पोहोचविलेस कीं नाहीं ?' अर्ज केला कीं, शाहझाद्याच्या सेवेस पोहोचविले. परंतु शाहझादानें ते दिले नाहींत. हुकूम झाला कीं, ठीक केले.

३६३

जु. २६ जिल्काद २२ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ कार्तिक वद्य ८
रवि. { ماہ ذی قعدہ ۲۲ سنہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर १२
{ یوم الاحد سنہ ۲۶ }

بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ مغل خان بنویسد کہ بحضور عرض رسید کہ شمارا شاهزادہ معزالدين معہ فوج برائے تنہیم مردم غنیم پیشتر رخصت نمودہ باید کہ ہرگز مقہوران نمایان شوند چنان تعاقب نماید کہ بقتل و یا دستگیر سازد و اگر بسرحد سردار دیگر برسند خبر نماید کہ آنها نیز موافق حکم عمل آورده از ملک بادشاہی بدر سازد۔

عرضداشت خان جہان بہادر بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ مردم جاسوسان خبر آوردند کہ مردم غنیم از قلعہ ترنبک یک توپ بہ قلعہ رام۔ سیج می برند چنانچہ فدوی شتافتہ چند نفر بقتل رسانیدہ و اکثر زندہ دستگیر نمودہ توپ مذکور از آنها گرفتہ بعد مطالعہ خاموش ماندند۔

بروح اللہ خان فرمودند کہ حسب الحکم بہ عبدالنبی تھانہ دار انکولہ بنویسد کہ شما محکم دادہ بود کہ بمعیاد ۳ ماہ تھا کو بنجارہ مفسد را بقتل و یا دستگیر نمایم چنانچہ مفسد مذکور سوار و پیادہ جمع نمودہ در پرگنہ بیر سکونت گرفتہ ہشت مواضع پرگنہ سیوگانو تاخت تاراج نمودہ چہار دہ مواضع را ویران ساختہ درین باعث خرابی رعایا است در معیاد یک ماہ ماندہ تا حال چہ کردہ باید کہ مفسد مذکور را تنہیم نمودہ اخراج سازد و اگر تنہیم کردن نہ تواند معروض دارد بدیگری مقرر نمودہ خواهد شد

بمع فوج در آمد در تل کوکن شده بالا گهات برسید انشا الله تعالى موافق ارشاد مرضی مبارک تقدیم خواهم رسانید و از حقیقت این جا سیف الله خوب واقف است بعرض خواهد رساند و نم هزار پیاده نگاهداشت کانهوجی همراه بنده تعیین شده از آن جملہ دو هزار پیاده رسیده اند و حقیقت درہ هویداست جمعی کم جاگیردار همراه تعیینات اند وقتی کم بیرون درہ بودند اکثری را خرچی از جاگیری آمد بعضی از ساهوکار [ان] قرض کشیده می خوردند و حالا همراه فوج کسی ساهوکار نیست کم قرض وام گرفتہ تردد نمایند بالای گهات نرخ غلہ فی روپیہ پنج اثار است و پائین گهات بحضورت روشن اگر بانہا چیزی مساعدہ مرحمت شود بہتر است بعد معروض فرمودند کم بخان مذکور بنویسد کم از جملہ ہمراہیان کسی جمعیت داشتہ باشد شمار و ملاحظہ نمودہ سری یک اسپ پنج روپیہ و دو اسپ دہ روپیہ مساعدہ دادہ معروض دارد کم از جاگیر آنها وضع نمودہ شود و در باب پیادہ ہا حکم شدہ آتش خان بعرض رساند -

बहादुरखानाचा अर्ज आला तो असा:—चालू महिन्याच्या १४ तारखेस मी फौजेसह तळकोंकणात जाणाऱ्या घाटाच्या वाटेवर पोहोंचलों. घाटमाथ्यावर पोहोंचून बादशाही मर्जीप्रमाणें चाकरी करीत राहीन. सैफुल्लाह यास इकडील हकीकतीची चांगली माहिती आहे. तो त्याबद्दल अर्ज करील. कान्होजीच्या तैनातींतील ९००० प्यादे माझ्याबरोबर नेमले आहेत. पैकीं २००० प्यादे पोहोंचले आहेत. घाटांतील हकीकत उघड आहे. माझ्याबरोबर नेमलेले जागीरदार घाटाच्या वर होते तेव्हां बहुतेकांना खर्चासाठीं जागिरींतून पैसे आले व कांहीं सावकरांपासून कर्ज काढून खात. सध्या फौजेबरोबर कुणीही सावकार नाहीं कीं, कर्ज घेऊन आम्हांला कांहीं व्यवस्था करतां येईल. घाटमाथ्यावर रुपयास पांच शेर धान्याचा भाव आहे व घाटाखालीं काय भाव आहे तें हजरतांस माहीत आहे. मेहेरबानी करून कांहीं मदत केली तर ठीक होईल. हुकूम झाला कीं, खानास लिहावें कीं, तुझ्याबरोबर लोक आहेत त्यांची मोजणी व पाहणी करून प्रत्येकीं, एक घोडेवाल्यास पांच रुपये व दोन घोडेवाल्यास दहा रुपये मदत देऊन अर्ज करावा. त्यांच्या जागिरींतून ती रकम वजा करावी. प्याद्यांच्या बाबत आतिशखानानें अर्ज करावा.

३६५

जु. २६ जिल्काद २३ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ कार्तिक वद्य ९
 सोम. { ماہ ذی قعدہ ۲۳ منہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर १३
 { يوم الاثنا سنہ ۲۶ }

دیوانم بیگ و غیرہ ہفدہ منصبداران عرضداشت شہاب الدین خان
 آورده بنظر گذرانید و زبانی بعرض رسانید کہ خان مذکور بروز پنج شنبہ
 ۱۹ شہر حال اسباب زیادتق و مردم بہیرا در جونیر گذاشتہ تنہا بمعہ
 فوج بمملکت غنیم در آمدہ قریب بیست موضع تعلق غنیم تاخت و تاراج
 نمودہ آتش دادہ بسیاری را بقتل رسانید مویشی بدست آورده بروز جمعہ
 در آن جا مقام نمودہ و بندہای را بحضور فرستادہ قرار کردہ بود کہ بروز
 شنبہ چند مواضع دیگر گرد و پیشرا تاراج نمودہ بیرون درہ خواہم برآمد
 فرمودند کہ مجری کلی شد۔

दिवानावेग वगैरे सतरा मन्सबदारांनीं शिहाबुद्दीनखानाचा अर्ज आणला तो
 नजरेखालून घातला. तोंडीं अर्ज केला कीं, खान या महिन्याच्या १९ तारखेस
 गुरुवारीं जास्तीचें सामान व बुणगे जुन्नर येथें सोडून एकटा फौजेसह शत्रूच्या
 मुलखांत गेला. शत्रूच्या तालुक्यांतील जवळजवळ २० गांवें त्यानें लुटलीं व
 जाळलीं, अनेकांना मारलें व कित्येक जनावरें त्याच्या हातीं आलीं. त्यानें
 शुक्रवारीं तेथें मुक्काम करून आम्हांला हुजूर पाठविलें. त्यानें विचार केला
 होता कीं, शनिवारीं जवळ्यासर्ची इतर कांहीं गांवें लुटून घाटाबाहेर यावें.
 हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

३६६

जु. २५ जिल्काद २४ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ कार्तिक वद्य १०
 मंगळ. { माہ ذی قعدہ ۲۴ منہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर १४
 { يوم الثالث سنہ ۲۶ }

از واقعہ فوج شاہزادہ معزالدين بعرض رسید کہ جمعیت غنیم در
 نواحی نمایان شدہ بود بنا بران شاہزادہ جیو مغل خان را برائے تنہم تعین
 نمودہ بود خان مذکور تا دوازده کروہ رفتہ آخرش جمعیت غنیم گریختہ
 رفت بنا بران برگشتہ شدہ آمدہ بعد معروض بہ روح اللہ خان فرمودند
 حسب الحکم بہ مغل خان بنویسد کہ شما خوب نہ کردہ کہ برگشتہ
 آمدہ می باشی کہ تا آن جا تعاقب میکرد (؟) کہ بسردار دیگر خبر می شد

از آئنده چنان نخواهد کرد -

शाहझादा मुइझुद्दीनाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें तें असें:—
शत्रूचे लोक जवळच दिसले म्हणून शाहझादानें मुघुलखानास त्यांना तंबी देण्यासाठीं नेमलें. त्याप्रमाणें खान बारा कोस गेला तेव्हां शत्रूचे लोक पळून गेले. म्हणून तो परत आला. यावर खुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा:—
मुघुलखानास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, तू हें ठीक केलें नाहींस. 'तू परत कां आलास ? थेटपर्यंत पाठलाग करून दुसऱ्या सरदारांना बातमी द्यावयास पाहिजे होती. इथून पुढें असें करूं नये'.

३६७

जु. २६ जिल्काद २४ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ कार्तिक वद्य १०
मंगळ. { ماہ ذی قعدہ २۴ سنہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर १४
{ یوم الثلث سنہ ۲۶ }

شیخ عبداللہ عرض نمود احمد خان تھانم دار انتوریہ ہم بندہ نوشتہ کم
ہرگاہ شہاب الدین خان آمدہ ہم بندہ مصلحت پرسیدہ کم حالا چم باید کرد
درین اسنای ایسا زمیندار تل کوکن ظاہر نمود کم اگر بندہ را ہراول نمایند
شمارا اندرون درہ تل کوکن جای کم آبادانی مردم غنیم است بزم ازین
جہتم شہاب الدین مشارالیم را ہراول خود نمودہ اندرون درہ شتافتم پانصد
سوار جمعیت خود ہمراہ خان مذکور دادہ آخرش خان مشارالیم اندرون درہ
چند مواضع را تاخت نمودہ چہار صد نفر بقتل رسانیدہ یک ہزار بندی
و چہار ہزار مویشی بدست آوردہ باز خان مذکور بیرون درہ شدہ درین جا
آمدہ و قرار چنان کردہ است کم ہمین طور جریدہ شدہ اسپ قمچی بملک
غنیم رفتہ تاخت و تاراج نمودہ برگشتہ آمدہ ہاشم بعد معروض فرمودند کم
برائے شہاب الدین خان خلعت علحدہ نمایند -

शेख अब्दुल्लाह यानें अर्ज केला तो असा:—अंतूरचा ठाणेदार
अहमदखान यानें मला लिहिलें कीं, शिहाबुद्दीनखान आला होता, तेव्हां
त्यानें येथील कामाबदल व माझ्याबदल विचारलें. एवढ्यांत कोंकणचा
जमीनदार एसा ह्यानें जाहीर केलें कीं, मला हरावलीस नेमलें तर तळकोंकणांतील
शत्रूच्या भरभराटलेल्या ठिकाणीं तुम्हांस नेईन. तेव्हां शिहाबुद्दीनानें उपर्युक्तास
आपल्या हरावलीस नेमून खोऱ्यामध्ये दौड केली. माझ्या जमेतीपैकीं ५००

स्वार उपर्युक्त खानाबरोबर दिले. नंतर त्यानें खोऱ्यांतील कांहीं गांवें लुटलीं व ४०० लोकांना मारलें, १००० लोक कैद केले व ४००० जनावरें लुटलीं. उपर्युक्त खान खोऱ्याच्या बाहेर इकडे आला आहे व त्याचा विचार आहे कीं, अशाच प्रकारें सडे होऊन घोडास्वारी करून शत्रूच्या मुलुखांत जाऊन, लुटालूट करून परतावें. यावर हुकूम झाला कीं, शिहाबुद्दीनखानासाठीं खिलत वेगळी करून ठेवावी.

३६८

जु. २६ जिल्काद २५ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ कार्तिक वद्य ११
बुध. { मा ४ ذی قعدة २५ منہ } इ. १६८२ नोव्हेंबर १५
{ يوم الاربع سنہ २५ }

از عرضداشت قليچ خان بعرض رسید کم مردم جاسوسان خبر آوردند کم بیست هزار سوار جمعیت غنیم لئیم بمفاصلم هشت کرده از خواص پوره آمده استقامت گرفته بنابران شاهزاده محمد اعظم شاه فدوی و حسن علی خان بهادر و غیره را جہتم مقابلم رخصت نموده هرگاه بندهای درین جا رسیدہ مقهوران بم جنگ پیش آمدند شاهزاده جیو سر سوار شده آمده شامل حال شدند متمردان پس پای شده گریخته بنابران شاهزاده جیو بندهای را تعاقب تعیین نموده از اقبال حضرت فتح عظیم شد و اسپان و اسلحہ و غیره از مقهوران بدست آمده و اکثر بندهای بادشاہی بکار آمده تا چهار گروه تعاقب غنیم نموده برگشته آمده بخدمت شاهزاده جیو رسیدند بعد مطالعہ فرمودند کم بحری شده -

از واقعہ فوج شاهزاده محمد اعظم شاه بعرض رسید کم هرگاه قليچ خان و غیره بندهای بادشاہی بعد فتح بخدمت شاهزاده جیو آمده بادشاہزاده - جیو در غسل خانہ تشریف آوردند و بدین موجب انعام داده با حسن علی خان بهادر و قليچ خان و دلاور خان سم ۳ چهار گہری خلوت نموده بعد از آن برخاستند حسن علی خان خلعت و اسپ و خنجر قليچ خان ایضاً بہرجی خلعت و فیل دلاور خان خلعت و اسپ با ساز طلا -

कुलीचखानाच्या अर्जावरून समजलें तें असें:—हेरांनीं बातमी आणली कीं, शत्रूच्या २०००० लोकांनीं खवासघुऱ्यापासून आठ कोसांवर येऊन तळ दिला आहे. म्हणून मुहम्मद अजमशाह यानें मला व हसन अलीखान

मुहम्मद अजमशाहाच्या फौजेतील घटनांवरून समजले की, कुलीच-
खान वगैरे बादशाही लोक विजय मिळवून शाहझाद्याकडे आले तेव्हा तो
घुसलखान्यांत होता. पुढे दिल्याप्रमाणे इनामें देऊन हसनअलीखान बहादुर
व कुलीचखान व दिलावरखान यांशीं तीनचार घटिका खलबत करून नंतर
सर्व उठले. हसनअलीखान खिलत, घोडा व खंजीर; बहिर्जी खिलत व हत्ती;
कुलीचखान खिलत, घोडा व खंजीर; दिलावरखान खिलत व सोन्याच्या
साजासह घोडा.

३३९

یک پیر و سم گهری روز برآمده خاص عام نموده غسل خانم فرمودند -
ملازمت

روح الله خان عرض نمود که ابراهیم خان ناظم کشمیر به بنده خطی نوشت که بموجب حکم طرح کشمیر و تبت و غیره دره های آن جا ارسال داشت چنانچه بنظر گذرانیده بندگان حضرت ملاحظه فرمودند -

रुहुल्लाहखानाने अर्ज केला तो असा:—काश्मीरचा नाजिम इब्राहीमखान

यानें मला पत्र लिहिलें कीं, हुकुमाप्रमाणें काश्मीर व तिबेट येथील दय्याखोऱ्यांचे नकाशे पाठविले आहेत ते बादशाहाच्या नजरेखाली घालावे. बादशाहानें ते पाहिले.

३७०

जु. २६ जिल्काद ३० सोम. { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ
ماہ ذی قعدہ ۳۰ سنہ ۱۰۲۶
یوم الاثنا سنہ ۱۰۲۶ } श. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध १
इ. १६८२ नोव्हेंबर २०

از واقع سیوگانو بعرض رسید کم بتاریخ ۲۱ شهر حال گاوان توپ خانم و شتران را کم بندهای بادشاهی برای چرانیدن بم تھانم انکولم می بردند تھاکو بنجاره با جمعیت آمده هفت نفر شتر و چند نفر عربچیان و ساربانان - را کشت و زخمی ساختہ تمامی گاوان و شتران گرفتہ گریختہ چون این خبر {بم} شیخ عبد النبی تھانم دار انکولم و برقنداز خان شنیدہ سواری نموده تعاقب کردہ منجملم پنجاہ و نم گاو گرفتہ آوردہ قریب یک صد بیست و پنج گاو گرفتہ گریختہ و کندو تھانم دار سواری نکردہ بعد معروض حکم شد روح الله خان دیگر تھانم دار تجویز نماید -

शेवगांवच्या घटनांवरून समजलें तें असें:—चालू महिन्याच्या २१ तारखेस बादशाही लोक तोपखान्याचे बैल व उंट यांना चारणीसाठी अंकोल्याकडे नेत असतां थाकू बंजाऱ्याने आपल्या लोकांसह येऊन सात उंट, तोफांच्या गाड्यांचे कांहीं लोक व सारवान यांना जिवें मारलें व जखमी केलें. नंतर सर्व बैल व उंट घेऊन तो पळाला. ही बातमी अंकोल्याचा ठाणेदार शेख अब्दुन्नबी व बर्कदाजखान यांना समजल्यावर त्यांनीं स्वारी करून पाठलाग केला व त्यांपैकीं ५९ बैल परत आणले. खंडू ठाणेदारानें स्वारी केली नाहीं. यावर रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, दुसऱ्या ठाणेदाराची तजवीज करावी.

३७१

जु. २६ जिल्हेज २ बुध. { سیاهم اخبارات دربار معلیٰ
ماہ ذی الحجہ ۲ سنہ ۱۰۲۶
یوم الاربعہ سنہ ۱۰۲۶ } श. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध ३
इ. १६८२ नोव्हेंबर २२

لکھموجی را تھانم داری سرسگانو از تغیر منگاجی مقرر نمودند هزار

पान्वदी ذات हजार पान्वद सवार मन्जुल पान्वद सवार दु असि -

मंगाजीच्या बदलीमुळे लखमोजीस सरसगांवच्या ठाणेदारीवर नेमले; तो १५०० जात, १५०० स्वार असा मनसबदार होता. पैकीं ५०० स्वार दुघोडी होते.

३७२

ज. २६ जिल्हेज ३ गुरु. $\left\{ \begin{array}{l} \text{सिपह अखबारत दरबार मेल्ले} \\ \text{मा ४ डी الحج ३ मन्म} \\ \text{يوم الخمس سن २६} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध ४} \\ \text{इ. १६८२ नोव्हेंबर २३} \end{array} \right.$

असाम

सिपह सनग कलम दार जुनिर
असल सिपदी १२० सवार ...
असाम ३० सवार -

भरजी पारतम तेमिनत फुज
शाहजाद महमद अकलम शाह
असल पन्च हजारी ३ माह... सवार
असाम एक माह -

मुहम्मद अजमशाहाच्या फौजेतील बहिरजी पार्थे (पारठे) = मूल चारमाही पंचसहस्री, वाढ एक माही स्वार.

जुन्नरचा किल्लेदार शामसिंग = मूल त्रिशती १२० स्वार... वाढ ३० स्वार.

३७३

ज. २६ जिल्हेज ४ शुक्र. $\left\{ \begin{array}{l} \text{सिपह अखबारत दरबार मेल्ले} \\ \text{मा ४ डी الحج ३ मन्म} \\ \text{يوم الجمعة سن २६} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध ५} \\ \text{इ. १६८२ नोव्हेंबर २४} \end{array} \right.$

रुच अल्ले खान अरुष नमुद कं तिरान्दाज तेहानं दार लासूर खली नुश्त कं मंफर वलद जेहान खान काकर फुजदार गन्दापुर भे फुकर नुश्त कं कुरीब एक हजार पान्वद सवार जमेत गनलम बुरा तखवल चोतहाय आम्दा मन्जुल पान्वद सवार अर दर्याय मान गनग अबुर श्द सुरुद बन्दा रसलदा अन्द कुमक फदुय न्मायन्द बनावरान सुवारी कुरदा रवान श्द अर अकबाल अरुत म्फुरान रा तन्बल खवाहम कुरद फरमुदन्द कं खुब कुरदा -

रुहुल्लाहखानानें अर्ज केला तो असा:-लासूरचा ठाणेदार तीरंदाज यानें पत्र ललहलें कीं, गांडापूरचा फौजदार मुजफ्फरखान वलद जहानखान काकर यानें त्याला कळवलें कीं, शत्रूचे जवळजवळ १५०० लुक चौथ वसूल

करण्यासाठीं आले. त्यांपैकीं ५०० स्वार माणगंगा पार करून माझ्या सरहद्दींत घुसले आहेत. तरी माझ्या कुमकेस यावें. म्हणून तो स्वार होऊन रवाना झाला व बादशाही सुदैवानें शत्रूस तंबी देऊं इच्छितो. हुकूम झाला कीं, छान केलें.

३७४

जु. २६ जिल्हेज ६ रवि. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی الحجہ ۶ سنہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۲۶} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध ७} \\ \text{इ. १६८२ नोव्हेंबर २६} \end{array} \right.$

از نوشتہ تیرانداز تھانہ دار لاسور بعرض رسید فدوی بموجب نوشتہ فوجدار گانداپور برائے تنہیم مردم غنیم سواری نموده بود مردم غنیم مویشی پرگنہ بیضاپور و یک پسر دیسمو کہ آن جارا بمعہ متاع دستگیر نموده می بردند بندہ شتافتہ عقب آنها نموده چنانچہ مویشی و پسر دیسمو کہ را گذاشتہ گریختہ رفتند فرمودند کہ مجری شدہ —

लासूरचा ठाणेदार तीरंदाज याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, तो गांडापूरच्या फौजदाराच्या लिहिल्याप्रमाणें शत्रूला तंबी देण्यासाठीं स्वार होऊन गेला होता. शत्रूचे लोक परगणे वैजापूर येथील जनावरें व देशमुखाचा मुलगा यांना सामानासह कैद करून नेत असतां त्यानें धावून जाऊन त्यांचा पाठलाग केला. तेव्हां शत्रूच्या लोकांनीं जनावरें व देशमुखाचा मुलगा यांना सोडून दिलें व ते पळून गेले. हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

३७५

जु. २६ जिल्हेज ७ सोम. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی الحجہ ۷ سنہ} \\ \text{یوم الاثنا سنہ ۲۶} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध ८} \\ \text{इ. १६८२ नोव्हेंबर २७} \end{array} \right.$

بموجب نوشتہ محمد شریف تھانہ دار سیونیر بعرض رسید حکم شدہ بود کہ آنچہ مردم غنیم در قید اند بہ حضور فرستد ہرگا بہ تھانہ داران سر راہ حکم شود کہ از حد خود سلامت رسانند آن زمان روانہ نمایم و بتہوجی کاتم سردار عمدہ سنبہا مقہور بہ بندہ نوشتہ کہ سیاجی نوکر این جانب در قید شما است خلاص نماید چنانچہ خط مذکور بجنس فرستادہ بود بنظر گذشت حکم شدہ بمشارالیم بنویسد کہ ہرگا شمارا طلب حضور خواهند کرد آن

زمان محبوسان را بحضور بپارد۔

सिवनेरचा ठाणेदार मुहम्मद शरीफ याच्या लिहिल्यावरून समजले तें असें:—गनिमाचे लोक कैदेत आहेत त्यांना हुजूर पाठवावे असा हुकूम झाला होता. परंतु मार्गावरील ठाणेदारांनीं आपल्या हद्दींतून त्या लोकांना सुरक्षित पोहोचवावे असा हुकूम होईल तेव्हां पाठवीन. संभाचा उत्तम सरदार विठोजी काते (काटे) यानें मला लिहिलें कीं, आमचा सयाजी नांवाचा नौकर तुझ्या कैदेत आहे, त्यास सोडवावे. तेव्हां हें मूळ पत्रच पाठविलें आहे. तें नजरेखालून घातलें. उपर्युक्तास कळवणेंबद्दल हुकूम झाला कीं, 'तुला हुजूर बोलाविल्यानंतर कैद्यास बरोबर आणावे'.

३७६

जु. २६ जिल्हेज ८
 मंगळ.

{

 سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
 ماہ ذی الحجہ ۸ سنہ
 یوم الثلث سنہ ۲۶

 }

ش. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध ९
 इ. १६८२ नोव्हेंबर २८

به فضایل خان فرمودند که وکیل بهادرخان را به پرسید که از آن روزی که خان مذکور داخل دره تل کوکن شده چیزی خبر آمده است چنانچه پرسیده عرض نمود که وکیل التماس دارد به بنده چیزی خبر نیامده است شنیده خاموش ماندند -

از عرض داشت خان جهان بهادر بعرض رسید کم ناروجی تھانہ دار سنگمیر نوشتہ کم قریب شش ہفت ہزار سوار غنیم برای تحصیل چوتہای آمدہ اند بنا بران مظفرخان و راو محکم سنگم و غیرہ فوج بطرف اونندہ پتم تعین نمودہ بود کم در آن جا راہ مسدود نمایند بعد تعین نمودن آنہا بندہ نیز سواری نمودہ محاصرہ کردہ متصل موضع بہوجپورہ مقابلہ نمودہ جنگ واقع شد از اقبال حضرت بسیاری مقہوران بقتل رسانندہ و لکہموجی سردار فوج غنیم را بجان کشتہ و باقی گریختہ رفتند و چندی مردم این جانب بکار آمدہ و زخمی شدند سر لکہموجی بریدہ ارسال خواہم داشت مطالعہ خاص در آوردند -

سید اوغلان عرض نمود که شهاب الدین خان به بنده نوشتہ است کہ جاسوسان خبر آوردند کہ افواج غنیم از ملک خود بیرون آمدہ سی خواهند کہ بطرف تہالنیر آوارہ شوند از این جهت بنده مستعد شدہ ہر جا کہ خبر

غنیم بیابم سواری کردہ تنبیم خواہم کرد حکم شدہ بہ خان مذکور بنویسد
کم اندرون درہ متعاقب غنیم برود کم از حراست خبردار باشد و اگر
مردم غنیم شوخی نمایند تنبیم رسانند -

نو سرافراز فرمودند

هرکرن ولد جیسنگم تجویز محترم خان زمینداری هرپنس کہیرہ مقرر
شد چهار بیستی ۲۰ سوار - مہارای ولد بہان پروہیت صد پنجاہی
۱۰ سوار -

دربارخان عرض نمود کہ مکرمخان خطی نوشتہ مردم جاسوسان خبر
آوردند کہ دو ہزار سوار غنیم لٹیم موضع مہندلی برای تاخت آمدہ اند
بنابران فدوی بتاریخ سلخ ذی قعدہ اسباب زیادتی و مردم بہیرا در قلعہ
بدر گذشتہ بچہتم تنبیم شتافتہ آخرش مقہوران متصل موضع یورن پانزدہ کروزہ
این طرف از موضع مہندلی مقابلہ نمودہ از اقبال حضرت بسیار کسرا بقتل
رسانیدہ و پنجاہ کس را زندہ دستگیر نمودہ باقی گریختہ رفتند و چندی مردم
این جانب بکار آمدہ و زخمی شدند بعد از آن بموضع مہندلی دیرہ نمودہ مفصل
حقایق از عرض داشت بعرض خواہد رسید فرمودند مجری خان مذکور شد -

फजाइलखानास हुकूम झाला तो असा:—बहादुरखानाच्या वकिलास
विचारावें कीं, खान तळकोंकणांत दाखल झाला त्या दिवसापासून कांहीं बातमी
आली कां ? त्यानें अर्ज केला : वकील विनंति करतो कीं, माझ्याकडे कांहीं
बातमी नाही. ऐकून बादशाह गप्प बसला.

खानजहान बहादुराच्या अर्जावरून समजलें तें असे:—संगमनेरचा
ठाणेदार नारोजी यानें लिहिलें आहे कीं, गनिमाचे जवळजवळ सहा सात हजार
स्वार चौथ वसूल करण्यासाठीं आले आहेत. म्हणून मुजफ्फरखान व राव
मुहक्कमसिंग व इतर यांच्या ज्या फौजा औढापट्ट्याकडे नेमल्या होत्या त्यांना
येथें वाटा रोखावयास लाविलें आहे. नंतर मी स्वारी करून व वेढा घालून
भोजपुण्याजवळ शत्रूशीं लढाई केली. बादशाही सुदैवानें अनेक शत्रूंना
मारून त्यांच्या फौजेचा सरदार लखमोजी यासही जिवें मारिलें. बाकीचे लोक
पळून गेले. इकडील कांहीं जखमी झाले. लखमोजीचें शीर कापून पाठविलें
आहे. तें बादशाहाच्या खास पाहण्यांत आलें.

सय्यिद ओघलान यानें अर्ज केला तो असा:—शिहाबुद्दीखानानें त्याला

लिहिलें आहे कीं, 'शत्रूच्या फौजा स्वतःच्या मुलुखांतून बाहेर येऊन थाळनेरकडे जाऊं इच्छितात अशी बातमी हेरांनीं आणिली; म्हणून मी तयार राहून शत्रूच्या येण्याची बातमी येईल तेव्हां स्वारी करून तंबी देऊं इच्छितों. यावर खानास कळविण्याबद्दल हुकूम झाला कीं, त्यानें खोऱ्यांतील बाजूस शत्रूच्या पाठलागास जावें आणि संरक्षणाबद्दल खबरदार असावें. शत्रूच्या लोकांनीं खोडी केली तर त्यांस तंबी द्यावी.

नवीन मानकरी फर्माविले ते असे:—मुहताशिमखानाच्या तजविजेनें हरकर्ण बलद जयसिंह यास हरबंस खेड्याच्या जमीनदारीवर नेमिलें. चार बीस्ती व २० स्वार आणि महाराय बलद भान पुरोहित दीडशती १०० स्वार.

दरबारखानानें अर्ज केला तो असा:—'मुकर्रमखानानें पत्र लिहिलें आहे कीं, शत्रूचे २००० स्वार महिंदली (री ?) खेड्यामध्ये लुटाळट करण्यासाठीं आले आहेत. म्हणून जिल्काद महिन्याच्या शेवटच्या तारखेस जास्तीचें सामान व बुणगे यांना किल्ल्यामध्ये सोडून मी तंबी देण्यासाठीं धावलों. नंतर शत्रूनें महिंदली अलीकडे पंधरा कोसांवर असलेल्या योरणजवळ सामना दिला. बाद-शाही सुदैवानें अनेकांना मारून पन्नास लोकांना जिवंत पकडलें. बाकीचे पळून गेले. इकडील कांहीं लोक कामास आले आणि कांहीं जखमी झाले. त्यानंतर महिंदली येथे डेरा उभा केला. घटनांचा सविस्तर अर्ज पाठवीत आहे.' हुकूम झाला कीं, खानाचें म्हणणें मान्य आहे.

३७७

जु. २६ जिल्हेज १२ शनि { سپاہ اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध १३
 { ماہ ذی الحج ۱۲ سنہ } इ. १६८२ डिसेंबर २
 { یوم السبت سنہ ۲۶ }

اهتمام خان عرض نمود کہ راجہ درگ سنگم ولد راجہ دیبی سنگم بندیلہ خطی نوشتہ است کہ فدوی موافق حکم برائے تنبیہ تھا کو بنجارہ از پیدگانو کوچ نمودہ پانزدہ ۱۵ کروہ این طرف رسیدہ بہ مردم زمینداران گفتہ فرستادہ کہ مردم غنیم برائے تحصیل چوتہای آمدہ باشد خبر نمایند کہ تنبیہ رسانم چنانچہ زمیندار و جاسوسان خبر آوردند در پرگنہ کوتہم مانکو بلال پندت و لکھماچی مردم غنیم قریب ۳ ہزار سوار آمدہ بنابران ازین استماع بندہ سواری نمودہ مقابلہ غنیم رسیدہ چنانچہ کوتہم یراق در پیش آمدہ جنگ

واقع شد از اقبال حضرت مانکو بلال بمع سیصد ۳ کس بقتل رسانده و اکہماجی
وغیرہ ہزیمت خورده گریختہ رفتند چنانچہ نشان و طورہی (?) و چہتری و یک
اسب سواری سردار و نود و ہشت اسب مادیم بدست آوردہ بحضور فرستادہ
و بسیاری مردم غنیم زخمی ساختہ دان سنگم عموزادہ بندہ بمع پنجاہ کس
بکار آمدہ و یک صد پنجاہ تابینان زخمی شدند و فدوی را نیز زخم دھوپ
رسیدہ فتح بادشاہی شد بعد معروض فرمودند کہ آنچہ اسپان و غیرہ متاع
غنیم بدست آوردہ معاف نمودیم کہ بحری راجہ مذکور کلی شد -

इहतिमामखानाने अर्ज केला तो असा:--- राजा दुर्गसिंग वलद राजा
देवीसिंग बुंदेला ह्याने मला पत्र लिहिलें कीं, हुकुमाप्रमाणें थाकू बंजाव्यास
तंत्री देण्यासाठीं मी पेडगांवाहून कूच केलें व पेडगांवाच्या अलीकडे पंधरा
कोसावर येऊन पोहोचलों. नंतर जमीनदारांना सांगून पाठविलें कीं, शत्रूचे लोक
चौथ वसूल करण्यासाठीं आले तर त्यांची बातमी द्यावी, म्हणजे मी त्यांना
तंत्री देईन. जमीनदारानें व हेरांनीं बातमी आणली कीं, परगणे कवठें येथें
तीन हजार स्वारांसह माणको बल्लाळ पंडित व लखमाजी आले आहेत.
हें ऐकून मी स्वारी करून शत्रूशीं सामना दिला. नंतर आखूड (कोतह यराक)
हत्यारांची लढाई झाली. बादशाही सुदैवामुळें माणको बल्लाळ वगैरे तीनशे
लोकांना मारलें. लखमाजी वगैरे पळून गेले. निशाण, तुरा, छत्री, सरदाराच्या
स्वारीचा एक घोडा व ९८ घोड्या हातीं आल्या आहेत. तें सर्व हुजूर पाठविलें
आहे. शत्रूचे अनेक लोक जखमी झाले. माझा भाचा दानसिंग इतर पन्नास
लोकांसह कामास आला. माझे १५० लोक जखमी झाले. मला देखील धूप
लागून जखम झाली. बादशाही फत्ते झाली. यावर हुकूम झाला कीं, शत्रूचे
घोडे व इतर सामान हातीं आलें आहे तें माफ केलें आहे. राजाचे म्हणणें
मान्य आहे.

३७८

जु. २६ जिल्हेज १३ रवि.	{ <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> سیاه اخبارات دربار معلی ماہ ذی الحجہ ۱۳ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۶ </div> { <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> श. १६०४ मार्गशीर्ष शुद्ध १४ इ. १६८२ डिसेंबर ३ </div>
---------------------------	---

باباجی ولد بتهوجی از تعیناتی فوج خان جهان بہادر طلب حضور فرمودند
پانصدی دو صد سوار (?) بہ روح اللہ خان فرمودند کہ حسب الحکم بہ

अحمد खान तेहानं दार अंतुरा बनुसद कम به شما حکم شده بود کم پانصد
سوار تجویزی خود نگاہ دارد درین ولا موقوف نموده نگاہ ندارد -

खानजहान बहादुराच्या फौजेतील बाबाजी वलद विठोजी पंचशती
२०० स्वार यास हुजूर बोलाविण्याचा हुकूम झाला. खुद्दलाहखानास
हुकूम झाला तो असा:---अंतूरचा ठाणेदार अहमदखान यास हस्तुलहुकूम
लिहावा कीं, 'तू स्वतःच्या देखरेखीखाली ५०० स्वार नेमावेस असा हुकूम
झाला होता तो स्थगित केला आहे. ठेवूं नये

३७९

जु. २६ जिल्हेज १५ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य १
मंगळ. { ماہ ذی الحجہ ۱۵ سنہ } इ. १६८२ डिसेंबर ५
{ یوم الثالث سنہ ۲۶ }

روح الله خان عرض نمود کم مانکوجی तेहानं दार शकारपूर خطी نوشتہ کم
نارو ترمل سردار سنہیا مقهور با جمعیت کثیر این نواحی آمدہ فدوی سواری
کردہ مقابلہ نموده مفسد مذکور را شکست داده بسیاری کس را بقتل
رسانیده و زخمی ساختہ و پنجاہ اسپ و چهل شمشیر مقهوران بدست آورده
فرمودند مجری شد -

खुद्दलाहखानानें अर्ज केला तो असा:--- शिकार (शिक्रा)पूरचा ठाणेदार
माणकोजी यानें पत्र लिहिलें कीं, संभाचा सरदार नारो त्रिमल मोठ्या जमेती-
सह या भागांत आला तेव्हां मी स्वारी करून त्याशीं सामना दिला. बंड-
खोरांचा पराजय करून अनेकांना मारलें व जखमी केलें. शत्रूचे पन्नास घोडे
व चाळीस तलवारी हातीं आल्या. हुकूम झाला 'मान्य आहे'

३८०

जु. २६ जिल्हेज १६ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य २
बुध. { ماہ ذی الحجہ ۱۶ سنہ } इ. १६८२ डिसेंबर ६
{ یوم الاربع سنہ ۲۶ }

عرض داشت خان جهان بہادر آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کم
جمعیت غنیم جانب ترمک آمدہ بود بنا بران مظفرخان خانم زادرا مع
فوج برائے تنہیم تعین نموده آخرش جنگ واقع شدہ از اقبال حضرت
بسیار کس را بقتل رسانده شکست داده باری قلعہ را سوختہ آمدہ بعد

معروض یک زنجیر فیل قیمت هزار روپیہ برائے مظفرخان بابت فتح
مرحمت نمودہ حوالہ وکیل فرمودند کہ بفرستد -

खानजहान बहादुराचा अर्ज आला तो पाहिला. त्याचा आशय असा :—
गनिमाची जमेत त्रिबकच्या बाजूस आली होती म्हणून माझा मुलगा
मुजफ्फरखान यास फौजेसह तिला तंत्री देण्यासाठी नेमिलें; लढाई झाली;
बादशाही सुदैवानें त्यानें अनेकांना मारलें व गनिमाचा पराजय केला.
त्यानंतर किल्ल्याची वाडी जावून तो परतला. यावर या विजयाबद्दल एक
हजार रुपयांचा हत्ती मुजफ्फरखानाच्या वकिलाच्या हवाली केला व हुकूम
झाला कीं, 'पाठवून द्यावा.'

३८१

जु. २६ जिल्हेज १७ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य ३
गुरु. { ماہ ذی الحجہ ۱۷ سنہ } इ. १६८२ डिसेंबर ७
{ یوم الخمیس سنہ ۲۶ }

بروح الله خان فرمودند کہ خان جهان بہادر محلکم دادہ بود کہ قلعہ
رام سیج را بہ تصرف بادشاہی بیارم چنانچہ نیاوردہ چہ وادہ مبلغ سرکار والا
خرج نمودہ بعرض رساند عرض نمود کہ سی ہفت ہزار تثن صد و سی روپیہ
نقد و جنس خرچ شدہ اند حکم شدہ داخل مطالبہ خان مذکور نمایند -

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, 'खानजहान बहादुरानें रामसेजचा
किल्ला बादशाही अमलाखालीं आणीन असा मुचलका दिला होता; परंतु
त्याप्रमाणें तो आणला नाहीं. त्यासाठीं सरकारी रकम किती खर्ची पडली
आहे त्याबाबत अर्ज करावा. त्यानें अर्ज केला कीं, रोख व जिन्नस मिळून
३७६३० रुपये खर्च झाले' हुकूम झाला कीं, ते खानाच्या मागण्यांमध्ये
दाखल करावे.

३८२

जु. २६ जिल्हेज २१ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य ७
सोम. { माہ ذی الحجہ ۲۱ سنہ } इ. १६८२ डिसेंबर ११
{ یوم الاثنا سنہ ۲۶ }

شاہ عالم جیو یک مالا مروارید پیشکش گذرانیدہ بندگان حضرت
جانب لوہ گدہ جہتم سیر و شکار رخصت نمودہ حکم شد شکارخان قراول

हमراہ برود -

فضایل خان عرض نمود کہ ہرکارہ نوشتہ بہادر خان بہ بندہ آوردہ زبانی ظاہری نماید کہ خان مذکور در آمد درہ تل کوکن شدہ تا بہ قلعہ تمہرنی رسیدہ یک مقام نمودہ قلعچہ طیار می کنند و در راہ از جہازات رسد غلہ میرسد سری روپیہ نہ درہ اثار غلہ و یک اثار روغن آنرا نرخ در لشکر بود و اکثر زمینداران آن ضلع نیز متفق شدہ اند بعد طیار نمودن قلعچہ موافق حکم عبدالفیاض خان میانہرا بمعہ جمعیت در آن جا گذاشتہ روانہ پیشتر خواہد شد و چند مرتبہ جمعیت غنیم نمودار شدہ بود از اقبال حضرت شکست دادہ نوشتجات خان مذکور نیز بنظر گذرانید بمطالعہ خاص در آوردند -

शाहआलमनें पोवळ्यांची एक माळ बादशाहास भेट दिली. बादशाह लोहगडाकडे फेरफटका व शिकारीसाठीं रवाना झाला. हुकूम झाला कीं, शिकारखान करावल यानें बरोबर यावें.

फजाइलखानानें अर्ज केला तो असा:- बहादुरखानानें मला लिहिलेलें (पत्र). हरकाय्यानें आणून तोंडीं सांगितलें कीं, 'उपर्युक्त खान तळकोंकणच्या खोऱ्यांत उतरण्याच्या वाटेवर येऊन किले टेंभुरणीस पोहोंचला. तेथून एका मुक्कामाच्या अंतरावर तो एक गढी तयार करवीत आहे व वाटेतील ठिकाणांवर जहाजांतून धान्याची रसद पोचवीत आहे. लश्करामध्ये रुपयास नऊ-दहा शेर धान्य व एक शेर तेल, असे भाव आहेत.'

या जिल्ह्यांतील बहुतेक जमीनदार एकत्र आले आहेत. गढी तयार झाल्यावर हुकुमाप्रमाणें अब्दुलफय्याजखान मियाना जमेतीसह तेथें सोडून पुढें जाऊं इच्छितो. शत्रूचे लोक दिसले त्या त्या वेळीं बादशाही सुदैवानें त्यांचा पराजय केला. खानानें लिहिलेलें पत्रही बादशाहाच्या नजरेखाली घातलें. बादशाहानें तें पाहिलें.

३८३

जु. २६ जिल्हेज २२ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य ९
मंगळ. { ماہ ذی الحجہ ۲۲ سنہ } इ. १६८२ डिसेंबर १२
{ یوم الثلث سنہ ۲۶ }

از واقعہ فوج خان جہان بہادر بعرض رسید کہ ترمہل راو تہانہ دار دندوری و غیرہ بچلکم دادہ بودند کہ مردم غنیمہ را بسرحد خود آمدن نخواہم داد

چنانچہ از قلعہ اوسر مفسد مذکور بر آمدہ چہار نفر متصل موضع بالکھندرا دستگیر نمودہ بردند بنا بران کم فرمودند -

مشارالیم محنت والی قلعہ دار مالوجی تھانہ دار تس گانو
اصل ہزاری کمی چاندور اصل سیصدی اصل صد پنجاہی کمی
دو صدی - کمی صدی - پنجاہی -

खानजहान बहादुराच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें कीं, दिंडोरीचा ठाणेदार त्रिमलराव वगैरेंनीं 'शत्रूच्या लोकांना आपल्या हद्दींत येऊं देणार नाहीं' असे मुचलके लिहून दिले होते. पण पुढें बंडखोरानें ओसरच्या किल्ल्यांतून बाहेर येऊन मौजे बालखंड येथील चार लोकांना पकडून नेलें. म्हणून खालील लोकांची मनसब कमी केली. त्रिमलराव=मूळ १०००; कमी २००. चांदवडचा किल्लेदार मुहिमत (महिपत?)=मूळ ३००; कमी १००. तिसगांवचा ठाणेदार मालोजी=मूळ १५०; कमी ५०.

३८४

जु. २६ जिल्हेज २४ गुरु. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی الحجہ ۲۴ سنہ} \\ \text{یوم الخمس سنہ ۲۶} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य ११} \\ \text{इ. १६८२ डिसेंबर १४} \end{array} \right.$

بموجب انتخاب خط کار طلب خان متصدی سورت بعرض رسید -
اول آنکہ در باب چہل و پنج کس نوکران سنبہا مقہور حکم شدہ بود کہ ہرکس مسلمان شود قید نگاہ دارد و باقی را بقتل رساند چنانچہ بندہ بموجب حکم جماعت کہ مسلمان شدند اورا مسلمان کردہ سیزدہ نفر بقتل رساندہ و محبت نام سردار مقہور در قید است درباب خلاص او بندی (?) یعقوب خان معروض داشتہ است حکم شدہ کہ بیخان مذکور بنویسد کہ ہرکس مسلمان شدہ بمعہ محبت مذکور بحضور بفرستد -

دویم بموجب حکم دو صد سوار تابینان خود ہمراہ عزتخان بتاریخ ۲۴ ذی قعدہ سنہ حال روانہ ملک غنیم نمودہ و خزائن این جا ہمراہ سبحان بیگ با دو ہزار روانہ حضور کردہ حکم شد خوب کردہ -

सुरतेचा मुत्सद्दी कारतलबखान यानें पाठविलेल्या पत्रावरून समजलें तें असें--- (१) संभाच्या पंचेचाळीस नोकरांबद्दल हुकूम झाला होता कीं, मुसलमान होतील त्यांना कैदेत ठेवून त्यांवर लक्ष ठेवावें आणि उरलेल्यांना

मारावें. हुकुमाप्रमाणें मी त्यांपैकीं मुसलमान होऊ इच्छीत होते त्यांना मुसलमान करून बाकी तेरा लोकांना ठार केलें. शत्रूचा महिपत नांवाचा सरदार कैदेत आहे. त्याला सोडण्याबाबत याकूबखानानें मला विनंति केली आहे.' हुकूम झाला तो असा:--- 'खानास लिहावें कीं, महिपतसह जे मुसलमान झाले त्यांना हुजूर पाठवावें.' २) 'हुकुमाप्रमाणें चालू वर्षाच्या २४ जिल्काद या दिवशीं माझे दोनशें स्वार इझतखानाबरोबर देऊन शत्रूच्या मुलखांत पाठविले व दोन हजार स्वार सुभानबेगबरोबर देऊन इकडील खजिना हुजूर पाठविला आहे.' हुकूम झाला कीं, छान केलें.'

३८५

जु. २६ जिल्हेज २६ शनि.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی الحجہ ۲۶ سنہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य १३} \\ \text{इ. १६८२ डिसेंबर १६} \end{array} \right\}$
------------------------	---	--

از واقعہ بدر بعرض رسید کہ مردم غنیم لئیم جہتم تحصیل چوتہای آن ضلع آمدہ بود چند دیہات را تاخت نمودہ بند بویشی و غیرہ متاع متصرف شدہ جانب صوبہ برار رفتند و مکرمخان تغافل نمودہ برائے تنبیہ مقہوران سواری نہ کردہ چنانچہ خان مذکور دو ہزار پانصد ذات یک ہزار دو صد سوار بود از روی اعتراضی پانصدی ذات و دو صد سوار کم کردہ حکم شدہ فوج خان مذکور ہمراہ الہام اللہ خان و قاسم خان و بہروزخان تفریق نمودہ تعین سازند و یوسف بیگ گرزبردار رفتہ سزاوی کردہ خان مذکور را بمعہ گرز برداران بحضور بیارد -

बीदरच्या घटनांवरून समजलें कीं, शत्रूचे लोक चौथ वसूल करण्यासाठीं त्या जिल्ह्यांत गेले होते. त्यांनीं कांहीं गांवें लुटलीं आणि माणसें व जनावरे घेऊन ते वऱ्हाडकडे गेले. मुकर्रमखानानें निष्काळजीपणा करून शत्रूला तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली नाहीं. खान मजकुरास २५०० जात, १२०० स्वार अशी मनसब होती. पैकीं गैरमर्जीमुळें ५०० जात, २०० स्वार कमी करण्याचा आणि त्याची फौज इल्हामुल्लाहखान, कासिमखान व बहरोझखान यांमध्ये वाटून देऊन त्यास युसफबेग गुर्जबर्दारानें सजावली करून हुजूर आणावें असा हुकूम झाला.

३८६

जु. २६ जिल्हेज २७ { سپاه اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य १४
रवि. { ماه ذی الحجه ۲۷ منہ } इ. १६८२ डिसेंबर १७
يوم الاحد سنہ ۱۰۶۰

در باب ایسا زمیندار تل کوکن حکم شد کہ بمعہ ہزار نفر پیادہ خود را نزد شہاب الدین خان رساند بموجب نوشتہ قاسم خان بعرض رسید کہ بندہ موافق حکم بجهت تنبیہ تھا کو بنجارہ روانہ شدہ در اکولہ رسیدہ آنچہ قلعچہ مفسد بود مسمار ساختہ بتاریخ ۲۱ شہر حال روانہ شدہ ہر جا کہ حکم است خود را خواہم رساند و اکثر منصب داران تعینات ہمراہ فدوی تا حال نہ رسیدند و امیدوارم کہ لوازم توپخانہ و دہ نفر ہرکارہ تعین شوند حکم شد کہ ہرکارہ ہای از ہمراہی مکرم خان تعین نمایند و در باب لوازم حکم شد کہ آتش خان بعرض رساند -

तळकोंकणचा जमीनदार एसा याजबाबत हुकूम झाला कीं, त्यानें १००० पायदळासह शिहाबुद्दीनखानाकडे जावें.

कासिमखानानें लिहिलें आहे तें असें:-- 'हुकुमाप्रमाणें मी थाकू बंजाव्यास तंबी देण्यासाठीं गेलों, अकोल्यास पोहोंचलों व तेथें बंडखोरांची गढी होती ती पाडली. चालू महिन्याच्या २१ तारखेस तेथून निघालों असून जाण्याचा हुकूम होईल तिकडे जाऊन पोहोंचत आहे. माझ्याबरोबर नेमलेले बहुतेक मनसबदार अजून पोहोंचले नाहींत. आशा करतो कीं, तोफखाना आणि दहा हरकारे लोकांची नेमणूक होईल. हुकूम झाला कीं, 'मुकर्रमखाना-बरोबर असलेल्या हरकाव्यांपैकीं कांहीं नेमावें. तोफखान्याबद्दल हुकूम झाला कीं, 'आतिशखानानें अर्ज करावा'.

३८७

जु. २६ जिल्हेज २८ { سپاه اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य ३०
सोम. { ماه ذی الحجه ۲۸ منہ } इ. १६८२ डिसेंबर १८
يوم الاثنا سنہ ۱۰۶۰

فرمان بنام خان جهان بہادر صادر نمودہ کہ جمعیت غنیم لثیم جہت تحصیل چوتہای بسمت صوبہ برار آمدہ بنا بران خود را بمعہ فوج جہت تنبیہ مقہور آن جا رساند حوالہ عزیزاللہ بیگ گرزدار نمودہ حکم شد کہ عمدۃ الملک را سزاوی کردہ بہ برار رساند و حسب الحکم بہ مہر

روح الله خان بنام ایرج خان صوبہ دار برار حوالہ گرزدار مذکور فرمودند -
فرمان بنام مغل خان صادر شدہ مضمون آنکم شمارا سم ۳ هزار شش صد ۶
و پانزدہ سوار را سردار فوج مقرر نموده خود را ہم پونہ دھر رساند و مردم
غنیم اگر در آن ضلع بیاید تنہیم رساند حوالہ سید میر گرزبردار نموده
بموجب ذیل از فوج شاہزادہ معزالدین ہمراہ خان مذکور تعین فرمودند -

खानजहान बहादुराच्या नांवें फर्मान सादर झालें कीं, चौथ वसूल
करण्यासाठीं शत्रूचे लोक वज्हाडकडे आले आहेत. तरी शत्रूला तंबी देण्यासाठीं
त्यानें स्वतः फौजेसह तेथें पोहोंचावें. फर्मान अझीझुल्लाहबेग गुर्जबर्दाराच्या
हवाला केलें व हुकूम झाला कीं, त्यानें उम्दतुलमुल्काची सजावली करून त्यास
वज्हाडांत पोहोंचवावें. तसेंच वज्हाडचा सुभेदार ईरजखान याच्या नांवें
खुद्दुल्लाहखानाच्या शिक्क्याचा हस्तुलहुकूम गुर्जबर्दाराच्या हवाला करावा.

मुघुलखानाच्या नांवें फर्मान सादर झाला कीं, 'तुला ३६१५ स्वारांच्या
फौजेचा सरदार नेमलें आहे. तू पुरंधर येथें पोहोंचावेस आणि शत्रूचे लोक
त्या जिल्ह्यांत आले तर त्यांना तंबी द्यावी'. फर्मान सय्यद मीर गुर्जबर्दाराच्या
हवाला केलें. मुइझुद्दीनाच्या फौजेतील लोक उपर्युक्त खानाबरोबर नेमले ते
पुढीलप्रमाणें [येथें कोणाही मराठ्याचें नाव नाही. *]

३८८

जु. २६ जिल्हेज २८ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०४ मार्गशीर्ष वद्य ३०
{ ماہ ذی الحجہ ۲۸ منہ } इ. १६८२ डिसेंबर १८
{ يوم الاثنا سنہ ۲۶ }

خوجہ حسین بیگ و غیرہ ۴۰ نفر منصب دار عرضداشت شہاب الدین -
خان آورده بنظر گذرانیده معروض داشتہ بود کہ بتاریخ ۱۴ شهر حال در
چاکم ہم فدوی خبر رسید کہ مردم غنیم جانب لوہ گدہ آمدہ اند بنا بران
بندہ سواری نموده در آن جا رسید قریب شصت ۶۰ نفر بقتل رسانده و در این
ضمن خبر رسیدہ کہ مردم غنیم ایساپور آمدہ چوتہای تحصیل می نمایند
چنانچہ فدوی سم ۳ کروہ شتافتہ در آن جا رسید و اکثری را بقتل رسانیده و زخمی
ساختہ شکست داده بود درین ولا خبر یافتہ کہ مردم غنیم در پرگنہ قصور (?)
آمدہ در آن جا رسیدہ با مردم غنیم مقابلہ نموده جنگ واقع شد قریب یک صد
پنجاہ کس از مردم غنیم بقتل رسانیده و بسیار کس را زخمی ساختہ فتح

بادشاهی شده و اکثر مردم این جانب بکار آمده و هشتاد مواضع غنیم را تاراج نموده بیست هفت قبضه دھوپ و بندوق و چهل سم ۳ بہالم و یک پالکی و پنج نشان و دو جفت نقارہ بدست آورده بند مویشی مردم غنیم بسیار ہمراہیان فدوی متصرف شده بعد مطالعہ فرمودند کہ مجری کلی شد ہم روح اللہ خان فرمودند خان مذکور را داروغہی گرزبرداران از تغیر مکرم - خان مقرر نموده داخل سیاهم نمایند و سید اوغلان نیابت سربراہ نمایند و خلعت بابت خدمت و فرمان و شمشیر بابت فتح نمودن غنیم صادر نموده حوالہ سید اوغلان نموده کہ بفرستد -

खोजा हुसैनबेग वगैरे दहा लोकांनीं शिहाबुद्दीनखानाचा अर्ज आणून नजरेखालीं घातला तो असा:—‘चालू महिन्याच्या १४ तारखेस चाकण येथें मला बातमी कळली कीं, शत्रूचे लोक लोहगडाकडे आले आहेत. म्हणून मी स्वारी केली. शत्रूच्या जवळजवळ ६० लोकांना मारलें. पुढें बातमी लागली कीं, शत्रूचे लोक इसापूर (विसापूर) येथें येऊन चौथ वसूल करित आहेत. म्हणून मी तीन कोस धावून गेलों. शत्रूपैकीं बहुतेकांना मारून व जखमी करून त्यांचा पराजय केला. नंतर बातमी मिळाली कीं, शत्रूचे लोक परगणे कुसूर येथें आले आहेत. मी तेथें पोहोचलों व शत्रूशीं लढाई दिली. शत्रूचे जवळजवळ दीडशें लोक मारले व अनेकांना जखमी केले. बादशाही फत्ते झाली. तसेंच इकडील बाजूचे बहुतेक सर्व लोक कामास आले. शत्रूचीं अठरा खेडीं लुटलीं. २७ धूप, १ बंदूक, ४३ भाले, एक पालखी, पांच निशाणें व नगाऱ्याचे दोन जोड आणि शत्रूचे अनेक लोक व जनावरें माझ्या हातीं आली.’ अर्ज पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, मान्य आहे. खुद्दलाहखानास हुकूम झाला कीं, ‘मुकर्रमखानास बदलून उपर्युक्त खानास गुर्जबदारांच्या दाखल्याच्या हुद्यावर नेमावें व तसें रोजनाम्यांत दाखल करावें. तसेंच चाकरीबद्दल खिलत व शत्रूवरील विजयाबद्दल फर्मान व तलवार सय्यद ओघलानच्या हवाला करून त्याजकडे पाठविण्यास सांगावें.

३८९

जु. २६ मोहरम १ गुरु.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ محرم غرة منہم} \\ \text{یوم الخمس سنہ ۲۶} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ पौष शुद्ध ३} \\ \text{इ. १६८२ डिसेंबर २१} \end{array} \right.$
-------------------------	--	--

सलासत

सिवाजी किंम हलरा अहमदखान त्हांन दार अंतुरा अज फुज गनलम फुतु नलुदु
ऑरुदु अलुसुर अरुसाल दुलतुतु ... डुहुर ... डलनुदु डलत सुललुदु सुवल डुद डुनुऑल
सुवल अलुलु नलुदु हलरल खल डुदु कुरु रुखुतु डुरुदुदुदु -

डुहद डुऑु डुरलदुर ऑतुश खल डुरल सुलनुदुन खलनु डु डुरुनुदुदु रुतु डुदु
डुशलरललु ... डुहुर ... अहमद हलरल डुशलरललु -

डुरुऑ अलुलु खल डुरुदुदुदु कल ऑसुड अलुलु डुनल सुललु डुनुरुखल सुुडुदुल
डुरुहलनुडुरु डुदुल डुसुडुन डुनुलसुदु -

खुललुललु वु गुरुल डुलुडु सुलऑ डुरलशु ऑललु डुदुल डुसुडुल डुल ऑलनुदु हुरुऑल
दलखल डुरुहलनुडुरु शुनुदु डु ऑलुतुतु ऑुदु तल कुतुल डुरदुल डुरु सुलनुदु वु ऑलु ऑलु
खल डुलु ऑललु ऑललु हलशुतल ऑललु सुवल अज ऑसुडु रुतु अज ऑल ऑललुलु -
ऑुन फुज गनलम अज ऑलनुडु डुऑलनु ऑललु ऑललु ऑललु ऑललु ऑललु ऑललु
कल डु त्हांन दलरलन ऑलनु नुलऑल तलकुललु डुरुनुऑललु वु ऑुदु नललु अज डुनुदुलसुतु
डुललुऑलु खललुदलरल डुलशुदु -

डुडुऑ डुनुशुतु डुतुलडु खल ऑललुदलरल डुललुदुललु डुऑललु सुललु कल डुललुदलऑलु
फुऑललु नुलऑलु ऑललु ऑलनु डुल ऑललु डुनुदुलसुतु खललुदलरल डुदु ऑलनुऑल डुशलरललु डुललु
ऑललु डु तललु रुतु ऑललु डुललुलु ऑललु ऑललु डुरुऑललु डुरुऑललु ऑललु डुललु
सुवल तुऑलनु नुललुनुदु -

अज अलुलुलु सुललु अलुनु डुललुलु डुललुलु डुललुलु डुललुलु डुललुलु डुललुलु
कल डुरुललु डुललुलु ऑललु अलुलु ऑललु डुललुलु डुललुलु डुललुलु डुललुलु
डुललुलु ... डुललुलुलु डुरुदुदुदुदु -

डुरुऑ अलुलु खल डुरुदुदुदु कल ऑसुड अलुलु डुललुदलरललु डुनुलसुदु ऑललुलु -
दलशुतु डुरु डुललु डुसुतुऑललु नुललुदुन त्हांन कलुललु डुललुलु अरुसल दुलतुतु डुदु डुनुललु
ऑललुलु डुललु कल डुरल नलनुदुनुऑल वु गुरुल डुरललु कल ललशुलु ऑललुलु डुललुलु डुललुलु
वु त्हांनुऑललु डुसुतुऑललु ऑललु डुऑललु डुरुदुललु ऑललु डुललुलु डुललुलु डुललुलु
शुदु वु हुरु कुललुलुलु कल रुलु दलदु डुतुललुलु डुरुऑललुलु डुललुलु -

ऑललुलु

अंतुरल ऑललुदलरल अहमदखलन डुलनु शतुरललु वलऑल डुललुलुलु शलवलऑलसु
हुऑुरु डुललुलुलुलु हुतुलु. तुलु डुललुलुलुलु, ३०० सुवलरल अलुलु डुललुलुलुलुलु हुतुलु. तुलुलुलु

५० स्वारांची वाढ करून त्यास उपर्युक्त खानाबरोबर परत पाठविलें.

आतिशखानाचा भाऊ मुहम्मद जउफर हा खजिना पोहोचविण्यासाठीं परिंझ्यास गेला होता. उपर्युक्त 'मुहर' उपर्युक्ताच्या सांगातीचा अहमद.

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, बुर्हानपूरचा सुभेदार सय्यिद मुनव्वरखान याच्या नांवें हस्तुलहुकूम लिहावा तो असा:—बेगमसाहेबाचे खासे व इतर शाहजहानाबादेहून हुजुरास येत आहेत. त्यांना बुर्हानपुरापासून ते फर्दापूरच्या पठारापर्यंत स्वतःच्या लोकांसह पोहोचवावें. तसेंच अलीकुलीखानानें ४८४ स्वारांसह हुजुराहून जाऊन त्यांना तेथून आणावें.

शत्रूची फौज बागलाणाकडे फिरत असून तिचा तिकडे येण्याचा विचार आहे. तेव्हां त्या भागांतील ठाणेदारांना नीट व्यवस्था ठेवण्याबद्दल लेखी ताकीद द्यावी. स्वतः देखील तिकडील बंदोबस्ताबद्दल खबरदार असावें.

बहादुरगडचा किल्लेदार मुकीमखान याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, त्या भागांतील फौजदार महादजी तिकडील बंदोबस्ताबद्दल खबरदार होता. तो हुकुमाप्रमाणें टेंबुर्णीस गेला. किल्ल्याच्या संरक्षणासाठीं लोकांची आवश्यकता आहे. हुकूम झाला कीं, 'पांचशें स्वार नेभावे'.

इल्हामुल्लाहखानाच्या फौजेतील वाकेनवीसीचा बक्षी शेर अफगन याचा अर्ज आला कीं, वाटेनें पाणी आहे. हुकूम झाला तर विजापूरचा हेजीब मुनव्वरबेग याजबरोबर लोकांना पाठवीन. तें मान्य असल्याचा हुकूम झाला.

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा:—बहादुरखानास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, 'तू कल्याण-भिवंडी येथें ठाणें उभें करण्याबद्दल अर्ज पाठविला होतास तो पाहिला. नांदनज (नान्नज) वगैरे मार्गानें बादशाही लश्कर पार होऊं शकेल काय ? ठिकठिकाणीं पक्की ठाणीं घालून त्याच मार्गानें शत्रूसंबंधीं घडेल तें नेहमीं लिहीत जावें.

३९०

जु. २६ मोहरम ३	{ <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> سیاه اخبارات دربار معلی ماہ محرم ۳ سنہ یوم السبت سنہ ۲۶ </div>	श. १६०४ पौष शुद्ध ४
शनि.		इ. १६८२ डिसेंबर २३

بہادر علی جہتم دیدن شکار بمعہ جریب رفتہ بود چنانچہ قصبہ عنبرپور
 جاگیر بہادرخان رفتہ مع ۳ منازل مشخص نموده هنگام برگشتن براہ جام کہیرہ

शकार دیدہ آمدہ ملازمت نمودہ یک اشرفی نذر گذرانیدہ و طومار منازل بنظر گذرانیدہ حکم شد کہ آخر روز آمدہ حقایق شکار بعرض رساند —
روح الله خان عرض نمود کہ بہادرخان بہ بندہ نوشتم کہ ہفت ہزار سوار و ہشت ہزار پیادہ جمعیت غنیم آمدہ بود بندہ خبر یافتہ در کلیان بہمیری قلعہچہ احداث کردہ تہانہ مستحکم نشانیدہ بتاریخ ۸ ذی الحجہ با مردم غنیم مقابلہ نمودہ از اقبال حضرت بسیار کسرا بقتل رسانیدہ و ہزیمت دادہ اسپان مادیم و چہتری و دھوپ و غیرہ بدست آوردہ درین ضمن خبر رسیدہ کہ جمعیت غنیم قریب دہ ہزار سوار و دوازدہ ہزار پیادہ آمدہ بتاریخ ۱۴ نیز مقابلہ کردہ از اقبال حضرت آنہارا شکست دادہ فتح یافتہ بعد آن سواری نمودہ نزدیک قلعہ بتنگا تعلقم غنیم رسیدہ باری قلعہرا آتش دادہ سوختہ فرمودند کہ مجری کلی شد —

عرضداشت سید عزت خان آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ فدوی از رام نگر بمفاصلہ شش کروہ قلعہ کنہر گدہ غنیم رسیدہ موافق حکم قلعہرا محاصرہ نمودہ از اقبال حضرت فتح یافت در تصرف بادشاہی خواہم آورد بعد مطالعہ حوالہ خدمت خان فرمودند —

मोजणीची सांखळी घेऊन बहादुरअली शिकार पाहण्यासाठी गेला होता. तो बहादुरखानाच्या जागिरींतील कसवे अंबरपूर येथे गेला व तीन मुक्कामापर्यंत त्याने तपास केला. परतीच्या वेळीं जामखेडच्या वाटेवर त्याला शिकार दिसली. त्याने येऊन एक अश्रफी भेट दिली व मुक्कामांचा हिशेब दाखविला. हुकूम झाला कीं, त्याने दिवस मावळतांना शिकारीच्या हकीकतीचा अर्ज करावा.

रुहुल्लाहखानाने अर्ज केला तो असा:—‘बहादुरखानाने मला पत्र लिहिले आहे कीं, शत्रूचे सात हजार सवार व आठ हजार प्यादे आले होते. मला बातमी मिळाली कीं, कल्याण-भिवंडीच्या कोटाची दुरुस्ती करून त्यांनीं तेथे पक्कें ठाणे उभारलें आहे. ८ जिल्हेज रोजीं शत्रूशीं सामना झाला. बादशाही सुदैवाने अनेकांना मारून पळवून लाविले. त्यांचे घोड्या, छत्री, धूप वगैरे सामान हातीं आले. यासंबंधीं अशी बातमी मिळाली कीं, शत्रूचे जवळजवळ १०००० सवार व १२००० पायदळ आले आहे. पुनः १४ तारखेस सामना दिला व बादशाही

सुदैवानें विजय मिळविला. त्यानंतर स्वार होऊन शत्रुप्रदेशांतील ब्रिटिंगा गडाच्या वाडीस आग लावून ती जाळली. हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

सय्यिद इझतखानाचा अर्ज पाहिला. तो लिहितो—रामनगरहून सहा कोसांवर मी शत्रूच्या कन्हेरगड किल्ल्यापाशीं पोहोंचलों; हुकुमाप्रमाणें किल्ल्यास वेढा घातला. बादशाही सुदैवानें विजय मिळवून तो बादशाही अमलाखालीं आणीत आहे. अर्ज पाहून तो खिदमतखानाजवळ दिला.

३९१

जु. २६ मोहरम ४ रवि.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۴ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۶ ملازمت	{	श. १६०४ पौष शुद्ध ५ इ. १६८२ डिसेंबर २४
------------------------	---	---	---	---

سیادت خان موافق حکم ہم پہول مری رفتہ خزائن و اموال محمد امین -
خان مرحوم آورده -

عبد اللطیف دیوان احمدآباد بمعہ پسران ہمراہ خزائن [*و] اموال
محمد امین خان مرحوم آمده -

میگاجی دکھنی ... مہر

بہادر علی خوش منزل موافق حکم بعرض رسانید کہ شکار موضع عنبرپور
و جام کہیر چندان نیست کہ حضرت تشریف فرمایند کہ خوب (?) بعد
عاشورہ متوجہ خواہم شد -

ہم لطف اللہ خان فرمودند کہ ہم خان جہان بہادر بنویسد کہ از فرستادن
صوبہ ہزار موقوف نموده باید کہ از بندبست گلشن آباد بواقع خبردار باشد در
آن جا روح اللہ خان را بمعہ فوج رخصت نموده خواهد شد دتاجی پسر خوانده
جادون رای دکھنی دو صد پنجاہی ذات پنجاہ سوار سرافراز فرمودند -

भेट (= चाकरी)

हुकुमाप्रमाणें सियादतखानानें फुलंब्रीस जाऊन मरहूम मुहम्मद अमीन-
खानाचा खजिना व इतर मौल्यवान जिन्नस आणले. अहमदाबादेचा दिवाण
अब्दुल्लतीफ यानें मुलांसह मरहूम मुहम्मद अमीनखानाचा खजिना व इतर
मौल्यवान जिन्नस बरोबर आणले. मेघाजी दखनी.....मोहरा दिल्या.

बहादुरअली खुषमंझिल यानें हुकुमाप्रमाणें अर्ज केला कीं, मौजे अंबरपूर

व जामखेड येथील शिकार बादशाहानें जावें अशी नाहीं. चांगल्या शिकारी-साठीं मोहरमच्या ९, १० तारखानंतर मी तिकडे जाईन.

लुतुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, खानजहान बहादुरास लिहावें कीं, 'तुला वन्हाडांत पाठविण्याचें स्थगित केलें असून तू गुलशनाबादेच्या बंदोबस्ता-बद्दल उत्तम तऱ्हेनें सावध असावेंस. तिकडे रूहुल्लाहखानास फौजेसह धाडू इच्छितों'.

जादूनराय (जाधवराव) दखनी याचा मुलगा दत्ताजी २५० जात व ५० स्वार असा नव्यानें मानकरी केला.

३९२

जु. २६ मोहरम ४ रवि.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۴ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष शुद्ध ५ इ. १६८२ डिसेंबर २४
------------------------	---	--	---	---

از واقعہ فوج شاہزادہ محمد اعظم شاہ بعرض رسید کہ ہرگاہ شاہزادہ —
جیو بمنزل پرنالہ شش کروہ آن طرف رسیدند مردم جاسوسان خبر آوردہ
کہ ہمیراؤ و غیرہ فوج غنیم بیست ہزار سوار منجملہ فوج پنج ہزار سوار
اقرار نمودہ کہ بر دیرہ عقب ہم رفتند بنا بران شاہزادہ جیو فیروزخان
و راو انوپ سنگ و غیرہ فوج عقب دیرہ گذاشتہ خود با فوج جہتم تنہیم
سواری نمودہ آخرش مقہوران بمقابلہ پیش آمدند جنگ واقع شد از اقبال
حضرت بسیار بقتل رساندہ و زخمی ساختہ شکست دادہ و اکثر بندہای
بادشاہی بکار آمدہ و زخمی شدند و فیروز خان بمعہ پسران تردد نمودہ
زخمی شدند و قلیچ خان و غیرہ بندہای بادشاہی خیلی تردد نمودہ شنیدہ
خاموش ماندند —

मुहम्मद अजमशाहाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें तें असें—
शाहझादा पन्हाव्याच्या अलीकडे सहा कोसांवर पोहोंचला तेव्हां हेरांनीं
वातमी आणली कीं, शत्रूच्या हंबीरराव वगैरे वीस हजार फौजेपैकीं ५०००
स्वारांनीं डेव्याच्या पिच्छाडीवर तुटून पडण्याचा बेत ठरविला. म्हणून
शाहझादानें फिरुल्लाखान व राव अनूपसिंग वगैरेंना फौजेसह डेव्याच्या पिच्छाडीस
ठेविलें. त्यानें स्वतः शत्रूस तंबी देण्यासाठीं फौजेसह स्वारी केली. शत्रू
लढाईसाठीं समोर आल्यावर लढाई झाली व बादशाही सुदैवानें अनेकांना

मारून व जखमी करून त्यांचा पराजय केला. बहुतेक बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. फिरुझखानाने आपल्या मुलांसह कष्ट केले. व ते जखमी झाले. कुलीचखान वगैरे बादशाही लोकांनी देखील अत्यंत कष्ट केले. ऐकून बादशाह गप्प बसला.

३९३

जु. २६ मोहरम ५९ सोम.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۵ سنہ یوم الاثنا سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष शुद्ध ६ इ. १६८२ डिसेंबर २५
-------------------------	---	--	---	---

باباجی راو سیصد شصت سوار بمعہ سینصد ۳ و بیست و شش نفر پیادہ
ماولیم نگاہ داشت مشارالیم از تعیناتی فوج محمد نعیم ہمراہ مغلخان
تعینات فرمودند -

मुहम्मद नईम याच्या फौजेत नेमलेला बाबाजीराव यास त्याने चाकरीत ठेवलेले तीनशे साठ स्वार व तीनशे सवीस मावळे पायदळ यांसह मुघलखानाकडे नेमल्याचा हुकूम झाला.

३९४

जु. २६ मोहरम ६ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۶ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष शुद्ध ७ इ. १६८२ डिसेंबर २६
-------------------------	---	--	---	---

از عرضداشت نیک نام خان قلعہ دار دھرب گدہ بعرض رسید کہ مردم
غنیم از قلعہ ہنونت گدہ و رولہ و جولہ و غیرہ چہار قلعہ جہتم تحصیل
چوتہای برآمدہ بودند بندہ جمعیت تعین نمودہ چنانچہ مقابلہ شدہ قریب دہ
پانزدہ نفر بقتل رساندہ و بسیاری زخمی نمودہ و پانزدہ نفر زندہ دستگیر
نمودہ بحضور فرستادہ اکثر مردم این جانب بکار آمدہ و زخمی شدند حکم
شد حوالہ اہتمام خان نمایند کہ در قید نگاہ دارد و مجری خان مذکور شد
اضافہ شاہ محمد تہانہ دار سیونیر -

धोडपगडचा किल्लेदार नेकनामखान याचा अर्ज आला की, 'शत्रूचे लोक हनुमंतगड, खळा, जवळा, वगैरे चार किल्ल्यांतून चौथ वसूल करण्यासाठी आले होते. त्यांवर मी लोक नेमले. सामना झाला. अदमासे दहापंधरा लोक मारले व अनेकांना जखमी केले. पंधरा लोकांना पकडून हुजूर पाठविले

आहेत. माझ्याकडील बहुतेक लोक कामास आले व जखमी झाले'. हुकूम झाला कीं, त्यांना इहतिमामखानाकडे सोपवावे व कैदेत ठेवून त्यांजवर लक्ष ठेवावे. खानाचें म्हणणें मान्य झालें. शिवनेरचा ठाणेदार शाह मुहम्मद यास बढती दिली.

३९५

जु. २६ मोहरम ७ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۷ سنہ یوم الاربع سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष शुद्ध ८ इ. १६८२ डिसेंबर २७
------------------------	---	--	---	---

اهتمام خان عرض نمود کم سردار ترین فوجدار سیوگانو و غیرہ بر تھا کو
بنجارہ فسادی سواری نمودہ آخرش مقہور بجنگ پیش آمدہ از اقبال
حضرت بسیاری را بقتل رساندہ و زخمی نمودہ و هفت کبروہ تعاقب نمودہ
مقہوران در کوہ رفتہ پنهان شدہ و یک شتر عموی او و سی و سم ۳ اسپ
مادیم و سی بہالم و سی دھوپ و سی سپر بحضور ارسال داشتہ است فرمودند
اسپ و غیرہ بمشارالیم معاف نمودہ مجری شد -
بہ امانت خان فرمودند کہ بہ بہرورخان تھانہ دار تہالنیر بنویسد کہ دہ
بیگم زمین برائے فالیز طیار نمایند -

इहतिमामखानानें अर्ज केला कीं, शेवगांवचा फौजदार सरदारतरीन
वगैरेनीं बंडखोर थाकू बंजाऱ्यावर स्वारी केली. शत्रू लढाईसाठीं समोर आला.
बादशाही सुदैवानें अनेकांना मारलें व जखमी केलें. तसेंच सात कोसपर्यंत
शत्रूचा पाठलाग केला. पण तो डोंगरांत लपून बसला. त्याच्या काकाचा एक
उंट, तेहतीस घोड्या, तीस भाले, तीस धूप व तीस ढाली हुजूर पाठविल्या
आहेत. हुकूम झाला कीं, उपर्युक्तास घोडे वगैरे माफ केलें आहे. त्याचें म्हणणें
मान्य आहे.

अमानतखानास हुकूम झाला कीं, थाळनेरचा ठाणेदार बहरोझखान यास
कलिंगडें लावण्यासाठीं दहा विघे जमीन तयार करण्याबद्दल लिहावे.

३९६

जु. २६ मोहरम ७ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۷ سنہ یوم الاربع سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष शुद्ध ८ इ. १६८२ डिसेंबर २७
------------------------	---	--	---	---

मुहम्मद अजमशाहाचा अर्ज पाहिला. लिहिलें होतें कीं, संभाचे हंबीरराव वगैरे नोकर १५००० स्वारांसह लढाईसाठीं आले होते. म्हणून मी कुलीचखान, हसनअलीखान, राव अनूपसिंग, अनिरुद्धसिंग हाडा व सराफ्राझ-खान वगैरेंना हरावलीस आणि उजव्या-डाव्या बाजूस नेमून स्वारी केली. शत्रूशीं, ढाल-तलवार, खंजीर, वगैरे हत्यारांनीं लढाई केली. बादशाही सुदैवानें शत्रूच्या आठशें लोकांना मारलें व जखमी केलें आणि सातशें लोकांना जिवंत पकडलें. त्यांची छत्री, निशाण, बंदुका वगैरे हत्यारे हातीं आलीं. तसेंच बहुतेक बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. कुलीचखानास बंदुकीची जखम झाली. मोठा विजय प्राप्त झाला. बादशाही लोकांनीं अत्यंत कष्ट घेतले त्याचा तपशील दिला आहे. विचार व्हावा. बादशाहानें अर्ज पाहिल्यावर शाहआलम यास पहावयास दिला. खुद्दलाहखानास हुकूम झाला कीं, प्रत्येकानें केलेल्या प्रयत्नाची हकीकत लिहून मला दाखवावी. एक लक्ष रुपये शाहझाद्यास बक्षीस म्हणून वेगळे ठेवावे.

खुद्दलाहखानानें मुघलखानाचा अर्ज बादशाहास दाखविला व सांगितलें कीं, त्यानें मलासुद्धा पत्र लिहिलें आहे कीं, 'मी हुकुमाप्रमाणें शाहझादा मुहम्मददीनपासून निघून पुरंधरास पोहोचलों. शत्रूच्या सत्तावीस खेड्यांना आग लाविली. अनेकांना मारलें व जखमी केलें. शंभर लोकांना जिवंत पकडलें व एक हजार जनावरें माझ्या हातीं लागलीं. बाकीचे पळून गेले. यानंतर थाकू बंजान्याचा मुलगा व संभाचा नोकर माणकोजी हे चालून आले. मीं त्यांशीं सामना दिला व त्यांचा पराजय केला'. हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

३९८

जु. २६ मोहरम १३	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ محرم ۱۳ سنہ} \\ \text{یوم الثالث سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	श. १६०४ पौष शुद्ध १४
मंगळ.		इ. १६८३ जानेवारी ३

عرضداشت بہادرخان آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ جمعیت غنیم را مقابلہ نمودہ شکست دادہ بود حالا دو مرتبہ دیگر جمعیت غنیم بر لشکر بادشاہی شب خون آمدہ از اقبال حضرت بسیار مردم مقہوران بچہرہم رساندہ و زخمی ساختہ و قلعچہم کلیان بہمیری احداث نمودہ لیکن کنگرہ ہای منی نمایم موافق حکم دو ہزار سوار نو نوکر نگاہ داشتہ چنانچہ آن جماعت

ظاهر می نمایند کم پذیرای گردد چیزی بطریق یومیہ مرحمت شود کم تردد نمایند بعد مطالعہ عرضداشت حوالہ روح اللہ خان نمودہ کم انتخاب کردہ بعرض رساند -

بہ روح اللہ خان فرمودند کم بہ مہنداجی پسر بجاجی نایک متوفی بنویسد کم خود را از تمرنی بہ پیدگانو رسانیدہ بدستور سابق از محافظت شہر خبردار باشد -

बहादुरखानाचा अर्ज आला तो पाहिला. त्यांत लिहिलें होतें कीं, शत्रूच्या लोकांशीं लढाई करून त्यांचा पराजय केला. सध्या आणखी दोन वेळां शत्रूच्या लोकांनीं बादशाही लश्करावर अचानक हल्ला केला. बादशाही सुदैवानें शत्रूच्या अनेक लोकांना ठार मारलें व जखमी केलें. नंतर कल्याण-भिवंडीच्या कोटाची दुरुस्ती केली; कंगुरे दुरुस्त करीत आहे. हुकुमाप्रमाणें २००० स्वार नवीन चाकरीस ठेवले आहेत. ते सांगत आहेत कीं, आम्हांस चाकरी मान्य आहे; परंतु कष्ट करण्यासाठीं आम्हांस कांहीं रोजीना मिळण्याची कृपा व्हावी. अर्ज पाहिल्यावर खुद्दल्लाहखानाजवळ दिला व त्यास त्यांतील निवडक गोष्टींबद्दल अर्ज करण्याचा व कै. बजाजी नायकाचा मुलगा महादजी यास टेंभुर्णीहून निघून पेडगांवास पोहोचवून पूर्वीप्रमाणें शहराच्या संरक्षणाबद्दल सावध असावें असें लिहिण्याचा हुकूम झाला.

३९९

जु. २६ मोहरम १५	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہ اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ محرم ۱۵ منہ} \\ \text{یوم الخمس سنہ ۲۶} \end{array} \right.$	श. १६०४ पौष वद्य १
गुरु.		इ. १६८३ जानेवारी ४
मलाजत		

राम राजे नोकर सन्निहा म्फेहोर امید بندگی آمده - ۵۰ مہر ... داخل کتہرہ
نقرہ فرمودند - پرتاپ سنگم راتہور امید بندگی از وطن آمده ۹ مہر ...
داخل کتہرہ نقرہ فرمودند -

संभाचा नोकर रामराजा व प्रतापसिंग राठोड भेटी (चाकरी)च्या आशेने आले. दोघांनीं अनुक्रमें ५० व ९ मोहरा नजर केल्या. त्यांस चांदीच्या कळड्यांत प्रवेश देण्याचा हुकूम झाला.

पहाणी केली. नंतर खानजहान बहादुराच्या नांवाचें फर्मान हाजीबेग गुर्जब-
दाराजवळ देऊन पोहोचविण्याचा हुकूम झाला.

४०१

जु. २६ मोहरम १५ गुरु.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۱۵ سنہ یوم الخمس سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष वद्य १ इ. १६८३ जानेवारी ४
--------------------------	---	--	---	--

اول آنکہ انکو جی (ایکو جی) عموی سنبہا مقہور آزرده شدہ مع چہار
ہزار سوار نواحی بیجاپور سکونت دارد می خواہد کہ اگر قول {و} پنج
مرحمت شود بحضور بیاید {و} و بنام مشارالیه خلعت و فرمان حوالہ فدوی
شود حکم شد ہر گاہ بہ کرناتک برسد عرضداشت نماید مرحمت نموده
خواہد شد۔

संभाचा काका अंकोजी (एकोजी) हा कष्टी होऊन चार हजार
स्वारांसह विजापूरजवळ मुक्काम करून आहे. इच्छा करतो कीं, पंज्याच्या
कौलाची मेहरबानी झाली तर हुजूर यावें. उपर्युक्ताच्या नांवें खिलत व फर्मान
या चाकराजवळ (?) द्यावें. हुकूम झाला कीं, कर्नाटकांत पोहोचल्यानंतर
अर्ज करावा म्हणजे मेहरबानी होईल.

४०२

जु. २६ मोहरम १६ शुक्र.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۱۶ سنہ یوم الجمعہ سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष वद्य ३ इ. १६८३ जानेवारी ५
---------------------------	---	---	---	--

بزابانے ہر گاہ ہای بعرض رسید کہ اکبر باغی بہ سنبہا مقہور گفتہ کہ
بندہ را کومک داده از ملک خود بر آرند. جای خواہم رفت مقہور مانع
نمودہ آخرش باغی قبول نکرده تعین مصلحت شدہ کہ باغی را از ملک
خود مقہور بر آرد بنابران حسب الحکم بمہر روح اللہ خان بنام جماعت
ذیل مصحوب گرز برداران صادر شدند کہ از تعلقم خودہا خبردار باشند
اگر باغی مذکور در آن ضلع بیاید تعاقب کردہ دستگیر نمایند۔

بنام الہام اللہ خان صوبہ دار تلنگانہ و
فوجداران آن ضلع حوالہ فتحی بیگ
گزر بردار فرمودند

بنام مختار خان صوبہ دار احمد آباد
و فوجداران آن نواحی حوالہ محمد
اسمعیل گزر بردار فرمودند

بنام ایرج خان وغیرہ حوالہ جان بیگ۔
خان مذکور صوبہ دار برار
رام سنگ زمیندار چانده دیندار
زمیندار اسلام گده

بنام خان زمان وغیرہ حوالہ محمد
سعید خان مذکور صوبہ دار مالوہ
همزه خان فوجدار هوشنگ آباد
پردل خان فوجدار بهلہ

हरकाय्यांनीं तोंडीं अर्ज केला तो असा:—अकबरानें संभास कळविलें कीं, 'माझ्याबरोबर कुमक द्यावी म्हणजे मी येथून दुसरीकडे जाईन. संभानें त्यास मनाई केली. परंतु बंडखोरानें तें मान्य केलें नाहीं. शेवटीं ठरलें कीं, बंडखोरास संभानें आपल्या मुलखांतून बाहेर जाऊं द्यावें.' तेव्हां पुढील लोकांच्या नावें रूहुल्लाहखानाच्या शिक्क्यानिशीं हस्बुलहुकूम गुर्जबर्दारां-जवळ दिले कीं, त्यांनीं स्वतःच्या तालुक्याबाबत सावध असावें. बंडखोर त्या जिल्ह्यांत आला तर त्याचा पाठलाग करून त्यास कैद करावें. अहमदाबादेचा सुभेदार मुख्तारखान व त्या आसपासचे फौजदार, तेलंगणचा सुभेदार इल्हामुल्लाहखान व त्या जिल्ह्याचे फौजदार, वल्हाडचा सुभेदार ईरजखान, माळव्याचा सुभेदार खानझमान यांना देण्यासाठीं अनुक्रमें मुहम्मद इस्माईल, फतहीबेग, मुहम्मद सईद, जानबेग या गुर्जबर्दारांजवळ, शिवाय होशंगाबाद व भेलसें येथील फौजदार अनुक्रमें हमझेखान व पुरदिलखान आणि चांदा व इस्लामगड येथील जमीदार अनुक्रमें रामसिंग व दीनदार यांसही हस्बुलहुकूम दिले.

४०३

जु. २६ मोहरम १८ { سیاهم اخبارات دربار معلی
रवि. { ماه محرم ۱۸ منه
يوم الاحد سنہ ۲۶ { श. १६०४ पौष वद्य ५
इ. १६८३ जानेवारी ७
मलाजमत

रामोजी दकैनी एक मेहर ...
रुपिہ حکم جہتم دسانیدن خزانہ
همراه کامیاب خان برود

حاجی اللہ ولی همراه اسباب کتبخدای
شاهزادہ کامبخش از شاهجهان آباد
آمدہ یک مہر ۱۰۰۰ روپیہ

به روح اللہ خان فرمودند کہ به یسونت راو بنویسد کہ سرداری درہ تل کوکن

بہ بہادر خان مقرر شدہ خود را ہم پیادہ ہائے نگاہداشت خود نزد خانمذکور
برود و آنچہ بگوید عذر نیارد۔

भेट-चाकरी

हाजी अल्लाह वली हा शाहझादा
कामबक्ष याच्या लग्नाचें सामान
घेऊन शाहजहानाबादेहून आला.
१ मोहर १ रुपया नजर केली.

रामोजी दखनी १ मोहर, ... रुपये
नजर केले. हुकूम झाला कीं, त्यानें
कामयाबखानाबरोबर खाजिना
पोहोंचविण्यासाठीं जावें.

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा:—यशवंतरावास लिहावें कीं, तळ-
कोंकणच्या खोऱ्याच्या सरदारीवर बहादुरखानास नेमलें आहे. तू आपल्या
प्याद्यांसह खानाकडे जावें व तो सांगेल त्याविरुद्ध सबब सांगूं नये.

४०४

जु. २६ मोहरम १८ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ पौष वद्य ५
रवि. } माہ محرم १८ منہ { इ. १६८३ जानेवारी ७
} یوم الاحد سنہ १۰۶۰ {

فرمان بنام خان جهان بہادر صادر نموده کہ نصرت خان را تا رسیدن
معمورخان در گلشن آباد گذاشتہ خود را نزد شاہزادہ معزالدين رساند حوالہ
محمد طفیل گرز بردار نموده و حسب الحکم بنام معمورخان صادر نموده
کہ شمارا سردار فوج پنج ہزار سوار مقرر نموده از تمرنے بہ گلشن آباد رفتہ
خبردار باشد۔

खानजहान बहादुराच्या नांवें फर्मान सादर झालें कीं, 'मामूरखान
पोहोंचेपर्यंत नुस्ततखानास गुलशनाबादेस सोडावें व स्वतः शाहझादा मुइझु-
द्दीनाजवळ पोहोंचावें.' हें मुहम्मद तुफैल गुर्जबदाराजवळ दिलें. मामूरखानाच्या
नांवें हस्बुलहुकूम सादर झाला कीं, 'तुला पांच हजार स्वारांच्या फौजेचा
सरदार केलें आहे. तू टेंभुर्णीहून गुलशनाबादेस जाऊन खबरदार असावेंस'.

४०५

जु. २६ मोहरम १९ } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ पौष वद्य ६
सोम. } माہ محرم १९ منہ { इ. १६८३ जानेवारी ८
} یوم الاثنا سنہ १۰۶۰ {

عرضداشت بہادرخان کہ نزد کارطلب خان متصدی سورت فرستادہ بود

चنانچे खान مذکور بداک چوکی بحضور فرستاده بمعرفت فضایل خان بنظر گذشت معروض داشته بود کہ تکوچی سردار سنبها مقهور با جمعیت کثیر از قلعہ کلیان بہمیری چہار کروزہ آن طرف آمدہ مورچل بندی نمودہ مستور شدہ از استماع این خبر فدوی سیدی یاقوت خان و رومی خان سردار جہازات کہ رسد غلہ آوردہ بودند و مردم کہ در کلیان بہمیری گذاشتہ بود و داورخان و ابوالفیاض خان و شجاول وغیرہ بندہای بادشاہی را سہ (۳) فوج مقرر نمودہ برای تنہیم سواری نمرده آخرش مقہور بجنگ تیر تفنگ پیش آمدہ بعد از آن بہ کوتہ یزاق مقابلہ نمودہ از اقبال حضرت تکوچی سردار را بمعہ بسیار کس بجہنم رسانیدہ شکست دادہ فتح عظیم شد دیگر جمعیت غنیمت گریختہ در کویہ پنهان شدہ و بندہ های بادشاہی تا پنج کروزہ تعاقب نمودہ آمدہ داخل قلعہ کلیان بہمیری شدند و از دست بندہای تردد شدہ مفصل از واقعہ بعرض خواہد رسید۔

सुरतेचा मुत्सदी कारतलबखान याजकडे बहादुरखानाने अर्जदास्त पाठविली होती. ती खानाने हुजूर पाठविली. फजाइलखानाच्या मार्फत ती बाद-शाहाच्या नजरेखालून घातली. तींत लिहिलें होतें कीं, 'संभाचा सरदार तुकोजी हा मोठ्या जमेतीसह कल्याणभिवंडीच्या गढीअलीकडे चार कोसांवर आला असून मोर्चेबंदी तयार करण्यांत मग्न आहे. हें समजल्यावर मी सीदी याकूतखान व धान्य घेऊन आलेल्या जहाजांचा सरदार रूमीखान, यांना कल्याणभिवंडी येथे पाठविलें आणि दाऊदखान, अबुलफय्याजखान व शुजावल वगैरे बादशाही लोकांच्या तीन फौजा तयार करून शत्रूस तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली. शत्रूशीं प्रथम बाणाची व बंदुकीची लढाई झाली. नंतर हातघाईचा सामना झाला. बादशाही सुदैवाने इतर अनेक लोकांसह तुकोजी मारला गेला. त्याचा पराजय केला. मोठा विजय प्राप्त झाला. शत्रूची दुसरी जमेत पळून जाऊन डोंगरांत लपली. बादशाही लोकांनीं पांच कोस पाठलाग केला. नंतर ते कल्याण-भिवंडीच्या किल्ल्यास परत आले. लोकांनीं कष्ट केले आहेत. या घटनेचा तपशीलवार अर्ज पाठवीत आहे.

४०६

जु. २६ मोहरम २० { سیاہ اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ पौष वद्य ७
मंगळ. { माہ محرم २० سنہ } इ. १६८३ जानेवारी ९
{ یوم الثلث سنہ ۲۰ } { }

یہ فضایل خان فرمودند کہ از بہاشکروزاو داروغہ ہرکارہ های ہمہ پرسید

चिजे खेबर آمدن اکبر باغی دارد خان مذکور پرسیده عرض نمود کم التماس میدارد کم تا حال به بنده مردم هرکاره های چیزی ننوشته اند فرمودند باغی مذکور از ملک کافر بیج برآمده تا حال چیزی اطلاع ندارد صدی ذات بود از روی اعتراضی بیستی ذات کم فرمودند حکم شده پانصد من باروت و سیصد من سرب و سه هزار بان دو صد ماهتابی از قلع پرنده برکاب شاهزاده محمد اعظم شاه بفرستند -

फजाइलखानास हुकूम झाला तो असा:—हरकाय्यांचा दारुगा भास्करराय यास विचारावें कीं, अकबराच्या येण्याबद्दल कांहीं बातमी आहे कां ? तेव्हां खानानें तपास करून अर्ज केला तो असा:—‘[तो] विनंती करतो कीं, अजून हरकाय्यांनी मला कांहींही लिहिलेलें नाही’. हुकूम झाला कीं, ‘बंडखोर काफिर बच्चाच्या प्रांतांतून बाहेर आला असून अजून कांहींच कशी बातमी मिळाली नाही ?’ त्यास १०० जात मनसब होती. पैकीं इतराजीमुळे २० जात कमी केल्याचें फर्माविलें.

हुकूम झाला कीं, पांचशें मण दारू, तीनशें मण शिसे, तीन हजार बाण व दोनशें महताबी एवढें सामान परिंड्याहून मुहम्मद अजमशाहाकडे पाठवावें.

४०७

जु. २६ मोहरम २०	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०४ पौष वद्य ७
मंगळ.		ماہ محرم २०		इ. १६८३ जानेवारी ९
		یوم الثالث سنہ ۲۶		

به روح الله خان فرمودند کم حسب الحکم عرض داشت شاهزاده معزالدين و حسب الحکم بنام خان جهان بهادر بنویسد کم اکبر باغی از ملک کافر بیج برآمده باید کم خودهارا در رام نگر رسانیده به نشیند و خبر اکبر باغی بواقعی گرفتہ اگر قصد جانب بنگالہ داشتہ باشد براه چهارکمند شدہ تعاقب نمایند اگر بسمت هندوستان برود براه گوندوانم تعاقب کرده دستگیر یا بقتل رسانند -

३०४

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा:—शाहझादा मुइझुद्दीन व खानजहान बहादुर यांच्या नांवें हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, ‘बंडखोर अकबर हा काफिर बच्चाच्या मुलुखांतून बाहेर आला. तेव्हां तुम्ही रामनगरास जाऊन थांबावें. अकबरासंबंधीं पक्की बातमी मिळवावी. त्याचा बंगालकडे जाण्याचा

विचार असेल, तर झारखंडमार्गे पाठलाग करावा. तो हिंदुस्थानाकडे जात असेल, तर त्याचा गोंडवनाच्या मार्गे पाठलाग करून त्यास पकडावे किंवा ठार करावे.'

४०८

जु. २६ मोहरम २२ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ पौष वद्य ९
गुरु. { माہ محرم २२ منہ } इ. १६८३ जानेवारी २१
{ یوم الخمس سنہ ۲۶ }

عرضداشت ایرج خان صوبہ دار برار آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ جمعیت غنیم نواحی کہولاپور تاخت نموده بند مویشی متصرف شدہ می روند از استماع این فدوی قاسم خان بمع فوج سواری نموده مقہوران را تنہیہ کردہ بند مویشی واپس آوردہ حوالہ مالکان نمودہ بسیار کسرا بقتل رسانیدہ شکست دادہ مقہوران گریختہ رفتند و ہمین مضمون عرضداشت قاسم خان نیز بنظر گذشت بعد مطالعہ فرمودند مجرای خان مشارالہ کلی شد۔

वन्हाडचा सुभेदार ईरजखान याचा अर्ज आला तो नजरेखालून घातला. तो लिहितो:—'शत्रूची जमेत खोलापूरच्या आसपास लुटालूट करून गुरे ताब्यांत घेऊन जात आहे, असे समजल्यावर मी व कासिमखानाने फौजेसह स्वार होऊन शत्रूस तंबी दिली आणि गुरे परत आणून त्यांच्या मालकांच्या हवाला केलीं. अनेकांना मारले, शत्रूचा पराजय केला. तो पळून गेला.' याचविषयी कासिमखानाचा अर्ज बादशाहाचे नजरेखालून घातला. पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, खानाचे म्हणणे मान्य आहे.

४०९

जु. २६ मोहरम २५ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ पौष वद्य १२
रवि. { माہ محرم २० منہ } इ. १६८३ जानेवारी १४
{ یوم الاحد سنہ ۲۶ }

چون مردم غنیم براہ تلنگانہ شدہ آمدہ بودند الہام اللہ خان صوبہ دار آن جا سواری نکرده بنابراین خان مذکور دو ہزار پانصدی ذات ہزار پانصد سوار منجملہ ہزار سوار دو اسپہ بود پانصدی ذات دو صد سوار کم فرمودند سید انورخان قلعہ دار اوسہ ہزار پانصدی ذات نہصد سوار بود یک صد سوار از کمی اصابہ فرمودند

مقیم خان قلعہ دار پیدگانو ہزار پانصدی ذات نہصد سوار بود فوت شد۔

शत्रूचे लोक तेलंगणाचे वाटेनें आले होते; परंतु तेथील सुभेदार इल्हामुल्लाहखान यानें स्वारी केली नाहीं; म्हणून खानास २५०० जात व १५०० स्वार अशी मनसब होती तीपैकीं १००० स्वार दुघोडी होते. तीं ५०० जात व २०० स्वार कमी केल्याचें फर्माविलें.

औशाचा किल्लेदार सय्यद अन्वरखान यास १५०० जात व ९०० स्वार एवढी मनसब होती. त्याचे १०० स्वार कमी केले होते. आतां त्यांत वाढ केल्याचा हुकूम झाला.

पेडगांवचा किल्लेदार मुकीमखान यास १५०० जात व ९०० स्वार अशी मनसब होती; तो मरण पावला.

४१०

जु. २६ मोहरम २६ सोम.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۲۶ سنہ یوم الاثنا سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष वद्य १३ इ. १६८३ जानेवारी १५
-------------------------	---	---	---	--

بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ محتشم خان فوجدار میوات و مان سنگہ فوجدار ماندل وغیرہ فوجداران نواحی اجمیر بنویسد کہ اکبر باغی از ملک کافریم برآمدہ قصد باطنی ماروار دارد و بہ اسد خان حکم شد کہ تعاقب نمایند و دستگیر یا بقتل رسانند ہر گاہ شمارا بہ طلبند با جمیعت آمدہ کومک نمایند بہ روح اللہ خان فرمودند کہ حسب الحکم بہ بہادر خان بنویسد کہ محمد جعفر بخشی واقع نویس فوج را سردار جہازات از انتقال { از انتقال } رومی خان مرحوم مقرر نمودہ اگر کسی از برادری خان مرحوم قابل خدمت باشد باو مقرر نمایند۔

रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा:—मेवातचा फौजदार मुहत्-
शिमखान, मांदलचा फौजदार भावसिंग आणि अजमीरच्या आसपासचे
फौजदार यांना लिहावें कीं, 'अकबर काफिर बच्चाच्या मुलखांतून निघून आला
आहे. त्याचा मारवाडास जाण्याचा विचार आहे.' असदखानास हुकूम झाला
कीं, 'त्याचा पाठलाग करून त्यास पकडावें किंवा मारावें. तुला बोलावितील
तेव्हां तू जमेतीसह जाऊन कुमक करावीस.

रुहुक्लाहखानास हुकूम झाला तो असा :-- 'बहादुरखानास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, फौजेतील वाकेनवीस मुहम्मद जअफर बक्षी यास रुमीखानाच्या मृत्यूमुळे जहाजांचा सरदार नेमलें आहे. खानाच्या भाऊबंदांपैकी कोणी चाकरीस योग्य असेल तर त्यास नेमावें'.

४११

जु. २६ मोहरम २७ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۲۷ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष वद्य १४ इ. १६८३ जानेवारी १७
--------------------------	---	---	---	--

मीर बाबा وغیره دو نفر عرض داشت شہاب الدین خان آورده بنظر گذرانیده معروض داشتہ بود کہ مردم جاسوسان خبر آوردند کہ افواج غنیم در راج گده و پونادھر و سیواپور جمع می شوند قصد چنان دارند کہ در ملک بادشاہی بیایند بنابراین فدوی بمعہ بندہای پادشاہی یلغر نموده در آن جا رسیدہ مقہوران مقابلہ کردہ از اقبال حضرت شکست دادہ بسیاری را بقتل رسانیدہ چہل دھوپ و شانزدہ شمشیر و یک زوج نقارہ و یک منزل پالکی از مقہوران بدست آورده بحضور فرستادہ فرمودند کہ درباب مجری فرمان بہ خان مذکور بنویسد۔

मीर बाबा वगैरे दोन लोकांनीं शिहाबुद्दीनखानाची अर्जदास्त आणली होती ती बादशाहानें पाहिली. तो लिहितो कीं 'शत्रूच्या फौजा राजगड, पुरंधर व शिवापूर येथे जमा होत आहेत. त्यांचा बादशाही मुलखांत जाण्याचा विचार आहे अशी बातमी हेरांनीं आणली आहे. म्हणून मी बादशाही लोकांसह तेथें पोहोंचून शत्रूशीं सामना केला. बादशाही सुदैवानें त्यांचा पराजय करून अनेकांना मारलें. शत्रूकडील चाळीस धूप, सोळा तलवारी, नगाऱ्याचा एक जोड व एक पालखी हातीं आली. तें सर्व हुजूर पाठविलें आहे'. हुकूम झाला कीं, त्याचें म्हणणें मान्य असल्याचें फर्मान खानास लिहावें

४१२

जु. २६ मोहरम २८ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۲۸ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۶	{	श. १६०४ पौष वद्य ३० इ. १६८३ जानेवारी १७
-------------------------	---	--	---	--

بہ روح اللہ خان فرمودند کہ سرانجام نموده مستعد باشد جانب گلشن آباد

रخصت خواهم فرمود و نیز شش هزار شش صد هفتاد سوار را فوج خان مذکور سابق مقرر شده بود خبر رسیده نمایند -

فرمان عالی شان و یک راس اسپ قیمت پنجاه مہریم با ساز طلا بابت فتح از مردم غنیم بہ شہاب الدین صادر نموده حوالہ میر بابا منصب دار نموده رخصت فرمودند بدیع الزمان وغیرہ دو نفر گرز برداران خلعت و فرمان بہ شاہزادہ معزالدین بردہ بود رسانیدہ جواب آن عرض داشت شکرگزاری آوردہ بنظر گذرانیدہ و زبانی بعرض رسانید کہ شاہزادہ جیو موافق حکم از احمدانگر کوچ نمودہ بہ رام دوالہ رسیدہ فدوی را از لوہ گدہ رخصت حضور نمودہ پانصد روپہ دو خلعت خدمتنامہ یافتہ معاف حکم شد -

रुहुष्माहखानास हुकूम झाला कीं, 'सरंजामासह तयार असावें. तुला गुलशनाबादेकडे पाठवूं इच्छितों. तसेंच पूर्वी खानाच्या फौजेत नेमलेल्या ६६७० स्वारांची बातमी आणून तयार असावें'.

शत्रुवर विजय मिळविला म्हणून शिहाबुद्दीनखानास देण्यासाठी फर्मान व पन्नास मोहरा किंमतीचा सोन्याच्या साजासह एक घोडा मीर बाबा मन्सबदारा-जबळ दिला.

बदीउझ्झमान वगैरे दोन गुर्जबर्दारांनीं मुइझुद्दीनसाठीं खिलअत व फर्मान आणलें होतें तें पोहोंचविलें. उत्तरादाखल त्याचा आभारप्रदर्शित करणारा अर्ज आणला तो बादशाहास दाखविला. नंतर तोंडीं अर्ज केला कीं, 'शाहझादा हुकुमाप्रमाणें अहमदनगरहून कूच करून रामदिवालां येथें पोहोंचला. मला त्यानें लोहगडाहून हुजूर जाण्यास रजा दिली. पांचशें रुपये व दोन खिलअत असा खिदमताना मिळाला'. हुकूम झाला कीं, तो माफ केला आहे.

४१३

जु. २६ मोहरम २९	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०४ माघ शुद्ध १
गुरु.		ماه محرم ۲۹		इ. १६८३ जानेवारी १८
		يوم الخميس سنہ ۲۶		

بشاہ عالم جیو فرمودند کہ نشان و عرض داشت بہرہ مندخان بہ شاہزادہ معزالدین بنویسد کہ بمعہ فوج طیار باشد ہر گاہ حکم رسد برآن عمل نماید بعرض رسید کہ یک شیر متصل موضع تانکلی ظاہر شدہ است بنابران سیادت خان را رخصت نمودہ کہ مردم جلو باور ہمراہ گرفتہ محاصرہ نماید -

शाहआलम यास हुकूम झाला तो असा :—बहरामंदखानास निशान व मुइझुदीनास अर्ज लिहावा कीं, फौजेसह तयार असावे व हुकूम मिळेल त्या-प्रमाणें करावे

अर्ज आला कीं, मौजे टाकळीजवळ एक वाघ दिसला आहे. म्हणून सियादतखानास धाडून फर्माविलें कीं, हाकारे घेऊन वाघास घेरा घालावा.

४१४

बु. २६ मोहरम ३० { स्याह اخبارत दरबार معل { श. १६०४ माघ शुद्ध २
शुक्र. { माह محرم ३० { इ. १६८३ जानेवारी १९
{ يوم الجمعة २५

عرض داشت پادشاهزاده محمد اعظم شاه بدارک چوکی آمده بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ بندہ بموجب حکم از گہاتی مانک عبور نموده این طرف آمده براہ تمرنی بہ پیدگانو خواہم آمد شیخ رضی را برائے آوردن خزانہ بمع جمعیت بہ پریندہ رخصت نموده ایم بندگان حضرت بمطالعہ خاص در آورده فرمان دستخط خاص بشاہزادہ جیو بدارک چوکی روانہ فرمودند

عرض داشت ابوالحسن والی حیدرآباد بدارک چوکی آمده بنظر گذشت دو گہری شب گذشتہ لطف اللہ و نصرت خان پسر خان جہان بہادر را طلبیدہ خلوت نموده بندگان حضرت نصرت خان را نصیحت کردہ خان مذکور بعرض رسانید کہ پسر غلام بعرض رسانیدہ است کہ اگر از اکبر باغی مقابلہ شود درباب دستگیر نمودن و بقتل رسانیدن ہرچہ امر شود حکم شد کہ اگر دستگیر شود بہتر والا بقتل رساند نیز عرض نمود کہ راو محکم سنگم چندراوت و کیرت سنگم والد راو کرن از تعیناتی فوج پسر غلام ہمراہ روح اللہ خان تعینات نمودہ اند امیدوار اند کہ بدستور سابق تعینات باشد منظور نکرده حکم شد آن ہردوارا تعینات قاسم خان نمایند و بہ نصرت خان حکم شد کہ فردا رخصت شود و آنچه دیگر مطالب داشتہ باشد بہ بخشیان اعظام نوشتہ بدهد بعرض خواہند رسانید۔

मुहम्मद अअजमशाहाचा अर्ज डाकचौकीने आला तो पाहिला. त्याने लिहिले होते कीं, 'मी हुकुमाप्रमाणें माणिकघाटी उतरून इकडे आलों. टेंभुरणी-मार्गे पेडगांवास येऊं इच्छितों. शेख रिजा यास खजिना आणण्यासाठीं जमेतीसह

परिंड्याकडे पाठविलें'. बादशाहानें अर्ज वाचून 'शाहाझाबास स्वतःच्या सहीने फर्मान डाकचौकीने पाठवावें' असा हुकूम दिला.

हैद्राबादचा मालक अबुलहसन याचा अर्ज डाकचौकीने आला तो पाहिला.

दोन घटिका रात्र झाल्यानंतर लुफुल्लाहखान व खानजहान बहादुराचा मुलगा नुस्रतखान यांस बोलावून खलबत केलें. बादशाहानें नुस्रतखानास उपदेश केला. खानजहान बहादुरानें अर्ज केला तो असा :—'माझ्या मुलानें अर्ज केला आहे कीं, बंडखोर अकबराशीं लढाई झाली तर त्यास पकडावें किंवा मारावें याबाबत हुकूम व्हावा.' त्यावर हुकूम झाला कीं, पकडतां आलें तर ठीकच; नाहीतर मारावें. नंतर त्यानें अर्ज केला कीं, 'माझ्या मुलाच्या फौजेत नेमलेले राव मुहक्कमसिंग, चंद्रवन व कीरतसिंग बलद रावकर्ण यांना रूहुल्लाह-खानाबरोबर नेमण्यांत आलें आहे. आशा करतो कीं, पूर्वीच्या दस्तुराप्रमाणें त्यांना नेमावें.' बादशाहानें तें मान्य केलें नाहीं. हुकूम झाला कीं, 'त्या दोघांना कासिमखानाबरोबर नेमावें.' तसेंच नुस्रतखानास हुकूम झाला कीं, 'उद्या तुला पाठविणार आहों; तेव्हां कांहीं इतर मागण्या असतील त्या मोठ्या बक्षीकडे लिहून द्याव्या म्हणजे तो अर्ज करील'.

४१५

जु. २६ सफर १	سیاه اخبارات دربار معلی ماه صفر غره منہ یوم ... سنہ ۱۲۶	श. १६०४ माघ शुद्ध ३
		इ. १६८३ जानेवारी २०

از واقعہ فوج بہادرخان بعرض رسید کہ سیاماجی تعینات این جا پانصدی
 ذات چہارصدی سوار بود فراری شدہ یوسف بیگ گرزبردار موافق حکم
 رندولہ خان اندرسنگم را بتعیناتی فوج قاسم خان و سیدفتح علی خان را بتعیناتی
 فوج الہام اللہ خان از فوج محمداسحاق سزاوی کردہ رسانیدہ آمدہ بعرض
 رسانید کہ قاسم خان و الہام اللہ خان برای تنبیہ مردم غنیم سواری نمودہ
 ہر دو فوج را نلدرگ گذاشتہ آمدیم۔

बहादुरखानाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें कीं, येथें नेमलेल्या शामाजीस ५०० जात व ४०० स्वार अशी मनसब होती. पण तो पळून गेला. युसुफबेग गुर्जबर्दारानें हुकुमाप्रमाणें रणदूलाहखान व इंद्रसिंग यांना कासिम-खानाच्या फौजेत व सय्यद फतह अलीखान यास मुहम्मद इसहाक याच्या

۸۹۴

४३७

रुहुल्लाहखान हुजूर न आल्यामुळें बादशाहानें त्याची आठवण काढली. तेव्हां समजलें कीं, तो आजारी पडल्यामुळें आला नाही. उपर्युक्त खानाचा भाऊ अझीझुल्लाहखान यास हुकूम झाला तो असाः—बक्षीउल्मुल्काकडे जाऊन सांगावें कीं, त्यानें गुरुवारी यावे; त्यास गुलशनाबादेकडे पाठविणार आहों.

४१८

जु. २६ सफर ४ { सियाह اخبارत दरबार معلू
 { माह صفر ३ سنه
 { يوم ... سنه २५ } श. १६०४ माघ शुद्ध ६
 इ. १६८३ जानेवारी २३

فرمان در باب قلعہ داری پیدگانو و خلعت ماتمی پدر بنام عبدالرحمن
 ولد مقیم خان مرحوم حوالہ عبدالرحیم گرز بردار فرمودند
 سیف الله ولد روح الله خان عرض نمود کہ میرغلام التماس نمود کہ
 موافق حکم بروز پنج شنبہ آمدہ بگلشن آباد رخصت خواہم شد۔

باہتمام خان فرمودند کہ بہادر افغان نوشتجات میان خان و سیدخان
 و غیرہ بدلیرخان آورده است حقایق او این قدر نموده بعرض رسانند چنانچہ
 پرسیدہ عرض نمود التماس میدارد کہ نوشتجات سنبہا مقہور بنام میان خان
 و سیدخان پسران بہای خان ترین و حسین خان مہمند و بہادرخان پنی و
 عبدالکریم داووزی جاگیرداران منگل بیدہ آمدہ کہ شما نوکری بندہ قبول
 نماید از یافت این جا رعایت خواہم کرد و جاگیر خودہا در ملک بندہ
 در آرند و اگر رضامند خواہند شد جاگیر بدستور سابق بشما بحال خواہم
 داشت یا اگر جای دیگر جاگیر مقرر خواہم کرد چنانچہ این معنی قبول
 نکرده کہ مایان مسلمان ایم دین اسلام خود گذاشتہ مطالبت کافر چطور
 کبول نمایم بنابراین بندہ را نزد دلیرخان فرستادند کہ شمایان والی ہشتند
 اگر قول پنج معرفت خود و جاگیرہا بدستور سابق بحال مرحمت بکنانند
 برکاب بادشاہزادہ محمداعظم ساہ رفتہ خدمت نمایند و اگر بیجاپوری
 منگل بیدہ را بمایان بحال داشتی قبول نکنند بشاہزادہ جیو حکم شود کہ
 کومک بندہای نمایند کہ منگل بیدہ سرحد بیجاپور است بتصرف اولیای
 دولت قاہرہ بیارم و خط سنبہا مقہور بنام آنها آمدہ بود بجنس در خط
 خود بجهت فرستادہ اند حکم شد افغان مذکور نزد دلیرخان باشد جواب
 فرجیدہ خواہم فرمود۔

पेडगांवच्या किल्लेदारीबाबत हुकूम झाला की, अब्दुर्रहमान वलद मुकीम-
 खान याच्या नांवें फर्मान व पित्याच्या दुखवट्याचीं वखें अब्दुर्रहीम
 गुर्जबर्दाराच्या हवाला करावीं. सैफुल्लाह वलद रूहुल्लाहखान यानें अर्ज केला

तो असा :—मीर गुलामाने विनंती केली आहे कीं, हुकुमाप्रमाणे गुरुवारी येऊन तो गुलशनाबादेस जाऊं इच्छितो.

इहतिमामखानास हुकूम झाला कीं, 'मियाखान व सय्यिदखान वगैरेंनी दिलेरखानास लिहिलेलीं पत्रे बहादुर अफगान याने आणलीं आहेत. त्यांतील घटनांबद्दल अर्ज करावा'. त्याने विचारून अर्ज केला तो असा :—तो विनंती करितो कीं, संभाचीं पत्रे मंगळवेढें येथील जागीरदार भाईखानतरीनचीं मुले मियाखान व सय्यिदखान, हुसैनखान महमंद, बहादुरखान पन्नी, अब्दुल करीम दाऊजी, यांना आलीं आहेत तीं अशीं :—'तुम्ही माझी चाकरी कबूल करावी. नंतर पाहिजे ती कृपा करीन. कारण तुमच्या जागिरी माझ्या मुलखांत आहेत. हें मान्य असेल, तर जागिरी पूर्वीप्रमाणे बहाल करीन किंवा दुसऱ्या ठिकाणी नेमून देईन'. परंतु आम्ही हें म्हणणे मान्य केले नाहीं. कारण आम्ही मुसलमान आहों व आमचा इस्लाम धर्म सोडून काफिराच्या मागण्या आम्ही कशा मान्य करूं? म्हणून मला दिलेरखानाजवळ पाठविलें. तू आमचा मालक आहेस. स्वतःमार्फत पंज्याचा कौल व पूर्वीप्रमाणे जागिरी आम्हांस बहाल करविल्यास मुहम्मद अजमशाहाबरोबर जाऊन आम्ही चाकरी करूं. विजापुरी मंगळवेढें आम्हांला जागीर दिले तर तें मान्य करणार नाहीं. शाहझाद्यास आमची कुमक करावी असा हुकूम व्हावा. म्हणजे विजापुरी हद्दीवर असलेले मंगळवेढें बादशाही अमलाखालीं आणूं. संभाचे पत्र या लोकांच्या नांवें आले होते तें हुजूर पाठविलें आहे. हुकूम झाला कीं, 'अफगानाने दिलेरखानाजवळ असावे; सर्व समजून घेऊन उत्तर देऊं.'

४१९

जु. २६ सफर ५	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ صفر ۵ سنہ} \\ \text{یوم ... سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	श. १६०४ माघ शुद्ध ७
		इ. १६८३ जानेवारी २४

عبدالرحمن گرزبردار یہ حسب الحکم مہداجی را از تمرنی سزاوی کرده بہ پیدگانو محمد نعیم را بہ پرینده رسانیده آمده بعرض رسانید بہاسکراو داروغہ ہرکارہای عرض نمود کہ مردم ہرکارہ خبر آورده کہ اکبر باغی بتاریخ ۱۴ محرم از ملک سنہا مقہور آمده پائین سرحد مقہور و فرنگ

कुमक बादशाही मंगल बिये बडस्त शमायान माने बेतर व मतेल्कान खुदेहा
दरान जा गडाशतम भुखतर जमे बीयनेद व अकर अहाना जाय बडस्त शमा नमाने पस
अहल अयल खुदरा अमरा अकृते भुखतुर बीयनेद दर मलक बादशाही भुतरक वुतन
जा अकर मरुमत नमुदे खुवाहे शद बेद अरान अकर अरान जा बराहल खुवाम अरमुद
बे असब बे शमस अलदन खान भुखशी वुज बादशाहजाने व अलर अत बरादरजाने
अलरखान कलमी नमानेद के नुकरान बीजापुरी रा तसल नमुदे भुतलबीद व बेहदर
नुकर मयान खान के खतुव अनेहा अुरदे वुद रखत नमुदे के मखुव कक
नुकर खुद मे खतुव खुदेहा बनम अर जमाअ दाने बे बीजापुर भुतरतेद -

बे रबानी अरकारेहाय बेरुष रसनेद के अकर बागी पानन सरुह मकुर व
अरनगस्तान बे बनदर कुवा (कुवे) रते नशते अत मखुवाहे के बर जहाज नशतेद
व वुतारी जहाजहाय मखुव मलुम नसेत के कजा खुवाहे रते -

शेख मखदूम मुन्शी यास हुकुम शाला कीं, अअजमशाहाने फौजेसह वुजा-
पुरी सरहदीवर अकलूदाने (=अंकुदाने ?) येथे राहावे. मंगळवेढे येथील जागीरदार
आणन वुजापुरकरांचे नुकर सखुवदखान, मयाखान व इतर याननी जी हकीकत
दलेखानास ललहली होती ती सर्व तुमच्या पत्रामुळे समजली. बादशाही
कुमकेमुळे मंगळवेढे तुमच्या हातीं राहील असे तुम्हास वाटत असेल तर ठीकच;
मग तुमचे कारभारी व संबधी यांस तिथे सोडून तुम्ही स्वस्थ चित्ताने इकडे
यावे. तुमच्या हातीं राहात नाहीं असे शाले तर मग आपल्या कुटुंबियांसह हुजूर
यावे. बादशाही मुलुखांत वतनासारखी जागीरीची कृपा केली जाईल. त्यानंतर
तकडील वाजूचे काम पूर्वीप्रमाणे तुमचेवर सोपवीन. शाहशानाच्या फौजेचा
वक्षी शम्सुद्दीनखान व दलेखानाचा पुतण्या दलेर हलमत यांस ललहावे कीं,
'वुजापुरी नुकरांना दलासा देऊन वुलवावे. त्यांचीं पत्रे आणणारा मयाखा-
नाचा नुकर बहादुर याजबरोबर आपल्या एका नुकरास, त्यांच्या नांवे आपलीं
पत्रे देऊन, वुजापुरास पाठवावे'.

हरकाच्यांच्या तोंडून समजले कीं, अकर संभा व अरंगी यांच्या
सरहदीजवळ गुव्यास जाऊन वसला आहे. त्याचा जहाजांत वसण्याचा बेत
आहे. जहाजांची तयारी होत आहे. कुठे जाणार ते समजत नाही.

४२२

जु. २६ सफर ११ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ माघ शुद्ध १३
 } ماه صفر ۱۱ سنه { इ. १६८३ जानेवारी ३०
 } يوم ... سنه ۲۶ {

حکم شده بود کہ قاسم خان بمعہ فوج از نلدزگ نزد روح الله خان بیاید
 درین ولا حکم شد کہ بمعہ فوج در پیرینده آمده بماند و از آن جا محمد نعیم
 بدستور سابق در پیر آمده خبردار باشد۔

हुकूम झाला होता की, 'कासिमखानानें आपल्या फौजेसह नळदुर्गाहून
 खहुल्लाहखानाजवळ जावें'. आतां हुकूम झाला की, फौजेसह परिंड्यांत येऊन
 रहावें आणि मुहम्मद नईम यानें पूर्वीप्रमाणें बीड येथें जाऊन सावध असावें.

४२३

जु. २६ सफर १३ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ माघ शुद्ध १५
 } ماه صفر ۱۳ سنه { इ. १६८३ जानेवारी १
 } يوم ... سنه ۲۶ {

عرض داشت بادشاهزاده محمد اعظم شاه آمده بنظر گذشت معروض داشتہ بود
 کہ حکم والا صادر شود کہ بتخانہ مہادیو کہ از رحمت پور پیشتر در ملک
 سنہیا مقہور واقع است رفتہ مسمار نماید چنانچہ موافق حکم باین سمت
 روانہ شدہ ایم مسمار خواہم ساخت

शाहझादा मुहम्मद अजमशाह याची अर्जदास्त आली ती बादशाहानें
 पाहिली. अर्ज केला होता की, 'संभाच्या मुलुखांतील रहिमतपुरापुढें महादेवाचें
 देवालय आहे तें जाऊन पाडून टाकावें असा हुकूम व्हावा. त्याप्रमाणें जाऊन
 तें पाडीन'.

४२४

जु. २६ सफर १३ } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ माघ वद्य १
 } ماه صفر ۱۳ سنه { इ. १६८३ फेब्रुवारी १
 } يوم ... سنه ۲۶ {

शकारخان عرض نمود کہ فدوی موافق حکم جہت دیدن شکار جام کہرہ
 رفتہ بود چنانچہ گہات کلک های طیارانند۔

मिरفتح الله مشرف فراشخانم فرمودند کہ فردا پیشخانرا ببرد بروز شنبہ
برائے شکار آن جا واری خواهد فرمود
بہ لطف الله خان فرمودند حسب الحکم بسلامت خان کہ جواہر وغیرہ
بخدمت بادشاہزادہ محمد اعظم شاہ بردہ بنویسد کہ در راہ خطرہ است در
احمد نگر باشد ہر گاہ بادشاہ زادہ جیو بتخانم مسمار نمودہ در پیدگانو خواهد
آمد برساند۔

शिकारखानानें अर्ज केला कीं, 'हुकुमाप्रमाणें मी शिकार बघण्यासाठीं
जामखेडास गेलों होतों. घाटांत कलक (एक प्रकारचें जनावर) आहेत.' फरास-
खान्याचा मुशरीफ मीर फतहुल्लाह यास हुकूम झाला कीं, 'उद्या पेशखाना पुढें
न्यावा. आम्ही शनिवारीं शिकारीसाठीं तिकडे स्वारी करूं इच्छितों'.

लुत्फुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा :—'मुहम्मद अजमशाहाकडे
जवाहीर बगैरे नेत असलेल्या सलाहखानास लिहावें कीं, वाटेंत धोका आहे. तू
अहमदनगरांत असावेंस. शाहझादा देऊळ पाडून पेडगांवास येईल तेव्हां तेथें
पोहोंचवावें'.

४२५

जु. २६ सफर १५	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०४ माघ वद्य २
		ماہ صفر ۱۵ منہ		इ. १६८३ फेब्रुवारी ३
		یوم ... سنہ ۲۶		

غریب بیگ گرزبردار عرضہ داشت قاسم خان آورده بنظر گذرانیده زبانی
بعرض رسانید کہ بخان مذکور خبر رسیدہ کہ مانکو بلال سرگروه جمعیت
سنبہا مقہور با پنج ہزار سوار پنج کروزہ آن طرف نلدرگ نمودار شدہ چنانچہ
خان مذکور ازین استماع سوار شدہ با مردم غنیم مقابلہ نمودہ چہتری و
نشان وغیرہ بدست آورده میرعابد دیوان فوج شش صدی ذات ہفتاد سوار
بود بمعہ چند کس گرزبردار وغیرہ بکار آمدہ بعد معروض از روی مہربانی
خلعت و فرمان و علم و طوغ مرحمت نمودہ حوالہ میرغریب وغیرہ نمودہ
ہزار پانصدی ذات یک ہزار سوار منجملہ یک صد سوار دواستہم از آن جملہ
دو صد سوار شرطی بودند بلا شرط نمودہ یک صد سوار اضافہ فرمودند۔

गरीबबेग गुर्जबदरानें कासिमखानाची अर्जदास्त आणून दाखविली व
तोंडीं अर्ज केला कीं, 'संभाच्या लोकांचा नायक माणको बल्लाळ हा ५०००
स्वारांसह नळदुर्गच्या बाजूस दिसला. यामुळें खानानें स्वार होऊन शत्रूशीं

یک نیلگو شکار نموده پنج نیم گروه طی نموده در عمل دو پهر برآمده داخل دولت خانم متصل موضع پیدگانو نشسته دیوان موقوف فرمودند شکارخان را مع جریب جانب لاسور رخصت نموده حکم شد شکار دیده امروز جمع آمده بعرض رسانند و محمد مطلب خوش منزل را حکم شد جای دولت خانم دیده بیاید.

दोन घटका दिवस निघाल्यावर जामखेडच्या डेऱ्यांतून बादशाहा स्वार झाला. वाटेमध्ये एका नीलगाईची शिकार करून त्याने ५॥ कोस अंतर पार केले. दुपारच्या वेळेस तो पिपळगांव येथील दौलतखान्यांत पोहोचला. त्याने दिवाण भरविण्याचे स्थगित केले. शिकारखानास जरीबासह (मोजणीची सांखळी) लासुराकडे पाठविले व हुकूम केला की, शिकार बघून शुक्रवारी येऊन अर्ज करावा. मुहम्मद मुत्तलिब खुशमंजिल यास हुकूम झाला की, दौलतखान्यासाठी जागा बघून यावे.

82C

ج. ۲۶ سفر ۲۰ { سیاہ اخبارات دربار معلیٰ } ش. ۱۶۰۸ ماہ وادی ۷
ماہ صفر ۲۰ سنہ { }
یوم ... سنہ ۲۶ { } ه. ۱۶۷۳ فبرواری ۷

رام رای دکهنی را یک راس اسب انعام داده نزد روح الله خان رخصت فرمودند هزاری ذات هشت صد سوار منجمه دو صد سوار دو اسپ از واقعه فوج روح الله خان بعرض رسید کم خان مذکور بتاریخ هفتم شهر حال آمده بگلشن آباد رسید -

از عرض داشت شمشیرخان فوجدار دھامونی بعرض رسید کہ پسران چنپت مقہور سترگدہ قلعہ باسم خود نمودہ بود بندہ سواری کردہ مفسدان بچنگ پیش آمدند از اقبال حضرت قریب دوحید کس را بہ قتل رسانیدہ و بسیاری را زخمی ساختہ قلعہ را بتصرف بادشاہی آوردہ قریب شصت کس این جانب بکار آمدہ و زخمی شدند فرمودند مجرای کلی شد۔

रामराय दखनो यास एक घोडा बक्षीस देऊन रुहुल्लाहखानाकडे पाठविण्याचा हुकूम झाला. त्यास एक हजार जात व आठशें स्वार पैकीं दोनशें स्वार दुघोडी अशी मनसब आहे.

रुहुल्लाहखानाच्या फौजेतील घटनांवरून समजले की, हा खान चालू महिन्याच्या १७ तारखेस गुलशनाबादेस येऊन पोहोचला.

धामोणी येथील फौजदार समशेरखान याच्या अर्जावरून समजलें कीं, 'चंपतच्या मुलांनीं सत्रगडास आपलें नांव दिलें. मी स्वारी करून शत्रूशीं सामना केला. बादशाही सुदैवानें जवळ जवळ २०० लोकांना मारलें आणि अनेकांना जखमी करून किल्ला बादशाही अमलाखालीं आणला. आपल्या बाजूचे जवळ जवळ ६० लोक कामास आले व जखमी झाले.' हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

४२९

जु. २६ सफर २०	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ صفر ۲۰ سنہ یوم ... سنہ ۲۶	{	श. १६०४ माघ वद्य ७ इ. १६८३ फेब्रुवारी ८
---------------	---	---	---	--

امانت خان عرض نمود کہ را گھر کہ ورہ (کہوپرہ) بابت سنہیا مقہور سابق بارادہ بندگی التماس نمودہ بود اگر چیزی رعایت شود قلعہ ترسبک کہ از مقہور است میدہم بنابران ہفصدی ذات دوصد سوار سرافراز نمودہ چیزی نقد مرحمت شدہ بود چون قلعہ دار آن جا این معنی راضی نشد ازین ممر فراری شدہ و جمناجی چہارصدی یک صد سوار اضافہ اورا اہتمام خان قید نمودہ او التماس می نماید کہ بندہ نوکر بادشاہی است ازو هیچ قرابت ندارد ہرچہ امر شود حکم شد ضامن گرفتہ خلاص نمایند۔

عرضداشت بہادرخان آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ در قلعہ فرنگیان سنہیا مقہور متصرف شد توپخانہ طیار نمودہ می خواست کہ انچہ جہازات از طرف سورت نزد بندہ می آیند آمدن ندهند۔

چنانچہ فدوی سیدی یعقوب خان را بمعہ جمعیت آن جا فرستادہ چنانچہ خان مذکور رفتہ یک قلعہ را مسمار نمودہ و اکثر مردم بقتل رسانیدہ و قلعہ دویم را محاصرہ کردہ مردم مقہور را بچہنم رسانیدہ لیکن قلعہ بدست نیامدہ بنابران بندہ بتاریخ ۲۷ محرم سواری نمودہ جنگ واقع شد ہشیاری را بقتل رسانیدہ قلعہ را گرفتہ مسمار ساختہ بہ تہانہ کلیان بہمیری آمدہ آمد و رفت جہازات نزد بندہ است فرمودند کہ مجری شدہ و نیز بفضایل خان فرمودند کہ این عرضداشت را بخدمت بادشاہ زادہ محمد اعظم شاہ بداک چوکی روانہ سازد۔

अमानतखानानें अर्ज केला तो असा:— संभाकडील राघो खोरा

(खोपडा ?) यानें पूर्वी चाकरी करण्याविषयीं विनंती केली होती कीं, कांहीं कृपा झाली तर शत्रूकडील त्रिंबकगड मिळवून देईन. म्हणून त्यास ७०० जात व २०० स्वार असा नवीन मानकरी बनवून कांहीं रोख रकमेची कृपा केली होती. परंतु तेथील किल्लेदारानें त्याचें म्हणणें मान्य केलें नाहीं म्हणून तो पळून गेला आहे. याबाबत मूळ ४०० स्वार व १०० ची वाढ मिळालेला जमनाजी यास इहतिमामखानानें कैद केलें आहे. तो विनंती करित आहे कीं, मी बादशाही चाकर आहे व माझे त्याच्याशीं कोणतेही नातें किंवा संबंध नाहीं. हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, त्याच्याकडून जामीन घेऊन सुटका करावी.

बहादुरखानाचा अर्ज आला तो नजरेखाली घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'फिरंग्यांचे दोन किल्ले संभानें घेतले. त्याचा विचार आहे कीं, तोफखाना तयार ठेवून सुरतेहून माझ्याकडे येणाऱ्या जहाजांस आडवावे. म्हणून मी सीदी याकूतखानास जमेतीसह तिकडे पाठविले. नंतर खानानें जाऊन एक किल्ला पाडून बहुतेक लोकांना मारलें. परंतु किल्ला हातीं आला नाहीं. म्हणून मी मोहरमच्या २७ तारखेस स्वारी केली. लढाई झाली. अनेकांना मारलें. किल्ला घेऊन पाडून टाकला. नंतर कल्याण-भिवंडीस आलों. माझ्याकडे जहाजांची येजा चालू आहे.' हुकूम झाला कीं, 'हा अर्ज शाहझादा मुहम्मद अजम-शाहाकडे डाकचौकीनें पाठवावा.'

४३०

जु. २६ सफर २७	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ صفر ۲۷ سنہ} \\ \text{یوم ... سنہ ۲۶} \end{array} \right.$	श. १६०४ माघ वद्य १४
		इ. १६८३ फेब्रुवारी १५

سپہان راو بتجوو یو خان جہان بہادر ہزاری ذات شش صد سوار نو سرافراز
فرمود ند -

खानजहान बहादुराच्या तजविजीनें सुभानरावास हजार जात व ६०० स्वार असा नवीन मानकरी केल्याचा हुकूम झाला.

४३१

जु. २६ सफर २९	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ صفر ۲۹ سنہ} \\ \text{یوم ... سنہ ۲۶} \end{array} \right.$	श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध १
		इ. १६८३ फेब्रुवारी १७

شیخ عبد اللہ ولد شیخ نظام عرض نمود کہ احمد خان تہانہ دار انتور

नوش्ते कम कश्ना पन्दत खबर बाग़ी آورده कम دو هزار سوار و دو هزار پیاده باختیار خود نو نوکر نگاه داشته بود تنخواه آنها مقهور میداد و مقهور یک مالا مروارید و یک فیل به باغی پیشکش گذرانیده بود چنانچه باغی مذکور یک لولی هندوی مسلمان نموده بخانم خود نگاه داشته مالا وغیره جنس بابت پیشکش باو بخشیده چون این خبر مقهور رسیده بباغی گفته فرستاده कम بنده مالا وغیره برای توزک گذرانیده بود باغی جواب داد कम من بادشاهزاده ایم هرچم خاطری اید می کنم باز مقهور پیغام فرستاده कम جمعیت پیش خود را نزد بنده بفرستند بنابراین باغی لاچار شده دیره را سوخته طرح فقیر شده جانب ملک فرنگیان بطرف گوه روانه شده بود آخرش مقهور به فرنگیان نوشته कम باغی را رفتی ندهند بنابراین آنها رفتن نداده ازین جهت باغی باز برگشته آمده بملک مقهور بمکان سابق جای कम مانده بود استقامت گرفته است شنیده خاموش ماندند -

शेख अब्दुल्लाह वलद शेख निजाम यानें अर्ज केला तो असा:- अंतूरचा ठाणेदार अहमदखान यानें लिहिलें आहे कीं, कृष्णा पंडितानें बातमी आणली कीं, अकबर बंडखोरानें आपल्या अधिकारांत नवीन २००० स्वार व २००० पायदळ चाकरींत ठेवले होते. त्यांचा पगार संभा देत असे. संभानें एक पोवळ्याची माळ व एक हत्ती बंडखोरास भेट म्हणून दिला होता. परंतु बंडखोरानें एका वेश्येस मुसलमान करून आपल्या घरीं ठेविलें व तिला माळ वगैरे भेट म्हणून आलेले जिन्नस बक्षीस दिले. ही बातमी संभास समजली तेव्हां त्यानें बंडखोरास निरोप पाठविला कीं, 'मी माळ वगैरे तुझ्यासाठीं भेट दिली होती' बंडखोरानें उत्तर पाठविलें कीं, आम्ही बादशाहझादे आहों. मनास येईल तें करू.' नंतर संभानें निरोप पाठविला कीं 'तुझ्याकडील जमेत मजकडे पाठवावी.' त्यामुळें बंडखोर लाचार झाला. त्यानें डेरा जाळून टाकला व तो फकीर बनून, फिरंग्यांच्या मुलखांतील गोव्याकडे निघाला होता. यावर संभानें फिरंग्यांना लिहिले कीं, 'बंडखोरास जाऊं देऊं नये' तेव्हां त्यांनीं त्याला जाऊं दिलें नाहीं. त्यामुळें बंडखोर परत येऊन संभाच्या मुलखांत पूर्वीं रहात होता तेथें रहात आहे. हें ऐकून बादशाहा गप्प बसला.

४३२

जु. २६ रवळ १ रवि. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध २
माہ ربیع الاول غره منہ { इ. १६८३ फेब्रुवारी १८
يوم الاحد سنہ ۲۶

حکم شد پنج ہزار بندوچی صلابت خان و آتش خان نگاہ داشتہ اند برکاب بادشاہ زادہ محمد اعظم شاہ تعین نمایند۔

فرمان بنام روح اللہ خان صادر شد مضمون آنکم بالفیل شمارا از طلبیدن حضور موقوف نموده در گشن آباد باشد حوالہ سید میر گرز بردار فرمودند۔

हुकूम झाला कीं 'सलाबतखान व आतिशखान यांच्या चाकरींत असलेल्या ५००० बंदुकधार्यांना मुहम्मद अजमशाहाबरोबर नेमावें.

रुहुल्लाहखानाच्या नांवें फर्मान सादर झालें तें असें- 'तुला ताबडतोब हुजुरास बोलावण्याचें स्थगित केलें आहे. तू गुलशनाबादेस असावेंस.' फर्मान सय्यद मीर गुर्जबर्दाराचे हवालीं करावयाचा हुकूम झाला.

४३३

जु. २६ रवळ ३ मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध ४
माہ ربیع الاول ३ منہ { इ. १६८३ फेब्रुवारी २०
يوم الثالث سنہ ۲۶

عرضداشت محمد نعیم آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ فدوی براہ چوسالہ در سہ روز از پریندہ بمعہ مردم وغیرہ در بید (بیر) رسیدیم موافق حکم جمعیت ہمراہی خود ہمراہ رضا قلی داروغہ توپخانہ فوج شاہزادہ کام بخش گذاشتہ بمعہ یک صد سوار روانہ حضور شدیم حکم شد کہ شیربیگ گرز بردار رفتہ مشارالیم را زود بیارد۔

शिर خواجہ گرز بردار حسب الحکم بنام منور بیگ حاجب بیجاپور بردہ بود چنانچہ مشارالیم آمدہ بعرض رسانید کہ ہر گاہ فدوی در شولاپور رسیدہ سید شیرخان قلعہ دار آن جا ظاہر نمودہ کہ پیشتر راہ مسدود است نرود حسب الحکم حوالہ بندہ نماید خواہم رساند بنابران حوالہ نمودہ و رسید بہر خان مذکور بحضور آوردیم۔

मुहम्मद नईम याचा अर्ज आला तो बादशाहाचे नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'मी लोकांसह परिंढ्याहून चौसाळ्याच्या मार्गे ३

दिवसांत बीड येथें पोहोंचलों. हुकुमाप्रमाणें मी माझ्याबरोबरची जमेत काम-बक्षाच्या फौजेतील तोफखान्याचा दारोगा रिजा कुली याजकडे सोडून १०० स्वारांसह हुजुरास खाना झालों.' हुकूम झाला कीं, 'शेरबेग गुर्जबर्दारानें जाऊन उपर्युक्तास लवकर आणावें.'

विजापूर येथील हाजी मुनवरबेग याच्या नांवें शेर खोज्या गुर्जबर्दारानें हस्तुल हुकूम आणला होता. त्यानें अर्ज केला तो असा:— मी सोलापुरास पोहोंचलों तेव्हां तेथील किल्लेदार सय्यिद शेरखानानें सांगितलें कीं, 'पुढील वाटा बंद आहेत, पुढें जाऊ नये. हस्तुलहुकूम माझ्याकडे द्यावा. मी तो पोहोंचवीन.' त्यावर मी तो त्यास देऊन खात्याच्या शिक्क्याची पावती आणली आहे.

४३४

जु. २६ रवळ ४ बुध.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الاول ۳ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۶	{	श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध ५ इ. १६८३ फेब्रुवारी २१
----------------------	---	--	---	--

از واقعہ پریندہ بعرض رسید کہ حسین خان میانم از بیجاپور مع جمعیت چہار ہزار سوار امید بندگی بحضور می آید درین جا رسیدہ فرد وقایع حوالہ اہتمام حان نمودہ کہ نزد دلیرخان ببرد و خان مذکور باو نوشتہ کہ بخاطر جمع بحضور بیاید چنانچہ رسانیدہ آمدہ بعرض رسانید کہ دلیرخان التماس می دارد کہ اگر بامردم رعایت خواهد شد دیگران نیز بحضور خواهد آمد۔

परिंड्याच्या घटनांवरून समजलें कीं, 'विजापूरचा हुसेनखान मियाना हा ४००० स्वारांच्या जमेतीसह चाकरीच्या आशेनें हुजूर येत आहे. तो येथें आला आहे. बादशाहानें घटनांचा कागद इहतिमामखानाजवळ देऊन फर्माविलें कीं, 'हा दिलेरखानास द्यावा. आणि खानानें त्यास लिहावें कीं, खातरजमा ठेऊन हुजूर यावें.' यावर तो पोहोंचवून येऊन अर्ज केला तो असा:— 'दिलेर-खान विनंति करित आहे कीं, ह्या लोकांवर कृपा झाली तर इतर सुद्धा हुजूर येऊं इच्छितात.'

४३५

जु. २६ रवळ ६ शुक्र.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الاول ۶ سنہ یوم الجمعہ سنہ ۲۶	{	श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध ७ इ. १६८३ फेब्रुवारी २३
------------------------	---	--	---	--

सिद्द मीर ग़रुज़दार फ़रमान बंनान. रूच अल्ले खान बरदे बुद एरुधे दाशत आउरदे
बनुर क़डरानिद मेरुवुश दाशत बुद के दर बाब क़ासम खान हक़म शूद के बरदे
तल कुकन कुमक बेहادر खान बरुद चनाफ़े खान मडकुर अर आन सरुमिन चनदान
वाक़ि नैसत बेद म्तालम बलुफ़ अल्ले खान फ़रमुदन्द के हसब अलहक़म बरुच अल्ले खान
बनुसिद के बमेर फ़ुज हेमराही खुद व क़ासम खान बकुमक बेहادر खान दर आद
दरे शूदे अन्जे बेहادر खान क़ारी खुवाह क़रद बातफ़ाक़ शमा खुवाह नमुद सीसुद
रुपेमे खदमताने ग़रुज़दार बेरुश रसिद मेरुद फ़रमुदन्द
बेरुश रसिद के ज़मेर नुवाही अहमदानगर नमायान शूदे बनावरान तिरानदान
वग़ैरे रा अनाम दादे रख़सत फ़रमुदन्द व हक़म शूद एरुज़ बरुग़ ग़रुज़दार रसानिदे
बिायद -

सय्यिद मीर गुर्जबदरानें रूहुल्लाहखानाच्या नांवें फ़र्मान आणलें होतें.
त्याचा अर्ज आणून तो बादशाहाचे नजरेखालीं घातला तो असा:—‘कासिम-
खानाच्या बाबत हुकूम झाला आहे कीं, तळकोकणच्या दरींत बहादुरखानाच्या
कुमकेस जावें. परंतु त्यास तिकडील भागाची अजिबात माहिती नाहीं’ हें
समजल्यावर लुत्फुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा:—‘रूहुल्लाहखानाच्या
नांवें हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, तुझी फौज व कासिमखान यांसह तू बहादुर-
खानाच्या कुमकेसाठीं तळकोकणच्या खोज्यांतील वाटेच्या तोंडाशीं जावें.
बहादुरखान काम करीत आहे तें त्यानें तुमच्याशीं मिळून करावें.’ ३०० रु.
खिदमताना मिळाला होता तो माफ़ फ़र्माविला.

अर्ज आला कीं, ‘गनिमाची जमेत अहमदनगराभोंवतीं दिसली. म्हणून
तीरंदाज बगैरेंना इनाम देऊन तिकडे पाठविलें.’ हुकूम झाला कीं, अझीझबेग
गुर्जबदरानें त्यांना पोहोंचवून यावें.

४३६

जु. २६ रवळ १० मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الاول ۱۰ سنہ یوم الثلث سنہ ۲۶	{	श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध ११ इ. १६८३ फेब्रुवारी २७
------------------------	---	--	---	---

بزبانی مردم هرکاره بعرض رسید که هفت هزار سوار جمعیت غنیم
هفت هشت گروه نواحی جالنه اند شتران و غیره متاع مسافران تاراج نموده
تحصیل چوتہای می نمایند حسب الحکم بمهر لطف الله خان درباب تنبیه مردم
غنیم صادر فرمودند۔

हरकाय्यांकडून तोंडीं अर्ज आला कीं, शत्रूचे ७००० स्वार जालन्या-
पासून सात कोसांवर आले आहेत. प्रवाश्यांचे उंट वगैरे लुटून चौथाई वसूल
करीत आहेत. हुकूम झाला कीं, शत्रूला तंबी देण्यासाठीं लुत्फुल्लाहखानाच्या
शिकव्याचा हस्तुलहुकूम पाठवावा.

४३७

जु. २६ रवळ ११ बुध.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الاول ۱۱ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۱۶۰۸	{	श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध १२ इ. १६८३ फेब्रुवारी २८
-----------------------	---	---	---	---

عرض داشت خان جهان بهادر بمعرفت و کیلی بنظر گذشت معروض داشته بود
که فرمان بقدوی رسید حکم شده بود که جمعیت غنیم جانب نلدرگ و
کلیانی آمده باید که شاهزاده معزالدين را در بدر گذاشته بمع فوج آن طرف
بیايد چنانچه موافق حکم عمل نموده روانه شدیم۔

حسب الحکم بمهر لطف الله خان بنام معمورخان صادر نموده مضمون
آن که مردم بهیررا عقب گذاشته جمعیت غنیم که جانب جالنه آمده تعاقب
کرده تنبیه رساند حواله ابوالخیر گرزبردار نموده که بداک چوکی روانه
نماید۔

खानजहान बहादुराचा अर्ज वकिलामार्फत आला तो बादशाहाचे नजरे-
खाली घातला. तो असा :— 'मला फर्मान मिळाले. हुकूम झाला होता कीं,
शत्रुची जमेत नळदुर्ग--कल्याणीकडे आलेली आहे. मुइझुद्दीनास जवळपास
सोडून फौजेसह तिकडे जावे. म्हणून हुकुमाप्रमाणे निघालों आहे'.

मामूरखानाच्या नांवें लुत्फुल्लाहखानाच्या शिकव्यानिशीं हस्तुलहुकूम
सादर झाला तो असा:— बुणग्यांना मार्गे सोडून जालन्याकडे आलेल्या शत्रूचा
पाठलाग करून त्यास तंबी द्यावी. हा अबुलखैर गुर्जबर्दाराजवळ देऊन
डाकचौकीने पाठवावा.

४३८

जु. २६ रवळ १२ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध १३
गुरु. { माह रبيع الاول १२ منه } इ. १६८३ मार्च १
{ يوم الخميس سنہ ۲۶ }

از واقعہ جالندہ بعرض رسید کہ مردم غنیم آمدہ فیلان سرکار شاہ عالم جیو کہ از این جا دوازده کروزہ بودند و شتران اکثر مردم بغارت بردند بعد معروض فرد وقایع نزد امانت خان فرستادہ فرمودند کہ فوجداری آن ضلع پسر خان مذکور است چنانچہ متاع رقتہ جواب گوید و نیز حکم شد کہ بفوجداران و تہانہ داران آن نواحی بنویسد کہ تعاقب کردہ پی در سازند و یا از خود جواب نمایند۔

जालना येथील घटनांपत्रावरून समजले कीं, शत्रूच्या लोकांनीं येथून बारा कोसांवर असलेले शाहआलमचे हत्ती व बहुतेक लोकांचे उंट लुटून नेले. अर्जानंतर वाक्याचा कागद अमानतखानाकडे पाठवून हुकूम दिला कीं, 'या जिल्ह्याच्या फौजदारांना व ठाणेदारांना लिहावें कीं, पाठलाग करून ते परत मिळवावे. नाही तर स्वतः जाब द्यावा.

४३९

जु. २६ रवळ १३ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ फाल्गुन शुद्ध १४
शुक्र. { माह रبيع الاول १३ منه } इ. १६८३ मार्च २
{ يوم الجمعة سنہ ۲۶ }

مقصود بیگ وغیرہ دونفر گرزبردار فرمان بنام روح الله خان برده بود عرضداشت آورده بنظر گذرانیده بعرض رسانید کہ خان مذکور موافق حکم بدرہ تل کوکن روانہ شدہ چہار کروزہ سزاوی کردہ بحضور آمدیم سیصد ۳ روپیہ خدمتنامہ یافتہ بود معاف فرمودند۔

मकसूदबेग वगैरे गुर्जबर्दारांनीं खुद्दल्लाहखानाच्या नांवें फर्मान नेलें होतें. त्याचा अर्ज बादशाहाचे नजरेखालीं घातला व अर्ज केला कीं, 'खान तळकोंकणाच्या खोऱ्यांत गेला आहे. आम्ही ४ कोसांपर्यंत त्याची सजावली करून हुजूर आलों' ३०० रुपये खिदमताना मिळाला होता तो माफ फर्माविला.

४४०

जु. २६ रवळ १४ शनि. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
 ماه ربیع الاول ۱۴ سنہ
 يوم السبت سنہ ۲۶ } श. १६०४ फाल्गुन वद्य १
 इ. १६८३ मार्च ३

ابوالفیض گرزبردار حسب الحکم بخان جهان بہادر بردہ بود رسانیدہ جواب
 آن آوردہ بنظر گذرانیدہ بعرض رسانید کہ مردم جاسوسان بخان مذکور خبر
 رسانیدہ کہ مردم غنیم جانب برار آمدہ بنابران خان مذکور یلغر جہتم تنبیہ
 آنها روانہ شدہ۔

अबुलफैज गुर्जबदराने खानजहान बहादुराकडे हस्तुलहुकूम नेला होता
 त्याचे उत्तर आणून ते बादशाहाचे नजरेखाली घातले ते असे - हेरांनी मला
 बातमी दिली की, शत्रूचे लोक बन्हाडाकडे गेले आहेत. म्हणून मी सडा
 होऊन त्यांना तंबी देण्यासाठी गेलो.

४४१

जु. २६ रवळ १६ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
 ماه ربیع الاول ۱۶ سنہ
 يوم الاثنا سنہ ۲۶ } श. १६०४ फाल्गुन वद्य ३
 इ. १६८३ मार्च ५

معمورخان قلعہ دار نلدرگ مقرر نمودہ ہزار پانصدی ذات ہشت صد
 سوار بود پانصد سوار شرطی اضافہ فرمودند۔

صلاہت خان داروغہ توپخانہ را یک فیل عیوض اسب خلعت خاصہ انعام
 دادہ و یک فیل مادیم دادہ رخصت نمودہ و حکم شد کہ یہ تہانہ کلیان بہمیری
 متصل فرداپور رفتہ خبردار باشد بعد از آن موافق حکم بعمل خواہد آورد
 و ہمراہیان را بموجب ذیل انعام دادہ رخصت فرمودند۔

मामूरखानास नळदुर्गचा किल्लेदार नेमिले. त्यास १५०० जात व ८००
 स्वार अशी मनसब होती. तीत ५०० स्वार इतकी वाढ सशर्त फर्माविली

तोफखान्याचा दाखुगा सलाबतखान यास घोड्यांच्या ऐवजीं एक हत्ती,
 खासा खिलत व एक हत्तीण देऊन रजा दिली. आणि हुकूम झाला कीं, 'फर्दा
 पुराजवळ कल्याण-भिवंडीच्या ठाण्यास जाऊन सावध व हुकुमाप्रमाणें वागत
 रहावें'. त्याजबरोबर दिलेल्या लोकांना खालीलप्रमाणें बक्षीस देऊन रजा
 दिली.

४४२

जु. २६ रवळ १८ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ फाल्गुन वद्य ५
बुध. { माہ ربیع الاول १८ } इ. १६८३ मार्च ७
{ یوم الاربعہ سنہ ۲۶ }

لطف اللہ خان عرض نمود کہ خان جہان بہادر خطی نوشتہ کہ سابق فدوی را از مردم غنیم یک صد بیست کروہ مفاصلہ بود بیلغر رسیدہ چنانچہ چہل کروہ مفاصلہ ماندہ از اقبال حضرت تنبیم خواہم کرد۔

लुफुल्लाहखानानें अर्ज केला तो असा :— 'खानजहान बहादुरानें लिहिलें आहे कीं, पूर्वी शत्रूपासून मी १२० कोसांच्या अंतरावर होतों. पुढें सडा झालों. आतां फक्त चाळीस कोसांचें अंतर राहिलें आहे. बादशाही सुदैवानें शत्रूला तंबी देईन.'

४४३

जु. २६ रवळ २१ { سیاہم اخبارات دربار معلے } श. १६०४ फाल्गुन वद्य ८
शनि. { माہ ربیع الاول १८ } इ. १६८३ मार्च १०
{ یوم الثلث سنہ ۲۶ }

از عرضداشت سیدمنورخان ناظم برهانپور بعرض رسید کہ مردم جاسوسان خبر آوردند کہ جمعیت جانب اکولہ آمدہ بنابران فدوی پسران خود را بخدمت شاهزادہ عظیم الدین گذاشتہ بجهتم تنبیم مردم غنیم سواری نمودہ۔

بموجب نوشتہ کامیاب خان بعرض رسید کہ بابو جی وکیل دکنی کہ در حضور است مدام حقیقت سنہا مقہور می نوشت اورا در قید نگاہ دارند حکم شد کہ اهتمام خان قید نماید خان مذکور موافق حکم در قید نگاہ داشتہ بعرض رسانید کہ وکیل مذکور التماس می دارد کہ فدوی وکیل کس نیست بی تقصیر ام خلاص شوم حکم شد ضامن گرفتہ خلاص نماید۔

बुर्हानपूरचा नाजिम सय्यिद मुनव्वरखान याच्या अर्जावरून समजलें तें असें :— 'हिरांनीं बातमी आणली आहे कीं, शत्रूची जमेत अकोल्याकडे गेली आहे. म्हणून मी माझ्या मुलांना शाहझादा अजीमुद्दीनाच्या चाकरींत ठेवून शत्रूला तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली.'

कामयाबखानानें लिहिल्यावरून समजलें कीं, 'बाबूजी दखनीं वकील

हा हुजूर आहे. तो संभाची हकीकत नेहमी लिहीत असे. त्यास कैदेत ठेवावें'. हुकूम झाला कीं, इहतिमामखानानें कैद करावें. खानानें हुकुमाप्रमाणें यास कैद करून अर्ज केला तो असा :- 'वकील विनंति करित आहे कीं, मी कुणा चाच वकील नाहीं. मी निर्दोष आहे. माझी सुटका व्हावी'. हुकूम झाला कीं, जामीन घेऊन सोडावें.

४४४

जु. २६ रवळ २३ सोम. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ फाल्गुन वद्य १०
 } माہ ربیع الاول २३ منہ } इ. १६८३ मार्च १२
 } يوم الاثنين سنہ १०२५

بموجب نوشتہ محمد حسین فوجدار بالاپور بعرض رسید کہ جمعیت غنیم
 برائے تحصیل چوتہای این ضلع آمدہ بود فدوی سواری کردہ دو اسپ
 مادیم و پنج نفر زندہ دستگیر نمودہ آوردہ شنیدہ خاموش ماندند۔

बाळापूरचा फौजदार मुहम्मद हुसैन यानें लिहिल्यावरून समजलें कीं, शत्रूची जमेत चौथ वसूल करण्यासाठीं ह्या जिल्ह्यांत आली होती. तेव्हां मी स्वारी करून दोन घोड्या व पांच लोक यांना जिवंत पकडून आणलें आहे.' ऐकून बादशाह गप्प बसला.

४४५

जु. २६ रवळ २४ मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०४ फाल्गुन वद्य ११
 } माہ ربیع الاول २४ منہ } इ. १६८३ मार्च १३
 } يوم الثالث سنہ १०२५

بشیخ عبد الله فرمودند کہ از محمد افضل برادر احمد خان بناکن نواحی
 تل کوکن پیسر سید کہ بہادر خان وغیرہ بندہای بادشاہی بہ کلیان بہمری
 رسیدہ قلعہ احداث کردہ ایام برسات در آن جا ماندن می تواند موافق حکم
 پرسیدہ عرض نمود کہ او التماس می دارد کہ بسبب ہوای در آن جا در برسات
 اسپان ضایع می شوند لیکن دوازده کروزہ این طرف یک جای بنام میولی
 (مینولی) واقع است اگر آن جا بمانند بہتر است چرا کہ در راہ کتل در میان
 است بارابرین وطن سنبہا مقہور فوج بادشاہی رفتہ تاخت کردہ باز خواہد بود
 لیکن رسد غلہ براہ جہازات نخواہد رسید و براہ کتل مذکور رسد غلہ بدشواری
 در لشکر خواہد رسید شنیدہ خاموش ماندند۔

शेख अब्दुल्लाह यास हुकूम झाला तो असा :—‘तळकोंकणांत राहणाऱ्या अहमदखानाचा भाऊ मुहम्मद अफजल यास विचारावें कीं, बहादुरखान वगैरे बादशाही लोक कल्याणभिवंडीस पोहोचले आहेत; ते गढी दुरुस्त करून पावसाळ्यांत तेथें राहूं शकतील काय?’ हुकुमाप्रमाणें विचारून अर्ज केला तो असा :—तो विनंति करतो कीं, पावसाळ्यामध्ये तेथील हवेंत घोडे जाया होतील. पण तेथून अलिकडे बारा कोसांवर मेवली (मेणवली?) नांवाचें ठिकाण आहे. ते तिथें राहिले तर ठीक आहे. कारण इकडे वाटेमध्ये पठार आहे. बादशाही फौज जाऊन संभाचें वतन लुटून परत येईल. परंतु जहाजाच्या मार्गे अन्न-धान्याची रसद पोहोचणार नाही. तसेंच पठारमार्गे अत्यंत मुश्किलीनेच लश्करांत रसद पोहोचूं शकेल. ऐकूत राजा गप्प बसला.

४४६

जु. २६ रवळ २५ बुध.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہ اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الاول ۲۵ سنہ} \\ \text{یوم الاربعہ سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०४ फाल्गुन वद्य १२} \\ \text{इ. १६८३ मार्च १४} \end{array} \right\}$
-----------------------	--	---

علاول بودی (لودی) و ناروجی و غیرہ فرستادہ جگدیو زمیندار سری [رنگ] پتن بمعرفت اہتمام خان ملازمت نمودہ پانصد ہون نذر گذرانیدہ منجملہ یک صد ہون گرفتہ باقی واپس دادہ و ہر سہ را خلعت دادند

افزن بیگ گرزبردار حسب الحکم بنام خان جہان بہادر بردہ بود رسانیدہ جواب ان خط آوردہ بنظر گذرانیدہ معروضداشتہ بود کہ جمعیت غنیم جانب برارآمدہ بود ایرج خان برای تنبیہ سواری کردہ ازاستماع این خبر فدوی موافق حکم بہ کومک صوبہ دار بتاریخ ۱۹ شہر حال یلغر رسیدہ با جمعیت غنیم مقابلہ شو از اقبال حضرت بسیارکس را بقل رسانیدہ و زخمی ساختہ شکست دادہ فتح بادشاہی شدہ شنیدہ خاموش ماندند۔

از التماس شیر محمد بابت اکبر باغی کہ در قلعہ رنتہپور قید است بعرض رسید کہ انچہ متاع بندہ بود ضبط شدہ فدوی و متعلقان کہ در شاہجہاں آباد اند برای قوت عاجز اند امیدوارم کہ از قید خلاص فرمایند بہ لطف اللہ خان فرمودند کہ بہ تہریر خان قلعہ دار ان جا بنویسد کہ اورا خلاص نماید۔

श्री(रंग)पट्टणचा जमीदार जगदेव यानें अलावल बोदी (लोदी) व नारोजी वगैरेना बादशाहाकडे पाठविलें. त्यांनीं इहतिमामखानाच्या मार्फत

बादशाहाची भेट घेऊन त्यास ५०० होन नजर केले. बादशाहाने त्यांपैकी १०० होन घेऊन बाकी परत केले. तिघांना खिलत दिले.

अकबराकडील शेर मुहम्मद रणथोर (रणथंबोर) येथे कैदेत आहे. त्याने अर्ज केला की, 'माझे सामान होते ते जप्त झाले आहे. मी व शाहजानाबादेत असलेले माझे नातेवाईक अत्यंत त्रासून गेले आहेत. आशा करितो की, कैदेतून सोडण्याचा हुकूम व्हावा. लुत्फुल्लाखानास हुकूम झाला की, त्यास सोडण्यासाठी किल्लेदार तहरीरखान यास लिहावे.

४४७

जु. २६ रवळ २६ गुरु. { سپاہ اخبارات دربار معلے
ماہ ربیع الاول ۲۶ سنہ
یوم الخمس سنہ ۲۶ } श. १६०५ फाल्गुन वद्य १३
इ. १६८३ मार्च १५

از واقعہ فوج بہادرخان بعرض رسید کہ گوتماچی دکھنی "ھزاری ذات پانصد سوار بود بکار آمده از عرض داشت سید عزت خان لہوجی (پتہوجی) بمع جمعیت چہار ہزار سوار و پیادہ مردم غنیم آمدہ راہ مسدود کردہ بود فدوی پدم سنگہ را ہراول و دیگر مردمان را چنداول وغیرہ مقرر کردہ بتاریخ ۲ شہرحال مقابلہ کردہ جنگ واقع شد قریب چہار صد کس را بقتل رسانیدہ و زخمی ساختہ و باقی رو فرار نہادہ و پدم سنگہ و غیرہ بندہای بادشاہی تردد نمود شش منزل لشکر بہادرخان مسافت است و مردم فرنگی این نواحی آمدہ ملاقی شدہ اند بعد مطالعہ عرض داشت را نگاہ داشتند۔

बहादुरखानाच्या फौजेतील धटनांवरून समजले की, गोतमाजी दखनी हा १००० जात व ५०० स्वार असा मनसबदार होता, तो कामास आला.

सय्यद इझतखानाच्या अर्जावरून समजले की, 'विठोजी ४००० स्वार व पायदळ यांसह आला आहे. त्याने वाटा रोखल्या होत्या. मी पदम-सिंगास हरावले व इतर लोकांना चंदावले नेमून चालू महिन्याच्या दोन तारखेस सामना झाला. लढाई झाली. शत्रूचे जवळजवळ ४०० लोक मारले व जखमी केले. बाकी लोक पळून गेले. या लढाईत पदमसिंह वगैरे बादशाही लोकांनी कष्ट केले. बहादुरखानाचे लश्कर येथून सहा मुकाम अंतरावर आहे. इकडील भागांतील फिरंगी लोक येऊन भेट घेतात, ऐकल्यावर अर्ज ठेवून घेतला.

४४८

जु. २६ रवळ २८ शनि. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ फाल्गुन वद्य १४
} माہ ربیع الاول २८ मہ { इ. १६८३ मार्च १७
} یوم السبت سنہ ۲۶

از عرضداشت بہادرخان بعرض رسید کہ ہمیراؤ نوکر سنبہا مقہور بمعہ جمعیت کشیر آمدہ چنانچہ فدوی بتاریخ ۱۰ شہرحال از کلیان بہمیری سواری نمودہ بامردم غنیم مقابلہ کردہ جنگ واقع شد بسیار مردم غنیم بقتل رسانیدہ و ہمیراؤ از زخم بان رفتہ و خسروپورہ را باسم نفر ۳ دیگر سردار غنیم را بجان کشتہ شکست دادہ چند کروزہ تعاقب نمودہ و اکثر بندہای بادشاہی نیز بکارآمدہ و زخمی شدند بندگان حضرت بمطالعہ خاص در آوردند۔

बहादुरखानाच्या अर्जावरून समजले कीं, संभाचा नौकर हंबीराव जमेतीसह आला. म्हणून मी चालू महिन्याच्या १० तारखेस कल्याण-भिवंडी येथून स्वारी करून शत्रूच्या लोकांशीं सामना दिला. लढाई झाली. शत्रूचे अनेक लोक मारले गेले व हंबीरावास बाण लागून जखम झाली. तसेंच त्याच्या बायकोचा भाऊ व इतर तीन सरदार मारले गेले. त्यांचा पराजय झाला. आम्ही कांहीं कोस पाठलाग केला. बरेच बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. बादशाहानें खास मनन केले.

४४९

जु. २६ रवळ २८ शनि. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { श. १६०४ फाल्गुन वद्य १४
} माہ ربیع الاول २८ मہ { इ. १६८३ मार्च १७
} یوم السبت سنہ ۲۶

خوجہ تیمور ناظر شاہزادہ اعظم الدین خط بخواجه دولت ناظر شاہ عالم جیو نوشتہ بود چنانچہ ناظر مذکور بمعرفت لطف اللہ خان بعرض رسانید کہ شیخ جہان فوجدار جامودہ بہ سید منور خان نوشتہ بود کہ مردم غنیم برای تحصیل چوتہای آمدہ اند کومک نماید خان مذکور بخدمت شاہزادہ جیو اظہار ساختہ فرمودند کہ شما رفتہ کومک نماید عرض نمود کہ پرگنہ جامودہ تعلقم صوبہ ہرار است فرمودند کہ ملک بادشاہی است باید رفت چنانچہ خان مذکور حسب الامر بتاریخ ۱۰ شہرحال روانہ شدہ بتاریخ ۱۶ شاہزادہ جیو برای شکار سوار شدند و شیخ جہان نیز سواری کردہ جنگ عظیم

واقع شد بسیار مقهوران بقتل رسانیده و زخمی ساخته شکست داده هفتاد اسب و اسب مادی و چهل هفت بهال و غیره سلاح بدست آورده بحضور فرستاده است بندگان حضرت فرمودند که شاهزاده جیو بر محل کومک فرستاده.

अजीमुद्दीनचा नाजिर खोजा तैमूर यानें शाहझादा शाहआलमचा नाजिर खोजा दौलत यास पत्र लिहिलें होतें. नंतर लुफुल्लाहखानाच्या नाजिर मार्फत अर्ज केला. जामोदाचा फौजदार शेख जहान यानें सय्यिद मुनव्वरखानास लिहिलें होतें कीं, 'शत्रूचे लोक चौथ वसूल करण्यासाठीं आले आहेत; कुम-केस यावें'. खानानें शाहझादास हें कळविलें, तेव्हां शाहझादानें हुकूम दिला कीं, 'तू जाऊन कुमक करावीस.' त्यानें अर्ज केला कीं, जामोदा परगणा सुभे वऱ्हाडांत आहे. शाहझादानें हुकूम दिला कीं, 'तो बादशाही मुलूख आहे. तुला गेलेंच पाहिजे' त्यावर खान हुकुमाप्रमाणें चालू महिन्याच्या १५ तारखेस निघाला. १६ तारखेस शाहझादानें शिकारीसाठीं गमन केलें. शेख जहाननें स्वारी केली. मोठी लढाई झाली. शत्रूच्या अनेक लोकांना मारलें व जखमी केलें. त्यांचा पराजय झाला. ७० घोडे व घोड्या, ४७ भाले वगैरे हत्यारें हातीं आलीं. तीं सर्व हुजूर पाठविलीं आहेत. हुकूम झाला कीं, शाहझादानें वेळेवर कुमक पाठविली.

४५०

जु. २६ रवळ ३०	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ चैत्र शुद्ध १
सोम.		ماه ربیع الاول ۳۰ سنہ		इ. १६८३ मार्च १९
		یوم الاثنا سنہ ۲۶		

عبداللہ بیگ و غیره عرضداشت سیف اللہ آورده بنظر گذرانیده کہ لیک (نیک) رای و غیره چهار سردار قافریچہ بمعہ جمعیت کثیر بند و مویشی از ملک بادشاہی تاخت کرده می بردند رعایا موضع (پلس) مکن گانو آمده ظاہر نموده بنابران موسی الیہ بمعہ ہمراہیان از پرگنہ باسم متصل مکر (مہکر) بجہت تنبیہ غنیم سواری نمود چنانچہ مقابلہ کرده جنگ واقع شد از اقبال حضرت سیصد ۳ کس بقتل رسانیده و زخمی ساخته شکست داده چهار ہزار بند مویشی واپس آورده و ہفتاد اسب و اسب مادی بدست آورده و اکثر بندہای بادشاہی بکار آمده و زخمی شدند و مشارالہ تعاقب مردم غنیم می رود بعد معروض فرمودند کہ مجرای شدہ جہت مشارالہ شمشیر

علحدہ نمایند و فرمان در جواب عرضداشت قلمی نماید و عبد الله بیگ پنجابی و رستم بیگ دویستی بودند هر یک نیم نیم بیستی ذات اضافہ نموده حکم شد کہ بمشارالیم بنویسد کہ انچہ بند و مویشی بدست آورده اگر کسی وارث پیدا شود بدهد باقی بحضور بفرستد۔

अब्दुल्लाहबेग वगैरेनीं सैफुल्लाहाचा अर्ज आणून बादशाहाचे नजरेखालीं धातला तो असा:—मकन (पळस) गांव येथील प्रजाजन सांगतात कीं, लेकराय (नेकराय) वगैरे संभाचे ४ सरदार मोठ्या जमेतीसह येऊन बादशाही मुलुखां-तील लोक व जनावरे लुटून नेत आहेत. म्हणून उपर्युक्तानें मुखेडजवळ असलेल्या वाशीम गांवाहून आपल्या लोकांसह शत्रूला तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली. नंतर लढाई झाली. बादशाही सुदैवानें ३०० लोक मारले व जखमी केले. त्याचा पराजय करून ४००० लोक व जनावरें परत आणलीं. ७० घोडे व घोड्या हातीं आल्या. बहुतेक बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. उपर्युक्त शत्रूचा प्राठलाग करीत गेला. हुकूम झाला कीं, 'मान्य आहे. उपर्युक्तासाठीं एक तलवार वेगळी ठेवावी व त्याच्या अर्जाच्या उत्तरादाखल फर्मान लिहावें.' अब्दुल्लाहबेग ५० व रुस्तुमबेग दो विस्ती असे मनसबदार होते; प्रत्येकास निमविस्ती जातीची वाढ केली. हुकूम झाला तो असा:— 'उपर्युक्तास लिहावें कीं, लोक व जनावरें हातीं आली आहेत त्यांना कोणी वारस असतील तर तीं त्यांना द्यावीं. उरलेलीं हुजूर पाठवावीं.'

४५१

जु. २६ रविवार	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ चैत्र शुद्ध २
मंगळ.		ماہ ربیع الثانی غره منہ		इ. १६८३ मार्च २०
		یوم الثالث سنہ ۲۶		

ایک پہر چہار گہری روز بر آمدہ بندگان حضرت خلوت فرمودند رودرسنگم زمیندار بگلانہ بمعرفت مغل خان ملازمت نمودہ سہر بعرض رسید کہ علاول و غیرہ سم ۳ نفر فرستادہ جگدیو زمیندار سری [رنگ] پتن ملازمت نمودہ پانصد ہون نظر گذرانیدہ منجمہ یک صد ہون گرفتہ باقی واپس دادہ و ہر سم ۳ را خلعت مرحمت شدند چہار صد ہون از آنها مردم چوبداران بزور ضرب گرفتہ اند {حکم اند} حکم شد اہتمام خان تحقیق نمودہ بعرض رساند۔

بموجب التماس فتح جنگ خان بعرض رسید اول آنکه جاگیر فدوی در
پرگنه جهت سرکار سرهند تنخواه شود به اعتماد خان فرمودند کم بیست لک
دام در پرگنه مذکور و باقی در دکن سوای تہالنیر در پرگنه نوسہ چاکنہ
وغیرہ تنخواہ دہد۔

دویم دہ ہزار روپیہ مساعدت بمعرفت دلیرخان و شش ہزار پانصد روپیہ
از قلعہ پریندہ یافت و یک صد مہر و ہزار روپیہ بابت نذر و یک ہزار
چہار صد روپیہ بابت نقارہ و چہار صد روپیہ بابت انعام اسپ و پانصد روپیہ
بابت علم متصدیان منجملہ بیست ہزار روپیہ انعام وضع نمودہ می گیرند
حکم شدہ کہ بیست ہزار روپیہ وضع نمودہ انچہ تتمہ بماند از نزد خود
جواب گوید۔

एक प्रहर चार घटका झाल्यावर बादशाहानें खलबत केलें. मुघलखानाच्या
मार्फत बागलाणाचा जमीनदार रुद्रसिंग यानें भेट घेतली.

अर्ज आला कीं, 'अलावल वगैरे तीन लोकांस श्रीरंगपट्टणचा जमीनदार
जगदेव यानें पाठविलें होतें. त्यांनीं भेट घेऊन ५०० होन नजर केले. त्यांपैकीं
१०० होन घेऊन बाकी परत दिले व तिघांवर खिलतीची कृपा केली.
गुर्जबर्दारांनीं धाक दाखवून त्या लोकांकडून ४०० होन घेतले.' हुकूम
झाला कीं, इहतिमामखानानें चौकशी करून अर्ज करावा.

फतहजंगखानाच्या विनंतीवरून समजून आलें तें असें:—(१) मला
परगणे सरहिंद येथील जहागिरींतून तनखा मिळावा. अतमादखानास हुकूम
झाला कीं, परगणे मजकूर येथून २० लाख दाम व बाकी दक्षिणेंतील थाळनेर
सोडून परगणे नेवसा (नेवासा), चाकण वगैरेंतून तनखा द्यावा. (२) दहा
हजार रुपये दिलेरखानामार्फत मदत म्हणून व ६५०० रुपये परिड्याहून मला
मिळाले. तसेंच १०० मोहरा व १००० रुपये भेटीबाबत, १४०० रुपये
नगाच्याबाबत, ४०० रुपये बक्षिसाच्या घोड्याबाबत, ५०० रुपये मुत्सद्यांच्या
झेंड्याबाबत मला मिळाले. पैकीं इनामाचे वीस हजार रुपये वजा करून
ध्यावें.' हुकूम झाला कीं, '२० हजार रुपये वजा करून उरलेल्या रकमेची
भरती स्वतः करावी.'

जु. २६ रविवर २ { सायम अखबारत डरबार मेल्ले
 { माह रबीع الثاني २ سنه
 { يوم الاثنا سنه २५२ } श. १६०५ चैत्र शुद्ध ३
 { इ. १६८३ मार्च २९

४५२

لطف الله خان عرض نمود که خان جهان بهادر خطی نوشته که مردم غنیم متصل تل گانو وغیره مقابلہ نموده شکست خورده براه چانده به سرحد حیدر آباد رفتہ فدوی تعاقب نموده فیلان و شتران سرکار شاه عالم جیو وغیره مردم که جا بجای گذاشته بودند بنده رفتہ حوالہ جا گیرداران نموده سند گرفتہ آنها بحضور خواہد فرستاد -

مغل خان عرض نمود کہ ضلابت خان نوشتہ کہ فدوی از کتل فردا پور تا بیست کروزہ جاسوسان خبر غنیم طلبیدہ هیچ اثر غنیم نیست اگر حکم شود پیشتر بروم فرمودند کہ بنویسد اگر غنیم در آن ضلع نیست بحضور بیاید - محمد علی خان عرض نمود کہ سہراب خان قلعہ دار پریندہ خطی نوشتہ کہ حکم شدہ بود کہ ۳ ہزار بان منجملہ دو ہزار بان مساعدت شاہزادہ محمد اعظم شاہ از قلعہ این جا بدہد چنانچہ یک ہزار ہشت صد بان شاہزادہ جیو گرفتند و دیگر بان مرمت طلب اند بنابران نگرہتہ حکم شدہ کہ یہ متصدیان ظفر آباد بنویسد کہ یک ہزار دو صد بان از قلعہ آن جا بدہند -

लुतुफुल्लाहखानानें अर्ज केला तो असा:—खानजहान बहादुरानें पत्र लिहिलें आहे कीं, 'मी शत्रूच्या लोकांशी तळगांवजवळ व इतर ठिकाणीं सामना करून त्यांचा पराजय केला. ते चांध्याच्या वाटेनें हैद्राबादच्या सरहद्दीकडे गेले. मी त्यांचा पाठलाग केला. लोकांनीं शाहआलमचे हत्ती, उंट वगैरे ठिक-ठिकाणीं पकडले होते, ते मी आणून जागीरदारांच्या जवळ दिले. त्यांच्या-कडून सनद घेऊन हुजुरास पाठवीत आहे.'

मुघलखानानें अर्ज केला तो असा:—सलाबतखानानें लिहिलें आहे कीं, 'मी फर्दापूरच्या पठारापासून वीस कोसांवर असतां हेरांकडून शत्रूची खबर मागविली. पण शत्रूचें कांहीं चिन्ह दिसत नाहीं. हुकूम झाला, तर पुढे जाईन.' हुकूम झाला कीं; 'त्यास लिहावें, शत्रू त्या जिल्ह्यांत नसेल, तर हुजूर यावें.'

मुहम्मद अलीखानानें अर्ज केला तो असा:—परिंड्याचा किल्लेदार सुहराबखान यानें मला पत्र लिहिलें आहे कीं, 'मला हुकूम झाला होता कीं,

तीन हजार बाणांपैकीं शाहझादा मुहम्मद अजमशाहाच्या मदतीसाठीं दोन हजार बाण या किल्ल्यांतून द्यावे. परंतु शाहझादानें अठराशें बाण घेतले. उरलेले बाण नादुरुस्त असल्यानें घेतले नाहींत.' हुकूम झाला कीं, 'जफरा-बादेच्या मुत्सद्यांना म्हणून लिहावे. तेथील किल्ल्यांतून १२०० बाण द्यावे.

४५३

जु. २६ रविवर ३ गुरु.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماه ربیع الثانی ۵ سنہ} \\ \text{یوم الخمس سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	श. १६०५ चैत्र शुद्ध ४
		इ. १६८३ मार्च २२

عرضداشت روح الله خان آمده بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ فدوی بمنزل دل گانو بہ ملک فرنگیان رسیدہ و مردم ہمراہیان احوال پریشان داشتند بنابر ہر کدام را مساعدت دادہ و سید عزت خان و پدم سنگہ نزدیک رسیدہ در سہ ۳ چہار روز شامل خان فدوی شدہ نزد بہادر خان خواہند رسید بمطالعہ خاص در آوردند۔

रुहुल्लाहखानाचा अर्ज आला तो बादशाहाचे नजरेखाली घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'मी फिरंग्यांच्या मुलखांतील दलगांव मुक्कामीं पोहोंचलों. माझ्या बरोबरच्या लोकांची परिस्थिती विकट होत आहे असें पाहून प्रत्येकास मदत दिली. सय्यिद इझ्झतखान आणि पदमसिंग मजजवळ पोहोंचले. तीनचार दिवसांत आम्हीं खानासह बहादुरखानाजवळ पोहोंचूं.' हा अर्ज बादशाहाच्या खास पाहण्यांत आला.

४५४

जु. २६ रविवर ५ शनि.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماه ربیع الثانی ۴ سنہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	श. १६०५ चैत्र शुद्ध ६
		इ. १६८३ मार्च २४

از واقعہ فوج بہادر خان بعرض رسید کہ نظام راو ہزاری پانصد سوار بود در مورچال از زخم بان بکار آمدہ۔

عرضداشت ایرج صوبہ دار ہزار معرفت لطف الله خان بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ جمعیت غنیم جانب تلگانو آمدہ بود بندہ سواری نمودہ از حد خود بدر کردہ بعد از آن خبر رسیدہ کہ مقہوران جانب ایلچ پور آمدند بچہتہ برای تنبیہ مقہوران بآن طرف سواری نمود بندوبست بواقعی خواہم

کرد بعد مطالعہ فرمودند کہ حسب الحکم بخانمذکور بنویسد کہ سابق درباب شما حکم شدہ بود کہ بمعہ نصف جمعیت برکاب شاهزادہ اعظم شاه برود موقوف نموده نزد شاهزادہ معزالدين در ظرف آباد برود از واقعہ فوج خان جہاں بہادر بعرض رسید خان مذکور تعاقب غنیمت نموده تا بہ میل کہنیدن دیہہ ماما صاحب سرحد حیدرآباد از روی مہربانی حکم شدہ خلعت خاصہ و کمر تکمہ برائی خانمشارالیم و خلعت جہتہ مظفر خان و نصرت خان علحدہ نمایند -

‘निजामराव १००० जात व ५०० स्वारांचा मनसबदार होता. तो मोर्चामध्ये बाणाच्या जखमेने कामास आला.’ असे बहादुरखानाच्या फौजेतील घटना पत्रांवरून समजले.

बन्हाडचा सुभेदार ईरजखान याचा अर्ज लुत्फुल्लाहखानाच्या मार्फत बादशाहाचे नजरेखालून घातला. त्याने लिहिले होते की, शत्रूची जमेत तलगांवाकडे आली होती. मी स्वारी करून स्वतःच्या सरहद्दीबाहेर गेलों. नंतर असे कळले की, शत्रूचे लोक एलिचपुराकडे आलेले आहेत. म्हणून त्यांना तंत्री देण्यासाठी मी त्या बाजूस स्वारी करून उत्तम बंदोबस्त ठेवीन हुकुम झाला की, ‘खानास हस्तुल हुकुम लिहावा, ‘तू आपल्या निम्म्या लोकांसह शाहाझादा अजमशाह यांजकडे जावे’ असा तुला पूर्वी हुकुम झाला होता, तो स्थगित केला आहे. आतां तू शाहझादा मुइझुद्दीनाकडे जावे.’

४५५

जु. २६ रविवर ६ रवि.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الثانی ۶ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۶	{	श. १६०५ चैत्र शुद्ध ७ इ. १६८३ मार्च २५
------------------------	---	---	---	---

हفت گہری روز برآمدہ عدالت نموده شاه عالم جیورا برای شکار جانب لوه گده رخصت نموده خاص عام موقوف نموده درعمل یک پیر سه گہری غسل خانہ فرمودند

فرمان درباب قلعہ داری و فوجداری نلدرگ بنام سید یادگار حسین خان صادر شد حوالہ یوسف بیگ گرز بردار نموده -

सात घटका झाल्यावर न्यायालय भरवून शाह आलम यास शिकारीसाठी लोहगडकडे जाण्यास रजा दिली. खास व आम दरबार स्थगित केले. दुपारी एक प्रहर व तीन घटकानंतर घुसलखाना फर्माविला.

नळदुर्गच्या किल्लेदारी व फौजदारी बाबत सय्यद यादगार हुसेनच्या नांवें फर्मान झालें तें युसूफबेग गुर्जबर्दाराच्या जवळ दिलें.

४५६

जु. २७ रविवार ७	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ चैत्र शुद्ध ८
सोम.		ماہ ربیع الثانی ۷ سنہ		इ. १६८३ मार्च २६
		یوم الاثنا سنہ ۲۶		

عرضہ داشت دلپت کنو (ر) فوجدار بدھनور و دیوان آمین پور و ماندل
آمدہ بنظر گذشت کہ بندہ را یک سال است خدمت مذکور سربراہ نموده
تا حال جاگیر و نہ تقدی تنخواہ یافتہ احوال پریشان دارم خدمت مذکور
بدیگری مقرر شود عرضہ داشت را بمطالعہ خاص در آوردند حوالہ رشید خان
نمودہ کہ فرمودند کہ بجائے او دیگری تجویز نمایند -

عرضہ داشت معمر خان آمدہ بنظر گذشت معروضداشتہ بود کہ فدوی موافق
حکم برکاب شاہزادہ محمد اعظم شاہ روانہ شدہ چنانچہ درین ضمن نشان شاہزادہ
جیو رسیدہ کہ جمعیت غنیم جانب پیدگانو آمدہ برای تنبیہ آنها دلاور خان را
رخصت نموده باید کہ شما ہم بہ کومک خان مذکور بروہ بنا بران بآں طرف
روانہ شدیم -

بہرہ مند خان عرض نموده کہ حمزہ خان فوجدار ہوشنگ آباد خط نویشتہ
کہ راہ ہندیم موافق حکم بند نموده اند چنانچہ اکثر مردم بہرہ فوجداری
پردل خان فوجدار بہلیم بآں راہ ی آیند و بندہ مانع ی نماید بشدت پیش آمدہ
جہتہ جنگ مستعدی شوند جہتہ اعتراضی حضور تنبیہ نمی توانم کرد امیدوارم
کہ بہ پردل خان حکم شود کہ از آں طرف خبردار باشد کسی را باین راہ نہ گذارد
منظور نموده حکم شد کہ درین باب بہ خان مذکور نویسد -

बिदनूरचा फौजदार, अभीनपूर व मांदलचा दिवाण दलपत कुंवर याचा अर्ज आला तो नजरेखालून घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'माझ्या येथील चाकरीस एक वर्ष झालें आहे. परंतु अजून जागीर व रोख तनखा मिळाला नाही. माझी परिस्थिती विकट आहे. आतां या चाकरीवर दुसऱ्या कोणास नेमावें.' अर्ज बादशाहाच्या खास पाहण्यांत आला. त्यांनी तो रशीदखानाच्या जवळ दिला. त्याच्या ऐवजीं दुसऱ्यास नेमण्याचा हुक्म झाला.

मामूरखानानें अर्ज केला तो असा: 'शाहशाहाचें पत्र आले कीं, शत्रूची जमेत पेडगांवाकडे आली आहे. त्यांना तंबी देण्यासाठीं दिलावरखानास पाठविलें आहे. तू खानाच्या कुमकेसाठीं गेलें पाहिजे; म्हणून मी हुकुमाप्रमाणें मुहम्मद अजमशाहा बरोबर तिकडे रवाना झालों.' अर्ज बादशाहाचे नजरेखालून घातला.

बहरामंदखानानें अर्ज केला तो असा:—होशिंगाबादचा फौजदार हमजाखान यानें पत्र लिहिल कीं, 'मी हुकुमाप्रमाणें हंडियाची वाट बंद केली आहे. परंतु बहुतेक लोक बहेलियाचा फौजदार पुरदिलखानाच्या फौजदारीतील वाटेनें येऊन या मार्गानें जात आहेत. मी त्यांना मनाई केली आहे. ते वेगानें पुढे येऊन लढाई करण्यासाठी तयार झाले होते. हुजूर इतराजी होईल म्हणून त्यांना तंबी दिली नाही. आशा करितों कीं, पुरदिलखानास 'तिकडील बाजू बदल खबरदार असावें. कोणालाही त्या वाटेनें जाऊं देऊं नय.' असा हुकूम होईल.' बादशाहानें तें मंजूर केलें. हुकूम झाला कीं, या बाबत खानास लिहावें.

४५७

जु. २६ रविवार ९	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الثانی ۹ سنہ} \\ \text{یوم الاربعہ سنہ ۲۶} \end{array} \right.$	श. १६०५ चैत्र शुद्ध ११
बुध.		इ. १६८३ मार्च २८

اشرف خان عرض نمود کہ قاضی جہاں و قاضی راہیری بموجب فرمان
یامید بندگی بہ حضور آمدہ است حکم شد دستک قلعہ بدهد کہ آمدہ
ملازمت نمایند۔

عرض داشت قلعہ دارخان قلعہ دارفتح عرف دھارور بنظر گشت معروضداشتہ
بود کہ ناروجی سردار سنبھا مقہور بمع جمعیت در نواحی آمدہ بود فذوی
خبر یافتہ سواری نمودہ مقابلہ کردہ از اقبال حضرت سردار مقہور را بمع یکصد
کس مقہوران بقتل رسانیدہ سربریدہ مینار ساختہ و بسیار کس را زخمی نمودہ
شکست دادہ و سیزدہ نفر زندہ دستگیر نمودہ و چہتری و اسب چادہ و ہار
و غیرہ سلاح بدست آوردہ و اکثر مردم این جانب نیز بکار آمدہ و زخمی
شدند فتح بادشاہی شد بمطالعہ خاص در آورده فرمودند کہ مجرای کلے
شد ہزاری ذات شیشصد سوار بود یکصد سوار اضافہ فرمودند۔

अश्रफखानानें अर्ज केला कीं, 'काझीजहान व राहेरीचा काजी हें फर्माना प्रमाणें चाकरीच्या आशेनें हुजूरस आले आहेत'. हुकूम झाला कीं, 'त्यांना किल्ल्यांत येण्याचा दस्तक द्यावा. त्यांनी येऊन चाकरी करावी'.

फतहाबाद उर्फ धारूरचा किल्लेदार किलअदारखान याचा अर्ज बादशाहाचे नजरेखालून घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'संभाचा सरदार नारोजी हा जमेतीसह या भागात आला होता. हें कळाल्यावर मी स्वारी करून सामना केला. बादशाही सुदैवानें शत्रूच्या सरदारास १०० स्वारांसह मारलें. त्यांची डोकीं कापून मनोरा तयार केला. आणखी अनेकांना जखमी करून त्यांचा पराजय केला. त्यांच्या १३ लोकांना जिवंत पकडलें. छत्री, घोड्या, भाला वगैरे हत्यारें हातीं आलीं. तसेंच इकडील बाजूचे सर्व लोक कामास आले किंवा जखमी झाले. बादशाहाचा विजय झाला आहे.' अर्ज बादशाहाच्या खास पाहण्यांत आला. हुकूम झाला कीं, हे मान्य आहे. खान १००० जात व ६०० स्वार असा मनसबदार होता. त्यांत १०० स्वारांची वाढ फर्मावली.

४५८

जु. २६ रविवर १० गुरु.	{	سیام اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ चैत्र शुद्ध १२
		ماه ربیع الثانی ۱۰ منہ		इ. १६८३ मार्च २९
		یوم الخمس سنہ ۲۶		

قاضی جہاں و قاضی راہیری بامید بندگے ملازمت نمودہ پنج اشرفی و ۱۸ ہزدہ روپیہ نذر گذرانید از التماس و کیل اودیت سنگھ پسر راجہ مہاسنگھ بہدوریم بعرض رسید کہ موکل بندہ بعد پدر بمعہ جمعیت ہفصد سوار و ہشتصد پیادہ از گلشن آباد آمدہ درباب ملازمت ہرچہ امر شود حکم شدہ دستک آمدن قلعہ بد ہند -

بسمت نایک سم بیستی ذات پانزدہ سوار و سیوا جی دو بیٹی دہ سوار از خویشان تھا کو بنجارہ مفسد را بموجب تجویز سردار ترین نو سرافراز فرمودند -

काझी जहान व काझी राहेरी यांनीं बादशाहाची भेट घेऊन ५ अश्रफ्या व १८ रुपये भेट दिले.

राजा महारसिंग भदोरियाचा मुलगा उदितसिंग याच्या वकिलाच्या विनंतिवरून अर्ज आला कीं, 'माझे मालक वडिलांच्या मृत्यूनंतर ७०० स्वार व

८०० पायदळ अशा जमेतीसह गुलशनाबादेहून आले आहेत. त्यांच्या चाकरी बाबत हुकूम व्हावा. हुकूम झाला की, त्यास किल्यामध्ये येण्याचा दस्तक द्यावा.

बंडखोर थाकू बंजारा याचे नातेवाईक वसंत नायक, ६० जात व १५ स्वार आणि शिवाजी, ४० जात व १० स्वार, यांना सरदारतरीन याच्या तजविजीप्रमाणे नवीन मानकरी केले.

४५९

जु. २६ रविवार ११ शुक्र. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماه ربیع الثانی ۱۱ سنہ
 } يوم الجمعہ سنہ ۲۶ } श. १६०५ चैत्र शुद्ध १३
 } इ. १६८३ मार्च ३०

حسب الحکم بمہر لطف اللہ خان بنام معمور خان و دلاور خان صادر شد
مضمون انکہ مردم غنیم نواحی پیدگانو آمدہ باید کہ سواری نمودہ تنہیہ
رساند حوالہ عبداللہ بیگ گرز بردار نمودہ۔

मामूरखान व दिलावरखान यांचे नावे लुत्फुल्लाहखानाच्या शिक्क्याचा हस्तुलहुकूम आला तो असा:- 'शत्रूचे लोक पेडगांवच्या भागांत आले आहेत. तुम्ही त्यांना तंबी दिली पाहिजे.' हा हुकूम अब्दुल्लाहबेग गुर्जबर्दारा-जवळ दिला.

४६०

जु. २६ रविवार १२ शनि. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماه ربیع الثانی ۱۲ سنہ
 } يوم السبت سنہ ۲۶ } श. १६०५ चैत्र शुद्ध १४
 } इ. १६८३ मार्च ३१

قاضی جهان و قاضی راہیری بہ امید بندگی ملازمت نمودہ بودند خلعات
آدہ حقایق ملک غنیم پرسیدند مشارالیم بعرض رسانید۔

عرضداشت معمور خان آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ بندہ مطابق
نوشتہ بادشاہزادہ محمد اعظم شاہ بہ پیدگانو سی رفت متصل است گانو جمعیت
غنیم نمودار شدہ ارادہ داشت کہ بر مردم بہریر آمدہ شوخی نماید باحتیاط
تمام مقابلہ غنیم [کردہ] مانده مقہوران طرح دادہ فراری شدند بندہ از
آن جا روانہ شدہ و دلاور خان بمعہ فوج خود آمدہ شامل حال بندہ شد چنانچہ
بہ پیدگانو رسیدہ در آن جا مردم جاسوسان خبر آورد کہ جمعیت غنیم از آن جا
سی و پنج کروزہ فرود از این استماع بندہ و دلاور خان مردم بہریر دو پیدگانو

گذاشته بتاريخ ۶ شهر حال بمقابلہ کردہ از اقبال حضرت بسیار کس را بقتل رسانیده شکست داده و اکثر مردم این جانب بکار آمده و زخمی شدند و کمال الدین خان و غیره از همراهی دلاور خان و رعایت خان و غیره همراهی بنده خیلی تردد نمود، مفصل این از روی واقع بعرض خواهد رسید و بنده تعاقب غنیم می آورد فرمودند کہ مجرای خان مشارالیه کلی شد۔

काझी जहान व काझी राहेरी यांनीं बादशाहाची भेट घेतली. त्यांना खिलअत देऊन बादशाहानें शत्रूच्या मुलखाची हकीकत विचारली. त्यांनीं अर्ज केला. मामूरखानाचा अर्ज आला तो नजरेखालून घातला. त्यानें विनंती केली होती कीं 'मी मुहम्मद अजमशाहानें लिहिल्याप्रमाणें पेडगांवास जात होतो. अष्टे गांवाजवळ शत्रूची जमेत दिसली. बुणग्यांची खोड काढण्याचा त्यांचा विचार होता. मी संपूर्ण खबरदारीनें शत्रूचा सामना करून त्यांना तंबी दिली. ते पळून गेले. मी तेथून पुढें निघालों. दिलावरखान स्वतःच्या फौजेसह येऊन मला मिळाला. नंतर पेडगांवास पोहोचलों. तेथें हेरांनीं वातमी आणली कीं, शत्रूचे लोक तेथून पळून ३५ कोसांवर उतरले आहेत. हें कळल्यावर मी व दिलावरखानानें [बुणग्यांना] पेडगांव येथें ठेवले आणि चालू महिन्याच्या ६ तारखेस लढाईत अनेक लोकांना मारून बादशाही सुदैवानें शत्रूचा पराजय केला. इकडील बाजूचे बरेच लोक कामास आले आणि जखमी झाले. दिलावरखानाबरोबरचे कमालुद्दीनखान वगैरे व माझ्या बरोबरचे रियायतखान वगैरे लोकांनीं खूपच कष्ट केले. या घटनांच्या संपूर्ण हकीकतीचा अर्ज पाठवीत आहे आणि मी शत्रूच्या पाठलागावर जात आहे.' हुकूम झाला कीं, खानाचें म्हणणें मान्य आहे.

४६१

जु. २६ रविवर १२ शनि.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الثانی ۱۲ سنہ یوم السبت سنہ ۲۶	{	श. १६०५ चैत्र मार्च १४ इ. १६८३ मार्च ३१
-------------------------	---	---	---	--

میر احمد داروغہ توپخانہ محمد بدیع بلخی تہانہ دار پارسا عرضداشت مشارالیه آوردہ بنظر گذرانیدہ معروض داشتہ بود کہ مردم زمینداران قلعہ دھک ما (نا) بابت غنیم بہ بنده ملاقی شدہ چنانچہ بنده بانہا خلعت و چہار اسپی دادہ قلعہ مذکور بتصرف بادشاہی آوردہ چنانچہ آن جا تہانہ نشانده

मरदम زمينداران را تسلیم دلاساى نموده پیش خود نگاه داشته دو صد روپیہ روزمرہ با آنها میدہم و اقرار نموده کہ اگر از حضور پرداخت مایان شود قلعہ سالہیر را از تعلق غنیم بتصرف بادشاہی بیاریم و دیگر دو نفر نوکر اکبر ابتر کاغذ سفید بمہر اکبر آورده بود آنها را دستگیر نموده فرستاده ایم بعد مطالعہ فرمودند کہ جواب این فرمودہ خواہد شد۔

از واقعہ فوج روح اللہ خان بعرض رسید کہ بتاریخ بیست ششم ۲۶ شہر ربیع الاول سنہ الیہ بہ کلیان بہمیری رسیدہ شامل حال فوج بہادرخان شدہ خان مذکور بہ بخشی الملک اظہار کردہ کہ اندرون قلعہ فرود آید بخشی الملک گفتہ کہ ہمراہ بندہ جمعیت کثیر و قلعہ خورد است بیرون دیرہ نمودہ ماندہ

روز دوم بہ بہادرخان گفتہ نشستم ماندن یک جا مناسب نیست برای کشت سواری می نمودہ باشند چنانچہ خان مذکور سوار شدہ بود مردم غنیم نمودار شدہ و اکثری را بقتل رسانیدہ شکست دادہ چنانچہ فرمان بہ بخشی الملک از حضور آمدہ بود جہتہ استقبال فرمان سواری نمودہ با مردم غنیم مقابلہ شدہ از اقبال حضرت بسیار کس را بقتل رسانیدہ شکست دادہ و اکثر مردم این جانب بکارآمدہ و زخمی شدند بعد ازان فرمان گرفتہ تسلیمات بجای آوردند۔

पारसाचा ठाणेदार मुहम्मद बदी बलखी याच्या फौजेतील तोफखान्याचा दाख्खा मीर अहमद यानें उपर्युक्ताचा अर्ज आणून नजरेखालून घातला व एक अश्रफी भेट दिली. त्यानें अर्ज केला होता कीं, 'शत्रूकडील किल्ले दहक-मा(ना)बाबत तेथील जमीनदार लोक मला येऊन भेटले. मी त्यांना खिलअत व ४ घोडे देऊन तो किल्ला बादशाही अमलाखालीं आणला. नंतर तेथें ठाणें कायम केले. जमीनदार लोकांना दिलासा देऊन व माझ्या चाकरींत ठेवून त्यांना २०० रुपये रोज देत आहे. त्यांचा असा विचार आहे कीं, हुजुरापाशीं आपलें ऊर्जित झालें, तर शत्रूच्या तालुक्यांतील साल्हेरचा किल्ला बादशाही अमलाखालीं आणावा. अकबराच्या दोन नोकरांनीं त्याच्या शिक्क्याचा पांढरा कागद आणला होता. त्यांना पकडून पाठविलें आहे.' पाहिल्यानंतर हुकूम झाला कीं, 'विचार करून याचें उत्तर दिलें जाईल.'

खुल्लाहखानाच्या फौजेतील घटनांवरून समजले कीं, २६ रवळ रोजीं खान कल्याण-भिवंडीस पोहोचून बहादुरखानाच्या फौजेस मिळाला. खान मजकुरानें बक्षी-उल्-मुल्कास सांगितले कीं, 'किल्ल्यांत येऊन उतरावें'. बक्षी-

उल्-मुल्कानें कळविलें, 'माझ्या बरोबर मोठा जमाव व किल्ला लहान आहे. मी बाहेरच डेरा टाकून रहातो'.

दुसरे दिवशीं त्यानें बहादुरखानास निरोप दिला कीं, 'एके ठिकाणीं बसून राहणें ठीक नाहीं. गस्त घालण्यासाठीं हललें पाहिजे' नंतर खानानें तसें केलें असतां शत्रूचे लोक तेथें दिसले. त्यांतील बहुतेकांना मारून त्याचां पराजय केला. मध्यंतरीं बक्षी-उल्-मुल्कास हुजुराकडून फर्मान आलें होतें. त्यानें फर्मानाच्या सन्मानासाठीं प्रयाण केलें. तेव्हां शत्रूशीं सामना झाला. बादशाही सुदैवानें शत्रूच्या अनेक लोकांना मारून त्यांचा पराभव केला. इकडील बहुतेक लोक कामास आले वा जखमी झाले. त्यानंतर फर्मान घेऊन तस्लिमात केली.

४६२

जु. २६ रविवार १४	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہ اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الثانی ۱۴ سنہ} \\ \text{یوم الاثنا سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	श. १६०५ चैत्र वद्य १
सोम.		इ. १६८३ एप्रिल २

خسرو بیگ یساول برای سزاولے پدم سنگھ ولد راو کرن و سید عزت خان آورده بنظر گذرانید و زبانی بعرض رسانید کہ ہمیر راؤ سردار سنبها مقهور جمع جمعیت بیست ہزار سوار و دہ ہزار پیادہ نواحی کلیان بہری آمدہ بود چنانچہ پدم سنگھ و غیرہ مردم چندول مقابلہ کردہ از اقبال حضرت دو سردار مقہور با دو صد کس دیگر بچہنم رسانیدہ و ہمیر راو زخمی شدہ گریخت و پدم سنگھ ہزار پانصدی ذات ہزار سوار سی و پنج ۳۵ زخم برداشتہ و بہگونت سنگھ ولد مانکوجی دکہنی پانصدی ذات چہار صد سوار بود بکار آمدہ و رام سنگھ ولد رتن راتہور ہزار پانصدی ہزار سیصد سوار بیمار بود بعد بکار آمدن پدم سنگھ زرہ بکتر پوشیدہ می خواست برای تنہم مقہوران سواری نماید ضعیف شدہ بسبب گرما فوت شدہ و ہری سنگھ ولد پورن مل بندیلہ زخمی شدہ در میدان افتادہ بود مردم غنیم برداشتہ بردند و رگہوناتمہ سنگھ ولد پدم سنگھ و کابی سنگھ زمیندار بہان گدہ و مادہورام سیسودیہ و توکوجی و غیرہ بندہای بادشاہی زخمی شدند بعد معروض فرمودند کہ آفرین باد بر نمک حلالی پدم سنگھ جای تردد ہمین بود مابدولت سعادت

هم پسران و غبره متعلقان متوفی خوب رعایت خواهم فرمود و به اهتمام خان حکم شده اگر کوچ های متوفی سستی شوند مزاحم نہ شوند اختیار دارند۔

खुस्रवबेग यसावल हा पद्मसिंग वलद रावकरण व सय्यिद इझतखान यांची सजावली करण्यासाठी गेला होता तो आला. त्यानें रूहुल्लाहखान व सय्यिद इझतखान यांचे अर्ज आणून बादशाहाच्या नजरेखालीं घातले आणि तोंडीं अर्ज केला कीं, 'संभाचा सरदार हबीरराव वीस हजार स्वार व दहा हजार पायदळ यांसह कल्याण-भिवंडीच्या जवळ आला होता; म्हणून पद्मसिंग वगैरे पिच्छाडीच्या लोकांनीं लढाई करून बादशाही सुदैवाने शत्रूचे दोन सरदार व २०० लोक मारले. हबीरराव जखमी होऊन पळाला. पद्मसिंग हा १५०० जात व १००० स्वार असा मनसबदार होता; त्यास ३५ जखमा झाल्या. भगवंतसिंग वलद माणकोजी दखनी हा ५०० जात व ४०० स्वार असा मनसबदार होता; तो कामास आला. रामसिंग वलद रतन राठोड, १५०० जात व १३०० स्वार, हा आजारी होता. त्यानें पद्मसिंगाच्या मृत्यूनंतर चिलखत घालून शत्रूस तंबी देण्यासाठीं स्वारी करण्याची इच्छा प्रगट केली; पण तो अशक्त होता; तो उष्णते(तापा) मुळे मरण पावला. हरिसिंग वलद पूरणमल बुंदेला जखमी होऊन लढाईच्या मैदानावर पडला होता. शत्रूच्या लोकांनीं त्यास नेले. रघुनाथसिंग वलद पद्मसिंग, भानगढचा जमीनदार काबुलीसिंग, माधोराम सिसोदिया व तुकोजी वगैरे बादशाही लोक जखमी झाले.' अर्जानंतर हुकूम झाला कीं, 'पद्मसिंगाच्या निमकहलालीबदल वाहवा ! हेच कष्ट करावयाचे ठिकाण होतें ! बादशाह त्याचीं मुले व संबंधित यांचेवर कृपा करू इच्छितात.' इहतिमामखानास हुकूम झाला कीं, 'त्याच्या बायकांना सती जावायाचे असेल तर अडथळा करू नये.' त्यांना अधिकार आहे.

४६३

जु. २६ रखर १५ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماه ربیع الثانی ۱۰ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۶	{	श. १६०५ चैत्र वद्य २ इ. १६८३ एप्रिल ३
------------------------	---	--	---	--

به شاه عالم جیو فرمودند کہ روح الله خان از جنگ مردم دکهنیان واقف نہ بود لیکن بہر حال بہ استقلال تمام مانده در سرداری خود دریغ نہ کرده و بہادر خان را مییالسی کرده دوازده کروزہ پیشتر آمده خان مذکور

را بعم فوج همراه برده از حقایق غنیم مطلع می کرد چون مردم غنیم شوخی
نموده برچنداول افتاده بنابران پدم سنگهه و غیره بکارآمدند
چون کمی جمعیت تعیناتیان فوج ها بعرض رسید بنابران کم فرمودند
گویند راو اصل پانصدی کمی ۵۰ سوار

शाह आलम यास हुकूम झाला कीं, 'रुहुल्लाहखानास दक्षिणी लोकांच्या लढाईची पध्दत माहिती नव्हती. तशाही परिस्थितींत तो ठिकून राहिला. त्यानें सरदारकीच्या कामामध्ये ठिलाई केलेली नाहीं. तो बारा कोस पुढें आला व बहादुरखानास त्यानें आपल्या फौजेबरोबर आणून शत्रूची माहिती करून दिली. शत्रूच्या लोकांनीं खोड काढून त्याच्या पिछाडीवर हल्ला केला; त्यांत पद्मसिंग वगैरे कामास आले.'

फौजेत नेमून दिलेल्या संख्येपेक्षा लोक कमी होते असा अर्ज आला. म्हणून मनसब कमी करण्याचा हुकूम झाला. त्याचा तपशील: गोविंदराव पूर्वी ५०० जात, २०० स्वार असा मनसबदार होता. त्याचे पन्नास स्वार कमी केले.

४६४

سنیاهم اخبارات دربار معلیٰ
ماہ ربیع الثانی ۱۶ سنہ
یوم الاربعہ سنہ ۲۶
ج. ۲۶ ر. ۱۶
ب. ۱۶
ش. ۱۶۵۶
इ. १६८३ एप्रिल ४

مطالب ہدایت اللہ کہ یہ کرناتک رخصت شدہ بعرض رسید

..... سیوم اگر نوکران سنبها مقہور و بیجاپوری رجوع آرند ہرچہ
امر شود حکم شد تسلہ نموده معروض دارند۔

..... ششم وکلای سری رنگ پتن التماس دارند کہ اگر ملک
سنبها مقہور در تصرف بیارند ہرچہ شود حکم شدہ کہ انچہ از قافر بیچہ بگیرند
مجرای است۔

بموجب واقع فوج روح اللہ خان بعرض رسید کہ در جنگ مردم غنیم
بندہای بادشاہی بکارآمدند و زخمی شدند از انچہ کہ بکارآمدند پدم سنگهه
بایست و پنج سوار بہگونت سنگهه ولد مانکو توکوچی مادھورام سیسودیہ
مان سنگهه برادر بہگونت سنگهه دلیر خان اکرم خان قاسم خان نوازش خان
عظمت اللہ خان سید عبدالہادی سید مرتضی و غیرہ بندہای حاتم بیگ
محمد یار ابراہیم بیگ مستصم بیگ سید بہادر خواجہ محمد صالح سید یوسف

شیخ فرید ولد جمید خان میر محمد ولد ملتفت خان بہگونت سنگھ ولد رام سنگھ
سیام سنگھ راجہ درگ سنگھ سید عبدالشکور سید نصیب سید مجاہد سید جلال
سید نجات ناصر بیگ وغیرہ گرزداران ہمایوں علی فرہاد بیگ
منصب داران زخمی شدند

بہنت راو نواس راو دارکوجی سترسال ولد رتن راتھور سندرداس اودیت سنگھ
بہنت راو کابلی سنگھ بہان راو بہیم سنگھ بہوج راج کلیان راو دلیر خان
اکرم خان نوازش خان راجہ درگ سنگھ خواجہ محمد عادل عبدالشکور
سید نورالدین عبدالقادر حاجی برہان و حاجی عیوض بیگ وغیرہ عبداللہ بیگ
و غیرہ بدیع الزماں و میر خلان برادری قاسم خان برادری خراجہ یعقوب

عم نفر

سم نفر

بعض رسید کہ ہری سنگھ ولد پورن مل بہدیلہ سیصدی دوصد سوار
زخمی را مردم غنیم درجنگ ہمراہی روح اللہ خان بردہ بودند فوت شدہ۔

कनाटकांत पाठविलेल्या हिदायतुल्लाहच्या मागण्यांबद्दल अर्ज आला.
त्यांतील तिसरी अशी : संभा व विजापूरकर यांचे नोकर रुजू झाले आहेत तरी
त्यांबद्दल हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, 'त्यांना दिलासा देऊन अर्ज करावा.'
सहावी अशी : श्रीरंगपट्टणच्या वकिलांनीं विनंति केली कीं, 'संभाचा मुलूख
बादशाही अमलाखालीं आणला. त्याबाबत हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं,
संभापासून जें घेतलें जाईल तें मान्य आहे.

रुहुल्लाहखानाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें कीं, शत्रूच्या लोकांशीं
झालेल्या लढाईत बादशाही लोक कामास आले व जखमी झाले. त्यांपैकीं
कामास आले ते : २५ स्वारांसह पद्मसिंग, भगवंतसिंग वलद माणको, तुकोजी,
माधोराम सिसोदिया, भगवंतसिंगाचा भाऊ मानसिंग, दिलेरखान, अक्रमखान,
कासिमखान, नवाझिशखान, अजमतुल्लाहखान, सय्यिद अब्दुल हादी, हातिम
बेगाचे सय्यिद मुर्तजा वगैरे लोक, मुहम्मद यार, इब्राहीमबेग, मुअतसिमबेग,
सय्यिद बहादुर, ख्वाजा मुहम्मद सालिह, सय्यिद युसुफ, शेख फरीद वलद
हमीदखान, मीर मुहम्मद वलद मुल्तफितखान, भगवंतसिंग वलद रामसिंग, श्याम-
सिंग, राजा दुर्गसिंग, सय्यिद अब्दुशशकूर, सय्यिद नसीब, सय्यिद मुजाहिद,
सय्यिद जलाल, सय्यिद घायत, नासिरबेग वगैरे गुर्जबदार, हुमायून अली,
फर्हादबेग. जखमी झालेले मनसबदार असे : वसंतराव, निवासराव, दारकोजी

(द्वारकोजी), छत्रसाल वलद रतन राठोड, बसंतराव, सुन्दरदास, उदीतसिंग, काबुलीसिंग, भानराव, भीमसिंग, भोजराज, कल्याणराव, दिलेरखान, अक्रमखान, नवाझिशखान, राजा दुर्गसिंग, ख्वाजा मुहम्मद आदिल, अब्दुशशकूर, सय्यिद नूरुद्दीन, अब्दुल कादिर, हाजी बुर्हान, हाजी अब्दुल्लाहवेग वगैरे, ऐवजबेग बदीउद्दमान, मीर खलान वगैरे, कासिमखानाच्या भाऊबंदांपैकीं तीन लोक, ख्वाजा याकूब याच्या भाऊबंदांपैकीं...लोक.

अर्ज आला कीं, 'जखमी झालेला हरिसिंग वलद पूरणमल बुंदेले ३०० जात, २०० स्वार याळा खुद्दल्लाहखानाबरोबर झालेल्या लढाईत शत्रू घेऊन गेला होता. तो मरण पावला.

४६५

जु. २६ रवर १९ शनि. { سیاہم اخبارات ۴ رباع معلیٰ
ماه ربیع الثانی ۱۱۱۱
يوم السبت سنہ ۱۲۶۰ } श. १६०५ चैत्र वद्य ६
इ. १६८३ एप्रिल ७

فاضی جہاں قاضی راہیری منشی سرکار سنہا مقہور بامید بندگی آمدہ بود
ہزاری ذات و ہزار سوار نو سرافراز فرمودند۔

عرضداشت شیر انداز بمعرفت لطف اللہ خان بنظر گذشت معروض داشتہ بود
کہ جاسوسان خبر آوردند کہ جمعیت شنیم قریب شش ہزار سوار آمدہ اند
بنا بران فدوی خزانہ و غیرہ در قلعہ احمد نگر گذاشتہ سواری نمودہ چنانچہ
مردم مقہوران گریختہ رفتند فرمودند کہ حسب الحکم بمشارالیم بنویسد کہ
از ایندہ باتفاق قلعدار سواری نمودہ باشد۔

از التماس وکیل پدم سنگھ بعرض رسید کہ موکل بندہ مع تائینان بکار
آمدہ است بہ پسران موکل چنان منصب سرافراز شود متفرقہ نگردد حکم شدہ
کہ جمعیت را بنظر بگذراند دیگر رعایت نمودہ خواہد شد۔

संभाच्या सरकारांतील मुन्शी राहेरीचा काझी जहान हा चाकरीच्या आशेने आला होता, त्यास १००० जात व १००० स्वार असा नवा मन-सबदार केल्याचा हुकूम झाला.

शीरंदाझ याचा अर्ज खुद्दल्लाहखानामार्फत आला होता, तो बादशाहाचे नजरेखालीं घातला. त्याने लिहिलें होतें कीं, 'शत्रूची जवळ जवळ सहा हजार

स्वारांची जमेत आली आहे अशी बातमी हेरांनी आणली; म्हणून मी खजिना वगैरे अहमदनगरच्या किल्ल्यांत ठेवून स्वारी केली. परंतु शत्रूचे लोक पळाले. हुकूम झाला की, 'उपर्युक्तास हस्तुलहुकूम लिहा की, आतां पुढे किल्लेदाराच्या सहकार्याने स्वारी केली पाहिजे.'

पद्मसिंगाच्या वकिलाने विनंति केली की, 'माझे मालक स्वारांसह कामास आले. त्यांच्या मुलांसाठी योग्य ती मनसब मिळावी. म्हणजे लोक फुटून जाणार नाहीत.' हुकूम झाला की, 'जमेत नजरेखाली घालावी. नंतर कृपा केली जाईल.'

४६६

जु. २६ रविवर २०	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیامہ اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الثانی ۲۰ سنہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۲۶} \end{array} \right\}$	श. १६०५ चैत्र वद्य ७
रवि.		इ. १६८३ एप्रिल ८

अदित सनगह पसर राज म्हासंगह मतुफी रा खतब राजगी सराफराज नमुदे
व पानवदी डत सियद सवार बुद दु वदी डत व दु वद सवार दु वसिम अضاف
नमुदे हमरा शिरानदाज तेगिन फरमुदन्द -

فرمان و خلعت خاصه بنام روح الله خان درباب طلب حضور خواله هدايت
الله وغيره چهار نفر گرز برداران نमुदे فرمودند که اول به گلشن آباد بروند
اگر دانند که خبر آمدن خان مذکور است در آن جا رسانند والا بسورت رفت
براه دريا بروند و به بهره نند خان فرمودند که به کار طلب خان متصدي سورت
بنويسد هرگاه گرز برداران برسند یک غراب پسر راه نमुده بدهد -

حکم شده هرگاه خان جهان بهادر قلعہ نلدرگ را محاصره نमुده توپ
نصرت بخش همراه برده بود حالا درشولاپور است اگر خان مذکور طلب نماید
بفرستند -

قاضی جهان را بسبب احوال پریشانی دو هزار روپہ انعام مرحمت
فرمودند -

स्वर्गवासी राजा महारसिंग याचा मुलगा उदीतसिंग यास राजा ही पदवी
देऊन तो ४०० जात व ३०० स्वार असा मनसबदार होता, त्यांत २००
स्वार दुघोडी अशी वाढ करून शीरंदाझाचे बरोबर त्याची नेमणूक केल्याचा
हुकूम झाला.

रुहुल्लाहखानास हुजूर बोलावण्याबाबतचें फर्मान व खाशाची खिलत हिदायतुल्लाह वगैरे चार गुर्जबदारांच्या जवळ दिली व हुकूम झाला कीं, 'प्रथम गुलशनाबादेस जावें; खानाच्या येण्याची बातमी समजली, तरच तिथें थांबावें; नाहीं तर सुरतेस जाऊन पुढें समुद्रमार्गे जावें.' बहरामंदखानास हुकूम झाला कीं 'सुरतेचा मुत्सद्दी कारतलबखान यास लिहावें कीं, गुर्जबदार पोहोंचतील तेव्हां एक गुराब तयार करून त्यांस द्यावी.'

हुकूम झाला कीं, खानजहान बहादुरानें नळदुर्गास वेढा दिला होता. तेव्हां त्यानें नुसतबक्ष तोफ बरोबर आणली होती. सध्या ती सोलापुरांत आहे. खानानें ती मागविली, तर त्यास पाठवावी.

काझी जहान यास त्याच्या बिकट परिस्थितीमुळे २००० रुपये बक्षीस दिले.

४६७

जु. २६ रविवर २० रवि.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ चैत्र वद्य ७
		ماہ ربیع الثانی ۲۰ سنہ		इ. १६८३ एप्रिल ८
		یوم الاحد سنہ ۲۶		

چوں شرزه خان بیجاپوری درکار بادشاہی تن نداده ملازمت بادشاہزادہ اعظم شاہ نکرده بنا بران اعتراضی نموده غالب خان پسرش را از منصب سه هزاری ذات و دو هزار سوار برطرف نموده و به سید مبارک خان قلعہ دار دولت آباد فرمودند کہ مشارالیه را بمع قبیلہ برده در قلعہ نگاہ دارد۔

शर्शाखान विजापुरी यानें बादशाही कामांत लक्ष घातलें नाहीं. तसेंच मुहम्मद अअजमशाहाची चाकरी केली नाहीं. म्हणून त्यावर बादशाहाची इतराजी झाली. त्याचा मुलगा घालिबखान यास तीन हजार जात व दोन हजार स्वार या मनसबेवरून बडतर्फ केलें. दौलताबादेचा किल्लेदार सय्यिद मुबारकखान यास हुकूम झाला कीं, खानास कबिल्यासह पकडून आणून किल्यांत कैदेत ठेवावें.

४६८

जु. २६ रविवर २१ सोम.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ चैत्र वद्य ८
		ماہ ربیع الثانی ۲۱ سنہ		इ. १६८३ एप्रिल ९
		یوم الاثنا سنہ ۲۶		

محمد رحيم محمد امين خاني را خلعت داده بخدمت تہانہ داری چاندور رخصت فرمودند۔

عرضداشت شیرانداز تہانہ دار احمد انگر بنظر گذشت معروضداشتہ بود کہ مردم غنیم حالا از این نواحی فراری شدہ رفتند حکم شدہ کہ راجہ اودت سنگھ بہدور یہ را کہ دیروز ہمراہ مشارالیمہ تعیین نمودہ اند اول نزد شیرانداز برود ہر گاہ مردم غنیم مقابلہ شہاب الدین خان بیایند آن زمان راجہ مذکور نزد خان مشارالیمہ برود۔

سیف اللہ ولد روح اللہ خان عرض نمود کہ پسر غلام خطے نوشہ کہ مردم غنیم ہفت کروہ پیش از کلیان بہمیری جمع شدہ میخواستند کہ قابو یافتہ بر بندہا بے بادشاہی شوخی نماید۔

چنانچہ فدوی بمعہ فوج جہتہ تنبیہ آنها شتافتہ آخرش مقہوران تاب مقابلہ نیاوردہ چہتری و بہالہ وغیرہ سلاح و اسباب زیادتی گذاشتہ گریختہ در جنگل پنهان شدند و دوسم مواضع آنها کہ متصل بودند آتش دادہ سوختہ و چندی بند مویشی بدست آوردہ برگشتہ کلیان بہمیری رسیدہ موافق حکم روانہ جانب گلشن آباد شدیم و جاسوسان خبر آوردند کہ روپا جی بہوسلم و ماناجی مورہ سرداران مقہور کہ سابق در جنگ زخمی شدہ بودند بچہنم رسیدند بندگان حضرت شنیدہ فرمودند کہ این حقایق داخل واقعہ نمایند از واقعہ رنتہور بعرض رسید کہ روپ سنگھ ہادہ تہانہ دار کہندار ہشتصدی ذات ہشتصد سوار بود فوت شد۔

لطف اللہ خان عرض نمود کہ وکیل پدم سنگھ متوفی التماس نماید کہ انروہ سنگھ پسر متوفی بمنصب سیصد ذات یکصد سوار سوافراز شدہ امیدوار رعایت است چنانچہ پنجاہ سوار اضافہ فرمودند۔ حکم شدہ آنچہ گرز برداران ہمراہی قاسم خان در گلشن آباد مانده اند بحضور بیایند۔

मुहम्मद रहीम मुहम्मद अमीनखानी यास खिलत देऊन चांदवड येथील ठाणेदारीच्या चाकरीवर जाण्याचा हुकूम केला.

अहमदनगरचा ठाणेदार शीरंदाझ याचा अर्ज नजरेखाली घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, शत्रूचे लोक येथून गेले आहेत. हुकूम झाला कीं, उपर्युक्ता-बरोबर काल नेमलेला राजा उदीतसिंग भदोरिया यानें प्रथम शीरंदाझाकडे

जावें. शिहाबुद्दीनखानाच्या बरोबर शत्रू लढण्यासाठी येईल, तेव्हा राजानें खानाजवळ जावें.

सैफुल्लाह वलद रूहुल्लाहखान यानें अर्ज केला तो असा:—माझ्या मुलानें पत्र लिहिलें कीं, शत्रूचे लोक कल्याण-भिवंडीच्या पुढें सात कोसांवर जमा झाले व बादशाही लोकांची खोडी काढावी असा त्यांचा विचार होता. म्हणून मी फौजेसह तंबी देण्यासाठी धावून गेलों. त्यांनीं लढाई दिली नाही. छत्री, भाले, कौरे हत्यारे व इतर सामान सोडून ते पळून गेले. जंगलांत लपून बसले आहेत. जवळपास २, ३, खेडीं होती तीं त्यांनीं जाळलीं. कांहीं लोक व जनावरें माझ्या हातीं आलीं. मी कल्याण-भिवंडीस परत आलों. हुकुमाप्रमाणें गुल्शनाबादेस जात आहे. हेरांनीं बातमी आणली कीं, शत्रूचे सरदार मानाजी मोरे व रूपाजी भोसले हे पूर्वी लढाईत जखमी झाले होते ते मेले. हें ऐकून बादशाहानें हुकूम दिला कीं, हें वाक्यांत घालावें. रणथंबोरच्या घटनांवरून समजलें कीं, कंधारचा ठाणेदार रूपसिंग हाडा हा ८०० जात व ८०० स्वार असा मनसबदार होता तो मरण पावला.

लुफुल्लाहखानानें अर्ज केला तो असा:—पद्मसिंगाचा वकील विनंति करीत आहे कीं, पद्मसिंगाच्या मुलास नवीनच ३०० जात व १०० स्वार अशी मनसब मिळाली आहे. तो अधिक बादशाही कृपेची आशा करतो. त्यास ५० स्वार वाढ केल्याचा हुकूम झाला.

४६९

जु. २७ जिल्हेज २ सोम.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہ اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی الحج ۲ سنہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۱۲۷۷} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०५ मार्गशीर्ष शुद्ध ३} \\ \text{इ. १६८३ नोव्हेंबर १६} \end{array} \right\}$
--------------------------	--	--

اهتمام خان عرض نمود کہ جگدیوراو زمیندار سری رنگ پتن بہ پدیا و سید زین العابدین خطی نوشتہ کہ فرمان مصحوب ہدایت اللہ بنام بندہ صادر شدہ بود تا حال بفدوی نرسید و چیزی حقایق فرمان باین خانہ ذاد اطلاع نیست کہ موافق حکم بعمل آرم چنانچہ ہدایت اللہ مذکور بردریا کشنا پنجاہ پنج کروزہ این طرف حیدرآباد نشستہ معلوم نیست کہ از تغافل خود و یا دیگرکس نشستہ است فرمودند کہ اگر او میدانست کہ پیشتر راہ جاری نبود چرانستہ مانده می باشی کہ این طرف می آید اگر کس از رفتن پیشتر

مانع می بود از آمدن این طرف مانع نبود باز به اژده بیگ گرزبردار که فرمان بعزت خان حاجب حیدرآباد برده بود اعتراضی نموده کہ او فرمان از هدایت الله گرفته چرا به زمیندار مذکور نرسانده بعرض رسانید کہ التماس میدارد بنده گفته بود حوالہ فدوی نماید مومی الیہ قبول نکرده بعد از آن حکم شد کہ عزت خان حسب الحکم صادر نمود کہ ہمراہ هدایت الله جمعیت والی حیدرآباد- را سزاوی کرده روانہ نماید چنانچہ خان مذکور تاحال چیزی جواب معروض نہ داشته اعتراضی نموده منصب آن جماعت کم کرده حکم شد کہ حاجی موصوم وکیل والی حیدرآباد را از غسلخانہ مانع نمایند و اژده بیگ کہ چهارصد روپیہ از عزت خان خدمتنامہ یافتہ پس بگیرند-

इहतिमामखानानें अर्ज केला कीं, श्रीरंगपट्टणचा जमीनदार जगदेवराव यानें पिद्या व सथिद जैनुलआबिदीन यांना पत्रें लिहिलीं कीं, माझ्या नावांचें फर्मान हिदायतुल्लाह याजबरोबर पाठविलें होतें; परंतु अजूनपर्यंत तें मला मिळालें नाहीं. तसेंच त्यांतील मजकुराबद्दल देखील कांहीं समजलें नाहीं. यामुळें त्याप्रमाणें वागणें झालें नाहीं. नंतर समजलें कीं, हिदायतुल्लाह हा कृष्णा नदीच्या इकडील बाजूस ५५ कोसांवर येऊन थांबला आहे. तो तिथें गाफिलपणानें थांबला आहे कीं, इतर कुणासाठीं थांबला आहे हें माहीत नाहीं. हुकूम झाला कीं, त्याला पुढील वाट बंद आहे हें माहीत होतें. त्याला पुढें जाण्याबद्दल कुणी मनाई केली असेल. पण परत येण्यासाठीं कुणी अडविलें नाहीं ना ? नंतर हैद्राबादचा हेजीब इश्मतखान याचेसाठीं फर्मान नेणाऱ्या अइदहबेग गुर्जबर्दारावर इतराजी होऊन हुकूम झाला कीं, त्यानें हिदायतुल्लाहकडून फर्मान घेऊन जमीनदारास कां पोहोचविलें नाहीं ? त्यानें विनंति केली कीं, 'मी त्यास फर्मान मजकळ देण्याबद्दल म्हटलें होतें. परंतु त्यानें तें मान्य केलें नाहीं'. नंतर हुकूम झाला कीं, इश्मतखानास हस्तुलहुकूम पाठवावा. त्यानें हैद्राबादेच्या राजाचे लोक हिदायतुल्लाहची सजावली करण्यासाठीं पाठवावें. परंतु खानानें अजूनपर्यंत कांहींच कळविलें नाहीं. म्हणून त्यावर इतराजी होऊन त्याची मनसब कमी केली. हुकूम झाला कीं, हैद्राबादेच्या राजाचा वकील हाजी मौसूम यास गुसलखान्यांत येण्याची मनाई करावी. तसेंच अइदहबेगानें इश्मतखानापासून ४०० रु. खिदमताना घेतला होता तो परत करावा.

४७०

जु. २७ मोहरम २४ बुध. { सियाह اخبارات دربار معلی
 ماه محرم الحرام २४ منه
 يوم الاربعه سنه २८ } श. १६०५ पौष वद्य ११
 इ. १६८४ जानेवारी २

पत्री राव ولد रा गहो वकील सन्ता मफसद بمعرفت खान जहान بهادر ملازمت نموده پنج مهر نذر گذرانید عرضه داشت موکل نیز بنظر گذرانید مهربانی نموده وکیل مذکور را [از*] التماس عمدة الملك پانصدی سیصد سوار نوسرافراز نموده خلعت انعام داده فرمودند کہ فرمان و قول پنجم برای سन्ता مفسد طیار نموده حواله عمدة الملك نمودند۔

عمدة الملك खान जहान بهادر عرض نمود کہ اکثر مردم مرهٹھم وقت بے وقت نزد بنده از طرف نوکران مقهور می آیند بدون حکم حضور مردم کوتوال نمی گذرانند حکم شد کہ دستک بمهر خود می داده باشند۔

बंडखोर संताचा वकील पत्रीराव वलद राघो हा खान जहान बहादुरामार्फत चाकरीस आला. त्याने पांच मोहरा नजर केल्या आणि आपला अर्ज बाद-शाहाच्या नजरेखाली घातला. त्यावर बादशाहाने कृपा केली. उम्दतुल्मुल्काच्या विनंतीवरून त्या वकिलास ५०० जात, ३०० स्वारांचा नवीन मनसबदार करून खिलत दिली. हुकूम झाला की, 'संतासाठी फर्मान व पंजाचा कौल तयार करून उम्दतुल्मुल्काच्या हवाली करावे.

उम्दतुल्मुल्क खान जहान बहादुराने अर्ज केला की, 'शत्रूच्या नोकरा-कडून अनेक मराठे वेळीं अवेळीं मजकडे येतात; बादशाही हुकुमाशिवाय कोतवालाचे लोक त्यांना सोडत नाहीत.' यावर हुकूम झाला की, 'त्याने स्वतःच्या शिक्क्याचे दस्तक देत रहावे.'

४७१

जु. २७ मोहरम २५ गुरु. { सियाह اخبارات دربار معلی
 ماه محرم الحرام २० منه
 يوم الخميس سنه २८ } श. १६०५ पौष वद्य १२
 इ. १६८४ जानेवारी ३

ولی بیگ منصبدار عرضداشت شهاب الدین خان آورده بنظر گذرانیده معروض داشتیم بود کہ فدوی نواحی قلعہ راہیری قصیم نظام پور ملک سنہیا مقهور تاخت باخت نموده دو هزار بندی و شش هزار مویشی بدست آورده

ہم پونا دھر رسیدیم بعد مطالعہ فرمودند کہ رحمت یاد خطاب شہاب الدین خان بہادر سرافراز نموده مائکوجی وغیرہ ہمراہیان اضافہ نموده حکم شد کہ دہ خلعت علیحدہ نمایند۔

حسب الحکم بمہر لطف اللہ خان بنام سر بلند خان صادر نموده مضمون آنکم بمعہ فوج از پیدگانو نزد شہاب الدین خان بہادر برود ہر گاہ خان مذکور برائے تاخت ملک غنیم برود از آن جا خبردار باشد۔ دلیر خان را از طلب حضور موقوف نموده حکم شد در پیدگانو باشد آنچه مطالب داشتہ باشد نوشتہ حوالہ پسرش نمایند کہ بحضور آمدہ بعرض رسانند۔

वलीबेग मनसबदारानें शिहाबुद्दीनखानाचा अर्ज आणून तो बादशाहाचे नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'मी संभाच्या मुलखांतील किल्ले, राहेरीच्या भोंवतालचा प्रदेश व कसबे निजामपूर लुटलें. दोन हजार लोक व सहा हजार जनावरें हातीं आलीं. नंतर पुरंधर येथें पोहोचलों.' अर्ज पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, शिहाबुद्दीनखानास 'रहमत याद' (यार?) असा किताब दिला आहे. माणकोजी वगैरे बरोबरीच्या लोकांना वाढ देऊन त्यांसाठीं दहा खिलती वेगळ्या ठेवाव्या.'

लुत्फुल्लाहखानाच्या शिक्क्याचा हस्तुलहुकूम सरबुलंदखानाच्या नांवें सादर झाला तो असा : पेडगांवाहून फौजेसह शिहाबुद्दीनखानाकडे जावें. खान गनिमाच्या मुलखांत लूटमार करण्यासाठीं जाईल तेव्हां त्यानें तेथें सावध असावें. दिलेरखानास हुजूर बोलाविल्याचें स्थगित करून हुकूम झाला कीं, त्यानें पेडगांवांतच रहावें. त्याच्या मागण्या असतील त्या त्यानें लिहून आपल्या मुलाबरोबर द्याव्या. त्यानें हुजूर येऊन अर्ज करावा.

४७२

जु. २७ मोहरम २६ शुक्र.	{	سیاہم اخبارات دربار معلی ماہ محرم الحرام ۲۶ سنہ یوم الجمعہ سنہ ۲۷	{	श. १६०५ पौष वद्य १३ इ. १६८४ जानेवारी ४
---------------------------	---	---	---	---

بموجب نوشتہ خان جہان بہادر بعرض رسید کہ فدوی معہ فوج ہم اوسہ رسیدہ بودم مردم ہرکارها خبر آوردند کہ جمعیت غنیم بطرف اودگیر آمدہ می خواہد کہ فساد نمایند بنابر مظفرخان [پسر*] خانہ زادرا [برائے*]

تنبيه مقهوران به آن طرف رخصت نموده از اقبال حضرت تنبيه خواهد کرد -
بابا جی و دتا جی - اسپان مانکوجی تہانم دار شکارپور فیل

खानजहान बहादुरानें लिहिलें तें असें : ' मी फौजेसह औशास पोहोंचलों होतों. हरकाय्यांनीं बातमी आणली कीं, शत्रू उद्दीरला आला आहे आणि त्रास देण्याचा त्याचा विचार आहे. म्हणून शत्रूला तंबी देण्यासाठीं माझा मुलगा मुजफ्फरखान यास मी तिकडे पाठविलें. बादशाही सुदैवावाने तो तंबी देईल.'
बाबाजी व दत्ताजी-घोडे शिक्रापूरचा ठाणेदार माणकोजी-हत्ती

४७३

जु. २७ मोहरम २८ रवि. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०५ पौष वद्य ३०
{ ماه محرم الحرام २८ سنہ } इ. १६८४ जानेवारी ६
{ يوم الاحد سنہ २८ }

حکم شد فیل قیمت نہ ہزار روپیہ بابت فتح مردم غنیم به نصرت خان
ولد خان جہان بہادر علحدہ نمایند -

بعرض رسید کم ہری سنگھم تعینات گلشن آباد صد پنجاهی ذات سی سوار
بود فراری شد -

हुकूम झाला कीं, नुसतखान वलद खानजहान बहादुर यानें शत्रूवर विजय मिळविल्याबद्दल नऊ हजार रुपये किंमतीचा हत्ती त्याजसाठीं वेगळा ठेवावा.

अर्ज आला कीं, गुलशनाबादेवर नेमलेला हरिसिंग हा १५० जात, ३० स्वार असा मनसबदार होता. तो पळून गेला.

४७४

जु. २७ मोहरम २९ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०५ माघ शुद्ध १
{ ماه محرم الحرام २९ سنہ } इ. १६८४ जानेवारी ७
{ يوم الاثنين سنہ २८ }

الہدایہ ولد حیدر بیجاپوری را حسب التجویز محمد اعظم شاہ تہانم داری
دندو [ر] ی از تغیر جان راو مقرر نموده پانصدی ذات دو صد سوار بود صدی
دو صد سوار اضافہ فرمودند -

عرضہ داشت فخرالدین تہانم دار نولا کہ عمرہ آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ

बुद के جمعیت غنیم نواحی لوه گده آمده بود بنا بران فدوی سواری نموده مقابل کرده از اقبال حضرت بیسارکس را بقتل رسانیده شکست داده اسپان مادیم وغیره سلاح بدست آورده حکم شد که مجرای شد

मुहम्मद अजमशाहाच्या तजविजीनें इलहदाद बलद हैदर विजापुरी यास जानरावाच्या बदलीमुळे दिंडोरीच्या ठाणेदारीवर नेमून त्याच्या ५०० जात व २०० स्वार अशा मनसबींत २०० स्वारांच्या वाढीचा हुकूम दिला.

नबलाख उमय्याचा ठाणेदार फखुद्दीन याचा अर्ज आला तो बादशाहाचे नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होते कीं, 'शत्रूची जमेत लोहगडच्या आसपास आली होती. म्हणून मी स्वारी करून तिजशीं सामना दिला. बादशाही सुदैवाने अनेकांना मारून तिचा पराजय केला. घोडे, घोड्या, हत्यारें हाती आलीं.' हुकूम झाला कीं, हें मान्य आहे.

४७५

जु. २७ मोहरम ३० मंगळ.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماه محرم الحرام ۳۰ سنہ یوم الثالث سنہ ۲	{	श. १६०५ माघ शुद्ध २ इ. १६८४ जानेवारी ८
--------------------------	---	--	---	---

از واقعہ اکبر آباد بعرض رسید کہ راجہ دھرم پال زمیندار کزولی عملہ پر گنہ ہندون سی صدی ذات سی صد سوار مدت است طلب حضور شد روانہ نمی شود و سربفساد برداشتہ دیہات پر گنہ مہولی تاراج نموده و جاگیر اکثر منصبداران را متصرف شدہ محصول چہارم حصہ بانہا نمی رسد با شرف خان فرمودند کہ بہ مہتشم خان ناظم آن جا بنویسد کہ اورا تسلیم نموده بحضور بفرستد۔

از نوشتہ غازی الدین خان بہادر بعرض رسید کہ سبہان جی و غیرہ نوکر سنبہا مقہور بہ قول نامہ بندہ آمدہ بے فکر ملاقی شد بنا بر مشارالیم را ہزاری ذات پانصد سوار و دیوجی را پانصدی ذات دو صد سوار تجویز نموده حکم شد کہ بحضور بفرستد حسن بیگ و غیرہ دونفر احدی عرضداشت مظفر خان پسر خان جہان بہادر آورده بنظر گذرانیدہ معروض داشتہ بود کہ فدوی از نواحی صوبہ برار آمدہ خبر یافت کہ جمعیت غنیم می آورد اسپ قمچی دوییدہ بہ سارنگ پور رسیدہ مقابلہ کردہ ہفصد کس را بقتل رسانیدہ تعاقب نموده و ہنگام شب بر بہیر مقہور افتادہ متاع نقد و جنس و اسپ مادیم و غیرہ اسلحہ

बदस्त آورده قریب سیصد منصبدار بادشاهی بکار آمده از اقبال حضرت فتح شید بعد مطالعہ بہ سید اوغلان فرمودند کہ نقل عرضداشت گرفته اصل را حوالہ خدمت خان نمایند بعد مطالعہ حکم شد کہ خلعت خاصہ مجرای جہتہ مظفرخان علحدہ نمایند لطف اللہ خان عرض نمود کہ حسبالحکم بہ روح اللہ خان صادر شدہ بود چنانچہ خان مذکور موافق حکم رسیدہ جواب الخط معروض داشتہ۔

محمد خلیل و قراول خان را چیزی ارشاد نموده بخدمت باد شاہزادہ جیو عرض نموده از گلشن آباد بہ تہانہ اکولہ سونیر شدہ بحضور بیاید عرضداشت شاہ عالم جیو بمعہ کلید طلا و تلویہ نقرہ بابت فتح سانپ گانو بذاک چوکی آمدہ بنظر گذشت۔

अकबराबादेच्या घटनांवरून समजलें कीं, परगणे हिंदोनमधील किरौलीचा जमीनदार राजा धर्मपाल, ३०० जात व ३०० स्वार असा मनसबदार आहे. त्यास बऱ्याच काळापूर्वी हुजूर बोलाविलें असतां तो जात नाही. त्यानें बंड करून परगणे महोली येथील खेडीं उध्वस्त केलीं आहेत. तसेंच बहुतेक जागीरदारांच्या मनसबी स्वतःच्या अमलाखालीं आणल्यामुळे त्यांना १/४ देखील वसूल मिळत नाही. तेव्हां अश्रफखानास हुकूम झाला कीं, 'तेथील नाजिम मुहतशिमखान यास लिहावें कीं, धर्मपालास दिलासा देऊन हुजूर पाठवावें'.

गाझीउद्दीनखानानें लिहिलें कीं, 'माझ्या कौलनाम्याप्रमाणें सुभानजी वगैरे संभाचे नोकर निर्धास्तपणें येऊन भेटत आहेत. म्हणून उपर्युक्तास १००० जात ५०० स्वार व देवाजीस ५०० जात २०० स्वार अशा मनसबीची तजवीज केली आहे.' हुकूम झाला कीं, त्यांना हुजूर पाठवावें.

खानजहान बहादुराचा मुलगा मुजफ्फरखान याचा अर्ज हसनबेग वगैरे दोन इसमांनीं आणून तो बादशाहाचे नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'मी वऱ्हाडच्या आसपासच्या भागांतून आलों, तेव्हां बातमी मिळाली कीं, शत्रूचे लोक जात आहेत. म्हणून मी स्वार होऊन सारंगपुरास पोहोंचलों. तेथें शत्रूशीं सामना करून ७० लोकांना मारलें. नंतर पाठलाग करून रात्रीं शत्रूच्या बुण्यांवर हल्ला केला. रोख रक्कम, सामान-सुमान, घोडे-घोड्या, हत्यारें हातीं आलीं. लढाईत जवळ जवळ ३०० बादशाही मनसबदार कामास आले. बादशाही सुदैवानें विजय प्राप्त झाला. अर्ज पाहिल्यानंतर सय्यद ओघलानास हुकूम झाला कीं, 'अर्जाची नकल घेऊन मूळ अर्ज

खिदमतखानापाशीं द्यावा. मुजप्फरखानाच्या सन्मानार्थ खाशी खिलत वेगळी ठेबावी.' लुत्फुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, 'रुहुल्लाहखानास हस्तुलहुकूम सादर झाला होता. हुकुमाप्रमाणें तो पोहोंचला. त्यानें उत्तर पाठविलें आहे.

मुहम्मद खलील व करावलखान यांना कांहीं सांगून अजमशाहाकडे पाठविलें. हुकूम झाला कीं, 'शाहझादास भेटून गुलशनाबादेहून अकोलें-शिवनेर या मार्गे हुजूर यावें.'

सांपगांव (संपगांव) जिंकल्याबद्दल सोन्याची किल्ली, चांदीची ढाल आणि शाहआलम याचा अर्ज डाकचौकीनें आला तो नजरेखालीं घातला.

४७६

जु. २७ सफर १ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ صفر غره سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۷	{	श. १६०६ माघ शुद्ध ३ इ. १६८४ जानेवारी ९
----------------------	---	--	---	---

طاس بیگ و عبدالله بیگ گرز بردار عرضداشت مظفرخان ولد خان جهان بہادر آورده بنظر گذرانیده کہ فدوی از سون گانو تعاقب غنیم نموده بیست کردہ بہ یلغر موضع پور رسیدہ مقابلہ کردہ جنگ واقع شدہ از اقبال حضرت بسیاری بقتل رسانیده جادون و کاکو جی سرداران مقہور را زخمی نموده اسپان مادہ وغیرہ سلاح بدست آورده پنج کروزہ تعاقب کردہ همان جا دیرہ نموده بعد مطالعہ تعریف خان مذکور نموده خلعت خاصہ و فیل قیمت نہ ہزار روپیہ علحدہ نموده حکم شد فومان مجرای قلمی نمایند۔

مہداجی ولد بیاجی تعینات فوج شاہ عالم جیو چہار ہزاری ذات سہ ہزار پانصد سوار بود چون شکوہ او بعرض رسید پانصد سوار کم فرمودند۔
از واقعہ فوج شاہ عالم جیو بعرض رسید کہ بادشاہزادہ جیو قلعہ سانپ گدہ در تعریف بادشاہی آورده قلعہ داری آن جا عبدالفیاض خان مقرر کردہ منظور فرمودند۔

از واقعہ فوج اعظم شاہ بعرض رسید کہ تیماجی سردار سنہیا منہور با جمعیت در ملک بادشاہی می آید چنانچہ بادشاہزادہ جیو بکشور سنگھ ہادہ را برای تنبیہ مقہوران تعیین نموده مشارالہ بیلغر رفتہ مقابلہ یمودہ بسیاری بقتل رسانیده سردار مقہور را دستگیر نموده آورده و بادشاہزادہ جیو خلعت مرحمت نموده فرمودند کہ مراتب مشارالہ بعرض رسانند و ہر گاہ بادشاہزادہ۔

جیو تردد معروض خواهند داشت پسران موسی الیم را نیز رعایت نمودہ خواهند شد۔

तासबेग व अबदुल्लाहबेग या गुर्जबर्दारानीं मुजफ्फरखान वलद खानजहान बहादूर याचा अर्ज आणून नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'मी सोनगांवाहून शत्रूचा पाठलाग करीत एकटाच २० कोसावरील पूर येथें पोहोंचलों. तेथें लढाई झाली. बादशाही सुदैवानें मी अनेकांना मारलें. शत्रूकडील जाधव व काकोजी यांना जखमी केलें. घोडे, घोड्या, हत्यारे वगैरे हातीं आलीं. नंतर पांच कोसपर्यंत पाठलाग करून तेथेंच डेरे उभे केले. अर्ज पाहिल्यावर बादशाहानें खानाची स्तुती करून त्यासाठीं खासा खिलत व नऊ हजार रुपये किंमतीचा हत्ती वेगळा ठेवला. हुकूम झाला कीं, 'त्याचें म्हणणें मान्य झाल्याबद्दल फर्मान पाठवावें.'

शाहआलमच्या फौजेत नेमलेला महदजी वलद बजाजी हा ४००० जात व ३५०० स्वार असा मनसबदार होता. त्याविरुद्ध तक्रारीचा अर्ज आला; म्हणून त्याचे ५०० स्वार कमी केल्याचा हुकूम झाला.

शाहआलमच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें तें असें : शाहझादानें सांपगड (संपगाव ?) बादशाही अमलाखालीं आणून अब्दुलफय्याजखानास तेथील किल्लेदार म्हणून नेमलें. तें मान्य असल्याचा हुकूम झाला.

अजमशाहाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें तें असें : संभाचा सरदार तिमाजी हा आपल्या लोकांसह बादशाही मुलखांत येत असतो. म्हणून शाहझादानें किशोरसिंग हांडा यास शत्रूला तंबी देण्यासाठीं नेमिलें. त्यानें एकट्यानें जाऊन सामना दिला. अनेकांना मारलें व शत्रूच्या सरदारास कैद करून आणलें. तेव्हां शाहझादानें त्यावर खिलतीची कृपा केली. हुकूम झाला कीं, 'उपर्युक्ताच्या मानमरातिबाबद्दल अर्ज करावा. शाहझादा त्यानें केलेल्या श्रमाबद्दल अर्ज करील तेव्हां त्याच्या मुलांवर देखील कृपा केली जाईल.

४७७

जु. २७ सफर २	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ माघ शुद्ध ४
गुरु.		ماہ صفر ۲ سنہ		इ. १६८४ जानेवारी १०
		یوم الخمس سنہ ۲۷		

هدایت الله مشوف معزول مورثک..... فرمان و خلعت بزمیندار سری رنگ۔

پتن برده بود بسبب مسدود راه برگشته آورده نم رویه نذر گذرانید۔

محمد خلیل ولد داراب خان را یک راس اسب قیمت هشتاد مہر بہ انعام دادہ و قراول خان را نزد اعظم شاہ رخصت نمودہ فرمودند چیزی کہ ارشاد شدہ بخدمت بادشاہ زادہ جیو بعرض رساندہ از گلشن آباد بہ تہانہ اکولہ و سونیر شدہ بیایم۔

मुहम्मद खलील वलद दाराबखान यास ८० मोहरा किंमतीचा एक घोडा बक्षीस दिला व करावलखानास अअजमशाहाकडे पाठविले. त्यास हुकूम झाला की, 'तुला सांगितले आहे ते शाहाझादास कळवून गुलशनाबादेहून आकोले-शिवनेर यामार्गे परत यावे.'

894

ج. ۲۷ سطر ۴
 شنی.

سیاهم اخبارات دربار معلیٰ ماه صفر ۸۰ سنه یوم الثلث سنه ۲۷	}	ش. ۱۶۵۹ ماہ शुद्ध ۬ इ. १६८४ जानेवारी १२
---	---	--

عبدالله بیگ منصب دار عرضه داشت روح الله خان آورده بنظر گذرانیده معروض داشتند بود که جان را و جادوچی و غیره سه سه ناسرداران سنبها مقهور با جمعیت هزده سوار در نواحی بیجاپور آمده بود بنا بران فدوی از این استماع از افضل پور که از انکل کوت ده گروه این طرف است مع فوج قاهره سواری نموده بموضع ایندیم مقابل شد از اقبال حضرت هزار کس بقتل رسانیده و بسیاری زخمی ساختند شکست داده و اکثر بندهای بادشاهی بکار آمده و جمعیت بیجاپوری که قریب سه هزار سوار کومک آنها آمده بود شکست داده بعد معروض فرمودند که مجرای شد بنجاه اسپ کومکی برای همراهیان خان مذکور علحده

نمایند و مراتب کامیاب خان و دلیر و اسمعیل خان و غیره بعرض رسانند هرگاه روح الله خان ملازمت خواهد کرد هم را اضافم سرافراز خواهم فرمود و عبدالله بیگ را خلعت دادند۔

از زبانی هرکاره های بعرض رسید که غازی الدین خان بهادر از پونادر سه چهار روز را آذوقه گرفته بتاریخ غره شهر حال سربلند خان را در آن جا گذاشته اسب قمچی دویده است۔

अब्दुल्लाहबेग मनसबदारानें रूहुल्लाहखानाचा अर्ज आणून तो बाद-शाहाचे नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, 'संभाचे जानराव, जाधवजी वगैरे तीन सरदार १८ [हजार*] स्वारांसह विजापूरच्या आसपास आले होते. तेव्हां मी फौजेसह अक्कलकोटाच्या अलीकडे दहा कोसांवर असलेल्या अफजलपूर या गांवाहून स्वारी केली. इंदियह (इंडी?) येथें सामना झाला. बादशाही सुदैवानें एक हजार लोकांना मारलें व अनेकांना जखमी करून त्यांचा पराजय केला. बरेच बादशाही लोक कामास आले. विजापूरकरांचे तीन हजार स्वार त्यांच्या मदतीसाठीं आले असतां त्यांचाही पराजय केला.' यावर हुकूम झाला कीं, 'हें मान्य आहे. खानाबरोबर असलेल्या लोकांसाठीं पन्नास घोडे वेगळे ठेवावे. तसेंच कामयाबखान, दिलेर व इस्माइलखान यांच्या मानमरातिबाबदल अर्ज करावा. रूहुल्लाहखान भेटीस येईल तेव्हां या सर्वांना वाढ देऊन त्यांचें उर्जित केलें जाईल.' अब्दुल्लाहबेग यास खिलत दिली.

हरकाच्यांकडून तोंडीं समजलें कीं, गाझीउद्दीनखान ३-४ दिवसांपुरतें धान्य घेऊन पुरंदराहून चालू महिन्याच्या एक तारखेस स्वार होऊन गेला; सरबुलंदखानास पाठीमागें ठेविलें आहे.

४७९

जु. २७ सफर ५ रवि.	{	سیاہم اخبارات دربار معلی یہ صفر ۵ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۷	{	श. १६०६ माघ शुद्ध ६ इ. १६८४ जानेवारी १३
----------------------	---	--	---	--

حسب الحکم بنام دلیر خان بذاک چوکی صادر نموده کہ پانصد سوار از ہمراہی خود مقرر نماید کہ ہفت ہشت کروزہ نواحی پیدگانو طلاہ میکرده باشند درین ضمن بہرہ مند خان عرض نمود کہ ہمراہ خان مذکور جمعیت کم است فرمودند کہ فوج خان مذکور پنج ہزار سوار کسی زیادہ مقرر کردہ

عرض نمود که تا حال نه رسید فرمودند که مردم یساوالان تعیین نمایند که سزاوی کرده رسانیده بیاید -

حکم شد که گرد دیره پلنگنوش خان بهادر احاطہ کرده بدهند -
اشرف خان عرض نمود که محمد شریف خویش ملا احمد تہانہ دار پاتودہ خطی نوشتہ کہ دو سوار و یک پیادہ غنیم برای چوتہم درین ضلع آمدہ بود فدوی دستگیر نمودہ حکم شد کہ نزد اعظم شاہ بفرستد -

दिलेरखानाच्या नांवें हस्बुलहुकूम सादर झाला कीं, 'पेडगांवच्या सभोंवती सातआठ कोसपर्यंत गस्त घालण्यासाठीं तुझ्याजवळचे ५०० स्वार नेमावे.' यावर बहरहमंदखानानें अर्ज केला कीं, 'खानाबरोबरच्या लोकांची संख्या कमी आहे.' तेव्हां हुकूम झाला कीं, 'खानापाशीं ५००० पेक्षा अधिक स्वार नेमले आहेत.' यावर त्यानें अर्ज केला कीं, 'ते अजून पोहोंचले नाहींत. तेव्हां हुकूम झाला कीं, 'यसावलांना नेमून व त्यांनीं त्यांची सजावली करून पोहोंचवून परत यावें.'

पिलंगतोशखानाच्या डेव्यास वेढा देण्याचा हुकूम झाला.

अश्रफखानानें अर्ज केला तो असा : पाटोद्याचा ठाणेदार मुल्ला अहमद याचा नातेवाईक मुहम्मद शरीफ यानें पत्र लिहिलें आहे कीं, 'शत्रूचे २ स्वार व एक पदाति या जिल्ह्यामध्ये चौथ वसूल करण्यासाठीं आले होते. मी त्यांना कैद केलें आहे.' हुकूम झाला कीं, त्यांना अजमशाहाकडे पाठवावें.

४८०

जु. २७ जखर ७ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلی ماہ جمادی الثانی ۷ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۷	{	श. १६०६ ज्येष्ठ शुद्ध ९ इ. १६८४ मे १३
-----------------------	---	---	---	--

شیر محمد کہوہانی را تہانہ داری بہامن وادہ از تغیر ابوالحسن امیر خانی مقرر نمودہ حکم شد مرحمت خان با ہزار سوار رفتہ بند بست نمودہ بیاید بعرض رسید کہ مردم غنیم جانب تالنیر آمدہ بنابر خواجہ فتوح شتافتہ است حکم شد کہ یک سزاوی رفتہ یسونت راو را از سنویر بفوج اعظم شاہ رسانیدہ بیاید چہار ہزاری ذات چہار ہزار سوار -

अबुलहसन अमीरखानाच्या बदलीमुळे शेर मुहम्मद खोहानी यास ब्राह्मणवाड्याच्या ठाणेदारीवर नेमलें. हुकूम झाला कीं, मरहमतखानानें एक

हजार स्वारांसह जाऊन बंदोबस्त करून यावे. अर्ज आला की, शत्रूचे लोक थाळनेरकडे आले आहेत. खाजा फुतूह तिकडे गेला आहे. हुकूम झाला की, 'एका सजावलानें जाऊन यशवंतरावास शिवनेरीहून अजमशाहाच्या फौजेत पोहोचवून यावे.'

४८१

जु. २७ जखर ८ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلی ماه جمادی الثانی ۸ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۷	{	श. १६०६ ज्येष्ठ शुद्ध १० इ. १६८४ मे १४
----------------------	---	--	---	---

शिर محمد کہزہانی را از تہانہ داری بہامن وارہ موقوف نمودہ بہ عبدالنبی لدو ہادیاد خان مرحوم مقرر نمودہ حکم شد کہ پانصد سوار را فوج ہمراہ تعین نمایند و اعتقاد خان پسر اسد خان باہزار سوار گرفتہ گدھی آن جا احداث نمودہ بیاید میر قلیچ گرزبزار فرمان و خلعت بہ خان جہان بہادر درباب فتح قلعہ سانگولہ رسانیدہ عرضداشت آوردہ بنظر گذرانیدہ بعرض رسانید کہ یک شمشیر و پانصد روپیہ خدمتنامہ یافتہ معاف فرمودند۔

از التماس وکیل اعظم شاہ بعرض رسید کہ بادشاہزادہ نشان نوشتہ کہ یک صد کہرنال مرحمت شود حکم شد کہ بہ عبدالقادر قلعہ دار اورنگ آباد بنویسد کہ بیست نم کہرنال از قلعہ مذکور و بیست شش از قلعہ دولت آباد نزد بادشاہزادہ جیو بفرستند۔

शेर मुहम्मद खोहानी यास ब्राह्मणवाड्याच्या ठाणेदारीवर नेमावयाचें स्थगित केलें आणि त्याच्या ऐवजीं मरहूम हादीदादखानाचा मुलगा अब्दुन्नबी यास नेमलें. हुकूम झाला की, 'त्याजबरोबर ५०० स्वार नेमावे व असद-खानाचा मुलगा अतकादखान यानें १००० स्वारांसह जाऊन तेथील गढी दुरुस्त करून यावे.' सांगोल्याचा किल्ला जिंकल्याबद्दल मीर कुलीच गुर्जबर्दारानें खानजहान बहादुरास खिलत व फर्मान पोहोचवून त्याचा अर्ज आणून तो बादशाहाचे नजरेखालीं घातला. त्यानें अर्ज केला की, 'एक तलवार व ५०० रुपये खिदमताना मला मिळाला आहे.' तो माफ केल्याचें फर्माविलें.

अजमशाहाच्या वकिलाच्या विनंतीवरून अर्ज आला तो असा : शाहझाबानें पत्र लिहिलें आहे की, शंभर गरनाळांची दुरुस्ती करणें आवश्यक आहे. यावर हुकूम झाला तो असा : औरंगाबादेचा किल्लेदार अब्दुल कादिर

यास लिहावें कीं, 'तुझ्या किल्ल्यांतून २९ गरनाळा व दौलताबादेच्या किल्ल्यांतून २६ गरनाळा शाहाझाद्याकडे पाठवाव्या.

४८२

जु. २७ जखर ९ गुरु. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ جمادی الثانی ۹ منہ
 } يوم الخمس سنہ ۲۷ } श. १६०६ ज्येष्ठ शुद्ध ११
 } इ. १६८४ मे १५

اعتقاد خان را از فرستادن بهامن واره موقوف نموده حکم شد کہ مرجعت خان معم بیلداران وغیره جهت احداث گدھی برود -
 شیخ محمد قریشی بابت سنہا مقهور را بسبب احوال پریشانی هزار روپیہ مساعدت دادند -

حکم شد کہ چہار توپ از قلعہ دولت آباد و دو توپ از پرینده و دو ہزار گولہ از ایندور تو طیار (?) حکم شد بود موقوف شناسند -

इअतिकादखानास ब्राह्मणवाड्यास पाठविण्याचें स्थगित केलें. हुकूम झाला कीं, मरहमतखानानें गवंड्याना बरोबर नेऊन गढीची दुरुस्ती करावी. संभा-
कडील शेख मुहम्मद कुरैशी यास, त्याची परिस्थिती बिकट असल्यामुळे,
१००० रुपये मदत म्हणून दिले. दौलताबादेच्या किल्ल्यांत ४ तोफा,
परिंड्याच्या किल्ल्यांत २ तोफा व इंदूर येथें १००० गोळे तयार ठेवावे असा
हुकूम झाला होता तो स्थगित केल्याचें समजावें.

४८३

जु. २७ रज्जब ६ मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ رجب المرجب ۶ منہ
 } يوم الثالث سنہ ۲۷ } श. १६०६ आषाढ शुद्ध ६
 } इ. १६८४ जून १०

محمد خلیل تہانہ دار سونیر آمدہ ملازمت نمودہ دو مہر نظر گذرانید بہ
بہرہ مند خان فرمودند کہ آنچه مطلب مشارالیم باشد بعرض رساند -

शिवनेरचा ठाणेदार मुहम्मद खलील येथें आला. त्यानें भेट घेऊन २ मोहरा
नजर केल्या. बहरामंदखानास हुकूम झाला कीं, त्याच्या मागणीबद्दल अर्ज करावा.

४८४

जु. २७ रज्जब १३ मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ رجب المرجب ۱۳ منہ
 } يوم الثالث سنہ ۲۷ } श. १६०६ आषाढ शुद्ध १५
 } इ. १६८४ जून १७

از واقع فوج شاه عالم بهادر بعرض رسید که شاهزاده از دریای بهمره عبور کرده فوج جرانگار و برانگار مقابلہ شده و مردم بہیر و پیش خانہ عقب مانده چنانچہ پنج ہزار سوار جمعیت غنیم از بیست پنج کروزہ شتافتہ بر مردم بہیر افتادہ غارت گرفتہ بنا بران شاهزادہ نیز نقارہ نمودہ برگشت مقہوران گریختہ رفتند چالو نفر عرض بیگی شاهزادہ یک زخم تیر رسید۔

शाहआलमच्या फौजेतील घटनांवरून समजले की, शाहझादाने भीमा नदी पार केली. त्याच्या उजव्या व डाव्या बाजूच्या फौजांनी सामना दिला. त्याचे बुणगे व पेशखाना हे पाठीमागे राहिले होते. शत्रूचे २५ हजार स्वार २५ कोस धावून जावून बुणगांवर घसरले व त्यांना लुटले. म्हणून शाहझादाने नगारे वाजवून फौजेस परतण्यास सांगितले. परंतु शत्रूचे लोक पळून गेले. अर्जबेगीपैकी चालू यास बाणाची जखम झाली.

४८५

जु. २७ रजब १५	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ رجب المرجب ۱۵ منہ} \\ \text{یوم الخمس سنہ ۲۷} \end{array} \right\}$	श. १६०४ आषाढ वद्य २
गुरु.		इ. १६८६ जून १९

دیروز عرضداشت شاه عالم بهادر بذاک چوکی آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ کہ بتاریخ ۱۲ بنده رسیدم بتاریخ ۱۳ روز شنبہ حضور برسم -

काल डाकचौकीने शाहआलम याचा अर्ज आला. तो नजरेखाली घातला. त्याने लिहिले होते की, ...मी १२ तारखेस पोहोचलों. शनिवारी १३ तारखेस हुजूर येईन.

४८६

जु. २७ रजब १७	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ رجب المرجب ۱۷ منہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۷} \end{array} \right\}$	श. १६०६ आषाढ वद्य ४
शनि.		इ. १६८६ जून २१

از نوشته عبدالعزیز خان قلعدار جونیر بعرض رسید کہ پانصدی ذات دوصد سوار بنده بی تقصیر کم شدہ بحال شود منظور شد۔

जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुल अझीझ याने लिहिले की, 'माझे ५०० जात व २०० स्वार कमी केले आहेत; मी निर्दोषी आहे; ते बहाल व्हावे. हुकूम झाला की, ते मंजूर आहे.

४८७

जु. २७ रजब १८ रवि. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ رجب المرجب ۱۸ سنہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۲۷} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ आषाढ वद्य ५} \\ \text{इ. १६८४ जून २२} \end{array} \right.$

ہم سرکارخان قراول فرمودند کہ دیرہ شاہ عالم بہادر متصل قلعہ احمدانگر مقرر شدہ راو تحقیق نماید کہ شاہزادہ محمد کام بخش وغیرہ ملازمت شاہ عالم بہادر بردند و شاہزادہ نیز همان خواهد نمود۔

برعداندازخان فرمودند کہ از کرہ نمونہ در یار بہمرہ چہ مسافت دارد عرض نموده کہ دو کرہ پا و کم جریبی است شنیدہ خاموش ماندند۔

सरकारखान करावल यास हुकूम झाला कीं, 'शाहआलमचा तंबू अहमदनगरच्या किल्ल्याजवळ आहे. कामबक्ष वगैरे शाहआलमच्या भेटीस गेले किंवा नाही त्याबद्दल रावानें (खानानें) चौकशी करावी. शाहझाद्यानें सुध्दा तसेंच करावें.'

रअदअंदाझखानास हुकूम झाला कीं, 'करडे निमोण्यापासून भीमा नदी किती अंतरावर आहे?' त्यानें अर्ज केला कीं, 'मोजणीप्रमाणें सवादोन कोसांस थोडी कमी आहे.' ऐकून बादशाह गप्प बसला.

४८८

जु. २७ शाबान २४ सोम. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ شعبان ۲۴ سنہ} \\ \text{یوم الاثنا سنہ ۲۷} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ अ. श्रावण वद्य ११} \\ \text{इ. १६८४ जुलै २८} \end{array} \right.$

بہرہ مند خان عرض نمود کہ یعقوب بے عبدالعزیز خانی برائے طلائیہ رفتہ بود چنانچہ کہندو جی نوکر سنبہا مقہورزا بایست و پنج سوار دستگیر نموده و [آن*] مقہور ظاہر می نماید کہ بندہ را حسب الحکم بمہر فضایل خان صادر شدہ بود بنا بران امید نیدگی بحضور آمدن حکم شد کہ اورا نزد فضایل خان بفرستد خان مذکور تحقیق نموده بعرض رساند۔

बहरामंदखानानें अर्ज केला कीं, "अब्दुल अझीझ खानाबरोबर याकूब गस्त घालण्यासाठीं गेला होता. संभाचा नोकर खंडोजी यास पंचवीस स्वारांसह कैद केलें. तो सांगत आहे कीं, 'मी चाकरीच्या आशेनें आलों आहे. मला फजाइलखानाच्या शिक्क्याचा हस्बुलहुकूम मिळालेला आहे.' हुकूम झाला

कीं, ' त्यास फजाइलखानाकडे पाठवावें. खानानें चौकशी करून अर्ज करावा. '

४८९

बु. २७ शाबान २५ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०३ अ. श्रावण वद्य १२
मंगळ { ماہ شعبان २० سنہ } इ. १६८४ जुलै २९
{ یوم الثلث سنہ ۲۷ }

فرمان درباب فتح از مردم مقهور و بارانی از روی عنایت برای غازی الدین خان بہادر حوالہ خواجہ قاسم کہ عرضداشت آورده بود پنجابی اضافہ فرمودند۔ از واقعہ ہونار بہ عرض رسید کہ از چاندہ خبر رسیدہ کہ رام سنگہ زمیندار چاندہ قریب چہار پنج ہزار سوار جمعیت قوم افغان و مغلیہ پیش قرار نو نوکر نگاہ داشتہ و میدارد و نظر بر فساد است بہ روح اللہ خان فرمودند کہ بہ اعتقاد خان پسر اسد خان بنویسد کہ معہ فوج برای تنبیہ زمیندار مذکور خود را بسرعت تمام رساند۔

از واقعہ سویم بعرض رسید کہ مردم بیوپاریان رسد غلہ درین جا آرند ظاہر می نمایند کہ بسبب برسات غلہ نمی رسد و سوای این مقصدیان سرکار والا سری صد پنج روپیہ محصول می شوند اگر معاف نشود افزونی غلہ گردد منظور نمودہ حکم گیر کہ مزاحم نشود۔

بہ اسد خان فرمودند کہ بکار طلب خان متصدی سورت بنویسد کہ یک صد نفر ضرباب برای سکہ نمودن نقرہ از آن جا بحضور بفرستد۔

गाझीउद्दीनखानानें शत्रूवर विजय मिळविला म्हणून त्याचेसाठी फर्मान व कृपा म्हणून पावसापासून संरक्षण करणारा कोट खाजा कासीम याजवळ दिला. त्याने गाझीउद्दीनखानाचा अर्ज आणला होता. तो २०० जात असा मनसबदार होता. त्यांत ५० ची वाढ केल्याचा हुकूम झाला.

पवनारच्या घटनांवरून समजलें तें असें : चांधाहून बातमी आली कीं, चांधाचा जमीनदार रामसिंग यानें मुघल व अफगाण लोकांपैकीं जवळजवळ चारपाच हजार स्वार नवीन चाकर ठेवले असून त्याचा बंड करण्याचा विचार आहे. रूहुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा : 'असदखानाचा मुलगा इअतिकादखान यास लिहावें कीं, उपर्युक्त जमीनदारास तंबी देण्यासाठीं ताबडतोब स्वतः जावें.

सुप्याच्या धटनांवरून समजले कीं, व्यापारी लोक इकडे अन्नधान्य आणीत आहेत. ते सांगत आहेत कीं, 'पावसामुळे इकडे धान्य येत नाही व याशिवाय मुत्सदी लोक प्रत्येकाकडून शेकडा पाच रुपये वसूल करतात. ते माफ झाले, तर अन्नधान्याचा सांठा वाढेल.' ते मंजूर केले व हुकूम झाला कीं, 'त्यांत अडथळा आणू नये'

असदखानास हुकूम झाला कीं, 'सुरतेचा मुत्सदी कारतलबखान यास लिहावे कीं, चांदीचीं नाणीं पाडण्यासाठीं नाणीं पाडणारीं १०० माणसें तेथून हुजूरकडे पाठवावीं.'

४९०

जु. २७ शबाबान २७ गुरु. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ अ. श्रावण वद्य १४
{ ماہ شعبان ۲۷ سنہ } इ. १६८४ जुलै ३१
{ یوم الخمس سنہ ۲۷ } {

فضایل خان عرض نمود کہ بندہ موافق حکم بہاری وغیرہ قوم مہدی را در عدالت رجوع نموده بودند چنانچہ آنہا مسلمان شدند حکم شد کہ حوالہ اہتمام خان نمایند -

اسد خان عرض نمود کہ بہرام برادر جعفر خان مرحوم بہ بندہ خطی نوشتہ کہ فدوی آزار سخت دارد امیدوار است کہ بہرہ مند خان خانم زاد را برائے ملاقی شدن رخصت نمایند فرمودند کہ رفتن بہرہ مند خان معلوم است بنویسد کہ حقانق بیماری خود معروض دارد -

फजाइलखानानें अर्ज केला कीं, 'मी हुकुमाप्रमाणें महदी जमातींतील बहारी वगैरे लोकांना न्यायालयांत रुजू केले होते; नंतर ते मुसलमान झाले.' हुकूम झाला कीं, त्यांना इहतिमामखानाकडे पाठवावे.

असदखानानें अर्ज केला तो असा : मरहूम जाफरखानाचा भाऊ बहराम यानें मला पत्र लिहिलें आहे कीं, मी अतिशय आजारी आहे. बहरामंदखानास मला भेटण्यासाठीं रजा द्याल अशी आशा आहे. हुकूम झाला कीं, 'बहरामंदखान जाणें माहीतच आहे. त्यास आपल्या आजाराबद्दल कळविण्यास लिहावे.'

४९१

जु. २७ शबाबान २९ शनि. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ श्रावण शुद्ध २
{ ماہ شعبان ۲۹ سنہ } इ. १६८४ आगस्ट २
{ یوم السبت سنہ ۲۷ } {

रुद्धरसिंगे वगैरे यांस बारामतीच्या ठाणेदारी-
वर नेमले. बारामतीचा काढून टाकलेला ठाणेदार सबलसिंग वलद रंगनाथसिंग
हा ३०० जात व ३०० स्वार असा मनसबदार होता. पैकीं १०० स्वार
दुघोडी सशर्त नेमले होते. ते कमी केल्याचा हुकूम झाला. संभाचा नोकर
परशा यास अजमशाहाच्या तजविजीने १५०० जात, १००० स्वार
असा नवीन मानकरी केल्याचा हुकूम झाला.

४९२

जु. २८ शव्वाल २४ { सियाह اخبارत दरबार मेल्ले } श. १६०६ भाद्रपद वद्य १०
गुरु. { माह शवाल २३ मने } इ. १६८४ सप्टेंबर २४
{ यום الخمس २८ मने }

शहाबुद्दीन कली रा फौजदारी मानक पुरा अत तगिर अनायतुल्लाह पुर सिफ खान
मरहूम मقرر नखुदे शस वदी अत एक वद हशतद सवार वुद सीवद बीसत सवार
अवाम व खलत ददद रخصत नमुद व सीद मुहमद राखी वम अवाम अत खदमत
मद कुर मوقوف वरमुदद -

बमुवब अलमस रदअनदअखान वरुस रसीद क बधरो वी नुकर सनबीहा
मकुर वरकूल नाम वदवी व अरद वदगी अमद ककु शद क वुरा वकुर वतलबद
तु मकुर शदन मनव वुमी मशाराली नमुद खवाद शद -

कभंद वी वगैरे नुकरान सनबीहा मकुर वमकुरत कअसी वीडर अमद नुसरावरा
वरमुदद मशाराली हरानद शनकराजी पदशह कली वत सनबीहा मकुर वर मवाम वरमुदद
हवारी अत पानवद सवार -

मरहूम सैफखानाचा मुलगा इनायतुल्लाह यास शिहाबुद्दीन कुलीच्या
वदलीमुल्ले माणिकपूरच्या फौजदारीवर नेमले. तु ६०० जात व १८० स्वार
असा मनसबदार होता. त्यास ३२० स्वारांची वद फरमाविली व खिलत देऊन

पाठविलें. सय्यद मुहम्मद राजी यास वाढीसुद्धा उपर्युक्त चाकरीवर पाठविण्याचें स्थगित केलें.

रअदअंदाझखानाच्या विनंतीवरून समजलें कीं, 'माझ्या कौलनाम्या-प्रमाणें संभाचा नोकर भद्रोजी हा चाकरीच्या आशेनें आला.' हुकूम झाला कीं, 'त्यास हुजूर पाठवावें. त्यास मनसब देईपर्यंत रोजीना दिला जाईल. संभाचे नोकर खंडोजी वगैरे काजी हैदरच्या मार्फतीनें आले. त्याचा नव्यानें उत्कर्ष करण्याचा हुकूम झाला. संभाकडील उपर्युक्त हिरानंद, शंकराजी, पादशाहकुली यांस माफी फर्माविली. हजार जात व ५०० स्वार. (?)

४९३

जु. २८ शव्वाल २६ शनि.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ شوال ۲۶ سنہ یوم السبت سنہ ۲۷	{	श. १६०६ भाद्रपद वद्य १२ इ. १६८४ सप्टेंबर २६
--------------------------	---	--	---	--

بروح الله خان فرمودند قاضی ابراہیم نوکر سیدی یعقوت خان فوجدار دندا راجپوری کہ پیش کش خان مذکور بحضور آورده است طلبیده بگوید اگر راضی باشد منصب سرافراز فرمایند چنانچہ پرسیده عرض نموده و التماس میدارد فدوی پیرو ضعیف شده و محمد حسین پسر بنده را خانجہاں بہادر منصب تجویز نموده با و سرافراز نمایند۔

یہ محمد علی خان فرمودند توپ ہای باسم ظفر بخش و فتح لشکر و دشمن کوب نزد اعظم شاه در اوایل ماہ آبان خواہند فرستاد شش فیل و شش صد پنجہ گاو برای توپ کشی از مقامات طلب حضور نمایند۔

یہ محمد علی خان حکم شد دو ضرب توپ و سیصد بیلدار و دو صد تیر.....تعیینات فوج غازی الدین خان بہادر نمایند۔

रुहुल्लाखानास हुकूम झाला कीं, दंडाराजपुरीचा फौजदार सीदी याकूतखान याचा नोकर काझी इब्राहीम यानें याकूतखानाची खंडणी आणली आहे. त्यास बोलावून विचारावें कीं, 'तुला कबूल असेल तर मनसब दिली जाईल.' त्यावर त्यास विचारून अर्ज केला तो असा : तो विनंति करितो कीं, 'मी वयस्कर व अशक्त झालों आहे. माझा मुलगा मुहम्मद हुसैन यास खान-जहान बहादुरानें मनसबीची तजवीज केली आहे ती त्यास मिळावी.'

मुहम्मद अलीखानास हुकूम झाला कीं, जफरबक्ष, फतहलशकर व दुश्मन-कूब या तोफा आबान महिन्याच्या सुरुवातीस अजमशाहाजवळ पाठवाव्या.

तोफा ओढण्यासाठी ६ हत्ती व ६५० बैल ठिकठिकाणांहून हुजूर मागवावे.

मुहम्मद अलीखानास हुकूम झाला की, २ तोफा, ३०० बेलदार व २०० बाण....गाझीउद्दीनखान बहादुराच्या फौजेत पोहोचवावे.

४९४

जु. २८ शव्वाल २९ } سیام اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०६ आश्विन शुद्ध १
मंगळ. } ماه شوال ۲۹ منہ { इ. १६८४ सप्टेंबर २९
} يوم الثالث سنہ ۲۷ {

هنونت راو را تہانہ داری بارامتی مقرر نموده ہفصدی ذات پانصدی سوار
اضافہ نموده حکم شد کہ نواحی تہانہ مذکور در ملک جدید جاگیر تنخواہ
دہند سردار سنگہ را بمعہ اضافہ موقوف فرمودند۔

بموجب التماس وکیل غازی الدین خان بہادر بعرض رسید اول انکم نوکران
سنہیا مقہور امید بندگی نزد موکل آمدہ اند حکم شد کہ تا یافتن منصب و
جاگیر یومیہ مقرر نمایند امیدواریم کہ چیزی مبلغ برای تنخواہ این شوند
حکم شد کہ پنجاہ ہزار روپیہ بفرستد۔

دویم پنج ہزار سوار نوکر مقہور موکل بندہ ملاقی شدہ بحضور می آیند
و اسہان و اسب مادیہ سواری آنها داعی اند امیدوارم کہ نیم حصہ و جرمانہ
معاف شوند منظور فرمودند۔

हणमंतराव हा ७०० जात व ५०० स्वार असा मनसबदार होता. त्यास
बारामतीच्या ठाणेदारीवर नेमले. त्यास २०० जात, ४०० स्वार अशी वाढ
फर्माविली. हुकूम झाला की, 'उपर्युक्त ठाण्याच्या आसपास नवीन घेतलेल्या
मुलखांत त्यास जहागीर द्यावी' सरदारसिंग यास वाढीसह चाकरीवर
पाठविण्याचे स्थगित केले.

गाझीउद्दीनखानाच्या वकिलाने अर्ज केला तो असा : (१) माझ्या
मालकाकडे संभाकडील चाकर नोकरीच्या आशेने आले आहेत. हुकूम झाला
की, त्यांना मनसब देईतों रोजीना नेमावा. (२) आशा करितों की यांना
पगार देण्यासाठी कांहीं रक्कम मिळावी. हुकूम झाला की पन्नास हजार रुपये
पाठवावे. (३) संभाचे ५००० स्वार माझ्या मालकास भेटून हुजूर येत आहेत.

त्यांना स्वार होण्यासाठी घोडे व घोड्या पाहिजेत. आशा करितों की, अर्धा हिस्सा व दंड माफ व्हावा. हुकूम झाला की, मंजूर आहे.

४९५

जु. २८ जिल्काद ४ शनि. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی قعدہ ۴ سنہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ आश्विन शुद्ध ६} \\ \text{इ. १६८४ आक्टोबर ४} \end{array} \right.$

فخرالدین همشیره داده سیف خان مرحوم را تہانہ داری سوپہ از تغیر عبدالرسول خان مقرر نموده حکم شد کہ یک ہزار چہل سوار را فوج طیار نمایند عبدالرسول خان را تہانہ داری سیواپور ملک جدید کہ بتصرف بادشاہی آمدہ مقرر نموده حکم شدہ تعیناتیان تہانہ سوپہ ہمراہ خان مذکور تعین نمایند۔

मरहूम सैफखानाचा भाचा फखुद्दीन यास अब्दुरसूलखानाच्या बदली-मुळे सुण्याच्या ठाणेदारीवर नेमले. हुकूम झाला की, १००० स्वारांची फौज तयार ठेवावी. नुकताच बादशाही अमलखाली आलेल्या शिवापूरच्या प्रदेशावर अब्दुरसूलखान यास ठाणेदार नेमले. हुकूम झाला की, सुपे येथे नेमलेल्या लोकांना खानाबरोबर द्यावे.

४९६

जु. २८ जिल्काद ६ सोम. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی قعدہ ۶ سنہ} \\ \text{یوم الاثنا سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ आश्विन शुद्ध ८} \\ \text{इ. १६८४ आक्टोबर ६} \end{array} \right.$

فخرالدین تہانہ دار سوپہ مقرر شدہ بود رخصت شد خلعت و اسپ۔

सुण्याचा ठाणेदार म्हणून फखुद्दीनखानाची नेमणूक झाली होती. त्यास खिलत व घोडा देऊन निरोप दिला.

४९७

जु. २८ जिल्काद ८ बुध. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی قعدہ ۸ سنہ} \\ \text{یوم الاربع سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ आश्विन शुद्ध १०} \\ \text{इ. १६८४ आक्टोबर ८} \end{array} \right.$

محمد باقرا دیوانی فوج محی الدین خان تہانہ دار سوپہ مقرر نموده خلعت داده رخصت فرمودند۔

सुप्याचा ठाणेदार मुहियुद्दीनखान याच्या फौजेचा दिवाण म्हणून मुहम्मद बाकिर यास नेमून त्याला खिलत देऊन पाठविले.

४९८

जु. २८ जिल्काद ९ { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماہ ذی قعدہ ۹ منہ
یوم الخمس سنہ ۲۸
ملازمت } ش. १६०६ आश्विन शुद्ध ११
इ. १६८४ आक्टोबर ९

आसाजी आणि बरे नफर नोकराने सन्निहा म्फेहोर अमिद बन्दगी -
महमूद व फतेह व सैयदत दिलेरखानी रा तेबनात तेहाने सुपे नमूदे दु हज़ार
रुपये मादत दानंद -

روح الله خان عرض نمود کہ عبدالعزیز خان قلعہ دار جونیر خطی نوشتہ
کہ سوار و پیادہ جمعیت سنیہا م्फेहोर در این نواحی آمدہ بود چنانچہ از این
استماع صبحی ابوالخیر خانہ زاد شتافتہ مقابلہ کردہ شکست دادہ سلاح وغیرہ
تاراج غنیم و گمہ بریدہ آورده امیدوار رعایت است فرمودند مجرای شد -

संभाचे आसाजी वगैरे तीन नोकर चाकरीच्या आशेने आले. महमूद, फतह
व सआदत दिलेरखानी यांना सुप्यास नेमून दोन हजार रुपये मदत म्हणून दिले.

खुल्लाहखानाने अर्ज केला तो असा : जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुल-
अझीझखानी याने पत्र लिहिले आहे की, संभाचे स्वार व प्यादे या भागांत
आले होते. तेव्हां माझा मुलगा अबुलखैर हा सकाळींच शत्रूवर धावून
गेला. त्याने सामना करून त्यांचा पराजय केला. शत्रूची हत्यारे वगैरे लुटून
आणली. तसेच गळा कापून शीर आणले. आशा करितो की, कृपा व्हावी.
यावर हुकूम झाला की, मान्य आहे.

४९९

जु. २८ जिल्काद १२ { سیاہم اخبارات دربار معلے
ماہ ذی قعدہ ۱۲ منہ
یوم الاحد سنہ ۲۸ } ش. १६०६ आश्विन शुद्ध १४
रवि. इ. १६८४ आक्टोबर १२

روح الله خان عرض نمود اکرام حان تہانہ دار گلشن آباد بیست یک نفر
بندی بابت غنیم دستگیر نموده بحضور فرستاده از آن جملہ دوکس یکی پسر
خواندہ قلعہ دار رام سیج و دویم دیسموکہ تل کوکن بابت م्फेहोर اند حکم
شد از هر دو حقایق استفسار نموده حوالہ اہتمام خان نمایند -

حکم شد آتش خان بقلم داران صوبہ دکن بنویسد کہ مردم بندوقچیان از طرف سرکار والا [✽ در] قلعجات اند هر که برادر او نوکر سنبها مقهور ظاهر شود آنها را قید نماید۔

بزابانی هرکاره بعرض رسید کہ در قلم احمدنگر مردم بندوقچیان کہ نوکراند برادران آنها نوکر سنبها مقهوراند هرچہ امر شود حکم شده قید نمایند۔

रुहुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, गुलशनाबादेचा ठाणेदार इकामखान यानें शत्रूच्या २० लोकांना कैद करून हुजूर पाठविलें आहे. पैकीं एक जण रामसेजच्या किल्लेदाराचा औरस पुत्र व दुसरा शत्रूकडील तळकोंकणांतील देश-मुखाचा मुलगा आहे. हुकूम झाला कीं, त्या दोघांकडून सर्व माहिती काढून घेऊन त्यांना इहतिमामखानाच्या स्वाधीन करावें.

हुकूम झाला तो असा : दक्षिणेंतील सर्व किल्लेदारांना आतिशखानानें लिहावें कीं, किल्ल्यांत सरकारतर्फे बंदूकधारी लोक आहेत. त्यांचे कोणी भाऊबंद संभाच्या चाकरींत असल्याचें उमगलें तर त्यांना कैद करावें.

हरकाय्यांनीं सांगितलें कीं, अहमदनगरच्या किल्ल्यांत बंदूकधारी चाकर आहेत त्यांचे भाऊबंद संभाचे नोकर आहेत. याबाबत हुकूम झाला कीं, त्यांना कैद करावें.

५००

जु. २८ जिल्काद १५ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلے ماہ ذی قعدہ ۱۵ سنہ یوم الاربع سنہ ۲۸	{	श. १६०६ आश्विन वद्य २ इ. १६८४ आक्टोबर १५
---------------------------	---	---	---	---

محمد علی ولد نورالله قلم دار رایسن مقرر شد۔

मुहम्मद अली बलद नूरुल्लाह यास रायसीनचा किल्लेदार नेमलें.

५०१

जु. २८ जिल्काद १६ गुरु.	{	سیاہم اخبارات دربار معلے ماہ ذی قعدہ ۱۶ سنہ یوم الخمس سنہ ۲۸	{	श. १६०६ आश्विन वद्य ३ इ. १६८४ आक्टोबर १६
----------------------------	---	--	---	---

روح الله خان عرض نمود کہ عبداللہ چورہ غاشی فوجدار پارونده خطی نوشتہ کہ حکم والا صادر شدہ بود کہ کانہوجی مقدم موضع اوندگانو عملہ پرگنہ چمارگونده اسپ مادیہ و بہالہ وغیرہ در موضع مذکور میدارد اگر بحضور

بفرستد بهتر الا تنبيه رساند چنانچه دادن قبول نه کرده بنا بران بنده سواری نموده
مفسد مذکور را دستگیر کرده آوردیم هرچه امر شود حکم شد او را بحضور
بفرستد -

रुहुल्लाहखानानें अर्ज केला तो असा : पारोंद्याचा फौजदार अब्दुल्लाह
चौराघाशी यानें पत्र लिहिलें आहे कीं, 'बादशाही हुकूम सादर झाला कीं,
चांभारगोंदें परगण्यांतील मौजे उंडगांव येथील कान्होजी पाटील हा उपर्युक्त
गांवांत घोडे, भाले, गौरे जमा करित आहे. ते हुजूर पाठविले तर ठीक आहे;
नाहीं तर त्यास तंबी द्यावी. परंतु, तो ते पाठविण्याचें कबूल करित नव्हता. म्हणून
मी स्वारी करून बंडखोरास पकडून आणिलें आहे. याबाबत हुकूम व्हावा.'
हुकूम झाला कीं, त्यास हुजूर पाठवावें.

५०२

जु. २८ जिल्काद १९ { سیاہ اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ आश्विन वद्य ६
रवि. { ماه ذی قعدة ۱۹ منہ } इ. १६८४ आक्टोबर १९
{ يوم الاحد سنہ ۲۸ }

لودی خان قلعہ دار و تہانہ دار سانگولہ اضافہ حکم شد کہ زتن چند برادر
خدمت رای بمعہ بیلداران رفتہ قلعچہ تہانہ سرول و سیواپور احداث نموده
بیاید و خسرو بیگ یساول [*و] سزاول باشد -

سابق بہانچی پاندرہ [بہانچی پاندرہ] بموجب قولنامہ حسن علی خان بہادر
بامید بندگی سے ہزار ذات سے ہزار سوار آمدہ چنانچہ بتجویز شاہ عالم بہادر
دو ہزاری ذات ہزار سوار منظور شدہ بود در بینولا بتجویز اعظم شاہ دو ہزاری
ہزار سوار سرافراز فرمودند -

सांगोल्याचा ठाणेदार व किल्लेदार लोदीखान यास वाढ दिली. हुकूम
झाला कीं, खिदमतरायाचा भाऊ रतनचंद यानें बेलदारांना बरोबर नेऊन
शिरवळ व शिवापूर येथील गढ्यांची दुरुस्ती करून यावें. खुस्त्रवबेग यसावलानें
त्यांची सजावली करावी.

हसनअलीखान बहादुराच्या कौलनाम्याप्रमाणें पूर्वी भानजी मांढरे (पांढरे?)
३००० जात व ३००० स्वार अशा मनसबीच्या आशेनें आला होता. त्यास
शाहआलमच्या तजविजीनें २००० जात व १००० स्वार मंजूर केले होते.
आतां अजमशाहाच्या तजविजीनें २००० जात व १००० स्वार अधिक
मंजूर केल्याचा हुकूम झाला.

५०३

जु. २८ जिल्काद २० सोम. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ ذی قعدہ ۲۰ سنہ
 } یوم الاثنا سنہ ۲۸ { ش. १६०६ आश्विन वद्य ७
 } इ. १६८४ आक्टोबर २०

اوداجی رام تعینات ہمراہ عبدالرسول خان تہانہ دار سیواپور فوجداری ماہور
مقرر نموده ہشتصدی ذات چہار صد سوار بود سیصد ۳ سوار اضافہ نموده و
احمد خان معزول فوجدار نہصدی ذات ششصد ۶ سوار کم کردہ تعینات فوج
روح اللہ خان فرمودند۔

शिवापूरचा ठाणेदार अब्दुरसूलखान याबरोबर नेमलेला उदाजीराम यास
माहूरच्या फौजदारीवर नेमलें. तो ८०० जात व ४०० स्वार असा मनसबदार
होता. त्यांत ३०० स्वारांची वाढ फर्माविली. तेथील काढून टाकलेला फौजदार
अहमदखान याचे ९०० जात व ६०० स्वार कमी करून त्यास रूहुल्लाहखानाच्या
फौजेत नेमल्याचा हुकूम झाला.

५०४

जु. २८ जिल्काद २० मंगळ. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ ذی قعدہ ۲۰ سنہ
 } یوم الثالث سنہ ۲۸ { ش. १६०६ आश्विन वद्य ७
 } इ. १६८४ आक्टोबर २०

مسند راو نوکران سنہا مقهور فرستاده امان الله خان نوسرافراز فرمودند۔
مشارالیه مالوجی بنکاچی بہمان جی انوجی

अमानुल्लाहानें पाठविलेले संभाचे मसनदराव वगैरे नोकर यांस नवीन
मानकरी केलें ते असे : उपर्युक्त, मालोजी, बंकाजी, बहमानजी, अनोजी.

५०५

जु. २८ जिल्काद २३ गुरु. } سیاہم اخبارات دربار معلے
 } ماہ ذی قعدہ ۲۳ سنہ
 } یوم الخمس سنہ ۲۸ { ش. १६०६ आश्विन वद्य १०
 } इ. १६८४ आक्टोबर २३

عرضہ داشت محمد خلیل تہانہ دار سونیر آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود
کہ ادھل راو ناسردار سنہا مقهور کہ برای محصیل چوتہائی درین ضلع مقرر

بود به اراده بندگی آمده به فقیر ملاقی شده بعد مطالعہ فرمان بنام مشارالیم
مصحوب سید میرزا گرز بردار صادر نموده کم مجرای شده اورا با جمعیت
خود بحضور بفرستد۔

قاضی حیدر عرض نمود کہ ملک بیگ ولد لعل بیگ نوکر سنبہا مقہور قریب
ہزار سوار مسلمان تیر انداز و برقنداز ہمراہ میداشت و یکہزار پانصد ہون
مشارالیم و شیخ حسین ہمراہ مومی اللہ تعین بود پانصدی ہون سالہانہ می یافتند
چنانچہ ہردو به ارادہ بندگی بحضور می آیند حسب الحکمہائی صادر شود کہ
بجمعیت خاطر بیایند حکم شد اشرف خان قلمی نماید۔

शिवनेरचा ठाणेदार मुहम्मद खलील याचा अर्ज आला तो नजरेखालीं
घातला. तो असा होता : या प्रांतांतील चौथ वसूल करण्यासाठीं नेमलेला शत्रूचा
सरदार अढलराव हा चाकरीच्या आशेनें येऊन मला भेटला. अर्ज पाहिल्यावर
उपर्युक्ताच्या नांवाचें फर्मान सय्यद मिर्झा गुर्जबर्दाराच्या जवळ दिलें. त्याचें
म्हणणें मान्य असल्याचें व त्याला आपल्या लोकांसह हुजूर पाठवावें असें फर्माविलें.

काझी हैदरानें अर्ज केला तो असा : एक हजार मुसलमान तीरंदाज
व बर्कदाज स्वार हे संभाचा नोकर मलिकबेग वलद लालबेग याच्याजवळ
आहेत. त्याला व त्याच्याबरोबर असलेला शेख हुसेन यास १००० होन
सालीना नेमले होते. परंतु त्यांना पांचशें होन सालीना मिळत आहेत व
म्हणून ते दोघेजण चाकरीच्या आशेनें हुजूर येत आहेत. त्यांनीं खातिरजमा
ठेवून आपल्या लोकांसह यावें असे हुक्म सादर व्हावे. हुक्म झाला कीं,
अश्रफखानानें लिहून पाठवावें.

५०६

जु. २८ जिल्हेज २	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०६ कार्तिक शुद्ध ४
शुक्र.		ماہ ذی الحج ۲ منہ		इ. १६८४ आक्टोबर ३१
		یوم الجمعہ سنہ ۲۸		

خواجہ حامد ولد عابد خان خزانہ بفوج غازی الدین خان بہادر بہ تہانہ کرہ
نمونہ رسانیدہ آمدہ ملازمت نمودہ پنج روپیہ نذر گذرانید۔

ख्वाजा हमीद वलद आबिदखानानें करडे निमोणें येथें गाझीउद्दीन
खानाच्या फौजेंत खजिना पोहोंचवून येऊन भेट घेतली व पांच रुपये भेट दिले.

५०७

जु. २८ जिल्हेज ५ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
ماه ذی الحجہ ۵ سنہ
یوم الاثنا سنہ ۲۸ } ش. १६०६ कार्तिक शुद्ध ७
इ. १६८४ नोव्हेंबर ३

सिद اوغلان عرض نمود کہ غازی الدین خان بہادر خطی نوشتہ کہ جاسوسان خبر آوردند کہ جمعیت غنیم نواحی سوہ آمدہ است بنا بران بندہ شتافتہ مقابلہ نمودہ از اقبال حضرت بسیار کس بچہنم رسانیدہ و زخمی ساختہ شکست دادہ فتح بادشاہی شد تفصیل از وقایع بعرض خواہد رسید۔

सय्यद ओघलानने कळविलें तें असें : गाझीउद्दीनखान बहादुराचें पत्र आलें आहे कीं, शत्रूच्या फौजा सुप्याच्या आसमंतांत आल्या आहेत अशी हेरांनीं बातमी आणल्यामुळे मी घाईनें गेलों व त्यांशीं लढाई केली. बादशाही सुदैवानें पुष्कळ लोक मारून व जखमी करून शत्रूचा पराभव केला. बादशाही फत्ते झाली. या घटनेचा तपशीलवार अर्ज करित आहे.

५०८

जु. २८ जिल्हेज ८ गुरु. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
ماه ذی الحجہ ۸ سنہ
یوم الخمس سنہ ۲۸ } श. १६०६ कार्तिक शुद्ध १०
इ. १६८४ नोव्हेंबर ६

بہ بہرہ مند خان فرمودند کہ طرح قلعہ سوہ از پارچہ بر تختہ طیار کنائید بنظر بگذرانند۔

बहरामंदखानास हुकूम झाला कीं, सुप्याच्या किल्ल्याचा नकाशा कागदावरून फळ्यावर तयार करून नजरेखालीं घालावा.

५०९

जु. २८ जिल्हेज १३ मंगळ. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
ماه ذی الحجہ ۱۳ سنہ
یوم الثلث سنہ ۲۸ } श. १६०६ कार्तिक शुद्ध १४
इ. १६८४ नोव्हेंबर ११

محمد بیگ گرز بردار حسب الحکم بروح الله خان و خلعت بہ بہادر خان موافق حکم در پریندہ رسانیدہ عرض داشت آوردہ بنظر گذرانید۔

मुहम्मदबेग गुर्जबदारानें हुकुमाप्रमाणें रूहुल्लाहखानास हस्तुलहुकूम व बहादुरखानास खिलत परिड्याला नेऊन पोहोंचविली. त्यांचे अर्ज आणून नजरेखालीं घातले.

५१०

जु. २८ जिल्हेज १४ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०६ कार्तिक शुद्ध १५
 बुध. { ماہ ذی الحجہ ۱۴ منہ } इ. १६८४ नोव्हेंबर १२
 { یوم الاربعہ سنہ ۲۸ }

قاضی حیدر عرض نمود کہ محمد برادرزادہ غلام علی برادر و عبدالقادر خویش
 مخلص خان مرحوم کہ از حضور جہتہ تسخیر قلعجات سنہیا مقہور تعین شدہ
 بودند بہ بندہ خطی نوشتہ اند کہ بندہ ہای پیادہ پانصد این سرزمین نونوکر
 نگاہ داشتہ در تہانہ کروس سکونت گرفتہ و با رامانجی زمیندار نواحی قلعہ کوتہلم
 کہ برکویہ درہ تیلیا گہات واقعہ تلکوکن است اتفاق نمودہ جاسوسی یافتہ
 کہ مردم قلعہ در آن جا جہتہ ذخیرہ بدیہات کہ متصل قلعہ اند می آیند
 بنا بران بتاریخ نہم ۹ شہر خال قلعہ کوتہلم روانہ شد بتاریخ دہم بقلعہ
 مذکور رسیدہ پشتارہ ہای جمہرہ و شمشیر وغیرہ سلاح نمودہ برسر سیصد ۳
 نفر بندوچی کردہ تا بہ قلعہ کوتہلم روانہ شد و عبدالقادر انرا بمعہ جمعیت
 مشارالیم زیرکویہ پنهان کرد عقب گذاشتہ و بر دروازہ کمرکوت آن قلعہ
 رفتہ آواز دادہ کہ دروازہ قلعہ را بکشاید ذخیرہ آورده اند مردم خود دانستہ
 دروازہ را کشادہ بندہای درآمد شدند پشتارہای سلاح برآورده جنگ واقع
 شد چنانچہ مردم غنیمت زیادہ بودند لیکن عبدالقادر ہم آمدہ داخل قلعہ شد
 فتح عظیم گردید و عبدالقادر تہانہ دار کروس و مانکوجی ماندزہ (پاندزہ ؟)
 برائے کومک آمدہ بودند بعد فتح بہ تعلقہ خودہا رفتہ و بتاریخ یازدہم مردم
 مقہور آمدہ قلعہ را محاصرہ کردہ جنگ تیر و تفنگ درپیش است بعد معروض
 ظل سبحانی خوشوقت شدہ فرمودند کہ آنہارا رعایت خواہم کرد و قاضی
 حیدر را خلعت و یک فیل مادیہ انعام دادہ حکم شد بہرہ مند خان حسبالحکم
 بانہا و ہم تہانہ داران آن صلح بنویسد کہ ہرکدام از محافظت قلعہ و در
 تنبیہ آن سگ وار سرگرم باشد۔

काझी हैदर याने अर्ज केला तो असा : माझा भाऊ गुलाम अली याचा
 मुलगा काझी मुहम्मद व मरहूम मुख्लिसखानाचा नातेवाईक अब्दुल कादिर
 यांना संभाचे किल्ले जिंकण्यासाठी नेमिले होते. त्यांनी मला पत्र लिहिले की,
 येथील लोकांपैकी चाकरीस ठेवलेले पाचशे पायदळ करूस येथे राहिले. त्यांनी
 तळकोंकणांतील तेल्या घाटांत असलेल्या कोथळा किल्ल्याच्या परिसरांत

राहणारा जमीनदार रामाजी याशीं संगनमत केलें आणि हेरगिरीनें माहिती मिळविली कीं, किल्ल्यांतील लोक जवळच्या खेड्यांत धान्य गोळा करण्यासाठीं येत असतात. तेव्हां चालू महिन्याच्या नऊ तारखेस कोथळ्याकडे रवाना होऊन दहा तारखेस मी किल्ल्यापाशीं पोहोंचलों. जमधर, तलवारी वगैरे हत्यारें, तीनशें बंदुकधाऱ्यांबरोबर कोथळ्यास पाठविलीं. अब्दुल कादिरनें त्यांस आपल्या फौजेसह डोंगराच्या पायथ्याशीं लपवून ठेविलें व किल्ल्याच्या कमरकोट दरवाज्याजवळ जाऊन त्यानें ओरडा केला कीं, 'दरवाजा उघडा; लोकांनीं धान्य आणिलें आहे' आपलीच माणसें समजून आंतील लोकांनीं दरवाजा उघडला. माझे लोक आंत गेले. हत्यारें आणलीं. नंतर लढाई झाली. परंतु शत्रूचे लोक जास्त होते. तेव्हां अब्दुल कादिर देखील आंत गेला. मोठा विजय मिळाला. करूसचा ठाणेदार अब्दुल कादिर व माणकोजी मांडरे (पांडरे?) मदतीस आले होते. ते विजय मिळाल्यावर स्वतःच्या प्रदेशांत गेले. अकरा तारखेस शत्रूच्या लोकांनीं येऊन वेढा दिला. बाणांची व बंदुकांची लढाई चालू आहे. अर्जानें बादशाहास आनंद होऊन हुकूम झाला कीं, त्याच्यावर कृपा केली जाईल. काजी हैदर यास एक हत्तीण व खिलत बक्षीस दिली. बहरामंदखानास हुकूम झाला कीं, त्यांना व त्या जिल्ह्यांतील सर्व ठाणेदारांस हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, प्रत्येकानें किल्ल्याच्या संरक्षणांत व शत्रूला तंबी देण्यांत मग्न असावें.

५११

जु. २८ जिल्हेज १६ शुक्र.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ذی الحجہ ۱۶ سنہ} \\ \text{یوم الجمعہ سنہ ۱۰۸۲} \end{array} \right\}$	श. १६०६ कार्तिक वद्य २
		इ. १६८४ नोव्हेंबर १४

قاضی حیدر عرض نمود کہ عبدالقادر کہ در قلعہ کوتاہ است خطی نوشتہ کہ از تاریخ فتح قلعہ تا حال کسی بندہ بادشاہی برای کومک نرسید و مردم غنیم آمدہ قلعہ را محاصرہ کردہ جنگ تیر و تفنگ در پیش است و ذخیرہ کہ در قلعہ بود از آتش سوختہ شد اگر حضرت خبر این جا بگیرند بہتر والا بکار خواہد آمد حکم شد بہرہ مند خان حسب الحکم این جماعہ ذیل قلمی نمودہ حوالہ خسرو بیگ صحبت یساول نمودہ روانہ نماید کہ زود ہم را تارسیدن عبدالکریم قلعہ دار آن جا سزاوی کردہ برساند۔

काझी हैदरनें अर्ज केला तो असा : कोथळागडावर असलेल्या अब्दुल कादिरनें मला पत्र पाठविलें कीं, किल्ला जिंकून घेतला त्या दिवसापासून आज मितीपर्यंत कुणीही बादशाही चाकर मदतीस आला नाही. शत्रूच्या लोकांनीं किल्ल्यास वेढा घातला असून बाणांची व बंदुकांची लढाई चालू आहे आणि किल्ल्यांत असलेला दाखगोळा आगीच्या भक्ष्यस्थानीं पडला आहे. बादशाहांना ही खबर मिळाली तर ठीक; नाहीतर मी कामास येईन. यावर हुकूम झाला कीं, बहरामंदखानानें खालील लोकांस हस्तुलहुकूम लिहावा व तो खुस्रवबेग यसावल याजबरोबर पाठवून द्यावा. त्यानें तेथील किल्लेदार अब्दुलकरीम पोहोंचेपर्यंत तावडतोब सजावली करून सर्वांना तेथें पोहोंचवावें.

५१२

जु. २८ जिल्हेज १८ { سیام اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ कार्तिक वद्य ४
 रवि. { ماه ذی الحج ۱۸ سنہ } इ. १६८४ नोव्हेंबर १६
 يوم الاحد سنہ ۲۸

عرض داشت عبدالقادر بابت فتح قلعہ کوتہلہ بمعہ کلید طلا آمدہ بنظر گذشت بعد مطالعہ کلید بمشارالہ معاف نمودہ اضافہ فرمودند۔

कोथळा किल्ला घेतल्याबद्दल अब्दुल कादिरची आलेली अर्जी व सोन्याची किल्ली नजरेखालीं घातली. पाहिल्यावर किल्ली उपर्युक्तास माफ केली व वाढीचा हुकूम दिला.

५१३

जु. २८ जिल्हेज २२ { سیام اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ कार्तिक वद्य ८
 गुरु. { ماه ذی الحج ۲۲ سنہ } इ. १६८४ नोव्हेंबर २०
 يوم الخمس سنہ ۲۸

اضافہ

محمد خلیل تہانہ دار سونیر رشید بیگ وغیرہ سم ۳ نفر منصبدار عرض داشت غازی الدین خان بہادر آورده بنظر گذرانیدہ معروض داشتہ بود کہ بتاریخ ۱۵ شہر حال بندہ خبر یافتہ کہ ناروخی بہوسلہ ناسردار سنہا مقہور با جمعیت ۱۰ ہزار سوار بقلعہ ستارہ جمع شدہ نظر بر شوخی دارد بندہ بتاریخ ۱۶ شہر حال از تہانہ سرول بیست و چہار کروزہ اسپ قمچی دویدہ مقہور تاب مقابلہ نیاورده از اقبال حضرت دوصد نفر را بقتل رساندہ فتح بادشاہی شد ہفدہ نفر

सुनेर (शिबनेर?) चा ठाणेदार मुहम्मद खलील, रशीदबेग वगैरे तीन मनसबदार यांनीं गाझीउद्दीनखानाचा अर्ज आणून नजरेखालीं घातला. अर्ज असा : चालू महिन्याच्या पंधरा तारखेस भला बातमी मिळाली कीं, संभाचा सरदार नारोजी भोसले दहा हजार स्वारांसह साताऱ्याच्या किल्ल्याकडे आला असून त्याचा खोडी काढण्याचा विचार आहे. म्हणून मी चालू महिन्याच्या सोळा तारखेस शिरवळून २४ कोस दौड केली. शत्रूनें सामना दिला नाहीं. बादशाही सुदैवानें दोनशें लोक मारले जाऊन बादशाही फत्ते झाली. आमचे १७ लोक कामास आले व बहुतेक लोक जखमी झाले. अर्ज पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, मान्य आहे. बाल्तूनबेग वगैरेंना बाढ देण्याचा हुकूम झाला.

428

जु. २८ जिल्हेज २२
गुरु.

{ سیاہ اخبارات دربار معلے
ماہ ذی الحجہ ۲۲ سنه
يوم الخميس سنه ۱۳۸۰ }

श. १६०६ कार्तिक वद्य ८
इ. १६८४ नोव्हेंबर २०

عرض داشت عبدالعزیز خان قلعہ دار جونپور آمدہ بمعرفت بختاور خان بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ بندہ موافق حکم خانم زاد را بمع جمعیت برائے کومک عبدالقادر قلعہ دار کوتہلہ فرستادہ ہرگاہ متصل قلعہ رسیدہ دیدہ کہ ناروجی ناسردار مقہور آمدہ درہ مذکور مسدود نمودہ خانم زاد یورش نمودہ جنگ کوتہ یراق واقع شد از اقبال حضرت بسیاری را بقتل رسانیدہ و سردار مذکور را دستگیر کردہ درین ضمن بموجب نوشتہ خسرو بیگ صحبت یساول کہ جہتہ سزاوی آنها رفتہ بعرض رسید کہ ناروجی وغیرہ سردار مقہور درہ قلعہ کوتہلہ مسدود نمودہ چنانچہ ابوالخیر پسر عبدالعزیز خان و بعد از آن عبدالقادر خان تہانہ دار کروس و مانکوجی تہانہ دار شکارپور و رعدا نداز خان تہانہ دار کرہ نمونہ رسیدہ بسیاری را بقتل رسانیدہ سردار مقہور را دستگیر نمودہ و قربان بیگ وغیرہ دو نفر منصبدار عرض داشتہ عبدالقادر خان درباب فتح آوردہ بنظر گذرانیدہ مطالعہ نمودہ فرمودند مجرای آنها کلی شد و دارندہ عرض داشت را اضافہ فرمودند قربان بیگ حسن بیگ۔

जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुल अशीझखान याचा अर्ज आला तो बख्तावर-

खानाच्या मार्फतीने नजरेखालीं घातला. तो अर्ज असा : हुकुमाप्रमाणें मी माझ्या मुलास जमेतीसह कोथळ्याचा किल्लेदार अब्दुल कादिर याच्या मदतीसाठीं पाठविलें. तो कोथळ्याजवळ पोहोचला तेव्हां त्यास दिसलें कीं, शत्रूचा सरदार नारोजी यानें येऊन सदरहू खोरे रोखून धरलें आहे. माझ्या मुलानें हल्ला केला. तलवार-कट्यारींची हातघाईची लढाई झाली. बादशाही सुदैवानें अनेकांना मारून उपर्युक्त सरदारास पकडलें. याबाबत त्याची सजावली करण्यासाठीं गेलेला खुस्रवबेग सोहबत यसावल याच्या लिहिल्यावरून समजलें कीं, शत्रूच्या नारोजी वगैरे सरदारांनीं कोथळा किल्ल्याचें खोरे रोखले होते. म्हणून अब्दुल अझीझखानाचा मुलगा अबुलखैर व नंतर करूसचा ठाणेदार अब्दुलकादिरखान, शिकारपूरचा ठाणेदार माणकोजी व करडे निमोण्याचा ठाणेदार रअदअंदाझखान हे तेथें पोहोचले; त्यांनीं अनेकांना मारलें व शत्रूच्या सरदारास पकडलें. कुर्बानबेग वगैरे मनसबदारांच्या दोन लोकांनीं किल्ला घेण्याबाबत अब्दुलकादिरखानाचा अर्ज आणून नजरेखालीं घातला. पाहिल्यावर हुकुम झाला कीं, त्याचें म्हणणें मान्य आहे. कुर्बानबेग व हुसेनबेग या अर्ज आणणाऱ्यांना वाढ फर्माविली.

५१५

जु. २८ जिल्हेज २३	سیاه اخبارات دربار معلی ماه ذی الحجه ۲۳ سنہ یوم الجمعہ سنہ ۲۸	श. १६०६ कार्तिक वद्य ९
शुक्र.		इ. १६८४ नोव्हेंबर २१

سید اوغلال عرض نمود کہ مانکوجی ما (پا؟) ندرہ تہانہ دار شکارپور خطی نوشتہ کہ بموجب حکم بندہ و ابوالخیر وغیرہ بہ قلعہ کوتہلم باتفاق یکدیگر رفتہ چنانچہ با ناروجی ترنبک نا سردار مقہور جنگ واقع شد از اقبال حضرت بسیار کس را بقتل رسانیدہ شکست دادہ و نا سردار مقہور را بجان کشتہ و گم را بریدہ مصحوب اوداجی منصبدار برادری خود بحضور فرستادہ امیدوار عنایت است بعد معروض فرمودند اہتمام خان گم را سری راہ در آویزد و اشرف خان مراتب عبدالعزیز خان وغیرہ بعرض رسانند۔

सय्यिद ओघलान यानें अर्ज केला तो असा : शिकारपूरचा ठाणेदार माणकोजी पांढरे यानें पत्र लिहिलें कीं, हुकुमाप्रमाणें मी व अबुलखैर वगैरे एकमेकांच्या विचारानें कोथळा किल्ल्याकडे गेलों. तेव्हां शत्रूचा सरदार नारोजी त्रिंबक याशीं लढाई झाली. बादशाही कृपेनें अनेक लोक मारले गेले. त्याचा

पराभव झाला. शत्रूच्या सरदारास ठार केलें. त्याचें शीर कापलें तें माझा मनसबदार भाऊ उदाजी याजबरोबर पाठविलें आहे. त्यास कृपेची आशा आहे. अर्जानंतर हुकूम झाला कीं, इहतिमामखानानें त्या सरदाराचें डोकें रस्त्यावर टांगावें. अश्रफखानानें अब्दुलअझीझखान वगैरेंच्या मानसन्माना-बद्दल अर्ज करावा.

५१६

जु. २८ जिल्हेज २६ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
ماه ذی الحجہ ۲۶ منہ
یوم الاثنا سنہ ۲۸ } ش. १६०६ कार्तिक वद्य १३
इ. १६८४ नोव्हेंबर २४

اودا جی گم ناسردار سنہیا مقہور آورده خلعت انعام
بتجويز غازی الدین خان نوسرافراز فرمودند
سیوا جی جیوا جی میر مرتضیٰ ولد میر احمد

संभाच्या सरदाराचें शीर घेऊन उदाजी आला त्यास खिलत दिली. गाझीउद्दीनखानाच्या तजविजीनें मवीन मानकरी नेमले ते असे : शिवाजी, जिवाजी, मीर मुर्तजा बलद मीर अहमद.

५१७

जु. २८ जिल्हेज २६ सोम. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
ماه ذی الحجہ ۲۶ منہ
یوم الاثنا سنہ ۲۸ } श. १६०६ कार्तिक वद्य १३
इ. १६८४ नोव्हेंबर २४

بموجب خط امان الله خان تہانہ دار بارامتی بعرض رسید دویم اگر مردم
سنہیا مقہور برائے نوکری نزد بندہ رجوع آورده اند حکم شد بنویسد کہ
دو ہزار سوار نوکر نماید و بدستور غازی الدین خان بہادر سند بفرستد۔

बारामतीचा ठाणेदार अमानुल्लाहखान याच्या पत्रावरून समजलें कीं, 'माझ्याकडे संभाचे लोक चाकरीसाठीं रुजू होत असतील तर काय करावें? हुकूम व्हावा.' हुकूम झाला कीं, 'त्यास लिहावें कीं, दोन हजार नोकर ठेवावे. नेहमींच्या प्रथेप्रमाणें गाझीउद्दीनखान हा सनद पाठवील.'

५१८

जु. २८ जिल्हेज २५ बुध. { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
ماه ذی الحجہ ۲۸ منہ
یوم الاربعہ سنہ ۲۸ } श. १६०६ कार्तिक वद्य ३०
इ. १६८४ नोव्हेंबर २८

اضافہ

خیریت خان قلعہ دار دندا راجپوری برحسین تردد شیخ محمد بخشی واقع نویسن
دندا راجپوری عرض داشت اکرم خان تہانہ دار گلشن آباد و مرحمت خان بنظر
گذشت معروض داشتہ بود سم باری ترنہیک منجملہ آن دو باری بہرہ مند خان
سابق سوختہ بود و مردم مقہور باز آمدہ آباد شدہ بودند بندہای سواری نمودہ
از اقبال حضرت سم باری سوختہ و بند و مواشی بدست آوردہ فتح بادشاہی
شد و نیز از وقایع بعرض رسید کہ از دست خان مشارالہما و ملازم شاہزادہ
معزالدین خوب تردد شد فرمودند مجرای شد۔

दंडाराजपुरी येथील वाकेनवीस याच्या लिहिण्यावरून दंडाराजपुरीचा
किल्लेदार खैरियतखान याचें ऊर्जित केलें. गुल्शनाबादेचा ठाणेदार अक्रमखान
व मरहमतखान यांचे अर्ज नजरेखालीं घातले. त्रिंबकच्या तीन वाड्यांपकीं
दोन वाड्या बहरामंदखानानें पूर्वीच जाळल्या होत्या; पण शत्रूच्या लोकांनीं
येऊन त्या परत वसविल्या होत्या. आम्ही स्वार होऊन गेलों; बादशाही कृपेनें
तिन्ही वाड्या जाळल्या; लोक व जनावरें हस्तगत केलीं; बादशाही फत्ते झाली.
वाक्यावरून अशी हकीकत समजली कीं, उपर्युक्त खानानें व शाहझादा
मुइझुद्दीनच्या नोकरांनीं चांगले श्रम घेतले. हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

५१९

जु. २८ जिल्हेज २९ { سیاہ اخبارات دربار معلے } श. १६०६ मार्गशीर्ष शुद्ध १
गुरु. { ماه ذی الحجہ ۲۹ منہ } इ. १६८४ नोव्हेंबर २७
{ يوم الخميس سنہ ۲۸ }

سیدی عبدالرحمان قلعہ دار دندوری بموجب نوشتہ خیریت خان
عرض داشت غازی الدین خان بہادر آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ
یک آغا ماما اکبر باغی بمعہ وکیل سنبہا مقہور نزد بندہ آمدہ ظاہر نمودہ
کہ بندہای بے تقصیر اند پیغام صلح آوردہ معروض دارند بندہ جواب دادہ
کہ مرا این قدرت نیست ہرکس کہ در باب باغی و یا مقہور بعرض میرساند
بندگان حضرت از روی بیدماغی او را برطرف نمودہ قید یا داخل کشتنی
می فرمایند آخر الامر ظاہر نمودہ کہ یک مرتبہ مقدمہ مایان معروض دارند ہرچہ
حکم بطالع مایان صادر شود بنابران معروض داشتہ ایم بعد مطالعہ بہ سید اوغلان

فرمودند کہ بہ خان مذکور بنوبسد کہ این مغلانی را معہ وکیل ہمراہ ملک شاہ برادر سید اوغلان بحضور بفرستد۔

खैरियतखानाच्या लिहिल्याप्रमाणें दिंडोरीचा किल्लेदार सीदी अब्दुरहमान यानें गाझीउद्दीनखानाचा अर्ज पाठविला तो असा : अकबराचा आगा मामा नांवाची बाई संभाच्या वकिलांसह मजजवळ आली होती. त्यांनीं आम्ही निर्दोष आहों; तहाचा निरोप घेऊन आलों आहों असें सांगितलें. मी त्यांना 'मला एवढा अधिकार नाही. जो कोणी संभा किंवा अकबराबद्दल अर्ज करतो त्यास बादशाह गैरमर्जीमुळें बडतर्फ करितात किंवा कैदेत ठेवून मारून टाकतात' असें सांगितलें. पण त्यांनीं शेवटीं 'एक वेळ आमची कैफियत बादशाहापुढें मांडावी; आमच्या नशिबानें हुकूम होईल तो होवो' असें विनविलें. म्हणून हा अर्ज केला. त्यावर सय्यिद ओघलानास हुकूम केला कीं, उपर्युक्त खानास लिहावें कीं, या मुघलानांला वकिलांसह सय्यिद ओगलानचा भाऊ मलिक शाह याजबरोबर हुजूर पाठवावें.

५२०

जु. २८ मोहरम ४ सोम.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०५ मार्गशीर्ष शुद्ध ५
		ماہ محرم ۴ سنہ		इ. १६८४ डिसेंबर १
		یوم الاثنا سنہ ۲۸		

بہرہ مند خان را نیت خیر فاتح خواندہ بمعہ ہمراہیان انعام دادہ با فوج سم ہزار دوصد ہشتاد سوار جہت تنبیم غنیم جانب سرول بجای غازی الدین خان بہادر رخصت فرمودند۔

خان مذکور عبدالواحد خان بخشی سرکار بادشاہزادہ کام بخش محمد تقی خویش بہرہ مند خان معمور خان و سید خان محمد علی دیوان فوج سید الصادات و تحف قلی حاجی محمد صالح جان محمد و پسر عالم گرزبردار دلیر بیگ محمد مومی داروغہ افراسیاب بمعہ برادر۔

बहरामंदखान व त्याच्या सोबतचे लोक यांना बक्षीस वगैरे व ३२८० स्वार बरोबर देऊन गाझीउद्दीनखानाच्या ऐवजीं शिरवळकडे शत्रूला तंबी देण्यासाठीं पाठविलें. ते लोक असे : उपर्युक्त खान, कामबक्षाचा बक्षी अब्दुल-वाहिदखान, बहरामंदखानाचा नातलग मुहम्मद तकी, मामूरखान, सय्यिद-

खान, सय्यिदुस्सआदत याच्या फौजेचा दिवाण मुहम्मद अली, तुहफकुली, हाजी मुहम्मद सालिह, जान मुहम्मद, आलम गुर्जबर्दाराचा मुलगा दिलेरबेग, मुहम्मद मूमी दाख्खा, भावासह अफरासियाब.

५२१

जु. २८ मोहरम ५ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلی ماه محرم ۵ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष शुद्ध ६ इ. १६८३ डिसेंबर २
-------------------------	---	---	---	---

قاضی حیدر عرض نمود کہ محمد حسین قاضی چیول خطی نوشتہ کہ درملک غنیم گرانی بسیار شدہ چنانچہ از بندر سورت وغیرہ بندر بہ احمدآباد رسد غلہ و سرب و باروت بمقہور میرسد اگر سید لطف اللہ گجراتی کہ بمنصب دو صد پنجاہی ذات پنجاہ سوار درحضور است واقف حال این سرزمین است تعیین شود و تا رسد غلہ بند نماید و عنقریب مقہور عاجز شود حکم شد اورا بنظر بگذرانند۔

काशी हैदरानें अर्ज केला तो असा : चेऊलचा काशी मुहम्मद हुसैन यानें मला पत्र लिहिलें आहे कीं, शत्रूच्या प्रांतांत महागाई खूप आहे. पण सुरत व इतर बंदरें आणि अहमदाबाद वगैरे ठिकाणें येथून शत्रूस अन्नधान्याची रसद, शिसें, दाख वगैरे पोहोचत आहे. हुजूर असलेला आणि २५० जात व ५० स्वार असा मनसबदार सय्यिद लुत्फुल्लाह गुजराती इकडील भागाशीं परिचीत आहे. त्यास इकडे नेमलें तर रसद जाते ती तो बंद करील व शत्रू त्रासून जाईल. हुकूम झाला कीं, त्यास नजरेखालून घालावें

५२२

जु. २८ मोहरम ६ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلی ماه محرم ۶ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष शुद्ध ७ इ. १८६४ डिसेंबर ३
------------------------	---	--	---	---

عرض داشت آتش خان برای دیدن قلعہ کوتہلم کہ بتصرف پادشاهی آمده است بنظر گذشت معروض داشتہ بود طوری کہ قاضی حیدر تعریف این قلعہ بعرض رسانید همان طور است چنانچہ از آمدن این قلعہ تمام تلکوکن درتصرف دولت قاہرہ خواهد آمد بعد مطالعہ از روی مہربانی قاضی حیدر را خطاب خانی و ده ہزار روپیہ انعام مرحمت نمودہ دو ہزاری ذات پانصد سوار بود پانصدی ذات اضافہ فرمودند۔

• ملک شاه برادر سید اوغلان کہ ہمراہ مریم مغلانی بمعہ وکلای اکبر ابتر
[و*] سنہیا مقہور بحضور آمدہ بود یک اشرفی بوزن یک صد تولہ بمشارالیم
انعام و فرمان و یک زرہ خاصہ قیمت ہفصد روپیہ برائے غازی الدین خان بہادر
حوالہ نمودہ بہ خانہ زاد خان فرمودند کہ حسب الحکم بہ رعندان از خان تہانہ دار
کمرہ نمونہ بنویسد کہ خود را بمعہ ہمراہیان نزد بہرہ مند خان رساند۔

बादशाही अमलाखालीं आलेला कोथळागड पाहण्यासाठीं आतिश-
खानाचा अर्ज आला. तो नजरेखालीं घातला. त्यांत 'काशी हैदरानें वर्णिल्या-
प्रमाणें खरोखरच तो किल्ला आहे. तो हातीं आल्यामुळें संबंध तळकोंकणच
बादशाही अमलाखालीं येईल' असें होतें. यावर काशी हैदरावर कृपा करून
खानाची पदवी व दहा हजार रुपये बक्षीसी दिली. तो दोन हजार जात व
पांचशें स्वारांचा मनसबदार होता. त्यांत पांचशें जातीची वाढ फर्माविली.

सय्यिद ओघलानचा भाऊ मलिक शाह हा मर्यम मुघलानी आणि अकबर
व संभा यांचे वकील यांसह हुजूर आला. उपर्युक्तास शंभर तोळे वजनाची एक
अश्रफी बक्षीस दिली. गाझीउद्दीनसाठीं फर्मान व ७० रुपये किंमतीचें खास
चिलखत त्याजवळ दिलें. खानहझादखानास हुकूम झाला कीं, करडे निमोण्याचा
ठाणेदार रअदअंदाजखान यास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, बरोबरच्या सर्व
लोकांसह तातडीनें बहरामंदखानापाशीं पोहोंचावें.

५२३

जु. २८ मोहरम ७ गुरु.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۷ سنہ یوم الخمس سنہ ۲۸	{	श. १६०६ कार्तिक शुद्ध ८ इ. १६८४ डिसेंबर ४
-------------------------	---	---	---	--

عرضہ داشت اکبر ابتر مریم مغلانی بمعہ محمد محسن وکیل بحضور آورده
بخدمت زینت النساء بیگم گذرانیدہ بندگان حضرت از مغلانی حقایق ابتر استفسار
نمودہ فرمودند کہ مغلانی و وکیل ابتر بالفعل در حضور باشد و شیخ عبداللہ
از خرچ آنها خبردار باشد و وکلای سنہیا مقہور کہ عرضہ داشت در باب صلح
آورده بودند مطالعہ نکردہ فرمودند کہ صلح آن قافر بیچہ بہ شمشیر است دستک
بدهند کہ آنها را ملک شاه نزد غازی الدین خان بہادر ببرد کہ در راہ کسی
مزاہم نشود و از آن جا نزد مقہور بروند۔

अकबराच्या अर्जासह मर्यम मुघलानी व मुहम्मद मुहसिन वकील हुजूर

आले. त्यांना झीनतुन्निसा बेगमेकडे पाठविलें. बादशाहानें मुघलानीपार्शीं अकबरा-विषयीं चौकशी केली. हुकूम झाला कीं, मुघलानी व अकबराचा वकील यांनीं हुजूरच रहावें. शेख अब्दुल्लाहानें त्यांचा खर्च करावा. संभाच्या वकिलांनीं तह करण्याबाबत अर्ज आणिला होता तो बादशाहानें बघितला नाहीं. हुकूम झाला कीं, या काफिरबच्चाशीं तह फक्त तलवारीनेंच केला जाईल. त्यांना जाण्यासाठीं दस्तक द्यावा. मलिक शाहानें त्यांना गाझीउद्दीनखानाकडे न्यावें. वाटेंत त्यांना कोणीही अडथळा करूं नये. तेथून त्यांनीं संभाकडे जावें.

५२४

जु. २८ मोहरम १२ मंगळ.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۱۲ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष शुद्ध १३ इ. १६८४ डिसेंबर २९
--------------------------	---	--	---	---

آتش خان موافق حکم طرح قلعہ کوتاہ نوشتہ آورده۔

आतिशखानानें हुकुमाप्रमाणें कोथळा किल्ल्याचा नकाशा काढून आणला.

५२५

जु. २८ मोहरम १३ बुध.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۱۳ سنہ یوم الاربع سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष शुद्ध १४ इ. १६८४ डिसेंबर १०
-------------------------	---	--	---	---

میر محمد صالح ولد شمش الدین خان از پرینده آمده۔

मीर मुहम्मद सालिह वलद शम्सुद्दीनखान हा परिंड्याहून आला.

५२६

जु. २८ मोहरम १७ रवि.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۱۷ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य ३ इ. १६८४ डिसेंबर १४
-------------------------	---	---	---	---

بموجب نوشتہ غازی الدن خان بہادر بعرض رسید کہ تبردار وغیرہ برائے صاف نمودن گہات تلکوکن ہمراہ فدوی تعین شوند حکم شد یک صد کہار و پنجاہ سنگ تراش از حضور بفرستد و دیوان فوج پانصد نفر تبردار نو نوکر نگاہ دارد۔

गाझीउद्दीनखानाचा अर्ज आला कीं, तळकोंकणचा घाट साफ करण्या-साठीं लाकूडतोडे वगैरे मजबरोबर नेमावे. हुकूम झाला कीं, शंभर कहार व

पनास पाथरवट हुजुराहून पाठवावे. फौजेतील दिवाणानें नवीन पांचशें कुन्हाडे चाकरीस ठेवावे.

५२७

जु. २८ मोहरम २० { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य ६
बुध. { माہ محرم २० سنہ } इ. १६८४ डिसेंबर १७
{ یوم الاربعہ سنہ ۲۸ }

بہ آتش خان داروغہ توپخانہ دکن حکم شد چہل نفر سنگ تراش جہتہ مرحمت قلعہ کوتہل بفرستد۔

दक्षिणेच्या तोफखान्याचा दारूगा आतिशखान यास हुकूम झाला कीं, कोथळ्याच्या दुरस्तीसाठीं चाळीस पाथरवट पाठवावे.

५२८

जु. २८ मोहरम २० { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य ६
बुध. { माہ محرم २० سنہ } इ. १६८४ डिसेंबर १७
{ یوم الاربعہ سنہ ۲۸ }

بلطف اللہ خان فرمودند بمرحمت خان بنویسد کہ از گلشن آباد بہ نولکہ اوامرہ بیايد و سابق حسب الحکم صادر شدہ است بران عمل نماید و فوج خان مذکور ہشت صد شخصت و چہار سوار بدستور سابق مقرر نماید و دوصد سوار شاہزادہ معزالدين و محمد اعظم الدين و یک صد پنجاہ سوار تابینان شمش الدین خان مع عبدالمومی کہ طلب حضور نمودہ اند خانہ زاد خان سزاوی کردہ بہ تہانہ نولکہ اوامرہ رسانیدہ رسید بطلبند و محمد موسی را بخشی واقع نویسی فوج خان مذکور بحال داشتہ۔

علام اللہ برادر زادہ قاضی حیدر خان بعد فتح قلعہ کوتہل آمدہ ملازمت نمودہ معنہ مہر یک صد روپیہ نذر گذرانید خلعت و اسب انعام دادہ سیصدی ۳ ذات پنجاہ سوار نوسرافراز فرمودند۔

लुलुफुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा : मर्हमतखानास लिहावें कीं, त्यानें गुल्शनाबादेहून नौलाखउमन्यास यावें व पूर्वी सादर झालेल्या हस्तुल-हुकुमाप्रमाणें वागावें. पूर्वीप्रमाणें उपर्युक्त खानाकडे ८६४ स्वारांची फौज नेमावी. शाहझादा मुइझुद्दीन व मुहम्मद अअजमुद्दीन यांचे २०० स्वार व अब्दुलमोमीसह शम्सुद्दीनखानाचे १५० स्वार यांना खानाझादखानानें

सजावली करून नौलाखउमन्यास पोहोंचवावें व पावती घ्यावी. मुहम्मद मोमीनला उपर्युक्त खानाच्या वाकेनवीसीचा बक्षी करावें. काझी हैदरखानाचा पुतण्या अलामुल्लाह कोथळा घेतल्यानंतर आला. त्यानें भेटून ९ मोहरा व १०० रुपये दिले. त्यास खिलत व घोडा बक्षीस दिला आणि ३०० स्वार व ५० स्वार असा नवीन मानकरी केला.

५२९

जु. २८ मोहरम २१ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य ७
गुरु. { माہ محرم २१ سنہ } इ. १६८४ डिसेंबर १८
{ یوم الخمس سنہ ۱۰۲۸ }

رستم بیگ را قلعداری منگل بیده تعلقہ بیجاپور از تغیر عنایت الله ولد جوان -
مرد مقرر نموده و معزول قلعدار پانصدی ذات دو صد سوار بود یک صد سوار
مشروط کم فرمودند -

عرض داشت جگدیو راو زمیندار سری رنگ پتن آمده بنظر گذشت معروض داشته
بود که دادو جی کا کھرا ناسردار سنبها مقهور مع جمعیت سه هزار سوار
دو هزار پیاده که متصل قلعہ بہتور تعلقہ مقهور جمعہ شدہ بودند از این خبر
خانہ زاد درگاہ بخشی خود را با جمعیت ہفت هزار سوار پانزدہ هزار پیادہ جہتہ
مقابلہ آن تیرہ بختان تعیین نمودہ چنانچہ در آن جا رفتہ مقابلہ کردہ جنگ واقع
شدہ از اقبال حضرت نا سردار مقهور را معہ پسر بچہنم رسانیدہ و بیماجی برادر
نا سردار را زندہ دستگیر نمودہ تیماجی نا سردار دیگر زخمی ساختہ قریب
مردن است و دیگر مردمان یک ہزار کس را بقتل رسانیدہ و بسیاری زخمی
کردہ و یک ہزار اسپ مادیم و بہالہ و سلاح چہتری تاراج بدست آمدہ
فتح بادشاہی شد و قلعہ بہتور از تعلقہ آن شور بخت تصرف بادشاہی آوردہ
الحال از راہ بد بختی مردم مقهور فراہم میشوند اگر باین خانہ زاد حکم شود
نوکر نگاہ دارم بعد معروض فرمودند مجرای شد و نوکر جہتہ تنبیہ مقہوران
نگاہ دارد -

इनायतुल्लाह बलद जवांमर्द याच्या बदलीमुलें विजापूर तालुक्यांतील
मंगळवेढ्याच्या किल्लेदारीवर रुस्तुमबेग यास नेमलें. काढून टाकलेला किल्लेदार
हा ५०० व २०० स्वार असा मनसबदार होता. पैकीं १०० स्वार सशस्त्र
होते ते कमी केल्याचा हुकूम झाला.

श्रीरंगपट्टणचा जमीनदार जगदेवराव याचा अर्ज नजरेखाली घातला. त्याने लिहिले आहे ते असे : संभाचा सरदार दाऊदजी काकडे ३००० स्वार व २००० पायदळ यांसह शत्रूच्या मुलखांतील किल्ले भिठोर येथे आला होता. म्हणून माझ्या फौजेच्या बक्षीला ७००० स्वार व ५००० पायदळ यांसह त्याचा सामना करण्यासाठी नेमले. ते तेथे गेले व त्यांनी लढाई केली. बादशाही सुदैवाने शत्रूच्या सरदारास त्याचा मुलासह मारले. त्याचा भाऊ बि(भि)माजी यास जिवंत पकडले. तिमाजी नांवाच्या दुसऱ्या सरदारास जखमी केले. तो मृत्युपंथास लागला आहे. इतर १००० माणसे मारली व अनेकांना जखमी करून १००० घोड्या, भाले, हत्यारे, छत्री वगैरे लूट हाती आली. शत्रूचा भिठोर किल्ला आपल्या ताब्यांत आला. आपला विजय झाला. सध्या शत्रूचे लोक एकत्र जमत आहेत. हुकूम झाला की, ते मान्य आहे. शत्रूला तंबी देण्यासाठी त्यांना चाकरीस ठेवावे.

५३०

जु. २८ मोहरम २४ रवि. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہ اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ محرم ۲۴ سنہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य १०} \\ \text{इ. १६८४ डिसेंबर २१} \end{array} \right.$

قاضی حیدر خان عرض نمود کہ عبدالقادر وغیرہ قلعہ کوتہلہ بابت سنبہا مقہور کہ در تصرف بادشاہی آوردہ در باب آنہا سابق حکم شدہ بود کہ بعد تصرف آوردن قلعہ رعایتی خوب خواهند کرد بعد آمدن حضور جزو منصب و اضافہ سرافراز نمودہ هرچہ امر شود بعد معروض قلعہ کوتہلہ را اسم مفتاح الفتوح نہادہ و ہفت ہزار روپیہ انعام بقاضی حیدر خان مرحمت نمودہ کہ آنچہ پیادہ ہای مردم ماوایہ کہ دلیری کردہ اندرون قلعہ اول مرتبہ داخل شدہ اند آنہارا کرہ طلا و نقرہ طیار کردہ بدهند جماعہ ذیل را اضافہ فرمودند۔

انتخاب خط فخرالدین خان تہانہ دار سوپہ بعرض رسید اول دو صد سوار سنبہا مقہور بموجب قولنامہ عبدالرسول خان آمدہ اند فدوی تا حال ہفت صد روپیہ از خود بآنها دادہ و بہ سبب پریشانی عاجز شدہ میخواستند کہ فراری شوند و جمعیت این تہانہ معلوم است و این مردم وقف کار این سرزمین اند حکم شد ہزار روپیہ از سرکار والا بدهند۔

काशी हैदरखानाने अर्ज केला तो असा : अब्दुलकादिर इत्यादींनी

संभाकडील कोथळा किल्ला बादशाही अमलाखालीं आणला. याचेबाबत पूर्वी हुकूम झाला होता कीं, किल्ला जिंकल्यावर उत्तम कृपा केली जाईल. तरी हुजूर आल्यावर कांहींतरी मनसब व वाढ देऊन ऊर्जित करावें. याबाबत हुकूम व्हावा. अर्ज ऐकल्यावर कोथळा किल्ल्यास मिप्ताहुलफुत्तूह हें नांव दिलें व काझी हैदरखानास ७००० रुपये दिले. हुकूम झाला कीं, त्यानें पायदळापैकीं ज्या मावळे लोकांनीं शौर्य गाजवून किल्यांत प्रथम प्रवेश मिळविला त्यांना सोन्याचीं व चांदीचीं कडीं तयार करून द्यावीं. निम्नलिखित लोकांना वाढ फर्माविली. [यांत मराठ्यांचीं नावें नाहींत*]

सुण्याचा ठाणेदार फख्रुद्दीन यानें लिहिलें तें असें : अब्दुरसूलच्या कौलनाम्याप्रमाणें संभाचे २०० स्वार आले आहेत. आतांपर्यंत मीं त्यांना माझ्याजवळचे ७०० रुपये दिले आहेत. ते परिस्थितीमुळे गांजले आहेत. त्यांचा पळून जाण्याचा विचार आहे. ह्या ठाण्यांत असलेली जमेत हुजुरास माहीत आहे. हे लोक येथील कामास उपयोगी आहेत. हुकूम झाला कीं, सरकारांतून त्यांना १००० रुपये द्यावे.

५३१

जु. २८ मोहरम २५ सोम.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ محرم ۲۵ سنہ یوم الاثنا سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य ११ इ. १६८४ डिसेंबर २२
-------------------------	---	---	---	--

حسب الحکم بنام مرحمت خان مضمون آنکہ از تہانہ نولکم اوامرہ بقلعہ
مفتاح الفتوح برود و تہانہ محکم نشانده خبردار باشد حوالہ غازی بیگ گرزبردار
نمودہ گویند راو وغیرہ مردم ماولیہ کہ در قلعہ مفتاح الفتوح درآمد شدہ بودند
موافق حکم بنظر گذشتند بنا بران دو ہزار پانصد ہون انعام مرحمت فرمودند۔
عرضہ داشت اکرام خان تہانہ دار گلشن آباد آمدہ معرفت فضایل خان داروغہ
داک بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ جمعیت سنبہا مقہور بہ نواحی قلعہ
رام سیج فرود آمدہ می خواستند کہ در مواضع پادشاہی شوخی نمایند از این
خبر بندہ بتاریخ پانزدہم شہر حال اسپ قمچی دویده رفتہ مقابلہ کردہ از اقبال
حضرت دوصد کس بقتل رسانیدہ و بسیار کس زخمی ساختہ شکست دادہ و
اکثر مردم ہمراہ بندہ بکار آمدہ و زخمی شدند فتح پادشاہی شد و از واقعہ
نیز بعرض رسید فرمودند مجرای شد۔

मरहमतखानाच्या नांवें हस्तुलहुकूम सादर होऊन गाझीबेग गुर्जबदारा-
जवळ दिला. त्यांतील विषय असा : नौलाखउमय्याहून कोथळ्यास जावें व तेथें
पक्कें ठाणें घालून सावध असावें. गोविंदराव वगैरे मावळे लोकांनीं कोथळा
घेण्यास मदत केली. ते हुकुमाप्रमाणें आले. त्यांना नजरेखालीं घातले. नंतर
२५०० होन बक्षीस दिले.

गुल्शनाबादेचा ठाणेदार इकरामखान याचा डाकचौकीचा अर्ज अधि-
कारी फजाइलखान याच्या मार्फतीनें आला. नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें
होतें तें असें : संभाचे लोक रामसेज किल्ल्याच्या आसपास जमले आहेत.
बादशाही गांवांत खोडी काढण्याचा त्यांचा विचार आहे. ही बातमी ऐकून
मी चालू महिन्याच्या १५ तारखेस चढया घोड्यानिशीं स्वारी केली. त्यांचेशीं
सामना दिला. बादशाही सुदैवानें २०० लोक मारले व अनेकांना जखमी
करून त्यांचा मोड केला. माझ्याबरोबरचे बहुतेक लोक कामास आले व जखमी
झाले. बादशाही फत्ते झाली. वाकाही असाच आला. हुकूम झाला कीं, मान्य आहे

५३२

जु. २८ मोहरम २७ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار ملے ماہ محرم ۲۷ سنہ یوم الاربع سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य १३ इ. १६८४ डिसेंबर २४
-------------------------	---	---	---	--

سید منور خان صوبہ دار برہانپور بموجب حکم در گلشن آباد آمدہ است
حکم شد خان مذکور در پمیل گانو تہانہ مقرر نمودہ خبردار باشد و تاکید
سازد کہ ازین طرف رسد غلہ بمملک سنبہا مقہور نتواند برود کسی را از مملک
مقہور در ممالک محروسہ آمدن نہ دہند۔

हुकुमाप्रमाणें बुर्हानपूरचा सुभेदार सय्यिद मुनव्वर हा गुल्शनाबादेस
आला आहे. हुकूम झाला कीं, उपर्युक्त खानानें पिंपळगांवांत ठाणें कायम
करून सावध असावें. त्यास ताकीद करावी कीं, त्या भागांतून संभाच्या
मुलखांत अन्नधान्य जाऊं देऊं नये. तसेंच शत्रूच्या मुलखांतील कोणालाही
बादशाही प्रदेशांत येऊं देऊं नये.

५३३

जु. २८ मोहरम २८ गुरु.	{	سیاہم اخبارات دربار ملے ماہ محرم ۲۸ سنہ یوم الخمس سنہ ۲۸	{	श. १६०६ मार्गशीर्ष वद्य १४ इ. १६८४ डिसेंबर २५
--------------------------	---	--	---	--

محمد شریف تهمانه دار پاتوده را تهمانه داری چاندور نیز مقرر نموده حکم شد
قلعه داری کسی دیگر تجویز نماید -

पाटोद्याचा ठाणेदार मुहम्मद शरीफ यास चांदोरचीही ठाणेदारी दिली.
हुकूम झाला कीं, तेथील किल्लेदारीवर दुसऱ्या कोणास नेमावें.

438

जु. २८ मोहरम ३०
 रवि.

{

 سیاہ اخبارات دربار معلیٰ

 ماہ محرم ۳۰ سنہ

 یوم الاحد سنہ ۲۸
 }

ش. ۱۶۵۶ پौष शुद्ध २
 इ. १६८४ डिसेंबर २७

به لطف الله خان فرمودند حسب الحکم به عبدالرسول خان تہانہ دار سیواپور بنویسد کہ عظمت برادر خورد بانصف جمعیت [در*] حد تہانہ گذاشتہ خود بانصف جمعیت نزد غازی الدین خان بہادر برود و سید منصور ولد جانباز خان را حکم شد برادری بہ تہانہ سیواپور رفتہ از بند و بست خبردار باشد۔

लुफुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा : शिवापूरचा ठाणेदार अब्दुरसूल-
खान यास हुकूम लिहावा कीं, 'तुझा धाकटा भाऊ अजमत याजपाशीं
निम्मे लोक तेथील ठाण्यांत ठेवून तू स्वतः निम्मे लोकांसह गाझीउद्दीनखाना-
पाशीं जावें'. सय्यिद मन्सूर वलद जांबाझखान यास हुकूम झाला कीं, 'तू
आपल्या भाऊबंदांना घेऊन शिवापुरास जावें व तेथील बंदोबस्ताबद्दल
सावध असावें.'

434

जु. २८ सफर २
 सोम.

{

 سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
 ماہ صفر ۲ سنہ
 یوم الاثنا سنہ ۲۸

 }

ش. ۱۬۰۬ پौष शुद्ध ४
 इ. १६८४ डिसेंबर २९

دو قطعہ عرض داشت محمد اعظم شاہ و یک قطعہ اوزبک خان قلعہ دار
دھارور آمدہ بنظر گذشتند۔ شیو سنگھ پسر رام سنگھ راتھور تعینات فوج
غازی الدین خان بہادر [ملازمت] نمودہ شش صدی ۶ ذات پانصد پنجاہ سوار
دو اسپہ بود صدی ذات پنجاہ سوار دو اسپہ اضافہ و خلعت دادہ حکم شد
خزانہ تعیناتیان سیواپور ہمراہ پرد۔

از زبانی هرکاره ها بعرض رسید که جمعیت سمنها مقهور از قلعه ها که در ملک بادشاهی واقع اند فرود آمده نواحی تهانه بیله شوخی نموده رفتند و

عبدالعزيز خان قلعدار جونیر مع پسر سواری نکرده از روی اعتراضی منصب آنها کم فرمودند۔

به لطف الله خان فرمودند آتش خان از فرستادن ملک مقهور موقوف نموده باید که طور همراهی خان مذکور همراه سیف الله خان طیار نمایند و غظنفر خان جهت طلایه لشکر بجای سیف الله خان میفرستم باشد۔

मुहम्मद अजमशाहाच्या अर्जाचीं दोन पानें व धारूरचा किल्लेदार उझबखान याच्या अर्जाचें एक पान आलें. तीं नजरेखालीं घातलीं. गाझी-उद्दीनखानाच्या फौजेंत नेमलेला रामसिंग राठोडाचा मुलगा शिवसिंग यानें भेट घेतली. तो ६०० जात दुघोडी, ५५० स्वार असा मनसबदार होता. त्यास १०० जात दुघोडी, ५० स्वार एवढी वाढ व खिलत दिली. हुकूम झाला कीं, शिवापूरच्या फौजेचा खजिना आपल्याबरोबर ठेवावा.

हरकायांच्या कडून तोंडीं अर्ज आला कीं, संभाचे लोक बादशाही मुलखांतील किल्ल्यांजवळ उतरत आहेत. बेल्ले ठाण्याच्या आसपास दांडगाई करून गेले. जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुलअझीझखान व त्याचा मुलगा यांनीं स्वारी केली नाहीं. तेव्हां इतराजी होऊन त्यांची मनसब कमी केली.

लुत्फुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, आतिशखानास शत्रूच्या मुलखांत पाठविण्याचें स्थगित केलें आहे. उपर्युक्त खानाच्या बरोबर असलेल्या लोकांचा हिशेब सैफुल्लाहखानाबरोबर तयार ठेवावा. सैफुल्लाहखानाच्या ऐवजीं घझनफर-खानांनं गस्त घालावी.

५३६

जु. २८ सफर ३ मंगळ.	{	سیاه اخبارات دربار معلیٰ ماه صفر ۳ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष शुद्ध ५ इ. १६८४ डिसेंबर ३०
-----------------------	---	--	---	---

اضافہ ہمراہیان اعتقاد خان کم در چانده تردد نموده بودند۔

عرض داشت سپہ دارخان بہادر پسر خان بہادر پسر خان جہان بہادر آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود بندہ بموجب حکم مع فوج جہتہ تنبیہ جمال پسر خواندہ شرزہ ہرزہ و فتح نایک واری کہ در قلعچہ کراچور و تالی کوت سکونت داشتہ رفتہ قلعچہ مذکور را از ہر چہار طرف مورچل بندی نموده تا سه روز جنگ تیر و تفنگ در پیش مانده آخرش آن کوتہ اندیشان ہنگام شب

گریخته رفتند و دو صد کس را بجهنم رسانیده و بسیاری زخمی ساخته فتح بادشاهی شد و اکثر این جانب بکار آمده و زخمی شده دو قلعه بمع پرگنات تعلقم بیجاپور در تصرف پادشاهی آوردیم و مفصل از واقع بعرض خواهد رسید بعد مطالع فرمودند مجرای شد.

चांदा येथें इअतिकादखानाबरोबर असलेल्या लोकांना त्यांनीं उत्तम कष्ट केल्याबद्दल वाढ दिली.

खानजहान बहादुरचा नातू व खानबहादुराचा मुलगा सिपहदारखान याचा अर्ज आला तो नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, मी हुकुमाप्रमाणें शझ्याचा मानीव मुलगा जमाल यास तंबी देण्यासाठीं आणि कराचूर व तालीकोट येथील गढ्यांतील नायकवाडींना जिकण्यासाठीं गेलों. त्या गढ्यांस चारी बाजूनीं मोर्चेबंदी करून तीन दिवस बाण व बंदुकांची लढाई केली. शेवटीं ते दुर्देवी लोक रात्रीं पळून गेले. दोनशें लोकांना मारलें व अनेकांना जखमी केलें. बादशाही फत्ते झाली. तसेंच इकडील बहुतेक लोक कामास आले व जखमी झाले. दोन्ही गढ्या व बिजापूरसंबद्ध परगणे बादशाही कब्जांत आणले. हें वाक्यावरून समजेल. यावर हुकूम झाला कीं, मान्य आहे.

५३७

जु. २८ सफर ४ बुध.	{	سیاہ اخبارات دربار معلی ماه صفر ۴ سنہ یوم الاربع سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष शुद्ध ६ इ. १६८४ डिसेंबर ३१
----------------------	---	---	---	---

اضافہ

یادگار حسین خان قلعدار نلدرگ را فوجداری دھارا سیون و آلد نیز مقرر شد -

بہ لطف اللہ خان فرمودند دو ہزار سوار را فوج سوای جمعیت عبدالعزیز خان قلعدار جونیر در آن جا مقرر نماید کہ مردم مقہور بملک بادشاہی آمدن نتواند -

عرض داشت مرحمت خان آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ بندہ

بتاریخ بیست و ہفتم ۲۷ محرم الحرام بہ قلعہ مفتاح الفتوح رسیدہ -

मळदुर्गचा किल्लेदार यादगार हुसैन यास धाराशीव व आळंद यांच्याही फौजदारीवर नेमलें.

लुत्फुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुलअझीझखान याच्या लोकांसह दोन हजार फौज तिकडे नेमावी. त्यांनीं शत्रूच्या लोकांना बादशाही प्रदेशांत येऊं देऊं नये.

मरहमतखानाचा अर्ज आला तो नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, मोहरमच्या २७ तारखेस मिफ्ताहुलफुतूह (कोथळा) किल्ल्यास पोहोंचलों.

५३८

जु. २८ सफर ५	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०६ पौष शुद्ध ७
गुरु.		ماه صفر ۵ سنہ		इ. १६८५ जानेवारी १
		یوم الخمس سنہ ۲۸		

از واقعہ چاندہ بعرض رسید کہ تر (نر) ور سنگھ نرینہ راجہ کشن سنگھ زمیندار این جا سیصدی ۲ ذات یک صد سوار بود فوت شد۔

از واقعہ قلعہ مفتاح الفتوح بعرض رسید کہ مردم پیادہ جمعیت سنہا مقہور ہنگام شب مابین قلعہ آمدہ بودند چنانچہ سید عبدالکریم قلعہ دار این جا خبردار شدہ روشنای نمودہ جنگ تیر و تفنگ درپیش آمدہ آخرش گریختہ رفتند و غلہ این جا نمی رسد بنا بران مردم قلعہ بسیار عاجز اند حکم شد بہ ابوالخیر فوجدار جوئیر بنویسد کہ رسانیدن رسد غلہ قلعہ مذکور بر ذمہ خود دانستہ سعی تمام رساند۔

चांद्याच्या घटनापत्रावरून समजलें कीं, तेथील जमीनदार राजा किशन-सिंग त्रिवर (नरवर) सिंगाचा मुलगा हा ६०० जात व १०० स्वार असा मनसबदार होता. तो मेला. किल्ले मिफ्ताहुलफुतूह (कोथळा)च्या घटनापत्रावरून समजलें कीं, रात्रीं संभाचे पायदळी लोक किल्ल्यांत आले होते; तेव्हां तेथील किल्लेदार सय्यिद अब्दुलकरीम यानें सावध होऊन प्रकाश पाडला. बाणांची व बंदुकांची लढाई होऊन शत्रू पळून गेला. अन्नधान्य पोहोंचत नाहीं म्हणून किल्ल्यांतील लोक अत्यंत त्रासून गेले आहेत. यावर हुकूम झाला तो असा : जुन्नरचा फौजदार अबुलखैर यास लिहावें कीं, किल्ल्यास अन्नधान्य पोहोंच-विण्याची जबाबदारी तुझी आहे असें समजून हर प्रयत्नानें तें पोहोंचवावें.

५३९

जु. २८ सफर ८	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०६ पौष शुद्ध ९
रवि.		ماه صفر ۸ سنہ		इ. १६८५ जानेवारी ४
		یوم الاحد سنہ ۲۸		

دیروز شتر سوار عرض داشت بهره مند خان آورده بنظر گذرانیده معروض داشت
بود که جاسوسان خبر آوردند که جمعیت سنبها مقهور جهت مقابلہ بنده جانب
پارنیر آورده شده است حکم شد اعتقاد خان مع میرزا خان وغیره دو هزار
هفت صد و هشتاد سوار جهت تنبیه آن بدکیشان میروند چنانچه یک پسر دو گهری
شب مانده روانہ شده۔

برام راو و مہاسکر راو داروغہ ہرکارہ ہا حکم شد حقایق خزانہ و ملک
قافرچہ بلطف اللہ خان ظاہری نمودہ باشند۔

काल सांडणीस्वारानें बहरामंदखानाचा अर्ज आणला. तो नजरेखालीं
घातला. त्यानें लिहिलें होतें तें असें : हेरांनीं बातमी आणली कीं, माझ्याशीं
लढाई करण्यासाठीं संभाचे लोक पारनेरकडे आले आहेत. हुकूम झाला कीं,
इअतिकादखानानें मिर्झाखान इत्यादींसह २७८० स्वार बरोबर घेऊन जाऊन
शत्रूस तंबी द्यावी. तेव्हां तो रात्रीचा एक प्रहर दोन घटिका राहिल्यावर
रवाना झाला.

हरकाय्यांचे दारोगे रामराव व भास्करराव यांस हुकूम झाला कीं, संभाचा
मुख्ख व खजाना यासंबंधीं माहिती लुप्तुल्लाहखानास कळवीत असावें.

१४०

जु. २८ सफर ९ { سیاہ اخبارات دربار معلیٰ } ش. १६०६ पौष शुद्ध ६
सोम. { ماہ صفر ۹ سنہ } इ. १६८५ जानेवारी ५
{ يوم الاثنين سنہ ۲۸ }

محمد حسین دیوان برار و فوجدار ملکاپور پانصدی ذات سیصد ۳ سوار
منجملہ پانصدی ذات یک صد سوار بلا شرط و چہار سوار مشروط دیوانی و یک صد
شصت سوار بشرط فوجداری بود بعد تغیر خدمت دہ سوار بشرط دیوانی و پنجہ
سوار مشروط تعیناتی دکہن بحال داشتہ یک صد سوار کم فرمودند۔

فضایل خان عرض نمود اکرم خان تہانہ دار گلشن آباد بوکیل خود نوشتہ
کہ محمد خلیل تہانہ دار سونیر و گوہند راو تہانہ دار بہگور خطی نوشتہ کہ
کاتیا راو ناسردار سنبہا مقہور با جمعیت پنج ہزار سوار این نواحی آمدہ چنانچہ
خط تحسین فرستادہ بنظر گذراند حکم شد لطف اللہ خان جواب این
بہ اکرم خان بنویسد۔

वऱ्हाडचा दिवाण व मलकापूरचा फौजदार मुहम्मद हुसैन हा ५०० जात व ३०० स्वार असा मनसबदार होता. पैकीं ५०० जात व १०० स्वार बिनाशर्त व दिवाणीच्या कामासाठीं ४ स्वार सशर्त तसेंच फौजदारीच्या कामासाठीं १६० स्वार नेमले होते. त्याची ही चाकरी दूर केल्यामुळे दिवाण-कामासाठीं १० स्वार व दक्षिणेतील नेमणुकेसाठीं ५० स्वार सशर्त नेमले. त्याचे १०० स्वार कमी केल्याचा हुकूम झाला.

फजाइलखानानें अर्ज केला तो असा : गुल्शनाबादेचा ठाणेदार अक्रम-खान यानें आपल्या वकिलास लिहिलें कीं, शिवनेरचा ठाणेदार मुहम्मद खलील व भगूरचा ठाणेदार गोविंदराव यांनीं पत्र लिहिलें आहे कीं, 'संभाचा सरदार कात्याराव हा ५००० स्वारांसह या भागाजवळ आला. तेव्हां त्याच्या गौरवाचें पत्र पाठवून नजरेखालीं घालावें.' त्याप्रमाणें हें पत्र पाठविलें आहे. तें नजरे-खालीं घालावें. हुकूम झाला कीं, लुफुल्लाहखानानें अक्रमखानास याचें उत्तर पाठवावें.

५४१

जु. २८ सफर १० मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ صفر ۱۰ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष शुद्ध ११ इ. १६८५ जानेवारी ६
------------------------	---	--	---	--

از زبانی هرکاره ها بعرض رسید که جمعیت سنبها مقهور نواحی سنگمیر و غیره بند و مویشی تاراج نموده بردند و تهمان داران آن ضلع جهت تنبیه آنها سواری نکرده بنا بران منصب کم نموده به لطف الله خان فرمودند حسب الحکم بانها بنویسد از آینده واقع خبردار باشند و جمعیت مقهور را آمدن ندهند - حکم شد لطف الله خان حسب الحکم با اعتقاد خان بنویسد که از نوشته سید منور خان و اکرام خان تهمان دار گلشن آباد بعرض رسید که جمعیت غنیم درین ضلع آمده است باید که خود را مع فوج رسانیده تنبیه رسانند حواله شهر سوار نموده بفرستند -

ترمبک جی ولد لکھموجی از بابت سنبها مقهور نوسرافراز فرمودند -

हरकाज्यांकडून तोंडी अर्ज आला कीं, संभाच्या लोकांनीं संगमनेरच्या आसपासचे लोक व जनावरें यांची लुटालूट केली. परंतु त्या जिल्ह्यांतील ठाणेदारांनीं त्यांना तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली नाही. म्हणून त्यांच्या मनसबी

कमी केल्या. लुफुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, 'येथून पुढें नीट सावध असावें व शत्रूच्या लोकांना येऊ देऊ नये' असे हस्तुलहुकूम त्यांना लिहावे

हुकूम झाला तो असा : लुफुल्लाहखानानें इअतिकादखानास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, 'गुल्शनाबादेचा ठाणेदार इकामखान याच्या लिहिल्यावरून शत्रूचें सैन्य त्या जिल्ह्यांत आलें असल्याचें समजतें. तरी तू फौजेसह जाऊन त्यांना तंबी द्यावी.' व तो सांडणीस्वाराजवळ देऊन पाठवावा.

संभाकडील त्रिंबकजी वलद लखमोजी याचें नव्यानें ऊर्जित केलें.

५४२

जु. २८ सफर ११ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ صفر ۱۱ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष शुद्ध १२ इ. १६८५ जानेवारी ७
-----------------------	---	---	---	--

از نوشته رعد انداز خان تہانہ دار سوہ بعرض رسید کہ پانصد چہار سوار جمعیت ہمراہ بندہ است در این جا آمد و رفت غنیم است دیگر جمعیت تعین شود حکم شد لطف اللہ خان چہار صد و ہشتاد سوار از حضور دیگر تعین نماید - سید اوغلان عرض نموده عموی سنبہا مقہور امید بندگی بحضور می آمد مردم مقہور او را دستگیر نموده بردند و متعلقان او نزد غازی الدین خان بہادر آمدہ حکم شد بہ خان مذکور بنویسد کہ آنہا را بحضور بفرستد -

सुप्याचा ठाणेदार रअदअंदाजखान याच्या लिहिण्यावरून समजलें तें असे : 'माझ्याजवळ ५०४ स्वारांची जमेत आहे. या भागांत शत्रूची येजा चालू आहे. तरी दुसरी जमेत नेमावी.' हुकूम झाला कीं, लुफुल्लाहखानानें हुजुराहून दुसरे ४८० स्वार नेमावे.

सय्यिद ओघलानानें अर्ज केला कीं, संभाचा काका चाकरीच्या आशेनें हुजूर येत असतां शत्रूनें त्याला कैद करून नेलें. त्याचे संबंधी गाझीउद्दीन-खानापाशीं आले आहेत. हुकूम झाला कीं, त्यांना हुजूर पाठविण्याबद्दल खानास लिहावें.

५४३

जु. २८ सफर १२ गुरु.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ صفر ۱۲ سنہ یوم الخمس سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष शुद्ध १३ इ. १६८५ जानेवारी ८
------------------------	---	---	---	--

رایا جی وغیره دونفر نوکران سننها مقهور مع پنبجاه راس سویشی بابت قلع مفتاح الفتوح که غازی الدین خان بهادر قید نموده بود بموجب حکم سهراب [چلم؟] رفته آورده بعرض رسانید حکم شد حوالی حیدر خان نماید به جمده الملکی فرمودند حسب الحکم به کار طلب خان فوجدار احمدآباد بنویسد که بعرض رسیده که رسد غله از تغلقه احمدآباد به سننها مقهور میرسد باید که از هم فوجداران و تهمانداران و زمینداران و بیوپاریان مچلکه بگیرند احدی از ملک ممالک محروسه رسد مقهور نبرند -

गाझीउद्दीनखानानें मिफ्ताहुल्फुतूह (कोथळा) गडावरील रायाजी वगैरे संभाचे दोन नोकर व ५० जनावरें यांना कैद केलें होतें. सुहराब चेला, हुकुमाप्रमाणें त्यांना हुजूर घेऊन आला व त्यानें वर्दी दिली. हुकूम झाला कीं, त्यांना हैदरखानाच्या स्वाधीन करावें.

जुम्दतुलमुल्कास हुकूम झाला तो असा : अहमदाबादेचा फौजदार कारतलबखान यास हस्तुलहुकूम लिहावा कीं, अहमदाबादेहून संभाकडे अन्न-धान्य जात असल्याचें समजलें आहे. तरी सर्व फौजदार, ठाणेदार, जमीनदार व व्यापारी यांच्याकडून कोणीही बादशाही मुलखांतून शत्रूच्या प्रांतांत अन्नधान्य नेणार नाही असा मुचलका घ्यावा.

488

जु. २८ सफर १५
 शुक्र (?).

{

 سیاہم اخبارات دربار معلیٰ
 ماه صفر ۱۰ منم
 يوم الجمعہ (?) سنہ ۲۶

 }

श. १६०६ पौष वद्य १
 इ. १६८५ जानेवारी ११

میر روح الله خان گرز بردار را معه ده ده نفر یساؤل و منصبدار و گرز بردار و بر قنداز و پنجاه نفر بند و قچی تعیین نموده که بطرف پاریس رفتن نشستند شتران و غیره مردم لشکر معلی را جهت گاه و همیه آن طرف رفتن ندهند۔ حکم شد یک هزار یک صد هفتاد یک سوار را فوج از حضور تعیینات جونیر همراهی عبدالعزیز خان قلعہ دار فوجدار آن جا تعیین نمایند و سیف الله خان سزاوی نموده روانہ سازد۔

मीर रूहुल्लाहखान गुर्जबर्दारासांगाती यसावल्चे दहादहा लोक, मनसबदार, गुर्जबर्दार, बर्कदाज आणि ५० बंदुकधार्यांना नेमले. त्यांनी पारनेराकडे

जाऊन थांबावे आणि शाही लश्करांतील उंटांना कही व घासदाण्यासाठी त्या बाजूस जाऊ देऊ नये.

हुकूम झाला की, ११७१ स्वारांना हुजुराहून जुन्नरच्या फौजेत तेथील किल्लेदार व फौजदार अब्दुलअझीझखानाबरोबर नेमावे. सैफुल्लाहखानाने सजावली करून पाठवावे.

५४५

जु. २८ सफर १६	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०६ पौष वद्य २
सोम.		ماہ صفر ۱۶ سنہ		इ. १६८५ जानेवारी १२
		یوم الاثنا سنہ ۲۸		

انعام

نوکران سنہیا مقہور از بابت قلعہ مفتاح الفتوح از نزد غازی الدین خان

بہادر آمدہ -

گویند راو

راما جی خلعت و اسپ

بہ لطف اللہ خان فرمودند بروح اللہ خان بنویسد اگر جمعیت سنہیا مقہور امید بندگی بشما رجوع نماید تا دو ہزار سوار نگاہ دارد و تا پذیرای منصب و یافتن جا گیر سردار نیم روپیہ و پائین را پاو روپیہ از خزانہ میدادہ باشد -

عرضہ داشت فخرالدین خان تہانہ دار پونہ آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ جمعیت در این ضلع آمدہ بود بندہ سواری نمودہ مقابلہ کردہ بسیاری را بچہنم رسانیدہ شکست دادہ فرمودند مجرای شد مراتب او بعرض رسانند -

اشرف خان عرض نمود خوجہ حامد کہ در تہانہ کرہ نمونہ است خطی نوشتہ کہ در این جا شورش غنیم بسیار است و جمعیت ہمراہ بندہ معدوم (معلوم) و بابا جی با دو صد سوار و پرسوجی با یک صد پنجہ سوار وغیرہ امید بندگی آمدہ اند فرمودند بمشارالیم بنویسد اگر جمعیت مقہور تا ہزار سوار بیاید فوج شما قافیست تنبیہ خواہد کرد و اگر زیادتی باشد شما در جای خود بماند آنها سزای خواہد یافت و اگر نوکران مقہور خواہد دادہ (آمد) روانہ حضور نماید -

बक्षीस

मिफ्ताहुलफुतूह (कोथळा) गडाशीं संबद्ध संभाचे कांहीं चाकर गाझी-उद्दीनखानाकडून आले. रामाजी (खिलत व घोडा) व गोविंदराव.

लुफुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा : खुल्लाहखानास लिहावें कीं, संभाचे नोकर चाकरीच्या आशेनें तुजकडे आले तर त्यांतील दोन हजार स्वारांपर्यंत चाकरीस ठेवावें. तसेंच त्यांच्या मनसबा व जागीरा यांचा विचार होईतो सरदारास अर्धा रुपया व पदातीस पाव रुपया खजिन्यांतून देत जावा.

पुण्याचा ठाणेदार फखुद्दीनखान याचा अर्ज आला तो नजरेखालीं घातला. त्यानें 'शत्रूचे लोक ह्या जिल्ह्यामध्ये आले होते; मी स्वारी करून त्यांशीं सामना केला; अनेकांना मारून त्यांचा मोड केला.' असें लिहिलें होतें. त्यावर 'हें मान्य आहे, त्याच्या मरातिबाविषयीं अर्ज करावा' असा हुकूम झाला.

अश्रफखानानें अर्ज केला तो असा : कर्डे-निमोणें येथें असलेला खोजा हामिद यानें पत्र लिहिलें कीं, 'ह्या भागांत शत्रूची फार दंगल आहे व मजकडे किती लोक आहेत हें आपणांस माहीतच आहे. दोनशे स्वारांसह बाबाजी व दीडशे स्वारांसह परसोजी वगैरे चाकरीच्या आशेनें आले आहेत.' हुकूम झाला तो असा : उपर्युक्तास लिहावें कीं, शत्रूचे एक हजार स्वार आले तरी तुझ्याकडे असलेले लोक त्यांना पुरेसे आहेत, त्यांना तंबी द्यावी. शत्रूचे लोक फारच जास्त असतील तर तू आपल्या ठिकाणींच रहावें; त्यांचें पारिपत्य केलें जाईल. शत्रूचे लोक तुजकडे आले तर त्यांना हुजूर पाठवावें.

५४६

जु. २८ सफर १७ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ صفر ۱۷ سنہ یوم الثلث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष वद्य ३ इ. १६८५ जानेवारी १३
------------------------	---	---	---	---

عرضہ داشت قمرالدین پسر غازی الدین خان بہادر و خط رعدا انداز خان کہ در تہانہ پونہ اند آمدہ بنظر گذشت معروض داشتہ بودند کہ جمعیت قافر بیچ قریب دو ہزار سوار آمدہ سر بفساد برداشتہ چنانچہ بندہا سواری نمودہ مقابلہ کردہ جنگ واقع شد و از اقبال حضرت بسیار کس را بقتل رسانیدہ و تا حال جنک در پیش است و حقیقت کمی جمعیت بندہای معلوم امیدوار کومک اند بنا بران آتش خان را مع یک ہزار چہار صد پنجاہ سوار و یک شمشیر قبضہ انعام و دو ہزار روپیہ مساعدت دادہ اللہ یار بیگ ولد مغل خان مرحوم را خلعت دادہ نیت خیر فاعلم خوانندہ رخصت نمودہ بلطف اللہ خان فرمودند کہ سزاوہ دادہ ہما تعیناتیان را روانہ سازد و ہر کمہ ایستادگی نماید برطرف شناسند -

فرمان و حسب الحکم بمهر جمدة الملك بنام بهره مند خان که در تهمان
سیرول است و حسب الحکم بنام بهادر خان که جهت تنبیه مقهوران نزد بهره مند خان
بیاید صادر شدند حواله محمد عاقل و غیره هفت نفر گرز بردار نموده حکم شد
به تهمان داران سری راه بنویسد که بدرقم داده سلامت رسانند -

بختاور خان عرض نمود ابوالخیر ولد عبدالعزیز خان که در تهمان نولکه
امره است خطی نوشته که جمعیت غنیم اینواحی آمده سر بفساد برداشتم است و
جمعیت همراهی بنده روشن است از اقبال حضرت تنبیه خواهم نمود حکم شد
آتش خان بتاکید تمام به پونه رفته بعد از آن کومک مشارالیه به نولکه
امره بیاید -

از التماس گویند راو جماعه دار پیاده قوم ماولیه بابت قلع مفتاح الفتوح
بعرض رسید که بنده پیاده ها را امیدوار منصب نموده بود چنانچه در این ولا
سه سه ۳ روپیه در ماه می نمایند امیدواریم منصب سرافراز نموده جای
خدمت بفرمایند حکم شد الحال بدین مواجب قانع باشند -

गाझीउद्दीनखानाचा मुलगा कमरुद्दीन याचा अर्ज व पुण्याचा ठाणेदार
रअदअंदाझखान याचें पत्र आलें. दोन्ही नजरेखालीं घातलीं. त्यांनीं लिहिलें
होतें कीं, संभाची जवळजवळ दहा हजार जमेत आली व तिनें बंड केलें होतें;
म्हणून आम्ही स्वारी करून तिशीं सामना केला. लढाई होऊन बादशाही
सुदैवानें अनेक लोक मारले. अजूनही लढाई चालू आहे. आमच्याकडे लोक
कमी आहेत हें माहीतच आहे. कुमक पाठवाल अशी आशा आहे. तेव्हां
आतिशखानाबरोबर १४५५ स्वार, एक तलवार बक्षीस व दोन हजार रुपये
मदत दिली. मरहूम मुघलखानाचा मुलगा इलहयारबेग यास पोशाख देऊन व
सदिच्छेबद्दल कुराणांतील भाग वाचून निरोप दिला व लुफुल्लाहखानास फर्मा-
विलें कीं, सजावल देऊन नेमलेल्या सर्व लोकांस पाठवावें व जाणार नाहीं
त्यास बडतर्फे समजावें.

शिरवळच्या ठाण्यांत असलेल्या बहरामंदखानाच्या नांवें फर्मान व
जुम्दतुलमुल्काच्या शिक्क्याचा हस्तुलहुकूम तसेंच शत्रूला तंबी देण्यासाठीं
बहरामंदखानाकडे येण्याबद्दल बहादुरखानाच्या नांवें हस्तुलहुकूम सादर झाला.
हे मुहम्मद आकिल वगैरे सात गुर्जबदारांच्या बरोबर दिले. हुकूम झाला कीं,
मार्गावरील ठाणेदारांना लिहावें कीं, त्यांना संरक्षणासाठीं सोबत देऊन सुरक्षित-
पणें पोहोचवावें.

बख्तावरखानानें अर्ज केला तो असा : अब्दुलअझीझखानाचा नवलाख-उमरें ठाण्यांत असलेला मुलगा अबुलखैर यानें पत्र लिहिलें कीं, ' शत्रूची फौज ह्या परिसरांत आली; पुंडाई चालू आहे; माझी फौज किती आहे हें माहीतच आहे. बादशाही सुदैवानें तंबी देईन. हुकूम झाला कीं, आतिशखानानें काळजीपूर्वक व्यवस्था करून, पुण्यास जाऊन, नंतर नवलाखउमरें येथें मदतीसाठीं जावें.

मावळ्यांच्या पायदळाचा जमादार गोविंदराव यानें ' मिफ्ताहुल्फुतूह (कोथळा) गड घेतल्याबाबत मी व माझें पायदळ मनसबीची आशा धरून होतो. आतां प्रतिमास प्रत्येकीं तीन तीन रुपये देत जावें; तसेंच मनसब देऊन उर्जित कराल व चाकरीची जागा द्याल अशी आशा करतो ' असा अर्ज केला आहे. आहे त्यांत संतुष्ट रहावें असा हुकूम झाला.

५४७

जु. २८ सफर १८	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०६ पौष वद्य ४
बुध.		ماه صفر ۱۸ منہ		इ. १६८५ जानेवारी १४
		یوم الاربعہ سنہ ۲۸		

سید عزت خان میر بخشی سرکار شاہ عالم بہادر را دیروز خلعت داده معم
پسر پانصد سوار جمعیت شاهزادہ جیو و دو صد سوار شاهزادہ معزالدين
به همراهی آتش خان به نولکہ امرہ رخصت نموده حکم شد یک لک روپیہ
و پنج ہزار اشرفی از سرکار والا جہتم طلب تنخواہ ملازمان بادشاہزادہ جیو معم
پسر تنخواہ دهند۔

دو نفر شتر سوار عرضہ داشت مرحمت خان کہ بردرہ قلعہ مفتاح الفتوح
رفتہ است آوردہ بنظر گذرانیدہ معروض داشتہ بود کہ ہفت ہزار سوار جمعیت
غنیم آمدہ بود خانہ زاد سواری نمودہ از اقبال حضرت بسیاری را بچہنم رسانیدہ
و زخمی ساختہ شکست داده فتح بادشاہی شد فرمودند مجرای کلی شد۔
شمشیر جہتم فخرالدین خان تہانہ دار سوپہ بابت فتح حوالہ جلال الدین کہ
عرضہ داشت آوردہ بود نمودہ رخصت فرمودند۔

خانہ زاد خان عرض نمود رعہانداز خان کہ در پونہ است بہ بندہ خطی
نوشتہ کہ جمعیت قافر بیچہ در این نواحی آمدہ بود بندہ سواری نمودہ از اقبال
حضرت ہفتاد نفر بقتل رسانیدہ و بسیاری را زخمی ساختہ و جمعیت مقہور
گریختہ جانب نولکہ امرہ رفتہ فرمودند مجرای شد۔

शाहआलमचा मीर बक्षी सथिद इझतखान यास काल पोशाख देऊन आणि स्वतःचा मुलगा, शाहझाद्याचे ५०० स्वार व मुइझुदीनाचे २०० स्वार यांस आतिशखानाबरोबर देऊन नवलाखउमन्याकडे पाठविले. हुकूम झाला की, बादशाही खजिन्यांतून एक लक्ष रुपये व ५००० अश्रफ्या शाहझाद्याच्या नोकरांच्या पगारासाठी घावे.

मिफ्ताहुल्फुतूह (कोथळा) गडाच्या खोऱ्यांत गेलेल्या मरहमतखानाचा अर्ज घेऊन दोन सांडणीस्वार आले. 'शत्रूचे ७००० स्वार आले होते; बादशाही सुदैवाने स्वारी करून मी अनेकांना मारले व जखमी केले. त्यांचा मोड केला. बादशाही फत्ते झाली.' असे लिहिले होते. तो नजरेखाली घातला. 'मान्य आहे' असा हुकूम झाला.

विजय मिळविल्याबद्दल सुण्याचा ठाणेदार फखुदीन यास देण्यासाठी एक तलवार, त्याचा अर्ज आणणाऱ्या जलालुद्दीनाजवळ देऊन पाठविली.

'ह्या भागांत संभाचे लोक आले होते; मी स्वारी केली; बादशाही सुदैवाने सत्तर लोकांना मारले व अनेकांना जखमी केले. शत्रूचे लोक पळून नवलाखउमन्याकडे गेले,' असे पुण्यांत असलेल्या रअदअंदाझखानाचे पत्र खानहझादखानाकडे आल्याचा अर्ज आला. 'ते मान्य आहे' असा त्यावर हुकूम झाला.

५४८

जु. २८ सफर १९	{ <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> سیاہم اخبارات دربار معلی ماه صفر ۱۹ سنہ یوم الخمس سنہ ۲۸ </div>	श. १६०६ पौष वद्य ५
गुरु.		इ. १६८५ जानेवारी १५

محمد زمان گرزبردار عرض داشت بہرہ مند خان آوردہ بنظر گذرانیدہ بعرض رسانید کہ خان مذکور معہ فوج جہتہ تنبیہ مردم غنیم از تہانہ سیروں سواری نمودہ مابین تہانہ کرہ نمونہ و شکارپور گذشتہ آمدم محمد اسمعیل گرزبردار دو ہزار گاو رسد غلہ از حضور نزد بہرہ مند خان بہ تہانہ سیروں بردہ بود چنانچہ یک ہزار ہفت صد گاو رسد را مردم غنیم بغارت بردہ و سیصد ۳ گاو رسد بہ سویم رسانیدہ آمدہ بعرض رسانید ۔

मुहम्मद झमान गुर्जबर्दाराने बहरामंदखानाचा अर्ज आणला तो नजरेखाली घातला. त्यांत शत्रूस तंत्री देण्यासाठी बहरामंदखान फौजेसह शिरवळा-

हून कडे निमोणें व शिकारपूर (शिक्रापूर) यामधून जाऊन आला असा मजकूर होता. मुहम्मद इस्माईल गुर्जबर्दारानें २००० बैल धान्य सरकारांतून बहरामंद-
खानाकडे शिरवळ येथें नेलें होतें; पैकीं १७०० बैल धान्य शत्रूनें लुटून नेलें. ३०० बैल रसद सुण्यास पोहोचविली असा अर्ज आला.

५४९

जु. २८ सफर २१ शनि. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ صفر ۲۱ سنہ} \\ \text{یوم الثبت سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ पौष वद्य ७} \\ \text{इ. १६८५ जानेवारी १७} \end{array} \right.$

چوہ پسران عبدالعزیز خان تہانہ دار نولکہ امرہ مردم مقہوران را بچہنہم
رسانیدہ بنا بران بدین موجب حکم شد { حکم شد } لطف اللہ خان بہ بہرہ مند خان
بنویسد کہ بہ تہانہ سیروں آمدہ خبردار باشد و محمد عاقل گرز بردار جماعہ
ذیل را بہ تہانہ مذکور رسانیدہ بیاید۔

नवलाखउमय्याचा ठाणेदार व अबदुलअझीझखानाची मुलें यांनीं शत्रूच्या लोकांना ठार केलें होतें. म्हणून हुकूम झाला तो असा : लुफुल्लाहखानानें बहरामंदखानास लिहावें कीं, शिरवळास येऊन सावध असावें. मुहम्मद आकिल गुर्जबर्दारानें खालील लोकांना उपर्युक्त ठाण्यास पोहोचवून परत यावें. [येथील नावांत मराठा कोणी नाहीं]

५५०

जु. २८ सफर २२ रवि. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ صفر ۲۲ سنہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ पौष वद्य ८} \\ \text{इ. १६८५ जानेवारी १८} \end{array} \right.$

سید عزت خان را تا مقرر شدن تہانہ دار مادہم وارہ نگاہ داشنہ حکم شد
در آن جا قلعہ احداث نماید۔

माढावाड्याचा ठाणेदार नियुक्त होईपर्यंत सय्यद इझ्झतखानास चाकरीस ठेवावें व तेथें गढी उभारावी असा हुकूम झाला.

५५१

जु. २८ सफर २३ सोम. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ صفر ۲۳ سنہ} \\ \text{یوم الاثنا سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ पौष वद्य ९} \\ \text{इ. १६८५ जानेवारी १९} \end{array} \right.$

دلیر ولد بہادر خان مرحوم را تہانہ داری آونت گرم ملک جدید مقرر

नموده هزاری ذات هشت صد سوار منجمه دو صد سوار دو اسپ بود پانصدی
ذات دو صد سوار بابت کمی مشروط اضافه نموده حکم شد مدهوجی وغیره پسران
و خویشان بجاجی متوفی وغیره دو هزار چهل و یک سوار از تعیناتیان فوج
خان جهان بهادر همراه مشارالیه تعین نماید۔

नुकत्याच ताब्यांत आलेल्या अहिवंतगडाच्या ठाणेदारीवर मरहूम बहा-
दुरखानाचा मुलगा दिलेर यास नेमलें. तो १००० जात, ८०० स्वार - पैकीं
२०० स्वार दुघोडी - असा मनसबदार होता. त्याचे ५०० जात व २०० स्वार
कमी केले होते ते सशर्त वाढविले. हुकूम झाला कीं, उपर्युक्ताबरोबर कै. बजाजी
याचे मुधोजी वगैरे मुलगे व नातेवाईक, तसेंच खानजहान बहादुराच्या
फौजेतील २०४१ स्वार नेमावे.

५५२

जु. २८ सफर २४ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماه صفر ۲۳ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष वद्य ११ इ. १६८५ जानेवारी २०
------------------------	---	--	---	--

از زبانی هرکاره ها بعرض رسید که جمعیت غنیم نواحی پارنیر آمده
نمایان شده حکم شد غضنفرخان مع فوج هفت صد سوار اسپ قمچی دویده رفته
مردم غنیم را بجهنم رسانیده بیايد و لطف الله خان به عبدالکریم تهمان دار پارنیر و
خوجه حامد که در تهمان کره نمونه است بنویسد که باتفاق یک دیگر مردم
غنیم را تهم تیغ کردانیده [باشند*] حواله حبیب الله گرز بردار نماید۔

خسرو بیگ صحبت یساول مررم بیلدار و سنگ تراش و سرب وغیره بتعلقه
مفتاح الفتوح رسانیده آمده بعرض رسانیده حکم شد غظنفرخان جهت تنبیه غنیم
جانب پارنیر سواری نموده همراهی خان مذکور را سزاوی کرده برساند۔
فرمان و یک قبضه شمشیر بابت فتح غنیم بمرحمت خان حواله محمد وصال
وغیره گرز بردار فرمودند۔

हरकाय्यांकडून तोंडीं समजलें कीं, पारनेरच्या आसपास शत्रूचे लोक
आलेले दिसले. तेव्हां हुकूम झाला कीं, घडनफरखानानें ७०० स्वारांसह जाऊन
शत्रूस माखून परत यावें. पारनेरचा ठाणेदार अब्दुलकरीम व कर्डे - निमोणें
येथील खोजा हामिद यास लुत्फुल्लाहखानानें लिहावें कीं, त्यांनीं एकमेकांच्या
सहकार्यानें शत्रूसैन्यास कापून काढावें. हें हबीबुल्लाह गुर्जबर्दारराजवळ

द्यावें. यसावलचा सोबती खुस्रवबेग यानें बेलदार, पाथरवट, शिसें, वगैरे मिफ्ताहुल-फुतूह (कोथळा) गड येथें पोहोंचविल्याचा अर्ज केला. त्यावर हुकूम झाला कीं, त्यानें शत्रूस तंबी देण्यासाठीं पाठविलेल्या घइनफरखानाची सजावली करून त्यास पारनेरास पोहोंचवावें. तसेंच शत्रूवर विजय मिळविल्याबद्दल मरहमतखाना-साठीं फर्मान व एक तलवार मुहम्मदसाल वगैरे गुर्जबर्दारांजवळ द्यावी.

५५३

जु. २८ सफर २५ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ صفر ۲۵ سنہ بوم الاربعہ سنہ ۲۸	{	श. १६०६ पौष वद्य १२ इ. १६८५ जानेवारी २१
-----------------------	---	---	---	--

اشرف خان عرض نمود کہ خوجہ حامد از تہانہ کرہ نمونہ خطی نوشتہ کہ بتاریخ.....شہر حال دو گہری روز برآمدہ مردم ہرکارہ خبر آوردند کہ قریب ہفت صد سوار جمعیت مقہور موضع تل (مل *) تہان کہ از این جا شش کروزہ واقع است قبل نمودہ بنابر بندہ بہیر را گذاشتہ بہ محمد صوفی فوجدار این جا تا کید نمودہ جہتہ تنبیم مقہوران اسپ فمچی رفتہ خبر رسید کہ موضع سیورور شتافتہ اند بندہ بہ یلغر در آن جا رسیدہ مقہوران بند مویشی وا گذاشتہ دو کس از رعایا زخمی نمودہ رو بفرار نہادند در این اثنا جیواجی برادر مانکو جی تہانہ دار شکارپور با جمعیت آمدہ ملاقی شدہ و بندہ بہ تعلقہ خود آمدہ جہتہ محافظت بہیر جای نیست حکم شد متصل گدھی احاطہ طیار شدہ ہنگام سواری در آن جا گذاشتہ می رفتہ باشند۔

अश्रफखानानें अर्ज केला तो असा : कर्डे—निमोणें येथून खोजा हामिद यानें पत्र लिहिलें आहे कीं, चालू महिन्याच्या.....तारखेस दोन घटका दिवस आल्यावर हरकाण्यांनीं बातमी आणली कीं, शत्रूचे ७०० स्वार येथून ६ कोसांवर मलठण येथें आले आहेत. म्हणून मी बुणग्यांना पाठीमागें सोडून व तेथील फौजदार मुहम्मद सूफी यास ताकीद देऊन शत्रूला तंबी देण्यासाठीं स्वारी केली. तेथें बातमी मिळाली कीं, शत्रू शिखर येथें गेला. मी त्वरेनें तेथें पोहोंचलों. शत्रूनें बंदी व जनावरें तेथें ठेविलीं व तेथील लोकांपैकीं दोघांस जखमी करून तो पळून गेला. त्या वेळीं शिक्रापूरचा ठाणेदार माणकोजी याचा भाऊ जिवाजी यानें आपल्या लोकांसह येऊन माझी भेट घेतली व नंतर मी माझ्या तालुक्यास आलों. बुणग्यांना सुरक्षित ठेवण्यासाठीं योग्य ठिकाण नाहीं.

444

442

دیروز خوجه محمد صادق و غیره چهار نفر منصبدار عرضه داشت غازی الدین خان بهادر آورده بنظر گذرانیده معروض داشته بود که بنده بعد تاخت موضع پانچوری باری قلعه راهیری و غیره بمفاصله دو کروه از قلعه مذکور دیره نموده بود چنانچه سنبها مقهور همیرا و و روپا بهونسله را مع پانزده ۱۵ هزار سوار فرستاده بنده سواری نموده جنگ تیر و تفنگ در پیش آمده چنانچه بندها از هر چهار طرف بر مقهوران، افتادند جنگ کوتاه یراق نموده غنیمت تاب نیاورده

ग्रीष्म रफ्तند و بنده هفت گروه تعاقب نموده بسیار کس را بجهنم رسانیده و زخمی نموده فتح بادشاهی شد در آن جا برگشته بدیره مذکور آمده در آن جا مقام نموده و آنچه آبادانی در آن جا بود تاراج نموده و یک ماه را آذوقه بود خرج شده بنابراین کوچ نموده بسمت دره مفتاح الفتوح روانه شده بتاريخ ۲۹ شهر حال بالای گهات خواهم آمد بعد مطالعہ بہ خان مذکور خطاب فیروز جنگ سرافراز نموده بتفصیل ذیل اضافہ و انعام مرحمت فرمودند خان مشارالیم اندر سنگ راتہور ناہر خان تہانہ دار سیرول مانکوجی یعقوب ولد عبدالعزیز خانی شریف خان عرف خان میرزا قادر خان دلپت ولد سوبہ کرن بندیلہ -

عبدالرسول خان تہانہ دار سیواپور دو ہزاری ذات ہزار سوار منجملہ دو صد سوار دو اسپہ از آن جملہ پانصدی ذات دو صد سوار مشروط بود پانصدی ذات بلا شرط نموده خلعت دادند -

खोजा मुहम्मद सादिक वगैरे चार मनसबदारांनीं काल गाझीउद्दीन-खानाचा अर्ज आणला तो नजरेखालीं घातला. त्यानें कळविलें कीं, 'मी मौजे पाचोरीवाडी, किल्ले राहिरी वगैरेवर हल्ले करून त्या किल्ल्यापासून दोन कोस अंतरावर डेरा दिला होता. तेव्हां संभानें हंबीरराव व रूपा भोसले यांना पंधरा हजार फौजेसह पाठविलें. बाण व बंदुका यांची लढाई झाली. आम्ही चारी बाजूंनीं शत्रूशीं छोट्या हत्यारांनीं लढाई केल्यामुळें त्यास निभावणें अशक्य होऊन त्यानें पळ काढला. आम्ही सात कोसपर्यंत पाठलाग केला; त्याचे अनेक लोक मारले व जखमी केले आणि बादशाही फत्ते झाली. आम्ही परत डेव्यास येऊन मुक्काम केला. तेथें सुबत्ता होती तिची लूट केली. एक महिन्याची तरतूद होती ती खर्च झाली तेव्हां कूच केलें व मिफ्ताहुलफुतूह दरीच्या परिसरांत गेलो. या महिन्याच्या दि. २९ला घाटावर पोहोंचू. हें वाचल्यावर सदरहू खानास फीरोझजंग हा किताब देऊन बहुमान केला. उपर्युक्त खान इंद्रसिंग राठोड, शिरवळचा ठाणेदार नाहिरखान, माणकोजी, याकूब वलद अब्दुलअझीझखानी, शरीफखान उर्फ खान मीर्झा कादिरखान, दलपत वलद शुभकरण बुंदेला यांचें ऊर्जित केलें व बहुमान केला.

शिवापूरचा ठाणेदार अब्दुरसूलखान यास २००० जात व १००० स्वार अशी मनसब होती. पैकीं २०० स्वार दुघोडी होते आणि ५०० जात, २०० स्वार सशर्त होते. आतां ५०० जात बिनशर्त केले व मानाचे कपडे दिले.

५५७

जु. २८ रवळ २ बुध. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०६ माघ शुद्ध ४
 } माہ ربیع الاول ۲ منہ { इ. १६८५ जानेवारी २८
 } یوم الاربعہ سنہ ۲۸

انعام داده بہ تہانہ مادہم وارہ رخصت نمودہ قاضی محمد راماجی ماولیہ
 بعرض رسید کہ حبیب اللہ خان تہانہ دار اینداپور احوال پریشان دارد
 دواب معاف شود حکم شد دامہای عیوض دواب وضع نمایند۔
 راماجی و نراین جی عرض داشت جگدیوراو زمیندار سری رنگ پتن آورده
 بودند درین ولا قول { و } پنجہ حوالہ نمودہ ہر دورا خلعت داده رخصت فرمودند۔

काङ्गी मुहम्मद व रामाजी मावळे यांना इनाम देऊन माढेवाड्यास पाठविलें.

अर्ज आला कीं, इंदापूरचा ठाणेदार हबीबुल्लाहखान याची परिस्थिति वाईट
 आहे. तरी दबाब (पशुधन) माफ व्हावा. हुकूम झाला कीं, दबाबाच्या ऐवजीं
 त्याची किंमत वजा करावी.

रामाजी व नारायणजी यांनीं श्रीरंगपट्टणचा जमीनदार जगदेवराव याचा
 अर्ज आणला होता. त्यांजवळ कौल व पंजा आणि दोघांस खिलत देऊन
 परत पाठविण्याचा हुकूम झाला.

५५८

जु. २८ रवळ ३ गुरु. } سیاہم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०६ माघ शुद्ध ५
 } माہ ربیع الاول ۳ منہ { इ. १६८५ जानेवारी २९
 } یوم الخمس سنہ ۲۸

لطف اللہ خان عرض نمود بہرہ مند خان در تہانہ سرول بیمار است فرمودند
 بنویسد فوج ہمراہی خود نزد امان اللہ خان در تہانہ مذکور گذاشتہ با جمعیت
 خود بحضور بیاید و حکیم محمد معصوم معالجم نماید۔

از نوشتہ ملک بیگ و شیخ محمد حسین نوکران سنبہا مقہور بعرض رسید
 کہ بندہا امید بندگی آمدہ ہفت کروزہ از پونا این طرف رسیدہ و جمعیت ہمراہ
 آوردن از ملک مقہور دشوار بود بنابراین جریدہ آمدہ احوال پریشان است چیزی
 مساعدت و حسب الحکم درباب شدہ مرحمت شود حکم شد حیدر خان از طرف
 خود بنویسد کہ بخاطر جمع بیایند بقدر حال سرافراز نمودہ خواہد شد۔
 از التماس خوجہ حامد بعرض رسید کہ راہون گانو از کرہ نمونہ ہفسد کروزہ

در دریا بهمره واقع است مردم غنیمت قریب پنجاه کس هنگام شب طریق دزدی می آیند اگر حکم شود هنگام شب جهت تنبیه مفسدان سواری می نموده باشم حکم شد لطف الله خان بمرحمت خان بنویسد که یک منصبدار از همراهی خود با جمعیت به تهران راهو گانو بفرستد -

लुफुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, शिरवळ येथें बहरामंदखान आजारी आहे. हुकूम झाला कीं, त्यानें स्वतःची फौज अमानुल्लाहखानाकडे उपर्युक्त ठाण्यांत ठेऊन आपल्या लोकांबरोबर हुजूर यावें. मुहम्मद मअसूम वैद्यानें उपचार करावे.

संभाचे नोकर मलिकबेग व शेख मुहम्मद हुसैन यांच्या लिहिण्या-वरून समजले तें असें : आम्ही चाकरीच्या हेतूनें पुण्याहून सात कोस अलीकडे आलों आहों. शत्रूच्या मुलखांतून जमेत आणणें कठीण होतें. म्हणून एकटेच आलों आहों. परिस्थिति वाईट असल्यामुळे कांहीं तरी मदत मिळावी. आमच्या बाबत हस्तुलहुकूम व मदत यांची कृपा व्हावी. यावर हुकूम झाला तो असा : हैदरखानानें स्वतः लिहावें कीं, त्यांनीं खातरजमा ठेवून यावें. त्यांना सध्याच्या परिस्थितीप्रमाणें नवीन मानकरी करूं.

खोजा हामिद याच्या विनंतीवरून समजले कीं, राहू हा गांव भीमा नदीवर असून कडे-निमोण्यापासून सात कोसांवर आहे. शत्रूचे पन्नास लोक रात्रीं चोरासारखे येत असतात. हुकूम झाला तर शत्रूला तंबी देण्यासाठीं रात्रींच स्वारी करावी अशी इच्छा करितों. यावर हुकूम झाला तो असा : लुफुल्लाह-खानानें मरहमतखानास लिहावें कीं, स्वतःच्या एका मनसबदाराबरोबर लोक देऊन राहू गांवास पाठवावें.

५५९

जु. २८ रवळ ४	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الاول ۴ سنہ} \\ \text{یوم الجمعہ سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	श. १६०६ माघ शुद्ध ६
शुक्र.		इ. १६८५ जानेवारी ३०

اززبانی هرکاره بعرض رسید که جمعیت مقهور جانب پرینده آمده می خواهد که شوخی نمایند حکم شد که اعتقاد خان رفته تنبیه نماید بعرض رسید که خان مذکور بیمار است حکم شد فوج خان مذکور همراه غضنفر خان مع فوج طلایه رفته تنبیه رساند -

از زبانی هرکاره بعرض رسید جمعیت قافریچ از قلع های فرود آمده می خواهد نواحی قادرآباد شوخی نماید فرمودند سید اوغلان مع گرز برداران جهت تنبیه مقهوران برود چنانچه مشارالیه اسپ قمچی دویده هرگاه دو گروه از قادرآباد این طرف رسیده معروض داشت که جمعیت مقهور زیاده است و همراه فدوی معلوم حکم شد ملتفت خان بخشی سرکار شاه عالم بهادر بمع جمعیت هزار سوار بادشاهزاده جیو بکومک مشارالیه رفت باتفاق یکدیگر تنبیه رسانند -

لطف الله خان عرض نمود که شهاب الدین تهنه دار ا کوله یازده اسپ مادیه و چهار بهام و یک نشان و بیست دو شمشیر و دھوپ بگذرانید چنانچه بنظر گذرانیده حکم شد جنس را حواله محمد علی خان و بندی را حواله اهتمام خان نمایند -

हरकाय्यांकडून तोंडीं समजलें कीं, शत्रूचे लोक परिंड्याकडून येऊन खोडी काढतात. हुकूम झाला कीं, इअतिकादखानानें जाऊन त्यांस तंबी द्यावी. नंतर समजलें कीं, उपर्युक्त खान आजारी आहे. हुकूम झाला कीं, सदरहू खानाची फौज घडनफरखानाबरोबर देऊन गस्त घालणाऱ्या फौजेसह त्यानें जाऊन तंबी द्यावी. आणखी समजलें कीं, संभाजीची फौज किल्ल्यांतून खालीं येऊन कादिराबादच्या आसपास खोडी काढूं पहात आहे. हुकूम झाला कीं, सय्यिद ओघलान यानें गुर्जबर्दारांसह जाऊन तंबी द्यावी. नंतर उपर्युक्त घोड्यावर बसून गेला. तो कादिराबादेच्या अलीकडे दोन कोसांवर असतां 'शत्रूचे लोक जास्त आहेत व माझे लोक हुजुरास माहीत आहेत' असा त्यानें अर्ज केला. तेव्हां फर्माविलें कीं, शाहआलमचा बक्षी मुल्लफितखान यानें शाहजाद्याचे एक हजार स्वार बरोबर घेऊन उपर्युक्ताच्या मदतीसाठीं जाऊन एकमेकांच्या सहकार्यानें शत्रूस तंबी द्यावी.

लुत्फुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, अकोल्याचा ठाणेदार शिहाबुद्दीन यानें ११ घोड्या, ४ भाले, १ निशाण, २२ तलवारी व १ धूप या वस्तू मुहम्मद अलीखानाजवळ द्याव्या व कैद्यांना इहतिमामखानाच्या स्वाधीन करावें.

५६०

जु. २८ रवळ ५ शनि.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الاول ۵ سنہ} \\ \text{یوم الثبت سنہ ۲۸} \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ माघ शुद्ध ७} \\ \text{इ. १६८५ जानेवारी ३१} \end{array} \right\}$
----------------------	--	--

راماجی و گوہندجی سرداران مالوہ ہرکدام پانصدی ذات دو صد سوار
نوسرافراز فرمودند۔

حسب الحکم بنام بہرہ مند خان مضمون آنکم سابق شما [را] حکم شدہ
بود کہ فوج ہمراہی خود ہمراہ امان اللہ خان گذاشتہ بحضور بیاید درین ولا
موقوف نمودہ باید کہ مع فوج از تہانہ سیرول در بہادر گدہ آمدہ معالجم نماید و
اگر بخواہد متعلقان خود را بطلبیدہ حوالہ محمد عاقل گرز بردار نمودہ۔
سید اوغلان جہتہ تنبیہ غنیم قادر آباد رفتہ بود آمدہ بعرض رسانید کہ
مردم مقہور گریختہ رفتند حکم شد کہ شما برای طلایہ بجای غضنفر خان سواری
سی نمودہ باشند۔

मावळ्यांचे सरदार रामाजी व गोविंदजी या प्रत्येकास ५०० जात व २००
स्वार असे नवीन मानकरी केलें.

बहरामंदखानाच्या नांवें हस्तुलहुकूम गेला तो असा : ' पूर्वी तुला हुकूम
झाला होता कीं, स्वतःची फौज अमानुल्लाहखानाबरोबर देऊन हुजूर यावें. परंतु
तो आतां स्थगित झाला असून तू फौजेसह शिरवळहून बहादूरगडास यावें व
तेथेंच उपचार करून घ्यावे. हा हुकूम मुहम्मद आकिल गुर्जबदार याचे
स्वाधीन केला.

शत्रूला तंबी देण्यासाठीं सय्यद ओघलान कादिराबादेकडे गेला होता.
त्यानें येऊन अर्ज केला कीं, शत्रूचे लोक पळून गेले. हुकूम झाला कीं, तू
घडनफरखानाच्या ऐवजीं गस्त घालण्यासाठीं स्वारी करीत असावे.

५६१

जु. २८ रवळ ६ रवि.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الاول ۶ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۸	{	श. १६०६ माघ शुद्ध ८ इ. १६८५ फेब्रुवारी १
----------------------	---	--	---	---

آتش خان بموجب حکم بمع فوج از سوہ آمدہ ملازمت نمودہ دو سہر
نذر گذرانید۔

لطف اللہ خان عرض نمود کہ غضنفر خان خطی نوشتہ کہ جمعیت غنیم
بمفاصلہ چہار کروہ از قادر آباد آمدہ بود گریختہ رفتہ در پی آنها میرود ہرجا
کہ حکم شود جہتہ تنبیہ آنها بروم حکم شد تا دریای بہیمرہ برود اگر جمعیت
مقہور این طرف دریا مذکور باشد تنبیہ رساند والا ہمون جا مانده معروض دارد
بموجب کہ حکم شود بر آن عمل نمایند۔

कीं, करावलांचा मुश्रीफ इलहयारबेग यानें रअदअंदाझखानास कडें-निमोण्याहून मुहम्मद तुफल गुर्जबदोरानें मरहमतखानास नवलाखउमज्याहून व मुहम्मद खलील यास शिवनेरीहून सजावली करून शत्रूला तंबी देण्यासाठीं गुल्शना-बादेस पोहोचवून परत यावें.

मुरादबेग यसावल वगैरे ५ चेल्यांनीं बहरामंदखानाचा अर्ज आणून नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, शत्रूचे लोक बादशाही मुलखांतून बंदी व जनावरें नेत आहेत. म्हणून मी स्वारी करून मुल्हेर येथें शत्रूशीं सामना दिला. लढाई होऊन बादशाही सुदैवानें शत्रूचे अनेक लोक मारले व जखमी केले. शत्रूचा मोड केला. घोड्या, भाले वगैरे छट हातीं आली. आपले बहुतेक लोक कामास आले. घटनेचा तपशिलवार वाका येईल.

लुत्फुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, अब्दुलअझीझखानाचा मुलगा अबुलखैरखान यास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, नवलाखउमरे येथें येऊन सावध असावें.

रअदअंदाझखानाच्या लिहिल्यावरून समजलें तें असें : शत्रूचा नोकर गोविंदराव हा चाकरीच्या आशेनें मजकडे आला आहे, त्यास मनसब द्यावी. हुकूम झाला कीं, त्यास हुजूर पाठवावें.

५६३

जु. २८ रवळ ८ मंगळ.	{	سیاه اخبارات دربار معلی ماه ربیع الاول ۸ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ माघ शुद्ध ९ इ. १६८५ फेब्रुवारी ३
-----------------------	---	--	---	---

لطف الله خان عرض نمود بہرہ مند خان بہ بندہ نوشتہ کہ بتاریخ نہم شہر حال
از تہانہ بہادر گدہ آمدہ خبردار شد۔

लुत्फुल्लाहखानानें अर्ज केला कीं, बहरामंदखानानें मला 'चाहू महिन्याचे ९ तारखेस बहादुरगडाहून आलों. सावध आहे,' असें पत्र लिहिलें आहे.

५६४

जु. २८ रवळ ९ बुध.	{	سیاہ اخبارات دربار معلی ماه ربیع الاول ۹ سنہ یوم الاربع سنہ ۲۸	{	श. १६०६ माघ शुद्ध १० इ. १६८५ फेब्रुवारी ४
----------------------	---	--	---	--

لودی خان قلعدار سانگولہ را تہانہ داری ماجرہ (ناجرہ) تجویز روح الله خان

नیز مقرر نموده هزاری ذات هشت صد سوار منجمله صدی مشروط بود بلا شرط نموده دو صد سوار اضافہ فرمودند۔

عرض داشت سید منور خان آمده بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ فدوی اکرم خان تہانہ دار گلشن آباد را جہتہ حراست شہر گذاشتہ بمعہ جمعیت خود و دو صد سوار از تعیناتیان تہانہ جہتہ تنبیہ مقہوران کہ دراین ضلع آمدہ سواری نموده از اقبال حضرت تنبیہ خواہم کرد۔

رؤۃالہیہ خانہ کی تاجیجی نے सांगोल्याचा किल्लेदार लोदीखान यास माजरा (नाझरे) येथील ठाणेदारीवर नेमले. तो १००० जात, ८०० स्वार असा मनसबदार होता; पैकीं १०० सशर्त होते ते बिनाशर्त करून २०० स्वारांच्या वाढीचा हुकूम केला.

सय्यद मुनवरखानाचा अर्ज येऊन नजरेखालीं गेला. त्यानें लिहिलें होते कीं, 'मी गुलशनाबादेचा ठाणेदार अक्रमखान यास शहराच्या संरक्षणासाठीं ठेवून माझे लोक व त्या ठाण्यांत नियुक्त केलेल्या स्वारांपैकीं २०० स्वार घेऊन या जिल्ह्यांत आलेल्या शत्रूला तंबीं देईन.

५६५

जु. २८ रवल १०	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الاول ۱۰ سنہ} \\ \text{یوم الخمس سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	श. १६०६ माघ शुद्ध ११
गुरु.		इ. १६८५ फेब्रुवारी ५

انعام

کشناجی را تعیناتی فوج سید عزت خان رخصت نموده خلعت بہادر علی خان جہتہ سیر نمودن جانوران جام کہیرہ رفتہ است عرض داشت بہروزخان تہانہ دار تہالنیر آمدہ معرفت لطف اللہ خان بنظر گذشت معروض داشتہ بود کہ جمعیت مقہور ہنونت گدہ آمدہ بود فدوی بسبب بیماری سواری نکرده محمد اسمعیل خانہ زاد را بمعہ جمعیت جہتہ تنبیہ مقہوران تعین نموده آخرش خانہ زاد رفتہ مقابلہ کردہ جنگ واقع شدہ بسیار کس را بقتل رسانیدہ شکست دادہ فتح بادشاہی شد و نقارہ و بہالہ وغیرہ ناسردار بدست آوردہ بعد مطالعہ حکم شد لطف اللہ خان بہ خان مذکور بنویسد کہ مجرای کلی شد۔

زبانی ہرکارہ ہا بعرض رسید کہ جمعیت مقہور نواحی گلشن آباد آمدہ بود می خواہد جانب اورنگ آباد رفتہ شوخی نمایند بنابراین بدین موجب حکم شد۔

बक्षीस—किशनाजी यास सय्यिद इश्कतखानाच्या फौजेंत नेमून पाठविलें व खिलत दिली.

जनावरें हिंडविण्यासाठीं बहादुरअलीखान जामखेड्यास गेला. थाळनेरचा ठाणेदार बहख्खखान याचा अर्ज आला तो लुत्फुल्लाहखानाच्या मार्फतीनें नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होते कीं, शत्रूचे लोक हनवंतगडास आले होते. मी आजारामुळें स्वारी केली नाहीं. मुहम्मद इस्माईल वगैरे लोक बरोबर देऊन त्यास शत्रूला तंबी देण्यासाठीं नेमलें. त्यानें शत्रूशीं सामना दिला. लढाई झाली व अनेकांना मारून त्यांचा मोड केला. बादशाही फत्ते होऊन शत्रूच्या सरदाराचा भाला व नगरा हातीं आले. पाहिल्यावर हुकूम झाला कीं, लुत्फुल्लाहखानानें खान मजकुरास लिहावें कीं, मान्य आहे.

हरकाज्यांकडून तोंडीं समजलें कीं, शत्रूचे लोक गुल्शनाबादेच्या आस-पास आले होते. त्यांचा औरंगाबादेकडे जाऊन खोडी काढण्याचा विचार आहे. तेव्हा हुकूम झाला. [येथून पुढील कांहीं अंश नाहींसा झाला असावा.*]

५६६

जु. २८ रवळ ११ शुक्र.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الاول ۱۱ سنہ} \\ \text{یوم الجمعہ سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ माघ शुद्ध १२} \\ \text{इ. १६८५ फेब्रुवारी ६} \end{array} \right.$
-------------------------	---	---

خوجہ ایاز عرض نمود وکیل آتش خان التماس میدارد هرگاه موکل متصل گلشن آباد رسیده جاسوسان خبر آوردند کہ جمعیت مقهور از نواحی گریخته بسمت بگلانہ رفتہ خانہ زاد مردم بہیر و اسباب زیادتی در موضع محمدپور گذاشتہ اسپ قمچی دویده تعاقب مقهوران نموده از اقبال حضرت تنبیه واقع خواہم کرد فرمودند آفرین باد۔

فضایل خان عرض نمود اکرم خان تہانہ دار گلشن آباد خطی نوشتہ است جمعیت مقهور از این جا رو بفرار نہادہ جانب برار خاندیس رفتند بنا بران سید منور خان دو حصہ جمعیت تعیناتیان این جا نزد فدوی گذاشتہ جمعیت خود و یک حصہ تعیناتیان تہانہ مذکور ہمراہ گرفتہ تعاقب مقهوران کردہ است بعد معروض بہ لطف اللہ خان فرمودند حسب الحکم بہ سید منور خان نویسد تا رسیدن آتش خان بہ گلشن آباد مانده بعد از آن بصوبہ برہان پور رفتہ خبردار باشد۔

حسب الحکم بمہر لطف اللہ خان بہ مرحمت خان و رعہ انداز خان مصحوب

شتر سوار صادر نموده مضمون آنکم جمعیت صوبہ برار و خاندیس رفتہ است
خود ہا جہتہ تنبیہ مقہوران رساند -

بہ لطف اللہ خان فرمودند بہ ملتفت خان بخشی سرکار شاہ عالم بہادر بنویسد
کہ بہرہ مند خان جہتہ تنبیہ مقہوران جانب برار رفتہ باید کہ شما معہ جمعیت
بادشاہزادہ جیو در بہادر گدہ مانده خبردار باشد -

खोजा अयाज यानें अर्ज केला तो असा : आतिशखानाचा वकील
अर्ज करीत आहे कीं, ' माझे मालक गुल्शनाबादेस पोहोंचल्यावर गुप्तचरांनीं
बातमी आणली कीं, शत्रूचे लोक तेथून पळून बागलाणाच्या आसपास गेले
आहेत. माझ्या मुलानें बुणगे व जास्तीचें सामान मुहम्मदपूर येथें ठेवलें व स्वार
होऊन त्यानें शत्रूचा पाठलाग केला. बादशाही सुदैवानें शत्रूस चांगली तंबी
देईन. हुकूम झाला कीं, शाबास.

फजाइलखानानें अर्ज केला तो असा : गुल्शनाबादेचा ठाणेदार अक्रम-
खान यानें पत्र लिहिलें आहे कीं, येथून शत्रूचे लोक पळून वऱ्हाड-खानदेशा-
कडे गेले आहेत. म्हणून येथें नेमलेल्या लोकांपैकीं दोन हिस्से लोक मुनव्वर-
खानानें मजबबळ ठेवून बाकी एक हिस्सा लोक व स्वतःचे लोक बरोबर धेऊन
शत्रूचा पाठलाग केला. यावर लुत्फुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा : सय्यिद
मुनव्वरखानास हस्बुलहुकूम लिहावा कीं, आतिशखान तेथें पोहोंचेपर्यंत तू
गुल्शनाबादेस रहावें. नंतर सुभे बुर्हानपुरास जाऊन असावेंस.

लुत्फुल्लाहखानाच्या शिक्क्याचा हस्बुलहुकूम मरहमतखान व रअदअंदाझ-
खान यांच्या नांवें सादर होऊन सांडणीस्वाराच्या स्वाधीन केला. त्याचा सारांश
असा : (शत्रूचे) लोक वऱ्हाड-खानदेश सुभ्यांत गेले आहेत; तरी तुम्ही स्वतः
शत्रूला तंबी देण्यासाठीं तेथें पोहोंचावें.

लुत्फुल्लाहखानास हुकूम झाला तो असा : शाहआलम बहादूर याचा बक्षी
मुल्तफितखान यास लिहावें कीं, 'बहरामंदखान शत्रूला तंबी देण्यासाठीं वऱ्हाड-
कडे गेला आहे. तू शाहझाद्याच्या लोकांसह बहादुरगडास सावधपणें असावेंस.

५६७

जु. २८ रवळ १३	{ <div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> سیاہ اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الاول ۱۳ سنہ یوم الاحد سنہ ۲۸ </div> }	श. १६०६ माघ शुद्ध १४
रवि.		इ. १६८५ फेब्रुवारी ८

انعام

رحمت خان میرھدایت اللہ خویش نظام الدین حیدرآبادی بہگونت و سیواجی و
بینکا جی تعینات فوج عزت خان خلعت حکم شدہ لطف اللہ خان بہ فخرالدین
خان تہانہ دار سوہ بنویسد کہ خود را بہ تہانہ مولہیر می رسانیدہ در آن جا قلعچہ
احداث بکناند۔

محمد عاقل گرز بردار عرضہ داشت غازی الدین خان بہادر آورده فیروز جنگ
بنظر گذرانیدہ معروض داشتہ بود کہ بندہ موافق حکم بروز جمعہ از پونہ سواری
نمودہ مع فوج جہتہ تنبیہ مردم غنیم جانب گلشن آباد دویدہ تنبیہ خواہم کرد۔

इइझतखानाच्या फौजेत नेमलेले निजामुद्दीन हैद्राबादीचा नातेवाईक
रहमतखान, मीर हिदायतुल्लाह, भगवंत, शिवाजी व बंकाजी यांना खिलती
दिल्या. हुकूम झाला की, सुण्याचा ठाणेदार फखरुद्दीन यास लुत्फुल्लाहखानानें
लिहावें की, त्यानें स्वतः मुल्हेर येथें जावें व गढी तयार करावी.

मुहम्मद आकिल गुर्जबर्दारानें गाझीउद्दीनखानाचा अर्ज आणला तो
फीरुझजंगानें नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें की, मी हुकुमाप्रमाणें शुक्र-
वारीं पुण्याहून स्वार होऊन फौजेसह शत्रूस तंबी देण्यासाठीं गुल्शनाबादेकडे
धावलों. तंबी देईन.

५६८

जु. २८ रवळ १५ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الاول ۱۰ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ माघ वद्य १ इ. १६८५ फेब्रुवारी १०
------------------------	---	---	---	---

محمد شریف منصبدار عرضہ داشت خوجہ حامد پسر عابد خان کہ بہ تہانہ
کرہ نمونہ است آورده بنظر گذرانیدہ کہ کہندو جی ناسردار سنبہا مقہور
مع جمعیت آمدہ سرس گانورا محاصرہ نمودہ بودند چنانچہ مردم ہرکارہ بتاریخ
دوازدهم خبر آورده کہ فوج غنیم بر یورش برداشتہ است از این استماع
خانہ زاد اسپ قمچی دویدہ در آن جا رسیدہ مقابلہ کردہ جنگ واقع شدہ آخرش
مقہوران رو بفرار نہادہ فدوی تادریا بہیمرہ تعاقب کردہ از اقبال حضرت
بسیار بچہنم رسانیدہ و زخمی کردانیدہ مویشی و شتران کہ از مردم لشکری
بردند واپس گرفتہ و اسپ سواری خانہ زاد بکارآمدہ فتح عظیم شدہ بعد مطالعہ
فرمودند مجرای شد از روی عنایت خلعت و یک اسپ انعام حوالہ
دارندہ فرمودند۔

कडें-निमोणें येथें असलेल्या आबिदखानाचा मुलगा खोजा हामिद याचा अर्ज मुहम्मद शरीफ मनसबदार यानें आणला तो नजरेखालीं घातला. त्यानें लिहिलें होतें कीं, संभाचा सरदार खंडोजी यानें आपल्या लोकांसह सरसगांवास वेढा घातला होता. नंतर १२ तारखेस हरकाऱ्यांनीं बातमी आणली कीं, शत्रूचे लोक लढाईसाठीं आले आहेत. म्हणून मी स्वारी केली व शत्रूशीं सामना केला. तेव्हां शत्रूचे लोक पळून गेले. मी त्यांचा भीमेपर्यंत पाठलाग केला. बादशाही सुदैवानें अनेकांना ठार व जखमी केले. लश्करांतील लोकांचीं जनावरें व उंट शत्रू पळवीत होता ते परत मिळविले. माझ्या स्वारीचा घोडा कामास आला. मोठा विजय प्राप्त झाला. यावर हुकूम झाला कीं, मान्य आहे. यावर कृपा करून यास खिलत व घोडा अर्ज आणणाऱ्या माणसाबरोबर बक्षीस पाठविले.

५६९

जु. २८ राखर १
 बुध.

{

 سیاہم اخبارات دربار معلے
 ماہ ربیع الثانی غره سنہ
 یوم الاربعہ سنہ ۲۸

 }

ش. ۱۶۰۶ فال्गुन शुद्ध २
 इ. १६८५ फेब्रुवारी २५

واجب العرض سید عبدالکریم قلعہ دار مفتاح الفتوح بعرض رسید۔
اول راج جی جماعہ دار چہار صد پیادہ قوم ساولیم نوکر مقہور بارادہ بندی
معم متعلقان دراین جا آمدہ است حکم شد بحضور بفرستند۔
دوم رسد غلہ دراین جانمی رسید امیدوارم پانصد سوار و پانصد پیادہ ہا
ہمراہ بندہ تعین شود کہ جا بجای فرستادہ رسد بطلبیم حکم شد بہ عبدالعزیز
خان قلعہ دار جونیر بنویسد کہ رسد برساند۔

मिफ्ताहुलफुतूह(कोथळा) चा किल्लेदार सय्यिद अब्दुलकरीम याचा अर्ज आला तो असा :

१) शत्रूचा नोकर व मावळ्यांच्या ४०० पायदळाचा जमादार राजजी हा आपल्या संबंध्यांसह चाकरीच्या आशेनें येथें आला आहे. हुकूम झाला कीं, त्यास हुजूर पाठवावें.

२) इकडे अन्नधान्याची रसद पोहोचत नाही म्हणून आशा करतो की, माझ्याबरोबर ५०० स्वार व ५०० प्यादे नेमले जातील. म्हणजे ठिकठिकाणी त्यांना पाठवून रसद मागवून घेईन. हुकूम झाला की, जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुलअझीझखान यास लिहावे की, रसद पोहोचवावी.

५७०

जु. २८ रविवार २ { स्याह اخبارत दरबार معل { श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध ३
गुरु. { माह रبيع الثاني २ { इ. १६८५ फेब्रुवारी २६
{ يوم الخمس سنه २८

دیروز از زبانی هرکاره بعرض رسید رانا جیسنگ نام سردار مقهور مع
جمعیت جانب پرینده آمده است بنا بران مرحمت خان پسر نامدار خان را
یک فیل قیمت پنج هزار روپیہ انعام داده جهت تنبیہ مقهوران رخصت نموده
حکم شد پانزده هزار روپیہ خزانہ تعیناتیان منجمده ده هزار روپیہ در وجه مساعدت
به خان مذکور بدهند و فوج خان مذکور یک هزار یک صد پانزده { هزار }
سوار بود درین ولا نه صد چهار بیست سوار دیگر تعیین فرمودند -

شیخ حامد میر عدل و استاد محمد اکبر را چیزی ارشاد نموده خلعت
انعام داده نزد محمد اکبر رخصت نموده و فرمان حواله کرده برساند و بگوید
به خاطر جمع بیاید سیف الله خان را خلعت انعام داده جهت آوردن محمد اکبر
به تہانم سیروول رخصت کرده پانصدی ذات یک صد سوار بود دو صدی ذات
پنجاه سوار از بابت کمی اضافه فرمودند -

گویند راو ولد ناگوچی نوکر سنبہا مقهور امید بندگی ملازمت نموده
پنج اشرفی و پنجاه روپیہ نذر گذرانیده سیصدی ۳ ذات یک صد سوار
نوسرافراز فرمودند -

काल हरकाय्यांकडून तोंडीं समजलें कीं, शत्रूचा सरदार राणा जयसिंग
आपल्या लोकांसह परिंड्याकडे आला आहे. म्हणून नामदारखानाचा मुलगा
मरहमतखान यास पांच हजार रुपयांचा हत्ती बक्षीस देऊन शत्रूस तंबी
देण्यासाठी पाठविलें. हुकूम झाला कीं, खजिन्यांतील पंधरा हजार रुपयांपैकीं
दहा हजार रुपये उपर्युक्त खानास त्याच्या फौजेंत नेमलेल्या लोकांसाठीं म्हणून
द्यावे. तसेंच उपर्युक्त खानाची फौज १११५ होती तीत ९८० स्वारांची वाढ
केली. मीर अदल व मुहम्मद अकबरचा शिक्षक शेख हामिद यांस कांहीं
सांगून आणि खिलत व फर्मान देऊन मुहम्मद अकबराकडे पाठविलें व फर्माविलें
कीं, ते त्यास पोहोंचवून सांगावे कीं, शांत चित्तानें परत यावे

सैफुल्लाहखानास खिलत देऊन मुहम्मद अकबरास आणण्यासाठीं शिरव-
ळकडे पाठविलें. तो ५०० जात व १०० स्वार असा मनसबदार होता. पैकीं

२०० जात व ५० स्वार कमी केले होते; त्यांत वाढ केल्याचा हुकूम झाला.

संभाचा चाकर गोविंदराव वलद नागोजी हा चाकरीच्या आशेनें येऊन भेटला. त्यानें ५ अश्रफी व ५ रुपये भेट दिले. त्यास ३०० जात, १०० स्वार असा नवीन मानकरी केल्याचा हुकूम झाला.

५७१

जु. २८ रखर ३ शुक्र.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الثانی ۲ سنہ} \\ \text{یوم الجمعہ سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध ४} \\ \text{इ. १६८५ फेब्रुवारी २७} \end{array} \right.$
------------------------	---	---

محمد شریف منصبدار عرض داشت بہادر خان آورده بنظر گذرانیده معروض داشتہ بود کہ رانا جیسنگ سردار سنہیا مقہور بطرف پریندہ آمدہ چنانچہ خانہ زاد از تہانہ بہالونی بیست و پنج کروزہ دویدہ مابین اینداپور و ادگانو مقابلہ نمودہ از اقبال حضرت سردار مقہور را بچہنم رسانیدہ بسیار بقتل و زخمی نمودہ دو صد مادیہ و بہالہ و چہتری و غیرہ تاراج غنیم بدست آورده فتح عظیم شد بعد مطالعہ فرمودند مجرای کلی شد فرمان و یک قبضہ شمشیر درباب مجرا علیحدہ نمودہ و محمد شریف دو بیستی بود نیم بیسی اضافہ فرمودند۔

پانزدہ نفر نوکر محمد اکبر عرض داشت محمد اکبر بطرف دیوڈھی زینت النساء بیگم بموجب حکم آورده بنظر گذرانیدہ بندگان حضرت بمطالعہ خاص در آورده فرمودند کہ دہ خلعت خاصہ و یک اوزی مرصع قیمت پنج ہزار روپیہ از سرکار والا و ہفت خلعت از طرف خود جہتہ محمد اکبر نزد شیخ حامد کہ میروہ بفرستد و حکم شد کہ سیف اللہ خان دو ہزار گاو رسد غلہ ہمراہ خود نزد محمد اکبر بہرد۔

मुहम्मद शरीफ मनसबदारानें बहादुरखानाचा अर्ज आणून नजरेखालीं घातला. त्यांत लिहिलें होतें कीं, संभाचा सरदार राणा जयसिंग हा परिंढ्याहून आला तेव्हां मी भाळवणीहून २५ कोस दौड केली आणि इंदापूर व आदगांव यांच्या दरम्यान आमची लढाई होऊन बादशाही सुदैवानें शत्रूचा सरदार ठार केला. तसेंच अनेकांना मारलें व जखमी केलें. दोनशें घोड्या, भाले, छत्री, अशी शत्रूची लूट हातीं आली. मोठा विजय प्राप्त झाला. यावर हुकूम झाला कीं, मान्य आहे. तद्दर्शक एक तलवार व फर्मान वेगळें ठेवलें. मुहम्मद शरीफ दोबीस्ती होता त्यास नीमबीस्तीची वाढ फर्माविली.

हुकुमाप्रमाणें मुहम्मद अकबराच्या पंधरा नोकरांनीं त्याचा अर्ज झीनतु-निसा बेगम हिच्या देवडीकडून आणून नजरेखालीं घातला. बादशाहानें खास विचार करून हुकूम केला कीं, सरकारांतून दहा खासे खिलत व ५००० रुपये किमतीचा जडावाचा एक आवजी(?) तसेंच स्वतःचे सात खिलत हे मुहम्मद अकबरासाठीं शेख हामिद याजबरोबर पाठवावे आणि सैफुल्लाहखानानें आपल्या-बरोबरचे धान्याच्या रसदेचे २००० बैल मुहम्मद अकबराकडे न्यावे.

५७२

जु. २८ रव्वर ४ शनि.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاهم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماه ربیع الثانی ۳ منہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध ५
		इ. १६८५ फेब्रुवारी २८

कश्नाजी ब्रादर पद नायक दो صدی ذات بیست سوار چوتہای وضع نوسرافراز

فرمودند -

पीडनायकाचा भाऊ कृष्णाजी यास चौथाई वजा करून २०० जात, २० स्वार असा नवीन मानकरी केला.

५७३

जु. २८ रव्वर ५ रवि.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاهم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماه ربیع الثانی ۵ منہ} \\ \text{یوم الاحد سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध ६
		इ. १६८५ मार्च १

वफा बीग وغیره چهار نفر گرزبردار عرضه داشت غضنفر خان آورده بنظر گذرانیده معروض داشتہ بود کہ جاسوسان خبر آوردند جمعیت مقہور بطرف آوندہ پتم میرود بنابراین بتاریخ دوم شهر حال از گہات دریا گنگ شتافتہ بتاریخ سیوم پلاش کہرہ مقابلہ شدہ بسیاری را بچہنم رسانیدہ شکست دادہ فتح بادشاہی شد و اسپ مادہ و چہتری و بہالم وغیرہ اسلحہ بابت تاراج غنیم بدست آورده و اکثر مردم این جانب بکارآمده و زخمی شد بعد مطالعہ فرمودند کہ مجرای کلی شد مراتب بعرض رسانند -

محمد عاقل گرزبردار عرضه داشت امان اللہ خان آورده بنظر گذرانیدہ معروض داشتہ بود کہ بہ بندہ خبر رسید جمعیت غنیم این طرف دیوسہ میرود بندہ معہ فوج از سیروول شتافتہ مقابلہ نمودہ از اقبال حضرت بسیاری را بچہنم رسانیدہ ہزیمت دادہ فتح بادشاہی شد فرمودند مجرای شد -

शाहआलम याच्या तजविजीने रामाजी यास १००० जात व ५०० स्वार असा मानकरी केला होता ते बादशाहाच्या नजरेखाली घातले. आतां ८०० जात व ४०० स्वार बहाल केले.

498

जु. २८ स्वर ९
 गुरु.

{

 سیاہم اخبارات دربار معلیٰ

 ماہ ربیع الثانی ۹ سنہ

 یوم الخمس سنہ ۲۸
 }

ش. ۱۶۰۶ فाल्गुन शुद्ध १०
 इ. १६८५ मार्च ५

محمد شریف شتر سوار حسب الحکم روح الله خان رسانیده جواب آن خط خان مذکور آورده بنظر گذرانیده بعرض رسانید کہ خان مذکور بموجب حکم پنجم شهر حال از منگل بیدہ روانہ حضور شدہ و قاسم خان را سردار فوج ہمراہی خود مقرر کردہ در آن جا گذاشتہ است۔

عرضه داشت امان الله خان بنظر گذشت معروض داشته بود جمعیت مقهور
جانب چندن مندن آمده بود خانه زاد سواری نموده مقابل کرده جنگ واقع
شد از اقبال حضرت بسیاری را بجهنم رسانیده مجروح ساختن شکست داده و بیست
و پنج مادیه و یک هزار پانصد بندی و مویشی و بیست قبضه بندوق و دو

نشان و یک روح نقاره تاراج غنیم بدست آورده فرمودند مجرای خان مذکور کلی شد -

मुहम्मद शरीफ सांडणीस्वारानें खुल्लाहखानास हखुलहुकूम पोहोंचवून त्याच्या उत्तरीं आणलेलें खानाचें पत्र नजरेखालीं घातलें तें असें : उपर्युक्त खान हुकुमाप्रमाणें चालू महिन्याच्या पाच तारखेस मंगळवेढ्याहून हुजूर खाना झाला आहे व त्यानें कासिमखानास फौजेचा सरदार नेमून तेथें ठेविलें आहे.

अमानुल्लाहखानाचा अर्ज नजरेखालीं घातला तो असा : 'शत्रूचे लोक चंदन मं(वं)दनकडे आले तेव्हां मी स्वारी करून त्यांशीं सामना केला. खूप लढाई झाली. बादशाही सुदैवानें अनेकांना ठार व जखमी करून त्यांचा मोड केला. पंचवीस घोड्या, १५०० कैदी व जनावरें जखमी करून २० बंदुका, २ निशाणें व नगाऱ्याचे एक भांडें अशी लूट हातीं आली'. हुकूम झाला कीं, सर्व मान्य आहे.

५७५

जु. २८ रखर १० शुक्र.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الثانی ۱۰ سنہ یوم الجمعہ سنہ ۲۸	{	श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध ११ इ. १६८५ मार्च ६
-------------------------	---	--	---	---

بہادر علی خان جہتم سیر نمودن جانوران بہ پرگنہ اوسہ رفتہ بود آمدہ دو پر کانگ پیشکش گذرانید -

बहादुरअलीखान जनावरें हिंडविण्यासाठीं औशाकडे गेला होता. त्यानें येऊन कुलंगाचीं दोन पिसें बादशाहास भेट दिली.

५७६

जु. २८ रखर ११ शनि.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الثانی ۱۱ سنہ یوم السبت سنہ ۲۸	{	श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध १२ इ. १६८५ मार्च ७
-----------------------	---	---	---	---

بخشی الملک روح الله خان بموجب حکم مع ہمراہیان از منگل بیدہ آمدہ ملازمت نمودہ نذر گذرانده بندگان حضرت تعریف نمودہ فرمودند ہزار آفرین باد بر نمک خوردن شما از روی عنایت خلعت خاصہ مرحمت فرمودند -

از واقعہ فوج محمد اعظم شاہ بعرض رسید بادشاہزادہ جیو گنگا جی جادون را چہار ہزاری ذات سہ ہزار سوار تجویز نمودہ ہرچہ امر شود حکم شد مشارالیم را روانہ حضور نمایند -

हुकुमाप्रमाणें बक्षीउल्मुल्क हा आपल्या लोकांसह मंगळवेढ्याहून आला. त्यानें भेट घेऊन नजर दिली. बादशाहानें त्याची वाहवा केली व हुकूम झाला कीं, खाल्ल्या मिठास जागल्याबद्दल हजार शाबासक्या दिल्या व कृपारूपानें खासा खिलत दिली.

मुहम्मद अअजमशाहाच्या फौजेतील घटनांवरून समजलें कीं, शाहझा-
दानें गंगाजी जाधवास ४००० जात व ३००० स्वार याची तजवीज केली आहे. यावर हुकूम झाला कीं, उपर्युक्तास हुजूर पाठवावें.

५७७

जु. २८ रखर १३ सोम. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الثانی ۱۳ سنہ} \\ \text{یوم الاثنا سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध १४} \\ \text{इ. १६८५ मार्च ९} \end{array} \right.$

سید عزت خان میر بخشی سرکار شاه عالم بہادر را کہ در تہانہ مادہ وارہ
است فوجداری جونیر از تغیر عبدالعزیز خان مقرر نمودہ شش صدی ذات
پنجہ سوار بود دو صد سوار اضافہ نمودہ بروح اللہ خان فرمودند پانصد سوار
ہمراہ خان مشارالیم دیگر تعین نماید و عبدالعزیز خان معہ پسران منصب
کم فرمودند -

محمد عابد ولد محمد اکبر نبیرہ وزیر خان مرحوم نوکری سنہبہا مقہور گذاشتہ
امید بندگی آمدہ ملازمت نمودہ نہ اشرفی ہزدہ روپیہ نذر و یکک مصحف
پیشکش گذرانیدہ نذر گرفتہ خلعت مرحمت شد -

از نوشتہ سیف اللہ خان بعرض رسید جمعیت مقہور آمدہ با خانہ زاد مقابلہ
نمودہ بود جیواجی برادر مانکوچی پاندرہ در تہانہ شکار [پور*] رفاقت بندہ
نکرد بنابرکم فرمودند جیواجی برادر مانکوچی تعینات فوج غازی الدین
خان بہادر -

माढावाडा येथील शाहआलम याचा मीर बक्षी सय्यिद इझतखान यास
अब्दुलअझीझखानास बदलून जुन्नरच्या फौजदारीवर नेमलें. तो ६०० जात
व ५० स्वार असा मनसबदार होता. त्यास २०० स्वारांची वाढ केली व
रुहुल्लाहखानास हुकूम झाला कीं, उपर्युक्त खानाबरोबर आणखी ५०० स्वार
नेमावे. अब्दुलअझीझखान व त्याचे मुलगे यांची मनसब कमी केली.

मरहूम वझीरखानाचा नातू मुहम्मद आबिद वलद मुहम्मद अकबर यानें

संभाची नोकरी सोडून, चाकरीच्या आशेनें येऊन भेट घेतली. ९ अश्रफी, १८ रुपये व कुराणाची १ प्रत नजर केली. भेट स्वीकारून त्यावर खिल-तीची कृपा झाली.

सैफुल्लाहखानाच्या लिहिण्यावरून समजले की, 'शत्रूचे लोक मजवर चालून आले तेव्हां त्यांचा व माझा सामना झाला. त्यांत शिक्रापूर येथील माणकोजी पांढरे याचा भाऊ जिवाजी यानें मला मदत केली नाही म्हणून त्यास कमी केले. तो गाझीउद्दीनखानाच्या फौजेत नेमलेला होता.

५७८

जु. २८ रविवार १४ मंगळ.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الثانی ۱۲ سنہ یوم الثالث سنہ ۲۸	{	श. १६०६ फाल्गुन शुद्ध १५ इ. १६८५ मार्च १०
---------------------------	---	--	---	--

نذر ملازمت

محمد صوفی بہادر از کرہ نمونہ آمدہ

محمد علی خان عرض نمود کہ گاوان توت کشی وغیرہ از پریندہ بحضور
آمدہ اگر حکم شود بصحرا بفرستند حکم شد تا یک ماہ ایام فرصت اند
بفرستند -

از واقعہ فوج رکاب پادشاهزادہ محمد اعظم شاہ بعرض رسید کہ
بادشاهزادہ جیو سید میران را تعینات عبدالغنی خان قلعہ دار دہارور می نمودند
مشارالیم قبول نکرده بنا بران از منصب ہفت صدی ذات پانصد سوار
برطرف فرمودند -

بموجب نوشتہ محمد خلیل تہانہ دار گلشن آباد منصب رگہناتہ سنگہ
وغیرہ تعینات سیونیر کم فرمودند -

नजर व भेट...मुहम्मद सूफी कर्डे-निमोण्याहून आला

मुहम्मद अलीखानानें अर्ज केला कीं, तोफांचे बैल वगैरे परिड्याहून हुजूर आले आहेत. हुकूम असेल तर त्यांना रानांत पाठवीन. हुकूम झाला कीं, अजून एक महिना अवधी आहे; मग पाठवावे.

मुहम्मद अजमशाहाच्या फौजेतील वाक्यावरून समजले कीं, शाह-झाद्यानें सय्यद मीरान याची धारूरचा किल्लेदार अब्दुलघनीखान याजकडे नेमणूक केली आहे. परंतु उपर्युक्तानें तें मान्य केले नाही. म्हणून त्यास

७०० जात व ५०० स्वार या मनसबीवरून बडतर्फ केलें.

गुल्शनाबादेचा ठाणेदार मुहम्मद खलील याच्या लिहिण्यावरून रघुनाथसिंग वगैरे शिवनेर येथें नेमले होते त्यांची मनसब कमी केली.

५७९

जु. २८ रखर १५ बुध.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الثانی ۱۵ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۸	{	श. १६०६ फाल्गुन वद्य १ इ. १६८५ मार्च ११
-----------------------	---	---	---	--

فرمان بنام بہادر خان و قاسم خان حوالہ محمد عاقل وغیرہ دو از دہ نفر گرز بردار نموده حکم شد اول فرمان بقاسم خان رسانیدہ خان مذکور از منگل بیدہ بہ شاہ پور روانہ سازد بعد از آن بہادر خان را از تہانہ بہالکی سزاوی نموده بہ پاندرہ بہ سرحد حیدرآباد لشکر برساند کہ بہ جمعیت حیدرآباد بکومک بیجاپور برود۔

बहादुरखान व कासिमखान यांच्या नांवाचें फर्मान मुहम्मद आकिल वगैरे बारा गुर्जबर्दारांच्या स्वाधीन केलें. हुकूम झाला कीं, प्रथम कासिमखानास फर्मान पोहोंचवावें व उपर्युक्त खानास मंगळवेढ्याहून शाहापुरास पाठवावें. नंतर बहादुरखानाची भालकीहून सजावली करून हैद्राबादेच्या सरहद्दीवर असलेल्या पांढरा येथें लश्करांत पोहोंचवावें. त्यानें हैद्राबादेच्या लोकांसह विजापूरची कुमक करावी.

५८०

जु. २८ रखर १६ गुरु.	{	سیاہم اخبارات دربار معلیٰ ماہ ربیع الثانی ۱۶ سنہ یوم الخمس سنہ ۲۸	{	श. १६०६ फाल्गुन वद्य २ इ. १६८५ मार्च १२
------------------------	---	---	---	--

از زبانی ہرکارہ بعرض رسید کہ مردم ہرکارہ بہ بادشاہزادہ محمد اعظم شاہ خبر رسانید شرزہ ہرزہ وغیرہ بیجاپوری و جمعیت سنبہا مقہور از لشکر بمفاصلہ پانزدہ ۱۵ کروزہ اند استقامت گرفتہ قصد جنگ میدارند بنا بران بادشاہزادہ جیو مع فوج ہنگام شب شب خون نموده جنگ واقع شد از اقبال حضرت بسیاری را بچہنم رسانیدہ و زخمی ساختہ شکست دادہ و اکثر بندہای بادشاہی بکارآمدند بعد مطالعہ تعریف بادشاہزادہ جیو و حسن علی خان بہادر سرافراز خان وغیرہ نموده حسب ذیل انعام مرحمت خان فرمودند۔

بادشاهزاده جيو سم شاهزاده بيدار بخت حسن علي خان بهادر وغيره خلعت و فيل فتح جنگ خان وغيره راو انوپ سنگ کمال الدين يشونب راو سيد شیر خان فياض خان راو جگديو کشور سنگ هادا نصرت خان جميل بيگ خان فتاح خان بهروز خان جيسنگ بهيورا (?) سادات خان وغيره سيد اسد الله خان بخشى شجاع خان داروغ محمد عوض برادرزاده عابد خان عبدالمجيد رعايت خان بخشى عبدالسلام رضی الدين خان مير خان ديوان بسالت خان بخشى مير جلال الدين سور سنگ کچهواهم سجان راو مير پهراک کشناجی -

हरकाय्यांच्या तोंडून कळलें कीं, हरकाय्यांच्या लोकांनीं बादशाहझादा मुहम्मद अजमशाह याला बातमी दिली कीं, शर्जा वगैरे विजापूरी लोक व संभाचे लोक यांनीं लशकरापासून पंधरा कोसांच्या अंतरावर येऊन ठाण मांडलें आहे व लढाईचा हेतू आहे. म्हणून बादशाहझादानें रात्रीं हल्ला केला. लढाई झाली. बादशाही कृपेनें अनेकांना ठार करून व जखमी करून त्यांचा मोड केला आणि बहुतेक बादशाही लोक कामास आले. हें समजल्यावर बादशाह-झादा व हसन अलीखान बहादुर व सर्फराजखान वगैरेंची स्तुती केली व लोकांना निम्नलिखित बक्षीसें दिलीं.

बादशाहझादा व शाहझादा बीदारबख्त, हसन अलीखान बहादुर वगैरेंना पोषाख व हत्ती. [पुढील लोकांना काय दिलें तें नमूद नाहीं किंवा येथें उतरून घेतलेलें नाहीं*]

फतहजंगखान वगैरे, राव अनूपसिंग, कमालुद्दीनखान, यशवंतराव, सय्यद शेरखान, फय्याजखान, राव जगदेव, किशोरसिंग हाडा, नुस्रतखान, जमीलबेगखान, फताहखान, बहरोझखान, जयसिंग भिवरा (?), सादातखान वगैरे, सय्यद असदुल्लाहखान बख्शी, शुजाअखान दारूगा, आबिदखानाचा पुतण्या मुहम्मद अवज, अब्दुलमजीद, रिआयतखान बख्शी, अब्दुलइस्लाम, रिजाउद्दीनखान, मीरखान दीवान, बसालतखान बख्शी, मीर जलालुद्दीन, सूरसिंग कछवाह, सुजानराव, मीर पहराक, कृष्णाजी.

५८१

जु. २८ रखर १६ गुरु.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاهم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماه ربیع الثانی ۱۶ سنہ} \\ \text{یوم الخمیس سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ फाल्गुन वद्य २} \\ \text{इ. १६८५ मार्च १२} \end{array} \right.$
------------------------	--	---

बहादुर علی خان و جہانگیر بیگ خوش منزل و اصل و بیست قراولان را رخصت نموده حکم شد کہ براه پرینده بہ گاہرگہ جریب ہمراہ بردہ منازل و جای دولت خانہ مشخص نموده بحضور بیایند۔

बहादुरअलीखान, जहांगीरबेग खुशमंझिल, असल व वीस करावल, यांना निरोप देऊन हुकूम केला कीं, बरोबर जमीन मोजण्याचें माप घेऊन परिंड्याहून कलबर्ग्याला जाण्याच्या मार्गावरील मुक्काम व बादशाहाच्या तंबूच्या जागा निश्चित करून हुजूर यावें.

५८२

जु. २८ रखर १९ रवि. } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०६ फाल्गुन वद्य ५
 } ماه ربیع الثانی ۱۹ منہ { इ. १६८४ मार्च १५
 } يوم الاحد سنہ ۲۸

محمد علی خان عرض نمود ابو محمد زمیندار بهوج بہ بندہ نوشتہ کہ اسوال حیات اللہ مرحوم کوچ او قریب ده لکم روپیہ را نقد و جنس جایای پنهان نموده است ہرچہ امر شود حکم شد عبدالقادر پسر خواندہ مرحوم در حضور است تحقیق نماید چنانچہ پرسیدہ عرض نمود التماس می دارد کہ بندہ واقف است حکم شد بدیوان شاہجہان آباد بنویسد یک گرزبردار یقین نماید کہ عبدالقادر و ابو محمد را از فتح پور خانوہ بہ شاہجہان آباد رساند با اتفاق عاقل خان تحقیق نموده آنچہ ظاہر شود ضبط نماید۔

मुहम्मदअलीखानानें अर्ज केला तो असा : भूजचा जमीनदार अबू मुहम्मद यानें मला लिहिलें कीं, मयत हयातुल्लाहची सुमारे दहा लाख रुपये रोख व जिनस अशी संपत्ती त्याच्या बायकोने ठिकठिकाणी लपवून ठेवली आहे. हुकूम व्हावा. हुकूम झाला कीं, मयताचा दत्तक पुत्र अब्दुलकादिर हुजूर आहे. पक्का शोध घ्यावा. तेव्हां चौकशी करून अर्ज केला कीं, अब्दुलकादिरची विनंति आहे कीं, तें मला ठाऊक आहे. त्यावर हुकूम झाला कीं, शाहजहानाबादेच्या दिवाणाला लिहावें कीं, एक विश्वासू गुर्जबदार नेमून त्यानें अब्दुलकादिर व अबू मुहम्मद यांना फतहपूर खानवाहून शाहजहानाबादेस आणावें आणि आकिलखानासह पक्का शोध घेऊन जें कांहीं उघड होईल तें जप्त करावें.

५८३

जु. २८ रखर २१ मंगळ. } سیاهم اخبارات دربار معلیٰ { ش. १६०६ फाल्गुन वद्य ७
 } ماه ربیع الثانی ۲۱ منہ { इ. १६८५ मार्च १७
 } يوم الثلث سنہ ۲۸

किल्ल्यास पाठविलें. छत्रसाल वाकेनवीसास दीडशे स्वारांची मनसब देऊन फर्माविलें कीं, पेडगांव, कलबर्गे व धुळकोट यांकडे जाण्याचे मुक्काम तपशीलवार कळवावे व बहरामंदखानानें बहादुरअलीखानास हुकूम केला कीं, मुक्काम व बादशाही तंबूच्या जागा निश्चित करण्यासाठीं कलबर्ग्यास जाऊन [तेथून] लिहावें कीं, जमादिलावल महिन्याच्या आरंभीं परत येईन.

अताउल्लाह गवंड्याला पेडगांवची मशीद दुरुस्त करण्यासाठीं पाठविलें.

५८५

जु. २८ रखर २५ शनि. $\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الثانی ۲۵ سنہ} \\ \text{یوم السبت سنہ ۲۸} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{श. १६०६ फाल्गुन वद्य १२} \\ \text{इ. १६८५ मार्च २१} \end{array} \right.$

بہ محمد یوسف چیلہ و کلیان پسر ہیرا معمار فرمودند طیار شوند جہتہ صاف و سفیدی کنائیدن محلہای بہادر گڈہ عرف پیدگانو رخصت خواہم فرمودہ و جلوخانہ مختصر است باید کہ آنرا وسیع نمایند۔

بہ بہرہ مند خان فرمودند کہ طومار فوج ہمراہی اعتقاد خان طیار نماید و محمد عابد برادر فیض اللہ خان ہزاری ذات دوصد سوار و سیوسنگہ ہفت صدی ذات شش صد سوار ۲ اسپہ داخل فوج نماید و بالفعل یک ماہ ہمراہ غضنفر خان باشند باجی وغیرہ نوکران سنبہا مقہور را سرافراز فرمود۔
مشارالیم پانصدی نرسوجی چہار صدی را گھوجی دوصد پنجاہی یشونت راو شرح ایفآ۔

از واقعہ رکاب محمد اعظم شاہ بعرض رسید کہ بادشاہزادہ جیو سیف اللہ ولد محمد مراد امین داغ و تصحیح فوج خود را خدمت دیوانی و واقعہ نویسی قلعہ دہارور نیز مقرر نمودہ ۳ صدی ذات دہ سوار منجملہ پنجاہی ذات و سواران مشروط اسینی بود صدی ذات اضافہ تجویز نمودہ اند فرمودند شرطی اسینی مذکور و اضافہ حال بشرط دیوانی و واقعہ نویسی اعتبار نمایند۔

मुहम्मद युसुफ चेला व हीरा गवंड्याचा मुलगा कल्याण यांना तयार होण्याची आज्ञा केली. बहादुरगड उर्फ पेडगांव येथील महालाची साफ-सफेदी व महालाच्या दर्शनी बाजू अरुंद आहेत त्या रुंद करण्यासाठीं पाठविणार आहेत.

बहरामंदखानाला हुकूम केला कीं, इअतिकादखानाबरोबरच्या फौजेचा हिशेब तयार करावा व फैजुल्लाहखानाचा भाऊ मुहम्मद आबिद हजार जात व

दोनशे स्वार, शिवसिंग सातशे जात व सहाशे स्वार दुघोडी यांना फौजेत दाखल करावें आणि त्यांनीं घडनफरखानाबरोबर एक महिनाभर असावें.

बाजी वगैरे संभाजीच्या नोकरांना-बाजीस पाचशे, नरसोजीला चारशे, राघोजीला अडीचशे, यशवन्तरावाला निम्नलिखित शेर्याप्रमाणें सर्फराज केलें [तो शेरा येथें घेतला नाहीं*]

मुहम्मद अजमशाहाकडील बातमीपत्रावरून कळलें कीं, स्वतःच्या फौजेचा तस्हीह व दाग यांचा अमीन सैफुल्लाहखान वलद मुहम्मद मुराद याला धारूरच्या किल्ल्याची दिवाणी व वाकेनवीसी मुकर केली आणि तीनशे जात व दहा स्वारांची मनसब दिली. पैकीं पन्नास जात व स्वार हे अमीनीच्या शर्तीवर होते व शंभर जात अधिक अशी तजवीज केली होती. अमीनीची शर्त, दिवाणी व वाकेनवीसी यांबद्दल दिलेली वाढ या विषयीं खात्री बाळगावी.

५८६

जु. २८ रखर २६ रवि.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०६ फाल्गुन वद्य १३
		ماہ ربیع الثانی ۲۶ سنہ		इ. १६८५ मार्च २२
		یوم الاحد سنہ ۲۸		

گویند راو تہانہ دار سیواپور جہتہ کتبخدای آمدہ نہ مہر نذر گذرانید
پانصدی ذات ۳ صد سوار بود پنجاہ سوار اضافہ فرمودند۔

- اہتمام خان کوتوال وغیرہ را بہ بہادر گذارہ عرف پیدگانو رخصت فرمودند۔

शिवापूरचा ठाणेदार गोविंदराव यानें लग्नास येऊन नऊ मोहरा भेट दिल्या. तो पाचशे जात व तीनशे स्वारांचा मनसबदार होता. त्याला पन्नास स्वारांची वाढ दिली.

इहतिमामखान कोतवाल वगैरेंना बहादुरगड उर्फ पेडगांव येथें जाण्यास निरोप दिला.

५८७

जु. २८ रखर २६ रवि.	{	سیاہ اخبارات دربار معلیٰ	{	श. १६०६ फाल्गुन वद्य १३
		ماہ ربیع الثانی ۲۶ سنہ		इ. १६८५ मार्च २२
		یوم الاحد سنہ ۲۸		

دوئلہ اجنبی نوکراسنبہا مقہور بموجب تجویز شاہ عالم بہادر ہزاری ذات
ہفت صد سوار نو سوار افزا شدہ بود درین ولا بنظر گذشت چہار صدی ذات
دو صد سوار بحال داشتہ۔

संभाजीचा नोकर दोण्डाजी यास शाहआलम बहादुराच्या तजवीजी-नुसार हजारी जात व सातशे स्वार असा नवा मनसबदार केला [असा अर्ज आला तो*] नजरेखाली घातला. त्यास चारशे जात व दोनशे स्वार अशी मनसब दिली.

५८८

जु. २८ रखर २७ सोम. } सियाह اخبارत दरबार मغل
 } माہ ربیع الثانی २८ سنہ
 } یوم الاثنا سنہ ۲۸ { श. १६०६ फाल्गुन वद्य १४
 } इ. १६८५ मार्च २३

بموجب التماس فضل علی داروغہ زین خان بعرض رسید کوچ رایات عالیات بہ بہادو گڈہ عرف پیدگانو مقرر شدہ و محمد علی خان چہار شتر بار برداری دادہ و بار زیادہ است حکم شد پنج نفر شتر بلا ہند و آنچ زیادتی باشد بہ اورنگ آباد بفرستند -

जीनखान्याचा दारोगा फजलअली याया विनंतीवरून कळले कीं, फौजेचें कूच बहादुरगड उर्फ पेडगांव येथें होण्याचें ठरलें आहे व मुहम्मद अलीखान यास ओझें वाहण्यासाठीं चार उंट दिले. पण ओझें जास्त होतें. हुकूम झाला कीं, पांच उंट द्यावे व अधिक राहिल तें औरंगाबादेस पाठवावें.

५८९

जु. २८ रखर २९ बुध. } सियाह اخبارत दरबार मغل
 } माہ ربیع الثانی ۲۹ سنہ
 } یوم العربیع سنہ ۲۸ { श. १६०७ चैत्र शुद्ध १
 } इ. १६८५ मार्च २५

از واقعہ پریندہ بعرض رسید کہ مانا سندید تعنیات تہانہ منگل بیدہ فوت شد دو ہزاری ذات دو ہزار سوار سرافراز بود -

परिंड्याच्या बातमीपत्रावरून कळले कीं मंगळवेढ्याच्या ठाण्यावर अस-लेला मानाजी शिंदे मरण पावला. तो दोन हजारी जात व दोन हजार स्वार असा मनसबदार होता.

५९०

जु. २८ रखर ३० गुरु. } सियाह اخبارत दरबार मغل
 } माہ ربیع الثانی ۳۰ سنہ
 } یوم الخمس سنہ ۲۸ { श. १६०७ चैत्र शुद्ध २
 } इ. १६८५ मार्च २६

فرمان بعبداالعزیز خان قلعہ دار جونیر صادر نموده مضمون آنکہ ابوالخیر خان پسر خود را نیابت در قلعہ گذاشتہ جریدہ بحضور بیاید -

از نوشته محمد تقی تهمانه دار جل گانو بعرض رسید که درین جا قلعه نیست
اگر بیلداران تعیین شوند طیار نمایم حکم شد مع یک احدی بیست نفر بیلداری
را تعیین نمایند۔

از نوشته عبدالرحمان قلعدار بهادر گدہ بعرض رسید که مسجد طیار شده
چنانچه یک چاه متصل مسجد کندیده آب شور برآمده بنا بر کمی آب است
از قلعہ نہر اگر در مسجد بیاید افزونی شود بنا بران یک ہزار یک صد نود و
چہار روپیہ برآورده آن نہر شدہ اند حکم شد معمار بفرستند۔

जुन्नरचा किल्लेदार अब्दुलअझीझखान यास पाठविलेलें फर्मान त्यास
पोचलें. त्यांत लिहिलें होतें कीं, स्वतःचा मुलगा अबुलखैरखान याजकडे
किल्ल्याची नायबी देऊन व सडे होऊन हुजूर यावें

जळगांवचा ठाणेदार मुहम्मद तकी यानें लिहिल्यावरून कळलें कीं, या
जागीं गढी नाही. बेलदार नेमले तर तयार करीन. हुकूम झाला कीं, यासाठीं
अेक अहदी व बीस बेलदार नेमावें.

बहादुरगडचा किल्लेदार अब्दुरहमान यानें लिहिल्यावरून कळलें कीं,
मशीद तयार झाली. तद्वत् मशीदीजवळ एक विहीर खणली; पण ती मधून खराब
पाणी निघालें. त्यामुळें पाण्याचा तुटवडा आहे. किल्ल्यापासून पाट काढून
मशीदींत आणला तर विपुलता होईल. म्हणून एक हजार एकशें चौऱ्याणव
रुपये खर्चून पाट काढला. हुकूम झाला कीं, गवंडी पाठवावा.

५९१

जु. २८ रखर ३० गुरु.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہ اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ ربیع الثانی ۳۰ سنہ} \\ \text{یوم الخمس سنہ ۲۸} \end{array} \right.$	श. १६०७ चैत्र शुद्ध २
		इ. १६८५ मार्च २६

محمد علی خان بموجب حکم طرح قلعہ پیدگانو بنظر گذرانیدہ ملاحظہ
نمودہ حوالہ خدمت خان فرمودند۔

حکم شد محمد علی خان موجودات باروت قلعہ پریندہ و شولاپور و گلبرگہ و
نلدرگ بعرض رسانند۔

از التماس متصدیان خوشبوخانه و روغن خانه بعرض رسید که کوچ رایات
عالیات بہ پیشتر مقرر شد و حکم شدہ است کہ دو ماہ سرانجام بدستور برآمدن
از اورنگ آباد در رکاب بگیرند و تتمہ ذخیرہ باورنگ آباد بفرستند چنانچه در فرستادن

۶۹۸

ج. ۲۷ جوال ۷۰ { سیاہ اخبارات دربار معلیٰ } ش. ۱۶۰۶ چتر शुद्ध ۷
 { ماہ جمادی الاول ۷ سنہ } इ. ۱۶۷۹ एप्रिल ۲
 سنہ ۲۸

بہ بہرہ منہد خان فرمودند بحسب الحکم بہ حسام الدین دیوان فوج روح اللہ
 خان بنویسند کہ نوکران سنہیا مقہور آمدہ دراین جا رجوع می شوند دو ہزار
 سوار والا نو نوکر نگاہ دارد۔

बहरामंदखानास फर्माविलें कीं, खुल्लाहखानाच्या फौजेचा दिवाण हुसा-
 मुदीन यास हखुलहुकम लिहावा कीं, संभाचे नोंकर येऊन या ठिकाणीं रुजू
 होंत आहेत. दोन हजार सवार सरकारांत नव्यानें नोंकरीस ठेवावे.

۶۹۹

ج. ۲۷ جوال ۱۰ { سیاہ اخبارات دربار معلیٰ } ش. ۱۶۰۷ چتر शुद्ध ۱۱
 { ماہ جمادی الاول ۱۰ سنہ } इ. ۱۶۷۹ एप्रिल ۹
 سنہ ۲۸

دو نفر شتر سوار عرض داشت خان جهان بہادر آوردہ معرفت لطف اللہ خان
 بنظر گذرانید معروض داشتہ بود کہ فدوی بموجب حکم بر قلعہ ناگ تہانہ
 کہ شش کروزہ این طرف بیجاپور واقع است سواری نمودہ در آن جا رسیدہ
 از ہر چہار طرف نرغہ کردہ می خواستند کہ یورش نمایند مردم بیجاپوری کہ
 اندرون قلعہ بودند از ہیبت لشکر گریختہ رفتہ شد و قلعہ را در تصرف بادشاہی
 آوردہ جزوی مردم ہمراہی خود در قلعہ گذشتہ مع فوج براہ رسول پور
 بر خندق قلعہ بیجاپور رفتہ جای برای مورچل بندی و دمدہ و یورش قلعہ
 دیدہ چنانچہ مردم سنگ دلان بیجاپوری از راہ کوتہ اندیشی توپ اندازی
 نمودہ و خواجہ عبدالرحیم حاجب بیجاپوری بہ بندہ نوشتہ کہ سکندر عادل
 حاکم آنچہ مردم خود مقرر نمودہ کہ این را از حویلی شاہ پور بدر نمایند قصد این
 داشتند ہر گاہ براید متاعش را بتاراج برند خبر گرفتنی بندہ فروراست بنا بر آن دو صد
 سوار و دو صد بندوچی فرستادہ ایم کہ ہر گاہ قاسم خان بہ شاہ پور برسد
 آن زمانی نزد بندہ بیایند و کلید طلا بابت فتح قلعہ ناگ تہان و نقشہ مورچل بندی
 وغیرہ قلعہ بیجاپوری ارسال داشتہ بود بنظر گذشت مطالعہ خاصہ در آوردہ
 تعریف خان مذکور نمودہ فرمودند مہر ای شد و عرضہ داشت را بشاہ عالم
 بہادر نمودند۔

بمير عبدالحی مشرف فراش خانہ فرمودند کوچ [کوچ] بہادر گدہ نمودہ
فرش در آن جا بفرستند و بتاریخ پنجم جمادی الثانی براہ پریندہ بہ شولاپور
تشریف خواہند فرمود در آن جا فرش خواہند فرستاد۔

दोन सांडणीस्वारांनीं खानजहान बहादुराचा अर्ज आणला तो
लुतफुल्लाहखानाच्या मार्फतीनें नजरेखालीं घातला. त्यांत लिहिलें होतें कीं, मी
हुकुमाप्रमाणें विजापूरच्या अलीकडे सहा कोस असलेल्या नागठाण्याच्या
किल्ल्यावर स्वारी केली, त्या ठिकाणीं पोहोंचलों, चहू बाजूंनीं वेढा घालून हल्ला
चढवावा असें योजिलें होतें. किल्ल्यांत विजापुरी लोक होते ते लश्कराच्या
भीतीनें पळून गेले व किल्ला बादशाहाच्या हातीं आला. माझ्या बरोबरच्या
लोकांपैकीं कांहीं जण किल्ल्यांत ठेवून फौजेसह रसूलपूरच्या मार्गानें विजापूर
किल्ल्याच्या खंदकापर्यंत जाऊन त्या ठिकाणीं मोर्चेबंदी, दमदमे व हल्ला यांच्या
जागा हेरल्या. विजापूरच्या लोकांनीं अविचारानें तोंफांचा मारा केला. विजा-
पूरचा हेजीब खाजा अब्दुरहीम यानें मला लिहिलें कीं, मालक सिकंदर आदिल
स्वतःला शाहपुराच्या हबेलीतून बाहेर काढण्यासाठीं आपल्या लोकांपैकीं ज्यांना
नेमील ते बाहेर जात असतां त्यांची मालमत्ता लुटून न्यावी. तेव्हां मला पाठ-
तीवर असणें आवश्यक आहे. म्हणून दोनशे स्वार व दोनशे बंदूकधारी पाठ-
विले व फर्माविलें कीं, कासिमखान शाहपूरला पोहोंचल्यावर त्यांनीं मजकडे परत
यावे. जिकलेल्या नागठाण किल्ल्याची सोन्याची किष्ती व विजापूर किल्ल्याच्या
मोर्चेबंदी आदींचा नकाशा पाठविला होता तो नजरेखालीं घातला. त्यावर
विचार करून मग खान मजकुराची स्तुती केली व फर्माविलें कीं, ठीक आहे.
ती अर्जदास्त शाहआलमाला दाखविली.

फर्मासखान्याचा अधिकारी मीर अब्दुलहया यास फर्माविलें कीं, बहादुर-
गडाकडे कूच करून फर्मासाचें सामान तेथें पाठवावें. जमादिलाखरच्या पाच
तारखेस आम्ही परिंडामार्गे सोलापुरास पोहचूं. तिथें बैठकीचें सामान पाठवावें.

५९६

जु. २८ जवळ ११	سیاه اخبارات دربار معلی ماہ جمادی الاول ۱۱ سنہ یوم الاربعہ سنہ ۲۸	श. १६०७ चैत्र शुद्ध १२
		इ. १६८५ एप्रिल ६

محمد عاقل خان گرزبردار فرمان بہ بہادر خان و قایم خان رسانیدہ عرضداشت
ہر دو و خواجہ عبدالرحیم حاجب بیجاپور آوردہ بنظر گذرانیدہ بغرض رسانید

کہ بموجب حکم بہادر خان را بدریای بان گنگ و قایم خان را بہ شاہ پور
 رسانیدہ آمدیم سم ۳ صد روپیہ خان مذکور و دو صد روپیہ قایم خان خدمتنامہ
 می دادند نگرفتہم و رفیع اللہ خان بیست کروزہ از قلعہ بیجا پور این طرف
 رسیدہ بود۔

मुहम्मद आकिलखान गुर्जबदराने बहादुरखान व कायिमखान यांचीं
 फर्मानें पोंहचवून, त्या दोघांचे व विजापूरचा हेजीब खाजा अब्दुरहीम याचे
 अर्ज आणिले ते नजरेखालीं घालून सांगितलें कीं, हुकुमानुसार बहादुरखानाला
 बाणगंगेकडे व कायिमखानाला शाहपुराकडे पोंहचवून आलों. बहादुरखान
 तीनशे व कायिमखान दोनशे रुपये खिदमताना देत होते; पण मी घेतला नाहीं.
 रफीउल्लाहखान विजापूर किल्ल्यापासून वीस कोस इकडे आला होता.

५९७

जु. २८ जवळ १२	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ جمادی الاول ۱۲ سنہ} \\ \text{۲۸} \end{array} \right.$	श. १६०७ चैत्र शुद्ध १३
		इ. १६८५ एप्रिल ७

بہ جمدة الملك فرمودند حسب الحکم بفوجداران و دیوانیان ممالک محروسہ
 بنویسد کہ آنچه مردم ہنود در این جا مسلمان می شوند سری مرد چہار
 روپیہ و عورت دو روپیہ از خزانہ آن جا بطریق انعام مقرر است چنانچہ آنها
 برائے دین اسلام خود مسلمان می شوند از آیندہ مبلغ های موقوف نمایند۔

मुम्दतुलमुल्कास फर्माविलें कीं, विविध प्रदेशांतील फौजदारांना व दिवा-
 णांना हस्तुल्हुकूम लिहावा कीं, जे हिंदू लोक मुसलमान होत आहेत त्यांतील
 प्रत्येक पुरुषास चार रुपये व प्रत्येक स्त्रीस दोन रुपये तेथील खजिन्यांतून
 बक्षिस दिले आहेत. ते लोकां खरोखर धर्मभावनेनें आपणहून-मुसलमान होतील
 तर यापुढें त्यांना पैसे देणें थांबवावें.

५९८

जु. २८ जवळ १३	$\left\{ \begin{array}{l} \text{سیاہم اخبارات دربار معلیٰ} \\ \text{ماہ جمادی الاول ۱۳ سنہ} \\ \text{۲۸} \end{array} \right.$	श. १६०७ चैत्र शुद्ध १२
		इ. १६८५ एप्रिल ८

राजा मनोहर दास قلعدار مولहिरा خدمت تہانہ داری پارسا از تغیر میں نوراللہ
 مقرر نموده و میر نوراللہ را بہ معہ ہمراہیان حضور طلب فرمودند۔

मुल्हेरचा किल्लेदार राजा मनोहरदास यास मीर नूरुल्लाहच्या ऐवजीं पारसाचा ठाणेदार नेमिलें आहे. मीर नूरुल्लाह यास आपल्या लोकांसह हुजूर बोंलाविलें.

५९९

जु. २८ जवळ १३ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०७ चैत्र शुद्ध १४
 { माہ جمادی الاول १३ سنہ } इ. १६८५ एप्रिल ८
 २८

از التماس وکیل شہاب تہانہ دار اکولہ بعرض رسید کہ یک نفر نوکر کافر بدکیش در آن ضلع جہتہ جاسوسی آمدہ بود موکل بندہ دیگر نمودہ بحضور فرستادہ است حکم شد حوالہ اہتمام خان نماید۔

अकोंल्याच्या ठाणेदार शिहाब याच्या बकिलानें विनंती केल्यावरून कळलें कीं, काफिराचा एक नोकर या जिल्ह्यात हेरगिरीसाठीं आला होता. मी दुसऱ्या मनुष्याबरोबर त्यास हुजूर पाठविला आहे. हुकूम झाला कीं, इहतिमामखानाच्या स्वाधीन करावा.

६००

जु. २८ जवळ १८ { سیاہم اخبارات دربار معلیٰ } श. १६०७ चैत्र वद्य ५
 { माہ جمادی الاول १८ سنہ } इ. १६८५ एप्रिल १३
 २८

اہتمام خان عرض نمود سید عزت خان فوجدار جونیر پانصد دھوپ و دو بہالہ و یک بندوق و ۳ نفر بندیوان بابت ساخت غنیم مصحوب ہدایت اللہ وغیرہ دو نفر گرزبردار بحضور فرستادہ است حکم شد بندیوانان در قید نگاہ دارد و دھوپ وغیرہ حوالہ خان نماید۔

इहतिमामखानानें अर्ज केला कीं, जुन्नरचा फौजदार सय्यिद इइझत-खानानें शत्रूशीं केलेल्या चकमकींत मिळालेले पाचशे धूप, दोन भाले, एक बंदूक व तीन कैदी हिदायतुल्लाह व अन्य दोन गुर्जबर्दारांबरोबर हुजूर पाठविले आहेत. हुकूम झाला कीं, बंदीवानांना कैदेत ठेवावे व धूप वगैरे खानाच्या स्वाधीन करावे.

सूची

या सूचीमध्ये नोंदीपुढील आकडे पृष्ठांचे नसून उताऱ्यांचे आहेत. या उताऱ्यांत मुसलमान व हिंदू अशा दोघांचीही व्यक्तिस्थलनामे आली आहेत. मुसलमानी नावांत उच्चाराचा सोपेपणा आणण्यासाठी मूळांतच कांहीं बदल केलेले आढळले नाहीत. म्हणून तीं नावे या सूचीत शुद्ध स्वरूपांतच घेतली आहेत. पण गंगाजमनी आणि हिंदू नावांचे तसे नाही. त्यांत शुद्ध नावे व प्रचलित असलेली नावे यांत सोपेपणासाठी बदल झालेला आढळतो. उदा. ज्यास आपण सध्या बऱ्हाणपूर म्हणतो त्याचा मूळ उच्चार बुऱ्हाणपूर असा आहे. उताऱ्यांत शिवाजीसाठी 'सेवा' असा शब्दही वापरलेला आढळेल. सूचीमध्ये अशा विशेषनामांची मूळ शुद्ध रूपे दिली आहेत. फार्सी किंवा इंग्रजी वर्णविन्यास आणि बालबोधीचा वर्णविन्यास यांत महत्त्वाचे फरक आहेत. उदा. 'पंडित' हा शब्द फार्सीत लिहितांना व सूचीमध्ये त्याचे स्थान ठरवितांना अडचण येत नाही. पण तो शब्द मराठीत लिहितांना परसवर्णाचा अनुस्वार करतात. त्यामुळे बालबोधीत शब्दारंभी अनुस्वारयुक्त वर्ण आल्यास तो कोठे घालावा याची अडचण उत्पन्न होते व त्यामुळे विकल्पही झाले आहेत. या सूचीमध्ये अशा शब्दांची म्हणजे प्रारंभी सानुस्वार वर्ण असलेल्या शब्दांची स्वतंत्र बाराखडी केली आहे. उदा. पंडित, पांडुरंग, पिंगुळकर, पेंडसे इ. सानुस्वार वर्णानीं आरंभ होणारे शब्द, औकारादि वर्ण असलेल्या शब्दांच्या नंतर घातले आहेत. हिंदू व्यक्तींच्या नावांत आडनाव असेल तर ते प्रथम देऊन नंतर व्यक्तिनाम दिले आहे. अशीं नावे आडनाववार पाहिली पाहिजेत.

अजमशाह मुहम्मद : ५४, १७०,
१८४, २२८, २३२, २४३, २४४,
२४८, २५८, २६१, २६५, २७०,
२७४, २७६, २७७, २८७, २८८,
३१२, ३२०, ३३५, ३४०, ३५१,
३५६, ३५८, ३६२, ३६८, ३७२,
३९२, ३९७, ४००, ४०६, ४१४,
४१८, ४२०, ४२१, ४२३, ४२४,
४२९, ४३२, ४५२, ४५४, ४५६,
४६०, ४६७, ४७४-७७, ४७९-
८१, ४९१, ५०२, ५३५, ५७६,
५७८, ५८०, ५८५.

अकबर : १६९, १७८, २०६,
२०८-२१०, २१५, २२२, २२४,
२३५, २३८, २४१, ३०१,
३१०, ३२१, ४०२, ४०६,
४०७, ४१०, ४१४, ४१९, ४२१,
४३१, ४४६, ४६१, ५१९,
५२२, ५२३, ५७०, ५७१,
५७७.

अकबराबाद : ६७, ७४, १७६,
१९६, ४७५.

अकलूदा (अंकोदा?) : ४२१.

अकोले : ३४०, ४४३, ४७५, ४७७,
५५९, ५९९.

अकलकोट : ४७८.

अक्रमखान : ५०, ४६४, ५१८,
५४०, ५६४.

अजमीर : ७३, १७७, ४१०.

अजीमुद्दीन : ४४३, ४४९.

अजमत : ५३४.

अजमतुल्लाहखान : ४६४.

अझीझ बेग : २०६, २७९, ४३५.

अझीझुल्लाहखान : १७८, ४१७.

अझीझुल्लाह बेग : ३८७.

अइदहबेग : ४६९.

अढलराव : ५०५.

अंताउल्लाह : ५८४.

अदगांव : ५७१, ५८३.

अदल् मीर : ५७०.

अनिरुद्धसिंग : २०६, २४२, २७९,
२८५.

अनूपसिंग, राव : १४८, १५९, २५२,
२५९, ३५८, ३९२, ३९७, ५८०.

अनोजी : ५०४.

अन्वरखान, सय्यद : २१८, २३४,
४०९.

अफगान बहादुर : ४१८.

अफजलपूर : ४७८.

अफजलखान : ७६.

अफजल मुहम्मद : ४४५.

अफरासियाब : ५२०.

अबुल् कासिम : २३९.

अबुल् खैर : ४३७, ४९८, ५१४,
५१५, ५३८, ५४६.

अबुल् खैरखान : ३२०, ३३०, ५९०.

अबुल् फतह : ५०.

अबुल् फय्याजखान : ४०५.

अबुल् फैज : ४४०.

अबुल् हसन : ४१४.

अबुल् हसन गोवळकोंडेकर : २३६,
३१९.

अबू तुराब : १९९.

अब्दुन्नबी : ४८१.

अब्दुन्नबीखान : ३१, ३२४, ३३१,
३६१.

अब्दुन्नबी शेख : ३७०.

अब्दुर्रझाक, हाजी सुहराब : ३३८.

अब्दुर्रसूल : ५३०.

अब्दुर्रसूलखान : ५०३, ५३४.

अब्दुर्रहमान : ५९०.

अब्दुर्रहमान (सीदी) : २७१, ४१९,
५१९.

अब्दुर्रहमान वल्द मुकीमखान : ४१८.

अब्दुर्रहीम : २५८, ४१८.

अब्दुर्रहीमखान : ५४, ८४, १७२,
२२६, २२७, २५९.

अब्दुर्रहीम खाजा : ५९५, ५९६.

अब्दुल् अझीझ : ४८६.

अब्दुल् खैरखान : ५६२.

अब्दुल् अझीझ सय्यद : २०९.

अब्दुल् इस्लाम : ५८०.

अब्दुल् करीम : ५११, ५५२.

अब्दुल् करीम, सय्यद : ५३८, ५६९.

अब्दुल् कादिर : ३३२, ४६४, ४८१,
५१०-१२, ५१४, ५३०, ५८२.

अब्दुल् कादिरखान : ५१४.

अब्दुल् कुद्स वल्द हादीखान : ७८.
 अब्दुल् अझीझखान : ६१, २९३,
 ३०२, ३२०, ३३०, ४८८, ४९८,
 ५१४, ५३५, ५३७, ५४४, ५४६,
 ५४९, ५५६, ५६२, ५६९, ५९०.
 अब्दुल् घनीखान : ५७८.
 अब्दुल् फय्याजखान : ४७६.
 अब्दुल् मजीद : ५८०.
 अब्दुल्लाह खाजा : १७.
 अब्दुल्लाहबेग : ४५०, ४५९, ४७६,
 ४७८.
 अब्दुल्लाहबेग हाजी : ४६४.
 अब्दुल्लाह शेख : १५८, २०८, २१९,
 ३५२, ३६७, ४४५.
 अब्दुल्लाह शेख वल्द शेख निजाम :
 ४३१.
 अब्दुल्लाह, सय्यिद : १८२, ३३७.
 अब्दुल्लाह, हाजी : १७८.
 अब्दुल् हया मीर : ५९५.
 अब्दुश्शकूर सय्यिद : ४६४.
 अमरसिंग वल्द राजा हरदेव : १७१.
 अमानतखान : ७३, १९७, २४०,
 २५९, २८०, २८१, २८३, २९३,
 ३९५, ४२९, ४३८,
 अमानुल्लाह : ६३, २५३, २८१,
 ५०४, ५१७, ५५८, ५६०, ५७३,
 ५७४.
 अमीनखान मुहम्मद : ३, ८, ११,
 १२, १७, २७, ३५, ५०, ७१, ७७,
 १०१, १७८, १८८, २०८, ३१९,
 ३९१.
 अमीनखानी मुहम्मद : ४६८.

अमीनपूर : ४५६.
 अमीनुद्दीन, शाहमदार खाजा : ८९.
 अमीरखान : १९१, २०१, २३४.
 अमीरखान, अबुल्हसन : ४८०.
 अमीहल उमरा : १८२, २०६, २५४.
 अयाज, खोजा : ५६६.
 अरब, सुलतान कुली : १९५.
 अलामुअल्ला : ५२८.
 अलावल : ४५.
 अलीकुलीखान : ३८९.
 अलीखान बहादुर : ५८१, ५८४.
 अलीखान मुहम्मद : २३२, २३८,
 २७६-७८, ३४२, ४५२, ४९३,
 ५७८, ५८२, ५८८, ५९१.
 अलीखान हसन : १३७, २८७, ३६२,
 ३९७.
 अलीपूर : १७१.
 अली, बहादुर : १८२, १८५.
 अली, मुहम्मद : ५२०.
 अली, मुहम्मद वल्द नूरुल्लाह : ५००.
 अली, सय्यिद : ६९.
 अल्लाहयारखान : ३४३.
 अवकास : १८६.
 अवज, मीर : २७७.
 अवज, मुहम्मद : ५८०.
 अवद्या : ३०४.
 अवधूतराव : २९२.
 अश्रफखान : २३१, ४५७, ४७५, ४७९,
 ५०५, ५१५, ५४५, ५५३.
 अश्रफ मुहम्मद वल्द बख्त कमाल :
 ११२, ११५, १८०.
 अष्टे : ४६०.

असदखान : ४६, ६५, ७६, ८०, ९१,
११२, ११७, १७०, १७४, १८२,
१८३, १८५, १८६, १८८, १९६,
२०६, २१५, २२५, २३०, २३१,
२३३, २३६, २४१, २४२, २८३,
३२७, ४१०, ४८१, ४८९, ४९०.

असल : ५८१.

असीरगड : ८५, १२५, १३७, ३१४,
३५०.

अस्करखान बक्षी : १३३, ३३४.

अहमद : ५१६.

अहमदखान : २१५, ३०२, ३२०,
३२२, ३२६, ३३०, ३३५, ३३७,
३४७, ३६७, ३७८, ३८९, ४३१,
४४५, ५०३.

अहमदनगर : १२१, १२५, २६९,
२७१, २७६, २७७, २८२, २८४,
३०२, ३२१, ३३०, ३५६, ४१२,
४२४, ४३५, ४६५, ४६८, ४८७,
४९९, ५९१.

अहमद मीर : ४६१.

अहमद, मुल्ला : ४७९.

अहमदाबाद : १४२, १७८, २०८,
३९१, ४०२, ५२१, ५४३.

अहिवंत गड : ५५१.

आका रूमी सुभान : ३५५.

आकिबत महमूद : ३१२, ३१७.

आकिलखान : ८५, १०३, ५९६.

आकिलखान मुहम्मद : ५९६.

आकिलबेग : ५१.

आकिल मुहम्मद : २०, १२४, २३५,
५४६, ५४९, ५६०, ५६७, ५७३,
५७९.

आगा मामा : ५१९.

आतिशखान : २७२, २८९, ३००,
३४४, ३६४, ३८६, ३८९, ४३२,
४९९, ५२२, ५२४, ५२७, ५३५,
५४६, ५४७, ५५५, ५६१, ५६२,
५६६.

आदिलखान सिकंदर : २५६, ५९५.

आदिलबेग : ३२६.

आदिल मुहम्मद वल्द शरीफखान
३४२.

आनंदचंद : १६५, ३३२.

आबाजी : १७५.

आबिदखान : ६, ५०६, ५६८, ५८०.

आबिद मीर : ४२५.

आबिद मुहम्मद : ५८५.

आबिद मुहम्मद वल्द मुहम्मद अकबर:
५७७.

आलम गुर्जबर्दार : ५२०.

आला बंदा : ३३३.

आसफखान : ८०.

आसाजी : ४९८.

आळंद : ५३७.

इअतिकादखान : ४८१, ४८२, ४८५,
४८९, ५३८, ५३९, ५४१, ५५९.

इअतिमादखान : ८, ९, १२, २८३,
४५१.

इक्रामखान : २३९, ४९९, ५३१,
५४१, ५६६.

इखलासखान : २३७, ३००.

इझ्जतखान : ४६, १३०, ३८४, ३८७,
४६९.

इझ्जतखान, सय्यद : ३९०, ४००,
४४७, ४५३, ४६२, ५४७, ५५०,
५६५, ५६७, ५७७, ६००.

इनायत : २५१.
 इनायतुल्लाह : ३१२, ४००, ४९२.
 इनायतुल्लाह वल्द जवांमर्द : ५२९.
 इफितखारखान : ४०, ६३, १३३.
 इबादुल्लाहखान : ११, १३७.
 इब्राहीम : २०७.
 इब्राहीम काशी : ४९३.
 इब्राहीमखान : ३६९.
 इब्राहीम बेग : ४६४.
 इब्राहीम मीर : ६१, २६४.
 इब्राहीम शेख : ३३५, ३३९.
 इमामविर्दीखान : ३.
 इलहदार वल्द हैदर बीजापुरी : ४७४.
 इलहयार बेग : ५४६, ५६२.
 इल्हामुल्लाहखान : २०३, ३८५, ३८९,
 ४०२, ४०९.
 इसफंदियार : ८५.
 इसहाक मुहम्मद : ४१५.
 इसापूर (विसापूर) : ३८८.
 इस्माईलखान : ४७८.
 इस्माईलखान वल्द नजाबतखान :
 ९७, ९८.
 इस्माईल मीर : २६१.
 इस्माईल मुहम्मद : ४०२, ५६५.
 इस्लामगड : ४०२.
 इस्लामपूर उर्फ मथुरा : ११९.
 इस्लामनगर उर्फ देवगड : ९६, ११२.
 इस्लामाबाद : २०५.
 इहतिशामखान : २००, २०२, २०४,
 २२३, २५३, २६७, २७६, ३०७,
 ३४३, ३७७, ३९४, ३९५, ४१८,

४२९, ४३४, ४४३, ४४६, ४५१,
 ४६२, ४६९, ४९०, ४९९, ५१५,
 ५५९, ५९९, ६००.
 इहतिशामखान : १६१.
 ईरजखान : १५५, १८८, २१३,
 २१४, २९०, ४०२, ४०८, ४५४.
 ईसा : ३६७, ३८६.
 उज्जयिनी : २०.
 उल्लबेकखान : ५३५.
 उत्तमराम : २५८, २७७.
 उदगीर : ३०७, ४७२.
 उदयभान : ७७.
 उदाजी : ५१५, ५१६.
 उदाजीराम : ५०३.
 उदितसिंग : ४५८, ४६४, ४६६.
 उदंतसिंग : ३२२.
 उमरबेग : ३६३.
 उम्दतुलमुल्क : ८२, ८५, २६०, ३४९,
 ३५२, ३८७, ४००, ४७०.
 उरण : ३७६.
 एलापूर : ३३५.
 एलिचपूर : ४५४.
 एसा : ३६७.
 ऐवजबेग : ४६४.
 ओधलान सय्यिद : २७२, २८०, २८२,
 ३२१, ३३०, ३५८, ३७६, ३८८,
 ४७५, ५०७, ५१५, ५१९, ५२२,
 ५४२, ५५९, ५६०.
 ओढिया : २०६.
 औरंगगड : ११५.

औरंगाबाद : ३३, ८६, ११८, १२०,
 १५०, १७१, १८७, १९८, २४५,
 २५०, २५२, २५९, २६१, २६२,
 २६५, २६६, २७०, २७४, २७९,
 २८३, २८५, २८७, २८८, ३१४,
 ३२१, ३५२, ४८१, ५६७, ५८८,
 ५९१.
 औसैं : ११२, १६८, २१८, २३४,
 ३८३, ४०९, ४७२, ५७५.
 अंकर : ५६.
 अंकोजी (एकोजी) : ४०१.
 अंकोत (अकोट?), परगणे : ८०.
 अंकोलें : ३०२, ३३१, ३६३, ३७०,
 ३८६.
 अंतूर (अंतूरगड) : ३०२, ३२०,
 ३२२, ३२५, ३२६, ३३०, ३३४,
 ३३५, ३३७, ३४७, ३६०, ३६७,
 ३७८, ३८९, ४३१.
 अंदूर : २२६, २२७.
 अंबरपूर : ३९०, ३९१.
 अंबर, सीदी : २२२.
 अंबेर : १८६, १९९.
 इंदरसिंग, राजा : १७८, १८८, १८९.
 इंदोपूर : ५५७, ५७१.
 इंदियह (इंडी?) : ४७८.
 इंद्रसिंग : ४१५.
 उडगांव : ५०१.
 औढें : ३७६.
 औढापट्टा : ५७३.
 कच्छ : ६२.
 कछवा दुर्जनसिंग बल्द हरिसिंग :
 ३६०.
 कछवा भूराज : ११६.

कछवा सूरसिंग : ५८०.
 कछवा हरिसिंग : ३६०.
 कझलबाशखान : ९७.
 कन्हैरगड : ३९०, ४००.
 कमालबेग : २३४.
 कमालुद्दीनखान : ९३, २४१, २४३,
 २४४, ३५३, ३५४, ४६०, ५८०.
 कम्हूदीन : ५४६.
 कम्हूदीनखान बल्द बख्तियारखान :
 २१४, २५२.
 करणपुरा : १७९.
 करमुल्लाहखान सय्यद : २७७, २८१.
 करवीदगी (?) : ९६.
 कराचूर : ५३६.
 करावलखान : ४७५, ४७७.
 करूस : ५१०, ५१४.
 कडें निमोणें : ४८७, ५०६, ५१४,
 ५२२, ५४५, ५४८, ५५२, ५५३,
 ५५८, ५६२, ५६८, ५७८.
 कर्नाटक : १७६, ४०१, ४६४.
 कलबर्गे : ४३, ४५, १२९, ५८१,
 ५८४, १५९१.
 कलानूर : २०८.
 कलिअखान : ३६२.
 कलंदरखान : १५७, १९०, ३०८.
 कल्याण : ५८५.
 कल्याण कुंवर : २११.
 कल्याणदास : २४०.
 कल्याण भिवंडी : ३८९, ३९०, ३९८,
 ४०५, ४२९, ४४१, ४४५, ४४८,
 ४६१, ४६८.
 कल्याणराव : ४६४.

कल्याणी (कल्याण) : १९५, ४३७.
 काकडे दाऊदजी : ५२९.
 काकरखान : १७९.
 काकर जहानखान : ३७३.
 काकशाल दर्वेशबेग : ७८, ८६.
 काकोजी : ४७६.
 काझिम, बक्षी मुहम्मद . १८६.
 काझी : ४५७.
 काझी अबुलमुकारिम : ८९.
 काझी अब्दुर्रइझाक : ५५.
 काझी जहान : ४५७, ४५८, ४६०,
 ४६५, ४६६.
 काझी मुहम्मद हुसैन : ५२१.
 काझी हैदर : ५२२.
 काठ्या (काटे) विठोजी : ३७५.
 कात्याराव : ५४०.
 कादिरदादखान : १०४.
 कादिराबाद : ५५९-६१.
 कादिरी, सय्यिद शेर मुहम्मद : १४७.
 कानूनगो, मुरलीधर : १७१.
 कान्होजी : ३२६, ३४८, ३६४.
 काबिलखान : १२९.
 काबुलीसिंग : २१५, ४६२, ४६४.
 काबूल : ५, २०, ४९, ७७, १०६.
 कामबक्ष : ४०३, ४३३, ४८७, ५२०.
 कामबक्ष मुहम्मद : २८२.
 कामयाबखान : २६०, ४०३, ४४३,
 ४७८.
 कामिलखान : ३५०.
 कायिमखान : ५९६.
 कारतलबखान : २०७, २१५, २१६,
 २३३, ३०१, ३५५, ३८४, ४०५,
 ४६६, ४८९, ५४३.

कालेर : ६२.
 काश्मीर : ३३१, ३६९.
 कासिमखान : २९४, २९५, ३०३,
 ३२०, ३३३, ३८५, ३८६, ४०८,
 ४१४, ४१५, ४२२, ४२५ ४३५,,
 ४६४, ५७४, ५७९, ५९५.
 कासिम खाजा : ४८९.
 कासिम, सीदी : २२२.
 किमयागर, सय्यिद अफजल : १८२.
 किरोली : ४७५.
 किलअदारखान : २८०, ३०७, ४५७.
 किशनराव : ५५४.
 किशनसिंग राजा : ५३८.
 किशनाजी : ५६५.
 किसनराय : ८.
 कीरतसिंग बल्द राव कर्ण : २०४,
 ४१४.
 कुल्बुद्दीनखान : ७, ८२, ११५.
 कुल्बुल्मुल्क : २५९.
 कुबादखान : ४६, १०१.
 कुरैशी, शेख मुहम्मद : ४८२.
 कुर्बानबेग : ५१४.
 कुलीचखान : १५१, १७८, २८२,
 ३२२, ३२९, ३३५, ३४०, ३५३,
 ३५४, ३५६, ३६२, ३६८, ३९२,
 ३९७.
 कुलीच, मीर : १४५, ४८१.
 कुली मुहीउद्दीन : ३५२.
 कुली रिजा : ४३३.
 कुली शिहाबुद्दीन : ४९२.
 कुसूर : ३८८.
 कूचक अली : २८४.

कृष्णा : ४६९.

कृष्णाजी : ५७२, ५८०.

केवलराम : ९३.

केशवराय : ३१.

केसोजी : ८.

कोकण : २१५, ३६७.

कोकल (कोपल?) : १४१.

कोका, इनायतुल्लाह : १८४.

कोका, सय्यिद लुत्फुल्लाह : २७६.

कोकोजी : १०५.

कोजख (कोहज?) : २८९.

कोटा : ३७७.

कोतवाल इहतिमाम : ५८६.

कोथळा गड : ५१०, ५१२, ५१४,

५२२, ५२४, ५२७, ५२८,

५३०, ५३१.

कंचामंचा (कंचनामंचना) : ३४३.

कंधार : ४६८.

कांकरिया तलाव : २९.

खत्री, देवीदास : २०८.

खत्री, पंजराय : ९५.

खत्री, मुरार : ५२.

खत्री, मोहनदास : ५२.

खरकोदा (खरगोदा) : ३४.

खलान मीर : ४६४.

खलील मुहम्मद : ४७५, ४८३,

५०५, ५१३, ५४०, ५७८.

खलील मुहम्मद वल्द इब्राहीमखान :

३३१.

खलील मुहम्मद वल्द दाराबखान :

३२१, ४७७.

खवासपुरा : ३६८.

खादिमुल्लाह : ३२०.

खान झमान : ११२, १३२, १३६,

१३७, २४८, २६१, २६५, २७४,

३०१, ४०२.

खानजहान बहादुर : १२९, १४२,

१४६, १५३, १५५, १५९, १६२,

१६९, १७०, १७३, १७५,

१७६, १७९, १८८, १९३,

१९५, १९८, २०३, २०४,

२०६, २०९, २१०, २१५,

२१८, २२२, २२४, २२६,

२२७, २२९, २३०, २३३,

२३५, २४१, २५०, २५२,

२५६-२६१, २६९, २७७, २७९,

२८४-२८६, २८८, २९२, २९७,

२९८, ३१५, ३१८, ३२१, ३२२,

३२६, ३४४, ३४९, ३५१,

३५७, ३५९, ३६१, ३६३, ३७६,

३७८, ३८०, ३८१, ३८३,

३८७, ३९१, ४००, ४०४, ४०७,

४१४, ४३०, ४३७, ४४०, ४४२,

४५२, ४६६, ४७०, ४७२, ४७३,

४७५, ४७६, ४८१, ४९३,

५३६, ५५१, ५९५.

खानदेश : ११२, ११५, २९३,

५६६.

खान बहादुर : २४४.

खानहज़ादखान : २४१, ५२२,

५२८, ५४७.

खाने खानान बक्षी : ४.

खालसा : २८३.

खिदमतखान : ३९०, ४७५, ५९१.

खिदमताराय : ५०२.
 खुशमंझिल जहांगीर बेग : ५८१.
 खुशमंझिल बहादुर अली : २४६,
 ३६२, ३९१.
 खुशमंझिल मुहम्मद मुत्तलिब : ४२७.
 खुस्रवबेग : २५६, २७४, २८८,
 ३२९, ३४०, ४६२, ५०२, ५११,
 ५१४, ५५२.
 खेलोराव : १८७.
 खैरियतखान : ५१८, ५१९.
 खैरियतखान सीदी : २९६.
 खोक : २०१.
 खोरा (घोडे?) राघो : ४२९.
 खोला : २३७.
 खोलापूर : ४०८.
 खोहरी : ५०.
 खोहानी, शेर मुहम्मद : ४८०, ४८१.
 खंजरखान : २९४.
 खंडू : ३७०.
 खंडोजी : ४८८, ४९२, ५६८.
 गजसिंग : १९९.
 गझनी : ४३.
 गणनोर : १८६.
 गणोर : १९९.
 गरीबदास : १६४-१६६.
 गरीबबेग : ४२५.
 गरीब मीर : ४२५.
 गवंडी हिरा : १३७, ५८५.
 गाझी उद्दीनखान : ४७५, ४७८, ४८९,
 ४९३, ४९४, ५०६, ५०७, ५१६,
 ५१७, ५१९, ५२२, ५२३, ५२६,
 ५३४, ५३५, ५४२, ५४३, ५४५,
 ५४६, ५५४-५६, ५६७, ५७७।

गाझीबेग : ३, ५३१.
 गाढा बोमणाल : ३१५.
 गाळणा पेठ : २८६.
 गिरजाजी : ३५०.
 गिरधरलाल : २५.
 गिरिसिंग : ३०४.
 गुलशनाबाद : १४८, १५९, २०४,
 २७४, २८६, ३२२, ३३९,
 ३४०, ३९१, ४०४, ४१२,
 ४१६-१८, ४३२, ४५८, ४६६,
 ४६८, ४७३, ४७५, ४७७, ४९९,
 ५१८, ५२८, ५३१, ५३२, ५४०,
 ५४१, ५६२, ५६४, ५६६, ५६७,
 ५७८.
 गुलाम अली : ५१०.
 गुलाम मीर : ४१८.
 गोवळकोंडे : ९०, २३६.
 गोवं : ४२१, ४३१.
 गोविंदजी : ५६०.
 गोविंदराव : ३०५, ३०६, ३२८,
 ४६३, ५३१, ५४०, ५४५,
 ५४६, ५६२, ५८५.
 गोविंदराव वल्द नागोजी : ५७०.
 गौड प्रद्युम्न : १.
 गौड, राजा मनोहरदास : १२१,
 १९४, २५८, २७७, २७९, २८७,
 २८८, ३०४, ३४०.
 गौहर आलमसिंग : ३४.
 गंगा नदी : ५७३.
 गांडापूर : २७३, ३७३, ३७४.
 गोंडवन : ४०७.
 गौंडी बली बेग : ९०.

घडनफरखान : १८१, ५३५, ५५२,
५५५, ५५९-५६१, ५७३, ५८५.

घरीबखाना (घर?) : २९१.

घाटी, चांद्याची : १७६, १७७.

घायत सय्यद : ४६४.

घालिबखान : ४६७.

घियासुद्दीन : ३०१.

घियासुद्दीनखान : २८, १०९.

घोरबंद : ९७, १००, १९१, २०१.

घोरी संग्राम : २७३.

चमार धरवडी (चांभार टेकडी) :
२७०.

चाकण : ३४५, ३४७, ३८८, ४५१,
४८४.

चिखलठाणे : ३४२.

चितोड : १८६.

चिरागबेग : ३०७.

चिश्ती, ख्वाजा मुईनुद्दीन : १५८.

चेऊल : ५२१.

चेला मुहम्मद युसुफ : ५८५.

चोलागड : ११५.

चौधरी, अली : ३३७.

चौधरी, रघुपत गणेश : ४६.

चौराघाशी अब्दुल्लाह : ५०१.

चौसाळें : ४३३.

चौहान : ४१.

चंदन मं(वं)दन : ५७४.

चंद्रराव : २९५.

चंद्रवदन : ४१४.

चंद्रावत, राव अमरसिंग : ७.

चंपत : ४२८.

चंबळ : १९.

चांदवड : ८८, ११८, ३५२, ३६१,
३८३, ४६४, ५३३.

चांदा : १०४, ४०२, ४५२, ४८९,
५३६, ५३८.

चांभारगोंदें किल्ला : ३९, ५०१.

छत्रमल : १७६, १७७.

छत्रसाल : ५८४.

छत्रसी : १६.

छत्रसिंग वल्द सबलसिंग : १४८.

जगजीवन : २३.

जगदेवराव : २९७, २९८, ४४६,
४५१, ४६९, ५२९, ५५७, ५८०.

जगोजी वल्द थाकू बंजारा : ३१४,
३४४.

जफरनगर-जफराबाद उर्फ बीदर :
१५०, १५१, २१३, २१४, २१८,
२६०, ३१९, ४५२.

जमनाजी : ४२९.

जमरूद : १८५, २९१.

जमाल : १५५, ५३६.

जमालबेग : १८६.

जमीलबेग : ११९, ३३२.

जमीलबेगखान : ५८०.

जमीलुन्निसा बेगम : २११.

जमुल्याची गुजरपट्टी : २०.

जयराम : १५४.

जयसिंग, मिर्झा राजा : १, २, ४, ८,
९, १३, १७, १८, २३, २४, २६,
२७, २९, ३२, ३५, ३६, ३८,
३९, ४३, ५१, ७२, ८२, ८५,
८९, ९१.

जयसिंग राणा : २३९, ५७०, ५७१.

जयसिंग वल्द राजरूप : ३३१.

जलाल सय्यद : ४६४.

जलालुद्दीन : ५४७.

जलालुद्दीन, मीर : ५८०.

जवाहरचंद : २४७.

जवला : ३९४.

जवांमर्द : ५२९.

जसवंतराय : २४.

जसवंतसिंग महाराजा : ११५.

जहान शेख : ४४९.

जळगांव : ५९०.

जादुनराय दख्खनी (जाधवराव) :
३५०.

जाधव : ४७६.

जाधव गंगाजी : ५७६.

जाधवजी : ४७८.

जाधवराय : १५२, २९७.

जानबाझखान : ३४५, ३४७, ५३४.

जानबेग : ४०२.

जान मुहम्मद : ५२०.

जानराव : ४७४, ४७८.

जानसिपारखान : ९८, २१४, २१७,
२१८, २६०, ३१९.

जानोजी : ३३२.

जाफरखान : १, १३, ६४, ७२, ८९,
९६, ११९, १२०, ४९०.

जाफर मुहम्मद : ३८९.

जामखेड : ३९०, ३९१, ४२४, ४२६,
४२७, ५६५.

जामोद : ३३२, ४४९.

जालना : १५६, २८०, २८१
४३६-३८.

जाहिदबेग : २६१.

जिवाजी : ५१६, ५५३, ५७७.

जुन्नर : १२१, १२३, १२५, १२६,
२९३, ३०२, ३२०, ३३२, ३३३,
३६५, ३७२, ४८६, ४९८, ५१४,
५३५, ५३७, ५३८, ५४४, ५६९,
५९०, ६००.

जुम्दतुलमुल्क : २, ६, १०, १९, २२,
४४, ४६, ४८, ५०, ५३, ५६,
६४, ६६, ७०, ७३, ७५, ९९,
१०५, १०८, १२०, १२१, ५४३,
५४७, ५९७.

जुम्लतुलमुल्क : २८३.

जेद्दा : २०७.

जेसलमेर : १७८.

जैतसिंग : १९९.

जैतापूर : ३१०.

जैतारण : १४४.

जोगी परशुराम : २९५.

जोदर (जवार) : २८६.

जौनपूर : १०७.

झारखंड : ४०७

झीनतुन्निसाबेगम : ५२३, ५७१.

झैनुल आबिदीन, सय्यद : १२४, ३३४,
४६९.

टाकळी : ४१३.

टेंभुर्णी : ३२९, ३८२, ३९८, ४०४,
४१४, ४१९.

ठक्कर : ४९.

ठाणेसर, परगणे : ६०, ६७.

तकी, मुहम्मद : ५२०, ५९०.

तकी मुहम्मद वल्द सादात : २९५.
 तनपेशदस्तान : २८३.
 तहरीरखान : ४४७.
 तहवुरखान : १३७.
 तळकोकण : ११८, २२४, २६३, ३०२,
 ३२४, ३३१, ३३७, ३४४, ३४५,
 ३४९, ३५७, ३६१, ३६४, ३६७,
 ३७६, ३८२, ३८६, ४०३, ४३५,
 ४३९, ४४५, ४९९, ५१०, ५२६.
 तळगांव : ४५२, ४५४.
 ताकू बंडखोर : ३२४.
 ताजोजी : १०९.
 तादरी (तावरी?) : १४५.
 तानाजी वल्द महादाजी : ५४.
 तालीकोट : ५३६.
 तासबेग : ४७६.
 ताहिरखान : ३८, ५५६.
 तिबेट : ३६९.
 तिमराज : ५७.
 तिमस? किल्ला : १३९.
 तिमाजी : ६२, ४७६, ५२९.
 तिरूमलराव : १८७.
 तिसगांव : ३८३.
 तीरंदाझ : ३७३, ३७४, ४३५.
 तीर अंदाझ वल्द शुजाअतखान : ३४२.
 तुकोजी : ४०५, ४६२, ४६४.
 तुफल मुहम्मद : ५६२.
 तुफैल मुहम्मद : ४०४.
 तुराण : २०१.
 तुहफ कुली : ५२०.
 तुळाजी : २४.
 तेजराय : ६६.

तेलंगण : ४०२, ४०९.
 तेल्या घाट : ५१०.
 तैमूर खोजा : ४४९.
 तोडरमल : १७६.
 तोनहा? : ३१०.
 तोलाराम : ७१, २५४.
 तिमल नारो : ३७९.
 तिमलराव : ३८३.
 त्रिवर (नरवर) सिंग : ५३८.
 त्रिबक : ३८०, ५१८.
 त्रिबक गड : ३६३, ४२९.
 त्रिबकजी वल्द लखमोजी : ५४१.
 त्रिबक नारोजी : ५१५.
 थानेश्वर : २७४.
 थालिया (थालनेर?) : २८३.
 थालनेर : २६४, २६८, २७२, २८९,
 ३०१, ३७६, ३९५, ४५१, ४८०,
 ५६५.
 दखनी, अबुलजिया वल्द भटियारा
 अफजल : ५०.
 दखनी गोतमाजी : ४४७.
 दखनी जादूनराय (जाधवराव) :
 ३९१.
 दखनी जीवाजी : ३७.
 दखनी त्रिबकजी : ७९.
 दखनी त्रिबकराय : ८०.
 दखनी देवराय : ८२.
 दखनी नरसिंगजी : ७५.
 दखनी नारो भगवंत : ८३.
 दखनी नेताजी : ३६९.
 दखनी फतह वल्द अफजलखान :
 ११९, १२४.

दखनी बाबाजी : ३६९.
 दखनी बाबूजी : ४४३.
 दखनी मघाजी : ३९१.
 दखनी माणकोजी : ४६२.
 दखनी रणदुल्लाहखान : ७६, ८१.
 दखनी रामराय : ४२८.
 दखनी रामोजी : ४०३.
 दखन : ३, ३२, ३७, ३९, ४६,
 ७७-७९, १०७-१०९, १२५,
 १७६, १८५, २३०-२३४, २३६,
 २३९, २४०, २४४, २४५, २५६,
 २५८-२६०, २७५, २७७, २७८,
 २८०-२८३.
 दत्ताजी : ३९१, ४७२.
 दरबारखान : १५९, १६१, २००,
 ३०२, ३७६.
 दरवेश अब्दुस्सलाम : १५८.
 दरवेशबेग : १५३.
 दलगांव : ४५३.
 दलपतकुंवर : ४५६.
 दलपत खनो : ३२७.
 दलपतचंद : ६८.
 दलपत वल्द शुभकरण : २०४.
 दहकमा (ना) : ४६१.
 दक्षिण : २, ४, ७, ३८, ५०, ७३,
 ७६, ८८, ९७, ११३, ११६,
 ११९, १२२, १२४, १२५, १३१,
 १३८-१४०, १४७, १४८, १५१,
 १५५, १५६, १६३, १६७, १७०,
 १७१, १८१, १८८, १९०, १९२,
 १९५, १९७, २०३, २०४, २०६,
 २१२, २२१, २५५, २६३-२६५,
 ३१४, ४५१, ४९९, ५२७, ५४०.

दाऊजी अब्दुल करीम : ४१८.
 दाऊदखान : ७, १७, ५४, ७५,
 ७७, ११०, ११५, ११७, १२१,
 १२३, १२६, १६२, १९८,
 ३१६, ३२४, ४०५.
 दादखान : ७.
 दानकर मौजे : १८२.
 दानसिंग : ३७७.
 दानिश ख्वाजा : ३५४.
 दामरी, परगणे : १८१.
 दारकोजी (द्वारकोजी) : ४६४.
 दाराबखान : ५५, ३२१, ४७७.
 दाराब वल्द किलअदारखान : २८०.
 दावमी (दावडी?) : ३०२.
 दियानतखान : ११३, २८३.
 दिलावरखान : १४९, ३६८, ४५६,
 ४५९, ४६०.
 दिलेर : ४७८, ५५१.
 दिलेरखान : ७, २६, २७, ७७,
 ९६, १०४, १२०, १२२, १२४,
 १२५, १२७-१२९, १३३-१३५,
 १४१, १४५, १५१, १५३, १७०,
 १७५, १८३, २४१, २४३, २५१,
 २५५, २७६, २८६, ३४३, ३४६,
 ३५३, ४१८, ४२१, ४३४, ४५१,
 ४६४, ४७१, ४७७, ४७९.
 दिलेरखान सआदत : ४९८.
 दिलेरबेग : ५२०.
 दिवानाबेग : ३६५.
 दीनदार : ४०२.
 दुर्गसिंग (राजा) : २२५, ३६३,
 ४६४.

दूरगंज : ५८.
 देवजी : २१५.
 देवसे : ३०७, ५७३.
 देवाजी : ४७५.
 देवीचंद : २००, २०२, २०४.
 देवीदास : १८७.
 देवीसिंग : १६०, १७४, २४९, ४९१.
 देवीसिंग राजा : २७२.
 देशमुख : ४९९.
 दौलत खोजा : ४४९.
 दौलतमंदखान : २८९.
 दौलताबाद : १२०, १८१, २७६,
 २७७, २८७, ४६७, ४८१, ४८२.
 दंडाराजपुरी : २२२, २९६, ३१०,
 ३२०, ४९३, ५१८.
 दिंडोरी : ३८३, ४७४, ५१९.
 द्वारकादास : ७१.
 धनाजी : ५५४.
 धरणगांव : १३७.
 धर्मपाल राजा : ४७५.
 धर्मपूर : २२७.
 धामोणी : ४२८.
 धामोती (नी) : २३७.
 धाराशीव : ५३७.
 धारूर किल्ला : २५५, २८०, ५३५,
 ५७८, ५८५.
 धुळकोट : ५८४.
 धोडपगड : ११७, १४६, १५५,
 ३३३, ३३६, ३९४.
 धोलपूर : १९, २०, २१, १९६.
 धोंडाजी : ५८७.

नईम, मुहम्मद : ३९३, ४१९, ४२२,
 ४३३.
 नबी : २०७.
 नरवरखान : २५१.
 नरवर (बरोर?) : ११.
 नरसोजी : ३५९, ५८५.
 नरोजी : १०९.
 नरोत्तम : १९४.
 नर्मदा (भिवरा?) : १७, १८, २०,
 २०८.
 नवलसिंग : २४४.
 नवलाख उमरें : ४७४, ५२८, ५३१,
 ५४६, ५४७, ५४९, ५६२.
 नवाझिशखान : ४६४.
 नसरुल्लाह : ६५.
 नसीब, सय्यद : ४६४.
 नळदुर्ग : १२९, १५७, १९०, १९३,
 ३०८, ३३९, ४१५, ४२२, ४२५,
 ४३७, ४४१, ४५५, ४६६, ५३७,
 ५९१.
 नागठाण : ५९५.
 नागपूर : ९५.
 नागोजी : ३३२, ५७०.
 नानदज (नान्नज) : ३८९.
 नामदारखान : ५७०.
 नायक, बजाजी : ३९८.
 नायक, वसंत : ४५८.
 नारायणजी : ५५७.
 नारोजी : २९९, ३७६, ४४६, ४५७,
 ५१४.
 नासिरबेग : ४६४.
 निजामपूर : ४७१, ५५४, ५५५.

निजामराव : ४५४.
 निजाम, शेख : ४३, ७०.
 निजामुद्दीन : १२२.
 नियाझबेग : १५१, १५३, २५९,
 २६१.
 निवासराव : २९२, ४६४.
 नुस्रतखान : ४०४, ४१४, ५८०.
 नुस्रतखान वल्द खानजहान बहादुर :
 ४७३.
 नूरुद्दीन : ४६४.
 नूरुल्लाह : ५००.
 नूरुल्लाह, मीर : २६४, २६८, २८३,
 ५९८.
 नूरुल्लाह, सय्यिद वल्द शेरखान सय्यिद
 २९७.
 नेकनामखान : १७, ११३, ११५,
 ३३३, ३३६, ३९४.
 नेगोजी : २१५.
 नेतोजी (पालकर) उर्फ मुहम्मद कुली
 २६, ४३, ४९, ७४, ९७, १००,
 १०५, १०६, २२४.
 नेवसे (नेवासे) : ३००, ४५१.
 नौरोझबेग : २८१.
 नंदुरबार : ३०१.
 नांदेड : ११८, १४१.
 पटण (पाटण) : १७८.
 पटणा : ६६.
 पट्टण : २७७, २८१.
 पठार : ३०५, ३०६, ३२८.
 पत्नीराव वल्द राघो : ४७०.
 पदमसिंग : ४४७, ४५३, ४६२-६५,
 ४६८.

पत्नी बहादुरखान : ४१८.
 पन्हाळा : ३९२.
 परमानन्द : ५२.
 परशराम : ९६.
 परशा : ४९१.
 परसोजी : ३२२, ५४५.
 परिडे : २९, ४५, ५५, १२५, १६८,
 २१२, २१५, २१७, २१८, २३४,
 २८३, ३१२, ३१७, ३५६, ३८९,
 ४०६, ४१४, ४१९, ४२२, ४३३,
 ४३४, ४५१, ४५२, ४८२, ५०९,
 ५२५, ५५९, ५७०, ५७१, ५७८,
 ५८१, ५८९, ५९१, ५९५.
 पळसखेड : ५७३.
 पवनहट्टी : ३०७.
 पवनार : १०४, ४८९.
 पहराक, मीर : ५८०.
 पाचोरी वाडी : ५५५, ५५६.
 पाटील कान्होजी : ५०१.
 पाटोदे : ४७९, ५३३.
 पादशाह कुली : ४९२.
 पारनेर : ५३९, ५४४, ५५२, ५५५.
 पारसा : ३०४, ३२१, ४६१, ५९८.
 पारुंडे : ५०१.
 पार्थ्या बहिरजी (पारठे बहिरजी) :
 ३७२.
 पाली : २३५, २४१.
 पालीगड : १६९.
 पिलंगतोशखान : ४७९.
 पीडनायक : ४६९, ५७२.
 पीर पाबू : ९४.
 पुणे : १२०, ५४५-४७, ५५८.

पुरदिलखान : ४०२, ४५६.
 पुरोहित, भान : ७१, ३७६.
 पुरंदर (पुनागड, पुनाधर, पुलंधर) :
 १, ७७, २५७, २६९, ३३५, ३८७,
 ३९६, ४११, ४७१, ४७८.
 पूर : ४७६.
 पेडगांव : १२७, १२९, १३०, १५३,
 १७८, २५०, २५२, २६१, २७९,
 २८४, २८५, २८८, ३१३, ३१६,
 ३७७, ३९८, ४०९, ४१४, ४१८,
 ४१९, ४२४, ४५४, ४५९, ४६०,
 ४७१, ४७७, ४७९, ५८४, ५९१.
 पंजमीर : ४३.
 पंडित आवजी : ३३९.
 पंडित कृष्णा : ४३१.
 पंडित माणको बल्लाळ : ३७७.
 पंडित राघो : ४.
 पंडित हरी : १३१, २३१, २६५, ३२२.
 पांढरे : ५७९.
 पांढरे माणकोजी : ५१५, ५७७.
 पिंपळगांव : ४२७, ५३२.
 प्रतापराय : १२०.
 प्रतीतराय : १९.
 फरवुद्दीन : ४७४, ४९५, ५३०, ५४७.
 फक्रुद्दीनखान : ४९६, ५४५, ५६७.
 फजाइलखान : १६५, २५१, ३०९,
 ३२२, ३७६, ३८२, ४०५, ४०६,
 ४८८, ४९०, ५३१, ५४०, ५६६.
 फजल अली : ५८८.
 फजलुल्लाहखान : १२२.
 फतह : ४९८.
 फतह अलीखान, सय्यिदा : ४१५.

फतहखान : १२१.
 फतहजंगखान : ११८, ४५१, ५८०.
 फतहपूर, खानवा : ५८२.
 फतह मामूर : ३४३.
 फतहाबाद उर्फ धारूर : ७८, ८६, ९७,
 ९८, ३०७, ४५७.
 फतहीबेग : ४०२.
 फतहुल्लाहखान : ११५, ३५८.
 फतहुल्लाह, मीर : ४२४.
 फताहखान : ५८०.
 फय्याजखान : ५८०.
 फर्दापूर : ३८९, ४४१, ४५२.
 फर्हादबेग : ४६४.
 फिदाईखान : १९, २१, ४०, ४३,
 ४९, ७४, ९७, १००.
 फिरंगोजी : ५९२.
 फिर्दौस आशियानी (-शाहजहान) :
 ८०.
 फीरुझखान (फिरोझखान) : २५६,
 ३९२.
 फुतूह खाजा : ४८०.
 फुलमडी : १५०, १५३, ३४२, ३९१.
 फैजुल्लाहखान : ५८५.
 फौजदारपूर (?) : ३२७.
 फौलादखान : ३, ६, ८, १४, २१,
 ३०, ४४, ८९, ९२.
 बकर किशोर : ४१.
 बख्तावर उर्फ राजसिंग : १५९.
 बख्तावरखान : ६, १७, ६०, ७१,
 १३६, ३६०, ५१४, ५४६.
 बख्तावरखान खाजा : ६७.
 बख्तियार : १२४.

बजाजी : ५५१, ४७६.
 बठार : ३०५, ३०६.
 बडोदे : २०८, ३०१.
 बदकशा : २०१.
 बदायून : ५५, ६६.
 बदीउल्लाहमान : ४१२, ४६४.
 बदी मुहम्मद : ३०४.
 बधनपूर : ३२७.
 बनारस : ३०६.
 बर्कदाजखान : ३७०.
 बलखी, मुहम्मद बदी : ३२१, ३३३, ४६१.
 बखुर्दारखान : ११२.
 बलोच, फौजदारखान : ३६०.
 बशीरअंदाज : ३११.
 बसालतखान बक्षी : ५८०.
 बसंतराव : ४६४.
 बहमानजी : ५०४.
 बहराम : ४९०.
 बहरामंदखान : २८३, ३१०, ३२०, ४१३, ४५६, ४६६, ४७९, ४८३, ४८८, ४९०, ५०८, ५१०, ५११, ५१८, ५२०, ५२२, ५३९, ५४६, ५४८, ५४९, ५५५, ५५८, ५६०, ५६२, ५६३, ५६६, ५८४, ५८५, ५९५.
 बहरोल्लखान : २६८, २७२, २७४, २८९, २९५, ३०१, ३५१, ३८५, ३९५, ५६५, ५८०.
 बहादुर, अजमशाह हुसेन अलीखान : ३२९.
 बहादुर अली : ३९०.

बहादुर अलीखान : ५६५, ५७४.
 बहादुरखान : ११७, १९५, २७२, ३२३, ३२४, ३२६, ३३१, ३४४, ३४५, ३५३, ३५७, ३६१, ३६४, ३७६, ३८२, ३८९, ३९०, ३९८, ४०३, ४०५, ४१०, ४१५, ४२१, ४२९, ४३५, ४४५, ४४७, ४४८, ४५३, ४५४, ४६१, ४६३, ५०९, ५४६, ५५१, ५७१, ५७९, ५९६.
 बहादुरगड उर्फ पेडगांव : २८४, ३५६, ३८९, ५६०, ५६३, ५६६, ५८५, ५८६, ५८८, ५९०.
 बहादुरजी : ३३२.
 बहादुरपुरा : १३७, २८९.
 बहादुर सय्यद : ४६४.
 बहादुरसिंग राव : ७७.
 बहारी : ४९०.
 बहिर्जी : ३६८.
 बहेलिया : ७१, ४५६.
 बक्षी-उल्-मुल्क : ४६१, ५७८.
 बाईजी महल : ११९.
 बाकिर मुहम्मद : ४९७.
 बाकीखान : ८८, ११८.
 बागलाण : ११३-११६, १७५, २८६, २८९, ३२१, ३३२, ४५१, ५६६.
 बाजी : ५८५, ५९३.
 बाजीद : १३९.
 बाणगंगा : ५९६.
 बाबाजी : ३४८, ३९३, ४७२, ५४५, ५९२.
 बाबाजी (नानाजी, तानाजी?) : २९२.

बाबाजी वलद लखोजी : १३४.
 बाबाजी वल्द विठोजी : ३७८.
 बाबा, मीर : ४११, ४१२.
 बारा पुला : ८९.
 बारामती : ४९१, ४९४, ५१७.
 बालखंड : ३८३.
 बालाघाट : ३६४, ५५५.
 बाल्तूनबेग : ५१३.
 बाळापूर : १७६, ४४४.
 बाळंबीड : ८३.
 बिकाजी (भिकाजी?) : ३६०.
 बिठूर (विठोर) : ४६, ५२९.
 बितिगा : ३९०.
 बिदनूर : ४५६.
 बिमाजी (भिमाजी) : ५२९.
 बिराजसिंग, राणा : १४८.
 बीड : ३६३, ४२२, ४३३.
 बीदर : १९०, ३८५.
 बीदारबस्त : ५८०.
 बीरभान गीर : ७७.
 बीरमखान वल्द कजलबाशखान :
 ९७, ९८.
 बुखारा : १११.
 बुखारी, सय्यिद रसूल आबिदीन :
 ३६०.
 बुर्हानपूर (बन्हाणपूर) : ८१, ११२,
 १३२, १३६, १७९, १८०, १८८,
 १८९, २०६, २१३, २४८, २५२,
 २६१, २६७, २७२, ३८९, ४४३,
 ५३२, ५६६.
 बुर्हान हाजी : ४६४.
 बेलहै : ५३५.

बेशिकोह (दारा शिकोह) : ३१.
 बैजोजी : १०९.
 बोदी (लोदी), अलावल : ४४६.
 बोधजी : १७५.
 बोंमपाल गाढा : ३१५.
 बंकाजी : ५०४, ५६७.
 बंगाल : १८२, २०६, २५४, ४०७.
 बंजारा थाकू : ३०९, ३३१, ३६३,
 ३७०, ३७७, ३८६, ३९५, ३९७,
 ४५८.
 बिद्राबन राय : ६१५.
 बुंदेला, दलपत : ५५६.
 बुंदेला, देवीसिंग : २१०, २२५, २३८,
 ३७७.
 बुंदेला, पूरणमल : ४६२, ४६४.
 बुंदेला, राजा जसवंतसिंग : १६२,
 २०४, २४०.
 बुंदेला, राजा दुर्गसिंग : ३३३.
 बुंदेला, राजा दुर्गसिंग वल्द राजा
 देवीसिंग : ३७७.
 बुंदेला, शुभकरण : ५५६.
 बुंदेला, हरिसिंग वल्द पूरणमल : ४६२,
 ४६४.
 बूंदी : १७७, २४०.
 ब्राह्मणवाडा : ४८०-८२.
 भगवंत : ५६७.
 भगवंतराव : ५५४.
 भगवंतसिंग वल्द माणकोजी दखनी :
 ४६२, ४६४.
 भगवंतसिंग वल्द रामसिंग : ४६४.
 भगूर : ५४०.
 भदोरिया, बदलसिंग : १५९.
 भदोरिया, राजा उदीतसिंग : १२,
 ४६८.

भंदोरिया, राजा महासिंग : ४५८.
 भंदोरिया, रूपनारायण वल्द दौलतमंद :
 २१९.
 भद्रोजी : ४९२.
 भाईखान तरीन : ४१८.
 भाऊसिंग, राव : २०६, २४२, २८५.
 भागपूर : ९५.
 भागानगर : ३५.
 भानगढ : ४६२.
 भानराव : ४६४.
 भालकी : ५७९.
 भावसिंग : ४१०.
 भास्करराय : ४०६, ४१९, ५३९.
 भाळवणी : ५७१.
 भिवरा (?) जयसिंग : ५८०.
 भीमसिंग : ४६४.
 भीमा नदी : २९, ३१२, ३२९, ३३५,
 ३५४, ३५६, ४८४, ५५८, ५६१,
 ५६८.
 भूज : ५८२.
 भेलसें : १०५, ४०२.
 भोगांव : ३२४.
 भोजपूर : ३७६.
 भोजराज : ४६४.
 भोजमलजी : १७५.
 भोरी, परगणे : ४९.
 भोसले, नारोजी : ५१३.
 भोसले, रूपाजी : ४६८, ५५६.
 मकन (पळस?) गांव : ४५०.
 मकरंद : ५०, २८६.
 मकरंद, अहमद : २८६.
 मक्का : २०७.

मक्सूदबेग : ४३९.
 मखदूम, मुल्ला : १८२.
 मखदूम, शेख : ४००.
 मथुरा : ३१.
 मदीना : २०७.
 मनकूहा : २४०.
 मनोहरदास राजा : ५९८.
 मनोहरपूर : २००, २०२.
 मनोहरपूरी, गोपालसिंग वल्द
 आनंदचंद : ३३२.
 मनोहरपूरी, दीपचंद : २३२.
 मनोहरपूरी, भवानीदास वल्द राव
 आनंदचंद : १६५.
 मनोहरपूरी, राव जगत्सिंग : २११.
 मन्सूरखान : ३५०.
 मन्सूर, सय्यिद वल्द जांबाझखान :
 ५३४.
 मरहमतखान : ४८०, ४८२, ५१८,
 ५२८, ५३१, ५३७, ५४७, ५५२,
 ५५८, ५६२, ५६६, ५७०.
 मलकापूर : ५४०, ५५४.
 मलठण : ५५३.
 मलिक बेग : ५५८.
 मलिक बेग वल्द लालबेग : ५०५.
 मसनदराव : ५०४.
 मस्जिदखान : १३०, १४१.
 महदा : १४४.
 महदाजी : ४१९.
 महदाजी वल्द बजाजी : ४७६.
 महदी मुहम्मद : २३०.
 महमूद : ४९८.
 महमूदखान, सय्यिद : २०८, ३०१.

महादजी : ३९.
महाबतखान : १९-२१, ६९.
महाराय बल्द भान पुरोहित : ३७६.
महासिंग, राजा : ४६६.
महिपत : ३८३, ३८४.
माजरा (नाझरें) : ५६४.
माढे वाडा : ५५०, ५५७, ५७७.
माणको : ४६४.
माणको बल्लाळ : ४२५.
माणकोजी : १४२, १९२, १९६,
३७९, ३९७, ४७१, ४७२, ५१४,
५५३, ५५६.
माणगंगा : ३७३.
माणिक घाटी : ४१४.
माणिकपूर : ४९२.
माधोसिंग : १२२.
मानजी : १७५.
मानसिंग : १६४, १८२, १८५, ३४०,
४६४.
मामूरखान : ३०७, ३०९, ३३२,
३४३, ४०४, ४३७, ४४१, ४५६,
४५९, ४६०, ५२०.
मारवाड : ४१०.
मालनेर : १२१.
मालापूर : १४३.
मालोजी : ३८३, ५०४.
मासूम, मुहम्मद : ५५८.
माहल : २८९.
माहुली : १२१, १२६, २३५, ४७५.
माहूर : २०९, ५०३.
माळवा : २०, १०२, २९३, ३०१,
४०२.

मिफताहुल फतुह (कोथळा) : ५३०,
५३७, ५३८, ५४३, ५४५-४७,
५५२, ५५६, ५६९.
मियाखान : ४१८, ४२१.
मियाना, अब्दुल्करीम : २५८.
मियाना, अब्दुल् फैयाजखान : ३८२.
मियाना, हुसेन : १४१, ४३४.
मियाहखान : १३०.
मिरान, सय्यद : ५७८.
मिर्झाखान : ५३९.
मिर्झा, सय्यद : ५०५.
मिसरी, सीदी : २२२, ३५५.
मीरखान : १२४.
मीरखान दीवान : ५८०.
मीर बक्षी : ५४७, ५७७.
मीर, सय्यद : ३८७, ४३२, ४३५.
मीर हुसेनी बक्षी : ५०.
मीरान, सय्यद : २१५.
मुअज्जम, शाहजादा मुहम्मद,
शाहआलम : १७, ५१, ५५,
९९, १०२, १२४, १३६, १५०,
१५१, १५३, १५९, १७८, १९४.
मुअतमिदखान : ३२०.
मुअतसिमबेग : ४६४.
मुइझुद्दीन : १९१, ३३०, ३३२,
३५१, ३५६, ३६३, ३६६, ३८७,
३९६, ३९७, ४१२, ४१३, ४३७.
मुइझुद्दीन, शाहजादा : ४०४, ४०७,
४५४, ५१८, ५२८, ५४७.
मुईनुद्दीन, ख्वाजा : ९४.
मुकर्रिमखान (मुकर्रमखान) : २०६,
३२१, ३३८, ३४३, ३५०, ३५१,
३७६, ३८५, ३८६, ३८८.

मुकर्रिम (मकरंद) पतंगराव : २८६.
 मुकीमखान : २६९, २७१, २७६,
 ३८९, ४०९, ४१८.
 मुकुंदगड : २४६.
 मुकुंददेव : ४१.
 मुक्रमतखान : १०८, १२५.
 मुखेड : ४५०.
 मुख्तारखान : ५५, ३०१, ४०२.
 मुख्लिसखान : १६७, २९३, ५१०.
 मुग (घ) लखान : ३६३, ३६६, ३८७,
 ३९३, ३९६, ३९७, ४५१, ४५२,
 ५४६.
 मुघलानी : ५१९.
 मुघलानी, मर्याम : ५२२, ५२३.
 मुजफ्फर : ३४३.
 मुजफ्फरखान : १९८, २२६, २२७,
 ३५२, ३७६, ३८०, ४७२, ४७५.
 मुजफ्फर वल्द काकर जहानखान :
 ३७३.
 मुजाहिद, सय्यिद : ४४६.
 मुजफ्फरखान वल्द खानजहान बहादुर :
 ४७६.
 मुधोजी : ५५१.
 मुनव्वरखान, सय्यिद : २५५, २७६,
 २८२, ३८९, ४४३, ४४९, ५४१,
 ५६४, ५६६.
 मुनव्वरबेग : ३८९.
 मुनव्वरबेग हाजी : ४३३.
 मुनव्वर, सय्यिद : ५३२.
 मुनीर, आबिदी हुसैन : २७२.
 मुन्शी, शेख मखदूम : ३५४, ४२१.
 मुबारकखान, सय्यिद : १८१, २७६,
 २८७, ४६७.

मुस्ताजखान : ४५.
 मुरादबेग : ५६२.
 मुराद, मुहम्मद : ५८५.
 मुरीदखान : २०१.
 मुर्तजाखान : १५६.
 मुर्तजा, मीर वल्द अहमद : ५१६.
 मुर्तजा, सय्यिद : ४६४.
 मुशिदखान : १९१.
 मुशिदकुलीखान : ५५४.
 मुल्तफितखान : १२६, १९६, ४६४,
 ५५९, ५६६.
 मुल्हेर : १६०, १७४, २१०, २२५,
 २३८, २४९, २७२, २७४, ३०४,
 ३११, ३४०, ५६२, ५६७, ५९८.
 मुस्तफा, सय्यिद : १५६.
 मुहक्कमसिंग, राव : ३७६, ४१४.
 मुहतशिमखान : ३७६, ४१०, ४७५.
 मुहम्मद : १५५, ३३०.
 मुहम्मद, अजमुद्दीन : ५२८.
 मुहम्मद, अबू : ३६०, ५८२.
 मुहम्मद अलीखान : ५५९.
 मुहम्मद आदिल, खाजा : ४६४.
 मुहम्मद इब्राहीम वल्द घज़नफरखान :
 १८१.
 मुहम्मद, इस्माईल : ५४८.
 मुहम्मद, काझी : ५१०, ५५७.
 मुहम्मद, खलील : ५६२.
 मुहम्मदखान, मीर : २१२, २१४,
 २२९, २४६.
 मुहम्मद, जअफर : ३०९.
 मुहम्मद, जअफर बक्षी : ४१०.

मुहम्मद, जमान : ११७, ५४८.
 मुहम्मदपूर : ५६६.
 मुहम्मदबेग : २८५, ३०८, ३३९,
 ५०९.
 मुहम्मद मीर वल्द मुल्तफितखान :
 ४६४.
 मुहम्मद मोमीन : ५२०.
 मुहम्मद शाह : ३०२, ३३५, ३४०,
 ३९४.
 मुहम्मद सादिक, खोजा : ५५६.
 मुहम्मद साल : ५५२.
 मुहम्मद सालिह, ख्वाजा : ४६४.
 मुहम्मद सालिह, हाजी : ५२०.
 मुहम्मद हुसेन : ५४०.
 मुहसिन मुहम्मद : ५२३.
 मुहियुद्दीन कुली : ३४९.
 मुहियुद्दीनखान : ४९७.
 मुहियुद्दीन गुलाम : ३४४.
 मुहियुद्दीन, सय्यिद गुलाम वल्द
 कादिरी, सय्यिद शेर मुहम्मद :
 १४७.
 मूलचंद : ४०.
 मेरठ : ५२, १४९.
 मेवली (मेणवली?) : ४४५.
 मेवाजी : ५५४.
 मेवात : ४१०.
 मेहेमाजी : ३६०.
 मेहेंदली : ३७६.
 मेहेंदाजी (महादाजी) : ३८९, ३९८.
 मोमी, अब्दुल : ५२८.
 मोमीन, मुहम्मद : १६९, २४१, ५२८.
 मोमीन, शेख अब्दुल : ४६.

मोरटक : ४७७.
 मोरे, मानाजी : ४६८.
 मौसूम, हाजी : ४६९.
 मंगळवेढें : १८, ५४, ४१८, ४२१,
 ५२९, ५७४, ५७६, ५७९, ५८९.
 मंगाजी : ३७१.
 मांदल (गड) : ३२७, ४१०, ४५६.
 मांढरे (पांढरे?) भानजी : ५०२.
 मांढरे (पांढरे?) माणकोजी : ५१०.
 मांधाता, राजा : १९१, २०१.
 यक्काताझखान : १३७.
 यलबर्शखान : ३५४.
 यशवंतराव : ४०३, ४८०, ५८०, ५८५.
 यह्या, मुल्ला : २.
 यह्या, शेख : २०७.
 याकूतखान, सीदी : २९६, ३१०,
 ३५५, ४०५, ४२९, ४९३.
 याकूब : ४८८.
 याकूबखान : ३८४.
 याकूब, ख्वाजा : ४६४.
 याकूबबेग : १६८, २३४.
 याकूब वल्द अब्दुल अझीझखानी : ५५६.
 यादगार, हाजी : ३२६.
 यादगार हुसैन, सय्यिद : ४५५, ५३७.
 यार मुहम्मद : ४६४.
 यावल : १५९, १६१.
 युसुफबेग : ३८५, ४१५, ४५५.
 युसुफ मुहम्मद : २२८.
 युसुफ सय्यिद : १२४, ४६४.
 रअदअंदाझखान : ३४, १२४, ४८७,
 ४९२, ५१४, ५२२, ५४२, ५४६,
 ५४७, ५६२, ५६६.

रघवत (रणमस्त?) खान : २२६,
 २७९.
 रघुनाथसिंग : ५७८.
 रघुनाथसिंग वल्द पद्मसिंग : ४६२.
 रणथंबोर : २०४, २५१, ४४६, ४६८.
 रणदूलहखान : ४१५, ५८३.
 रणमस्तखान : १३८, १५५, १६२,
 १७३, १९३, १९५, १९८, २०४,
 २२७, २५७, ३१३, ३१६.
 रफी-उल्-अमीन : ३०६.
 रतनचंद : ५०२.
 रफीउल्लाहखान : ५९२, ५९६.
 खडा (खंडा?) : ३४३.
 खळा : ३९४.
 रशीदखान : १८०, २८३, ४५६.
 रशीदबेग : ५१३.
 रशीद मुहम्मद : २६७.
 रसूलपूर : ५९५.
 रहमतखान : ५६७.
 रहमतुल्लाह, मीर : २६४.
 रहमतपूर : ४२३.
 रहीम मुहम्मद : ४६८.
 रहीमुद्दीन हाफिज : १५.
 राघो : ४७०.
 राघोजी : ८, २२१, ५८५.
 राजगड : ३२, २४४, ४११.
 राजजी : ५६९.
 राजसमंद : १८४.
 राजसिंग, राणा : ७०, १७२.
 राजी, सय्यद मुहम्मद : ४९२.
 राठोड : २४१, ३०१.
 राठोड, इंद्रसिंग : ५५६.

राठोड, छत्रसाल : ४६४.
 राठोड, प्रतापसिंग : ३९९.
 राठोड, मानसिंग वल्द रूपसिंग : ४२,
 १८४.
 राठोड, रतन : ७०, ११६, ४६२,
 ४६४.
 राठोड, रामसिंग : ५३५.
 राठोड, रामसिंग वल्द रतन : ४६२.
 राठोड, रूपसिंग : ४२, १८४.
 राठोड, शेरसिंग : १.
 राणाचा तलाव : १३७.
 राणोजी : ३२२, ३३२.
 रामगड : १६८, २३१.
 रामजी : ५७३.
 रामदास वल्द चोहण : ४१.
 रामडिवाला : ४१२.
 रामनगर : ३९०, ४०७.
 रामपूर : १७७.
 रामराजा : ३९९.
 रामराय : २१९, ४२६.
 रामराव : ५३९.
 रामसेज : २९४, ३०३, ३१८, ३२१,
 ३२२, ३२६, ३३१, ३४२, ३४४,
 ३४५, ३४९, ३६१, ३६३, ३८१,
 ४९९, ५३१.
 रामसिंग : ४०२, ४६४, ४८९.
 रामसिंग, कुंवर : ५, ६, ८, ९, १३,
 १५, १९, २६, ३४, ३८, ८९, ९१.
 रामसिंग, राजा : ११६, १८६, १९९,
 २९१.
 रामाजी : ३३९, ५१०, ५४५, ५५७,
 ५६०.

रामाजी वल्द चंदरराव : २९५.
 रायभान : १०५.
 रायसीन : ९०, ५००.
 रायसिंग, राव : ७७, १६४.
 रायाजी : ५४३.
 रायाजी सिंग : १८३.
 रावकरण : ४६२.
 रावकर्ण : ४१४.
 रावजी : ३०२.
 राव मुहक्कमसिंग : २०४.
 रावेर : ३०१.
 राहिरी : ४५७, ४५८, ४६०, ४६५,
 ४७१, ५५४, ५५६.
 राहू गांव : ५५८.
 रिआयतखान : ४६०.
 रिआयतखान बक्षी : ५८०.
 रिजाउद्दीन : २८१.
 रिजाउद्दीनखान : ३०७, ५८०.
 रिजा, शेख : ४१४.
 रुद्रसिंग : ४५१, ४९१.
 रुस्तुम : ९५, ३१२.
 रुस्तुमखान (उर्फ शझाखान
 विजापुरी) : ४२०.
 रुस्तुमबेग : ४५०, ५२९.
 रुस्तुम मलन खंजर, गंगाराम : ५८.
 रुस्तुम मीर : २०.
 रूपा : ४१.
 रूम : २०७, ३५५.
 रूमी, अली आका : १६२, १६३.
 रूमीखान : ४०५, ४१०.

रूहुल्लाहखान : ७५, ७७ १३७,
 १४२, १७०, १७८, २१२, २५५,
 २५९, २६५, २६९, २७२, २७६,
 २८५, २८६, २९०, २९४, २९५,
 ३०१, ३०२, ३०७, ३०८, ३१२,
 ३१४, ३२२, ३२६, ३२७, ३३१,
 ३३३, ३४३, ३४५, ३४७, ३५०,
 ३५१, ३६३, ३६६, ३६९, ३७०,
 ३७३, ३७८, ३७९, ३८१, ३८७,
 ३९१, ३९७, ३९८, ४००, ४०२,
 ४०३, ४०७, ४१०, ४१२, ४१४,
 ४१६ - १८, ४२२, ४२६, ४२८,
 ४३२, ४३५, ४३९, ४५३, ४६१,
 ४६३, ४६४, ४६६, ४६८, ४७५,
 ४७८, ४८९, ४९३, ४९९, ५०१,
 ५०३, ५०९, ५४५, ५६४, ५७४,
 ५८३, ५९४.

रूहुल्लाह मीर : ५४४.
 रोझाभानी, अब्दुन्नबी : २७५.
 रोहिणखेड : ३२१.
 रंगनाथसिंग : ४९१.
 रंगाजी : ५५४, ५९२.
 लखमांजी : ३७७.
 लखमोजी : ३७१, ३७६, ५४१.
 लखोजी : १३४.
 लतीफ अब्दुल : ३९१.
 लारगढ : २००.
 लालचंद राय : ९०.
 लालदास : ४१.
 लालबाग : २७६.
 लालबेग : ५०५.
 लासूर : ३४२, ३७३, ३७४, ४२७.

लाहोर : ६०, ६१, ७२.
 लुत्फुल्लाह : ५८३.
 लुत्फुल्लाहखान : ११०, १८२, १९१,
 १९८, २०१, २०८, ३००, ३९१,
 ४१४, ४२४, ४३६, ४३७, ४४२,
 ४४६, ४४९, ४५२, ४५४, ४५९,
 ४६१, ४६५, ४६८, ४७५, ५२८,
 ५३४, ५३५, ५३७, ५४०-४२,
 ५४५, ५४६, ५४९, ५५२, ५५५,
 ५५८, ५५९, ५६१-६३, ५६५-
 ६७, ५९५.
 लुत्फुल्लाह, मीर : १८९.
 लुत्फुल्लाह, सय्यद : ५२१.
 लेकराय (नेकराय) : ४५०.
 लोदीखान : २०, ११८, १२६, १५९,
 २०४, ५०२, ५६४.
 लोदी, मुजफ्फर : १५९.
 लोहगड : ३८२, ३८८, ४१२, ४७४.
 लोंदपूर : १४६.
 बक्षीरखान : २०, १०२, १२२, ५७७.
 बकाबेग : ५७३.
 बरघाट : ३४५.
 बन्हाड : ११२, ११४, २९०, २९३,
 ३८५, ३८७, ३९१, ४०२, ४०८,
 ४०९, ४४०, ४५४, ४७५, ५४०,
 ५६६.
 बलीबेग : ४७१.
 बली, हाजी अल्लाह : ४०३.
 बसंतराव : ४६४.
 बहदत, मीर : २६०, ३४८.
 बहहाब, काजी अब्दुल् : ५५.

बहहाब, हाजी अब्दुल् : ६.
 बाशिम : ४५०.
 बाहिदखान, अब्दुल् : ५२०.
 बिजयसिंग : ५७.
 बिजापुरी, अब्दुल्करीम : १४१.
 बिजापुरी, अली आदिल : १७, १९.
 बिजापुरी, आदिलखान : २२८.
 बिजापुरी, बहाई बल्द अपजलखान
 ७६.
 बिजापुरी, महम्मद युसुफ : १२९.
 बिजापुरी, मुल्ला अहमद : २३१.
 बिजापुरी, रस्तुमखान : १४१, ३४०.
 बिजापुरी, शर्माखान : ४६७.
 बिजापुरी, हैदर : ४७४.
 बिजापूर : १८, ५३, ५५, ५६, ७७,
 ८०, १२८-१३०, १३५, १४१,
 १४५, १७०, २३०, २३६, २५६,
 २६९, ३८९, ४०१, ४१८, ४२१,
 ४३३, ४३४, ४६४, ४७८, ५२९,
 ५३६, ५७९, ५९५, ५९६.
 बिजापूरकर : २, १३०.
 बिठोजी : ३५४, ३७८, ४४७.
 बेल्ले : ५३५.
 बौजापूर : ३५२, ३७४.
 शफक्कतुल्लाह : ३०५.
 शफीखान : १२५.
 शफी, मुहम्मद : २८२, २९५.
 शम्सुद्दीनखान : २७३, ३१२, ५२५,
 ५२८.
 शम्सुद्दीनखान बक्षी : ४२१.
 शरीफखान : उर्फ खान मिर्झा
 कादिरखान : ५५६.

शरीफ मुहम्मद : २३१, ३७५,
४७९, ५३३, ५६८, ५७१, ५७४.

शर्मा : ५८०.

शर्माराम : ५९२.

शहरबानू : २२८.

शहरबेग : २०६.

शाजी : ५३६.

शदियाबाद : ३०६.

शामसिंग : ३७२.

शामाजी : ४१५.

शाह आलम : २३६, २५३, २६६,
३३३, ३४२, ३४६, ३८२, ३९७,
४१३, ४२५, ४३८, ४४९, ४५२,
४५५, ४६३, ४७५, ४७६, ४८४,
४८५, ४८७, ५०२, ५४७, ५५४,
५५९, ५६६, ५७३, ५८३, ५८७,
५९५.

शाहजहानाबाद : ११९, ३८९, ४०३,
४४६, ५८२.

शाहपूर : ५९५, ५९६.

शाह मदार : ९४.

शाह मलिक : ५१९, ५२२, ५२३.

शाह मुहम्मद, सय्यद : ३०६.

शाह हिलाल : ११९.

शाहपूर : ५७९.

शाहाबाद ढंडेरा : २६८.

शाहीनबेग : ३२०.

शिकदार भूधर : ५५.

शिकारखान : ३८२, ४२४, ४२७.

शिक्रापूर : ३७९, ४७२, ५१५,
५४८, ५५३, ५७७.

शिरवल : ५०२, ५१३, ५२०, ५४६,
५४८, ५४९, ५५८, ५६०, ५७०,
५७३.

शिरूर : ५५३.

शिवनेर : १२१, १२३, ३७५, ३९४,
४७५, ४७७, ४८३, ५०५, ५४०,
५७१.

शिवनेरी : ४८०.

शिवसिंग : ५३५, ५८५.

शिवाजी (सीवा) : २, ३, ५,
६, ८-१५, १७-२२, २६, २८,
३०, ३२-३६, ३८-४०, ४३,
४५, ४८-५०, ५३, ५५, ५६,
६५, ८४, ८९, ९९, १०२, १०५,
१०९, ११०, ११२, ११४, ११५,
११७-१२१, १२३-१२६, १३०,
१३२, १३३, १३५-१४२, १४५,
१५०, १५१, १५५, १५६, १६९,
१७६, १९०, १९२, १९३, १९६,
२०४, २०६, २१६, २२४, २२६,
२२७, २३५, २४१, २५३, २५७,
२६१, २६९, २७१, २७२, २७६,
२७९, २८३, ३१५, ३८९, ४५८,
५१६, ५६७.

शिवापूर : ४११, ४९५, ५०२, ५०३,
५३४, ५३५, ५५६, ५८५.

शिहाबुद्दीन : ५५९.

शिहाबुद्दीनखान : १९९, २२३,
२७२, २७४, २८०, २८१, २८७,
३२१, ३२२, ३२५, ३२६, ३३०,
३३२, ३३३, ३३६, ३४२, ३४५,
३४७, ३५१, ३६५, ३६७, ३६८,
३८६, ३८८, ४११, ४१२, ४६८,
४७१.

शीरानी, आलम : ३०१.

शुजाअतखान : ३११.
 शुजाखान : ५८०.
 शुजावल : ४०५.
 शेख : ३५३.
 शेख अबुल्लाह : ५२३.
 शेख फरीद वल्द हमीदखान : ४६४.
 शेख मीर : ६०, ६१.
 शेख मुहम्मद बक्षी : २९६, ३२०.
 शेख मुहम्मद हुसैन : ५५८.
 शेख वली : ५८४.
 शेख हसन : ५८४.
 शेख हुसैन : ५०५.
 शेखुलइस्लाम काझी : १५९, २१९,
 २२०, २२८, २३२, २६७.
 शेर अफगन, बक्षी : ३८९.
 शेरखान : २६०.
 शेरखान, सय्यद : १५०, १९०,
 २१३, २१८, २८७, २८८,
 २९७, ५८०.
 शेरखान, सीदी : १५१.
 शेर, खोज्या : ४३३.
 शेरबेग : ४३३.
 शेर मुहम्मद : ४४६.
 शेरंदाझ : ३११, ४६५, ४६६, ४६८.
 शेवगांव : ३६३, ३७०, ३९५.
 शंकराजी : ४९२.
 शिंदे मानाजी : ५८९.
 श्यामसिंग : ४६४.
 श्रीरंगपट्टण : ४४६, ४५१, ४६४,
 ४६९, ४७७.
 सआदतमद : २५, २८६.
 सईद, मुहम्मद : १४६, २६६, ४०२.
 सईदुल्लाहखान : ३००.

सऊद सालार : ८९.
 सत्तगड : ४२८.
 सत्तसाल : २३७.
 सद्दुद्दीन : २४०.
 सफशिकनखान : ११४.
 सफाखान : ५४.
 सफीखान : ८४.
 सबलसिंग : १४८.
 सबलसिंग वल्द रंगनार्थसिंग : ४९१.
 समशेरखान : ४२८.
 समीदराय : २३.
 अन्वरखान, सय्यद : १६८.
 सय्यद इनायतुल्लाह वल्द सआदत :
 २०४.
 सय्यदुस्सआदत : ५२०.
 सय्यदखान : ४१८, ४२१, ५२०.
 सय्यद अब्दुल्लाहखान बक्षी : ५८०.
 सरदारखान : ४८७.
 सरदारखान : ६२.
 सरदारतरीन : ४५८.
 सरदारसिंग : ४९४.
 सरबुलंदखान : १२९, ४७१, ४७८.
 सरवरखान, अब्दुल : ५५६.
 सरसगांव : ३७१, ५६८.
 सरहिद : ६७, ४५१.
 सराफाझखान : २३०, २३९, २४०,
 ३२९, ३५४, ३९७.
 सरूपगड : ६५.
 सर्फराजखान : ५८०.
 सलाबतखान : २६२, ३४६, ४३२,
 ४४१, ४५२.
 सलाहखान : ४२४.

सलीमबेग : १७, १८.
 सलीम मुहम्मद : २७३.
 सहीत (मुहब्बत?) वल्द बाजीद :
 १३९.
 सहोला (सुपा?) : १३०.
 सातारा : ३४१, ५१३.
 सादातखान : ५८०.
 सारंगधर : १८५.
 सारंगपूर : ४७५.
 सालार सुरूर सुलतान : ९४.
 सालिहखान : १२५.
 सालिह, मीर मुहम्मद वल्द शम्सुद्दीन-
 खान : ५२५.
 साल्हेर : १२४, २०६, २०९, २८०,
 २८१, २९५, ३२१, ४६१.
 साहू, नवल : ११४.
 साहू, हरि : ११४.
 सिकंदर आदिल, विजापूरकरा : २३६.
 सिद्दीकखान : ४३१.
 सिन्नर : ३३०.
 सपहदारखान : ५३६.
 सियादतखान : ३९१, ४१३.
 सिसोदिया माधोराम : ४६२, ४६४.
 सुजानराव : ५८०.
 सुनेर (सिन्नर?) : २९९, (शिवनेर?)
 ५१३.
 सुपे : ४८९, ४९५-९७, ५०७, ५०८,
 ५३०, ५४२, ५४७, ५४८, ५६१,
 ५६७.
 सुबहानसिंग : १०२.
 सुभानजी : ४७५.
 सुभानजीराव : १०९.

सुबहानबेग : ३८४.
 सुभानराव : ४३०.
 सुभानसिंग : ५६, १२२, २४०.
 सुरत : २८, ४६, ११४, १२१, १२७,
 २०७, २१५, २१६, २३३, ३०१,
 ३३७, ३३८, ३५५, ३८४, ४०५,
 ४२९, ४६६, ४८९, ५२१.
 सुलतानगड : ११५.
 सुलतान शरीफ : १११.
 सुलेमान, शेख : ११७.
 सुहराबखान : २१८, २३४, २८३,
 ३१२, ३१७, ४५२.
 सुहराब चेला : ५४३.
 सूफी, मुहम्मद : ५५३, ५७८.
 सूरतसिंग : ४१.
 सूरसिंग : ३०४.
 सैफखान : १७, ४९२, ४९५.
 सैफुल्लाह : ४५०.
 सैफुल्लाहखान : ११७, ३३१, ३४५,
 ३६१, ३६४, ५३५, ५४४, ५७०,
 ५७१, ५७७.
 सैफुल्लाहखान वल्द मुहम्मद मुराद :
 ५८५.
 सैफुल्लाह वल्द रूहुल्लाहखान : ४१८,
 ४६८.
 सैलाजी : १४३.
 सोनगांव : ४७६.
 सोनजी : १७५.
 सोमानजी : ५९२.
 सोरठ : ६२.

सोलापूर : १०८, १२९, १६२, १७३,
१९४, २६१, २७७, २७९, २८७,
२८८, २९७, ४३३, ४६६, ५८४,
५९१, ५९५.

संगमनेर : २७३, २९९, ३००, ३०२,
३७६, ५४१.

संता : ४७२.

संबुल, सीदी : ३५५.

संभाजी : ५०, ९९, १३३, १३५,
१६९, १७०, १९०, १९३, २०४,
२०९, २१६, २२४, २२६, २२७,
२३५, २४१, २५३, २५७, २५९,
२६१, २६९, २७१, २७२, २७६,
२७९, २८३, २९५, ३०४, ३१०,
३१५, ३३१, ३३५, ३४३, ३४८,
३५४, ३५५, ३६०, ३७५, ३७९,
३८४, ३९७, ३९९, ४०१, ४०२,
४०५, ४१८-४२३, ४२५, ४२६,
४२९, ४३१, ४४३, ४४५, ४४८,
४५०, ४५७, ४६२, ४६४, ४६५,
४७१, ४७५, ४७६, ४७८, ४८१,
४८८, ४९१, ४९२, ४९४, ४९८,
४९९, ५०४, ५०५, ५१०, ५१३,
५१६, ५१७, ५१९, ५२२, ५२३,
५२९-३२, ५३५, ५३८-४३,
५४५-४७, ५५४, ५५६, ५५८,
५५९, ५६८, ५७०, ५७१, ५७७,
५८०, ५८५, ५८७, ५९३, ५९४.

सांगोलें : ४८१, ५०२, ५६४.

सांपगड (संपगाव) : ४७५, ४७६.

सुंदरदास : ४६४.

सोंग : १९९.

हकीकतखान : ३२१.

हणमंतराव : ४९४.

हनुमंतगड : १४०, १५५, ३९४, ५६५.

हबीबुल्लाह : ५५२.

हबीबुल्लाहखान : ५५७.

हमजाखान : ४५६.

हमझेखान : ४०२.

हमीद : १२६.

हमीदखान : १४२, ४६४.

हमीद, खोजा : ५४५, ५५२, ५५३,

५५८, ५६८.

हमीद खाजा वल्द आबिदखान :

५०६.

हमीदबेग : २०४.

हमीद, शेख : ५७०, ५७१.

हमीदुद्दीन : २०४.

हयातुल्लाह : ५८२.

हरकरण वल्द जयसिंह : ३७६.

हरदेव, राजा : १८६, ३३२, ३३३.

हरबंस : ३७६.

हरसतराय : ८.

हरिसिंह : ४७३.

हसन : ३३७.

हसन अलीखान : ११९, १२१.

हसन अलीखान बहादुर : २०५, ३६२,

३६८, ५०२, ५८०.

आलमगीरशाही हसन अलीखान

बहादुर : २६३.

हसनपूर : २०५.

हसनबेग : ४७५.

हाजी खोजा : ५५४.

हाजी बेग : ४००.

हाडा, अनिरुद्धसिंग : ३९७.

हाडा, किशोरसिंग : ३५४, ४७६,
५८०.

हाडा, जगत्सिंग : १६२.

हाडा, राव भाऊसिंग वल्द सतरसाल
: १८७.

हाडा, रूपसिंग : ४६८.

हाडा, सत्तसाल : १८७.

हातिमबेग : १४७, ४६४.

हादीदादखान : ४८१.

हादी, सय्यिद अब्दुल : ४६४.

हाफिज : ३२७.

हिदायतुल्लाह : ४६४, ४६६, ४६९,
४७७, ६००.

हिदायतुल्लाह, मीर : ५६७.

हिफजुल्लाह : ४७७.

हिम्मतखान : ११३.

हिम्मत, दिलेर : ४२१.

हिरानंद : ४९२.

हिलालखान : ११३.

हीरा बैरागी : ३४.

हुमायून अली : ४६४.

हुसामुद्दीन : ५९४.

हुसैन : २२२.

हुसैन अली : २६३.

हुसैन, काझी : १०७.

हुसैनबेग : ५१४.

हुसैनबेग, खोजा : ३८८.

हुसैन मुहम्मद : ४४४, ४९३, ५८३.

हुसैनखान, मुहम्मद : ४१८.

हदर, काझी : ४९२, ५०५, ५१०,
५११, ५२१.

हैदरखान : ५५८.

हैदरखान, काझी : ५२८, ५३०.

हैद्राबाद : २५९, ३१९, ४१४, ४५२,
४६९, ५७९.

हैद्राबादी, निजामुद्दीन : ५६७.

होलगड : ११५.

होशंगाबाद : ४०२, ४५६.

होशदारखान : ६०, ६७, ७४.

हंबीरराव : ३५४, ३९२, ३९७,
४४८, ४६२, ५५६.

हांडिया : ४५६.

हिंदुराव ३३०, ३३२.

हिंदुस्थान : ९७, ४०७.

हिंदोन : ४७५.